

NOCTES PETROPOLITANAE

PAPADOPOULOS KERAMEUS, ATHANASIOS, COMP. 1856-1912,
S.-PETERBURG, 1913.

<https://hdl.handle.net/2027/uiug.30112040708452>

HathiTrust

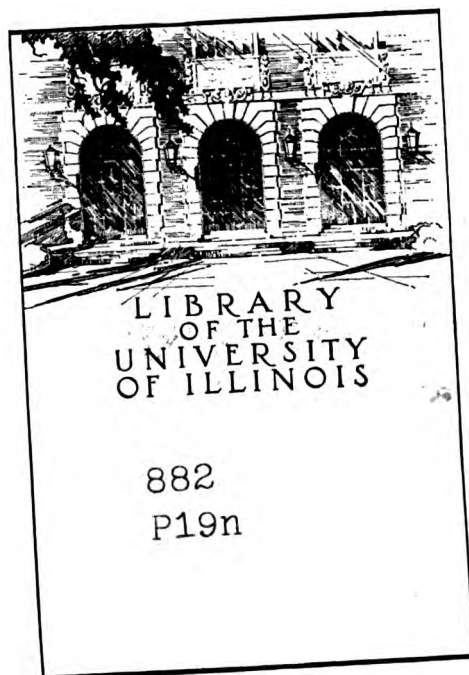

www.hathitrust.org

**Public Domain in the United States,
Google-digitized**

http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

We have determined this work to be in the public domain in the United States of America. It may not be in the public domain in other countries. Copies are provided as a preservation service. Particularly outside of the United States, persons receiving copies should make appropriate efforts to determine the copyright status of the work in their country and use the work accordingly. It is possible that current copyright holders, heirs or the estate of the authors of individual portions of the work, such as illustrations or photographs, assert copyrights over these portions. Depending on the nature of subsequent use that is made, additional rights may need to be obtained independently of anything we can address. The digital images and OCR of this work were produced by Google, Inc. (indicated by a watermark on each page in the PageTurner). Google requests that the images and OCR not be re-hosted, redistributed or used commercially. The images are provided for educational, scholarly, non-commercial purposes.

The person charging this material is responsible for its return to the library from which it was withdrawn on or before the **Latest Date** stamped below.

Theft, mutilation, and underlining of books are reasons for disciplinary action and may result in dismissal from the University.

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY AT URBANA-CHAMPAIGN

APR 20 1976	MAY 01 1991
MAY 5 1976	AUG 24 1991
APR 30 1980	MAY 26 1992
AUG 18 1986	OCT 05 1993
JAN 20 1987	
JUN 20 1988	
AUG 03 1988	
AUG 12 1988	
NOV 28 1989	
DEC 04 1989	
APR 10 1990	
JAN 24 1991	

L161—O-1096

А. И. Пападопуло - Керамевсъ.

NOCTES PETROPOLITANAE.

СБОРНИКЪ ВИЗАНТІЙСКИХЪ ТЕКСТОВЪ
XII—XIII ВѢКОВЪ.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

Типографія В. О. Кнршбаума (отдѣленіе), Новоисаакіевская, 20.

1913.

Предисловіе.

Въ составъ настоящаго сборника византійскихъ текстовъ † А. И. Пападопуло-Керамевъ включилъ вещи приблизительно одновременнаго происхожденія (XII—XIII вѣка), но неодинаковой важности. Особенно важное значеніе издатель придавалъ помѣщенному на первомъ мѣстѣ типикѣ монастыря св. Іоанна Предтечи тоѿ Φοβερῶν. Оригиналъ этого типика находится теперь въ Имп. Публ. Библ. греч. изъ собр. Пап.-Кер. № 671. Это пергам. рукопись XII вѣка (размѣры листа 244''' × 192''', текста на страницѣ 192''' × 130''') по 23 строки на страницѣ, лл. 115, порядокъ ихъ: 1—12, 14, 15, 13, 16—115; тетради α—ω' по 8 лл., а конечная ω' только 3 лл.

Почеркъ приниски на лл. 83^v—84^r отличается и отъ почерка, которымъ вставлены слова Ἰωάννου и τῆν ἐξ' τοῦ δεξιμῆρος на л. 82^v, и отъ приниски на л. 115^v; также и эти двѣ приниски сдѣланы разными руками; но всѣ онѣ — XII вѣка.

Рукопись раньше принадлежала нѣкому Димитріадису, жителю, Смирны, и по списку, сдѣланному около 1879 года, отдѣльные отрывки изъ нея съ обширнымъ введеніемъ и пояснительными примѣчаніями были сообщены покойнымъ въ 1884 году: Le Hiéron de Zeus-Urius et le monastère de St. Jean-Baptiste-Phobéros à l'embouchure du Pont-Euxin, d'après un manuscrit du XII siècle (Труды VI Археол. Съѣзда въ Одессѣ, т. II. Одесса 1888). Даваемое теперь впервые полное изданіе всего текста предполагалось снабдить новымъ обширнымъ введеніемъ; то же предполагалось и по отношенію къ цѣлому ряду печатаемыхъ теперь же писемъ. Но тяжкая болѣзнь и затѣмъ смерть разрушили всѣ замыслы неутомимаго труженика, и даже печатаніе нѣсколькихъ конечныхъ листовъ текста пришлось взять на себя пишущему эти строки; указатель личныхъ именъ (стр. 297—302) составленъ С. А. Жебелевымъ. Заглавіе придумано было самимъ покойнымъ издателемъ и удержано потому, что живо характеризуетъ манеру его работы, самоотверженной и воодушевленной.

В. Беншевичъ.

I.

ΥΠΟΤΥΠΩΣΙΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ ΩΣ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΩ [ΤΗΝ ΜΟΝΑΧΙΚΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ ΚΑΙ ΑΣΚΗΣΙΝ?]

ΑΠΑΣΑΝ, ΑΚΡΙΒΩΣ ΣΥΛΛΕΓΕΙΣΑ ΠΑΡΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΑΠΕΙΝΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

5 ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΘΕΙΣΑ ΤΟΙΣ ΑΔΕΛΦΟΙΣ ΑΥΤΟΥ ΤΟΙΣ ΕΝ Τῷ ΟΡΕΙ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ
ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΤΟΥ ΕΝ Τῷ ΜΟΝΑΧΕΙΩ.

Εὐχεσθε οὖν, πατέρες ἅγιοι, οἱ ἐντυχάνοντες ταύτῃ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρ-
τωλοῦ καὶ ἀμελοῦς, ὅπως εὐροίμι ἡλεων τὸν θεὸν ἐν
τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

10 *Εὐλόγησον πάτερ.*

α'. "Τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου, ἐν τῷ καταβαίνειν με εἰς δια-
φθοράν"; Δαβὶδ ὁ προφήτης καὶ βασιλεὺς διαπρυσίῳ καὶ προφητικῇ τῇ
γλώττῃ προανακέκραγε. καὶ ἀληθῶς ἔχει τὰ ῥήματα καὶ προφητικῶς καὶ
συναχδόντως τῇ φύσει τῶν πραγμάτων αὐτῶν· οὐ γὰρ ἐπὶ τούτῳ γεγόναμεν
15 ἄνθρωποι, ἵνα μόχθοις καὶ τύρβαις ἐμμένωμεν καὶ φροντίσι βιωτικαῖς, καθ' ἃς
καὶ δι' ἃς μυχοὺς θαλάττης ἀνερευνᾶται καὶ πάντα τὰ κατὰ γῆν πολυπραγμο-
νεῖται, ἄγροί καὶ πέτραι καὶ νάπαι καὶ ὑπώρειαι τῶν ὀρῶν, ἵν' ἐκεῖθεν ἔχῃ
τὰ τῆς τρυφῆς ὁ ἄνθρωπος ὁ κατ' εἰκόνα πλασθεὶς καὶ δημιουργηθεὶς καὶ
βασιλεύειν τῶν κάτω ταχθεὶς, ὁ περίγειος ἄγγελος καὶ ἐνσώματος καὶ κήρυξ
20 τις διαπρύσιος τῆς τοῦ θεοῦ μεγαλειότητος ἐν αὐτῷ, καθὼς καὶ λέγεται καὶ
πιστεύεται θαυμαστοῦσθαι τὴν γνῶσιν τοῦ θεοῦ ἐξ αὐτοῦ, ὅτι τῷ ὄντι καὶ
θαυμαστόν τι ζῶον ὁ ἄνθρωπος, πῶς ἐν ταύτῳ συνδέδεται καὶ συνέχεται
φύσις ἀσώματος, αὐλός, ἀεικίνητος, συνεκτική τε καὶ ζωϊκή ἐν σώματι
παχυτέρῳ καὶ ὀλικωτέρῳ τινί, φθειρομένῳ καὶ ῥέοντι, πάσχοντι καὶ ἀλλοιου-
25 μένῳ, μεταβαλλομένῳ καὶ τρεπομένῳ διὰ τὸ παχὺ τῆς ὕλης καὶ σκεδαστόν,

1 Μετὰ τὸ συντόμῳ τόπος ἐφαρμένός 32 στοιχείων.
τὴν γνῶσιν] πρβλ. Ψαλμ. ρλγ', 6.

11 Ψαλμ. κθ', 10.

21 θαυμ.

διὰ τὸ παλίμβολον αὐτῆς καὶ τρεπτόν, διὰ τὸ ταύτης μεταβλητὸν καὶ ἀλλοι-
 ωτόν, ὅπως μικρότατόν τι ζῶν πέφυκεν ὁ αὐτός, ὡς ἐν βραχυτέρῳ θριγ-
 κίῳ περιειργόμενός που τῷ σώματι, μεταβλητικώτατόν τέ τι καὶ τὰ πάν-
 τα καταλαμβάνον τοῖς ταχυτέροις κινήμασι τοῖς τοῦ νοῦ, οὐ τοῖς περι-
 ειργόμενος, οὐ τειχῶν στερροτέραις ἐπάλλεσιν, ὅπως ἐν αὐτῷ τὰ τῆς γενέ- 5
 σεως συμπαρέπεται καὶ ζῇ κατὰ ταῦτόν καὶ συνέχεται, οὐράνιος νοούμενος
 καὶ ἐπίγειος θεωρούμενος, ἄφθαρτος ὁ αὐτός καὶ φθαρτός, θνητὸς καὶ ἀθά-
 νατος, λόγῳ διοικονομούμενος καὶ ἀλογωτέραις πολλάκις ὀρέξεσι συγκινοῦμενος,
 τίμιος ἐν ταύτῳ, καθόσον καὶ πέπλασται καὶ δεδημιούργηται χερσὶ τοῦ ποι-
 ῆσαντος καὶ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν προσάγεονεν αὐτῷ τὰ τῆς πλά- 10
 σεως, ἐπεὶ καὶ νοερὸν τι τοῦτο τὸ ζῶν καὶ αὐτεξούσιον λόγῳ καὶ νῷ διοι-
 κονομούμενον, πλὴν ἀλλ' ἔστιν ὅπη καὶ ἀταξίας νόμοις καθυπαγόμενον κατὰ
 τὰ μέτρα τῆς ἀλογωτέρας καὶ παχυτέρας ζωῆς, ὅτε καὶ ἡ ὕλῳδης κατάστα-
 σις ἄρχει πως ἐν αὐτῷ, καθ' ὃ μέρος καὶ τοῖς ἀλόγοις συμπαραβάλλεται. Δα-
 βιδὸς αὐτὸς ὁ μαρτυρηθεὶς παρὰ θεῷ πολλαχοῦ καὶ πολλάκις ἐν τισι τῶν 15
 αὐτοῦ θαμινώτερον λέγει· "καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε, παρασυν-
 εβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὁμοιώθη αὐτοῖς", ὅτι καὶ τῷ ὄντι,
 ἀγαπητοί, ὅπηνίκα κατάρχει λόγος ἡμῶν καὶ ζῶμεν κατὰ θεόν, τότε καὶ
 ὠραῖοί τινες γινόμεθα καὶ τοὺς πόδας ὠραῖζόμεθα κατὰ τὴν κυριακὴν ἀπό-
 φασιν καὶ δεσποτικὴν· εὐαγγελιζόμεθα γὰρ εἰρήνην οὐ μόνον τὴν ἔξω κατὰ 20
 τὸν πολὺν ἄνθρωπον, ἀλλὰ πολλῷ πλέον τὴν ἔνδον καὶ ψυχικὴν. ἔστι γὰρ
 τις καὶ πόλεμος καὶ διάσταισις κατὰ ψυχὴν, ἣν ἐπεγείρουσι πάθη ἀλλόκοτα.
 ἀκούετε Παύλου λέγοντος καὶ διαταττομένου περὶ τούτου τοῦ πολέμου τοῦ
 νοητοῦ, ὅτι "ὁ πόλεμός ἡμῖν οὐ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς
 καὶ τὰς ἐξουσίας, πρὸς τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους", τὸν παλαμναῖον λέγω 25
 καὶ ἀλιτῆριον ὀράκοντα· τὸν μὲν γὰρ ἔξω καὶ σωματικώτερον πόλεμον ἐπι-
 συνιστῶσι πολλάκις ἐσμός ἀλλοφύλων ἐφέσει πλειόνων κρατούμενος. καὶ σπάθη
 καὶ θώρακες εὐτρεπίζονται, δι' ὧν ἀντιτεχνᾶται πᾶν τὸ πολέμιον καταβάλ-
 λειν τὸν ἀντικαθιστάμενον. καὶ τὸ ξενίζον οὐδέν· οἱ γὰρ τῇ παχύτητι προσ-
 εμμένοντες ἄνθρωποι τὰ τῆς παχύτητος ἐπιδείκνυνται· ἐνταῦθα δέ, ὅτε κατα- 30
 στρατεύεται τὰ πάθη κατὰ τῆς ψυχῆς, ἐλεεινὸν τοῦτο καὶ ἄξιον δακρύων
 πολλῶν· ἐμοὶ γὰρ ἤδη καὶ δάκρυον ἐκχεῖται τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ὑπερβολὴν
 ἐννοοῦντι τοῦ πάθους καὶ τοῦ συμπτώματος· πάσχετε δὲ τοῦτο καὶ ὑμεῖς,
 ὅσοι φιλοθεῶς ζῆτε καὶ φιλευσεβῶς καὶ οἷς τὸ ζητούμενον τέλος καὶ κυρι-
 ώτατον σωτηρία ψυχῆς, ὅπως ὁρᾷν πάρεστι τὸν ἄνθρωπον νῦν μὲν ζῶντα 35

16 Ψαλμ. μὴ' 13.
 σκότους] πρὸς. 'Εφεσ. ζ' 12.

19 ὠραῖοι — ὠραῖζόμεθα] πρὸς. 'Ρωμ. ι' 15.

24 ὁ πόλεμος —

τὴν κατὰ θεὸν ζωὴν καὶ εἰρήνην τινὰ περιφέροντα, νῦν δὲ τῷ ἀλιτηρίῳ
 δράκοντι ὑποτεταγμένον, συσκευάζοντι πόλεμον καὶ συναγείροντι τὰ πάθη κατὰ
 ψυχῆς ὥσεί τινα βαρβάρων ἐσμὸν καὶ καταστρατευμένον τοῦ νοῦ· ὅτε καὶ πί-
 πτοντα τοῦτον ὁρᾷν πάρεστι καὶ νεκρούμενον ἐλεεινὴν τινα πτώσιν καὶ νέκρωσιν
 5 καὶ θάνατον θακρῶν πολλῶν ἄξιον, ὅτε καὶ πᾶσα δύναμις ἀπρακτεῖ τῆς ψυ-
 χῆς καὶ ἀκίνητίζει τὴν ἐπὶ τὰ θεϊότερα κίνησιν· ὅτε καὶ ἵππος ὁράται καὶ
 ἀσυνετοῦντι παρέοικεν ὁ λόγῳ διοικονομούμενος ἄνθρωπος κατὰ τὸ εἶδος τῆς
 ἀλογωτέρας ζωῆς, ὅτε καὶ χρεῖα πολλῶν εὐχῶν αὐτῷ καὶ δεήσεων ἰδεῖν πάλιν
 ἀπτόμενον ἐν αὐτῷ τὸ φῶς τὸ τῆς γνώσεως καὶ ἀναδρομὴν ἐφευρεῖν εἰς τὸ
 10 ἀρχαῖον εἶδος ἐκεῖνο τὸ τῆς ζωῆς. ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως ὑπεσύρην τῷ ρεύματι
 τοῦ λόγου καὶ πόρρω φέρομαι τοῦ σκοποῦ. τοίνυν ἐπάξω τὸν λόγον ἐπὶ τὸ
 προτεθέν, ταῦτα τὰ τοῦ Δαβὶδ ῥήματα ἔναυλα φέρων, ἀγαπητοί, τοῖς ὡσὶ
 τοῖς ἔνδον καὶ ψυχικοῖς καὶ συναδότως ἔχων καὶ Σολομῶντα κατὰ τὸν νοῦν,
 ὅτι παραρρεῖ τὸ πᾶν καὶ παρέρχεται, καθὼς αὐτὸς διατάσσεται (παράγεται
 15 γὰρ φησι τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου καὶ ἴσως σκιαῖς τὰ τερπνὰ μετακλίνεται·
 "οὐ γὰρ ὠφελήσουσι θησαυροὶ ἀνόμους, δικαιοσύνη δὲ ῥύεται ἐκ θανάτου"),
 ἐτέρωθεν δὲ ἔχων αὐτὸν τὸν κυριακὸν λόγον ὑπηχοῦντά μοι τὰ σωτήρια ("τί
 γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ
 ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ"); παρεῖδον
 20 ἅπαντα τὰ φθειρόμενα πράγματα, αὐτὸν ἔχων τὸν κύριον παρόντα καὶ προσ-
 υπηχοῦντά μοι τὰ σωτήρια ῥήματα. τῷ ὄντι γὰρ, ἀγαπητοί, καὶ τί ψυχῆς
 ἰσοστάσιον; πάντα μὲν γὰρ τὰ τοῦ σώματος καὶ ἃ ἂν εἴποι τις σωματικὰ
 ἀγαθὰ, ὅσα καὶ οἷα, εἴτε κάλλος, εἴτε τάχος, εἴτε ῥώμην, ἢ καὶ τὰ ἐκτός
 καὶ σωματικώτερα, πλοῦτον, εὐγένειαν, πλέθρα γαιῶν, πατρίδος ὑπεροχὴν,
 25 ὅσοις καὶ οἷοις ἐλλάμπεται ὁ περὶ τὴν αἴσθησιν καταγινόμενος ἄνθρωπος,
 ἀπανθεῖ τάχιον ἤδη καὶ παραρρεῖ, τόσον λυόμενα ὅσον μηδὲ κρατούμενα·
 οὐ θάττον γὰρ ὀφθαλμὸς ἄνω βλέπων καταλαμβάνει τὸ πᾶν, εἴτα μῦθον
 συστέλλεται ἢ ταῦτα παρέρχεται. τί γὰρ καὶ τὸ μόνιμον ἐν τοῖς οὖσιν,
 ὅποια ἂν καὶ εἴη; ἐχέτω τις κάλλος σωματικόν· συμμέτρως ἐχέτωσαν τὰ
 30 ἐν αὐτῷ μέρη καὶ μέλη τοῦ σώματος· ἐντορνόν τι ζῶν ἀποτελείσθω ὁ
 ἄνθρωπος· ἐπανδείτω τι χρῶμα θαυμάσιον ταῖς χάρισι τοῦ προσώπου
 παρεμφαινόμενον, ἐν μέρει μὲν λευκαίνόμενον, ἐν μέρει δὲ πορφυρίζοντι
 χρώματι χρωνοῦμένον τε καὶ κεραυνούμενον· κοσμεῖτω πως αὐτὸν ἐσμὸς
 τριχῶν, ξανθίζον ἔστω τὸ χρῶμα, κινεῖσθω πως ἡρέμα καὶ προσφυῶς
 35 ζεφύρῳ πραεῖ καὶ γαληνῶντι τῷ πνεύματι· αἰρέτω καὶ τὰς ὀφρὺς ὁ οὕτως

9 ἐφευρεῖν K, καὶ δ. ἐφευρόν. 14 παράγεται — σκιαῖς] πρὸ βλ. Ψαλμ. ρμγ', 4. 15 πα-
 ράγεται — τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου] πρὸ βλ. Κορ. 1, 7', 31. 16 Παροιμ. ι', 2. 18 Ματθ. ις', 26.

κοσμούμενος ἄνθρωπος· καταναιδεύσθω τῶν πέλας ὑπὲρ ἄντουγας οὐρανίας
ἐπαίρων τοὺς ὀφθαλμούς· ἐπισυνιστάσθω καὶ παρ' αὐτῷ τὰ τῆς δυσκρα-
σίας συμπτώματα· λαῦροι πυρετοὶ τὸν ἄνθρωπον καταλαμβανέτωσαν· γινέ-
σθω τῇ νόσῳ κατάκοπος, κλίνη προσμενέτω νόσων ἀνάγκαις· παράβαλε τὸν
τότε πρὸς τόνδε ἄνθρωπον καὶ ἴδῃς τότε τὰ τῆς ἐπάρσεως παρ' αὐτῷ ὅπη 5
χωρεῖ· μικροῦ καὶ δάκρυον κενώσεις τῶν ὀφθαλμῶν, τὸ οἴκτιστον τῆς φύσεως
ἀναλογιζόμενος καὶ ὅπως ὁ πρῶτην θαυμαστός τις κατὰ τὴν ὄρασιν νῦν κεῖ-
ται πτώμα ἐλεεινὸν καὶ ἄξιον δακρύων πολλῶν. εἰ δὲ καὶ τὰ τῆς διαλύσεως
συμπαρέπεται καὶ ὁ ἄρρητος λυθῆναι κινδυνεύεται σύνδεσμος, τότε καὶ μᾶλλον
τὰ τοῦ δράματος κατὰδηλα γίνεται. ὁ πρῶτην εὐλόγη τῇ γλώττῃ προσχρώμε- 10
νος, τὸ ταχυκίνητον ζῶον καὶ σύντονον ταῖς ὁρμαῖς, ἵνδαλμα ζῶου καὶ σκίασμα,
τῇ δ' ἀληθείᾳ οὐδὲν οὐδαμοῦ. πῶς ὀφθαλμοὶ μὲν οὐδαμοῦ, οὐδὲ τὰ τῆς ὁράσεως
ἐνεργεῖται, πῶς παρ' αὐτῷ αἱ χεῖρες οὐκέτι χεῖρες, οἱ πόδες οὐκέτι τὸν θώ-
ρακα μεταφέρουσιν, ἀλλὰ πάντα τὰ πρῶτην ὑγρά καὶ εὐκίνητότερα μέλη καὶ
μέρη τοῦ σώματος ἄψυχα καὶ νεκρά καὶ ἀκίνητα καὶ τὸ ὅλον ὀνόματι μόνον 15
λεγόμενα, πράγματι δὲ οὐδαμοῦ! ταῦτά τις κατὰ νοῦν ἀναλογιζόμενος ἄνθρω-
πος οὐ κλαύσας τοῦ βίου ἀποφύγη τὸ μάταιον, οὐ μᾶλλον τῶν θανόντων
θρηνηῇ τοὺς ζῶντας ὥσει νεκρούς, ὥς συμπεριφερομένους τῇ ματαιότητι,
καθὼς αὐτὸς ὁ σωτὴρ διατάσσεται λέγων; “ ἄφετε τοὺς νεκρούς θάπτειν τοὺς
ἑαυτῶν νεκρούς ”, ὅτι καὶ νεκρῶν οὐδὲν διαφέρουσιν οἱ ταῖς τῆς ματαιότητος 20
τύρβαις προσεμμένοντες ἄνθρωποι· πέπλασται μὲν γὰρ ὁ ἄνθρωπος παρὰ τοῦ
θεοῦ, ἵν' ἔχη πρὸς οὐρανὸν τὸ πολίτευμα, ἵν' ἐκεῖ ἀνατείνηται καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κάλ-
λη φαντάζηται· ἐπὶ τούτῳ καὶ σχῆμά πως ὀρθιον ἐν αὐτῷ, ἰδυτενῶς ἄνω προσ-
βλέπον καὶ τὸν οὐρανὸν φανταζόμενον· ἐπὶ τούτῳ τὸ ὄνομα αὐτῷ ἄνθρωπος ὡς
ἄνω ἀθρεῖν τεταγμένῳ καὶ τὰ ἐκεῖσε κατοπτρίζεσθαι κάλλη, τὰ ἡδέα δυνα- 25
μένῳ ἔλκειν καὶ ἀποσοβεῖν τὰ ἀλγύνοντα. ἔνδειγμα πράξεως τὸ ὀρώμενον,
πόδες βαδίζοντες καὶ ὑπηρετικόν τι τῆς βαδίσσεως ὄργανον, δηλοῦντος τοῦ
λόγου, ὅτι περ εὐθύνεσθαι πῶς ὀφείλει κατὰ τὴν εἰς θεὸν ἄγουσαν αὐτὸν πο-
ρείαν, παρ' οὗ γεγονάμεν καὶ πρὸς θὸν ἐπιστρέφομεν· τοῦτο γὰρ καὶ τέλος
ζωῆς τῆς κατὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰς τοῦτο φέρει τὸ μυστήριον τῆς τοῦ 30
ἀνθρώπου παραγωγῆς καὶ συστάσεως. γέγονεν ἄνθρωπος θεοῦ πλάσμα καὶ
δημιούργημα, χεῖρ θεοῦ ἦν ἡ δημιουργήσασα· καὶ τὸ τῆς ὕλης χοῦς καὶ
παχύτης καὶ γηίνης τις σύστασις, τέλος τῆς δημιουργίας καὶ σκοπὸς σκοπι-
μώτατος ἀναδρομῇ τοῦ πλάσματος πρὸς τὸν πλάστην καὶ κύριον, ἐπιστροφὴ
πρὸς τὸν ποιήσαντα τοῦ ποιήματος διὰ τὸ τελειοποιῶν τῆς θεώσεως. ψυθό- 35

1 ἄντουγας K, καὶ δ. ἄντουγος.
[πρὸς Φιλίπ. γ', 20.]

19 Ματθ. θ' 22. Λουκ. θ' 60.

22 πρὸς οὐρ. τὸ πο-

νος ἐπὶ τούτοις καὶ συμβουλὴ καὶ ἔκπτωσις τῆς ζωῆς καὶ τὰ τῆς καταδί-
κης εὐθὺς δεῖν καὶ ἀπευχταιότατα, θάνατος καὶ ἀποστροφή πρὸς αὐτὸν ἐκεῖ-
νον τὸν χοῦν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν σύστασιν ἔλαχεν. ἀλλ' ὅμως καὶ πάλιν ὁ πλά-
σας ἀναζωοποιεῖ τὸ πλάσμα καὶ τὸν θάνατον καταργεῖ. τοῦτο τὸ μέγα τῆς
5 οἰκονομίας μυστήριον, ὅτι καὶ θεὸς ἄνθρωπος γίνεται καὶ μορφήν ἀναλαμ-
βάνει τὴν δουλικήν, ἵνα καὶ πάλιν θεῶτο ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀπο-
λαμβάνῃ ἀξίωμα. εἰ ταῦτα πάντα στρέφει τις κατὰ νοῦν, πῶς οὐ παρόψε-
ται τὰ φαινόμενα καὶ ὡς χόρτον ἀγροῦ λογίσεται, σήμερον ὄντα καὶ αὔριον
μαραινόμενα καὶ οὐκ ὄντα; τοιαῦτα γὰρ τὰ ἐπὶ κήρυκα πράγματα πρὸς ὀλίγον
10 φαινόμενα καὶ ταχέως ἐλεγχόμενά τε καὶ ἀμαυρούμενα, λυόμενα καὶ παρ-
ερχόμενα καὶ μόνην τὴν αἴσθησιν ὑποκλέπτοντα. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῖς
λογισμοῖς στρέφων παρεῖδον καὶ αὐτὸς τὰ ὁρώμενα καὶ εἰλόμην κατὰ μόνας
ζῆσαι θεῶ, καθὼς αὐτὸς διατάξατο· "σκολάσατε" γάρ φησι "καὶ γνῶτε". τῷ
ὄντι γάρ, εἰ μὴ ἀπαγάγῃ τις ἑαυτὸν πόρρω τῆς ὑλαίας καὶ τῆς γεώδους συγ-
15 χύσεως, οὐκέτι καταλήψεται, τί τὸ τέλος ζωῆς τῆς κατὰ θεόν· ἐνθα γὰρ τύρ-
βη καὶ σύγχυσις, μνήμη θεοῦ καθαρώτερον παρουσιάζειν οὐ δύναται. σμῆ-
νος· μελισσῶν, ὡς λέγουσιν οἱ περὶ τοὺς μελισσῶνας ἀσχολούμενοι ἄνθρωποι,
διώκει καπνὸς καὶ σύγχυσις πραγμάτων βιωτικῶν ἀπὸ τῆς ψυχῆς τοῦ κατ'
ἑκαστον μνήμην θεοῦ. οὕτως ἔχων κατὰ τὸν λογισμὸν κατέλαβον τόνδε τὸν
20 τόπον ἐπὶ τοῦ μικροῦ ἐκείνου καὶ εὐτελοῦς σχήματος ἐν πεποιθήσει ψυχῆς
γενναιοτέρας καὶ ἀρρεπυῶς, τοῦ Ὀκτωμβρίου ἐνισταμένου τῆς ἑκτης Ἰνδικτιῶ-
νος τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ἑξακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ πρώτου ἔτους· ὁ μικρὸν οὕτω
καὶ εὐτελέστατον εὐρὼν οἶον ἀνθ' οἴου θεοῦ συνεργίᾳ πεποίηκα ταῖς τοῦ
τιμίου Προδρόμου πρεσβείαις καὶ ταῖς τοῦ ἁγίου μου πατρὸς εὐχαῖς, ὅπως
25 τε ἀπὸ ἀφρανοῦς καὶ ἀτελοῦς ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστατον τοῦτο ἦρα καὶ τε-
λεώτατον, ναὶ μὴν ἀλλὰ καὶ ναὸς οἷος τῷ θεοκήρυκι καὶ βαπτιστῇ τῷ κυ-
ρίῳ μου ἐξ αὐτῶν ἀνηγέρθη τῶν βάντων, κελλία τε οἷα πολλῶν τῶν πρώην
ψυχοδομήθησαν κρείττονα, βίβλοι τε ὅποῃαι καὶ πόσαι ὡσαύτως ἱερά τε σκεύη
καὶ θεῖαι εἰκόνες, ἀλλὰ δὴ καὶ ἅγια πέπλα καὶ ἐπιπλα καὶ ἀπλῶς ἄλλη
30 κόσμησις τοῦ πανιέρου ναοῦ, πρὸς δὲ καὶ κτήσεις ἀκίνητοι πρὸς σύστασιν τῆς
μονῆς καὶ διαμονῆς ἐπεκτῆθησαν, καὶ ὑμεῖς οἴδατε καὶ ἡ ἀλήθεια δείκνυσιν·
περὶ ὧν ἡμᾶς μὲν λέγειν οὐκ ἀναγκαῖον, ἔξεστι δὲ τῷ βουλομένῳ μαθεῖν τῷ
βρεβίῳ ἐγκύψαντι διδαχθῆναι σαφέστερον.

β'. *Ἀρχαιολογία περὶ τῆς συμπλήξεως τῆς μονῆς τοῦ Μοναχείου.* —

35 Νῦν δὲ ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀκολουθίαν τὸν λόγον μετακλητέον καὶ περὶ τοῦ πα-

5 θεός—δουλικήν] πρὸς. Φιλίπ. β', 7. 6 x ω δ. οὗτω θεῶτο ἀντὶ τοῦ θεοῖτο. 8 χόρ-
τον ἀγροῦ] πρὸς. Ἱερειμ. εἰ', 4. Βασιλ. 4, ιθ', 26. 13 Ψαλμ. με', 10. 23 εὐρὼν K, x ω δ.
εὐρον, οἶον· μ ἡ τ ο ε εὐρον (καί); 30 x ω δ. κτίσεις.

ρόντος ἀρχαιολογητέον μοναστηρίου. τὸ δὲ ἄρα ἦν βραχύ τι μὲν μοναστήριον τὸ τηνικαῦτα, ἢ οὐδὲ μοναστήριον, πολλῶ δὲ πλέον ἡσυχαστήριον, τάχα δὲ καὶ ἔκπαλαι τῶν χρόνων οἰκοδομηθὲν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ, καὶ εἰς οὐδὲν ὁ χρόνος καὶ αἱ τῶν ἐθνῶν ἐπελεύσεις αὐτὸ κατηγάγασαν. ὥς γὰρ τῆς ἱστορίας ἔχει λόγος ἀνέκαθεν ἀγράφως καὶ 5 μέχρι τῶν ἀκοῶν ἡμῶν πεφθακώς, ξενίζουσά τις ἦν ἡ σύστασις τῆς μονῆς. διὸ καὶ ἄξιον τὰ περὶ ταύτης γραφῇ παραδίδοσθαι, ἵνα μὴ συνδιαφθείροιτο τῷ χρόνῳ καὶ λήθης βυθοῖς παραδοθείη, οἷα τὰ πολλὰ συνδιαφθείρειν οἶδε καὶ κρύπτειν ὁ χρόνος. ἄγραφός τις ἦλθε λόγος καὶ πρὸς ἡμᾶς, ὃν ἡ μνήμη μέχρι καὶ τῆς δεῦρο ἐγκεῖσθαι παρεσκεύασε ταῖς τῶν ἀκουόντων ψυχαῖς, 10 ὅτι περ ὁ τόπος οὗτος ὁ νῦν ἀφιερωθείς τῷ θεῷ ὥς εἰς μοναστήριον λόχμη τις ἐτύγγανε βαθυτάτη καὶ δένδρων μεστή, θηρσὶ μᾶλλον εὐκαιρος οἰκεῖσθαι, ἀλλ' οὐκ ἀνθρώποις ἀνατιθεῖσι θεῷ ζύμπαν τὸ τῆς ζωῆς· ψυχρὸς γὰρ ὁ τόπος καὶ δύσριγος θαλάττῃ περικλυζόμενος, περίρρυτος ὕδασιν ὥς ἐν φάραγγιν ἐπὶ ταῖς κοιλότησι τῶν ὀρῶν καὶ ἀπλῶς ὥς γήλοφός τις καὶ τόπος 15 ἀπόκρημνος, ἄβατος οὐκ ἀνθρώποις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλείοσι τῶν θηρῶν. ἀλλ' οἷα τὰ τοῦ θεοῦ θαυμάσια, ἔμελλεν ἄρα καὶ τόνδε τὸν τόπον ὥς ἀγριέλαιον ὄντα μετακεντρίξειν εἰς καλλιέλαιον καὶ τὸν ἄβατον καὶ θηρσὶ βατὸν ἀπεργάζεσθαι τόπον ποσὶν ὠραίοις ἀγίων ἀνδρῶν, ὧν αἱ τρίβοι οὐ σχολαὶ καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαί, ἀλλ' αἱ ὁδοὶ ὄρθιοι καὶ αἱ τρίβοι αὐτῶν εὐθεῖαι ἔναντι 20 κυρίου Σαβαώθ. τίς οὖν ὁ τρόπος τῆς συσκευῆς καὶ ὅπως ὁ τῶν θαυμασιῶν θεὸς διὰ τῶν ἐναντίων οἰκονομεῖ πολλάκις τὰ θαυμαστὰ καὶ λόγου δυνάμιν ὑπερβαίνοντα; ἐν τούτῳ γὰρ καὶ μᾶλλον τὸ μεγαλοπρεπὲς τῆς δόξης καταλαμβάνεται τοῦ πάντα διοικονομοῦντος καὶ διακυβερνῶντος θεοῦ. ἀνὴρ τις τῶν ἄγαν ἐπιφανῶν καὶ τῶν οἰκειότητά φερόντων τῷ βασιλεῖ (κὰν παρέδραμε 25 τὸ ὄνομα καὶ παρέλαθεν, οἷα τὰ πολλὰ προσαναλίσκειν οἶδεν ὁ χρόνος καὶ παραδιδόναι λήθης βυθοῖς) βάλλεται φθόνου βέλεσι καὶ αὐτὸς καὶ παρὰ ταῖς βασιλικαῖς ἀκοαῖς διαβάλλεται· ἔρπειν γὰρ οἶδεν ὁ φθόνος κατὰ τῶν μέγα δυναμένων ὥς τὰ πολλὰ καὶ κίρнуσι κόνδῳ πικρίας καὶ θάνατον παρετοιμάζει τοῖς διαφθονομένοις, ὥς αἱ τῶν πραγμάτων ἀποβάσεις συμμαρτυροῦσι τῷ λόγῳ τὸ 30 ἀληθές. οἷον δὴ τι καὶ τῷδε προσέγεγονε τῷ ἀνδρί, συσκευὴ καὶ διαβολὴ καὶ τέλος τὸ ἐπιτίμιον θάνατος καὶ κατὰ κυμάτων θαλαττίων ῥίψις καὶ φθορὰ καὶ ἀφανισμός· τοιοῦτον γὰρ ὁ φθόνος καὶ τοιαῦτα τὰ τούτου ἐπίχειρα. ἤγετο τοίνυν ὁ ἀνθρωπος βραδυτέρῳ ποδὶ καὶ σχολαίῳ τὴν ἐπὶ θανάτου στελόμενος, ἐδάκνετο τὴν ψυχὴν, ἐπαθαίνετο, σύντρομος ἦν. καὶ τί γὰρ ἄλλο 35 θανάτου δεινότερον καὶ βιαιοτάτου θανάτου καὶ θανάτου καταποντίου; ἀλλ' ὦ

20 ὦν αἱ τρίβοι — καμπύλαι αἱ τροχιαί] πρὸβλ. Παροιμ. β', 15.

τῶν ἀρρήτων κριμάτων τοῦ θεοῦ· πάλιν γὰρ ταῦτα θαυματουργεῖ καὶ ὁ
 πρῶτον κατασβεβνὺς τὸν καμινιαῖον ἐκεῖνον φλογμόν, ὃν ὑπανῆψε βαρβαρική τις
 φρὴν καὶ ἀτάσθαλος, ὅτε καὶ ὁ τὰ μεγάλα φυσῶν Ναβουχοδονόσορ ἐπήρε-
 το θρασυόμενος. ὁ ταύτην εἰς ὁρόσον μεταβαλὼν καὶ τοὺς ἐμπυρίους ἐκεί-
 5 νους παῖδας διασωσάμενος ὡς ἐν ὕδατι ὁρσίζοντι τὴν φλόγα κατασβεβνὺς, ὁ
 αὐτὸς πάλιν θαυματουργεῖ ἄλλον τρόπον ξενίζοντα, ὅτι καὶ ποικίλη τις ὄντως
 ἢ πρόνοια ἄλλως καὶ ἄλλως οἰκονομοῦσα τὰ πράγματα. οἷκτος λαμβάνει τὸν
 ἄγοντα· τί γὰρ ἀνθρωπίνης φύσεως συμπαθέστερον; ἡρέμα προσεπικλᾶται,
 συντίθεται, διατίθεται, φιλίαν αἰδεῖται, τιμᾷ, τέλος τοῦ λόγου μέτρα πως
 10 αὐτῷ χαρίζεται τῆς ζωῆς καὶ παρεγγυᾶται ταῖς λόχμας κρύπτεσθαι τῶν
 ὀρῶν καὶ διαβαίνειν δι' ἀβάτων τόπων. προσεπιπραγματευόμενος ἑαυτῷ τὰ
 μέτρα τὰ τῆς ζωῆς, γίνεται κατὰ τόνδε τὸν τόπον ὁ ἄνθρωπος· ἐλπίς αὐ-
 τὸν περισαίνει περὶ ζωῆς καὶ ἡδῆ τὸν ἀρραβῶνα τῆς σωτηρίας δεξάμενος
 τῷ συνδένδρῳ τῶν τόπων ἐκρύπτετο. τί τὰ μετὰ τοῦτο; μία τις τῶν ἡμε-
 15 ρῶν εἶχε τὸν ἄνθρωπον καθ' ἑαυτὸν πορευόμενον καὶ εὐθύς (ἐμοὶ δὲ ἄρα
 τὸ ξενίζον διηγουμένῳ τοῦ πράγματος καὶ τρίχες ὀρθοῦνται· συννεύει γὰρ
 ἐν τοῖς τοιοῦτοις καθ' ἑαυτὴν ἡ ψυχὴ καὶ συστέλλεται καὶ γίνεται ἑαυτῆς
 σύννευσιν πάσχουσα κατὰ τινα φύσιν ὕγρου περὶ τὸ κοῖλον συρρέουσας, ὅτι
 καὶ ξενίζον ἐστὶ τὸ ἄκουσμα καὶ ἄξιον γραφῇ παραδίδοσθαι) ἀνήρ τις βα-
 20 θύς τὴν τρίχα καὶ λάσιος, ἐρήμου θρέμμα, παρεῷκει γὰρ τοιοῦτω τῷ ὄραμα,
 ἐπιφαίνεται τῷ ἀνδρὶ, ξυνομιλεῖ κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ τὴν σωτηρίαν εὐαγ-
 γελίζεται. οἶκον εὐκτήριον ὑποδείκνυσι καὶ τούτῳ προσκαθῆσθαι παρακελεύε-
 ται. τί τὸ μετὰ τοῦτο; οὐ πολὺς παρέρρευσεν ὁ καιρὸς καὶ τὸ ὄραμα πάλιν
 ἡδύ. αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ μέγας ἐν προφήταις προσεπιφαίνεται. πυνθάνεται, εἰ
 25 σύνοιδε τὸν ὀρώμενον· ὁ δὲ τὸν ἀγνοοῦντα ὑποκρινόμενος “ αὐτὸς ἐκεῖνός
 εἰμι”, ἀκούει αὐτοῦ λέγοντος, “ ὁ μέγας ἐν προφήταις Ἰωάννης ὁ βαπτιστής,
 καὶ τὰ σήμαντρα δῆλα· λυθήσεται σοι τὰ τῆς δειλίας καὶ ἀρραβῶν σοι τοῦ
 λόγου καὶ σκῆπτρα Ῥωμαίων ἐγχειρισθήσεται, τοῦ θεοῦ οἰκονομοῦντος τὰ
 κατὰ σέ· μισθὸς δέ μοι τῆς τοιαύτης προρρήσεως, εὐκτήριος οἶκος οἰκοδο-
 30 μηθήσεται κατὰ τόνδε τὸν τόπον ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὀνόματι”. καὶ ἐπὶ τούτοις
 παράγγελμα δίδωσιν, ὅλον καὶ αὐτὸς ὁ σωτὴρ τοῖς μαθηταῖς διετάξατο· ἐκεῖ
 τε γὰρ “ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι ” διατάσσεται, εἰ μὴ τὰ τῆς δυνάμεως
 τῆς θείας ἐνδῆλα γένηται παρ' αὐτοῖς, κἀνταῦθα θαῦμα τὸ αὐτὸ καὶ ἐγγύη
 καὶ τῆς κατεχούσης πτοίας ἀφανισμός· καὶ θαυμαστὸν τὸ ἐπάγγελμα, ὅτι καὶ
 35 σκῆπτρα διευδυνεῖ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς καὶ ἀμοιβὴ πρὸς ἐπὶ τούτοις
 αὐτῷ προστίθεται τῆς προρρήσεως οἴκου εὐκτηρίου ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ

2/4 καμινιαῖον — κατασβεβνὺς] πρὸ βλ. Δαν. γ', 24—50.

31 διετάξατο] Πράξ. α', 4.

οικοδόμησις παρ' αὐτοῦ. οὐ πολὺ τὸ μέσον, ἀπαίρει τῆς ζωῆς ὁ πρόσαρ-
τύων αὐτῷ τὸν θάνατον βασιλεύς· ἀνερευνᾶται, πολυπραγμονεῖται, μετακαλεῖ-
ται πρὸς βασιλείαν καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἐκπληροῖ καὶ τὸν εὐκτῆριον οἶκον οἰ-
κοδομεῖ, ἐπεὶ μὴδὲ λαθεῖν εἰκὸς αὐτὸν τὴν ἄρρητον ἐκείνην ὄπτασίαν καὶ
τὴν ἐκβασιν τῆς προρρήσεως. τοιαύτη τις ἡ σύστασις τῆς μονῆς, ὡς ἔχο- 5
μεν ἐκ τῆς τῶν πολλῶν φήμης ὡς ἔκ τινος παραδόσεως· ἄλλοι δὲ καὶ ἄλ-
λως τὰ τῆς ἱστορίας ἀποδεδώκασι καὶ τὸ καταληφθὲν ἐπ' αὐτῇ διηγῆσο-
μαι. ἐς ταῦτόν γάρ ὁρῶ συντρέχοντας ποταμοὺς ἀρχομένους μὲν ὡς ἀπὸ
ἄλλης καὶ ἄλλης ἀρχῆς, συρρέοντας δὲ εἰς ἓν τι μέρος καὶ κοίλωμα· κἂν
γάρ καὶ τὸ τῆς ἀρχῆς διάφορον ἐπ' αὐτοῖς, ἀλλὰ τὸ τέλος συνᾶδον ὄντως καὶ 10
σύμφωνον. ἄκρα τις ὑπερανέχει τῆς γῆς καὶ τι μὲν τῶν ἐξ αὐτῆς Ἄκρα
Διδὸς ὀνομάζεται, τί δὲ Ἱερὸν. γῆ μὲν γάρ καὶ αὕτη τις ὑψηλὴ ὑπεραιρο-
μένη τῶν πεδινῶν καὶ πρὸς κορυφὴν ἀπονέουσα καὶ ἐπὶ πολὺ τι διήκει τὸ
ὕψος τῆς κορυφῆς· ἔστι δ' ὄπη καὶ γηλόφοις συμπεριείργεται καὶ ἀποκρή-
μναις τόποις τισίν. ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ καὶ θυεῖαι πολλαὶ ἀνέκαθεν τοῦ χρό- 15
νου τοῖς πλέουσι καὶ τελεταί τινες καὶ εὐχαί. τὸ δὲ ἄρα οὐκ ἄλλο τι ἦν
ἢ ὅπως οὐριοδρομοίη τὰ τῆς νηὸς ἡρέμα φερομένης τῷ πνεύματι καὶ λειο-
κυμονοῦν ὁρῶτο τὸ ῥόδιον φορῶ τῷ πνεύματι καὶ πραεῖ προσεπικλυζομένων
τῶν κυμάτων καὶ προσπαιζόντων ταῖς ἀκταῖς, οὐ κυρτουμένων τοῖς πνεύμα-
σι κατ' ἴσον ὄρεσιν ὑψηλοῖς. χάσμα μέγα μεταξὺ τι καθίσταται τῶν ὁρῶν. 20
φοβερόν τι τὸ χάσμα· κοιλότης ὁρῶν ἐν αὐτῷ, κυμάτων ἐπικλυσμός. ἐκ τού-
του τοῦ χάσματος ὁ πολὺς χρόνος προσκυροῖ τὸ ὄνομα τῇ μονῇ, νῦν μὲν
Χασμάδιον ἐξ αὐτοῦ τοῦ χάσματος τὸ ὄνομα προστιθεῖς, νῦν δὲ καὶ διεφθαρ-
μένον ἐπιφέρεται πῇ τὸ ὄνομα Μαχάδιον ἢ Χαμάδιον κατὰ τὰς μεταθέσεις
καὶ μετατάξεις τῶν στοιχείων αὐτάς. ἄλλοι καὶ τῶν παρεπομένων τῷ πράγματι 25
προσάπτουσι καὶ τὸ ὄνομα, Μονὴ Φοβεροῦ τῇ μονῇ προσκυροῦντες τὸ ὄνομα.
ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἷδ' ὅπως ἐνταῦθα πάλιν ἑτεροτρόπως ἡ σύστασις συνεισάγεται
τῆς μονῆς. ποιθεῖτε τὰ τῆς ἱστορίας μαθεῖν; καὶ ὁ λόγος ἐκεῖθεν ἀπολαβό-
μενος ὑποτυπώσει τὴν σύστασιν. ἄρτι μὲν γάρ ὁ πόλεμος συνέχροτεῖτο Θεο-
φίλῳ τῷ βασιλεῖ τῷ δυσσεβεῖ κατὰ τῶν ἱερῶν εἰκόνων Χριστοῦ καὶ ὁ τὰ 30
σχήπτρα διέπων τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς οὐκ οἷδ' ὅπως ἐβασιλεύετο πάθε-
σιν ἄλλοκότοις καὶ ζήλῳ εὐσεβεῖ μὲν οὐδαμοῦ, δυσσεβεῖ δὲ καὶ κυκῶντι ξύμ-
πασαν τὴν ὑπ' οὐρανόν· ἐδίωκε μὲν ὁ ἀσεβής, ἐδίωκοντο δὲ οἱ εὐσεβεῖς· θυ-
μὸς ὑπερέζεε δυσσεβοῦς βασιλέως καὶ τὸ σύστημα κατεπιμπρᾶτο τῶν εὐσε-
βῶν· καὶ ἦν ὁρᾶν τότε διωκόμενον τὸ τῶν εὐσεβούντων, λιμαγχονούμενον, μυρί- 35

18 φορῶ] κ ὦ δ. φορῶ.

αἱ ταῖς ὑπερορίαις ὑποβαλλόμενον καὶ κακώσεσι. τοιαύτη γάρ τις ἡ φύσις
ἢ τῆς κακίας, ὁπνήκα καὶ μᾶλλον ἀχαλινώτοις ὀρέξεσιν ὑποβάλλεται. θάλατ-
ταν μὲν γὰρ πολλάκις καὶ λαίλαπες ἐπεγείρουσι κατὰ τοὺς ἐκ κυμάτων ἐπι-
συνισταμένους ἀναβρασμούς, ἐπὶ δὲ ψυχῆς πολλάκις καταστρατευομένης ὑπὸ
5 δόξης κατὰ ταῦτόν καὶ μανίας ὑπερβάλλον εὐρίσκεται τὸ κακὸν καὶ ἀσύγκρι-
τον· οἷον δὴ τι καὶ τότε τὸ σύμπτωμα γέγονε. μαρτυροῦσι τὸν τότε χειμῶνα
τὸν σφοδρότερον ἐπεισφρήσαντα κατὰ τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ Θεόδωρος καὶ
Θεοφάνης οἱ Γραπτοί, οἱ καὶ τὴν ὑπερορίαν ἐνταῦθα καταδικάζονται.

γ'. Περὶ τοῦ ζωγράφου Λαζάρου, τοῦ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ τιμίου Προ-
10 δρόμου τυλωσαμένου ἐν ὑπερορίᾳ μετὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς. — Τότε καὶ
Λάζαρός τις ζωγράφος τὴν τέχνην, καταλήλως εἰδὼς συγκεραυνῶναι τὰ χρώ-
ματα καὶ ἀναλόγως ἀποδιδόναι τοὺς τύπους τῶν εἰκόνων καὶ τὰ μορφώματα,
διαβάλλεται παρὰ ταῖς ἀκοαῖς τοῦ τότε τὰ σκήπτρα διέποντος. τοιοῦτος γὰρ
ὁ φθόνος· εὐπλάστους ὑποτίθησιν ἄφορμὰς καὶ κουφοτάτας φρένας πτεροῖ
15 καὶ τὸν δόλον κατασκευάζει τῆς μηχανῆς· πῦρ μὲν γὰρ ὑπανάπτειν οἶδεν ὡς
εἰς μέγα φλογμοῦ εὐπρηστος ὕλη καὶ τρέφουσα πῦρ, ψυχὴν δὲ βακχευομέ-
νην οἷστροφ καὶ ἔρωτι δυσσεβείας διαβολαὶ καὶ συσκευαὶ πραγμάτων τινῶν.
γίνεται γοῦν παρὰ τάνθρωπῳ τὰ πεφυκότα ἐν τοῖς τοιούτοις συντίθεσθαι
καὶ ὅτι χρώννυσι τὰς εἰκόνας καὶ μορφὰς εὐτυπώτους προσαποδίδωσι διαβάλ-
20 λεται ὁ ἀνὴρ, καὶ τὸ ἐπιτίμιον ὑπερορία κατὰ τόνδε τὸν τόπον καὶ κόλασις
δεινὴ καὶ ἀξία γραφῇ παραδίδοσθαι. σίδηρος ἐκपुरοῦται τε καὶ πλατύνεται
ὡς εἰς σχῆμα τετράγωνον· ἐξάπτεται τῆς χειρὸς, συνδεσμεῖται τῷ σιδήρῳ
ἢ χεῖρ καὶ εὐθὺς προσαποβάλλει κατὰ ταῦτόν τὴν χρῆσιν καὶ τὴν ἐνέργειαν,
τοῦ πυρὸς ἤδη προσεπιδεικνυμένου τὸ ἑαυτοῦ. ὡς δὲ τινὲς φασί, καὶ ἀμφοτέραιν
25 ταῖν χερσὶν ἐξήφθη ὁ σίδηρος· πλὴν ἀλλ' ἢ μὲν ἀκινήτιζει καὶ ἀπρακτεῖ,
ἔργον παθοῦσα καὶ φθορᾶς καὶ νεκρώσεως, περισφύζεται δὲ πῶς αὐτῷ ἡ
λαιά· κἀντεῦθεν ταύτῃ προσχρώμενος καὶ ποικίλα συγκεραυνὸς εἶδη χρωμά-
των, καθὼς ὁ τεχνίτης λόγος ὑπαγορεύειν δοκεῖ, ἐν ξύλῳ βραχυτέρῳ τινὶ τὴν
μορφὴν ἐκτυποῖ τοῦ μεγίστου τῶν προφητῶν. θαυμαστὴ δὲ τις ἡ τῆς εἰκό-
30 νος, ὡς λέγεται, δύναμις· πηγὴ γὰρ ἐξ αὐτῆς πολλαχοῦ καὶ πολλάκις θαυ-
μάτων ἀνέβλυσε καὶ ὁ πολὺς λόγος τῶν θαυμασιῶν μέχρι καὶ ἡμῶν διασέ-
σονται. ἀλλ' εἰσιν ἀληθῶς ἔχειν τὸ πάλαι θρυλούμενον, ὅτι πανδαμάτωρ
ὁ χρόνος καὶ πάντα συμφθείρειν καὶ μαραίνειν δοκεῖ, ἐνθα καὶ μᾶλλον σύν-
θεσις ἐκ μαχομένων τινῶν. οἷον δὴ τι καὶ τότε τὸ σύμπτωμα γέγονεν· ἐφθα-
35 ται γὰρ ἡ ὕλη, κἂν ἡ χάρις ἀδάπανος. κἀντεῦθεν ἅπαν μὲν τὸ τῆς εἰκόνης

9 Λαζάρου] πρβλ. Theoph. Contin. σ. 102—103 Bek.

παρερρύη τῷ χρόνῳ φθειρόμενον, μόνη δὲ ἡ μορφή παρασέσωσται ἀδαπάνως τὴν χάριν ἐπιδεικνύσα προσβλύζουσαν, ὅτι καὶ μέρος τοῦτο τῶν θαυμάτων τῆς εἰκόνος γνωρίζεται, ἐπεὶ μηδὲ συνέφθαρται τῷ χρόνῳ καὶ παραπύλλεται ὁ τύπος τῆς μορφῆς τῆς εἰκόνος αὐτῆς, ἀλλὰ σῶόν τι τὸ μόρφωμα καὶ ἀκέραιον μέχρι καὶ ἡμῶν παραλέλειπται. τὸ δὲ τόσου παραρρυέντος 5 καιροῦ μὴ συνδιαφθαρῆναι τὰ τῆς μορφῆς, ἔμοιγε τοῦτο καὶ τῶν πάντων θαυμασίων δοκεῖ καὶ θαῦμα τῆς προφητικῆς μεγαλειότητος ἄξιον. τοῦτό μοι τὸ μόρφωμα θηραθὲν ὡς θησαυρὸς κατεσχέθη, ὃ καὶ τέχναις ζωγράφων παραδοθὲν ἐξ ἐμοῦ νῦν ὡς ἐν καθαρωτέρῳ τύπῳ τὰς ἑαυτοῦ χάριτας τοῖς φιλοθεάμοσιν ἀκτινοβολεῖ. τὰ μὲν οὖν ἄλλα χαίρειν ἐάσθωσαν, ἡμῖν δὲ τὰ τῆς 10 εἰκόνος ταύτης θησαυρὸς ἀδάπανος ἔγνωσται καὶ ὅτι ταύτῃ ζῶμεν ὃ ζῶμεν καὶ τὴν σωτηρίαν ἐπικαυχώμεθα.

δ'. *Ἀρχὴ τῆς πνευματικῆς διδασκαλίας.* — Κήδεται μὲν οὖν ἀπάντων θεός, ἐπεὶ καὶ ῥύστης κοινός καὶ σωτὴρ πάντα ποιῶν καὶ πραγματευόμενος 15 ἐπὶ τῷ σῶσαι τὸν ἄνθρωπον, ὅτι καὶ διὰ τὸν ἄνθρωπον ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ τὴν δουλικὴν μορφήν ἐνεδύσατο, ἵνα τὸν ἄνθρωπον τυραννούμενον ῥύσῃται τῆς πλάνης τοῦ βροτοκτόνου Σατάν. ἀκούομεν καὶ πιστεύομεν καὶ ὁ λόγος ἐστὶν ἀπαράγραπτος, ὅτι γίνεται χαρὰ τις μεγάλη ἐν οὐρανοῖς ἐπὶ ἐνὶ μετανοοῦντι· εἰ δὲ καὶ λύχνος ἐξάπτεται, τὸ τῆς διακρίσεως φῶς, καὶ σαροῦται τὸ ῥυπαρὸν τῆς οἰκίας, τοῦ παχυτέρου καὶ γεώδους καὶ σαρκικοῦ περιβλήμα- 20 τος, πόσον ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς σπουδάζειν ἑαυτοῖς τὰ τῆς σωτηρίας ἐπιπραγματεῦσθαι; " φωνὴ ἐν 'Ραμὰ ἠκούσθη, θρῆνος καὶ κλαυθμὸς " καὶ ὅτι " κλαίει 'Ραχιήλ τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ οὐ προσδέχεται τὴν παράκλησιν ". καὶ ἀληθῶς ἔχει τὸ λόγιον, ὅτι περ ἡμῶν ἀμαρτανόντων θρῆνος ἐν ὑψίστοις νεται, ὅτε καὶ ἡ νοητὴ 'Ραχιήλ, αὐτὴ ἡ τῶν πρωτοτόκων ἐκκλησία, ζητεῖ 25 τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ μὴ εὐρίσκουσα, ὡς ἤδη διάβρωμα μαχαίρας τῆς ἀλογωτέρας ὀρέξεως τῷ 'Ηρώδῃ γινόμενα, τῷ βροτοκτόνῳ Σατάν, ἀποκλαίεται θαμινώτερον. λοιπὸν οὖν καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, ἐπειδὴ πολυειδῆς τις ὁ πόλεμος καθ' ἡμῶν τοῦ βροτοκτόνου Σατάν, ὀφείλομεν στρατεῦσθαι κατ' αὐτοῦ πνευματικῶς, ἐπεὶ καὶ πολυειδῶς πολεμούμεθα. τὰ δὲ τοῦ πολέμου πάντως οὐ 30 σαρκικά καὶ φαινόμενα· εἰ γὰρ καὶ πέρας εἶχε τὰ τῆς συσκευῆς τε καὶ παρατάξεως, ἅπαξ ἀναρραγείσης τῆς μάχης καὶ τῆς νίκης ἐπισυμβαινούσης ἡμῖν, νῦν δὲ κατὰ Παῦλον οὐ πρὸς αἶμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους, τὸν παλαμναῖον καὶ ἀλιτήριον. τοίνυν ἐπειδὴ περ ἑτερότροπα τὰ τῆς

15 ἔκλινεν οὐρανοῦς] πρὸλ. Ψαλμ. ιε', 9. ρμγ', 5. 16 δουλικὴν μ. ἐνεδύσατο] πρὸλ. Φιλίπ. β', 7. 18 χαρὰ — μετανοοῦντι] πρὸλ. Λουκ. ιε', 7. 19 λύχνος — σαροῦται] πρὸλ. Λουκ. ιε', 8. 23 πρὸλ. Ματθ. β', 18. 33 πρὸλ. 'Εφεσ. ε', 12.

συσκευῆς, φέρε τὸ λοιπὸν καὶ τὸν τρόπον ὑμῖν ὑποθήσομεν τὸν τῆς παρα-
τάξεως. στρατηγὸς μὲν γὰρ ἀνὴρ καὶ στρατάρχης, ὀπηνίκα πρὸς τὸν πόλεμον
τὸ στράτευμα διεξάγεται, ὑποτυποῖ πολλάκις τὸν πόλεμον, διαγράφει καὶ τὰς
σφαγὰς, τὰς τῶν ἐχθρῶν ἐκδρομάς, τὰς προλοχίσεις, τὰς ἐνέδρας, τὰς συ-
5 σκευὰς, εὐθαρσῶς ἔχειν τὸ στράτευμα παρασκευάζων πρὸς τὴν τοῦ πολέμου
σύρρηξιν καὶ παρατάξιν. ἡμῖν δὲ ἄλλ' ἐπειδὴ περ ὁ πόλεμος οὐ πρὸς αἴσθη-
σιν ἀλλὰ τὸ ὅλον ἐστὶ νοητός, νῦν μὲν καταστρατευομένων καὶ τατατομένων
τῶν παθῶν κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, νῦν δὲ καὶ τοῦ βροτοκτόνου Σατὰν ἐπε-
χειρομένου καθ' ἡμῶν καὶ τὸν πόλεμον συσκευάζοντος, φέρε τὸν τρόπον ὑπο-
10 θήσομεν ὑμῖν τῆς πνευματικῆς ταύτης συσκευῆς καὶ παρατάξεως, ἵνα καὶ γεν-
ναιότατοι στρατιῶται καὶ δόκιμοι τοῦ καλοῦντος ἡμᾶς καὶ καλέσοντος Ἰησοῦ
Χριστοῦ προδεικνύμεθα. γένοιτο δὲ ταῦτα τὰ ῥήματα ἐναργῆ τε καὶ ἔμπρα-
κτα, τοῦ λόγου ποιούντος τὸ ἑαυτοῦ καὶ τὰ τῆς ὠφελείας εἰσφέροντος ταῖς
ἡμετέραις εὐχαῖς. τοίνυν ὁ τρόπος δῆλος· βέλη μὲν γὰρ καὶ ξίφη καὶ σπάθη
15 σωμάτων παχυτέρων ἀπτόμενα εἰσδύνουσιν ἔνδον σαρκὸς καὶ τὰς τομὰς ἀπ-
εργάζονται καὶ τὰς διαλύσεις τῆς συνεχείας τοῦ σώματος κἀντεῦθεν ἔστιν
ὕπη γε καὶ τὰ τῆς πληγῆς καιριώτατα θάνατος ἐπακολουθεῖ τῷ πλησσομένῳ
πολλάκις. ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ τῆς πνευματικῆς παρατάξεως βέλος τι καιριώτα-
τον ἐπάγον φθορὰν καὶ ἀπώλειαν τῷ στρατευομένῳ καθ' ἡμῶν, τῷ βρο-
20 τοκτόνῳ Σατὰν, ἡ δύναμις τῆς ψαλμωδίας αὐτῆς καὶ τῆς προσευχῆς, καθὼς
ὁ ἀπόστολος ἐπιστέλλων πρὸς Τιμόθεον λέγει· "Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάν-
των ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχὰς, ἐντεῦξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀν-
θρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ
ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι· τοῦτο γὰρ καλὸν
25 καὶ ἀποδεκτὸν ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει
σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν". διὰ τοι τοῦτο φέρε ὡς ἐν εἰκόνι
τινὶ καὶ προγράμματι τὸν τύπον αὐτὸν τῆς παραδόσεως ὑπογράψωμεν. ἀλλ'
ἐπειδὴ διφυῆς τις ὁ ἄνθρωπος, ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος λαχὼν τὴν σύστα-
σιν (ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ καὶ σῶμα ῥοαῖς καὶ φθοραῖς ὑποκείμενον, ἀλλὰ καὶ ψυχὴ
30 θειοτέρα τις καὶ ὑψηλοτέρα πάσης ὑπερκειμένη καὶ ῥοῆς καὶ συνθέσεως),
διπλοῦν τινα καὶ τὸν τρόπον τῆς παραδόσεως ὑμῖν ὑποθήσομεν, νῦν μὲν κανό-
να παραδιδόντες καὶ τύπον καὶ υπογραμμὸν περὶ τῆς ψαλμωδίας αὐτῆς, ὡς
καταρτιζούσης αὐτὴν τὴν ψυχὴν καὶ φωτιζούσης τὸν νοῦν, νῦν δὲ καὶ περὶ
διαίτης δουλαγωγούσης τὸ σῶμα καὶ μὴ ἐώσης κατεξανίστασθαι τῆς ψυχῆς.
35 πλὴν ἀλλὰ πρὸ τῆς ὑφηγήσεως τῶν κατὰ μέρος λεγομένων καὶ τοῦτο τῷ λόγῳ

4 καὶ ὁ δ. προλοχίσεις.

21 Τιμοθ. 1, β', 1—4.

προστίθῃμι, ὅτι κοινῆς ὠφελείας ὁ λόγος καταστοχάζεται. ταῦτά τοι καὶ
ἐλλίπῳς ἔχειν δοκῇ καὶ τῆς ἄγαν ἀκριβείας ἀποπίπτῃ μικρόν, τὸ ξενίζον οὐ-
δέν· ἐπειδὴ γὰρ πολλή τις ἀνισότης τὸν βίον κατεμερίσατο κἀντεῦθεν οἱ μὲν
ἄρρωστοι, οἱ δὲ ἀσθενεῖς, ἄλλοι δὲ καὶ εὐρωστοὶ καὶ γενναῖοι τὴν σύστασιν
τὴν τοῦ σώματος, ἕτεροι δὲ καὶ ἐξ ὑπερβαλλούσης ἀσθενείας κοιμωμένοις 5
ἀνάλογον ἔχουσι καὶ ἀκίνητίζουσιν, ἐν τοῖς ἀνίστοις κατὰ τὴν ἕξιν καὶ διάφορον
σύγκρασιν τὴν τοῦ σώματος ὁ λόγος κατὰ τὸ δυνατόν τοῦ δέοντος στοχαζό-
μενος τὰ τῆς ἄγαν μὲν ἀκριβείας μακρὰν παρεᾶ, ταῖς ἀνθρωπίναις ἀσθενεί-
αις συγκαταβαίνων καὶ τὰς ὑπερβαλλούσας καὶ παραλόγους νηστείας, ἃς οἱ πολλοὶ
ἰδίῳ ῥυθμῷ καὶ θελήματι συντόμως δοκοῦσι κατορθοῦν, παρατρέχειν δοκεῖ· τὰ 10
πολλὰ γάρ μοι τί καὶ πρὸς κανόνα διαίτης πνευματικῆς τὰ τοῦ δεῖνος ἢ τοῦ
δεῖνος θελήματα; οὐ γὰρ ἐπέχειν δοκῶ τὸν βουλούμενον καὶ θελήματι ζέοντι τῷ
κυρίῳ δουλεύοντα καὶ μᾶλλον ἐχόμενον συντονώτερον τῆς πρὸς θεὸν ἀγοῆς
πορείας αὐτόν· ἢ γὰρ ἂν καὶ στρατιώτης αἰτιῶτο παρὰ τῷ στρατηγῷ, εἰ γεν-
ναιότερον ἐξορμᾷ κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ πλήσσει τοῖς βέλεσι τὸν ἀντιπαρατα- 15
τόμενον; τάχα δὲ καὶ ἱατρὸς τὸν κάμνοντα ὑπ' αἰτίαν ἄγοι, ὅτι μᾶλλον αὐτῷ τοῦ
νοσοκομείου τῆς θεραπείας συνεφέπτοιο ὁ νοσῶν, ἀπάγων μὲν καὶ αὐτῶν
νοσῶδων αἰτιῶν καὶ παραλόγων ὀρέξεων, ἐκεῖνων δὲ μόνων ἐχόμενος σπου-
δαιότερον σιτίων ὁμοῦ καὶ ποτῶν τῶν πρὸς ἕξιν ὑγεινήν αὐτὸν ἐκεῖνον ἐκ-
καλουμένων τὸν πάσχοντα; οὐκ οὖν οὐδ' αὐτὸς ἐκεῖνον ἀπάγω (μὴ γένοιτο) τῆς 20
καλῆς ταύτης καὶ ἐπωφελοῦς ἐγκρατείας καὶ συντονωτέρας ἀσκήσεως, μενοῦν
γε καὶ εὐξαίμην αὐτῷ συντονώτερον τοῦ δρόμου τούτου τοῦ πνευματικοῦ συν-
εφέπτεσθαι καὶ στέφανός μοι καυχήσεως ὁ τοιοῦτος γενήσεται, ἀλλ' ὅτι τοῦ-
τό μοι κατείληπται, ὅτι τό τισι ῥάδιον εἰς τὸ κτᾶσθαι τοῖς πολλοῖς οὐδο-
πωσοῦν ἀνυστόν. καλόν, ἀγαπητοί, καὶ σωτήριον, εἰ οὕτως εὐρήσει τις τὴν 25
πρὸς σωτηρίαν αὐτὸν ἄγουσαν ὁδόν· ὁ τοιοῦτος ἀκούσοι καὶ ἀκούοι τοῦ σωτῆ-
ρος λέγοντος πρὸς αὐτόν· "κοπιῶν εἶ καὶ πεφορτισμένος, ἀδελφέ μου ἀγα-
πητέ· ἐλεύσῃ πρὸς με καὶ ἀναλόγως τὰ τῆς ἀναπαύσεως δεῖξῃ". ἀλλὰ τὸ
ζητούμενον τοῦτο, πῶς ἐπίσης ὠφελῇθῃσονται εὐρωστοὶ καὶ ἀμελεῖς ἢ δυ-
νατοὶ καὶ ἀδύνατοι. βαστάζεις τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας, ἀλλ' ἕτερος ἴσως 30
οὐδὲ πρωϊνήν φέρει κατάστασιν. φορητὸς σοι ὁ παγετὸς τῆς νυκτός, ἀλλ' ἐτέ-
ρω καὶ ἡ χλιδυῖα κατάστασις οὐκ ἔστι φορητή. ταύτη τὴν λεωφόρον ἐλαύ-
νων ὁδὸν καὶ βασιλικὴν τὸν κανόνα καὶ τὸν τύπον ὑπογράφω τῆς μονῆς, σύν-
τομον ὄντα καὶ σύνδρομον ταῖς ἀσθενείαις τῆς ἀδελφότητος. πλὴν τοῦτο καὶ

5 ἀνάλογον] οὕτως ὁ κώδιξ, ὁ δὲ K προτιμᾷ ἀναλόγως.
27 πρβλ. Ματθ. ια', 28.

19 ποτῶν K, κ ὠ δ. πολ-

32 κ ὠ δ. χλιδυῖα.

μόνον προσδιορίζομεθα, ὅτι οὐκ ἀφ' ἑαυτῶν τὰ λεγόμενα, ἀλλ' ἅπερ οἱ θεοὶ πατέρες καλῶς ποιοῦντες ἡμῖν διατάξαντο.

ε'. Ὑποτύπωσις περὶ τῆς ἀληθοῦς νηστείας. — Ἐκεῖνοι τοίνυν οὐχ ἓνα κανόνα νηστείας οὐδ' ἓνα τρόπον τῆς τῶν βρωμάτων μεταλήψεως οὐδὲ τὸ
5 αὐτὸ μέτρον παραδεδώκασι, διὰ τὸ μηδὲ πάντας τὴν αὐτὴν ἰσχὺν ἔχειν ἢ δι' ἔξιν ἀστειοτέραν σώματος· ἓνα δὲ πᾶσι σκοπὸν παραδεδώκασι, τὸ φεύγειν τὴν πλησμονὴν καὶ ἀποστρέφεσθαι τὴν χορτασίαν τῆς γαστροῦ. τὴν αὐτὴν δὲ καὶ καθήμερινὴν νηστείαν εἶπον καὶ δοκιμάσαντες ὠφελιμωτέραν ἔφασαν εἶναι καὶ συμβαλλομένην πρὸς καθαρότητα τῆς ἐν τρισὶν ἢ τέταρσιν ἢ ἕως ἐβδό-
10 μάδος ἐλκομένης νηστείας· καὶ γὰρ φησι τὸν ἀμέτρως ἐπεκτεινόμενον τὴν νηστείαν ὑπὲρ μέτρον πολλάκις τῇ τροφῇ κεχρῆσθαι, ὥς ἐκ τούτου ποτὲ μὲν τῇ ὑπερβολῇ τῆς ἀσιτίας ἀτονεῖν τὸ σῶμα καὶ πρὸς τὰς πνευματικὰς λειτουργίας ὀκνηρότερον γίνεσθαι, ποτὲ δὲ τῷ πλήθει τῶν τροφῶν καταβαρυνόμενον ἀκη-
15 δίαν καὶ χάνουσιν ἐμποιεῖν τῇ ψυχῇ. καὶ πάλιν οὐ πᾶσιν ἀρμόδιον εἶναι ἐδοκίμασαν τὴν τῶν λαχάνων μετάληψιν, οὐδὲ πᾶσι τὴν τῶν ὀσπρίων, οὐδὲ πάντας δύνασθαι τῇ τοῦ ξηροῦ ἄρτου κεχρῆσθαι τροφῇ διηνεχῶς· καὶ ἄλλον μὲν εἶπον δύο λίτρας ἐσθίοντα ἄρτου ἀκμὴν πεινᾶν, ἄλλον δὲ ἐσθίοντα λίτραν ἢ ἕξ οὐγγίας χορτάζεσθαι. πᾶσιν οὖν, ὥς εἴρηται, ἓνα ὅρον ἐγκρατείας παρα-
20 δίδόασιν, τὸ μὴ ἀπατάσθαι χορτασίᾳ κοιλίας μηδὲ ἐξέλκεσθαι τῇ τοῦ λάρυγγος ἡδονῇ· οὐδὲ γὰρ ἡ διαφορὰ τῆς ποιότητος τῶν βρωμάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ ποσότης τοῦ πλήθους τὰ πεπωρωμένα βέλη τοῦ ἐχθροῦ εἴωθεν ἀνά-
πτειν· οἷας γὰρ δὴποτε τροφῆς πληρουμένη γαστήρ ἀσωτίας σπέρματα τίχτει. καὶ πάλιν οὐ μόνον κραιπάλη οἴνου τὴν διάνοιαν μεθύσκειν εἴωθεν, ἀλλὰ καὶ πλησμονὴ ὕδατος καὶ πασῶν τροφῶν ὑπερβολὴ κεκαρωμένην καὶ νυστάζου-
25 σαν ταύτην ἀποτελεῖ. τοῖς Σοδομίταις οὐκ οἴνου καὶ διαφόρων βρωμάτων μετάληψις καταστροφῆς γέγονεν αἰτία, ἀλλ' ἄρτου πλησμονὴ κατὰ τὸν προφήτην. ἡ γὰρ ἀσθένεια τοῦ σώματος πρὸς τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας οὐκ ἀντίκειται, ὅταν παράσχωμεν τῷ σώματι ἅπερ ἡ ἀσθένεια ἀπαιτεῖ, οὐχ ἅπερ ἡ ἡδονὴ θέλει. ἡ τῶν βρωμάτων χρήσις, ὅσον πρὸς τὸ ὑπουργῆσαι τὰ
30 πρὸς τὸ ζῆν, εἰ παραλαμβάνεται, οὐχ ὅσον δουλεῦσαι ταῖς ὁρμαῖς τῆς ἐπιθυμίας, οὐ κωλύεται. ἡ σύμμετρος καὶ μετὰ λόγου τῶν τροφῶν μετάληψις τῆς ὑγείας φροντίζει τοῦ σώματος, οὐ τὴν ἀγιωσύνην ἀφαιρεῖται. ὅρος ἐγκρατείας καὶ κανὼν παραδεδομένος παρὰ τῶν πατέρων ἀκριβὴς οὗτός ἐστι, τὸ μεταλαμβάνοντα τροφῆς, εἴ τῆς ὁρέξεως ἐγκειμένης, ταύτης ἀπέχεσθαι καὶ μὴ
35 ἀναμένειν τὸν κόρον. καὶ ὁ ἀπόστολος δὲ εἰπὼν " τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ

21 πεπωρωμένα β. τοῦ ἐχθροῦ] πρὸλ. Ἐφεσ. ζ', 16.
ις', 3. 35 Ῥωμ. ιγ' 14.

26 ἄρτου πλησμονὴ] πρὸλ. Ἐξοθ.

ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας", οὐ τὴν ἀναγκαίαν τῆς ζωῆς κυβέρνησιν ἀπηγόρευ-
 σεν, ἀλλὰ τὴν φιλήδονον ἐπιμέλειαν ἀπηγόρευσεν. ἄλλως τε πρὸς καθαρότητα
 τελείαν ψυχῆς μόνῃ ἡ ἀποχὴ τῶν βρωμάτων οὐκ ἰσχύει, εἰ μὴ καὶ αἱ λοιπαὶ
 ἀρεταὶ συνδράμωσι. τοιγαροῦν ἡ ταπεινότης διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἔργου καὶ τῆς
 τοῦ σώματος καταπονήσεως μεγάλη ἡμῖν συμβάλλεται. ἡ ἀποχὴ τῆς φιλαργυρίας, 5
 οὐ μόνον τοῦ ἔχειν χρήματα ἀλλὰ μηδὲ ἐπιθυμεῖν κεκτησθαι, πρὸς καθαρότητα
 ψυχῆς ὁδηγεῖ. τῆς ὀργῆς ἡ ἀποχή, τῆς λύπης, τῆς κενοδοξίας, τῆς ὑπερηφανίας
 ἐξαιρέτως ἐγκράτεια καὶ νηστεία κατορθοῦν· ἀδύνατον γὰρ τὸν τὴν γαστέρα κεκο-
 ρεσμένον πολεμῆσαι κατὰ διάνοιαν τῷ πνεύματι τῆς πορνείας. καὶ γὰρ, καθὼς
 λέγουσιν οἱ πατέρες καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῆς πείρας αὐτῆς ἐμάθομεν, αἱ ἀκροτήτες 10
 ἐκατέρων τῶν μερῶν ἐπίσης βλάπτουσι, καὶ ἡ τῆς νηστείας ὑπερβολὴ καὶ ἡ τῆς
 γαστρὸς χορτασία καὶ ἡ τῆς ἀγρυπνίας ἀμετρία καὶ ὁ τοῦ ὕπνου κόρος καὶ αἱ
 λοιπαὶ ὑπερβολαί. καὶ γὰρ ἔγνωμέν τινας διὰ γαστριμαργίας μὲν μὴ ἡττη-
 θέντας, διὰ δὲ ἀμέτρου νηστείας καταβληθέντας καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ πάθος τὸ
 τῆς γαστριμαργίας ὀλισθήσαντας διὰ τὴν προσγινομένην ἐκ τῆς ἀμετρίας 15
 ἀσθένειαν. καὶ γὰρ δὲ μέμνημαί ποτε τοιοῦτόν τι πεπονθὼς καὶ ἐπὶ τοσοῦ-
 τον ἐγκρατευσάμενος, ὥστε με ἐπιλαθέσθαι τῆς ὀρέξεως τῆς τροφῆς, καὶ ἐπὶ
 δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας μένοντα ἄσιτον καὶ μηδὲ ὀλῶς τροφῆς ἐπιθυμοῦντα
 ἄλλοι ἐπὶ ταύτην διήγειραν. καὶ πάλιν ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ διαβόλου οὕτως ὁ
 ὕπνος ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ, ὥς ἐπὶ πλείστας νύκτας ἄυπνον διατελοῦντα ἱκετεύ- 20
 εἰν τὸν κύριον μικροῦ ὕπνου μεταλαβεῖν με. καὶ βαρύτερον ἐκινδύνευσά ἐπὶ
 τῇ ἀμετρίᾳ τῆς ἀσιτίας καὶ τῆς ἀγρυπνίας ἤπερ ἐπὶ τῇ γαστριμαργίᾳ καὶ
 καρώσει τοῦ ὕπνου. τοιγαροῦν πρῶτος ὅμῃν ἔστω ἁγὼν τὸ κρατεῖν γαστρὸς
 καὶ δουλαγωγεῖν τὸ σῶμα οὐ μόνον διὰ νηστείας, ἀλλὰ καὶ δι' ἀγρυπνίας καὶ
 κόπου καὶ ἀναγνώσεως καὶ τοῦ συνάγειν τὴν καρδίαν εἰς τὸν φόβον τῆς Γε- 25
 ἑννης καὶ εἰς τὸν πόθον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

ς'. *Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἀποκροῦεσθαι τὸ πνεῦμα τῆς ἀκηδίας.* — Ἐστω
 δὲ ὅμῃν καὶ ἁγὼν διηγεκῆς κατὰ τοῦ πνεύματος τῆς ἀκηδίας, τοῦ συνεξευγ-
 μένου καὶ συνεργούντος τῷ πνεύματι τῆς λύπης. δεινὸς οὗτος καὶ βαρύτα-
 τος δαίμων καὶ τοῖς μοναχοῖς αἰεὶ πολεμῶν, ὅστις ἔκτην ὥραν ἐμπίπτει τῷ 30
 μοναχῷ ἀτονίαν καὶ φρίκην αὐτῷ ἐμποιῶν καὶ μῖσος ἐργαζόμενος καὶ πρὸς
 αὐτὸν τὸν τόπον καὶ πρὸς τοὺς συνδιατρίβοντας ἀδελφούς καὶ πρὸς πᾶσαν ἐρ-
 γασίαν καὶ πρὸς αὐτὴν τῶν θείων Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν, ὑποβάλλων αὐτῷ
 λογισμοὺς μεταβάσεως καὶ ὥς, εἰ μὴ μεταστήσει ἑαυτὸν πρὸς ἐτέρους τό-
 πους, μάταιος αὐτῷ ἅπας ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος γενήσεται. πρὸς τοῦτοις 35
 πᾶσι καὶ πεῖναν ἐντίθησι περὶ ὥραν ἔκτην, ὅση οὐκ ἂν αὐτῷ συμβαίῃ ἐκ

10 ἀκρότητες K, κῶδ. ἀκροτήτες.

τριημέρου νηστείας ἢ μακροτάτης ὁδοῦ ἢ βαρυτάτου κόπου. ἔπειτα λογι-
 σμὸς αὐτῷ ἐπιβάλλει, ὥς οὐδενὶ ἄλλῳ τρόπῳ δυνήσεται τῆς νόσου ταύτης
 καὶ τοῦ βάρους ἀπαλλάττεσθαι, εἰ μὴ διὰ τοῦ ἐξέρχεσθαι συνεχῶς καὶ παρα-
 βάλλειν ἀδελφοῖς χάριν ὠφελείας δῆθεν καὶ ἐπισκέψεως ἀσθενούντων. ὅταν δὲ
 5 μὴ δυνήθῃ ἐν τούτοις αὐτὸν ἀπαῆσαι, τὸ τηνικαῦτα ὕπνῳ βαρυτάτῳ καταβα-
 πτίσας αὐτὸν σφοδρότερος γίνεται, οὐκ ἄλλως ἀνατρεπόμενος, εἰ μὴ διὰ προσ-
 ευχῆς καὶ ἀποχῆς τῶν ἡδέων καὶ τῆς ἀργολογίας καὶ διὰ μελέτης τῶν θείων
 λογίων καὶ τῆς ἐν τοῖς πειρασμοῖς ὑπομονῆς. ἐὰν γὰρ μὴ τούτοις τοῖς ὅπλοις
 ἡσφαλισμένον αὐτὸν εὖρη, κατατοξεύσας τοῖς αὐτοῦ βέλεσιν ἄστατον αὐτὸν ἀπο-
 10 δείκνυσι καὶ ῥεμβὸν ἀποτελεῖ καὶ ῥάθυμον καὶ ἀργὸν καὶ μοναστήρια πολλὰ
 περιέρχεσθαι παρασκευάζει καὶ οὐδενὸς ἄλλου φροντίζειν ἢ τοῦ περισκοπεῖν,
 ποῦ ἄριστα καὶ πότοι γίνονται· οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ διάνοια τοῦ ἀκηδιαστοῦ
 φαντάζεται ἢ τοὺς ἐκ τούτων μετεωρισμούς. καὶ λοιπὸν ἐκ τούτων καὶ εἰς
 κοσμικὰ πράγματα αὐτὸν ἐνδεδυεῖ καὶ κατ' ὀλίγον δελεάζει ταύταις ταῖς ἐπι-
 15 βλαβέσιν ἀσχολίαις, ἐφ' ὃ ἂν τούτου τοῦ μοναδικοῦ ἐπαγγέλματος τελείως αὐ-
 τὸν ἐκβάλῃ. ταύτην τὴν νόσον βαρυτάτην οὖσαν ὁ θεῖος ἀπόστολος ἐπιστά-
 μενος καὶ βουλόμενος ἐκ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν πρόρριζον ἀνασπάσαι τὰς
 αἰτίαις, ἀφ' ὧν μάλιστα τίκεται, δείκνυσι δι' ὧν γράφων Θεσσαλονικεῦσι
 τάδε φησί· “ Παραγγέλλομεν ἡμεῖς, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν
 20 Ἰησοῦ Χριστοῦ στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦν-
 τος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν παρέλαβον παρ' ἡμῶν· αὐτοὶ γὰρ οἶδα-
 τε, πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἡτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον
 ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζό-
 μενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν, οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ'
 25 ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δώμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· καὶ γὰρ ὅτε ἤμεν
 πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι, εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ
 ἐσθιέτω. ἀκούομεν γὰρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως καὶ μηδὲ ἐργα-
 ζομένους· τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ
 Χριστῷ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθιώσιν”. ἀκού-
 30 σωμεν, πῶς σοφῶς ὑποδείκνυσι τὰς αἰτίας τῆς ἀκηδίας ὁ ἀπόστολος· ἀτά-
 κτους γὰρ καλεῖ τοὺς μὴ ἐργαζομένους, ἐνὶ τούτῳ τῷ ῥήματι πολλὴν κακίαν
 ἐμφαίνων· ὁ γὰρ ἄτακτος καὶ ἀνευλαβὴς τυγχάνει καὶ προπετῆς περὶ λόγον
 καὶ εἰς λοιδορίαν πρόχειρος, καὶ λοιπὸν καὶ εἰς μοναστηρίου ὑποταγὴν ἀνε-
 πιτήδεις καὶ τῆς ἀκηδίας δοῦλος. παραγγέλλει οὖν στέλλεσθαι ἀπ' αὐτοῦ,
 35 τουτέστιν ἀφορίζεσθαι ὥς ἀπὸ λοιμικῆς νόσου. εἴτα τί φησι; “ καὶ μὴ κατὰ
 τὴν παράδοσιν, ἣν παρέλαβον παρ' ἡμῶν”, διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἐμφαί-

12 καὶ ὁ δ. ἄριστοι.

19 Θεσσ. 2, γ', 6—12.

νων ὑπερηφάνους αὐτοὺς εἶναι καὶ καταφρονητὰς καὶ τῶν ἀποστολικῶν παρα-
 δόσεων καταλύτας. καὶ πάλιν "δωρεάν" φησιν, "οὐκ ἐφάγομεν ἄρτον παρά
 τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ
 ἐπιβαρῆσαι τινα". ὁ διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν, ὁ κήρυξ τοῦ εὐαγγελίου, ὁ με-
 τάρσιος ἕως τρίτου οὐρανοῦ, ὁ λέγων τὸν κύριον προστεταχέναι τοὺς τὸ εὐ- 5
 αγγέλιον καταγγέλλοντας ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν, ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς
 καὶ ἡμέρας ἐργάζεται πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα. τί τοίνυν ἡμεῖς ποιή-
 σομεν ἀκηδιῶντες ἀπὸ ἔργου καὶ τὴν σωματικὴν ἀνάπαυσιν διώκοντες, οἷς
 οὔτε κήρυγμα εὐαγγελίου ἐνεχειρίσθη, οὔτε τῶν ἐκκλησιῶν ἡ μέριμνα, ἀλλὰ
 τῆς ἰδίας μόνον ψυχῆς ἢ φροντίς; εἴτα σαφέστερον δεικνύων τὴν τικτομένην 10
 βλάβην ἐκ τῆς ἀργίας ἐπιφέρει· "μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομέ-
 νους". ἀπὸ ἀργίας περιεργία καὶ ἀπὸ περιεργίας ἀταξία καὶ ἀπὸ ἀταξίας
 πᾶσα κακία. κατασκευάζων δὲ πάλιν τὴν θεραπείαν αὐτοῖς ἐπιφέρει· "τοῖς
 δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν ἐν ἡσυχίᾳ ἐργαζομένοις τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθί-
 ειν". καὶ ἐπιπληκτικώτερον λέγει· "εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθί- 15
 ἐτω". τούτοις τοῖς ἀποστολικοῖς διδάγμασιν οἱ κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἄγιοι πα-
 τέρες πεπαιδευμένοι οὐδένα καιρὸν ἀργοὺς εἶναι τοὺς μοναχοὺς ἐπιτρέπουσι,
 καὶ μάλιστα τοὺς νεωτέρους, εἰδότες, ὡς διὰ τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἔργου καὶ
 ἀκηδίας ἀπελαύνουσι καὶ τὴν ἑαυτῶν τροφὴν προσπορίζουσι καὶ τοῖς δεομέ-
 νοις βοηθοῦσιν· οὐ μόνον γὰρ τῆς ἑαυτῶν χρείας ἐργάζονται ἕνεκεν, ἀλλὰ 20
 καὶ ξένους καὶ πτωχοὺς καὶ τοῖς ἐν φυλακαῖς ἐκ τοῦ ἰδίου ἔργου ἐπιχορη-
 γοῦσι, πιστεύοντες τὴν τοιαύτην εὐποιάν θυσίαν ἁγίαν εὐπρόσδεκτον τῷ θεῷ
 γίνεσθαι. καὶ τοῦτο δὲ λέγουσιν οἱ πατέρες, ὅτι ὁ ἐργαζόμενος ἐνὶ δαίμονι
 πολλάκις πολεμεῖ καὶ ὑπ' αὐτοῦ θλίβεται, ὁ δὲ ἀργὸς ὑπὸ μυρίων πνευμά-
 των αἰχμαλωτίζεται. καλὸν δὲ πρὸς τούτοις καὶ λόγων ἐπιμνησθῆναι τοῦ ἀββᾶ 25
 Μωϋσέως, τοῦ δοκιμωτάτου ἐν τοῖς πατράσι, οὗς πρὸς τὸν μέγαν Κασσιανὸν
 ἀπεφθέγγετο. καθεσθεις γὰρ ὁ εἰρημένος θεῖος Κασσιανὸς ὀλίγον χρόνον ἐν
 τῇ ἐρήμῳ καὶ ὀχληθεὶς ὑπὸ ἀκηδίας παρέβαλε τῷ ἁγίῳ Μωϋσεῖ καὶ εἶπεν
 αὐτῷ, ὅτι "Χθὲς δεινῶς ὀχληθεὶς ὑπὸ ἀκηδίας καὶ ἐξασθενήσας σφοδρῶς
 οὐ πρότερον ἀπηλλάχην αὐτῆς, εἰ μὴ παρέβαλλον τῷ ἀββᾶ Παύλῳ". ἀπε- 30
 κρίθη δὲ αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς καὶ εἶπε· "Θάρσει· οὐ σεαυτὸν ἀπὸ ταύ-
 της ἡλευθέρωσας, ἀλλὰ μᾶλλον ἑκδοτον καὶ δοῦλον ἑαυτὸν ταύτῃ παρέδωκας.
 γίνωσκε τοίνυν, ὅτι βαρυτέρως ὥς λιποτάκτην καταπολεμήσει, εἰ μὴ τοῦ λοι-
 ποῦ δι' ὑπομονῆς καὶ προσευχῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν ταύτην κατα-
 παλαῖσαι σπουδάσεις". ταῦτα δὲ πάντα, ἀδελφοί μου ἡγαπημένοι, ἀναμι- 35
 μνήσχω, ὅτι ὑπομονῆς χρεία πολλῆς· οὐ γὰρ ὁ ἀπαρξάμενος τοῦ καλοῦ μακά-

5 ὁ λέγων — ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν] πρὸς Κορ. 1, 8', 14.

ριος, ἀλλ' ὅστις ἕως τέλους ἐν τούτῳ διαμεμένηκεν· ὁ γὰρ ἐπὶ γῆς συρόμε-
 νος ὄφει τὴν ἡμετέραν ἀεὶ πτέρναν τηρεῖ, τουτέστι τῇ ἡμετέρᾳ ἐξόδῳ ἐπι-
 βουλευεῖ καὶ ἕως τέλους τῆς ζωῆς ἐπισκελίζειν ἡμᾶς ἐπιχειρεῖ, καὶ τούτου
 χάριν τὸ ἀπάρξασθαι καλῶς οὐδὲν ὠφελήσεται οὐδὲ ἡ ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποταγῆς
 5 θερμότης, εἰ μὴ καὶ τὸ τέλος οὕτως γένηται. καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ δὲ ταπει-
 νωσις, ἣν νῦν ἐπηγγείλασθε ἐνώπιον αὐτοῦ, οὐκ ἄλλως βεβαιωθήσεται, εἰ
 μὴ ἕως τέλους ταύτην ἐπιδείξετε. διό, ἵνα δυνηθῆτε ταύτην τελείως κτήσα-
 σθαι καὶ συντρίψαι τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος, σπουδάζετε, ὅταν ἐπέρχων-
 ται ὑμῖν λογισμοί, εὐθέως τούτους ἐξαγγέλλειν τῷ ἱατρῷ τῶν ψυχῶν ὑμῶν,
 10 τῷ πατρὶ ὑμῶν· οὕτω γὰρ δημοσιεύοντες τὰς ἀρχὰς τῶν ὁλεθρίων τοῦ δρά-
 κοντος λογισμῶν καὶ μὴ αἰσχυρόμενοι ἐκφαίνειν αὐτοὺς συντρίψετε τὴν τού-
 του κεφαλὴν. διό δὴ, κατὰ τὴν Γραφὴν, εἰ προσήλθετε τοῦ δουλεύειν τῷ κυ-
 ρίῳ, ἐτοιμάσατε τὰς καρδίας ὑμῶν μὴ πρὸς ἀμεριμνίαν, μὴ πρὸς ἀνέσεις καὶ
 τέρψεις, ἀλλὰ πρὸς πειρασμούς, πρὸς θλίψεις· "διὰ πολλῶν γὰρ θλίψεων δεῖ
 15 ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν" καὶ στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ
 ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν καὶ "ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν". προσέχετε
 τοίνυν τοῖς σπουδαίοις καὶ καλοῖς καὶ ἐκ παραδείγματος αὐτῶν κανονίζετε τὸν
 ἑαυτῶν βίον· μὴ προσέχετε τοῖς ῥαθύμοις καὶ καταφρονηταῖς, κἂν πολλοὶ ᾧσι·
 "πολλοὶ γάρ" φησι "κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί"· καὶ μικρὸν τὸ ποίμνιον, ᾧ
 20 εὐδόκησεν ὁ πατήρ δοῦναι τὴν βασιλείαν. μὴ μικρὸν εἶναι νομίσητε ἀμάρτημα
 τὸ ἐπαγγέλλεσθαι τελειότητα καὶ τοῖς ἀμελεστέροις καὶ ῥαθύμοις ἀκολουθεῖν,
 ἀλλ' ἵνα δυνηθῆτε τῆς τελειότητος ἐπιβῆναι, ταύτην κέχρησθε τῇ τάξει.

ζ' *Περὶ τῆς κατὰ πνεῦμα τελειότητος καὶ ὅπως δεῖ πρὸς ταύτην ἀνά-
 γεσθαι.*— Πρῶτος βαθμὸς ἀρετῆς καὶ ἀρχὴ τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας καὶ σω-
 25 τηρίας ὁ φόβος ἐστὶ τοῦ θεοῦ· διὰ τούτου γὰρ καὶ τῶν ἀμαρτημάτων κάθα-
 ρις καὶ τῶν ἀρετῶν φυλακὴ καὶ ὁδὸς ἐπὶ τὴν τελείωσιν γίνεται· ὅταν γὰρ
 ὁ τοῦ θεοῦ φόβος εἰσέλθῃ εἰς ψυχὴν, καταφρονεῖν πάντων πεῖθει τῶν τοῦ
 κόσμου πραγμάτων καὶ λήθην τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν καὶ αὐτοῦ ὅλου τοῦ
 κόσμου ἐμποιεῖ. ἐκ δὲ τούτων ταπεινώσεις τὸ κεφάλαιον καὶ πλήρωμα πάν-
 30 των τῶν καλῶν κατορθοῦνται· καταφρονήσῃ γὰρ καὶ στερήσῃ πάντων τῶν τοῦ
 κόσμου πραγμάτων ἡ ταπεινώσεις προσγίνεται· ἡ ταπεινώσεις δὲ τοῖς τοιοῦ-
 τοῖς γνωρίσμασι δοκιμάζεται καὶ δείκνυται, εἰ νεκρωθέντα τις ἐν ἑαυτῷ ἔχει
 τὰ ἴδια θελήματα· δεύτερον, εἰ μὴ τῶν οἰκείων πράξεων μόνον, ἀλλὰ καὶ
 ἐνθυμήσεων μηδὲν τις ἀπὸ τοῦ ἰδίου κρύπτει πατρός· τρίτον, εἰ μηδὲν τῇ
 35 ἴδιᾳ συνέσει ἀλλὰ πάντα τῇ τοῦ ἰδίου πατρὸς διακρίσει πιστεύει, διψῶν ἀεὶ

2 πτέρναν τηρεῖ] πρὸς λ. Γεν. γ', 15. 3 ἐπισκελίζειν] οὕτως ἐν τῷ κώδ., Κ. ὑποσκελίζειν.
 14-16 Πράξ. β', 22. Ματθ. ζ', 14. 19 Ματθ. κ', 16. κβ', 14.

καὶ ἡδέως ἀκούων τῆς τούτου νοουθεσίας· τέταρτον, εἰ ἐν πᾶσιν ὁλοφύχως δουλεύει τοῖς τοῦ πατρὸς προστάγμασι· πέμπτον, εἰ μὴ μόνον αὐτὸς οὐ τολμᾷ ὑβρίσαι τινά, ἀλλὰ καὶ τὰς ὑπ' ἄλλων ἐπαγομένους αὐτῷ ὑβρεις μετὰ χαρᾶς προσδέχοιτο· ἕκτον, εἰ μηδὲν ἐπιχειρήσει καινότερόν τι πράττειν, ὅπερ οὐχ ὁ κοινὸς κανὼν ἐπιτρέπει οὐδὲ τῶν πατέρων αἱ παραδόσεις· ἑβδομον, εἰ πάσῃ 5 εὐτελείᾳ ἀρχούμενος καὶ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς διδομένοις εὐχαριστῶν ἀνάξιον ἑαυτὸν ἡγεῖται καὶ τούτων ὀγδοον, εἰ ἑαυτὸν κατώτερον καὶ μὴ ὑπερέχοντά τινος ἐξ ἀληθινῆς καρδίας ἡγεῖται· ἑνατον, εἰ γλώσσης κρατεῖ καὶ μὴ ἥ προπετῆς ἐν λόγοις καὶ ταχὺς ἐν φωνῇ· δέκατον, εἰ μὴ ἔστιν εὐχερῆς καὶ πρόχειρος ἐν γέλῳτι. 10

η'. *Περὶ ταπεινώσεως.* — Τούτοις γὰρ καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων σημείοις ἡ ταπεινώσις γνωρίζεται, ἥτις, ὅταν ἐν ἀληθείᾳ κατορθωθῇ, ταχέως πρὸς τὸ ὕψος τῆς ἀγάπης ἀπάγει, ἐν ᾗ φόβος οὐκ ἔστι κολάσεως καὶ δι' ἧς τὰ πάντα οὐκέτι μετ' ἀνάγκης καὶ κόπου φυλάσσονται, ἀλλὰ πόθῳ διαπύρῳ καὶ ἐπιθυμίᾳ τοῦ καλοῦ· πρὸς ἣν περ ἀρετὴν ἵνα ἰσχύσητε εὐχερέστερον φθάσαι, 15 ὑποδείγματα ὑμῖν πρὸς μίμησιν ἔστωσαν ὀλίγοι τῶν συμμενόντων καὶ εὐλάβειαν κεκτημένων ἀδελφῶν, μὴ οἱ πλείους καὶ ῥαθυμότερον ζῶντες· καὶ γὰρ ἐκ τοῦ μιμεῖσθαι καὶ ζηλοῦν τοὺς σπουδαίους μερίστη ἀσφάλεια προσγίνεται τοῖς βουλομένοις πρὸς τελειότητα φθάσαι. εἰ τοίνυν θέλετε δυνηθῆναι πᾶσι τούτοις ἐξακολουθῆσαι καὶ ὑπὸ τοῦτον τὸν πνευματικὸν κανόνα τοῦ κοινοβίου 20 ἄχρι τέλους διακατεργῆσαι, ταῦτα, ἃ εἶπεν ὁ Δαυὶδ, ἀναγκαῖα ὑμῖν πρὸς φυλακὴν ἔστωσαν· “ἐγὼ δὲ ὡσεὶ κωφὸς οὐκ ἔχουσι καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐτοῦ”. καὶ μὴ μιμεῖσθε τοὺς ἀπίστους καὶ ἀνηκόους καὶ προπετεῖς καὶ ὑβριστάς τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ὡς κωφοὶ καὶ μὴ ἀκούοντες τούτους παραπέμπεσθε. ἐάν σοί τις ἐλέγχῃ ἢ ὀνειδῇ ἢ ὑβρὶς ἐπιπέμπῃ, ἀκίνη- 25 τος ἔσο ὡς περιμωμένος καὶ ἄλαλος, ἀεὶ τὸν στίχον τοῦτον τοῦ ψαλμοῦ ἐπιλέγων ἑαυτῷ· “Εἶπα φυλάξω τὰς ὁδοὺς μου τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν με ἐν γλώσσῃ μου· ἐθέμην τῷ στόματί μου φυλακὴν ἐν τῷ συστῆναι τὸν ἁμαρτωλὸν ἐναντίον μου”. ἔτι μὴν πρὸς τούτοις καὶ τοῦτο πρὸ πάντων μελετᾶτε διηνεκῶς καὶ φυλάσσετε, τὸ μωροὺς καὶ ἄφρονας, κατὰ τὸ τοῦ ἀποστόλου παρ- 30 ἀγγελμα, ἑαυτοὺς ποιῆσαι ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι, ἵνα γένησθε σοφοὶ δηλονότι, μηδὲν διακρινόμενοι ἢ διστάζοντες ἐν οἷς ἂν προσταχθῇτε ὑπὸ τοῦ πατρὸς ὑμῶν ποιῆσαι, ἀλλὰ μετὰ πάσης ἀπλότητος καὶ πίστεως τὴν ὑπακοὴν ποιῆ- τε, ἐκεῖνο μόνον ἄγιον τῶν ἁγίων λογιζόμενοι καὶ σοφὸν καὶ συμφέρον πι- στεύοντες, τὸ ὑπὸ τοῦ πατρὸς προσταχθὲν ὑμῖν· τοιαύτη γὰρ διαθέσει ἀσφα- 35

22 Ψαλμ. λζ', 14.

27 Ψαλμ. λη', 1—2.

30 ἀποστόλου] πρβλ. Κορ. 1, γ', 18.

λίσσάμενοι τὰς ὑμῶν καρδίας δυνήσεσθε ἕως τέλους ὑπομεῖναι τὸν χρηστὸν ζυγὸν
τῆς ὑποταγῆς καὶ οὐδὲν ὑμᾶς τῶν τοῦ διαβόλου πειρατηρίων καὶ τεχνασμάτων
δυνήσεται σαλευσαι ἐκ τῆς ἐπιστήμης τοῦ κοινοβίου. καὶ τὴν ὑπομονὴν δὲ καὶ τὴν
μακροθυμίαν ὑμῶν μὴ ἐκ τῆς τῶν ἄλλων ἀρετῆς προσδοκᾶτε κατορθοῦσθαι,
5 οἶον, ὅταν ὑπ' οὐδενὸς παροξύνησθε ἢ οὐκ ἐξουθενῆσθε, ἢ οὐκ ἀτιμάζησθε,
ἐπεὶ περ οὐδὲ τῆς ὑμῶν ἀρετῆς δεῖγμα τοῦτο οὔτε ἐν τῇ ὑμῶν ἐξουσίᾳ κεῖται·
ἀλλ' ὅταν λοιδορῆσθε ἢ ἀτιμάζησθε ἢ ἐξουθενῆσθε, πρῶτος φέρετε· τοῦτο γὰρ
ἐν τῇ ὑμῶν προαιρέσει κεῖται. ἵνα τοίνυν ταῦτα πάντα, ἅπερ πλατύτερον
εἶρηκα, συναθροίσας τι σύντομον εἴπω πρὸς τὸ εὐκόλως τὴν ὑμῶν διάνοιαν
10 τούτων μνημονεύειν, ἀκούετε πάλιν κατὰ τάξιν, πῶς δυνήσεσθε ἐπιβαίνειν
τῆς τελειότητος.

ἡ (sic). *Ἐτέρα κλίμαξ πνευματικῆς ἀναβάσεως.* — Ἀρχὴ τῆς ἡμετέρας
σωτηρίας ἐστὶν ὁ φόβος τοῦ θεοῦ. ἐκ τούτου γεννᾶται ἀγαθὴ ὑπακοή. ἐκ ταύ-
της τῆς ὑπακοῆς τίκεται ἡ ὑποταγὴ καὶ ἡ καταφρόνησις πάντων τῶν τοῦ
15 κόσμου πραγμάτων, ἐκ ταύτης δὲ ἡ ταπεινώσις, ἐκ δὲ τῆς ταπεινώσεως
γεννᾶται τῶν οἰκείων θελημάτων ἡ νέκρωσις, ἐκ δὲ τῆς νεκρώσεως τῶν θε-
λημάτων αἱ τῶν ἡδονῶν ρίζαι μαραίνονται, ἐκ δὲ τούτων πάντα τὰ ἐλαττώ-
ματα τῆς ψυχῆς ἀποβάλλονται· τῇ δὲ ἀποβολῇ τούτων αἱ ἀρεταὶ καρπὸν ποι-
οῦσι καὶ αὐξάνονται, τῇ δὲ αὐξήσει τῶν ἀρετῶν ἡ καθαρότης τῆς καρδίας,
20 ἡ γοῦν ἡ ἀποστολικὴ τελειότης, προσγίνεται. πλὴν ἀλλ' εἰ τὰ ῥήματα ταῦτα
ἐμπράκτως φυλάττειτο ταῖς τῶν ἀκουόντων ψυχαῖς καὶ τὴν τοῦ ὅρου τοῦ-
του κατοίκησιν καὶ μονίαν μετὰ χαρᾶς ὑπομείνοιτε, θαρρῶν ἀποφαίνομαι τῇ
τε πρεσβείᾳ τοῦ μεγαλοκέρυκος τῆς ἀληθείας καὶ βαπτιστοῦ καὶ ταῖς πρε-
σβεδαῖς τῆς ὑπεραμώμου παρθένου θεοτόκου καὶ θεομήτορος, ὡς εὖ οὐδα ταῦ-
25 τα καὶ ἀναγωγὰ γενήσεται πάσῃ τῇ ἀδελφότητι εἰς αὐτὴν τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν. ἀλλ', ὦ θεὲ καὶ κύριε τοῦ παντός καὶ ὦ πανύμνητε μήτηρ τοῦ κυ-
ρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὦ πρόδρομε καὶ βα-
πτιστὰ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν, γένοιτο ταῦτα ἐνεργὰ τε καὶ ἔμ-
πρακτα ἡμῖν τε καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς ἄχρι τέλους τοῦ παρόντος αἰῶνος ταῖς
30 τιμίαις εὐχαῖς τοῦ ὑμετέρου θεράποντος, ἡμῶν δὲ ἀγίου πατρός. προσεχτέον
τοιγαροῦν ἡδὴ τοῖς λεγομένοις, ἐπεὶ ἄρξασθαι βούλομαι ὅθεν ἄμεινον, ἄμει-
νον δὲ ἀπὸ τῆς τὸ φῶς ὑφαπλούσης ὥρας, ἥτις ἡ πρώτη τῆς ἡμέρας ἐστίν·
δεῖν δὲ οἶμαι πάντως τοὺς περιέργον φωτὸς τὴν ἐξήγησιν ποιησομένους ἀκο-
λούθως ἀπὸ φωτὸς ἄρξασθαι.

35 *θ'. Περὶ τῆς κατὰ τὴν ψαλμοφδίαν εὐταξίας καὶ περὶ γονυκλισιῶν.* —
Χρὴ τοίνυν μετὰ τὴν ὀρθρινὴν δοξολογίαν συνημμένως ψάλλεσθαι ὅφ' ἡμῶν
τὴν πρώτην ὥραν ὡς σύνηθες, ἐπιλέγεσθαι τε μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς τὴν εὐ-

χὴν ταῦτα ἐχόμενα· “Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ ὥρᾳ” καὶ τὰ ἐξῆς·
μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν γίνεσθαι τὰς εἰθισμένας γονυκλισίας ἀπὸ φιλοῦ τοῦ ἐδά-
φους τοῖς δυναμένοις, τοῖς δὲ ἀσθενοῦσι μικρά τινα εἶναι ὑποστηρίγματα.
τούτων τὰς μὲν τρεῖς σχολαιότερον τελεῖσθαι κατὰ τοσοῦτον, καθόσον ἄρα
ἵσταμένων ἡμῶν τρεῖς τὸ “Ὁ θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ” λέγειν ἐν 5
ἑαυτοῖς ἐκτεταμένας ἔχουσι τὰς χεῖρας, κλίνουσι δὲ τὰ γόνατα καὶ τὰς κε-
φαλὰς ἕως γῆς τὸ “Ἡμαρτόν σοι, Κύριε· συγχώρησόν μοι” ἐκ τρίτου ὁμοί-
ως. τὰς δὲ γε λοιπὰς δώδεκα σπουδαιότερον, ὡς ἐφάπαξ ἐκάστη γονυκλισία
καὶ στάσει τὰ εἰρημένα προφέρειν ἱκετικὰ λόγια, ἐν ἰσότητι γοῶν καὶ τῇ
προσηκούσῃ εὐταξίᾳ καὶ μὴ τῶν μὲν προηγούμενων, τῶν δὲ ὑστεριζόντων, ἀλλ’ 10
ὁδηγῷ πάντων χρωμένων τῷ ἐκκλησιάρχῃ ἢ τῷ τὴν ἐφημερίαν ἔχοντι ἱερεῖ,
πλησίον τῶν ἱερῶν ἵσταμένῳ κιγκλίδων καὶ τὴν τάξιν ὑποδεικνύοντι· ταῦτα
δὲ μὴ τοῦ “Θεὸς κύριος” ἐν τῷ ὀρθρῷ ψαλλομένου· εἰ δὲ τοῦτο, σχολα-
στέον τὸ ταύτας ἐν τῷ ναῷ ἐκτελεῖν, τὰ δὲ βαθέα προσκυνήματα ποιητέον
ἐν τῷ καθ’ ἑαυτούς, ὡς εἴρηται, τρισσῶς ἕκαστον αὐτῶν τὰ προλεχθέντα ἱκε- 15
τήρια φάσκειν. μετὰ τοίνυν ταύτας τὰς γονυκλισίας ἢ τὰ προσκυνήματα συ-
νημμένως ψάλλειν τὸ μεσώριον τῆς πρώτης ὥρας, τίθεσθαι τε αὐτίκα καὶ τὴν
ἀπὸ τῶν πατρικῶν λόγων μικρὰν κατήχησιν, τὴν παρὰ τοῦ προεστῶτος ἀνα-
γινωσκομένην, καθὼς παρὰ τοῦ παμμάκαρος πατρὸς ἡμῶν παρελάβομεν· ἦν,
εἰ μὴ ἐκ τοῦ συναξαρίου κωλύοιτο, οὐ χρὴ καταλιμπάνειν ποτέ· ἐπὶ δὲ τού- 20
τοις τὸ τετυπωμένον ἡμῶν τρισάχιον τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ κτήτορος
μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν γίνεσθαι. τὰς μέντοι πάσας εὐχὰς χερσὶ λέγειν ἀνα-
τεταμέναις κατὰ τὸ “Ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἅγια καὶ εὐλογεῖτε
τὸν Κύριον”, καὶ τὸ “Ἐπαρσις τῶν χειρῶν μου θυσία ἐσπερινή”, καὶ τὸ
“Ἐν παντὶ τόπῳ”, ἐπαίροντας ὁσίας χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμῶν. 25
τελειωθείσης δὲ τῆς εἰρημένης εὐχῆς καὶ τοῦ ἱερέως τὴν ἐξ ἔθους ἐπει-
πόντος, αὐτίκα πίπτειν ἐπὶ πρόσωπον πάντας καὶ τοῦ προεστῶτος ἀκού-
ειν οὕτω πως εὐχὴν αἰτοῦντος ὑμᾶς “Εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ ἐν κυρίῳ, ἀδελ-
φοί, ἵνα ῥυσθῶ ἐκ τῶν παθῶν καὶ τῶν σκανδάλων τοῦ πονηροῦ”, καὶ
ὑμᾶς ἀποκρίνασθαι “Ὁ θεὸς σῶσαι σε, τίμιε πάτερ· εὖξαι καὶ σὺ ὑπὲρ 30
ἡμῶν, πάτερ ἅγιε, ἵνα ῥυσθῶμεν ἐκ τῶν παθῶν καὶ τῶν σκανδάλων τοῦ πο-
νηροῦ”. εἴτ’ αὖθις τὸν καθηγούμενον ἐπευχόμενον λέγειν “Ὁ θεὸς δι’ εὐ-
χῶν τῶν πατέρων ἡμῶν σῶσαι πάντας ἡμᾶς”, καὶ οὕτως ἀνισταμένους ἐν
τοῖς κελλίοις ἡμῶν ἀπιέναι, πάσης ἀφιεμένους συνελεύσεώς τε καὶ ματαίας
ἀπασχολίας, ἀργολογίας τε καὶ γέλωτος ἀτάκτου· ἀφ’ ὧν τί συμβαίνει; τὸ εἰς 35

1 Ὁ ἐν παντὶ κέ.] οὕτως ἄρχεται νῦν ἡ πρώτη εὐχὴ τοῦ καθ’ ἡμέραν μεσονυκτικοῦ. 23
Ψαλμ. ρλγ’, 2. 24 Ψαλμ. ρμ’, 2. 25 Ψαλμ. ρβ’, 22.

- αἰσχρολογίας δηλονότι παρεκπεσεῖν καὶ λοιδορίας καὶ κατακρίσεις, ὡς ἐνταῦθα τὸν νοῦν χαυνωθέντας λήθην τε λαμβάνειν τῶν ὄντως καλῶν καὶ νωθεῖς καὶ ῥαθύμους πρὸς τὰς ἑαυτῶν ἀπαντήσαντας κέλλας τῷ τῆς ἀκηδίας ὕπνῳ εὐθὲως καταβυθίζεσθαι καὶ σχεδὸν πᾶσαν τὴν ἡμέραν ἀργοὺς καὶ ἀμετόχους
- 5 τῆς οἴασοῦν ὠφελείας ἐσάπαν ἀποκαθίστασθαι, καθὼς φησι καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· "Τὸ τοίνυν ἐκπεσεῖν τῆς ἀρμοζούσης αὐτὸν καταστάσεως εὐχολον, τῆς ψυχῆς πρὸς γέλωτα χεομένης, καὶ διαλυθῆναι τὴν τοῦ καλοῦ μέριμναν καὶ εἰς αἰσχρολογίας ἐκπεσεῖν εὐκολώτερον". ὁ μὲν εἶη τοῖς ἐμοῖς πατράσι καὶ ἀδελφοῖς, ἀλλ' ἀπίοι πρὸς τὴν ἑαυτοῦ κέλλαν ἕκαστος νηφάλος τε ὁμοῦ καὶ
- 10 γρηγορώτατος καὶ τὰ τῷ θεῷ φίλα διαπραττόμενος πάντοτε. εἰ δέ τινες ἴσως εὐρίσκονται τῷ τοιούτῳ ἀλώσιμοι, καὶ νέοι εἶεν, καὶ γέροντες, καὶ προωδευκότες ἐν τῷ σχήματι, καὶ ἀρχαριοί, ἀγάπης νόμοις νομιθετείσθωσαν παρὰ τοῦ ἐπιστημονάρχου· οἱ δὲ μὴ διορθούμενοι καὶ ἐπιτιμᾶσθωσαν· οὐ γὰρ τοὺς ἀρχαρίους ἀμελῶς ἔχοντας ἐπιτιμᾶσθαι ἀρμόδιον, ἀλλὰ δὴ καὶ τοὺς πολλοὺς
- 15 μὲν ἀνύσαντας χρόνους ἐν τῷ σχήματι, ἀμελῶς δὲ καὶ ῥαθύμως διάγοντας, καθά που περὶ τούτου φησὶν ὁ τῆς Κλίμακος ὑποφύτης. ἀπρόντας δὲ ἐν τοῖς κελλίοις ὑμῶν ἐκτελεῖν ἀκολουθίαν ἀπὸ τοῦ Ψαλτῆρος μετὰ καὶ γονυκλισιῶν κατὰ τὴν δοθεῖσαν ἐνὶ ἐκάστῳ παρὰ τοῦ προεστῶτος διάταξιν, εἴπερ οἱ τοιοῦτοι διακονίας βαρείας οὐ κέκτηνται. τὴν δὲ γε τρί-
- 20 τὴν ὥραν καὶ ἕκτὴν καὶ ἐνάτην κοινῶς ὑφείλετε ψάλλειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τῶν μεσωρίων αὐτῶν, κρουομένου τοῦ σημάντρου κατὰ τὸ ἔθος· τὰς γὰρ τοι γονυκλισίας ἐν τῷ ναῷ παραφυλακτέον μόνῳ, ὅτε δὴ τὸ "Θεὸς κύριος" ψάλλεται, ἐπὶ τοίνυν τοῖς κελλίοις ὑμῶν αἰεὶ τὸ γόνυ κλιτέον εὐχομένους.
- 25 *ἱ. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γόνυ κλίνειν ἐν τῷ Δωδεκαημέρῳ ἢ ἐν τῇ Πεντηκοστῇ.* — Φυλαξόμεθα δὲ τοῦτο καὶ τοῖς κελλίοις, ὅταν ἀγρυπνία ἢ διὰ τὸν ἐκείνης κόπον, πρὸς δὲ κατὰ τὸ Δωδεκαήμερον καὶ τὴν Πεντηκοστὴν πᾶσαν φησὶ γὰρ ὁ μέγας Ἀθανάσιος οὕτως· "Μὴ τίς σε πλανήσῃ ἐν Κυριακῇ νηστεύειν ὅλως τὸ παράπαν, μήτε γονυπετεῖν ἐν Κυριακῇ, μήτε ἐν
- 30 τῇ Πεντηκοστῇ· οὐ γὰρ ἐστὶ θεσμὸς ἐκκλησίας". καὶ πάλιν γέγραπται· "καὶ μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἐορτάζομεν καὶ ἐτέραν μίαν ἐβδομάδα". ἔστι δὲ καὶ κανὼν εἰκοστὸς τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου λέγων οὕτως· "Ἐπειδὴ δὲ τινὲς εἰσιν ἐν τῇ Κυριακῇ γόνυ κλίνοντες καὶ ἐν ταῖς τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέραις, ὑπὲρ τοῦ πάντα ἐν πάσῃ παροικίᾳ ὁμοίως παραφυλάττεσθαι ἐστῶτας ἐδοξε
- 35 τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ τὰς εὐχὰς ἀποδιδοῖναι τῷ θεῷ". ὁ δὲ γε ἐνενηκοστὸς κα-

9 νηφάλος = ιος] πρβλ. *F. A. Sophocles*, Greek. lex. σ. 783. 28 Migne τ. 28, σ. 842.

32 Σύνταγμα τῶν θ. καὶ ἱ. κανόνων, τ. 2, σ. 162. 35 αὐτόθι σ. 516.

νὼν τῆς ἑκτῆς συνόδου οὕτως· διαλαμβάνει· “ Ταῖς Κυριακαῖς μὴ γόνυ κλί-
νειν ἐκ τῶν θεοφόρων ἡμῶν πατέρων κανονικῶς παρελάβομεν, τὴν τοῦ Χρι-
στοῦ τιμώντων ἀνάστασιν. ὥς ἂν οὖν μὴ ἀγνοῶμεν τὸ σαφὲς τῆς ἐπὶ τούτῳ
παρατηρήσεως, δῆλον τοῖς πιστοῖς καθιστῶμεν, ὥστε μετὰ τὴν ἐν τῷ Σάβ-
βάτῳ ἐσπερινὴν τῶν ἱερωμένων πρὸς τὸ θυσιαστήριον εἰσοδὸν κατὰ τὸ κρα- 5
τοὺν ἔθος μὴδὲνα γόνυ κλίνειν μέχρι τῆς ἐφεξῆς κατὰ τὴν Κυριακὴν ἐσπέρας,
καθ’ ἣν μετὰ τὴν ἐν τῷ λυχνικῷ εἰσοδὸν αὐθις τὰ γόνατα κάμπτοντες οὕτω
τὰς εὐχὰς κυρίῳ προσάγομεν· τῆς γὰρ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἐγέρσεως πρόδρο-
μον τὴν μετὰ τὸ Σάββατον νύκτα παραλαμβάνοντες τῶν ὕμνων ἐντεῦθεν
πνευματικῶς ἀπαρχόμεθα, εἰς φῶς ἐκ σκότους τὴν ἑορτὴν καταλήγοντες, ὥς 10
ἐν ὁλοκλήρῳ ἐντεῦθεν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ πανηγυρίζειν ἡμᾶς τὴν ἀνάστασιν ”.
τοίνυν προσέχετε, ἀδελφοί μου, τῇ τοῦ κανόνος τούτου ἀκριβεῖα καὶ ὥσπερ ἐν
τῇ Πεντηκοστῇ καὶ τῇ Ἀγίᾳ Κυριακῇ καὶ τῷ Δωδεκαημέρῳ καὶ ταῖς λοιπαῖς
ἐορτασίμοις ἡμέραις τὴν ἀνάπαυσιν τῶν γονυκλισιῶν ἔχετε ἀπὸ τῶν ἁγίων
κανόνων, οὕτως ἐκ τοῦ κανόνος τούτου μάθετε ἀκριβῶς πάλιν μὴ καταλιμ- 15
πάνειν ταύτας ποτὲ ἄνευ αἰτίας εὐλόγου, ἵνα μὴ κατακριθῆτε. τὰ μὲν οὖν
περὶ τῆς πρώτης καὶ τρίτης καὶ ἑκτῆς καὶ ἐνάτης ὥρας ἐν ταῖς ἀπολελυ-
μέναις ἡμέραις τοῦ ἐνιαυτοῦ ὧδέ πως ἔχέτω.

ια'. *Περὶ τῆς ἁγίας μεταλήψεως.* — Ῥητέον δὲ ἄρα καὶ περὶ τῆς θείας
μυστήριας, ἥτις χρεωστικῶς ὀφείλει καθ’ ἐκάστην τελεῖσθαι ἐν τῷ ναῷ· 20
πλὴν ἄλλ’ ἐν αὐτῇ προσεκτέον ὑμῖν ἑαυτοῖς ἀσφαλῶς, ἀδελφοί, ὅτι τε θεῖα
τὰ ἐν αὐτῇ τελούμενα καὶ φρικώδη καὶ ὅτι ταύτῃ μᾶλλον τῶν ἄλλων τὸ
φρικτὸν καὶ ὑπέρμεγα τῆς ἐνδόξου καὶ θείας ἡμῶν πίστεως τελεσιουργεῖται
μυστήριον, ἢ θειοτάτη φημὶ καὶ ὑπέρτιμος ἱερουργησις τοῦ παναχράντου σώ-
ματός τε καὶ αἵματος τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- 25
στοῦ. ἐν αὐτῇ γοῦν, ὥς εἴρηται, προσεκτέον ἑαυτοῖς ἀκριβῶς, ἀδελφοί, καὶ
πάντα λογισμὸν ζιζανιώδη καὶ ἀκάθαρτον καὶ ἀνάξιον τῆς φρικτῆς ἐκείνης
τελεσιουργίας ἀφ’ ὧν ἐκδιωκτέον καὶ παντὶ τρόπῳ ἑαυτοὺς καθαρτέον, οὕτω
τε τῶν θείων ἁγιασμάτων μεταληπτέον τοῖς ὅσοις ἄρα καὶ μεταλαμβάνειν
παρὰ τοῦ προεστῶτος συγκεχώρηται· οὐδὲ γὰρ ἔξεστί τινα ὧν ἀδεῶς οὐ- 30
τως καὶ ἀκρίτως καθ’ ἐκάστην μεταλαμβάνειν. ἐβουλόμεθα μὲν δὴ τοῦτο· τὸ
γὰρ πολλαχῶς τῶν θείων μετέχειν ἁγιασμάτων πολλαχῶς ἐστὶ μετέχειν καὶ
τῆς ζωῆς, καθὼς φησι καὶ αὐτὸς ὁ Χριστός· “ ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ
πίνων μου τὸ αἶμα ἐν ἐμοὶ μένει καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ ”. καὶ πάλιν· “ ἐὰν μὴ
φάγητέ μου τὴν σάρκα καὶ πίνητέ μου τὸ αἶμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς ”· 35

34 Ἰωάν. ε', 56.

35 Ἰωάν. ε', 53.

καὶ ὁ θεὸς ἀπόστολος· “ὁ προσκολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν σῶμά ἐστιν”. ὡς περ καὶ τὸ ἐναντίον· “οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ ἀπολοῦνται”, Δαυὶδ φησὶν ὁ πρῶτος·—ἐβουλόμεθα μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν καὶ τὸ τοῦ πράγματος δυσχερὲς οὐκ ἐπιτρέπομεν· “ὁ γὰρ ἀνὰ ξίως ἐσθίων καὶ πίνων τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ κυρίου ἔνοχος ἐστὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τοῦ αἵματος”, φησὶν ὁ θεὸς πνευματορρήτωρ καὶ πρῶτος τῶν ἀποστόλων Παῦλος. φοβερὸν, ἀδελφοί μου, τὸ ῥῆμα καὶ τρέμειν τὴν μετὰληψιν οὐ μόνον τοὺς κατ’ ἐμὲ ἁμαρτωλούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς λίαν ἑαυτοῖς θαρροῦντας πείθει. ἐκείνους τοιγαροῦν μόνους τρεῖς τῆς ἐβδομάδος μεταληπτέον, ὅσοι περ ἑαυτοὺς ἴσασι καθαρεύοντας τῶν αἰσχυρῶν λογισμῶν καὶ τῆς τούτων συγκαταθέσεως, ὀργῆς τε μὴν καὶ γογγυσμοῦ, λύπης τε καὶ καταλαλιᾶς, ψεύδους καὶ γέλωτος ἀτάκτου, ἔτι τε μνησικαχίας καὶ θυμοῦ, αἰσχρολογίας τε καὶ τῶν ὁμοίων. τοὺς δὲ γε τοῖς εἰρημένοις περιπίπτοντας πάθεισι, δι’ ἐξαγορεύσεως δὲ καὶ μετανοίας πρὸς τὴν τούτων σπεύδοντας ἀποχὴν ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος μεταληπτέον ἢ οὐδ’ ὅλως, κατὰ τὴν τοῦ προεστῶτος δηλονότι διακρίσιν· ἐκείνῳ γὰρ φροντιστέον περὶ τῶν τοιούτων· ἀκοινώνητον δὲ τινα ἑαυτὸν ἡγεῖσθαι ἄνευ τῆς ἐκείνου εἰδήσεως οὐκ ἐπαινετόν· ὁ γὰρ οὕτω ποιῶν ὡς ἴδιον ἐκπληρῶν θέλημα κατακριθήσεται. τοὺς μὲντοι μεταλαμβάνειν ὀφείλοντας ἐνδεχόμενόν ἐστι τὴν τετυπωμένην ἐν τῇ ἀγίᾳ μετὰληψὶ ψάλλειν ἀκολουθίαν, κοινήν τε κοινῶς γονυκλισίαν ἀλλήλοις ποιοῦντας διδόναι συγχώρησιν καὶ οὕτω τῶν ζωοποιῶν εὐχαρίστως μεταλαμβάνειν ἁγιασμάτων· οὕτω δὲ οὕτω καὶ ταῦτα ἐχόντων.

ιβ'. *Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς ἐνάτης ὥρας καὶ τοῦ ἐσπερινοῦ ὕμνου καὶ τῶν ἀποδειπνίων.*—Τὴν δὲ ἐνάτην κατὰ τὰς προλαβοῦσας ὥρας ψάλλεσθαι χρή· καὶ τὸν ἐσπερινόν δὲ ὕμνον ἢ τοῦ συναξαρίου διάταξις ὅπως ὀφείλει γίνεσθαι ἀριδὴλως παρίστησιν, αὐτὴν τε τὴν παννυχίδα καὶ καθεξῆς συνημμένως, ὡς καὶ τὰ ἀποδείπνα μετὰ τὸ δεῖπνον, ἐν οἷς καὶ γονυκλιτέον κατὰ τὸν τύπον, ὅποτε μὴ ἐορταστέον. ἐορτὴν δὲ λέγομεν Τρίτην καὶ Πέμπτην ἡμέραν, ἐν αἷς καὶ “Θεὸς κύριος” κατὰ τὸν ὀρθρον ψάλλειν ὀφείλομεν, τοῦ Ἀλλήλουϊα ψαλλομένου, ἡγρουν ἐναλλασσομένης τῆς Δευτέρας καὶ τῆς Τετράδος καὶ τῆς Παρασκευῆς. καὶ τοῦ ἀποδείπνου δὲ ψαλέντος, τοῦ τε ἱερέως τὴν συνήθη ἐπειπόντος εὐχὴν, πίπτειν ὑμᾶς ἐπὶ γόνυ χρή, καθάπερ ἐν τῷ τέλει τῆς πρώτης ὥρας, καὶ τῷ προεστῶτι τὸ οὗς ὑποκλίνειν καλὸν λέγοντι· “Συγχωρήσατέ μοι ἐν κυρίῳ, ἀδελφοί· ἡμαρτον γὰρ καὶ ἔργω

1 πρὸλ. Κορ. 1, ε', 16—17.

2 Ψαλμ. οβ', 27.

7 Παῦλος] πρὸλ. Κορ. 1, ια',

27—28. 11 γογγυσμοῦ] ἐν τῷ κειμένῳ ὁ κωδὴξ ἔχει τὸ διαλογισμοῦ, ἀλλ' ὁ καλλιγράφος ἐπὶ τῆς φωνῆς τὸ γογγυσμοῦ σεσημειώται.

καὶ λόγῳ καὶ κατὰ διάνοιαν", καὶ ὑμᾶς διδόναι αὐτῷ τὴν συγχώρησιν λέγον-
 τας· "Ὁ θεὸς συγχωρήσει σοι, πάτερ". ἀλλὰ καὶ ἐξαίτεῖν αὐτίκα ταύτην
 παρ' ἐκείνου προστιθέντας· "Συγχώρησον καὶ ἡμῖν αὐτός, τίμιε πάτερ· ἡμάρ-
 τομεν γὰρ καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ κατὰ διάνοιαν". εἰτ' αὖθις ἐπεύχεσθαι τε
 ἡμῖν ἐκεῖνον καὶ λέγειν· "Ὁ θεὸς δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων συγχωρή- 5
 σει πᾶσιν ἡμῖν". οὕτω τε ἀνισταμένους καὶ τὴν προσήκουσαν προσκύνησιν
 αὐτῷ ἀπονέμοντας ἐν τοῖς κελλίοις ἀπιέναι τὴν νυκτερινὴν ὑμῶν ἀκολουθίαν
 κατὰ τὸν τύπον ἐκτελοῦντας καὶ οὕτως ὅλους εὐχαριστίας γινομένους καὶ εὐ-
 φροσύνης πνευματικῆς ἐφ' ὕπνον τρέπεσθαι, ἄχρις ἂν ὁ τοῦ ὥρολογίου φρον-
 τίζων τὴν ἀρμόζουσαν ἐκεῖθεν ὥραν μαθὼν, τῷ προεστῶτι καὶ τὴν προσή- 10
 κουσαν ἐξ ἐκείνου λαβὼν εὐχὴν, εἶτα καὶ γεγωνοτέρα φωνῇ τὸ "Εὐλογεῖτε,
 ἄγιοι", εὐρύθμως κεκραγώς, κρούσας τε τηνικαῦτα κατὰ τὸ ἔθος τὸ σήμαν-
 τρον καὶ φῶτα πᾶσι διδοὺς ἐξεγερεῖ πρὸς λειτουργίαν ὑμᾶς, τῆς μεσονύκτου
 ἀκολουθίας ἐν τοῖς κελλίοις ὑμῶν φαλλομένης (ἔστι δὲ τὰ τρία καθίσματα,
 τὸ ἑνατον, τὸ ἑξαιδέκατον καὶ τὸ ὀκτωκαιδέκατον), ἣν δὴ καὶ αὐτὸς φαλεῖ- 15
 ται πάντως, ποιῶν καὶ τὴν ὀφειλομένην τοῦ ναοῦ φωταφίαν.

ιγ'. *Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὄρθρου.*— Καὶ οὕτω τὸ μέγα σήμαντρον
 διασημάνας, πρὸς δὲ καὶ τὸ χαλκοῦν, καλέσει πάντας ὑμᾶς πρὸς τὴν ἐωθι-
 νὴν δοξολογίαν, ἥσπερ τὴν ἑναρξῆν οὕτω θέον ποιεῖν. μετὰ γάρ τοι τὴν τοῦ 20
 Ἀμώμου ἐκπλήρωσιν ἔξωθεν εἰς τὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ γίνεσθαι τὴν ἀπό-
 λυσιν παρὰ τοῦ τὴν ἐφημερίαν ἔχοντος ἱερέως εἰκός, εἰδ' οὕτως, εἰσερχο-
 μένων ἡμῶν ἔσωθεν τοῦ ναοῦ, φάλλειν τρισάγιον εὐθέως μετὰ καὶ τῶν συνήθων
 τροπαρίων, τὸ "Ἐπακοῦσαί σου Κύριος" καὶ τὸ "Κύριε ἐλέησον", προσέχον-
 χοντας ἔξισοῦν ἐφ' ὅσον τε εἰκός, τούτων φαλλομένων, αὐτόν τε τὸν ἱερέα 25
 περιέναι τὸν θεῖον ναὸν ἅπαντα καὶ πάντας θυμιᾶν, καὶ τηνικαῦτα τῶν ἁγί-
 ων ἐπίπροσθεν στάντα κιγκλίδων καὶ τὸν τύπον αὖθις τοῦ τιμίου σταυροῦ
 τῷ θυμιατηρίῳ σφραγίσαντα ἅμα τῇ σφραγίδι δόξαν ἀναπέμπειν τῇ παν-
 αγίᾳ τριάδι, οὕτως λέγοντα εἰς ἐπήκοον· "Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ
 ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ τριάδι, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 αἰώνων". ἀφ' οὗ τὸ Ἀμὴν ἐκδεχόμενον τὸν ἐκκλησιάρχην τοῦ ἐξαψάλμου 30
 εὐδὺς ἀπάρχεσθαι σχολαίως τε καὶ ἡσύχως καὶ προσεετικῶς, μικρὸν ἄγαν
 ὑποφωνοῦντα τὰ ῥήματα τῶν ψαλμῶν, ἵν' ἐντεῦθεν ἔχοιεν ἅπαντες ἀπρο-
 σκόπως καὶ ἀπλανῶς αὐτὰ διεξέρχεσθαι καὶ οὕτω μετὰ τὴν τοῦ ἐξαψάλμου
 συμπλήρωσιν ἀκολούθως πᾶσαν ἐκτελεῖσθαι ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου, καθὼς τὸ
 συναξάριον διέξεισιν. οὕτω μὲν οὖν ἡ περὶ τῆς ἡμερονύκτου ἀκολουθίας ἡμῶν 35

10 τῷ προεστῶτι (ἐλθόν);

12 κεκραγώς] κ ὦ δ. κεκραγών.

ὑποτύπωσις· λεκτέον δὲ ὑμῖν καὶ περὶ τῆς ψυχασώστου ἐξαγορεύσεως, ὃ δὲ περὶ τῆς τραπέζης λόγος τέως ἀναμεινάτω.

- ιδ'. *Περὶ τῆς ἐξαγορεύσεως.* — Χρὴ τοίνυν τὸν προεστώτα δις τῆς ἡμέρας ἐν ἰδιάζοντι καθῆσθαι τόπῳ καὶ παντὸς οὐτινοσοῦν ἀφείμενον ἐτέρου ἔργου καὶ πάσης οἰκονομικῆς ὀχλήσεώς τε καὶ διατάξεως φροντίδα ποιῆσθαι ἐμμελεστάτην ἀκρᾶσθαι τῶν βουλομένων ἐξομολογεῖσθαι καὶ ἐκάστῳ ἀρμοδίαν τὴν ἰατρειάν ἐπιτιθέναι· εἶναι δὲ τὸν ἕνα καιρὸν ἐπιτρέπομεν μετὰ τὸ ἄρξασθαι τῆς ὀρθρινῆς δευτέρας ἀναγνώσεως, ἐν ᾧ τοὺς διηνεκῶς διάγοντας ἐν τῇ μονῇ καὶ μὴ τισι διακονίαις ἀπασχολουμένους θεραπεύσοι, μετὰ δὲ τὰ
- 10 ἀπόδειπνα τοὺς ἔξω τε καὶ ἔσω διακονητάς ἰατροῦσοι πάντας. ἐφείσθω δὲ τούτῳ, μὴ ἀδειάζοντι ἴσως, ἐπεὶ καὶ ἡ ἀδελφότης πεπλήθυνται, προτρέπειν καὶ οἷς ἂν βούλοιο τῶν ἱερέων καὶ διακόνων, ἔτι δὲ καὶ τισι τῶν εὐλαβεστέρων ἀδελφῶν, τῶν πλειόνων τε καὶ ἀγροικοτέρων τοὺς ἰδίους λογισμοὺς δέχεσθαι, λογισμοὺς δὲ τοὺς ὁσημέραι καὶ ὥραι παρενοχλοῦντας, οὓς
- 15 δεῖ πάντως τῶν εὐδιαλύτων ὄντας καὶ μὴ τὴν ὀχλήσιν στερροτέραν πεποίημένους καὶ ἀφιέναι τούτοις καὶ συγχωρεῖν· τοὺς δὲ γε ἰατρείας τινὸς δεομένους καὶ ἐπιμελείας πρὸς τὸν προεστώτα τοὺς δεχομένους ἀναφέρειν, κακεῖνος κατάλληλον τὴν θεραπείαν ἐργάσαιο. οἱ τοίνυν ἐξομολογούμενοι οὐδὲν ἀποκρύψουσιν ἐνδοιάζοντες ἴσως, εἰ τοὺς σφῶν λογισμοὺς ἐπιμελείας
- 20 δεομένους εἶδεῖεν, ἀλλὰ πάντα καθαρῶς πρὸς τὸν λαχόντα ἐκκαλύψουσι· πλὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν τὰ εἰκότα ἡμᾶς καλόν. τοιγαροῦν καὶ ὑμεῖς, ἀδελφοί, τὸν προεστώτα βλέποντες πρὸς τὸ καλὸν τοῦτο καὶ λίαν ψυχωφελὲς διακόνημα σπεύδοντα τρέχετε καὶ αὐτοὶ τρέχετε καὶ τὸν γαληνότατον τοῦτον καὶ ψυχασώστην λιμένα σπουδαίως καταλαμβάνοιτε καὶ
- 25 πᾶν τοῦ νοὸς ὑμῶν κίνημα καὶ ψυχοβλαβές ἐνθύμιον καθαρῶς καὶ ἀπερικαλύπτως ἀποκαλύπτετε ὡς εἰς ἐνώπιον θεοῦ καὶ οὐκ ἀνθρώπου ποιῶντες τὴν ἐξομολόγησιν. θεῷ δὲ πάντως ὁ σπουδάζων ψεύδεσθαι δίκην ἀπαιτηθήσεται· “ἀπολεῖς”, γάρ φησιν ὁ ψαλμωδός, “πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος”. ἀδόλως τοίνυν ἐξομολογούμενοι καὶ πάσης γνωσιμαχίας, πάσης ἀκαθαρσίας, πάσης ταραχῆς καὶ ὀχλήσεως τὰς ἑαυτῶν διανοίας ἀπαλάττοντες, χαίροντες εἵητέ μοι καὶ ἀγαλλόμενοι ὡς τὸ εὐελπι κομισάμενοι, τοῦ μὴ ἀστοχῆσαι τῆς σωτηρίας. ἐξομολογήσεσθε δὲ μὴ ἀλλήλους αἰτιώμενοι, παροξυσμοῦ τυχόν παρεμπίπτοντος ἢ τινος ἐτέρας ἀμφιβολίας, ἑαυτοὺς δὲ ἀναιτίους τιθέμενοι καὶ κρίσεις μᾶλλον ζητοῦντες οὐκ ἐξαγορεύοντες, μηδὲ
- 35 περὶ τῶν συμπιπτόντων ὑμῖν χρειῶν λέγοιτε σωματικῶν, τούτων γὰρ ἅπας

καιρός, νυνὶ δὲ καιρὸς ἐξαγορεύσεως καὶ ἰατρείας τῶν ψυχικῶν ὑμῶν παθῶν καὶ εἰ μὲν περὶ τινος παροξυσμοῦ λέγειν ὀφείλετε, πᾶσαν τὴν μέμφιν καὶ τὰς αἰτίας τοῦ σφαλματος, ὅποῖον ἂν καὶ εἴη, ἑαυτοῖς ἐπιγράφειν σπουδάζετε καὶ ἐπιρριπτεῖν· εἰ δὲ περὶ τινων ἄλλων παθῶν, καὶ ταῦτα καθαρῶς ἐκπομπεύ- 5
οιτε, ἵν' ἔχοιτε καρποῦσθαι καὶ τὴν ἐντεῦθεν διττὴν ὠφέλειαν, τό τε πρὸς 5
καθαρὰν τῆς ψυχῆς ἰέναι ὑγίαν καὶ τὸ τὴν ὑψοποιὸν ταπεινώσιν περιβάλ-
λεσθαι· ἢ ἔχοντες ὅμοιοι ὄντως ἐσόμεθα τῷ θεῷ, τῷ " μάθετε ἀπ' ἐμοῦ
ὅτι πρῶτός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ " λέγοντι. τί δ' ἂν ἄλλο τεκμήριον
εἴη ἐναργέστερον τοῦ πράου καὶ ταπεινοῦ τῇ καρδίᾳ, ἢ δηλονότι τὸ φέρειν
πᾶσαν θλιψὴν γενναίως καὶ ἑαυτῷ ἐν παντὶ ἐπιμέμψεσθαι; τοσούτων ἄρα 10
καλῶν αἰτία ἢ ἀληθῆς καθέστηκε ἐξαγόρευσις, ἥς ἄνευ οὐκ οἴμαί τινα σω-
τηρίας τυχεῖν. τὸν τοίνυν μὴ ἐξαγορεύοντα ἀκοινώνητον εἶναι ἀπὸ κυρίου θε-
οῦ παντοκράτορος ἐντελλόμεθα, ἕως ἂν ἑαυτοῦ γενόμενος καὶ τοῦ κρείττονος
πάντα τὰ σφαλερά τε καὶ βλαβερά ἐξερμολογήσῃτο μελετήματα. ἔδει μὲν τοῦτον
καὶ τῆς μονῆς ἐξωθεῖν καὶ οἷόν τι σεσηπὸς ἀποκόπτειν μέλος καὶ ὥσπερ 15
τραῦμα δυσίατον ἢ παντελῶς ἀνίατον ἐξαιρεῖν τε καὶ ἀπορρίπτειν, ἀλλ' ἢ τοῦ
μέλλοντος ἀδηγία καὶ τοῦ ἴσως ποτὲ ἐπιγνώσκειν ἑαυτὸν προσδοκία τοῦ τοιού-
του βουλήματος ἡμᾶς ἀνεχαίτισεν. ὑποκαεῖσθαι μέντοι αὐτὸν τῷ τῶν ἀκοινω-
νήτων ἐπιτιμῷ καὶ λίαν ἐπωφελές ὡς ἀνυσιμώτατον· ποῖον γὰρ αὐτῷ κέρ-
δος τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς; τί δὲ καὶ τὸ ὄφελος ἐκ τοῦ μὴ ἐξαγορεύειν; ἢ 20
οὐχὶ μᾶλλον βλάβη καὶ ὀλεθρος καὶ διηνεκὴς τοῦ κακοῦ μελέτη καὶ πᾶν ὅτι-
οῦν τῇ ψυχῇ φέρον ἀπώλειαν ἐπιγίνεται; ὡς τοίνυν ἀρρωστοῦντά τινα ἢ τραύ-
ματα ἔχοντα κρύπτοντά τε ταῦτα τῷ ἱατρῷ, δύσκολον πρὸς ὑγίαν ἐπανελθεῖν,
οὕτω δὴ καὶ πολλῷ μᾶλλον χαλεπώτερον τὴν τῆς ψυχῆς ὑγίαν λήψεσθαι
ποτε τὸν μὴ ἐξαγορεύοντα· καὶ τούτου μάρτυς ὁ θεὸς Βασίλειος οὕτω πως 25
λέγων· «Χρὴ τὸν ὑποταττόμενον, εἴ γε μέλλοι ἀρμόζουσιν προκοπὴν ἐπιδεί-
ξασθαι καὶ εἰς ἕξιν γενέσθαι τῆς κατὰ πρόσταγμα τοῦ κυρίου ζωῆς, μηδὲν
φυλάσσειν ἀπόκρυφον κίνημα τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ γυμνὰ πάντα παριστᾶν τὰ
κρυπτὰ τῆς καρδίας τῷ προσεστώτι αὐτοῦ». οὕτω γοῦν ποιοῦντες, ἀδελφοί,
οὐ μόνον τῶν οἰκείων σφαλμάτων ἀπολυτρούμεθα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξῆς βεβαι- 30
ότερον ἔξομεν· φησὶ γὰρ ὁ τῆς Κλίμακος· " μώλωπες θριαμβουόμενοι οὐ προ-
κόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον". καὶ αὖθις· " ψυχὴ ἐξαγόρευσιν ἐννοουμένη ὡς ὑπὸ
χαλινῷ ὑπ' αὐτῆς κατέχεται μὴ ἐξαμαρτάνειν". οὕτως ἄγαν ὠφέλιμος ἢ
τῶν ἰδίων σφαλμάτων φανέρωσις, λοιπὸν πρόθυμοι προθύμως ἅπαντες ἐπ'
αὐτὴν τρέχωμεν. τὴν μὲν οὖν καθημερινὴν ἐξαγόρευσιν οὕτω διαταττόμεθα 35

7 Ματθ ια', 29.

25 Βασίλειος] Regulae 26. Migne τ. 31, σ. 985.

31 ἐκδ.

Σωφρονίου Ἐρημίτου σ. 30, § ιγ'.

32 αὐτόθι σ. 40, § μς'.

γίνεσθαι, αὐτῷ τε δηλονότι τῷ προεστῶτι καὶ τοῖς ὅσοι αὐτῷ ἐπιτήδαιοι πρὸς τὸ δέχεσθαι λογισμοὺς δόξαιεν.

ιε'. *Περὶ τῆς κατὰ τὴν ἀπόκαρσιν ἐξαγορεύσεως.* — Τὴν δέ γε πρώτην καὶ μεγάλην ἐξαγόρευσιν, ἣν ἄρα τὴν κοσμικὴν ἀποβαλλόμενοι τρίχα ἐξαγορεῦσαι ὀφείλομεν, τῷ προεστῶτι μόνῳ καὶ μή τινι ἄλλῳ ἀναθετέον, ἵν' ἔχοι πάντας αὐτὸς εἰδέναι καὶ ἀρμοδίως τὰ φάρμακα κεραννύειν ἐκάστω. καὶ ταῦτα μὲν δὴ οὕτω.

ις'. *Περὶ τῆς ἐν τε ταῖς Τεσσαρακοσταῖς καὶ Τετράδι καὶ Παρασκευαῖς νηστείας.* — Περὶ δὲ τῆς τῶν ἁγίων νηστειῶν ἀκολουθίας καὶ τῆς Τετράδος καὶ τῆς Παρασκευῆς ἡμέρας, ὡς οἱ κανόνες τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων θεοφόρων πατέρων παραδιδόσιν, τὸ συναξάριον ἡμῖν ἀκριβέστατα ὑποθήσει, καθὼς καὶ ποιητέον ἐν αὐταῖς πάντοτε γόνυ τε κλιτέον ἀκολούθως τῇ ἁγίᾳ Τεσσαρακοστῇ καὶ ἡ διαίτα ὁμοία ἔσται, ἐξ ὁσπρίων βρεκτῶν ἢ καὶ ὀπωρῶν καὶ λαχάνων ὠμῶν καὶ πόματος, ὕδατος ἢ θερμοῦ κυμίνῳ συνηρυμένον, ἐνάτης ὥρας ἐνισταμένης. καὶ γὰρ οἱ πάνσοφοι καὶ θεοὶ διδάσκαλοι ἐν τοῖς κανόσιν αὐτῶν οὕτως κατὰ ῥῆμα διεξιόντες λέγουσιν. "Εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος, ἢ ἀναγνώστης ἢ ψάλτης τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστὴν οὐ νηστεύει ἢ Τετράδα ἢ Παρασκευὴν, καθαιρεῖσθω, ἐκτὸς εἰ μὴ δι' ἀσθενείαν σωματικὴν ἐμποδίζοιτο· ἐὰν δὲ λαϊκὸς ἦ, ἀφορίζεσθω". καὶ εἰς τὰς διατάξεις δὲ τῶν ἁγίων πατέρων μετὰ τὸ νομοθετῆσαι τὴν τῶν ἁγίων ἀποστόλων νηστείαν λέγουσιν, ὅτι "μετὰ δὲ τὴν νηστείαν ταύτην πᾶσαν Τετράδα καὶ Παρασκευὴν προστάσσομεν ὑμῖν νηστεύειν καὶ τὴν περίσσειαν ὠμῶν τοῖς πένησιν ἐπιχορηγεῖν". καὶ ἐν τῷ Λαυσαϊκῷ γέγραπται, ὅτι εἶπεν ὁ ἅγιος Ἀπολλῶ. "Τὰς καθολικὰς νηστείας μὴ ἐξεῖναι λύειν ἄνευ πάσης ἀνάγκης· ἐν γὰρ τῇ Τετράδι ὁ Χριστὸς παραδίδεται καὶ ἐν Παρασκευῇ σταυροῦται. ὁ οὖν λύων ταύτας συμπαραδίδωσι τὸν σωτῆρα καὶ συσταυροῖ". καὶ τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν ἐστὶ δωδέκατος λέγων οὕτως. "εἴ τις τῶν ἀσκουμένων χωρὶς σωματικῆς ἀνάγκης ὑπερηφανεύοιτο καὶ τὰς παραδεδομένας νηστείας εἰς τὸ κοινὸν καὶ φυλασσομένας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας παρὰ λυεῖ, ὑποικουροῦντος αὐτῷ τελείου λογισμοῦ, ἀνάθεμα ἔστω". καὶ ἐν τῷ περὶ πίστεως λόγῳ ἐκ τῶν Παναρίων τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου οὕτως γέγραπται. "Δι' ὅλου μὲν τοῦ ἔτους ἡ νηστεία φυλάττεται ἐν τῇ ἁγίᾳ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, φημὶ Τετράδα καὶ πρὸ σαββάτων ἕως ὥρας ἐνάτης, δέχα μόνῃς τῆς Πεντηκοστῆς". καὶ ὁ σοφὸς καὶ μέγας Ἀθανάσιος ἐν τῷ συντάγματι αὐτοῦ οὕτως ἀριδύλως φησί. "Μὴ παράβαινε νηστείαν κυρίου, τουτέστι Τετράδα καὶ

17 Σύνταγμα τῶν θ. καὶ ι. κανόνων, τ. 2, σ. 88, ἀποστ. κανὼν ξθ'. 27 αὐτόθι τ. 3, σ. 115, κανὼν ιθ'. 31 Eriphanii opera, τ. 3, σ. 583, 26-29 Dind. 34 Ἀθανάσιος] Migne τ. 28, σ. 837.

Παρασκευήν, εἰ μὴ τι ἐπὶ νόσφ βεβάρησαι, χωρὶς τῆς Πεντηκοστῆς μόνης καὶ τῶν Ἐπιφανίων". καὶ πάλιν παρακατιῶν μικρὸν λέγει οὕτως· " Ἀδὲ τὴν νηστείαν, ἐπὶ ἅδελφός πρὸς σὲ ἐπιδημήσῃ, νηστείαν δὲ οὐ τὴν τεταγμένην, ἡγουν Τετράδα καὶ Παρασκευήν, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ ἰδίας προαιρέσεως, τουτέστι Δευτέραν καὶ Τρίτην καὶ Πέμπτην· ἡ δὲ τῆς Τετράδος καὶ Παρασκευῆς ὥρα 5 τῆς νηστείας ἕως ἐνάτης ὥρας τεταγμένη ἐστὶ". τοιαῦτα πολλὰ ἐν τῇ θείᾳ Γραφῇ ἔγκειται οὐ μόνον εἰς τοὺς μοναχοὺς, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς κοσμικοὺς, ἅτινα οἱ βουλούμενοι ἐρευνᾶν εὐρήσετε· εἰς δὲ τοὺς μοναχοὺς ἄλλη ἀκρίβειά ἐστὶ, καθὼς καὶ ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ θαυματουργὸς εἰς τὸν αὐτοῦ βίον λέγει, ὅτι " Νηστεύετω ὁ μοναχὸς μὴ ἔλαττον τῆς ἐνάτης ὥρας". ὁμοίως καὶ πάντες 10 οἱ ἅγιοι πατέρες ἡμῶν οὕτω λέγουσι καὶ δίχα τῶν δεσποτικῶν νηστειῶν πάντοτε. ἐγὼ δὲ διὰ τοῦτο ταῦτα συνέλεξα καὶ ἐδήλωσα ὑμῖν, ἄδελφοί μου, ἐν τῷ παρόντι τυπικῷ, ἵνα μετὰ προθυμίας καὶ ὀλοφύχου προαιρέσεως ὑμῶν ἀγωνίζησθε ποιεῖν τὰ διαταχθέντα ὑμῖν· οὐδὲ γὰρ ἐξ οἰκείας προαιρέσεως ἢ θελήματος ἢ ἰδιορρυθμίας ἔγραψα, ἀλλ' ὅσα ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν 15 ἐγγράφως παρελάβομεν καὶ ἀπὸ τῆς πείρας αὐτῆς ἐμάθομεν ἀληθῆ ὄντα καὶ ἄτρεπτα καὶ ἀναλλοίωτα καὶ ὧν χωρὶς τὴν ὁδὸν τῆς μοναχικῆς πολιτείας ἀδύνατον πολιτεύεσθαι.

ιζ'. *Περὶ τοῦ πότε χρὴ λύειν τὴν νηστείαν.* — Εἰ μὴ πῶ τύχῃ δεσποτική καὶ μεγάλη ἑορτή, ἢ μνήμη τινὸς τῶν ἁγίων δώδεκα ἀποστόλων, ἢ 20 ἑτέρου τινὸς τῶν μεγάλων ἁγίων καὶ ἐπιφανῶν, ἐν ταῖς νηστείμοις ταύταις ἡμέραις, ἡγουν ἐν τῇ Τετράδι καὶ ἐν τῇ Παρασκευῇ, ἢ εἰσιν ἄδελφοί ἄρρωστοι καὶ ἀσθενεῖς· ὑπὲρ γὰρ τῶν τοιούτων ἐντέλλομαι τῷ προεστώτι φροντίζειν μάλιστα ὀλοφύχως καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν νηστειῶν καὶ ἐν οἴνῳ καὶ ἐν ἐφητῷ τοὺς ἀρρώστους χειραγωγεῖσθαι καὶ ὀλοφύχως ἀγωνιᾶν εἰς τὴν 25 τούτων ἀνάπαυσιν καὶ τῆς ἀρρωστίας ἀνάκτησιν· ἄλλως γὰρ καταλύειν τὰς νηστείας ταύτας ἀδύνατον· οἱ γὰρ παραβαίνοντες ταύτας ὡς παραβάται παρὰ θεοῦ χρεϊθήσονται.

ιη'. *Περὶ μέτρον βρώσεως καὶ πόσεως καὶ καιροῦ αὐτῶν καὶ ποιότητος.* — Ἐπεὶ δὲ ἀναγκαῖόν ἐστὶν ὑμῖν παραδοῦναι καὶ τῶν ἑορτῶν τὰς δια- 30 φοράς, ποίας τε ἐξ αὐτῶν δεῖ ἐορτάζειν καὶ ποίας οὐχί, καὶ περὶ τῆς διαφοράς τῶν βρωμάτων, ἰδοὺ καὶ τοῦτο ἐντέλλομαι. ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῶν ψηφίων τῶν ἐν ταῖς μνήμας τῶν ἁγίων λαχουσῶν ἐν ταῖς νηστείμοις ἡμέραις, ἡγουν Τετράδα καὶ Παρασκευήν, ἐὰν εὐρήσετε κεντήματα, νηστεύομεν κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν θείων κανόνων· εἰ δὲ σταυροὺς, καταλύομεν ἐν ὁσπρίοις 35 ἐφητοῖς, λαχάνοις τε καὶ ἐλαίῳ καὶ πλεῖον οὐδέν· περὶ δὲ τοῦ οἴνου, ὡς ἅπαντα τὰ συναξάρια τῶν ἁγίων ἐρευνήσας εὑρον καὶ τὰ τυπικά τῶν μονα-

στηρίων, τοῦ τε Ἀγίου Ὄρους καὶ τῶν λοιπῶν, τρία λέγουσι πίνειν ἐν τῷ
γεύματι καὶ δύο ὅψε, ὅτε καὶ πίνουνσιν αὐτόν. ἀναγκαῖον δέ ἐστι καὶ περὶ
τῶν διακονητῶν ἡμῶν διαθέσθαι, οὐκ ὀλίγην ὠφέλειαν ἐμποιοῦντων ἡμῖν ὅτι
δεῖ τοὺς μεγάλους διακονητάς, τοὺς βαρέας διακονίας ποιοῦντας, ὅτε οἱ μὴ
5 ἐργαζόμενοι ἐσθίουσιν ἅπασι τῆς ἡμέρας, ἐκείνοις διδόναι δεύτερον, ὅτε καὶ
διακονοῦσι καὶ κοπιῶσιν. ὅταν δὲ οὐκ ἐργάζωνται, ὁμοίως καὶ αὐτοὶ ἔστω-
σαν τοῖς λοιποῖς· μοναχὸς γὰρ νηστευτῆς ἔοικε τῷ τοῦ φοίνικος ἄνθει, τῷ
λεγομένῳ ἀλατίῳ, ὅτι ἔξωθεν μὲν ἐστὶ στυγνόχροον, ἔσωθεν δὲ χιονώδες
καὶ πολὺκαρπὸν. ὡσαύτως καὶ ὁ νηστεύων ἔξωθεν μὲν στυγνάζει, ἔσωθεν δὲ
10 φωτοειδὴς ὑπάρχει. νηστεία οὖν ἐστὶν οὐ μόνον τὸ βραδυφαγῆσαι, ἀλλὰ καὶ
τὸ βραχυφαγῆσαι· καὶ οὐ τὸ διὰ δύο ἐσθίειν τοῦτο ἄσκησις, ἀλλὰ τὸ μὴ
ποικιλοφαγῆσαι· ἄσκησις γάρ ἐστι τράπεζα ἐν μονοειδεῖ τροφῇ συνεσταλμένη,
νηστεία δὲ ἄλογος ἢ τὸν ὠρισμένον καιρὸν ἀναμένουσα, ἐν δὲ τῇ ὥρᾳ τῆς
τροφῆς ἀχαλινώτως πρὸς τὴν τράπεζαν ὁρμῶσα καὶ μετὰ τῆς σαρκὸς καὶ
15 τὸν νοῦν πρὸς ἡδονὴν τῶν παρακειμένων δεσμοῦσα. οἶδα δὲ ἀκριβῶς, ὅτι πολ-
λοὶ ἐξ ὑμῶν βαρέως τὰς τοιαύτας παραδόσεις δέχεσθε, καὶ μάλιστα οἱ ἀμε-
λεῖς, λέγοντες, ὡς "Δωρεὰν καὶ εἰκὴ κοπιᾶς· οὐδεὶς ταύτας τὰς παραδόσεις
ποιήσει, σοῦ τὸν βίον ἀπολιπόντος". καὶ ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ὁ λόγος ὁ τοῦ ἀπο-
στόλου καταναγκάζει με ταῦτα ποιεῖν καὶ λέγειν· γέγραπται γάρ· "πεῖθε-
20 σθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπαίχετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν
ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες". καὶ εἰ πρότερον εἶπον, ἀλλ' οὐδὲ νῦν
σιωπήσομαι· ὁ γὰρ φόβος ταύτης τῆς ἀπειλῆς συνεχῶς κατασειεῖ μου τὴν
ψυχὴν· εἰ γὰρ τῷ μόνον ἓνα σκαδαλίσαντι καὶ ἐλάχιστον συμφέρει, ἵνα μύλος
ὄνικος κρεμασθῇ εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ εἰς τὴν θάλασ-
25 σαν, καὶ πάντες οἱ τὴν συνείδησιν τῶν ἀδελφῶν τύπτοντες εἰς αὐτὸν ἁμαρ-
τάνουσι τὸν Χριστόν, οἱ μὴ μόνον ἓνα ἢ δύο καὶ τρεῖς ἀλλὰ πλήθη τοσαῦ-
τα ἀπολέσαντες, τί ποτε ἄρα πείσονται καὶ ποῖαν δώσουσι δίκην; οὐδὲ γὰρ
ἀπειρίαν ἐστὶν αἰτιάσασθαι, οὐδὲ εἰς ἄγνοιαν καταφυγεῖν, οὐδὲ ἀνάγκην προ-
βαλέσθαι καὶ βίαν, ἀλλὰ θάττον ἂν τις τῶν ἀρχομένων εἴ γε ἐνὸν ἐν ταῖς
30 οἰκείαις ἁμαρτίαις ἐχρήσατο ταύτῃ τῇ καταφυγῇ, ἢ ἐν ταῖς ἐτέρων ὁ προ-
εστώς. τί δῆποτε; ὅτι ταχθεὶς τὰς τῶν ἄλλων ἀγνοίας ἐπανορθοῦν καὶ τὸν
διαβολικὸν κίνδυνον προμηνῦειν ἐρχόμενον, οὐ δυνήσεται προβαλέσθαι τὴν
ἄγνοιαν οὐδὲ εἰπεῖν "Οὐκ ἔχουσα τῆς σάλπιγγος οὐδὲ ἡδὲν τὸν πόλεμον".
ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἐκάθισεν Ἰεζεκιήλ, φησὶν, ἵνα καὶ τοῖς ἄλλοις σαλπίζῃ καὶ
35 προμηνύῃ τὰ μέλλοντά· δυσχερῆ, καὶ διὰ τοῦτο ἀπαραίτητος ἡ κόλασις,

4 βαρέας=εἰς] πρβλ. *Sophocles*, *Greek. lex.* σ. 300. 19 Ἐβρ. εἴ, 17. 23 εἰ γὰρ — θάλασ-
σαν] πρβλ. *Ματθ.* ιη', 6. 25 συνείδωσιν—Χριστόν] πρβλ. *Κορ.* 1, η', 12. 33 πρβλ. Ἰεζεζ', 14.

κἂν εἷς ἀπολωλὼς τύχη· “ἐὰν γὰρ τῆς ῥομφαίας ἐρχομένης μὴ σαλπίσῃ τῷ
λαῷ μήτε σημανεῖ, φησὶν, ὁ σκοπὸς καὶ ἐλθοῦσα ἡ ῥομφαία λάβῃ ψυχὴν,
τὸ αἷμα αὐτῆς ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ σκοποῦ ἐκζητήσω· αὐτὴ δὲ διὰ τὰς ἀνο-
μίας αὐτῆς ἐλήφθη”. διὰ τοι τοῦτο, κἂν ἄρα μείνωσι καὶ μετὰ τὴν παραί-
νεσιν οἱ μαθητευόμενοι ἀκερδεῖς ἐκ τῆς μαθητείας, οὐδὲ οὕτως ἡμεῖς ἀπο- 5
στησόμεθα τῆς πρὸς αὐτοὺς συμβουλῆς· καὶ γὰρ αἱ κρῖναι, κἂν μηδεὶς ὑδρεύ-
ηται, ῥέουσι· καὶ αἱ πηγαί, κἂν μηδεὶς ἀρύηται, ἀναβλύζουσι· καὶ οἱ ποτα-
μοί, κἂν μηδεὶς πίνῃ, τρέχουσι. δεῖ τοίνυν καὶ τὸν λέγοντα, κἂν μηδεὶς προσ-
έχη, τὸ ἑαυτοῦ ἀποπληροῦν· καὶ γὰρ νόμος ἡμῖν τοῖς τοῦ λόγου τὴν δια-
κονίαν ἐγκεχειρισμένοις παρὰ τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ μηδὲν τῶν παρ’ ἑαυ- 10
τῶν ἐλλιμπάνειν ποτέ, μηδὲ σιγᾶν, κἂν ἀκούῃ τις, κἂν παρατρέχῃ. ὁ γοῦν
Ἰερεμίας, ἐπειδὴ πολλὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἀπειλῶν καὶ τὰ μέλλοντα προαναφω-
νῶν δεινὰ παρὰ τῶν ἀκουόντων ἐκωμωδεῖτο καὶ δι’ ὅλης ἐγελαῖτο τῆς ἡμέ-
ρας, ἐβουλεύσατό ποτε τῆς προφητείας ἐκείνης ἀποστῆναι, ἀνθρώπινόν τι 15
παθῶν καὶ τὰ σκώμματα καὶ τὰ λοιδορίας οὐκ ἐνεγκών· καὶ φησιν· “Ἐγε-
νόμην εἰς γέλωτα ὅλην τὴν ἡμέραν. εἶπον οὐ μὴ λαλήσω, οὐδ’ οὐ μὴ ὀνο-
μάσω τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ ἐγένετο ἐν ἐμοὶ ὥς πῦρ καιόμενον καὶ φλεγμαῖνον
ἐν τοῖς ὀστέοις μου καὶ παρεῖμαι πάντοθεν καὶ οὐ δύναμαι φέρειν”. ὁ δὲ 20
λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· ἐβουλεύσάμην ἀποστῆναι τῆς προφητείας, φησὶν, ἐπειδὴ
οὐκ ἤκουον οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἅμα τοῦτο ἐβουλεύσάμην καὶ καθάπερ πῦρ εἰς
τὴν ψυχὴν ἐνέπεσε τὴν ἐμὴν ἢ τοῦ πνεύματος ἐνέργεια καὶ πάντα τὰ ἔνδον
κατέφλεγεν ἐπιδαπανῶσά μου τὰ ὅσα καὶ κατεσθίουσα οὕτως, ὥς μὴ δύνα-
σθαί με ὑπενεγκεῖν τὸν ἐμπρησμόν. εἰ δὲ ὁ γελῶμενος καὶ χλευαζόμενος καὶ 25
καθ’ ἐκάστην λοιδορούμενος τὴν ἡμέραν, ἐπειδὴ ἐβουλεύσατο σιγῆσαι, τοσαύ-
την ὑπέστη τιμωρίαν, τίνας ἂν εἶημεν συγγνώμης ἄξιοι ἡμεῖς τοιοῦτον μὲν
οὐδέπω παθόντες οὐδέν, διὰ δὲ τὴν τινων ῥαθυμίαν μικροψυχήσαντες καὶ τῆς
διδασκαλίας ἀποστάντες τῆς πρὸς τοὺς λοιπούς, καὶ μᾶλλον ὅταν οἱ πλείους
ᾧσι προσέχοντες; ταῦτα δὲ λέγω οὐκ ἑμαυτὸν παραμυθούμενος οὐδὲ παρα- 30
καλῶν· καὶ γὰρ πέπεικα τὴν ἑμαυτοῦ ψυχὴν, ἕως ἐμπνέω καὶ δοκεῖ τῷ θεῷ
κατὰ τὸν παρόντα βίον ἡμᾶς εἶναι καὶ ταύτην πληροῦν τὴν διακονίαν, ἃν τε
προσέχη τις, ἃν τε μὴ προσέχη, τὸ ἐπιταχθὲν ποιεῖν. ἀλλ’ ἐπειδὴ τινὲς εἰσιν
οἱ τὰς τῶν πολλῶν ἐκλύοντες χεῖρας καὶ πρὸς τῷ μηδὲν αὐτοὺς χρήσιμον
εἰς τὸν βίον εἰσάγειν τὸν ἡμέτερον καὶ τὴν τῶν ἐτέρων παραλύοντες σπου-
δὴν, χλευάζοντές τε καὶ διακωμωδοῦντες καὶ λέγοντες “Ἀπόστηθι συμβου-
λεύων, παῦσαι παραινῶν· οὐ βούλονται σοι προσέχειν· μηδὲν κοινὸν ἔχε πρὸς 35

1 ἐὰν γὰρ τῆς ῥομφ. ἐρχομένης — αὐτῆς ἐλήφθη] πρβλ. Ἰεζ. λγ'. 2—6. 15 Ἐγενομῆν —
δύναμαι φέρειν] πρβλ. Ἰερεμ. κ', 7-9. 29 ἕως K, x ὡ δ. ὡς. 32 τῷ K, x ὡ δ. τὸ.

αὐτούς”, — ἐπειδὴ τινὲς εἰσιν οἱ ταῦτα λέγοντες, τὴν ἀπάνθρωπον ταύτην γνώ-
μην καὶ διαβολικὴν ἐπιβουλὴν τῆς ψυχῆς ἐκκόψαι βουλόμενος τῶν πολλῶν,
μακρότερον ποιῶ τὸν λόγον· καὶ γὰρ οἶδα εἰρηκότας ταῦτα τὰ ῥήματα πολ-
λούς, ἐπειδὴ εἶδόν τινας ἐξ ὑμῶν μὴ δεχομένους μετὰ προθυμίας τὰ παρ’
5 ἐμοῦ διδασκόμενα, ἀλλὰ γελῶντας καὶ χλευάζοντας, εἰπόντας πρὸς με· “Πάνυ
ἐπείσθησαν ὅλως· οὐδεὶς τῶν σῶν διατάξεων καταφρονεῖ· πάντες ἐσωφρονί-
σθησαν”. τί λέγεις, ἄνθρωπε, τοῦτο; ὑπεσχόμεθα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ πάντας σα-
γηνεῦσαι; εἰ γὰρ δέκα μόνον ἐπείσθησαν, εἰ πέντε, εἰ εἷς, οὐχ ἱκανὸν ἡμῖν
εἰς παραμυθίαν; ἐγὼ δὲ καὶ ὑπερβολὴν ποιῶμαι· κείσθω μηδένα πεπεισθαι
10 τοῖς ἡμετέροις λόγοις, ὅπερ ἀδύνατόν. εἰ εἰς τοσαύτας ἀκοὰς σπεύρομεν λό-
γον, ἄκαρπον ἐνδέχεται τοῦτον γενέσθαι ποτέ; πλὴν ἀλλὰ κείσθω αὐτὸ τοῦ-
το· οὐδ’ οὕτως ἀκερδῆς ἡμῶν ὁ λόγος· εἰ γὰρ καὶ μετὰ προθυμίας οὐ πα-
ραδέχονται, εἰ καὶ πολλάκις τὰ κεκανονισμένα παραβῇσονται ἐν ταῖς διαίταις,
ὅπερ οὐ πέπεισμαι γενέσθαι, ἀλλ’ οὐ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀναισχυντίας, ἀλλ’ ἐπὶ
15 τῆς τραπέζης αὐτῆς τῶν ἡμετέρων μνησθήσονται λόγων, τῆς ἐπιτιμῆσεως,
τῆς ἐπιπλήξεως, καὶ μνησθέντες αἰσχυνθήσονται, ἐρυθριάσουσι κατὰ διάνοιαν,
οὐ μετὰ τῆς αὐτῆς ἰταμότητος τὰ εἰωθότα πράξουσι. τοῦτο δὲ ἀρχὴ σωτη-
ρίας, καὶ τὸ καταγῶναι μόνον τῶν γινομένων. πρὸς τούτοις δὲ οὐκ ἔλαττον καὶ
ἕτερον γενήσεται κέρδος. ποῖον δὴ τοῦτο; τὸ καὶ τοὺς σωφρονοῦντας σεμνοτέρους
20 ποιῆσαι καὶ πείσαι διὰ τῶν εἰρημένων, ὅτι ἄριστα πάντων εἰσὶ βεβουλευμένοι
τοῖς πολλοῖς. οὐκ ἀνέστησα τοὺς νοσοῦντας, ἀλλὰ τοὺς ὑγιεῖς ἀσφαλεστέρους
ἐποίησα. οὐκ ἀπήγαγε τῆς κακίας ὁ λόγος, ἀλλὰ τοὺς ἐν ἀρετῇ ζῶντας ἀκρι-
βεστέρους εἰργάσατο. εἴπω τι πρὸς τούτοις τρίτον· οὐκ ἔπεισα σήμερον, ἀλλ’
αὔριον ἴσως δυνήσομαι πείσαι· ἀλλ’ οὐδὲ αὔριον ἢ καὶ μετ’ ἐκείνην· ἴσως ὁ
25 σήμερον ἀκούσας καὶ διακρουσάμενος αὔριον ἀκούσει καὶ δέξεται καὶ ὁ σή-
μερον καὶ αὔριον καταφρονήσας μετὰ πλείους ἴσως ἡμέρας προσέξει τῷ λε-
γομένῳ· καὶ γὰρ ἄλιεύς πολλάκις δι’ ὅλης τῆς ἡμέρας κενὸν ἀνασπάσας τὸ
δίκτυον, ἐν ἐσπέρᾳ δὲ ἀναχωρεῖν θέλων, τὸν δι’ ὅλης ἡμέρας διαφυγόντα
ἰχθὺν ἀλιεύσας ἀπῆλθεν. εἰ δὲ μέλλοιμεν διὰ τὰς αἰεὶ γινομένας ἀποτυχίας
30 ἐν ἀργίᾳ εἶναι καὶ τῶν πραγμάτων ἀφίστασθαι πάντων, ἅπας ἡμῖν ὁ βίος
ἀπολεῖται καὶ οὐχὶ τὰ πνευματικὰ οἰχθήσεται μόνον· καὶ γὰρ ὁ γεωργὸς εἰ
μέλλοι διὰ τὰς ἅπαξ καὶ δις καὶ πολλάκις γινομένας τῶν ἀέρων ἀνωμαλίας
τῆς γεωργίας ἀποπηδᾶν, λιμῶ ταχέως ἀπολλύμεθα πάντες. καὶ κυβερνήτης
δὲ εἰ διὰ τὸν ἅπαξ καὶ δις καὶ πολλάκις ἐπισυμβάντα χειμῶνα φύγῃ τὴν
35 θάλασσαν, ἄπλετον ἡμῖν ἔσται τὸ πέλαγος καὶ ἀχρηστος ὁ βίος γενήσεται,
καὶ ἄρδην πάντα ἀπολεῖται καὶ ἀοίκητος ἔσται ἡ γῆ. ἅπερ οὖν ἅπαντα εἰδό-

36 καὶ ὁ δ. ἀπαντα, K ἅπαντες.

τες, κἂν ἅπαξ, κἂν δις, κἂν πολλάκις ἀποτύχωσι τοῦ τέλους τῶν πραγμά-
των, ἐν οἷς εἰσι καὶ διατρίβουσι, πάλιν αὐτῶν ἐπιλαμβάνονται μετὰ τῆς αὐ-
τῶν προθυμίας. διὰ τοι τοῦτο μὴ ταῦτα φθιγγόμεθα μήτε λέγωμεν, ὅτι
λόγων ἡμῖν τσοῦτων καταβαλλομένων οὐδὲν ἐκ τῶν λόγων τούτων ὄφελος
γενήσεται· καὶ γὰρ ὁ γηπόνος ἅπαξ καὶ δις καὶ πολλάκις τὴν αὐτὴν σπεί- 5
ρας ἄρουραν καὶ ἀποτυχὼν τοῦ τέλους πάλιν αὐτὴν εἰργάσατο καὶ ἐν ἐνὶ
πολλάκις ἐν αὐτῷ τοῦ παντός χρόνου τὴν ζημίαν ἀνέσωσε. καὶ ἔμπορος δὲ
ναυάγια πολλάκις ὑπομείνας οὐκ ἀπέστη τοῦ λιμένος, ἀλλὰ καὶ πλοῖον καθ-
εἶκυσε καὶ ναύτας ἐμισθώσατο καὶ χρήματο δανεισάμενος τῶν αὐτῶν ἤψατο
πραγμάτων, καίτοι τοῦ μέλλοντος ὁμοίως ὄντος ἀδήλου. καὶ ἕκαστος δὲ τῶν 10
ὁτιοῦν μετιόντων οὕτω ποιεῖν εἰώθασιν, ὥσπερ ὁ γεωργὸς καὶ ὁ ἔμπορος.
εἶτα ἐκεῖνοι μὲν τσαύτη χρῆσαιντο περὶ τὰ βιωτικὰ σπουδῇ, ἡμεῖς δέ, ἂν
εἰπόντες μὴ ἀκουσθῶμεν, εὐθέως ἀποστησόμεθα; καὶ ποῖαν ἔξομεν συγγνώ-
μην, τίνα δὲ ἀπολογίαν; καίτοι ἐν ταῖς ἀποτυχίαις ἐκείνοις μὲν οὐδεὶς ἐστὶν ὁ
τὴν ζημίαν παραμυθούμενος· οἷον, ἐὰν ἐπικλύσῃ τὸ πλοῖον ἢ θάλασσα, οὐ- 15
δεὶς τὴν πενίαν τῶν ναυαγούντων διορθώσεται· ἂν καταχώσῃ τὴν ἄρουραν
ἐπὶ μόβριον καὶ ἀποπνίξῃ τὰ σπέρματα, ἀνάγκη κεναῖς τοὺς γεωργοὺς οἴκα-
δε ἀναχωρῆσαι χερσίν. ἐφ' ἡμῶν δὲ τῶν λεγόντων καὶ παραινούντων οὐχ
οὕτως, ἀλλὰ κἂν καταβάλω τὰ σπέρματα καὶ ὑμεῖς μὴ δέξησθε μηδὲ ἐνέγ- 20
κητε τὸν καρπὸν τῆς ὑπακοῆς, ἐγὼ τὸν μισθὸν ἔξω παρὰ θεοῦ τῆς συμβου-
λῆς καὶ τσαύτην ἀπολήψομαι τὴν ἀμοιβήν, ὅσῃν ἔλαβον, ἂν ὑπηκούσατε·
τὸ γὰρ ἐμὸν ἅπαν ἐπλήρωσα. τοῦ γὰρ μὴ πεῖσαι τοὺς ἀκούοντας οὐκ ἐσμέν
ἡμεῖς ὑπεύθυνοι, ἀλλὰ συμβουλευῆσαι μόνον· τὸ μὲν γὰρ παραινέσαι ἡμέτε-
ρον, τὸ δὲ πεισθῆναι ὑμῶν καὶ καθάπερ ἡμῶν μὴ παραινεσάντων, κἂν μυ- 25
ρία κατορθώσητε ὑμεῖς, μόνους ὑμῖν ὁ μισθὸς κείσεται, ἡμῖν δὲ οὐδὲν ἐστι
τὸ κέρδος, ἐπειδὴ μὴ συνεβουλευσαμεν, οὕτως, ἂν ἡμῶν παραινεσάντων ὑμεῖς
μὴ προσέχητε, ἅπαντα ὑμᾶς ἡ τιμωρία λήψεται, ἡμῖν δὲ οὐδὲν ἔσται ἔγκλη-
μα, ἀλλὰ καὶ πολὺς ὁ μισθὸς ἀπαντήσῃ παρὰ θεοῦ· τὸ γὰρ ἐμὸν ἅπαν
ἐπλήρωσα· καταβαλεῖν γὰρ κελεύόμεθα τὸ ἀργύριον ἡμῶν ἐπὶ τοὺς τραπε- 30
ζίτας. φησὶ δὲ καὶ ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης· " Εἰπέ, παραινέσον. ἀλλ' οὐκ
ἔχουσιν; ἀλλὰ σὺ τὸν μισθὸν ἔχεις ἀπηρτισμένον. μὴ πρότερον ἀποστής,
ἕως ἂν ἐκπνεύσῃς. πέρας ἔστω τῆς συμβουλῆς ἢ ὑπακοῇ τοῦ τὴν παραινέ-
σιν δεχομένου. ὅταν οὖν ἴδῃς σκληρὸν τὸν ἀδελφὸν καὶ ἀπηνῆ, μὴ προσέ-
χοντα, λέγε πρὸς ἑαυτόν· μήποτε χρόνῳ δυνηθῶμεν πεῖσαι; οὕτω καὶ Παῦ- 35
λος ἐκέλευσε· Δουλὸν δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἥπιον εἶναι πρὸς πάν-
τας, ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δώῃ αὐτοῖς ὁ

2/3 κ ὡ δ. αὐτῶν, K αὐτῆς. 35 Τιμ. 2, β', 24—25.

θεὸς μετάνοιαν ἀληθείας". φησὶ δὲ καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Χρυσορρήμων ἐν τισὶ
τῶν αὐτοῦ λόγων οὕτως· "Τὰ φλεγμαίνοντα τῶν τραυμάτων οὐκ ἐπιβολὴν
χειρὸς ἀνέχεται· τινὰ οὐδὲ ἀφὴν ὑπομένει τραχυτέραν· διὰ τοῦτο οἱ σοφοὶ
τῶν ἱατρῶν μαλακῇ τινι σπογγίᾳ τὰ τοιαῦτα καταψῶσιν ἔλκῃ· ἐπεὶ οὖν καὶ
5 τοῖς ἁμαρτάνουσιν ἔλκος ἐστὶ φλεγμαῖνον ἐν τῇ ψυχῇ, ὥσπερ ἀπαλῇ τινι
σπογγίᾳ προσηγὲς ὕδωρ καὶ πότιμον σπῶντες, οὕτω τὰ εἰρημένα ἅπαντα κατ-
αντλοῦντες πειρώμεθα καταστέλλειν αὐτῶν τὸ φύσημα καὶ τὸν ὄγκον καθαιρεῖν
ἅπαντα. κἂν ὑβρίζωσι, κἂν ἐμπτύωσι, κἂν λακτίζωσι, κἂν ὀτιοῦν ποιῶσι, μὴ
καταλίπῃς τὴν ἰατρείαν, ἀγαπητέ· τοὺς γὰρ ἄνθρωπον παραπλήγῃ θεραπεύ-
10 οντας ἀνάγκη πολλὰ τοιαῦτα ὑπομένειν· ἀλλ' ὅμως οὐδὲ οὕτως ἀφίστασθαι
χρὴ". καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι εἰς τὰς ἔμπροσθεν
ταύτας τεταγμένας ἐορτὰς τῶν μεγάλων ἁγίων, ὅπου ἂν εὐρήσετε σταυρὸν ἐν
τῇ ἀρχῇ τῶν ψηφίων, νηστεῖαι ὅλως οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ καταλύομεν, εἰ τύχῃ
μία ἐξ αὐτῶν ἐν ταῖς νησιτίμοις τῶν ἡμερῶν· ἔγουν Τετράδι καὶ Παρα-
15 σκευῇ ἐν ἐψητοῖς καὶ μόνοις, ἔγουν ὀσπρίοις καὶ λαχάνοις ἡλαιωμένοις,
καταλύομεν.

ιβ'. *Περὶ τοῦ μὴ χοῖναι καταλύειν τὴν ἐν Τετράδι ἢ Παρασκευαῖς
νηστείαν.* — Κἂν ἡ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν γέννησις ἐπιστῇ, τυρὸν ἢ ἰχθὺν
ἢ ψὸν οὐκ ἐσθίομεν, καὶ ταῦτα ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἐορτῆς· εἰς δὲ τὰ
20 μετέορτα ἢ τοιαύτη νηστεία φυλάττεται. πᾶσαν τοίνυν Τετράδα καὶ Παρα-
σκευὴν νηστεύομεν, καὶ τὸν τυρὸν καὶ τὸ ψὸν καὶ τὸν ἰχθὺν καὶ ἐν αὐταῖς καὶ
Τετράσι καὶ Παρασκευαῖς τῆς Πεντηκοστῆς καὶ τοῦ Δωδεκαημέρου καὶ τῆς
πρὸ τῆς Κρεωφάγου καὶ τῆς Τυρινῆς διὰ τὸν κανόνα τῶν ἁγίων ἀποστόλων,
τὸν ἀνωτέρω ρηθέντα, καὶ διὰ τὸν παρὰ τοῦ ἁγίου Πέτρου ἀρχιεπισκόπου
25 Ἀλεξανδρείας καὶ μάρτυρος ἐκτεθέντα κανόνα· ἐκεῖνος γὰρ ἐν τῷ πεντεκαι-
δεκάτῳ αὐτοῦ κανόνι οὕτως φησὶν· "Οὐκ ἐγκαλέσει τις ἡμῖν παρατηρουμέ-
νοις Τετράδα καὶ Παρασκευήν, ἐν αἷς καὶ νηστεύειν κατὰ παράδοσιν εὐλόγως
προστέτακται, τὴν μὲν Τετράδα διὰ τὸ γενόμενον συμβούλιον ὑπὸ Ἰουδαίων
ἐν τῇ προδοσίᾳ τοῦ κυρίου, τὴν δὲ Παρασκευὴν διὰ τὸ πεπονθέναι αὐτὸν ὑπὲρ
30 ἡμῶν". οὕτως οὖν ποιεῖν ἀγωνίζεσθε διὰ τε τὰς τῶν ἁγίων παραινέσεις καὶ
διὰ τὴν ἐνοῦσαν ἐν ἡμῖν τοῖς ἀγωνιζομένοις σωματικὴν ἀσθένειαν καὶ τοὺς
γαργαλισμοὺς τῆς σαρκός· οἱ γὰρ δι' ἄσκησιν τούτων ἀπεχόμενοι καὶ σπεύ-
δοντες ὑποτάξαι τὴν σάρκα τῷ πνεύματι καλῶς ποιῶσι. φησὶ γὰρ ὁ μέγας
ἀπόστολος Παῦλος· "οὐκ ἔστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ
35 δικαιοσύνη" καὶ ἄσκησις καὶ ἁγιασμός. καὶ πάλιν γέγραπται· "πάντα τὸν

1 τισὶ ἀντὶ τοῦ τινι.
σ. 43.

27 κ ὡ δ. νηστ. καὶ παράδοσις.

14 κ ὡ δ. τετράδα· πρὸλ. καὶ σ. 35,2.
34 Ῥωμ. ιβ', 17.

26 Σύνταγμα, τ. 4,

χρόνον ἢ νηστεία ὠφέλιμός ἐστι καὶ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεῖται· οἱ γὰρ οὕτω δουλεύοντες τῷ Θεῷ, ἐκεῖνοι εὐαρεστοῦσιν αὐτῷ". καὶ ὁ κανὼν δὲ τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων πᾶσαν Τετράδα καὶ Παρασκευὴν προστάσσει ἡμῖν νηστεύειν καὶ οὐχὶ τὴν μὲν, τὴν δὲ οὐ, ἀλλὰ πᾶσαν. οὐ μόνοις δὲ τοῖς μοναχοῖς φυλάττεται οὗτος ὁ κανὼν, ἀλλὰ καὶ τοῖς 5 κοσμικοῖς· εἰ δὲ καὶ κοσμικοὶ οὕτως νηστεύουσι, τί πλέον ἐκείνων ὑμεῖς ἀπαιτεῖσθε; πιστεύσατε γάρ μοι, ὧ ἡγαπημένοι ἀδελφοί, ἀληθεύοντι, ὅτι, ἐάν τις ἀκριβῶς ὀφείλει ἀκολουθεῖν τῷ νοί τῶν ἁγίων κανόνων, οὐδέποτε συγκαταβήσεται τίνα χριστιανὸν Τετράδα ἢ Παρασκευὴν ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ καταλύσαι εἰς ἐφητόν καὶ μόνον, χωρὶς τινος σωματικῆς ἀσθενείας. ἐγὼ δὲ προέκρινα κατα- 10 κριθῆναι παρὰ θεοῦ διὰ τὴν ἀσθενείαν ὑμῶν καὶ παραδίδωμι ὑμῖν καταλύσαι εἰς ἐφητόν, ὅτε καὶ ἡμέρα ἐορτῆς μεγάλης ἐστίν· εἰ δὲ μὴ ἔστι μεγάλης ἐορτῆς, τὰς παραδοθείσας ὑμῖν νηστείας φυλάσσετε διὰ τὸν κύριον. ὅστις δὲ ἐξ ὑμῶν βούλεται πᾶσαν Τετράδα καὶ Παρασκευὴν δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ μηδὲ ἐφητοῦ ἄψασθαι καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς μεγάλαις ἐορταῖς, μὴ κωλυέσθω, ἀλλ' 15 ἐχέτω καὶ συνεργὸν εἰς τοῦτο καὶ τὴν εὐχὴν ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ. εἰ δὲ μετὰ ταῦτα ἀνεφύησαν αἰρέσεις τῶν τε Ἀρμενίων καὶ τοῦ Ἰακώβου καὶ τῶν Τετραδιτῶν, τί πρὸς ἡμᾶς, ἡμῶν χάριτι Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ὀρθοδόξων τυγχανόντων καὶ πειθαρχούντων τοῖς κανόσι τοῖς παρὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τοῖς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων παραδοθεῖσι τῇ ἁγίᾳ καθολικῇ καὶ ἀπο- 20 στολικῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ; εἰ δὲ τις παραβάλλῃ τῇ ἡμῶν μονῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τῆς Κρεωφάγου ἢ τῆς Τυρινῆς καὶ ἀμφιβάλλῃ περὶ τοῦ τοιούτου κεφαλαίου, ὀλίγου τυροῦ πάντες ἀπογεύσασθε διὰ τὴν συνείδησιν, ὅπως μὴ σχῇ ὁ ἐξ ἐναντίας λέγειν τι περὶ ὑμῶν φαῦλον. λέγει δὲ καὶ ὁ ἀπόστολος· "Εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, διατί ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἐτέρας συν- 25 ειδήσεως"; γέγραπται δὲ καὶ ἐν τῷ βίῳ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Συμεὼν αὐταῖς λέξεσιν οὕτως, ὅτι "Διηγῆσατο ὁ ἅγιος τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς περὶ τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς τὰ δειχθέντα αὐτῷ, λέγων οὕτως, ὅτι Νήπιος ὢν καὶ ἰστάμενος ἐν τῷ πρώτῳ τῆς στάσεώς μου τόπῳ ἤκουον, ὅτι οὐ φυλάττουσιν οἱ ἄνθρωποι τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστήν, ἀλλὰ τυ- 30 ρὸν ἐσθίουσι καὶ ψά· καὶ ἐξισταμένῳ μοι ἐπὶ τούτῳ παρέστη μοι ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἔχων κρατῆρα καὶ ἔριφον αἰγῶν καὶ μάχαιραν· καὶ λαβὼν ἔσφαξεν ἐνώπιόν μου καὶ ὑπεδέξατο τὸ αἷμα ἐν τῷ κρατῆρι. καὶ εἶδον τὸ αἷμα καὶ ἰδοὺ ἦν πεπηγὸς καὶ τυρωθὲν ὡς γάλα· καὶ εἶπε πρὸς με· Ἰδοὺ ὁ τυ- 35 ρός, ὃν ἐσθίουσιν οἱ ἄνθρωποι ἐν τῇ ἁγίᾳ Τεσσαρακοστῇ, τὸ αἷμα τῶν ἐρί-

4 ὁ κανὼν — ἀποστόλων] πρβλ. Σύνταγμα, τ. 2, σ. 88, καν. 58'.
29—30.

25 πρβλ. Κορ. 1, ι',

φων ἐστί. διὰ τοῦτο διατιθέμενος διάθου πρὸς τὴν ἐπισυναγομένην ἀδελφότητα πρὸς σέ, ἵνα τυρὸν ἢ ψὸν ἐν τῇ ἁγίᾳ Τεσσαρακοστῇ, ἢ Τετράδι ἢ Παρασκευῇ, μηδεὶς ἐσθίῃ· ὅφρων γὰρ καὶ δρακόντων ἐστί ταῦτα παρόμοια, ἐκ πάσης ἀκαθαρσίας συνιστάμενα· καὶ γενόμενος εἰς ἑαυτὸν ἐμνήσθην Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· Ὁὐκ ἀσπίδος ἔρρηξε καὶ ἰστὸν ἀράχνης ὕφαινούσης καὶ ὁ μέλλων τῶν ψῶν αὐτῶν ἐσθίειν συντρίψας οὖριον εὔρε καὶ ἐν αὐτῷ βασιλίσκον. ταῦτα δὲ ἠναγκάσθην εἰπεῖν οὐ κοινὰ τὰ πράγματα ποιούμενος, ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν (οὐ γὰρ δεῖ παντελῶς ἡγεῖσθαι κοινὰ, ἐπεὶ περ τοῖς πιστῶς μεταλαμβάνουσιν αὐτά, ὅτε δεῖ, ἁγιάζονται διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως), ἀλλ' ὥφελείας χάριν ὡς (πρὸς) μοναχοὺς ἐξηγησάμην ταῦτα, ἵνα ἐπὶ πλεόν μάλιστα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν ἁγίων Νηστειῶν τὸν ἁγιασμόν ἐπαυξήσετε, ὥσπερ καὶ τοὺς πρὸ ὑμῶν συμμείναντάς μοι φυλάξασθαι παρεσκεύασα". καὶ ταῦτα μὲν τοῦ θαυματουργοῦ τὰ ῥήματα· γέγραπται δὲ καὶ ἐν τῷ Γερροντικῷ, ὅτι " Νεκροῦ σκήνωμα ἐφέρετο ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀπαντήσας αὐτῷ ὁ ἁββᾶς Παχώμιος ὁρᾷ δύο ἀγγέλους ἀκολουθοῦντας τῷ νεκρῷ ὀπίσω τοῦ κραββάτου, καὶ λογισάμενος περὶ αὐτοῦ παρεκάλεσε τὸν θεὸν ἀποκαλύψαι τὸ γεγονός. καὶ ἦλθον οἱ δύο ἄγγελοι καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Διατί καὶ ὑμεῖς ἄγγελοι ὄντες ἀκολουθεῖτε τῷ νεκρῷ; καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ ἄγγελοι· Ὁ εἷς ἡμῶν τῆς Τετράδος ἐστί καὶ ὁ εἷς τῆς Παρασκευῆς, καὶ ἐπειδὴ ἕως οὗ ἀπέθανεν ἡ ψυχὴ αὕτη, οὐ παρέλιπε νηστεύουσα Τετράδα καὶ Παρασκευήν, κατὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς παρηκολουθήσαμεν τῷ σκηνώματι αὐτῆς, ὅτι ἕως τοῦ θανάτου αὐτῆς ἐφύλαξε τὴν νηστείαν. διὰ τοῦτο οὖν καὶ ἡμεῖς ἐδοξάσαμεν αὐτὴν ἀγωνισαμένην ἐν κυρίῳ". ἠκούσατε, ἀδελφοί, πῶς καὶ οἱ κοσμικοὶ νηστεύουσι; καὶ ὑμεῖς τίνα κόπον ὀφείλετε κοπιᾶσαι, ἐάν περ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς Τετράδος καὶ τῆς Παρασκευῆς μόνης ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ νηστεύητε τὸν τυρὸν καὶ τὸν ἰχθὺν καὶ τὸ ψόν, ὅτε δεῖ καταλύειν τὴν νηστείαν; οὐκ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι πολλάκις ἐκ τοῦ μὴ ἔχειν ἡμᾶς ταῦτα καὶ αὐταῖς ταῖς ἁγίαις Κυριακαῖς ἡμέραις ταῦτα νηστεύομεν; καὶ τίς ἡ ζημία; οὐχὶ καὶ δι' ἐτέρων βρωμάτων τρέφει ἡμᾶς ὁ κἀντων κύριος καὶ δεσπότης ἡμῶν θεὸς καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῷ; διὰ ταῦτα οὖν παρακαλῶ ὑμᾶς, πατέρες μου καὶ ἀδελφοί, ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος, ἐγὼ ὁ εὐτελής, ὁ τῶν " μυρίων ταλάντων ὀφειλέτης", ὁ παντὸς ἁμαρτωλοῦ ἁμαρτωλότερος, ἀνέξεσθε ταύτης τῆς καλλίστης συμβουλῆς· τηρήσατε ταύτην ἀκατάγνωστον ἐν παντί, ὅπως ᾗτε ἀνεπαίσχυντοι. " Σκοπεῖτε τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν, ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιῶντας καὶ ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-

2 κ ω δ. τετράδα. 5 Ἡσ. νθ', ε'. 10 (πρὸς) προσθήκη ἡμετέρα. 31 μωρ. ταλ. ὀφειλέτης] Ματθ. ιη', 24. 32 ἀνέξεσθε] οὕτως ἐν τῷ κωδικῷ ἀνέξεσθαι? K. 33 Ῥωμ. ις', 17, 18.

στῶ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ
 εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀνάκων". τοιμήσας εἶπω καὶ γὰρ κατὰ τὸν
 ἀποστόλον· "Ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθιοντα μὴ κρινέτω ἢ ἐξουθενείτω· ὁ θεὸς
 γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυ-
 ρίῳ στήκει ἢ πίπτει". ἕκαστος δὲ ὑμῶν ἐν τῷ ἰδίῳ νοῖ πληροφορεῖσθω, ὅτι 5
 "Ὡςπερ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν
 ἔχει πράξιν, οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, ὁ δὲ καθείς ἀλλή-
 λων μέλος". καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὸν ἕνα οἰκοδομεῖν ἀγωνίζεσθε, καὶ εἰποτέ τις
 τῶν ἐνταυθοῖ παραδοθέντων ὑμῖν ἐκτραπείη, σπεύδετε ἐπανορθοῦν αὐτόν. καὶ
 τὰς ἑξωθεν ἐπεισερχομένας ὑμῖν ματαίας ζητήσεις καὶ λογομαχίας μακρὰν 10
 ἀφ' ὑμῶν ἀπορρίψατε· οὕτω γὰρ ποιοῦντες καὶ δόκιμοι ἐν τῷ νῦν αἰῶνι φα-
 νήσεσθε καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν οὐκ ἐκπεσεῖτε.

Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου καὶ τοῦ ἁγίου Συμεὼν μνήμη. + εἰς
 τὴν ς' τοῦ Ἀρχιστρατήγου. + ἡ τῆς Θεοτόκου γέννησις. + ἡ Ὑψωσις τοῦ τι-
 μίου Σταυροῦ. + εἰς τὴν κς' τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. + μηνὶ 15
 Ὀκτωβρίῳ ς' τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ. + εἰς τὴν θ' τοῦ ἁγίου Ἰακώβου
 τοῦ Ἀδελφοθέου. + εἰς τὴν κς' τοῦ ἁγίου Δημητρίου. + εἰς τὴν ιη' τοῦ
 ἁγίου ἀποστόλου Λουκᾶ. + μηνὶ Νοεμβρίῳ α' τῶν ἁγίων Ἀναργύρων. +
 εἰς τὴν η' τῶν Ἀσωμάτων. + εἰς τὴν ιγ' τοῦ Χρυσοστόμου. + εἰς τὴν ιδ'
 τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φιλίππου. + τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ματθαίου. + τὰ 20
 Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. + τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου. + μηνὶ Δεκεμβρίῳ
 εἰς τὴν ς' τοῦ ἁγίου Νικολάου. + ἡ Σύλληψις τῆς ἁγίας Ἄννης, τῆς μητρὸς
 τῆς Θεοτόκου. + τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου. + ἡ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Γέννη-
 σις. ἕως τῶν ἁγίων Θεοφανίων ὅλως νηστεία ἢ γονυκλισία οὐ γίνονται οὔτε
 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ οὔτε ἐν τῷ κελλίῳ. + τὰ ἅγια Θεοφάνια. + ἡ Σύναξις τοῦ 25
 Προδρόμου. + τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. + τῆς Ὑπαπαντῆς. +
 τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου. + ἡ εὑρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προ-
 δρόμου. + τῶν Ἀγίων Τεσσαράκοντα. + ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου. +
 τοῦ ἁγίου Γεωργίου. + τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Μάρκου. + τοῦ ἁγίου ἀποστό-
 λου Ἰακώβου τοῦ Ζεβεδαίου. + τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. + τοῦ 30
 ἁγίου Συμεὼν τοῦ θαυματουργοῦ. + τῶν ἁγίων ἀποστόλων Βαρθολομαίου καὶ
 Βαρνάβα. + ἡ Γέννησις τοῦ τιμίου Προδρόμου. + τῶν ἁγίων πανευφήμεων
 ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου. + τῶν ιβ' ἀποστόλων. + τῶν ἁγίων Ἀναρ-
 γύρων. + τῆς τιμίας Ἐσθίτης τῆς ἁγίας Θεοτόκου. + τοῦ ἀρχιστρατήγου Γα-
 βριήλ. + τοῦ ἁγίου προφήτου Ἠλίου. + τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. + μηνὶ 35

3 Ῥωμ. ιδ', 3—4.

6 Ῥωμ. ιβ', 4, 5.

Αὐγούστῳ, τῆς Μεταμορφώσεως. + ἡ Κοίμησις τῆς ἀγίας Θεοτόκου. + ἡ Ἀποτομή
 τοῦ τιμίου Προδρόμου. + τῇ ἐβδόμῃ τῇ πρὸ τῆς Κρεωφάγου, (καθ') ἦν καὶ
 νηστεύουσιν οἱ Ἀρμένιοι τὸν ἀρτζιβούρην, ὅλως νηστεία παρ' ἡμῖν οὐκ ἔστιν,
 οὔτε τῇ Τετράδι οὔτε τῇ Παρασκευῇ, οὔτε εἰς ὦδον οὔτε εἰς ἄλλο τι, ἀνα-
 5 τρέπουσι τὴν αἵρεσιν τῶν Ἀρμενίων, καθά τινες παραδιδόασιν. ὁμοίως καὶ
 τῆς Τυροφάγου τὴν Τετράδα καὶ τὴν Παρασκευὴν κατὰ τὴν παράδοσιν. τῶν
 ἁγίων πατέρων μετὰ τὴν τῶν προηγιασμένων ἀπόλυσιν τυροῦ καὶ ὦου μετά-
 ληψις γίνεται, καὶ τοῦτο ὁμοίως διὰ τὸ τοῦ Ἰακώβου δόγμα καὶ τὴν τῶν
 Τετραδιτῶν αἵρεσιν· ἀνατρέπει γὰρ τὰς τοιαύτας αἱρέσεις, καθὼς ὁ κανὼν
 10 τοῦ ἁγίου Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως περιέχει. καὶ ἡμεῖς δὲ τὰς ἡμέ-
 ρας ταύτας οὐ ξηροφαγοῦμεν, ἀλλ' ἐσθίομεν ἐψητὸν μόνον, τὸν δὲ τυρόν καὶ
 τὸ ὦδον καὶ τὸν ἰχθὺν οὐκ ἐσθίομεν, καθὼς ἀνωτέρω ἔφημεν. ἡ παραμονὴ
 τῆς Χριστοῦ γεννήσεως καὶ τῶν Φώτων εἰ τύχη ἐν Σαββάτῳ ἢ Κυριακῇ,
 15 ποιοῦμεν τὸ πρῶτ' τὴν συνήθη λειτουργίαν ὡς αἰεὶ καὶ οὕτως ἐν τῇ ἐκκλη-
 σίᾳ διακλυζόμεθα. ἐν δὲ τῇ ἐσπεράᾳ ἐσθίομεν ὄσπριον καὶ λάχανον ἡλαιομέ-
 νον, καὶ πίνομεν καὶ οἶνον, διότι παρελάβομεν ἐκ τῆς προσφωνήσεως Θεοφί-
 λου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, κατὰ ῥῆμα λέγοντος οὕτω-
 σί· " Καὶ τὸ ἔθος καὶ τὸ πρέπον ἡμᾶς ἀπαιτεῖ πᾶσαν Κυριακὴν τιμᾶν καὶ
 ἐν ταύτῃ πανηγυρίζειν, ἐπειδὴ περ ἐν ταύτῃ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χρι-
 20 στὸς τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν ἐπρυτάνευσε. διὸ ἐν ταῖς ἱεραῖς Γραφαῖς καὶ
 πρώτη κέκληται, ὡς ἀρχὴ ἡμῖν ζωῆς ὑπάρχουσα, καὶ ὁγδόη, ἅτε δὴ ὑπερ-
 αναβεβηκυῖα τὸν τῶν Ἰουδαίων σαββατισμόν. ἐπεὶ οὖν συνέβη τὴν τῶν ἁγί-
 ων Θεοφανίων νήστιμον ἡμέραν ταύτην εἶναι, οἰκονομήσωμεν καὶ πρὸς ἐκά-
 25 τερα ἐπιστημόνως χωρήσωμεν, ἵνα μεταλαμβάνοντες ὀλίγων φοινίκων ἐκκλί-
 νωμεν ἅμα καὶ τὰς αἱρέσεις, τὰς μὴ τιμώσας τὴν ἀναστάσιμον ἡμέραν τοῦ
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, καὶ τὸ ὀφειλόμενον τῇ νηστήμῳ ἡμέρᾳ ἀποδῶμεν, περι-
 μένοντες τὴν ἐσπερινὴν σύναξιν". καὶ τὰς ἀγρυπνίας δὲ κατὰ τὸν τύπον ὀφεί-
 λομεν ποιεῖν ἐν τε πάσῃ Κυριακῇ καὶ δεσποτικῇ ἐορτῇ καὶ ἐν τισὶ λοιπῶν
 ἁγίων μνήμαις, ἃς ἐκ τοῦ Συναξαρίου μαθησόμεθα· ἐν αἷς καὶ τοῦτο παρα-
 30 καλῶ τὴν ἀγάπην ὁμῶν ποιεῖν μετὰ τὴν τῶν κανόνων τῆς παννουχίδος ἐκ-
 πλήρωσιν, μέσον τοῦ ναοῦ ἱσταμένους ψάλλειν καὶ ταῦτα τὰ στιχηρὰ τοῦ
 ἁγίου Προδρόμου· Ἦχος πλ. β'. " Ἐνσαρκε λόχυνε ". τοῦ ἁγίου Συμεῶν Ἦχος
 ὁ αὐτός· " Πάτερ ἀξιάγαστε ". καὶ ἕτερον Ἦχος ὁ αὐτός· " Ἡ ἐν τῷ ξύλῳ
 τοῦ σταυροῦ ". ἕτερον Ἦχος ὁ αὐτός· " Πάτερ ἀγαθέ, ἐμακρόνθην ἀπὸ σοῦ ".

2 (καθ') προσθ. ἡμετέρα.

et monumenta, τ. 1, σ. 331.

47,3 διακλυζόμεν 18 Σύνταγμα, τ. 4, σ. 342.

10 Νικηφόρου κανὼν μ'. *Pitra*, *Juris eccles. graec. hist.*

15 διακλυζόμεθα] καὶ ὁ δ. διακλυζόμεθα· πρὸ βλ. τὸ ἐν σ. 38,13 καὶ

καὶ ἕτερον ἦχος ὁ αὐτός· “ὦ ποία ὥρα τότε καὶ ἡμέρα”. εἰς τὸ Δόξα ἦχος ὁ αὐτός· “Φοβερὸς εἶ, κύριε, καὶ τίς ὑποστήσεται”: Καὶ νῦν, ἦχος ὁ αὐτός· “Κύριε, ἀμαρτίαις συνεχόμενος”.

κ'. Ὑποτύλωσις περὶ ποσοῦ τροφῆς καὶ ποιότητος. — Καίρως δ' ἂν εἴη λοιπὸν καὶ τραπέζης ἐπιμνησθῆναι καὶ βρώσεως καὶ τῶν λοιπῶν, ὅσα περὶ τὴν 5 σύστασιν τοῦ σώματος ταμιεύονται· ὥσπερ γὰρ ἡμεῖς ἐκ δύο συγκείμεθα, ψυχῆς λέγω καὶ σώματος, οὕτω δὲ καὶ τὰ τῆς μονῆς. καὶ ψυχὴ μὲν αὐτῆς εἰκότως ἂν νομίζοιτο ἢ ἐν ψαλμῳδίᾳ πᾶσα θεοπρεπῆς ἀκολουθία, σῶμα δὲ αὐτῇ τε ἢ μονῇ καὶ ὅσα τοῖς ἡμῶν λυσιτελεῖ σώμασιν. ἐπειδὴ τοίνυν ἀρκούντως ἤδη σὺν θεῷ περὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς εἵπομεν, πρέπον ἔστί καὶ περὶ 10 τῶν τῷ σώματι ταύτης διαφερόντων εἰπεῖν, τὴν τε τῶν τροφῶν δίαίταν διατυπώσασθαι καὶ τᾶλλα, ὅσα τὴν τῆς μονῆς σύστασιν διαρκεστέραν περιμνηστεύεται, ἀκριβέστερον ἐκθέσθαι ὁμῶς, ὧν οὐκ ἔλαττον φροντίζειν χρεὼν τὸν ἐθέλοντα φροντίζειν τῆς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ σωτηρίας καὶ ἀναπαύσεως. λεγέσθω τοίνυν καὶ ταῦτα καὶ τοῖς ἐμοὶ ποθουμένοις πατράσι καὶ ἀδελφοῖς εἰ- 15 κότεως παραδεδοσθῶ.

κα'. *Περὶ εὐταξίας τῆς κατὰ τὴν τράπεζαν.* — Μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν συνήθη διακλισμὸν ἐν τῷ νάρθηκι, τῆς θείας ἤδη λειτουργίας περαιωθείσης, θέον ἅπαντας ἐνταυτοῖς συνημμένως καθῆσθαι, ἐκδεχομένους τὴν ἐν τῇ τραπέζῃ πρόσκλησιν, τὴν διὰ τοῦ κρούματος τοῦ τραπέζικοῦ συμβόλου γινομέ- 20 νην. κρουσθέντος δὲ τοῦ συμβόλου, εὐθὺς ἅμα τῷ ἱερουργήσαντι ἱερεῖ ἐξιόντας προσκύνησιν τῷ προεστῶτι ποιεῖν καὶ οὕτω τοῦ συνήθους ψαλμοῦ ἀρξάμενους εἰς ἐπήκοον βαδίζειν ἐπὶ τὴν τράπεζαν, αὐτὸν τε δὲ τὸν ἡγούμενον καὶ πάντας ὅσοι κατὰ τὴν πρώτην ἐστίασιν ἐν τῇ πρώτῃ τραπέζῃ καθῆσθαι τετάχονται ἀπαρалаίπτως· οὕτω τε ἐν τῷ ἀριστητηρίῳ εἰσιόντας καὶ τὸν 25 ῥηθέντα ψαλμὸν μετὰ τῆς σὺν αὐτῷ μικρᾶς εὐχῆς ἐκπεράναντας καθῆσθαι τε κατὰ τάξιν, τὴν παρὰ τοῦ προεστῶτος διωρισμένην, καὶ τῶν παρατιθεμένων εὐχαρίστως μεταλαμβάνειν. τὸν τοίνυν τοῦ ψαλμοῦ καὶ τῆς εὐχαριστίας ὑστερήσαντα προσαγγέλλεσθαι παρὰ τοῦ τραπέζαριου τῷ προεστῶτι, ἐρέσθαι τε αὐτὸν τὴν αἰτίαν τῆς ὑστερήσεως· καὶ εἰ μὲν εὐλογος δόξειε, συγχωρεῖν 30 εἰ δ' οὐκ, ἀλλὰ γονυκλισίας ποιεῖν ὅσας ὁ προεστὼς βούλοιο. γίνεσθαι μέντοι καὶ τὴν ἐξ ἔθους ἀνάγνωσιν ἐν ταῖς ἐστιάσεσιν ἀναγκαῖον κατὰ τὸ σύνηθες, μὴ θορυβοῦντός τινος, μὴ ταραττοντός, μὴ συγχέοντός τὴν ἐκεῖθεν ὠφέλειαν ταῖς κοσμικαῖς ὁμιλίαις καὶ ἀργολογίαις, μόνου δὲ τοῦ προεστῶτος,

4 “Καίρως δ' ἂν εἴη λοιπὸν” ἄχρι σ. 40,²⁵ “οἰκονομῶν αὐτοῦς ὁδηγήσειεν”] τὰ αὐτὰ καὶ ἐν τῷ τυπικῷ τῆς μονῆς Εὐαγγελίτιδος. Ἰδε Димитріевскій Τυπικὰ, σ. 624—626, § 8'. Διὰ τὰ ὅδε κεφ. κ'—κα' ἴδε καὶ § 15' τυπικοῦ μονῆς Ἐλεγκμῶν αὐτόθι σ. 732—733. Διὰ τὰ αὐτὰ κεφ. καὶ μέρος κβ' πρὸς τυπικὸν μονῆς Μαχαρά. Acta et Dipl. τ. 5, σ. 408—409.

εἴ τι βούλοιοτο, λέγοντος φειδομένως καὶ τοῦ ἴσως ἐρωτωμένου παρ' αὐτοῦ
τὴν ἀπόκρισιν ὁμοίως ποιουμένου, εἰ δυνατόν, ἐν λόγοις τισὶ καὶ συντετμημέ-
νοις τοῖς ῥήμασιν. εἰ δέ τις εἴη ταράττων καὶ ταραττόμενος, θορυβῶν τε καὶ
θορυβούμενος, τὴν ἀνάγνωσίν τε συγχέων ἐκ τῆς ἀκαίρου καὶ ἀπρεποῦς ὁμι-
5 λίας, κατασιγαζέσθω παρὰ τοῦ τραπεζαρίου· εἰ δ', ὅπερ ἀπείη, μηδ' αὐτοῦ τοῦ
σιγάζοντος λόγον ποιοῖτο ὁ θορυβούμενος, τῆς τραπεζῆς καὶ ἄκων ἐξεγειρέ-
σθω καὶ τῷ τῆς ἀβρωσίας ἐπιτιμίῳ ὑποβεβλήσθω, ἢ καὶ ἐτέρως σωφρο-
νι-
ζέσθω, καθὼς ὁ προεστὼς βούλοιοτο.

κβ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι (περὶ) πρωτοκλισίας ἐρίζειν ἐν τῇ τραπεζῇ, ἀλλ'
10 ὡς ἔτυχε καθῆσθαι. — Καθέδρας οὖν ἔνεκεν οὐδ' ὅλως εἰπεῖν ἀνεχόμεθα· ποῦ
γὰρ ἂν καὶ εἴη τοῦτο δεκτόν, ἄνδρας κατὰ θεὸν ζῶντας ὅλως ἐρίζειν περὶ καθ-
έδρας, ἐπίσης τοῖς κατὰ κόσμον ἐντεῦθεν ἑαυτοὺς τῶν ἄλλων ὑπερέχοντας
ἀποδεικνύναι σπουδάζουσιν, οἷα περὶ τὴν ματαίαν δόξαν καὶ τῷ θεῷ μεμιση-
μένην ἐπτοημένοις; "βδέλυγμα γὰρ παρὰ κυρίῳ πᾶς ὑψηλοκάρδιος", φησὶν
15 ἡ θεία Γραφή, καὶ "κύριος ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι
χάριν". οὐκ ἔσται οὖν ἐν ὑμῖν τοῦτο, οὐκ ἔσται· οὐ γὰρ ἂν ποτε σώας ἔχοντες
τὰς φρένας προκρίνοιτε τὸ βδέλυγμα ἔσεσθαι κυρίῳ τοῦ λαμβάνειν χάριν παρ'
αὐτοῦ καὶ ἐγγὺς ὑμῶν ἔχειν αὐτὸν ὡς τὴν καρδίαν συντετριμμένων, ἢ τάληθές
εἰπεῖν οἴκους αὐτοῦ εἶναι καὶ ἐπεράστους. εἰ δὲ καὶ τις ὑμῶν, φεῦ, εὔρεθει τού-
20 του χάριν διαπληκτιζόμενος, χρόνους τυχὸν ἢ ἐνέργειαν προβαλλόμενος, καὶ οὐκ
ἐμμένει τῇ προστάξει τοῦ προεστῶτος καὶ τὸν ἀποκληρωθέντα τόπον ἀποστέργοι,
ἐντέλλομαι ἐν κυρίῳ τὸν ἔσχατον αὐτῷ τόπον ἀποκληροῦν, διδάσκειν τε τὸν κό-
σμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου καταλιμπάνειν. εἰ δ', ὅπερ ἀπευκταῖον πάντη καὶ ἄσε-
μνον, ἔτι τε διενίσταται καὶ ἀμφιβάλλει καὶ μετὰ δευτέραν καὶ τρίτην παραίνεσιν
25 ἀδιόρθωτος μένει, ἐκδιώκειν τοῦτον καὶ τῆς μονῆς καὶ καθαπερεὶ τινὰ φαγέδα-
ναν καὶ ἔξω που καὶ μακρὰν ἀφ' ὑμῶν ἐκριπτεῖν, ὡς ἂν μὴ καὶ τοῖς λοι-
ποῖς ὑμῶν τῆς ἑαυτοῦ μεταδοίῃ λύμης· ῥᾶον γὰρ κακίας μεταλαβεῖν μᾶλλον
ἢ ἀρετῆς, ὡς τις ἔφη σοφός. καὶ ἀριστῶντας δὲ ὑμᾶς οὐ μεταδοτέον ἀλλή-
λοις βρώματός τινος ἢ πόματος, ἄχρῃς οὖν καὶ μικρᾶς ῥανίδος εἰς ψύξιν κρά-
30 ματος, ἀλλὰ τὸν χρεῖαν πολλάκις ἔχοντα τούτων τινὸς ὑπανίστασθαι μικρὸν
μᾶλα σεμνῶς καὶ μετ' εὐλαβείας αἰτεῖσθαι τὸν προεστῶτα, οὕτω πως λέγον-
τα· "Εὐλόγησον, πάτερ· χρεῖα μοὶ ἔστι τοῦδε". ἂν μὲν οὖν ἐκεῖνος προσ-
τάξεις, λαμβάνειν καλὸν τὸ χρεῖῳδες· ἂν δὲ μὴ, σύστελλειν αὐτῷ ἐαυτὸν καὶ
σιωπῇ καθῆσθαι εὐχαριστοῦντα. τοῦτο δὲ ποιούμεν οὐ φειδοῦς ἔνεκέν τινος,
35 μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὡς τινες οἶονται, καὶ σκηφότητος· μηδὲ γὰρ ἔσται τοσοῦ-
τον περιέχεσθαι τῶν ῥεόντων, ὡς προκρίνειν αὐτὰ τῆς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν

9 (περὶ) προσθήκη Κ. 14 πρὸς. Παροιμ. ις', 5. 15 Παροιμ. γ', 34. 28 καὶ ὁ δ. ἀριστοῦντας.

ἀναπαύσεως· τίνος γὰρ ἂν καὶ χάριν ταῦτα κτᾶσθαι σπουδάζωμεν, μὴ πρὸς τὴν ἡμῶν τυγχάνοντα θεραπείαν, ὡς εἴρηται, ἀδελφοί μου; ἀλλὰ τὸ εὐλαβῆς καὶ τούτῳ καὶ εὐτακτον ἡμῖν μνηστευόμενοι, ἵνα μὴ χῶραν ἐντεῦθεν ἡ τῶν πολλῶν ῥαθυμία εὐροῦσα τὴν ὕλην τῆς τραπέζης τάξιν συγχέοι καὶ οὐδέν τι τῶν ἀπαιδευτῶν καὶ ἀνευλαβῶν ἐσόμεθα διαφέροντες, οἳ ἐν τῷ πί- 5 νειν ἀλλήλους φιλοτιμοῦνται δεξιούμενοι ταῖς προπόσεσιν τε καὶ ἀντιπόσεσιν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ θελήματος περικόπτομεν πρόκρισιν, πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ τὴν τῶν πολλῶν ἐκρίζουμεν ἀκρασίαν καὶ διδάσχομεν ὀλίγοις ἀρχεῖσθαι καὶ τοῖς ἀναγκαίοις, ἅμα δὲ καὶ τοὺς τῆς ἐγκρατείας πλέκομεν ὑμῖν στεφάνους, ἀλλὰ καὶ τοῦ λαθῆσαι γινόμενου σκοτώδους ἔργου καὶ ἀφανοῦς, ἵνα μὴ 10 λέγω καὶ κλοπιμαίου, ὑμᾶς ἀπάγομεν.

κγ'. *Περὶ τοῦ μὴ χοῖναι λαθροφάγειν.* — Τί δέ; οὐ σκότους ἔργον τὸ κρυφῇ γινόμενον; παντί που ὁῖον καὶ τοῦτο· καὶ τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον διατρανοῖ οὕτως ἔχον· “Πᾶς ὁ φαῦλα πράσων οὐκ ἔρχεται εἰς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ ὑπὸ τοῦ φωτός τὰ ἔργα αὐτοῦ τὰ πονηρά”. καὶ ὁ ἀπό- 15 στολος· “πᾶν τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν”, ὡς δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι τὸ μὴ φανερούμενον σκότος ἀντικρυς. τίνος οὖν χάριν, ἀδελφέ μου, τὸ τοῦ φωτός ἀφείς ἔργον τὸ τοῦ σκότους ποιεῖς; “Αἰδοῦμαι”, φησὶν, “αἰτῶν”. τούναντίον μὲν οὖν ποιῶν καὶ ὁ μισεῖ ὁ θεὸς οὐκ αἰδῇ καὶ ὑπὲρ τοῦ καλοῦ ἐπιδοιάξεις; μὴ σύ γε, παρακαλῶ· ἀλλὰ τοῦτο πολλοὺς οἶδα ποιοῦντας καὶ 20 τὴν ἑαυτῶν πατοῦντας συνείδησιν καὶ λανθάνειν δοκοῦντας· ὑπὲρ μου καὶ μέσης αὐτῆς ἄπτεται τῆς καρδίας καὶ ὀργνύνει αὐτοὺς οὐ παραιτοῦμαι, ὅτι περ οὕτω κακῶς ἔχοντες ἀναισθητοῦσιν, οἵμοι, καὶ οὐδὲ τὸ πάθος ἀποκαλύπτουσιν· οἷς ἴλεως γένοιτο κύριος καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ὁ συμφερόντως τὰ πάντα οἰκονομῶν αὐτοὺς ὁδηγήσειεν. ἐπεὶ δὲ περὶ τούτου ἐμνήσθην, φέρε μι- 25 χρὸν διδάξω ὑμᾶς, πῶς δεῖ νικῆσαι τὴν πανουργίαν τούτου τοῦ δαίμονος, τοῦ μὴ ἐῶντος ἡμᾶς καθαρῶς ὁδεύειν τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας. ἤκουσά τινων ἐξ ὑμῶν ἐρμηνευόντων κακῶς τὸ καλῶς εἰρημένον ἐν τῇ θείᾳ Γραφῇ, “μακάριόν ἐστι διδόναι ἢ λαμβάνειν”, καὶ βιαζομένων πρὸς τὴν ἰδίαν ἀπάτην καὶ τῆς φιλαργυρίας ἀπατηλῇ ἐπιθυμίᾳ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥητοῦ παραλογιζομένων 30 καὶ τὴν τοῦ κυρίου διδασκαλίαν, τὴν λέγουσαν· “Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ ὁὗς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρόν ἐν οὐρανῷ καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι”· καὶ κρίνουνσι τῆς ἀκτημοσύνης μακαριώτερον τὸ ἐξουσιάζειν τοῦ ἰδίου πλούτου καὶ ἐκ τῆς τούτου περιουσίας διδόναι τοῖς 35 δεομένοις.

14 Ἰωάν. γ', 20.

16 Ἐφεσ. ε', 13.

28 Πράξ. κ', 35.

31 Ματθ. θ', 21.

κδ. *Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι τῆς ἀκτημοσύνης κρεῖττον ἡγεῖσθαι τὸ τοῦ
ιδίου πλοῦτον ἐξουσιάζειν δι' ἐλεημοσύνην.* — Γινωσκέτωσαν τοίνυν οἱ τοιοῦ-
τοι μήπω ἀποτετάχθαι τῷ κόσμῳ, μηδὲ ἐπιβεβηκέναι τῆς μοναχικῆς τελει-
ότητος, ἐφ' ὅσον αἰσχύνονται ὑπὲρ Χριστοῦ τὴν ἑνδοξον ἀναλαβεῖν μετὰ τοῦ
5 ἀποστόλου πτωχεῖαν καὶ τῇ τῶν χειρῶν ἐργασίᾳ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς δεομένοις
ὕπηρετεῖν. εἰ δὲ ἐπιθυμοῦσιν ἔργῳ πληρῶσαι τὴν μοναχικὴν πολιτείαν καὶ
μετὰ τοῦ ἀποστόλου δοξασθῆναι, διασκορπίσαντες τὸν παλαιὸν πλοῦτον " ἐν
λιμῷ καὶ διψῇ καὶ φύχει καὶ γυμνότητι " μετὰ τοῦ Παύλου ἀγωνιζέσθωσαν
τὸν καλὸν ἀγῶνα " καὶ γὰρ εἰ τὸ ἔχειν παλαιὸν πλοῦτον ἀναγκαιότερον πρὸς
10 τελείωσιν ἐγίνετο, ὁ αὐτὸς ἀπόστολος οὐκ ἂν κατεφρόνησε τῆς πρώτης αὐ-
τοῦ ἀξίας· ἐπίσημον γὰρ ἑαυτὸν λέγει καὶ πολίτην Ῥωμαίων. καὶ οἱ ἐν Ἱε-
ροσολύμοις δέ, οἵτινες ἐπώλουν τὰς οἰκίας ἑαυτῶν καὶ τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐτί-
θεσαν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων, οὐκ ἂν τοῦτο ἔπραττον, εἰ κεκρι-
μένον ἐγίνωσκον ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τὸ τοῖς ἰδίῳις χρήμασι τρέφεσθαι καὶ
15 μὴ καμάτῳ ἰδίῳ καὶ τῇ τῶν ἐθνῶν προσφορᾷ. σαφέστερον διδάσκει περὶ
τούτων ὁ εἰρημένος Παῦλος ἐν οἷς πρὸς Ῥωμαίους γράφων τάδε λέγει·
" Νυνὶ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῆσαι τοῖς ἁγίοις· εὐδόκησαν γὰρ Μα-
κεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινα ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων
τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις· εὐδόκησαν γὰρ καὶ ὀφειλέται εἰσὶ ". καὶ αὐτὸς δὲ δε-
20 σμοῖς καὶ φυλακαῖς πολλάκις καὶ τῷ σκυλμῷ τῆς ὁδοπορίας ὑποβλήθη καὶ
ἐμποδιζόμενος ἐκ τούτου, ὡς εἰώθει, ταῖς ἰδίαις χερσὶ πρόσπορίζειν ἑαυ-
τῷ, τὰς χρεῖας ταύτας εἰληφέναι διδάσκει παρὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Μα-
κεδονίας πρὸς αὐτὸν ἐλθόντων, φάσκων· " καὶ γὰρ τὸ ὑστέρημά μου ἐπλήρω-
σαν οἱ ἀδελφοί· ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας ". καὶ Φιλιππησίῳ δὲ γράφων οὐ-
25 τωσὶ λέγει· " Οἶδατε γάρ, Φιλιππησίῳι, ὅτι ἐξελθόντος μου ἀπὸ Μακεδονίας
οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησε χάριν δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μό-
νοι, ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἅπαξ καὶ δις ἐπέμψατέ μοι τὰ πρὸς τὴν χρεῖ-
αν ". ἔστωσαν τοίνυν κατὰ τὴν γνώμην τῶν φιλαργύρων καὶ οὗτοι μακαριώ-
τεροι τῶν ἀποστόλων, ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἰδίων ὑποστάσεων ἐχορήγησαν αὐτῷ
30 τὰς χρεῖας· ἀλλ' οὐκ ἂν τις εἰς ἐσχάτην ἄνοιαν ἐλθὼν εἰπεῖν τολμήσῃ τοῦτο.
εἰ τοίνυν βουλόμεθα τῷ εὐαγγελικῷ καὶ ἀποστολικῷ προστάγματι καὶ πάσῃ
ἐκείνῃ τῇ ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ τῶν ἀποστόλων θεμελιωθείσῃ ἐκκλησίᾳ ἀκολουθεῖ-
σαι, μὴ ταῖς ἡμετέραις ἐπινοίαις πειθώμεθα μηδὲ τὰ καλῶς εἰρημένα κα-
κῶς ποιῶμεν, ἀλλ' ἀπορρίψαντες τὴν χλιαρὰν καὶ ἄπιστον γνώμην ἀναλά-

5 ἀποστόλου] πρὸλ. Κορ. 2, γ', 2, ρ. 8 Κορ. 2, ια', 27 || ἀγων. τ. καλὸν ἀγῶνα] πρὸλ.
Τιμ. 1, ς', 12. αὐτ. 2, δ', 7. 11 λέγει] πρὸλ. Πράξ. κα', 59. κβ', 27—28. 13 ἐτίθ. π.
τ. πόδας τῶν ἀποστόλων] πρὸλ. Πράξ. δ', 32—35. 17 Ῥωμ. ιε', 25—27. 23 Κορ. 2,
ια', 9. 25 πρὸλ. Φίλιπ. δ', 15—16.

βωμεν τὴν ἀκρίβειαν τοῦ Εὐαγγελίου· οὕτω γὰρ δυνησόμεθα καὶ τοῖς τῶν πατέρων ἴχνεσιν ἀκολουθεῖν καὶ τῆς ἐπιστήμης τοῦ κοινοβίου μηδέποτε ἀποστήναι καὶ ἐν ἀληθείᾳ ἀποτάξασθαι τούτῳ τῷ κόσμῳ. καλὸν δὲ καὶ ἐνταῦθα λόγου ἁγίων πατέρων ἐπιμνησθῆναι. φέρεται τοίνυν τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου πρὸς τινὰ συγκλητικὸν χλιαρῶς ἀποταξάμενον καὶ παρακατασχόντα 5 τινὰ τῶν ἰδίων χρημάτων ῥῆμα τοιοῦτον· “Καὶ τὸν συγκλητικὸν ἀπώλεσας καὶ μοναχὸν οὐκ ἐποίησας”. χρεῖα τοίνυν ἡμῖν πάσῃ σπουδῇ ἐκκόπτειν ἐκ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς τὴν ῥίζαν πάντων τῶν κακῶν, ἥτις ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἀσφαλῶς γινώσκουσιν, ὅτι μενούσης τῆς ῥίζης εὐχερῶς οἱ κλάδοι φύονται, τὴν δὲ ἀρετὴν ταύτην κατορθῶσαι δύσκολον μὴ ἐν κοινοβίῳ διαγόντας· 10 ἐν αὐτῷ γὰρ καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων χρεῶν ἀμεριμνοῦμεν. τὴν κατὰ κρίσιν Ἀνανίου τοίνυν καὶ Σαπφείρης πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες φριξόμεν καταλιμπάνειν ἑαυτοῖς τι τῆς παλαιᾶς περιουσίας· ὁμοίως τοῦ Γιεζῆ φοβηθῶμεν τὸ παράδειγμα, τοῦ διὰ τὴν φιλαργυρίαν αἰωνίᾳ λέπρα παραδοθέντος, καὶ φυλαξόμεθα μὴ συναθροῖζειν χρήματα ἑαυτοῖς, ἅπερ οὐδὲ ἐν τῷ κόσμῳ πολ- 15 λάκις εἶχομεν, ἔτι μὴν τοῦ Ἰούδα λογιζόμενοι τὴν δι’ ἀγχόνης τελευτήν. φοβηθῶμεν τοίνυν τι, ὧν ἀποτασσόμενοι κατεφρονήσαμεν· ἐπὶ πᾶσι τούτοις πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχουμεν τὸ τοῦ θανάτου ἄδηλον, μὴ ποτε ἐν ὥρᾳ, ἣ οὐ προσδοκῶμεν, ἔλθῃ ὁ κύριος ἡμῶν καὶ εὖρῃ ἐσπιλωμένον τῇ φιλαργυρίᾳ τὸ ἡμέτερον συνειδός, καὶ ἐρεῖ ἡμῖν ἅπερ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἐρρέθη τῷ πλου- 20 σίῳ ἐκείνῳ· “τὴν ψυχὴν σου αἴρουν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνοι ἔσται”; ἰτέον δὲ ὅθεν ἐξέβημεν. ἀριστήσαντας οὖν καὶ τὴν ἐξ ἔθους εὐχαριστίαν εἰπόντας καὶ ἀναστάντας ψάλλειν θεόν τὴν κατὰ τύπον ἀκολουθίαν μετὰ τῆς εὐχῆς καὶ οὕτως πρὸς τὰς ἑαυτῶν ἀπιέναι κέλλας· καὶ κατὰ τὸ δεῖπνον δέ, εἴ τις βουλόμενος δειπῆσαι ὑστερήσει τῆς εὐχαριστίας, τῷ ὁμοίῳ ὑποπε- 25 σεῖται ἐπιτιμίῳ τοῦ κατὰ τὸ ἄριστον ὑστερήσαντος, ἐρωτώμενος δηλαδὴ, καὶ τὴν αἰτίαν μὴ ἔχοντος εὐλογον. ὁ μέντοι δι’ ἐγκράτειαν μὴ εἰσιὼν εἰς τὸ δεῖπνον ἀνένοχος. ἄρτος τοίνυν ὅμῃν δειπνοῦσι παρατεθήσεται, καὶ οὗτος βραχύς· ἂν δὲ τινες καὶ μικρὰ εἶεν ὀπῶραι, κατὰ γνώμην τοῦ προσεστώτος καὶ τούτων εὐχαρίστως μεταληπτέον. τὸ μέντοι πόμα μετὰ τοῦ μεζονος δοθή- 30 σεται κρασβολίου κατὰ τὸν τύπον. εἰ μὲν οὖν ἑορτὴ τις παρὰ τινος τῶν ἀδελφῶν ἑορταζομένη τύχη, εἰδῆσει τοῦ προσεστώτος οὗ τοῦτον φυλακτέον ἐν τῷ δείπνῳ τὸν κανόνα, ἀλλ’ ὥς ἔσται τῷ ἑορτάζοντι βουλητόν, οὕτω δεῖ καὶ ποιεῖν.

17 κ ὦ δ. φοβ. τοίνυν τί ὧν ἀποτασσόμενοι κτλ.] φράσις δυσνόητος. 21 πρὸς. Λουκ. ιβ', 20. 22/33 ἰτέον δὲ ὅθεν — δεῖ ποιεῖν] πρὸς. τυπικὸν Εὐεργέτιδος παρὰ τῷ Δημητρίεβσκιῳ, σ. 626—627, § 8'.

κε'. *Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι ἀφυλάκτως τοῖς τυχοῖσι συνδιατρίβειν ἢ ὁμι-
λεῖν.* — Καὶ τοῦτο δὲ ὁμῖν γινώσκειν καλὸν καὶ λίαν ἐπωφελές, καθὼς παρὰ
τῶν ἀγίων ἐμάθομεν καὶ ἡ πεῖρα αὐτὴ ἡμᾶς ἐδίδαξε, τὸ μὴ πᾶσιν ἀνθρώ-
ποις ἀφυλάκτως συνδιατρίβειν μηδὲ καθῆσθαι μετ' αὐτῶν ἐν ταῖς ἐσιτάσε-
5 σιν ὁμῶν, μήτε ἔσωθεν τῆς μονῆς μήτε ἔξωθεν, κἂν ὅποι τύχοιτε ὄντες·
καὶ μάρτυς τῶν ἐμῶν λόγων καὶ τῆς τοιαύτης παραδόσεως ὁ σοφὸς καὶ μέ-
γας Βασίλειος λέγων οὕτως· “Θαρρεῖν δὲ μηδὲ πᾶσιν ἀνθρώποις ἑαυτοὺς
μηδὲ ἀπογυμνοῦν μηδὲ ἀνακαλύπτειν ἀφυλάκτως προσήκει· πολλοὺς γὰρ ἐφέ-
δρους ὁ κατὰ θεὸν πολιτευόμενος ἔχει, καὶ αὐτοὺς πολλάκις τοὺς οἰκειοτά-
10 τους τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς κατασκόπους. προσήκει τοίνυν μὴ ἀβασανίστους ποι-
εῖσθαι τὰς πρὸς τοὺς ἔξωθεν συντυχίας· εἰ γὰρ ὁ σωτὴρ, ὡς φησι τὸ Εὐ-
αγγέλιον, οὐκ ἐπίστευε τοῖς πᾶσιν ἑαυτόν (αὐτὸς γὰρ φησιν ὁ δίκαιος, ὁ τὸ
πᾶν ἀρετῇ), πῶς ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ, οἱ εὐόλισθοι, οἱ μὴ κατὰ σκοπὸν αἰ-
εὐοδοῦμενοι, τοῦτο μὲν διὰ τὴν φυσικὴν ἀσθένειαν, τοῦτο δὲ διὰ τὸν πονη-
15 ρῶς καὶ ἀνενδότως ἡμῖν προσπαλαίοντα, ἑαυτοὺς ἐκδιδόντες περιέρχοις ἀνθρώ-
ποις οὐχὶ πονηρὰς ἐπισπασόμεθα διαβολὰς καὶ ἑαυτοῖς τὰ σκάνδαλα κατα-
πύξομεν; πολλάκις γὰρ οἱ πονηροὶ καὶ τὰ καλῶς πραττόμενα διαβάλλειν ἐπι-
χειροῦσιν, οὕτε ἀλοιδόρητα καταλιμπάνειν καὶ τὰ σμικρότατα τῶν πταισμά-
των ἀνέχονται. χρὴ τοίνυν πεφυλαγμένας ποιεῖσθαι τὰς πρὸς τοὺς ἔξωθεν
20 ὁμιλίας· συμβαίνει γὰρ αὐτοῖς καὶ ἕτερόν τι πάθος ὑπὸ λογισμῶν ἀπειρίας
ἐπὶ τῶν ἀναχωρησάντων τοῦ βίου· ὑπολαμβάνουσι γὰρ οὐ τὴν γνώμην με-
τατεθεῖσθαι τῶν μεταθεμένων τὴν πολιτείαν, ἀλλὰ τὴν φύσιν αὐτοῖς τὴν
ἀνθρωπίνην μετεσκευάσθαι· καὶ οὐ κρίνουσι τοὺς ἀσκητάς ὡς ἐν πάθει μὲν
τοῖς αὐτοῖς στρεφόμενους, δυνάμει δὲ ψυχῆς καὶ ἀλλοτριώσει τῇ πρὸς τὰς
25 ἡδονὰς ἐπικρατοῦντας αὐτῶν, ἀλλ' οἷονται πάντῃ ἐκποδὼν τὰ πάθη τῆς τοῦ
σώματος αὐτῶν φύσεως γεγονέναι. ὅθεν δὴ καὶ εἴ τι μικρὸν ὁ πνευματικὸς
διαμάρτοι τοῦ καλοῦ, εὐθέως ἅπαντες καὶ οἱ τὸ πρὶν θερμότατοι ἐπαινέται
καὶ θαυμασταὶ πικροὶ κατήγοροι γίνονται καὶ διελέγχουσιν ἑαυτούς, οὐδὲ πρό-
30 τερον ἀληθεῖς τοὺς ἐπαινους ποιούμενοι· καθάπερ γὰρ ἀθλητοῦ τινος ὀλισθή-
σαντος εὐθύς ὁ ἀντίπαλος κατεξανίσταται παῖων καὶ καταβάλλων αὐτόν, οὕτως
ἐκεῖνοι, ἐπὶ ἰδῶσι τὸν ἐν ἀσκήσει ἀρετῆς διαζῶντα μικρὸν δὴ τοῦ καλοῦ
διαμαρτήσαντα, ἐπιτίθενται ταῖς λοιδορίαις καὶ ταῖς διαβολαῖς ὥσπερ τοξεύ-
μασι βάλλοντες, οὐ λογιζόμενοι καθ' ἑαυτούς, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐφ' ἐκάστης ἡμέ-
ρας μυρίοις τιτρώσκονται τοῖς βέλεσι τῶν παθῶν, οἱ δὲ γε τῆς εὐσεβείας
35 ἀγωνισταί, καίπερ ὑπὸ τῶν ὁμοίων πολιορκούμενοι παθῶν, ἢ μικρά τινα ἢ
οὐδὲν πολλάκις ὑπὸ τούτων ἐπηρεάζονται, καὶ ταῦτα καὶ τὸν ἀνταγωνιστὴν

7 Βασίλειος] Constit. mon. cap. 6 (Migne τ. 31, σ. 1360—65). 12 πρὸς Ἰωάν. β', 24.

σφοδρότερον ἢπερ ἐκεῖνοι δεχόμενοι, ἐπεὶπερ οὗτοι μὲν τὸν πρὸς ἐκεῖνον ἀγῶ-
 να διωμολόγησαν καὶ μέγα τῷ πονηρῷ τὸ κατὰ τούτων ἄρασθαι νίκην, πά-
 λιν δ' αὖ τὸ ἡττηθῆναι καιρίαν τὴν πληγὴν ἤνεγκεν, ὡς ὀλοσχερῶς καὶ πᾶ-
 σιν ἀρετῆς μέρεσιν ἡττηθέντι. ὁ δὲ πρὸς τοὺς τῷ βίῳ προσνείμαντας ἑαυ-
 τοὺς καταπεφρόνηται πόλεμος, τὸ μὲν ὅτι οἱ πλεῖστοι αὐτῶν αὐτομάτως ἐπὶ 5
 τὴν ἥτταν τρέχουσι, ταῖς ποικίλαις ἡδοναῖς καὶ ἐπιθυμίαις πρὸς τὴν ἁμαρ-
 τίαν δελεαζόμενοι καὶ ἄπονον αὐτῷ τὴν καθ' ἑαυτῶν νίκην παρέχοντες, τὸ
 δὲ ὅτι καὶ οἱ δοκοῦντες μικρὸν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταίρειν τοῖς ποικίλοις
 περισπασμοῖς εὐκόλως τῆς ἀγωνίας ἀφέλκονται, καὶ τὰ νῶτα στρέψαντες καὶ
 ἀνενδότως βαλλόμενοι πολλὰ καὶ αἰσχρὰ τῆς ἥττης τὰ στίγματα φέρου- 10
 σιν. εἰ δὲ πού τινες καὶ τὴν φορὰν τῶν βιωτικῶν περισπασμῶν βιασάμενοι
 ἀντιβλέψαι πρὸς τὸν τοῦ πονηροῦ δεδύνηνται πόλεμον, ἀλλ' οὔτε οὗτοι τοι-
 ούτους ἀγῶνας διήνεγκαν, ἀλλὰ πολλῶ καὶ ἀπείρῳ τῷ μέτρῳ τῶν ἀσκη-
 τῶν λειπομένους· ὁ μὲν γὰρ τῶν ἰδίων κρατεῖν ἐσπούδακε καὶ φιλονείκως
 διαγωνίζεται ἐν ταῖς περὶ τὰ παρόντα ἀμφισβητήσεσιν, ὁ δὲ καὶ τῶν δικαί- 15
 ων τοῖς ἀμφισβητοῦσι παραχωρεῖ πληρῶν τὸ Ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ
 ἀπαίτει. ὁ μὲν τυφθεὶς ἀντέτυψε καὶ ὁ ἀδικηθεὶς ἀντηδίκησε καὶ ταύτη τὸ
 ἴσον ἔχειν ὑπολαμβάνει, ὁ δὲ καρτερεῖ, μέχρις ὅτου κόρον τῷ ἀδικοῦντι καὶ
 τῷ παίοντι ἐμποιήσει· καὶ ὁ μὲν πασῶν τῶν τοῦ σώματος ἡδονῶν κρατεῖν
 ἐσπούδακεν, ὁ δὲ ἐν κόρῳ διατρίβει τῶν ἡδονῶν. πῶς οὖν καὶ ἀγωνιστῆς ὁ 20
 βιωτικὸς νομισθεῖη πρὸς τὸν ἀσκητὴν συγκρινόμενος; σκόπησον δὲ καὶ ἔτε-
 ρον, ὅπερ πάσχειν σύνηθες τοῖς τῷ παρόντι βίῳ προσέχουσιν, ἥνικα ἂν τὰ
 περὶ τοὺς ἀσκητὰς ἐξετάζωσιν· ἐπειδὴν γὰρ ὁ ἀσκητὴς ἐκ μακρᾶς τῆς ἐνδείας
 ὑπερεῖδεν τὸ σῶμα τροφῇ καλῶς ἔχειν ἡγήσεται, καθάπερ ἀσώματόν τε καὶ
 αὐλον ἢ οὐ μετέχειν τροφῆς ἢ τῆς ἐλαχίστης θέλουσι. κἂν ἴδωσι τὸν ἀσκη- 25
 τὴν μὴ πάντῃ τοῦ σώματος ἀφειδῶς ἔχοντα, ἀλλὰ μέχρι γούν τινος τὴν ὑπάρ-
 χουσαν ἐνδειαν θεραπεύοντα, λοιδοροῦσι καὶ διαβάλλουσι καὶ πολυσίτους τινὰς
 καὶ λαιμάργους ἀποκαλοῦσι, τὴν κατὰ τοῦ ἐνὸς ὕβριν καὶ παροινίαν ἐπὶ τοὺς
 πάντας ἐκτείνοντες, οὐ λογιζόμενοι, ὅτι αὐτοὶ μὲν δῖς, ἔνιοι δὲ καὶ αὐτῶν
 τρεῖς τῆς ἡμέρας σιτούμενοι σιτίων τὰ παχύτερα καὶ πιότατα ἀπείρου τε ὄγ- 30
 κου κρεῶν ἐμφορούμενοι καὶ οἴνου πλήθος ἄμετρον ἐγγεόμενοι οὕτως ἐπὶ
 τὰς τραπέζας κεχῆναι, ὡς σκύλακες μετὰ μακρὰν ἐνδειαν τῶν δεσμῶν ἀφε-
 θέντες. οἱ δὲ γε κατὰ ἀλήθειαν ἀσκηταὶ τροφῇ τε τῇ ξηροτάτῃ χέχρηται
 καὶ ὀλίγον ἐχούσῃ σὺν ἀσθενείᾳ τὸ τρώφιμον καὶ παρὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν
 ἅπαζ· οἱ γε τάξει διαζῆν ἐγνωκότες καὶ ταύτῃ μετρίως καὶ ἐπιστημόνως 35
 σιτούμενοι, εἰκότως περὶ τὸν καιρὸν τῆς σιτήσεως τὴν χρεῖαν μετ' εὐπαρ-

16 Λουκ. ζ', 30.

ρησιάστου συνειδότης χορηγοῦσι τῷ σώματι. διὰ τοι τοῦτο προσήκει μὴ τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν κρίνεσθαι ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως· εἰ γὰρ ἡμεῖς χάριτι μετέχομεν, τί βλασφημούμεθα ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν, τὴν ἔνδειαν καὶ τὴν τῆς τροφῆς εὐτέλειαν μετὰ τσαύτης εὐφροσύνης αἰρούμενοι, μεθ' ὧσης οὐδὲ ἐκεῖνοι τὴν ὑπέρλαμπρον καὶ πολυειδῆ τῆς πολυόψου τραπέζης παρασκευὴν"; καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ μὴ συνδιάγειν τοῖς κοσμηκοῖς, εἵπωμεν δὲ καὶ ἔτι περὶ τῆς καταστάσεως τῆς τραπέζης.

κς'. *Περὶ τῆς ἐν τῇ τραπέζῃ εὐταξίας.*— Εἰσιέναι τὸν ἐπιστημονάρχην δεῖ ἐν ταῖς δευτέραις ἐστιάσεσι καὶ ἐρευνᾶν, εἴ τινες ὀφείλοντες ἐν ταῖς πρώταις ἐστιαθῆναι παρελείφθησαν, ὅτου χάριν ἢ παράλειψις· καὶ εἰ μὲν ἢ πρόφασις εὐλογος, ἀναίτιος· εἰ δὲ παράλογος, μὴ ἑᾶν αὐτοὺς ἐσθίειν ἐντελλόμεθα· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο ἐπαινετόν, τὸ ἄνευ εὐλόγου αἰτίας ὑστερίζειν ἐν ταῖς ἐστιάσεσι· τῷτοι καὶ κολαστέον αὐτὸ καὶ ἀποτρεπτέον εἰς δύναμιν πάντοτε. ταῦτα μὲν ἐν ταῖς λιταῖς ἡμέραις τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐν δὲ τοι τῶν ἁγίων νηστειῶν οὐχ οὕτως.

κζ'. *"Οτι κατὰ τὴν Δευτέραν τῆς πρώτης ἐβδομάδος οὐ χρὴ τραπέζης ὅλως φροντίζειν.*— Καὶ πρό γε τῶν ἄλλων ἐν τῇ πρώτῃ καὶ μεγίστῃ, ἥτοι κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν, ἤγουν τὴν Δευτέραν τῆς πρώτης ἐβδομάδος, μὴθ' ἱεουργητέον μήτε τραπέζης φροντιστέον ἢ βρώσεως· ταῖς μέντοι ἑξῆς ἡμέραις τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἀκολουθίας πάσης καὶ τραπέζης ἐπιμελητέον καὶ βρώσεως τὸν αἰρούμενον μεταληπτέον.

κη'. *Περὶ τοῦ πῶς δεῖ κατὰ τὴν Τεσσαρακοστὴν διατῆσθαι.*— "Ἦτις ἔσται ἐξ ὁσπρίων διαβρόχων ὕδατι καὶ ὤμων τινων λαγάνων καὶ ὀπωρῶν ἴσως, τὸ δὲ πόμα θερμὸν ὕδωρ κυμίνῃ συνηρτομένον. οἱ δὲ ἀγωνιζόμενοι νηστεύουσι, καθὼς ἕκαστος σχολίῃ δυνάμει, ἢ μέχρι τῆς Τετράδος ἢ καὶ ἕως τῆς Παρασκευῆς· τοῦτο γὰρ τὸ φάρμακον πολλὰ ὀνίνησι τοὺς κατ' ἐμὲ ἁμαρτωλούς. ταῦτα δὲ ἄχρι καὶ τοῦ Σαββάτου· ἐν τούτῳ δὲ ἐψητά τινα βρωτέον ὁμῖν ἐδέσματα δύο ἐλαίου μέτοχα, οἶνον δὲ ποτέον κρεῖττονα μετὰ τοῦ μείζονος ἑξαγίου διδόμενον διὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου, ἣν ὁ προεστώς ὀφείλει χρεωστικῶς ἐπιτελεῖν καὶ παρακαλεῖν ὑμᾶς. εἰ δὲ τις ἕτερος ὁμῶν ἐορτάζειν ταύτην βούλοιτο, τούτῳ διδόμεν ἁδεῖαν καὶ ὀστρακοδέρμοις τισὶ κατὰ τὴν τοῦ Σαββάτου ἡμέραν τὴν ἀδελφότητα ἐστιᾶν, ἰχθύσι δὲ οὐκουν χρησόμεθα. ἢ μὲν δὴ πρώτη ἐβδομάς τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς οὕτως ὁμῖν ἀνυέσθω, τοῖς δὲ Σάββασι πᾶσι καὶ ταῖς Κυριακαῖς τῆς

2/3 πρβλ. Κορ. 1, 1, 29—30.

8 "Εἰσιέναι" κτλ. ἄχρι σ. 47,¹² "γινέσθω κατὰ τὸ ἔθος] τὰ αὐτὰ ἐν τῷ τοπικῷ Εὐεργετιδῶς, ἐνθ. ἀνωτ. σ. 627—629, § 8', 1.

14 "ταῦτα μὲν" ἄχρι σ. 46,3 "ταῖς δὲ γε Τρίταις"] πρβλ. αὐτόθι σ. 734 § 17' τοπ. 'Ελεγκμῶν.

αὐτῆς ἁγίας νηστείας δύο παρατιθέσθωσαν ὑμῖν ἐδέσματα μαγειρευτὰ μετέ-
χοντα καὶ ἐλαίου· διδόνθω δὲ καὶ εἰς πόσιν τὸ σύνηδες μέγα κρασοβόλιον·
τὸ δ' αὐτὸ γινέσθω καὶ τῇ Πέμπτῃ τοῦ Μεγάλου Κανόνος. ταῖς δὲ γε Τρί-
ταις καὶ Πέμπταις ἄλλαις δύο μὲν ἐδέσματα παρατεθήσονται ὑμῖν μαγειρευ-
τά, οὐ μὴν δὲ καὶ ἀμφοτέρω ἐλαίου μέτοχα, ἀλλ' ἡ μόνον τὸ ἐν καὶ οἶνος 5
δὲ τῷ ἐλάττονι ἐξαγίῳ μετρούμενος, ὅπερ ἐστὶ τοῦ μείζονος τὸ ἥμισυ· καὶ
ταῦτα διὰ τὴν ἀσθένειαν ὑμῶν καὶ διὰ τὸν κόπον τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν
ἐργασιῶν ὑμῶν, ἐπεὶ ὁ πεντηχοστός κανὼν τῆς ἐν Λαοδικαίᾳ συνόδου αὐταῖς
λέξεσιν οὕτως λέγει· "Ὅτι οὐ δεῖ ἐν τῇ Τεσσαρακοστῇ τῆς ὑστεραίας ἐβδο-
μάδος τὴν Πέμπτῃν λύειν καὶ ὅλην τὴν Τεσσαρακοστὴν ἀτιμάζειν, ἀλλὰ δεῖ 10
πᾶσαν τὴν Τεσσαρακοστὴν νηστεύειν ξηροφαγοῦντας". καὶ μακάριός ἐστιν,
ὅστις ἀφ' ὑμῶν πληρωτῆς σπουδάσει γενέσθαι τοῦ τοιοῦτου κανόνος· τὸν γὰρ
ἐκατοστὸν καρπὸν ἔφερε καὶ πληρωτῆς τῶν θεοῦ ἐντολῶν ἀναδείκνυται· καὶ
ὁ βουλούμενος οὕτως νηστεύετω, ἔχων συνεργὸν καὶ τὴν εὐχὴν ἐμοῦ τοῦ
ἁμαρτωλοῦ, μὴ κωλύμενος παρὰ τινος. τὰς τοίνυν ἄλλας ἡμέρας, Δευτέρας 15
φημί καὶ Τετράδας καὶ Παρασκευάς, οὐκ οὐ μὴν μαγειρευτοῦ τινος οὔτε
οἶνου μεταληπτέον, εἰ μὴ μόνον κυάμων ἐφθῶν καὶ τινῶν μικρῶν ὀπωρῶν,
εἴπερ εἰσὶ, καὶ τοῦ κυμινάτου θερμοῦ ὕδατος. ἂν δὲ τούτων μιᾷ τύχῃ τὴν
μνήμην συνδραμεῖν τῆς εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου ἡ τῶν
Ἀγίων Τεσσαράκοντα, τιμητέον καὶ παρακλητέον ὑμᾶς οὐ κατὰ τὰς προλεχθεί- 20
σας ἡμέρας, ἀλλ' ἡ μόνον οἶνω τῷ διὰ τοῦ μείζονος ἐξαγίου καὶ γρότῃ·
τὰς δ' ἄλλας πάσας ἡμέρας τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς οὐκ ἔξεστιν ὑμῖν ἰχθυο-
φαγῆσαι τὸ σύνολον, οὐδ' ἂν παράκλησις ἴσως πεμφθεῖ παρὰ τινος, ἂν τοί-
νυν αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ παρακαλῶν ὑμᾶς μεθ' ὑμῶν ἐστιαθησόμενος ἔκοιτο, τότε
δὴ καὶ τοῦτο καταλυτέον διὰ τὴν διάκρισιν. τὰ δὲ γε ὀστρακόδερμα Σαββάτω 25
καὶ Κυριακῇ ἐσθίοντες, ταῖς δ' ἄλλαις ἡμέραις οὐχί. τῆς ἐορτῆς δὲ τοῦ Εὐ-
αγγελισμοῦ ἐνστάσης, λαμπρῶς ἐορταστέον εἰς δύναμιν καὶ ἰχθύων μεταλη-
πτέον οἴκοθεν ὠφωνημένων καὶ διὰ τοῦ μείζονος κρασοβολίου· οὐ μόνον δὲ
ἀλλὰ καὶ τὴν αὔριον, εἴπερ οὐκ ἔστι Δευτέρα ἢ Τετράς ἢ Παρασκευή, εἴ-
τι λείψανον τῆς χθελίνης τραπέζης ἐστί, βρωτέον ὑμῖν καὶ οἶνον ποτέον 30
ὁμοίως· καὶ ἰχθύων δὲ μὴ παραλειφθέντων, τὰ ἐλαιώδη δύο ἐδέσματα τὸ τῆς
ἐορτῆς ἐκπληρωτέον κατὰ τὰς λοιπὰς ἀπολειψόμενας ἡμέρας. ἰχθυοφαγήσομεν
δὲ ἐν τῇ τοιαύτῃ ἁγίᾳ ἐορτῇ, ὡς εἴρηται, ἂν μὴ τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ ἐβδο-

8 ὁ κωδ. ἐπὶ τῆς ᾠδῆς «Σημ(είωσαι) διὰ τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην Πέμπτῃν». 9 Σύνταγ-
μα, τ. 3, σ. 217. 15 "τὰς τοίνυν - - Δευτέρας" ἄχρι σ. 47,13 "ὥστε τῆς νυκτός"] πρὸς
τοπ. μονῆς Μαχαρᾶ (Acta, τ. 5, σ. 410-411). 21 καὶ ὁ δ. γρότῃ. 26 "τῆς ἐορτῆς"
μέχρι σ. 47,12 "ἐμπροσθέν ἡμῶν"] πρὸς τοπ. Ἐλεγκμῶν σ. 735.

μάδι συνδράμη· τότε γὰρ τοῖς ὀστρακοδέρμοις χρησόμεθα, μᾶλλον δὲ παρα-
 κληθησόμεθα διὰ τὴν ἑορτήν, διότι τὴν ἁγίαν ἑβδομάδα ταύτην πᾶσαν ἐπί-
 σης ταῖς τῆς πρώτης ἑβδομάδος ἡμέραις διάγειν εἰκός, ὁσπριοῖς τισὶ διαβρό-
 χοις καὶ λαχάνοις ὡμοῖς καὶ ὀπώραις ταῖς παρατυχούσαις ἀρκούμενοι καὶ τῷ
 5 κυμινάτῳ θερμῷ πόματι, καὶ νηστεύουσιν οἱ δυνάμενοι τελείως. εἰ δὲ ἡ προ-
 δηλωθεῖσα ἁγία ἑορτὴ ταύταις συνδράμη, τῶν ὀστρακοδέρμων, ὡς ἔφημεν,
 καὶ οὐκ ἰχθύων μεταληψόμεθα· οἶνόν τε πίνωμεν τῷ μείζονι ἑξαγίῳ καὶ τὰ
 εἰκότα τῇ ἑορτῇ πάντα ποιήσομεν, κἂν τῇ μεγάλῃ Πέμπτῃ συνδράμη, κἂν
 τῇ μεγάλῃ Παρασκευῇ. τῇ μέντοι ἁγία Παρασκευῇ μηδόλως ἐστιαιτέον τοῖς
 10 δυναμένοις, ὁμοίως δὲ καὶ τῷ ἁγίῳ Σαββάτῳ, κἂν ἡ μνήμη τοῦ Εὐαγγελι-
 σμοῦ τῆς ἁγίας Θεοτόκου συνδράμη. ἀλλ' ἀπέστω πᾶσα μέριμνα περισπα-
 σμὸν ἐμποιοῦσα ἡμῖν· μόνος δὲ διακλυσμὸς γινέσθω κατὰ τὸ ἔθος ἐν τῇ ἁγίᾳ
 ἐκκλησίᾳ μετὰ τὴν ἁγίαν μετάληψιν, τῆς ἑκτῆς ὥρας τῆς νυκτὸς ἐνισταμένης
 τοῦ ἁγίου Σαββάτου· ταύτην γὰρ τὴν ὥραν παραδεδώκασιν ἡμῖν οἱ ἅγιοι πα-
 15 τέρες· ἔστι γὰρ κανὼν τῆς οἰκουμενικῆς ἑκτῆς συνόδου ὁγδοηκοστὸς ἑνατος
 λέγων οὕτως· “Τὰς τοῦ σωτηρίου πάθους ἡμέρας ἐν νηστείαις καὶ προσευ-
 χαῖς καὶ κατανύξει καρδίας ἐπιτελεῖν χρὴ τοὺς πιστούς· περὶ μέσσην δὲ τῆς
 κατὰ τὸ μέγα Σάββατον νυκτὸς ὥραν ἀπονησιζέσθαι, τῶν θείων εὐαγγελι-
 στῶν Ματθαίου καὶ Λουκᾶ, τοῦ μὲν διὰ τοῦ *Ὁμὲ σαββάτιον* προσρήματος,
 20 τοῦ δὲ διὰ τοῦ *Ὁρθρου βαθέος* τὴν βραδυτῆτα τῆς νυκτὸς ἡμῖν ὑπογρά-
 φοντος”. καὶ οὕτως μὲν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος καὶ αἱ λοιπαὶ ἁγίαι
 σύνοδοι καὶ ἕτεροι διάφοροι πατέρες περὶ τοῦτου εἰρήχασιν· ἀφ' ὧν ἐστι καὶ
 ὁ μακάριος Διονύσιος ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας· ἐκεῖνος γὰρ ἐπιστέλλων
 πρὸς Βασιλεῖδην τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν καὶ ἐρμη-
 25 νεύων αὐτὸν περὶ τοῦ πότε δεῖ ἀπονησιζέσθαι, ἀκριβῆ ὥραν ζητοῦντος τοῦ
 Βασιλεῖδῃ, μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ταῦτά φησι· “Τούτων οὕτως ἐχόντων,
 τοῦτο τοῖς ἀκριβολογουμένοις ἀποφαινόμεθα, κατὰ ποίαν ὥραν ἢ καὶ ποῖον
 ἡμῶριον ἢ ὥρας τέταρτον ἐνάρχεσθαι προσήκει τῆς ἐπὶ τῇ τοῦ κυρίου ἡμῶν
 ἀναστάσει χαρᾶς· τοὺς μὲν λίαν ἐπιταχύναντας καὶ πρὸ νυκτὸς ἤδη μεσοῦ-
 30 σης ἀνιέντας ὡς ὀλιγώρους καὶ ἀκρατεῖς μεμφόμεθα, παρ' ὀλίγον προκα-
 τάλυντας τὸν δρόμον, λέγοντος ἀνδρὸς σοφοῦ οὐ μικρὸν βίῳ τὸ παρὰ μι-
 κρόν· τοὺς δὲ ἐφυστερίζοντας καὶ διαρκοῦντας ἐπὶ πλεῖστον καὶ μέχρι
 τετάρτης φυλακῆς ἐγκαρτεροῦντας, καθ' ἣν καὶ τοῖς πλείουσιν ὁ σωτὴρ
 ἡμῶν περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐπεφάνη, ὡς γενναίους καὶ φιλο-

9 κ ὠ δ. ἐσθιατέον. 16 Σύνταγμα, τ. 2, σ. 512—513. 19 κ ὠ δ. σαββάτου. 26
 Σύνταγμα, τ. 4, σ. 3—4 27 κ ὠ δ. ὥρ. εἴη ἢ ποῖον. 28 κ ὠ δ. τετάρτης — ἐπὶ τοῦ — ἀνα-
 στάσεως. 30 κ ὠ δ. προσκατάλυντας.

πόνους ἀποδεξόμεθα· τοῖς δὲ μεταξὺ, ὡς ἐκινήθησαν ἢ καὶ ὡς ἡδυνή-
 θησαν, ἀναπαυσασμένοις μὴ πάνυ διοχλῶμεν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰς ἑξ τῶν
 νηστειῶν ἡμέρας ἴσως μὴδὲ ὁμοίως πάντες ἀναμένουσιν, ἀλλ' οἱ μὲν καὶ
 πάσας ὑπερτιθέασιν ἅσιτοι διατελοῦντες, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τρεῖς, οἱ δὲ τέσσα-
 ρας, οἱ δὲ (οὐδὲ)μίαν, τοῖς μὲν πάνυ διαπονηθεῖσιν ἐν ταῖς ὑπερθέσεσιν, εἴτα 5
 ἀποκαμοῦσι καὶ μόνον οὐκ ἐκλείπουσι, συγγνώμη τῆς ταχυτέρας γεύσεως· εἰ
 δέ τινες οὐχ ὅπως οὐχ ὑπερτιθέμενοι, ἀλλὰ μὴδὲ νηστεύσαντες, ἀλλὰ καὶ
 τρυφῆσαντες τὰς προαγούσας τέσσαρας, εἴτα ἐλθόντες ἐπὶ τὰς τελευταίας δύο
 καὶ μόνας αὐτὰς ὑπερτιθέντες, τὴν τε Παρασκευὴν καὶ τὸ Σάββατον, μέγα
 τι καὶ λαμπρὸν ποιεῖν νομίζουσιν, ἂν μέχρι τῆς ἑω διαμείνωσιν, οὐκ οἶμαι 10
 τὴν ἴσην ἄθλησιν αὐτοὺς πεποιῆσθαι τοῖς τὰς πλείονας ἡμέρας προσηκῆσαι".
 καὶ ταῦτα μὲν φησιν ὁ Διονύσιος· εἰς δὲ τὰς Διατάξεις οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι
 ἕως ἀλεκτοροφωνίας νηστεύειν νομοθετοῦσιν· ἐκεῖνοι γὰρ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ
 τάδε φασίν· "Τὰς ἡμέρας τῶν τοῦ κυρίου ἑορτῶν φυλάσσετε, καὶ πρώτην
 μὲν τὴν γενέθλιον, μεθ' ἣν τὴν ἐπιφάνειον· εἴτα τὴν νηστείαν τῆς Τεσσα- 15
 ρακοστῆς μνήμην περιέχουσιν τῆς τοῦ κυρίου πολιτείας καὶ νομοθεσίας. ἐπι-
 τελεῖσθω δὲ ἡ νηστεία αὕτη πρὸ τῆς νηστείας τοῦ Πάσχα, ἀρχομένης μὲν
 ἀπὸ τῆς Δευτέρας, πληρουμένης δὲ εἰς Παρασκευὴν· μεθ' ἧς ἀπονηστεύσαν-
 τες ἄρχεσθε τῆς ἀγίας τοῦ Πάσχα ἑβδομάδος, νηστεύοντες περὶ τῶν ἀπολ-
 λυμένων Ἰουδαίων· οὕτως γὰρ ὁ κύριος παρήγγειλεν ἡμῖν νηστεύειν τὰς ἑξ 20
 ἡμέρας ταύτας διὰ τὴν τῶν Ἰουδαίων παρανομίαν, πενθεῖν αὐτοὺς παρακε-
 λευσάμενος ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν· καὶ γὰρ αὐτὸς αὐτοῖς ἐπεδάκρυσεν. ἐν δὲ
 ταῖς ἡμέραις τοῦ Πάσχα νηστεύετε ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς Δευτέρας μέχρι τοῦ
 Σαββάτου ἡμέρας ἑξ, μόνῳ χρώμενοι ἄρτῳ καὶ λαχάνοις καὶ ὕδατι· ἡμέραι
 γὰρ εἰσι πένθους καὶ οὐχ ἑορτῆς. αὐτὸ δὲ νηστεύετε τὸ Σάββατον, οὐχ ὅτι 25
 δεῖ τὸ Σάββατον νηστεύειν κατάπαυσιν δημιουργίας ὑπάρχον, ἀλλ' ὅτι κακεί-
 νῳ μόνῳ χρή νηστεύειν, τοῦ δημιουργοῦ ἐν αὐτῷ ἔτι ὑπὸ γῆν ὄντος· ἐν αὐτῇ
 γὰρ αὐτῶν τῇ ἑορτῇ κατέσχον τὸν κύριον, ὅπως πληρωθῇ τὸ Ἐθεντο τὰ
 σημεῖα αὐτῶν ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς αὐτῶν καὶ οὐκ ἔγνωσαν. τὴν μέντοι
 Παρασκευὴν καὶ τὸ Σάββατον ὁλόκληρον νηστεύετε μέχρις ἀλεκτοροφωνίας 30
 νυκτός. εἰ δέ τις ἀδυνατεῖ τὰς δύο φυλάττειν ὁμοῦ, φυλαττέσθω καὶ τὸ Σάβ-
 βατον· λέγει γὰρ καὶ ὁ κύριος περὶ αὐτοῦ· "Ὅταν ἐπαρθῇ ὁ νυμφίος ἀπ'
 αὐτῶν, τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ἐν ταύταις οὖν ἤρθη
 ἀφ' ἡμῶν ὑπὸ τῶν παρανόμων Ἰουδαίων καὶ τῷ σταυρῷ προσεπάγη. διὸ

2 καὶ ὁ δ. διοχλῶμεν. 6 καὶ ὁ δ. ἐκλείπουσι. 14 Constit. s. apost. l. v, cap. 13,
 15, 18—20. Pitra Juris eccles. graec. historia et monumenta, τ. 1, σ. 278—9 284, 288—
 90, 294.

παραινοῦμεν καὶ ὑμῖν νηστεύειν ταύτας, ὡς καὶ ἡμεῖς νηστεύομεν. ἐν δὲ ταῖς
λοιπαῖς πρὸ τῆς Παρασκευῆς κατὰ τὴν ἐσπέραν ἕκαστος ἐσθιέτω, ἢ ὅπως ἂν
δύναιτο ἀπὸ τῆς Δευτέρας μέχρις ἀλεκτοροφωνίας ἀπονησιζόμενοι ἐπιφω-
σκούσης μιᾶς Σαββάτων, ἥτις ἐστὶ Κυριακὴ ἀπὸ ἐσπέρας ἕως ἀλεκτοροφω-
5 νίας, ἀγρυπνοῦντες καὶ προσευχόμενοι καὶ ἀναγινώσκοντες τὸν νόμον καὶ τοὺς
προφῆτας καὶ τοὺς ψαλμοὺς μέχρις ἀλεκτρονίων κραυγῆς. καὶ παυσάμενοι τοῦ
πένθους ὑμῶν δεήθητε τοῦ θεοῦ ἐπιστραφῆναι τὸν Ἰσραὴλ καὶ λαβεῖν αὐ-
τὸν μετανοίας τόπον καὶ τῆς ἀσεβείας ἄφεσιν· καὶ γὰρ ὁ Πιλάτος νιψάμενος
τάς χεῖρας εἶπεν· Ἀθῶός εἰμι ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς
10 ὤψεσθε. ὁ δὲ Ἰσραὴλ ἐπεβόησε· Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ
τέκνα ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔχομεν βασιλέα, εἰ μὴ Καίσαρα. ἀναστάντος δὲ τοῦ
κυρίου, προσενέγκατε τὴν θυσίαν ὑμῶν, περὶ ἧς ὑμῖν δι' ἡμῶν διετάξατο λέ-
γων· Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. καὶ λοιπὸν ἀπονηστεύετε
εὐφραϊνόμενοι καὶ ἐορτάζοντες, ὅτι ὁ ἄρραβὼν τῆς ἀναστάσεως ἡμῶν Ἰησοῦς
15 Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν· καὶ τοῦτο ὑμῖν ἐστὶ νόμιμον αἰώνιον ἕως τῆς
συντελείας, μέχρις ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος". καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς πρώτης Κυριακῆς
ἀριθμήσαντες ἡμέρας τεσσαράκοντα ἐορτάσατε τὴν ἐορτὴν τῆς ἀναλήψεως
τοῦ κυρίου, καὶ μετὰ ἡμέρας δέκα τῆς Ἀναλήψεως, ἥτις ἀπὸ τῆς πρώτης
Κυριακῆς ἕκτη πεντηχοστὴ γίνεται, ἐορτὴ μεγάλη ὑμῖν ἔστω· ἐν αὐτῇ γὰρ
20 ὥρα τρίτῃ ἀπέστειλεν ἡμῖν ὁ κύριος τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. καὶ
μετὰ τὸ ἐορτάσαι ὑμᾶς τὴν Πεντηχοστὴν ἐορτάσατε ἐβδομάδα καὶ μετ' ἐκεί-
νην νηστεύσατε· δίκαιον γὰρ καὶ εὐφρανθῆναι ἐπὶ τῇ ἐκ θεοῦ δωρεᾷ καὶ
νηστεῦσαι μετὰ τὴν ἄνεσιν· καὶ γὰρ καὶ Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας ἐνήστευσαν
ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ Δανιὴλ "ἐβδομάδας τρεῖς ἄρτον ἐπιθυμιῶν οὐκ ἔφα-
25 γε, καὶ κρέη καὶ οἶνος οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα" αὐτοῦ. μετὰ δὲ τὴν νη-
στείαν ταύτην πᾶσαν Τετράδα καὶ Παρασκευὴν προστάσσομεν ὑμῖν νηστεύ-
ειν καὶ τὴν περίσσειαν ὑμῶν, ὡς εἴρηται, πένησι χορηγεῖν. τοῦτον μὲν δὴ
τὸν τρόπον ἢ ἐν τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ δίαίτα τῶν τροφῶν
ὑμῶν ἐχέτω, τῆς περὶ τῶν ἀσθενούντων φροντίδος τῇ διακρίσει τοῦ προε-
30 στώτος ἀνατεθείσης. ἀμέλει γοῦν, τὰ δὲ τῆς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων αὐτίκα
δὴ τυπωθήσεται.

κθ'. *Περὶ τῆς τεσσαρακοστῆς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.* — Μετὰ τὸ τελε-
σθῆναι τὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν τῶν τε ὥρων καὶ τῆς θείας ἱερουργίας, ὡς τὸ

23 Μωϋσῆς] πρβλ. Ἐξῆς. λδ', 28 || Ἡλίας] πρβλ. Βασιλ. 3, ιθ', 8. 24 πρβλ. Δαν. ι', 2—3.
27 "τοῦτον μὲν δὴ" μέχρι σ. 50,14 "Ἀλληλούϊα ψάλλομεν"] ἴδε ταῦτα καὶ ἐν τῷ τοπικῷ Εὐεργε-
τίδος ἐνθ. ἀν. σ. 629—630, § ι'. 30 "τὰ δὲ τῆς τῶν ἁγίων" μέχρι σ. 50,4 "ἐξαγίου"]
πρβλ. τυπ. Ἐλεγκτῶν αὐτόθι σ. 736.

Συναξάριον διέξεισι, καλείτω ὑμᾶς ἡ τράπεζα κατὰ τὸν ἀνωτέρω διαταγέντα τύπον, ἐβδόμης ὥρας ἐνισταμένης, ἐν ᾗ καὶ δύο ἐδέσματα σὺν ἐλαίῳ ἐψητὰ ὑμῖν ἐσθιέσθω τῇ Τρίτῃ καὶ τῇ Πέμπτῃ καὶ οἶνος πινέσθω ὁ τοῦ μείζονος ἑξαγίου ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ ἀρίστου. οὐ μέντοι γε ἰχθυοφαγήσομεν οἴκοθεν· ἂν δέ τις εἴη παράκλησις, μεταληπτέον εὐχαριστοῦντας· ἐν γὰρ ταῖς δυοὶ ταύ- 5 ταῖς ἡττοσι τεσσαρακοσταῖς τοῦτο κωλύειν οὐ δίκαιον.

λ'. *Περὶ τῆς τεσσαρακοστῆς τῶν Χριστουγέννων.* — Καὶ ἡ τῶν ἁγίων δὲ Χριστουγέννων τεσσαρακοστὴ ὁμοίᾳ ἔσται τῇ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν τε βρώσεσι καὶ πόσεσι, μετὰ τὸ πληρωθῆναι δηλαδὴ πᾶσαν ἀκολουθίαν, κατὰ τὸ Συναξάριον, δύο τοῦτοις μόνοις παραλλάττουσα, ὥστε μὴ καθ' ἐκάστην 10 ἱερουργεῖν, ὅποτε καὶ νηστεία ἄγοιτο, οὐ γὰρ ἀρκεῖ ἡ ἡμέρα, μικρά τις οὔσα, καὶ τὸ ἄπαξ ἐστιᾶσθαι· ἐνάτῃ γὰρ ὥρᾳ τὴν ἐστίασιν ὑμῖν παραθήσει, νηστείας ἀγομένης, ὡς εἴρηται. νηστεία δὲ εἴη πάντως ἡ Δευτέρα καὶ ἡ Τετρὰς καὶ ἡ Παρασκευή, ἐν αἷς καὶ Ἀλληλούια ψάλλομεν.

λα'. *Περὶ τῆς νηστείας τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.* — 15 Ὅμοίως καὶ περὶ τῆς νηστείας τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου δεῖ ἡμᾶς εἰπεῖν, ὅτι παρελάβομεν ταύτην νηστεύειν ἀπ' ἀρχῆς Αὐγούστου ἄχρι τῆς αὐτῆς ἡμέρας τῆς ἁγίας Θεοτόκου, μήτε τυρὸν μήτε ψὸν μήτε ὀψάριον ἐσθιόντες, ἐκ τοῦ Συνοδικοῦ τῆς Ἐνώσεως ἐν τῷ ἐπιτιμίῳ τῶν τριγάρων· ὁμοίως καὶ ἀπὸ λόγου Ἰωάννου μητροπολίτου Νικαίας κατὰ Ἀρμενίων ἀριθ- 20 μεῖ γὰρ πάσας τὰς νηστείας καὶ ἔγκειται καὶ αὕτη μετὰ τῶν λοιπῶν νηστειῶν τῶν παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων παραδοθεισῶν. ὑμεῖς δὲ καταλύσατε ἐν ταύτῃ τῇ νηστείᾳ τὰ Σάββατα καὶ ταῖς Κυριακαῖς ἐν ἰχθύσι καὶ μόνοις διὰ τὴν ἀσθένειαν ὑμῶν. οὕτω οὖν καὶ ταῦτα ἐχέτω.

λβ'. *Ὅτι χορὴ πάσας μὲν τὰς τοῦ ἁγίου Προδρόμου ἐορτὰς λαμπρῶς 25 ἐορτάζεσθαι, λαμπρότερον δὲ τὴν Ἀποτομὴν.* — Πᾶσαι μὲν οὖν αἱ θεῖαί τε καὶ δεσποτικαὶ ἐορταὶ τοῦ δεσπότη τοῦ ἡμῶν, τοῦ τιμίου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ἐορταζέσθωσαν ὑμῖν τῶν ἄλλων παρεχβατικώτερον, ἐν τε φωταψίαις φημί καὶ ψαλμωδίαις καὶ αὐταῖς δὴ ταῖς ὑμῶν ἐστιάσεσιν· ἡ δὲ γε τῆς αὐτοῦ μεταστάσεως ἐορτὴ, ἣν δὴ καὶ Ἀποτομὴν καλοῦμεν, λαμπρῶς ὑμῖν 30 ἐορταζέσθω καὶ πολυτελῶς· ἐορτὴ γὰρ ἐορτῶν καὶ πανηγυρις πανηγύρεων ἔσται· ἐν ᾗ καὶ διαδόσιν ἐν τῷ πυλῶνι γίνεσθαι ἐντελλόμεθα, καθόσον ἄρα δυνάμεθα καὶ ἡ χεὶρ ἡμῶν εὐποροίη. οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἐντέλλομαι τοῖς ἡγαπημένοις μου ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀσκεπάστους ψάλλειν πᾶσαν τὴν

7/14 Καὶ ἡ τῶν — ψάλλομεν] πρὸλ. τυπ. Ἐλεγκμὼν αὐτόθι σ. 736. 19 Συνοδικοῦ τῆς Ἐνώσεως = To-mus Unionis, cap. β'. Zachariae, Jus graeco-romanum, τ. 3, σ. 232. 26/33 Πᾶσαι μὲν οὖν — εὐποροίη] πρὸλ. τυπικὸν Εὐεργετίδος ἐνθ. ἀν. σ. 630, § ια'.

ἀδελφότητα ἐν τῇ τοιαύτῃ ἑορτῇ τὸν Ἀμωμον, κρατοῦντας καὶ κηρούς ἀπο-
μένους μετὰ φόβου θεοῦ καὶ προσοχῆς πολλῆς, ὅπως καὶ αὐτὸς ὁ ἐνδοξος
πρόδρομος καὶ βαπτιστὴς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν συμπάρῃ μεθ' ὑμῶν τῇ δοξολο-
γίᾳ καὶ ὑμνήσει αὐτοῦ. τὴν δὲ ἀκολουθίαν τῆς τοιαύτης ἑορτῆς παρακαλῶ
5 ὑμᾶς ψάλλειν ἄχρι καὶ αὐτῆς τῆς πέμπτης τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός.

λγ'. *Περὶ τοῦ αὐτοδέσποτον εἶναι τὴν μονήν.* — Ἐντελλόμεθα οὖν πᾶ-
σιν ἀπὸ κυρίου θεοῦ παντοκράτορος ἐλευθέραν εἶναι τὴν ἁγίαν ταύτην μο-
νὴν ἀπὸ πάντων, αὐτοδέσποτον καὶ ἰδιοδέσποτον καὶ μηδὲ τισιν ὑποκειμένην
δικαίοις, βασιλικοῖς τυχόν ἢ ἐκκλησιαστικοῖς ἢ προσωπικοῖς, ἀλλ' ὑπὸ μό-
10 νου τοῦ παναγίου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου καὶ τῆς τοῦ παμμάκα-
ρος καὶ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν εὐχῆς καὶ τοῦ καθηγουμενεύοντος ἐν αὐτῇ ἐφο-
ρᾶσθαι τε καὶ διυθύνεσθαι καὶ κυβερνᾶσθαι καὶ ἄγεσθαι. εἰ δὲ καὶ τις βου-
ληθεῖη ποτὲ ἐν οἰσθήποτε χρόνῳ καθ' οἷον δὴ τινα τρόπον καταδουλώσα-
σθαι ταύτην, ἢ ὑπ' ἐξουσίαν τινὸς ποιήσασθαι, κἂν βασιλεὺς ᾦ, κἂν πατρι-
15 ἀρχης, κἂν ἄλλος τις τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἢ συγκλητικῶν, κἂν αὐτὸς ὁ ταύ-
της προεστὼς ἢ οἰκονομῶν, ἢ τις ἀπλῶς τῶν ἐνταῦθα ἀδελφῶν ἐξ ἐπηρεί-
ας δαιμονικῆς κεκολασμένος, οὐ μόνον ἔνοχος ἔσται τῷ θείῳ σώματι καὶ αἵ-
ματι τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῷ ἁγίῳ
Ἰωάννῃ καὶ βαπτιστῇ αὐτοῦ καὶ δεσπότῃ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἀνάθεμα ἔστω,
20 καθὼς φησιν ὁ θεῖος ἀπόστολος, καὶ τῆς ἁρᾶς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ
ὀκτὼ ἁγίων θεοφόρων πατέρων κληρονόμος γένοιτο καὶ τῷ προδότῃ σύγκλη-
ρος Ἰούδα καὶ τοῖς " Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτὸν καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ'
ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν " κεκραγούσι συναρίθμους· διότι οἱ κατὰ καιροῦς
χαριστικαριοὶ εἰς τὸ μηδὲν ἐποίησαν τὴν τοιαύτην μονήν, μεγάλην καὶ περι-
25 φανῇ ποτε οὖσαν καὶ περιβλεπτον ἄχρι τῶν ἑκατὸν ἐβδομήκοντα μοναχῶν,
ὡς ἀκριβῶς παρὰ τῶν εἰδόντων ἐμάθομεν, τῷ τότε χρόνῳ ἐνταῦθα ἀσκουμέ-
νων· ἀφ' ὧν ἐξῆλθον πατριάρχαι δύο κατὰ καιροῦς διαφόρους, Μηνᾶς καὶ
Εὐτύχιος. καὶ ἕτεροι οὐκ ὀλίγοι φωστῆρες ἐνταῦθα ἔλαμψαν ἐξ αὐτῶν, ὧν
τὰ τίμια λείψανα μέχρι τῆς δεῦρο ἰάσεις παντοίας ἀναβλύζουσιν· ἐπὶ γὰρ
30 Λέοντος τοῦ μεγάλου βασιλέως, τοῦ πενθεροῦ Ζήνωνος καὶ Ἀναστασίου, ἀν-
ηγέρθη ἡ τοιαύτη μονή. ὑμεῖς δὲ μόνην τὴν ἀναφορὰν τοῦ κατὰ καιροῦς
πατριάρχου καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἡγουμένου, καθὼς καὶ τὸ πᾶρὰ τοῦ αἰοι-
δίου καὶ ἁγίου πατριάρχου κυροῦ Νικολάου ὑπόμνημα τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν
περιέχει, φυλάττετε ἀκριβῶς.

6/23 Ἐντελλόμεθα—συναρίθμους] ταῦτα ἐν τῷ αὐτῷ τυπικῷ σ. 630—631 § 3'.
στολος] πρὸλ. Κορ. 1, ιε', 22. 22 Ἰωάν. ιθ', 15. Ματθ' α', 25.

20 ἀπό-

*

λδ'. *Περὶ τῆς χειροτονίας τῶν διακονητῶν.* — Χρήσιμον δ' ἂν ἔσται λοιπὸν καὶ περὶ τῆς χειροτονίας τῶν διακονητῶν ἐπιμνησθῆναι, ὧν πάντως πρώτη ἢ πρώτη ἔσται, ἢ τοῦ ἡγουμένου φημί. χρεὼν δὲ ἄρα καὶ πῶς αὐτὸν δεῖ χειροτονεῖσθαι διαγράψαι.

λε'. *Περὶ τῆς χειροτονίας τοῦ ἡγουμένου.* — Μετὰ τὸ ἐμὲ τὴν πρόσ- 5
καιρον ταύτην ἐκμετρήσαι ζῶν συνδιασκεψάμενος ὁ ὑπ' ἐμοῦ καταλειφθεὶς
προεστῶς μετ' ὀλίγων τινῶν ἐξ ὑμῶν, ὧν δῆπου πάντως ὑπάρχει τὸ τῶν
ἄλλων προέχειν ἐν τε βίῳ καὶ τρόπῳ καὶ λόγῳ καὶ ἤθει καὶ τάξει καὶ τῇ
πνευματικῇ καταστάσει καὶ διαγωγῇ, ἐκλεγέσθω τὸν πάντων προέχοντα ἐν
πᾶσι τούτοις καὶ εἰς οἰκονόμον προχειριζέσθω· προχειριζέσθω δὲ τρόπον τοι- 10
όνδε. τοῦτον τὸν οἰκονόμον ἀπτῶτως τὴν διακονίαν αὐτοῦ τελούντα καὶ θεῷ
καὶ ὑμῖν δόκιμον ἀποφανθέντα, κρινόμενόν τε παρ' ὑμῶν εἰς ἡγουμενείαν
ἐπιτήδειον, εἰ μὲν προγοίη ὁ προεστῶς τὴν ἐνταῦθα αὐτοῦ πρὸς κύριον ἐκ-
δημίαν, εἰς προστασίαν ὑμῶν ἀντικαταστήσει, ἀρκούσης ἤδη τῆς ἐν τῇ οἰκο-
νομίᾳ ἀδιαπτῶτου ἐνεργείας αὐτοῦ εἰς δοκιμασίαν τε καὶ πρόκρισιν τῆς πνευ- 15
ματικῆς ἐν πᾶσιν, ὡς δεδήλωται, ἀνατροφῆς. εἰ δὲ μὴ προγνοῦς ὁ ἡγούμε-
νος τελευτοίη, ἀλλ' ὑμεῖς οἱ πρόκριτοι τῶν ἄλλων δηλονότι καὶ εὐλαβέστεροι
τοῦτον ἀποκαταστήσετε· εἴτ' αὐθις αὐτόν τε καὶ ὑμᾶς τὸν πάντων ὑμῶν κατ'
ἀρετὴν διαφέροντα ἐκλέγειν τε καὶ εἰς οἰκονόμον ἀποκαθιστᾶν. εἰ μὲν οὖν
ἄτρεπτος μένει ὁ οἰκονόμος τῆς ἀρετῆς ἐπιεικῶς ἀντεχόμενος, δι' ἣν καὶ 20
ταύτης ἡξιώθη τῆς τάξεως, ἀμετακίνητος ἔσται τῆς διακονίας καὶ ἀδιάπτωτος,
μᾶλλον μὲν οὖν καὶ τῆς ἡγουμενείας ὡς ἄξιος ἐπιβήσεται. εἰ δ' ἀδόκιμόν
τε καὶ ἀσύμφωρον ὁ χρόνος αὐτὸν ἀπελέγξει, εἴη τε ἄλλος ὁ πᾶσι κομῶν
τοῖς καλοῖς καὶ τὴν ἀρετὴν ἐκείνου κρείττων καὶ ἀδιάβλητος, αὐτὸς ἐκείνου
πάντως προτιμηθήσεται καὶ εἰς τὴν οἰκονομίαν προβήσεται ἢ καὶ ἡγουμε- 25
νεϊάν· οὗτος δὲ μεταστήσεται καὶ πάλιν ὑποταγήσεται. ταῦτα γοῦν ζῶντος τοῦ
ἡγουμένου καὶ ἀταράχως τὴν ὑμῶν ἀγάπην διακυβερνῶντος· εἰ δὲ γε προ-
απέλθῃ μὲν ὁ ἡγούμενος, τὸν κακὸν τοῦτον οἰκονόμον μὴ μεταστήσας, ἔστι
δὲ ὁ τούτου ὑπερτερῶν ἐν τοῖς κατορθώμασι καὶ τοῖς προκρίτοις ὑμῖν, οἷς
καὶ τὸν ἡγούμενον χρᾶσθαι συμβούλοις εἰρήκαμεν, ἀρέσκων, ὁμογνωμονεῖτε 30
καὶ ὑμεῖς ἐπ' αὐτῷ καὶ σύμφωνοι γίνεσθε πάντες, προκρινέσθω τε παρ'
ὑμῶν καὶ εἰς τὴν ἡγουμενείαν ἀπ' ἐντεῦθεν προβεβλήσθω καὶ μετ' αὐτοῦ
φροντιστέον ὑμῖν ἐτέρου οἰκονόμου, τοῦ κρείττονος. εἰ δ', ὃ μὴ δῶῃ θεός,

1 Χρήσιμον δ' ἂν ἔσται λοιπὸν] οὕτω καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐγ' κεφαλαίου τοῦ τ. Εὐεργετίδος, σ. 631. 5/10 Μετὰ τὸ ἐμὲ — τρόπον τοιόνδε] αὐτόθι σ. 632, § γ'. 11/17 τοῦτον — εὐ-
λαβέστεροι] αὐτόθι σ. 623. 17 καὶ δ. τελευτώη. 19 "εἰ μὲν οὖν" μέχρι σ. 53,α "βέλ-
τιον"] ταῦτά ἐν τῷ τῆς Εὐεργετίδος, σ. 634.

- πρός τινας καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ διαστάσεις καὶ διαφωνίας χωρήσοιτε, αὐτὸς ἔσται ὑμῶν προεστώς, αὐτὸς ὁ κακὸς οἰκονόμος, διὰ τὸ ἀθόρυβόν τε καὶ ἀστασία-
στον· δύο γὰρ κακῶν προκειμένων, τὸ μὴ χεῖρον βέλτιον. εἰ μὲν οὖν ἑαυ-
τοῦ ποτε γενόμενος τῶν προφανῶν κακῶν ἀπόσχοιτο, τῆς τε πρὸς τὰ κρείτ-
5 τω καὶ σωτηριώδη φερούσης ἄπτοιτο, ἔστω καὶ ἡγουμενεύτω, κἂν εἰ καὶ
μικρὸν οὐκ εὐδοκιμῇ· εἰ δ' ὁ αὐτὸς εἶη ἔτι μὴ τῶν κακῶν ἀποσχόμενος, εἰ
μὴ καὶ μᾶλλον αὐτοῖς ἐπεκτεινόμενος, ὑμεῖς δὲ εἰς ἓνα συνίοιτε καὶ ὁμο-
γνωμονεῖτε, τὸν κρείττονα δηλονότι, τήν τε καὶ ἐκεῖνον μὲν τὸν ἀδόκιμον με-
τατιθέναι ἐντελλόμεθα τῆς προστασίας ὑμῶν, τὸν δὲ παρ' ὑμῶν ἐκλεγέντα
10 προβιβασθῆναι εἰς ἡγούμενον καὶ τὸν ἀπόβλητον, εἰ βούλοιο, καθῆσθαι μὲν
εἰς κελλίον τῆς μονῆς, δευτέρας δὲ ἀξιούσθαι στάσεώς τε καὶ ἔδρας τῷ ἡγου-
μένῳ, ἐν τῇ τραπέζῃ φημί καὶ ταῖς λοιπαῖς συνελεύσεσι, βρώσει τε καὶ πό-
σει καὶ λοιπῇ πάσῃ διαίτῃ τοῦ κοινοβίου ἀρχούμενον· ἐξίεναι μέντοι τῆς
μονῆς καὶ ἡ βουλητὸν αὐτῷ ἰέναι ἰδίῳ θελήματι οὐκ ἐπιτρέπομεν, μελήσει
15 δὲ ἄρα καὶ ἐπὶ τούτῳ τῷ προεστῶτι. ὑποτίθημι δὲ καὶ πᾶσιν ἀπλῶς ὑμῖν,
ἀδελφοί, ἅμα τῷ προχειρισθῆναι ὑμῖν τὸν ἡγούμενον εἰσάγειν αὐτὸν τῷ ἀγι-
ωτάτῳ πατριάρχῃ καὶ παρ' αὐτοῦ σφραγίζεσθαι, ὡς ἄνωθεν εἴρηται, εἴθ'
οὕτως σπεύδειν τὰ τῶν ψυχῶν ὑμῶν αὐτῷ ἀνατιθέναι κινήματα πάντα καὶ
τοὺς λογισμοὺς ὑμῶν τοὺς ψυχοβλαβεῖς ἐξομολογεῖσθαι, ἵν' ἐντεῦθεν αὐτίκα
20 τὴν πρὸς αὐτὸν σχέσιν τε ὑμῶν καὶ διαθήσιν ὅποια χαρακτηρίζοιτε. λογι-
σμοὺς δὲ οὐ τοὺς προεξαγορευθέντας τοῖς προλαβοῦσι φαμέν, ἀλλὰ τοὺς ὁση-
μέραι καὶ ὥραι παρενοχλοῦντας ὑμᾶς· οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἀνθρώπους
ὄντας ἡμᾶς μὴ καὶ λογίζεσθαι τι πονηρὸν ποτε· κἂν μὴ ἀναβολῇ τὸ καλὸν
ἦτε διδόντες, ὑπερ οὐ δεῖ, ἀλλὰ σὺν προθυμίᾳ πάσῃ καὶ σπουδῇ πρὸς τοῦ-
25 τον τρέχετε, ὡς ἂν ἦτε πάντες ἐν καὶ τὸ αὐτὸ φρονοῦντες, τὸ αὐτὸ λογι-
ζόμενοι, ἐφ' ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ποιμένι ποιμαινόμενοι τε καὶ ὁδηγούμενοι· καὶ
καθαπερεὶ τις σειρὰ χρυσῇ ἀλλήλοις συνδούμενοι ἀλλήλων τε περιέχεσθε καὶ
εἰς ἓν συναρμολογεῖσθε σῶμα, ὑπὸ μιᾷ κεφαλῇ, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον,
τῇ ἀρχιτεκτονίᾳ τοῦ πνεύματος.
- 30 *λς'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι τοὺς ἐν τῇ μονῇ μοναχοὺς ἐτέρῳ ἐξαγορεύειν,
εἰ μὴ τῷ οἰκείῳ ἡγουμένῳ.* — Εἰ δέ τις ὦν ἀκαμπὴς καὶ ἀμείλικτος, ἀτε-
ράμων τε καὶ ἀνένδοτος, τῷ ἑαυτοῦ τε στοιχῶν θελήματι, μὴ βούλοιο τὴν
πρὸς τὸν προεστῶτα ἐξομολόγησιν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἄλλον ἑαυτοῦ καὶ οὐ τοῦ-
τον ἐπιγράφοιτο πατέρα πνευματικὸν κάκείνῳ τοὺς λογισμοὺς προσανατιθέ-

3/17 εἰ μὲν οὖν ἑαυτοῦ — προεστῶτι] τυπ. Εὐεργ. σ. 635. 15 "ὑποτίθημι" ἄχρι σ.
54,9 "ἀποσφύζοντες"] αὐτόθι σ. 636—637. 20 χαρακτηρίζοιτε K, κ. ὡ δ. χαρακτηρίζοιτο. 28
ἀπόστολον] πρὸλ. Ἐφεσ. δ', 14—16.

ναι διατείνοιτο, ἔξω που καὶ μακρὰν τῆς ἡμετέρας ποίμνης γινέσθω παρ-
 ευθὺ διωκόμενος καὶ μηδὲ φειδῶ παρά τινος ἐχέτω μηδ' ἔλεον, ἀλλ' ὡς
 ἑαυτὸν ἀλλοτριῶν, οἷς ἄρα κακῶς, ὃ θεοῦ πάντα βλέποντες ὀφθαλμοί, κα-
 κῶς καὶ λίαν ἐπικινδύνως βεβούλευτο, ἀποσκορακίζέσθω τῆς μονῆς καὶ ἀλ-
 λοτριούσθω καὶ ξένος ἦτω τῆς ἡμετέρας μερίδος καὶ ξυναυλίας, διαίτης τε 5
 καὶ ὁμιλίας, ὡς πάσης ἀκαταστασίας καὶ ταραχῆς καὶ βλάβης αἴτιος οὐ τῆς
 τυχούσης γινόμενος. οὗτος μὲν δὴ οὕτως· ὑμεῖς δέ, ἵνα πρὸς ὑμᾶς καὶ πᾶ-
 λιν τρέφωμαι, εἵητέ μοι πᾶσαν τιμὴν, πᾶσαν εὐνοίαν, πᾶσαν εὐλάβειαν καὶ
 ὑποταγὴν ἀδιάκριτον καὶ εὐπειθειαν πᾶσαν τῷ ἡγουμένῳ ὑμῶν ἀποσφύζοντες,
 πειθόμενοι τῷ ἀγίῳ ἀποστόλῳ λέγοντι· " Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις 10
 ὑποτασσέσθω· οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία, εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ τοῦ
 θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν. ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ δια-
 ταγῇ ἀνθέστηκεν, οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρῖμα λήφονται· οἱ γὰρ ἄρ-
 χοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν καλῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. θέλεις δὲ μὴ
 φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· θεοῦ 15
 γὰρ διάκονός ἐστι σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ
 εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν εἰς ὀργὴν ἐκδικῶς τῷ τὸ
 κακὸν πράσσοντι. διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ
 καὶ διὰ τὴν συνείδησιν ". καὶ πάλιν φησὶν· " Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί,
 εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας 20
 ὑμᾶς (καὶ) ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν ".
 καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς λέγει· " Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέκτετε· αὐ-
 τοὶ γὰρ ἄγγυονοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσαντες ". ἀκού-
 ετε, ἀδελφοί, πῶς οἱ προσεστώτες ὑμῶν λόγον ἀποδοῦναι ὀφείλουσι τῷ θεῷ
 ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου ὑμῶν; διὰ τοι τοῦτο ὁλοφύχως καὶ μετὰ προθυμίας ὑμῶν 25
 πάσης τὴν ὑπακοὴν αὐτοῖς ἐνδείκνυσθε καὶ εὐαπολόγητοι ἔσεσθε ἐν τῷ φο-
 βερῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, εἰρήνην, ὁμό-
 νοιαν φυλάττοντες εἵητέ μοι, ἀλλήλων ὑπερκαίόμενοι, ἐκ φιλοστόργου γνώ-
 μης ἀλλήλους ὑποστηρίζοντες, νουθετοῦντες, παρακαλοῦντες, ἀνεχόμενοι ἀλ-
 λήλων καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πᾶν εἴ τι χρηστὸν εἴ τι σωτήριον εἴ τις ἀρετὴ καὶ 30
 εἴ τις ἔπαινος σπεύδοντες κατορθοῦν εἰς δύναμιν. " Χαίρετε ἐν κυρίῳ, χαίρε-
 τε· τὸ ἐπεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις· ὁ κύριος ἐγγύς, μηδὲν
 μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντί τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ
 αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθω πρὸς τὸν θεὸν καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερ-

10 Ῥωμ. ιγ', 1—6. 15 αὐτῆς] κ ὡ δ. αὐτοῦ. 19 Θεσ. 1, ε', 12—13. 22 Ἐβρ.
 ιγ', 17. 26 εὐαπολόγητοι K, κ ὡ δ. ἀναπολόγητοι. 27 31 ἀλλὰ καὶ — εἰς δύναμιν] τυπικοῦ Εὐ-
 εργετίδος σ. 637, § 15'. 31 Φιλ. ε', 49.

έχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τὸ λοι-
πόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσ-
φιλή, ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· ἃ καὶ
ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε
5 καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν". καὶ σὺ δέ, ὦ πάτερ πνευματικὲ
τῆς ἱερᾶς ταύτης ποιήνης καὶ ὁδηγέ, μέτριος ἔσο τοῖς ἀδελφοῖς, κηδεμονι-
κὸς καὶ τὸ ὅλον πνευματικὴν αὐτοῖς ἀποσώζων τὴν εὐνοίαν. ναί, παρακαλῶ,
πάντων κήδου, πάντων φρόντιζε, ἀνέχου πάντων, ἀντέχου νοουθετῶν, παρα-
καλῶν, διδάσκων, παραινῶν, νοσοῦντας ὑγιαίνων, ἀσθενοῦντας ὑποστηρίζων,
10 ὀλιγοψυχοῦντας παραμυθούμενος, ἁμαρτάνοντας ἐπιστρέφων, ἐβδόμηκοντάκις
ἐπτὰ συγχωρῶν κατὰ τὴν τοῦ κυρίου φωνήν· συμφέρει γάρ αὐτὸν μιμουμέ-
νους τὸν κύριον συγκαταβατικὸς ὑμᾶς κριθῆναι καὶ τῶν θεόντων τι, εἴ ποτε
τύχη, παραλιμπάνοντας, ἢ τὴν ἄκραν φυλάττοντας δικαιοσύνην ὡς ἀσυμπα-
θεῖς καὶ μισαδῶντες κατακριθῆναι. καὶ ἵνα τᾶλλα παρῶ, φησὶν ὁ μέγας
15 Βασίλειος· "Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ καθηγούμενος ὡς πατὴρ παίδων γνησίων ἐπι-
μελούμενος, ἐπισκέπεται τὴν καθ' ἑνὸς ἐκάστου χρείαν καὶ τὴν ἀρμόζουσαν
κατὰ τὸ δυνατόν εἰσάξει θεραπείαν καὶ ἐπιμέλειαν, καὶ τὸ κατὰ λήθην ἀσθε-
νοῦν μέλος εἴτε σωματικῶς εἴτε ψυχικῶς μετὰ ἀγάπης καὶ τῆς πατρικῆς
εὐνοίας διαβαστάσει". καὶ τοῦτο δέ σοι, ὦ πάτερ πνευματικέ, ἐντέλλομαι, τὸ
20 καθ' ἑκάστην εἰσέρχεσθαι εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἐνώπιόν σου παρατιθέναι
τὸν κελλάριον τῶν ἀδελφῶν τὰ βρώματα καὶ ἐπιτηρεῖν τὰ παρατιθέμενα
τοῖς ἀδελφοῖς καὶ θεραπεύειν τοὺς ἀσθενοῦντας τῶν ἀδελφῶν, ὡς μέλος οἰ-
κεῖον ὄντας δυσθεράπευτον. ὅτε δὲ τοῦτο ποιεῖς, γνώσῃ καὶ τὴν αἰτίαν τῆς
τοιαύτης ἐντολῆς· ἀναγκαία γάρ ἐστι κατὰ πολὺ καὶ ὠφέλιμος. οὕτως δὲ πάν-
25 τως ὑμῶν ἐχόντων, οὐκ ἔστιν ὁ τῷ ἡγουμενεύειν ἢ τῷ οἰκονομεῖν ἀναξίως
ἐπιτηδῶν, χρόνους τυχὸν προβαλλόμενος, ἢ ἐνέργειαν, ἢ εὐγένειαν, ἢ ἀξίω-
μα, ἢ προσαγωγὴν κτημάτων τινῶν ἢ χρημάτων, ἀλλ' ἐκεῖνος ἔσται προτι-
μητέος ἐν τούτοις, ὁ παρὰ πάντων ὑμῶν τῶν εἰς βουλὴν καὶ διάσκεψιν τῷ
ἡγουμενῷ προκεκριμένων καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ προσεστώτος ἐκλελεγμένος, κἂν
30 ἐκ νέου τύχῃ ἀποκαρεῖς, κἂν ιδιώτης καὶ τοῖς ἔξω πράγμασιν ἀφελής· οὐδε-
μία γὰρ βλάβη παρὰ τούτου τῇ μονῇ προσγενήσεται· δύναται γάρ ὁ θεὸς
καὶ ἀπὸ λίθων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ καὶ τυφλοῖς διδόναι σοφίαν καὶ
λόγον ἀλόγοις ἐπιχορηγεῖν, ὅς γε καὶ πλέον ἐν τούτοις ἐπευδοκεῖ ἢ τοῖς

5 "καὶ σὺ δέ, ὦ πάτερ" ἄγρ. σ. 56,18 "ἐν ἁγίῳ πνεύματι"] τοπ. Εὐεργ. σ. 637—639, § 15, 17.
5/19 καὶ σὺ — διαβαστάσει] τοπικοῦ Μαχαριᾶ § 1'. Acta, τ. 5, σ. 426. 11 πρὸς. Ματθ. 17,
22. 15 Βασίλειος] Const. monast. cap. 29 (Migne τ. 31, σ. 1417). 31 δύναται —
Ἀβραάμ] πρὸς. Δουκ. γ', 8. 32 τυφλοῖς δ. σοφίαν] πρὸς. Ψαλμ. 115, 8.

ἐγκαυχωμένοις τῇ ἑαυτῶν σοφίᾳ καὶ δυνάμει καὶ πλούτῳ καὶ εὐγενείᾳ. καὶ τούτων μάρτυς ὁ θεὸς ὄντως καὶ μέγας ἀπόστολος, ὁ ἅγιος Παῦλος, οὕτω διαρρήδην βοῶν· "Τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς καὶ δυνατοὺς καὶ ὑψηλοὺς κατασχύνῃ, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ".

5

λζ'. *Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι τὸν ἡγούμενον ἀνακρίνεσθαι ὑπὸ τῶν μοναχῶν περὶ εἰσόδων ἢ ἐξόδων τῆς μονῆς.* — Οὐκ ἀνακρίνουσιν οἱ ἀδελφοὶ τοὺς ἡγουμένους, οὐδὲ λόγον ποτὲ ἀπαιτήσουσιν, ἐφ' οἷς εἰσοδιάζουσιν τε καὶ ἐξοδιάζουσιν· ἀνάξιον γὰρ τοῦτο καὶ βλαπτικόν καὶ οὐκ ὀλίγην ἀποτρίκτον τὴν ἀπιστίαν, διχόνοιάν τε καὶ ἀκαταστασίαν καὶ τι ἕτερον σκάνδαλον ἐμποιοῦν· ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὶ οἱ καθηγούμενοι τοῖς συγγενέσιν ἑαυτῶν καὶ φίλοις χαριζόμενοι τὰ τῆς μονῆς ἀναλώσουσιν· ἔσονται γὰρ οὕτω ποιοῦντες τῶν θείων ἀμέτοχοι μυστηρίων ἐν ἀγίῳ πνεύματι, ἕως ἂν τοῦ τοιούτου ἀπόσχωνται.

10

λη'. *Περὶ τοῦ ἀνεκποιήτα εἶναι πάντα τὰ τῇ μονῇ ἀφιερωθέντα.* — Ἀνεκποιήτα εἶναι βουλούμεθα τὰ ἐπικτηθέντα ἡμῖν ἱερά τε σκεύη καὶ ἔπιπλα, θείας τε εἰκόνας καὶ βίβλους· περὶ γὰρ τῶν ἀκινήτων περιττόν ἐστι καὶ λέγειν. οὐ μόνον δὲ ἀνεκποιήτα, ἀλλὰ καὶ παντελῶς ἀναφαίρετα καὶ παρὰ μηδενός ποτε τὸ σύνολον ὑφαιρούμενα, ὡς ἀναθήματα τῷ τιμίῳ προδρόμῳ καὶ βαπτιστῇ Ἰωάννῃ ἀφιερωθέντα· ἑτέραν γὰρ εὐλογον πρόφασιν τοῦ ὑφαίρεσιν τούτων ποιήσασθαι ἢ ἀπόκτησιν οὐδ' ὑμεῖς οὐτ' ἄλλος τις εὖ φρονῶν ὀρίσαιο, εἰ μὴ τὴν ἐκ τυχερᾶς συμβάσεως περίστασιν, τὴν ἐξ ἐμπρησμοῦ τυχὸν γινομένην ἢ ἐπιδρομῆς τινων πολεμίων τὴν μονὴν ἴσως τεφρωσάντων, ἢ καὶ ἀπὸ βάρρων κατερειψάντων καὶ πάλιν ὥσπερ καὶ πρότερον, ἢ καὶ τὴν ἀπὸ σεισμοῦ κατὰπτωσιν καὶ τῆς κατὰ πολλὰς ὅτι δέσιντο τῆς ἐξόδου εἰς περιποίησιν καὶ ἀνέγερσιν· τότε γὰρ εὐλόγως ὑφαιρεθήσονται ἢ καὶ ἀποκτηθήσονται, ὑφαιρεθήσονται δὲ νομισμάτων ἴσως μὴ ὄντων εἰς περιποίησιν τοῦ θεόντος ἀρκετῶς· οὐ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλ' οὐδὲ λαθραίως ἢ ὑφ' ἐνός καὶ ἀνωϊστί, ἀλλ' εἰς προὔπτον καὶ ἀριδύλως συνιόντων ἐπὶ τὸ αὐτὸ τοῦ προεστώτος, τοῦ οἰκονόμου, τοῦ ἐκκλησιάρχου καὶ τῶν λοιπῶν προκρίτων διακονητῶν, καὶ παρουσίᾳ τούτων πάντων ἢ τῶν δεόντων ὑφαίρεσις γένηται παρὰ τοῦ τὰς εἰσόδους τε καὶ ἐξόδους ποτὲ καὶ που ποιουμένου, εἰ μέλλοι ἑαυτῷ τὸ ἄμεμπτον περιποιεῖσθαι καὶ πάντας πληροφορεῖν.

15

20

25

30

λθ'. *Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι ἀργολογεῖν.* — Εἰ μὲν τινες ὑμῶν ἐν ἐργοχειρῶ τινὶ ἢ ἄλλῃ διακονίᾳ συνέρχονται καὶ ματαίαις ἀπασχολοῦντο ταῖς ὁμι-

3 Κορ. 1, α', 27—28. 15/30 Ἀνεκποιήτα — ὑφαίρεσις γέννηται] τυπικοῦ Εὐεργετίδου σ. 639—640, § 19'. 24 καὶ ὁ δ. ὅτε. 33 "Εἰ μὲν τινες" ἄχρι σ. 57, ²⁸ "βούλομαι εἶναι"] τυπ. Εὐεργ. σ. 640—641, § κα'—κγ'.

λίαις (εἶωθε γὰρ τοῦτο ταῖς συνελεύσεσιν), εἴτα καὶ εἰς αἰσχρολογίας ἐκτρέ-
 ποιντο ("ἐκ πολυλογίας" γὰρ φησιν "οὐκ ἐκφεύξῃ ἁμαρτίαν"), νουθετεῖσθαι
 παρὰ τοῦ κρείττονος μὴ παραιτεῖσθωσαν (ἐντελλόμεθα γὰρ αὐτὸ τοῦτο ποιεῖν ἐξ
 ἀγάπης) καὶ πείθεσθαι τῶν ψυχολαβῶν ἀφεμένους ἀπὸ τῶν θείων Γραφῶν
 5 ὡς ψυχωφελῶν διαλέγεσθαι ἢ σιγᾶν· "φειδόμενος" γὰρ "χειλέων νοήμων ἔσῃ"
 καὶ φρόνιμος, φησὶν ὁ Παροιμιαστής. καὶ ἐν ὁδῷ δὲ τυγχάνοντες καὶ τὸ αὐ-
 τὸ νοσοῦντες τῷ αὐτῷ θεραπευέσθωσαν· χρὴ γὰρ οὐχ ἥκιστα τούτους τηρι-
 καῦτα ἐγγρηγορέναι περὶ τὴν τοῦ νοὸς τήρησιν, εἰδότες ὡς εὐχολον δῆπου τῷ
 ἀντικειμένῳ ῥαδίως αὐτοῖς ἐπιβῆναι καὶ πρὸς πτώσιν καταγαγεῖν (ὃ μὴ γένοι-
 10 το), οἷα καὶ τῆς μάνδρας καὶ τῆς ποιμένης καὶ τοῦ ποιμένου ἀπφικισμένους.

μ'. *Περὶ τοῦ μὴ διαπληκτίζεσθαι πρὸς ἀλλήλους.*— Πρὸς τούτοις μὴδὲ
 πρὸς ὕβρεις ἀλλήλων χωρεῖν ἢ διαπληκτισμούς· ὁ γὰρ τοῦτο ποιῶν ἀφορι-
 σμῷ ὑποπεσεῖται· μὴ μετανοῶν δὲ καὶ τὴν συγχώρησιν ἐξαίτουμένος ἐν συν-
 τετριμμένῃ καρδίᾳ, καὶ ἐπιτιμηθήσεται· εἰρήνην γὰρ καὶ ἀγάπην ἔχειν αἰρού-
 15 μεθα πρὸς ἀλλήλους ὡς πάντοτε καὶ ἀντὶ τοῦ παροξύνοντος μεταμαθεῖν
 τὸ "Εὐλόγησον" καὶ "Συγχώρησον, ἀδελφέ". καὶ οἱ συνελεύσεις δὲ ματαίας
 ποιοῦντες καὶ παραβάλλοντες ἀνευλόγως ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν χωρὶς τινος
 χρειώδους αἰτίας καὶ τῆς τοῦ προεστῶτος ἐιδήσεως, νουθετούμενοι καὶ μὴ
 τοῦ κακοῦ ἀπεχόμενοι ἐπιτιμηθήσονται.

20 μβ'. *Περὶ τοῦ μὴ ἐπιτιμᾶσθαι τινὰ τι παρὰ τὸν κανόνα τῆς μονῆς, μη-
 δὲ λαθροφαγεῖν, μηδὲ μηνύματα δέχεσθαι ἀπὸ τινων.*— Καὶ οἱ ἐπικτήσεις
 τινὰς ἐπικτώμενοι παρὰ τὸν κανόνα τοῦ μοναστηρίου ἄχρι καὶ ὀβολοῦ ἢ ὀπώ-
 ρας, μὴ εἰδότες τοῦ προεστῶτος, τῷ ἐπιτιμῷ ὑποπεσοῦνται· παραπλησίως δὲ
 τούτοις καὶ ὁ λαθροφαγοποτῶν, εἰ μὴ ἐξωμολογεῖτο, καὶ ὁ μηνύματα δεχό-
 25 μενος ἐκ φίλων καὶ συγγενῶν καὶ ἀντιγράφων αὐτοῖς· ὁ δὲ τι νοσφιζόμενος
 ἀπὸ τῆς μονῆς, μὴ διορθούμενος δέ, ἐκδιωχθήσεται ἐξάπαντος.

μγ'. *Περὶ τοῖς ἀριθμοῦ τῶν μοναχῶν.*— Προκείσθω καὶ τοῦτο τοῖς εἰ-
 ρημένοις. ἐγὼ μὲν ἀριθμὸν ἐν ὧν βούλομαι εἶναι ἄχρι τῶν ὀδώδεκα εἰδύ-
 των γράμματα κατὰ τὴν τοῦ ὑπομονήματος ἡμῶν περιλήψιν, καὶ ὅτι καλὸν
 30 καὶ συμφέρον ταῖς ἀγωνιζομέναις ψυχαῖς ἢ μετ' ὀλίγων καλῶν ξυναυλία καὶ
 ὅτι ἡ ἀκτημοσύνη ῥαδίως κατορθοῦται ἐν τοῖς ὀλίγοις μᾶλλον καὶ γράμμα-
 τα εἰδύσιν ἢ τοῖς πολλοῖς καὶ ἀγραμμάτοις καὶ μὴ φοβουμένοις τὸν κύριον,
 ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ δουλεύουσιν. εἰ δὲ θελήσει ὁ κύριος τὴν ταιαύτην
 πλατυνθῆναι μονήν, τοσοῦτοι ἔσονται, ὅποσοι καὶ τὰ τῆς τροφῆς ἐπ' ἀρχετὸν
 35 ἔχετε καὶ ὅσοι τὴν τοῦ τυπικοῦ τούτου φυλακὴν καὶ ἀκρίβειαν ἐπισπεύδετε

καὶ ὅσοι τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν ὁμόνοιαν τῶν ἄλλων πάντων ἡγεῖσθε προτιμητέαν καὶ τοῖς προεστῶσιν ὑμῶν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ καὶ ταπεινώσει καρδίας ὑπείχετε καὶ τὰ παρ' ἐκείνων ἐντελλόμενα φιλοθέως ἐκπληροῦν σπουδάζετε· οἱ δ' ἄλλοι ἀποπεμπέσθωσαν, κἂν εἰς ὀλίγους δέοι περι-
στῆναι ὑμᾶς· κρείσσων γὰρ εἷς ποιῶν τὸ θέλημα κυρίου, ἢ μυρίοι παρά- 5
νομοι.

μγ'. *Περὶ τοῦ μὴ ἔχειν ὑπονοερούς.* — Ὑπουργοὺς οὐκ ἐξέσται ὑμᾶς ἔχειν· εἶναι δὲ σύντρεις ἐν τοῖς κελλίοις ἐν καὶ τὸ αὐτὸ φρονούντας, καὶ μάλα χρη-
στὸν καὶ κατὰ πολλοὺς τρόπους ὠφέλιμον· τὸ γὰρ εἶναι ἓνα καὶ μόνον εἰς τὸ
κελλίον ἐν τοῖς ἀρχαρίοις βλαβερόν ἐστιν. εἶναι δὲ σύντρεις ἐν τοῖς κελλίοις 10
ἐν καὶ τὸ αὐτὸ φρονούντας καὶ τὸ αὐτὸ πνέοντας ἀγάπης νόμῳ πνευματι-
κῆς καὶ ὡς ὁμοφύχους ἀδελφούς τῷ ὄντι συνδιάγοντας, τὸν αὐτόν τε τοῦ κυ-
ρίου ζυγὸν ἔλκοντας ὁλοφύχως καὶ ἀλλήλοις ἐν εἰρήνῃ καὶ τῇ δεούσῃ ἐπι-
μελείᾳ καὶ εὐλαβείᾳ ὑποταττομένους, ὠφέλιμον. δέον δὲ κἂν τούτῳ τὴν διά-
κρισιν ποιεῖσθαι τὸ ἴδιον, ὡς ὑπείκειν δηλαδὴ τὸν ἀρχαρέστερον τῷ προ- 15
δευκότῃ, τὸν ἰδιωτικώτερον τῷ λογικωτέρῳ, τὸν ἀγροικότερον τῷ ἐμπειροτέ-
ρῳ καὶ τὸν νεώτερον τῷ γηραιότερῳ· εἰ δὲ τινὰς καὶ μόνους εἶναι ἐν τοῖς
κελλίοις κρίνει ὁ προεστώς, αὐτὸς ἂν εἰδῇ τὸν τρόπον.

μδ'. *Περὶ τοῦ μὴ κλειδοῦσθαι τὰ κελλία τῶν μοναχῶν.* — Κλειδιά δὲ
ἐν τοῖς κελλίοις ὑμῶν μήποτε κρεμασθήτωσαν· οὐδὲ γὰρ μοναχοῖς τοῦτο ἀρ- 20
μόδιόν ἐστιν· ἐκεῖνα γὰρ κλειδοῦνται, ὅσα εἰσὶ κρυπτά καὶ οὐ βούλεται ὁ
κατέχων φανερωθῆναι αὐτά. ὑμῶν δὲ πάντα κοινὰ εἰσι καὶ φανερά καὶ διὰ
τοῦτο κλειδώσεως ἐν ὑμῖν χρεία οὐκ ἔσται· ὁ δὲ τοῦτο ποιῶν γνωρίζεσθω
παρὰ πάντων, ὅτι κλέπτῃς ἐστὶ καὶ οὐ θέλει φανεροῦσθαι τὰ παρ' αὐτοῦ κρυ-
πτόμενα καὶ ἐπὶ τούτῳ τῇ κλειδώσει χρᾶται· καὶ διὰ τὸν κύριον φυλαττέ- 25
σθω καὶ τοῦτο ἐν ὑμῖν· καὶ ἐὰν οὕτως ἐστέ, οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν τῷ πάθει τού-
τῳ κρατηθήσεται. ἱμάτια ὠνεῖσθαι καὶ τῷ δοχείῳ ἀποτίθεσθαι ἐπιτρέπομεν,
ὡς ἂν ὅτε χρήζοιτε λαμβάνοιτε· περιποιεῖσθαι τε καὶ τὰ παλαιὰ κατὰ δύ-
ναμιν καὶ χρᾶσθαι τούτοις καλόν· μόνην γὰρ τὴν ἀναγκαίαν ζητητέον χρεῖαν,
τὸ δὲ περιττὸν ὡς τοῦ ἐναντίου μισητέον· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν μανδύων 30
καὶ τῶν περιστηθίων καὶ τῶν ὑποδημάτων καὶ ἀπλῶς πάντων τῶν χρειωδῶν
λέγομεν. ὅταν οὖν σχοίῃ τις ἀναγκαίως καινότερόν τι τούτων ἀπολαβεῖν, τὸ
παλαιὸν κομιστέον ἄρα ἐν τῷ δοχείῳ, ὁστέον τε αὐτὸ τοῦτο καὶ ἕτερον ἀπο-
ληπτέον εἰδῇ τοῦ προεστῶτος· ἄλλως γάρ, εἰ μὴ τὰ παλαιὰ κομίζοιτε, δι-
δόναι ὑμῖν οὐκ ἐντελλόμεθα. 35

6/18 Περὶ τοῦ μὴ ἔχειν — τὸν τρόπον] τοπ. Εὐεργετίδος, σ. 641—642, § κδ'. 25 "ἱμά-
τια ὠνεῖσθαι" ἄλλοι σ. 59,17 "παρκαυθεῖσθαι" αὐτόθι σ. 642—643, § κε'—κη'.

με'. *Περὶ τοῦ τὴν αὐτὴν τροφὴν καὶ πόσιν καὶ ἐνδύσιν ἔχειν ἅπαντας.*—
Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ τοῦτο ὑμῖν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ δεσπότου
ἡμῶν, τοῦ τιμίου Προδρόμου, παραγγέλλομεν, ὡς ἂν εἴη πᾶσιν ὑμῖν ἡ αὐτὴ
τροφὴ τε καὶ πόσις, ἐνδύσεις τε καὶ ὑπόδησις καὶ μὴ διαφορὰ τις τούτων
5 ποτὲ ἐν ὑμῖν γένοιτο, ἀλλὰ τοῖς αὐτοῖς χρήσεσθε πάντες, φημί δὴ ὁ ἡγού-
μενος, ὁ οἰκονόμος, ὁ ἐκκλησιάρχης, οἱ προὔχοντες τῷ χρόνῳ καὶ τῇ ἀρετῇ
καὶ τῇ τοῦ βίου περιφανείᾳ καὶ οἱ τούτων κατὰ ταῦτα λειπόμενοι· μόνους
γὰρ ἐκείνους θεραπευτέον ἐν ἅπασι καὶ χειραγωγητέον, ὅσοι δὴ προφανῶς
ἐν ἀρρωστίαις κατάκεινται καὶ διὰ τοῦτο δέονται τυχὸν κρείττονος βρώσεως
10 τε καὶ πόσεως πρὸς σύστασιν τοῦ ταλαιπώρου αὐτῶν σώματος· τοῦτο γὰρ
καὶ διακρίσεως οἶμαι καὶ τὴν συνείδησιν τῶν πολλῶν διατηροῦν ἀσκανθάλι-
στον. καὶ τοῦτο δὲ ποιεῖν τὸν ἡγούμενον ἀναγκαῖον, εἰσεῖναι ἐν τοῖς κελλίοις
ὑμῶν τοῦ μηδὲς ὅποτε καὶ βούλοιτο καὶ τὰ περιττά, εἴπερ εἰσὶ τινες ἔχον-
τες, ἐκφορεῖν καὶ τῷ δοχείῳ ἀποτιθέναι, ἣ τοῖς ἐνδεῶς ἔχουσιν ἐπιχο-
15 ρηγεῖν.

μς'. *Περὶ τοῦ χρῆναι ἄλουτεῖν.*—Καὶ ἄλουτοι δὲ τὸ παράπαν διάγοι-
τε, τοὺς ἀρρωστοῦντας δὲ μόνους δέον ἐστὶ παραμυθεῖσθαι καὶ τούτῳ.

μζ'. *Περὶ τοῦ πῶς δεῖ χειροτονεῖσθαι τοὺς διακονητάς.*—Αἱ χειροτο-
νίαι τῶν διακονητῶν κατὰ τὴν τοῦ οἰκονόμου προχείρισιν ὀφείλουσι γίνεσθαι,
20 τῶν κλειδίων δηλαδὴ ἐνώπιον τιθεμένων τοῦ Χριστοῦ ἢ τοῦ τιμίου Προδρό-
μου καὶ τρισαγίου γινομένου καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ προχειριζομένου μετὰ τὰς
θεούσας τρεῖς γονυκλισίας τὰς κλεῖς ἐκεῖθεν λαμβάνοντος αὐτοχείρως, εἴτα τῷ
προεστώτι τὸν ἑαυτοῦ ὑποκλινάμενος αὐχένα καὶ τὴν παρ' ἐκείνου ἐκδεχομέ-
νου εὐλογίαν οὕτως ἔχουσιν κατὰ ῥῆμα· "Ἡ πρεσβεία τοῦ τιμίου προδρόμου
25 καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου δι' εὐχῶν τῶν ἀγίων πατέρων προχειρίζεται σε οἰ-
κονόμον", ἢ τόδε, ἢ τόδε. ταῖς μέντοι μὴ ἐχούσαις κλειδιά ὁ τῆς θείας εἰ-
κόνης ἀσπασμὸς καὶ ἡ τοῦ ἡγουμένου σφραγὶς ἀρκέσουσιν εἰς προχείρισιν.
πρέπον οὖν τρεῖς εἶναι δοχειαρίους, ὧν τὸν μὲν ἕνα τὰ τῆς μονῆς ἱερὰ σκεύη
καὶ ἔπιπλα καὶ ἀπλῶς εἴ τι κρεῖττόν ἐστι παραφυλάττειν (ὃν δὴ καὶ σκευο-
30 φύλακα ἐπικλητέον), τὸν δὲ ἕτερον τὰ τῆς ἐξόδου νομίσματα κατέχειν, τὸν
δ' ἄλλον διανέμειν τοῖς ἀδελφοῖς τὰ χρειώδη ἀπὸ τοῦ δοχείου, ἐνδύματα
λέγω καὶ ὑποδήματα καὶ τὰ λοιπά, ποιεῖν τε καὶ τὴν τῶν παραβαλλόντων
ἀδελφῶν ἀνάπαυσιν ἐκδεχομένως ἐν τοῖς κοιτῶσιν· ὧν ἄρα τὴν ἐπὶ βρώ-
σει χρεῖαν ἢ κοινὴν τράπεζα παραθήσοι πρὸς τε τὸν καιρὸν καὶ τὸ πρόσωπον.
35 μη'. *Περὶ τοῦ χρῆναι εἶναι ἐπιστημονάρχην ἐν τῇ μονῇ.*—Ὡς δὲ εἶναι καὶ

18 "Αἱ χειροτονίαι" ἄχρι σ. 61, ^{αδ} "πατὴρ ἡμῶν καὶ κτήτορ"] ταῦτά ἐν τῷ τῆς Εὐεργε-
τιᾶς, σ. 643—646, § 28'—λε'.

ἐπιστημονάρχην ἐν τε ταῖς τῶν ψαλμοῦδιῶν εἰς τὸν ναὸν εἰσελεύσεσι καὶ ἐν
 ταῖς τῶν ἐστιάσεων ἐπιτηροῦντα τοὺς ἀδελφούς, ὡσαύτως καὶ κατὰ πᾶσαν
 ὥραν καὶ συγκαθημένους ἀνευλόγως καὶ ἀργολογοῦντας ἢ καὶ ἀργοῦντας εἴτε
 τι ἀπρεπὲς καὶ ἀνόνητον ποιοῦντας καὶ διοριθούμενον περὶ τὸν τὰς ἐαν-
 τῶν προσιέναι κέλλαις, τῇ εὐχῇ καὶ τῷ ἐργοχείρῳ προσανέχοντας· ἀλλὰ μὴν 5
 καὶ τραπεζάριον διακονοῦντα μὲν καὶ ἐφ' οἷς ὁ κελλαρίτης αὐτῷ ἐπιτρέψει,
 περιόντα δὲ καὶ τὴν τράπεζαν ἐν τοῖς καιροῖς τῶν ἐστιάσεων καὶ τοὺς ἀδελ-
 φούς ὀχλοῦντας ἴσως ἢ ψιθυρίζοντας ὑπομιμνήσκοντα τὴν σιωπὴν καὶ τὸν
 πεντηκостὸν φάλλειν ἕκαστον κατὰ νοῦν· ἔτι γε μὴν καὶ τοὺς παραβάλλον-
 τας ἀνερευνᾶν καὶ ὡς εἰκὸς καθίζειν εἰς τὴν τράπεζαν, παρατηρεῖσθαι τε καὶ 10
 τὴν τῶν ἀδελφῶν εἰσέλευσιν ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ σημειοῦσθαι, τίς μὲν αὐτῶν
 ἀπέλειψεν ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ, τίς δὲ καὶ εἰς τὴν ἐστίαν, καὶ προσαγγέλλειν
 τούτους τῷ προεστώτι· ὁ μὴ γὰρ οὕτω ποιῶν, ὡς μὴ ὀλοφύχως διακονῶν,
 ἐπιτιμηθήσεται. ἀμέλει τοὺς ἐφ' ἑκάστην τῶν διακονιῶν προκεχειρισμένους
 προσεκτικῶς μὲν καὶ θεοφόβως αὐτὰς μετιόντας ἔαν ἀμετακινήτους δίκαιον, 15
 ἀμελοῦντας δὲ αὐτῶν καὶ καταφρονοῦντας, ἴσως δὲ καὶ ὀλοιομένους ἐν αὐ-
 ταῖς, μεθιστᾶν καὶ ἐτέρους ἀποκαθιστᾶν· εἴ τις δὲ τούτων νοσφίζόμενος εἴη
 τι ἄκρι καὶ τοῦ τυχόντος, ὑπόδικος ἔσται τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ
 τῇ παναχράντῳ αὐτοῦ μητρὶ καὶ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, τῷ τιμίῳ προδρόμῳ καὶ
 βαπτιστῇ Ἰωάννῃ, ἀφ' ὧν ἄρα τὰς κλεῖς παρέλαβεν ὑποσχόμενος ἀδόλως 20
 καὶ ἐκθύμως διακονῆσαι. παρακαλῶ οὖν τοὺς κελλαρίτας, τοὺς ἀρτοποιούς,
 τοὺς ὀψοποιούς, τοὺς ἐπιμελητὰς τῶν ἡμιόνων, τοὺς μετοχιαρίους, τοὺς οἰ-
 κονομοῦντας ἐν τοῖς τῆς μονῆς κτήμασι, τοὺς ἐν τῇ πόλει στελλομένους, τοὺς
 ἄλλοσε ἀπιόντας ἐκ προτροπῆς τοῦ ἡγουμένου ἢ καὶ τοῦ οἰκονόμου καὶ ἀπλῶς
 πάντας τοὺς διακονοῦντας, ὀλοφύχως τῶν διακονιῶν αὐτῶν ἔχουσιν, ὡς οὐ 25
 μικρὰν ἐντεῦθεν ἐλπίζοντας τὴν ἀντάμειψιν· ὧν τοῖς μὲν ἀγραμμάτοις ἀρκέ-
 σει πάντως εἰς ἀπολογία καὶ θεῷ καὶ ἡμῖν ἢ περὶ τὴν διακονίαν προσοχή
 τε καὶ ἐπιμέλεια, τοὺς δὲ γε εἰδότας γράμματα, κωλυομένους δὲ ἴσως διὰ τὸ
 τῆς διακονίας πολύσχλον τοῦ τὴν ἐν ταῖς εὐχαῖς αὐτῶν ἀκολουθίαν ἐκτελεῖν
 καὶ τοῦ συνιέναι τοῖς ἀδελφοῖς κατὰ τὰς συνάξεις παραινῶμεν μὴ ὀλιγορεῖν 30
 ἢ ἀπογινώσκειν, ὡς δὴ τὴν ἑαυτῶν ἀπολωλεκτότας ὠφέλειαν, ἀλλ' εὐθύμως
 τε μᾶλλον καὶ χαρμωδύως ἔχειν, ὅτι ἐνίσχυσεν αὐτοὺς ὁ κύριος τοῖς ἑαυτῶν
 ἀδελφοῖς κατὰ μίμησιν ἐκείνου διακονῆσαι, ὥς φησιν· "Οὐκ ἤλθον διακονη-
 θῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ θεῖναι τὴν ψυχὴν μου λύτρον ἀντὶ πολλῶν".
 ὁρᾶτε, ἀδελφοί μου, ποῖον αὐτοὶ ἔργον ἀποπληροῦτε; ὁρᾶτε τίνα μιμεῖσθε; 35

βλέπετε ὅτι τὸ κεφάλαιον παντὸς ἀγαθοῦ, τὴν ἀγάπην, μετέρχεσθε; τί οὖν
 λυπεῖσθε καὶ κατηφιᾶτε τῆς συνάξεως ἀπολειπόμενοι; οὐκ ἐννοεῖτε, ὅτι τὰς
 ἑαυτῶν ψυχὰς τίθεσθε ἀντὶ πολλῶν, ὡς ὁ ἐμὸς δεσπότης Χριστός, ἵνα δη-
 λαθῇ τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ἀναπαύσητε; χαίρειν μὲν οὖν καὶ σκιρτᾶν ὑμᾶς
 5 δεῖ, ὅτι ὁ μὲν δύνανται ἂν κατορθῶσαι οἱ τῇ εὐχῇ προσανέχοντες, ἔργῳ
 καθ' ἑκάστην αὐτοὶ ἐκπληροῦτε. μακάριοί ἐστε τῆς ἐντεῦθεν ἀπασχολίας καὶ
 ζηλωτοί· καλὴ μὲν γὰρ καὶ ἡ προσευχὴ καὶ σφόδρα καλὴ θεῷ προσομιλεῖν
 ἡμῶν ποιῶσα καὶ ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν ἡμᾶς αἵρουσα, κρείσσων δὲ ἄρα καὶ
 μείζων πολλῶ πλέον ἀγάπῃ· ἐκείνη μὲν γὰρ μέρος ἀρετῆς καὶ τοῦ ὅλου σώ-
 10 ματος τῆς τελειωτικῆς τελειότητος ἀπότμημά τι καὶ μῦρον, ἡ δὲ ἀγάπη κε-
 φαλή καὶ ἀπαρτισμός. καὶ γὰρ καὶ τὴν ὑποποιὸν ταπεινῶσιν συνεζευγμένην
 ἑαυτῇ δείκνυσιν καὶ τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὴν φιλανθρωπίαν, δι' ἧ καὶ μᾶλλον
 ὁ θεὸς γέγονεν ἄνθρωπος καὶ δι' ἧ καλεῖται θεὸς καὶ δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος
 θεὸς ἀποδείκνυται καὶ τῷ οὐρανίῳ πατρὶ ὅμοιος. ἵνα τί γοῦν τὸν θησαυρὸν
 15 τούτων πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀφέντες καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τὰ κάτω καὶ πρὸς
 ἑνὸς ἐπὶ κτήσιν τρέχετε; δεόν τὴν κεφαλὴν οὕτω φθάσαντας εὐπετῶς κατέχειν
 τε ἀσφαλῶς καὶ πάντα ποιεῖν, ὥστε μὴ ταύτης ἐκπεσεῖν. "Δεδοίκαμεν" φασί
 "διὰ τὴν τοῦ κανόνος ὑστέρησιν". ἀλλὰ μὴ δεδίκατε· ἡ γὰρ καθαρὰ ἐξαγόρευσις
 τὸ ὑστέρημα ταύτης ἀναπληρώσει ὑμῖν, τὴν συγχώρησιν δικαίως ἐπιβραβεύ-
 20 οῦσα· μόνον μὴ ῥαθυμίας ἢ τὸ ὑστέρημα· τοῦτο φοβεῖσθε, τοῦτο προσέχε-
 τε. εἰ δὲ τοῦτο μὴ εἴη, χαίρετέ μοι τῶν διακονιῶν ὀλοφύχως καὶ προθύ-
 μως ἐχόμενοι. οἱ μὲν διακονηταὶ οὕτως ἱκανῶς νοουθετηθέντες ὅλοι τοῦ δια-
 κονεῖν ἔσονται καλῶς ποιῶντες.

μθ'. *Περὶ τοῦ ποδαποῦς εἶναι χρὴ τοὺς εἰς τὰ τῆς μονῆς ἀκίνητα στελ-
 25 λομένους.*—Ἐπεὶ δὲ τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν συνεπόμενος καὶ ὁ ποτὲ ἀνεγείρας
 βασιλεὺς τὴν τοιαύτην μονὴν καὶ κτήσεις τινὰς ἀκινήτους ἐπεκτέτατο, ἀφ'
 ὧν μικραὶ τινες καὶ οὐδαμιναι νῦν κατελείφθησαν, πολλῶν οὐσῶν καὶ προ-
 καθαρπαγισῶν παρὰ διαφόρων προσώπων, καὶ δεῖ τούτων φροντίζειν τὸν προ-
 εστῶτα, παρατηρεῖτω αὐτῷ τὰ εἰς δύναμιν ὁποίους εἶναι τοὺς εἰς τὴν τού-
 30 των πρόνοιαν πεμπομένους, εὐλαβεῖς δηλονότι καὶ σώφρονες καὶ γηραιοὺς εἰς
 ἅπαν, εἰ δυνατόν, καὶ πρὸς τὰ πάθη νεκροὺς διὰ τὰς ἐκ τοῦ Βελίαρ ἐπιβουλὰς.

ν'. *Περὶ τῶν κεκοιμημένων.*—Ἀρχούντως οὖν ἤδη περὶ τῶν τῆς μο-
 νῆς καὶ ὡς εἶκός διαθέμενοι, περὶ τῶν κεκοιμημένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν
 ἡμῶν ἐπὶ τούτοις διαληψόμεθα. προσήκει τοίνυν λαμπρῶς καὶ μεθ' ὁλονό-
 35 κτου φαλμωδίας ἐφορτᾶζειν ἡμᾶς τὴν μνήμην τοῦ τρισμάχαρος καὶ ἀοιδίμου
 πατρὸς ἡμῶν καὶ κτήτορος κῦρι [Ἰωάννου], ἥτις κατ' αὐτὴν [τὴν ἐκ' τοῦ Δε-

36 Ὁ χώρος τῶν ὀνομάτων Ἰωάννου καὶ τὴν ἐκ' τοῦ Δεκεμβρίου ἐξ ἀρχῆς κενός

κεμβρίου] τυγχάνουσα, κατ' αὐτὴν δὴπου ἀνυπερθέτως τελεσθήσεται, ἐν ᾗ
καὶ συνδράμη, εἰ μὴ τις εἴη Κυριακή. ἡ δὲ ἀκολουθία τῆς ψαλμωδίας οὕτως
ψαλεῖται, καθὼς ἐν τῷ βαμβακηρῷ βιβλιδαρίῳ εὐρήσετε ἀναταττομένην. ὁμοίως
καὶ τὴν μνήμην τοῦ πανοσιωτάτου κῦρι Λουκᾶ, τοῦ γεγονότος μητροπολί-
του Μεσημβρίας καὶ τῆς μονῆς ταύτης ἡγουμενεύσαντος, τοῦ ἁγίου μου πα- 5
τρὸς καὶ ἀναδόχου μου· οὗ τῆς ἐργασίας τῆς πνευματικῆς καὶ τῆς ὑπομονῆς
καὶ τῆς ταπεινώσεως καὶ τῶν ἀπείρων δακρύων αὐτοῦ τὴν ἀντάμειψιν εἰ
βούλεσθε μαθεῖν, τῷ τιμῷ καὶ ἁγίῳ αὐτοῦ λειψάνῳ ἀσθενοῦντες προσέλθετε
καὶ ἐκ τοῦ ἐλαίου τῆς κανδήλας αὐτοῦ ἀλειφόμενοι τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ παρὰ
θεοῦ εὐωδίαν καὶ χάριν τῆς ἰάσεως ἐπιγνώσεσθε. ναὶ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ὅσοι 10
τι μνήμης ἄξιον τῇ μονῇ περιποιήσαντο καὶ μνημονεύεσθαι παρ' ὧν τε-
τυπώκασιν ἐτησίως τὰ μνημόσυνα γίνονται, ἡγουν τοῦ μακαρίτου σεβαστοῦ
κῦρι Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου, τοῦ γεγονότος γαμβροῦ τοῦ ἀοιδίμου κῦρι
Ἰσαακίου τοῦ σεβαστοκράτορος, τοῦ καὶ ἐν τῷ θείῳ καὶ ἀγγελικῷ σχήματι
Νεοφύτου μετακληθέντος· ὁμοίως καὶ τῆς σεβαστῆς κυρᾶς Εὐδοκίας τῆς Κο- 15
μνηνῆς, τῆς συμβίου αὐτοῦ καὶ τῶν παιδίων αὐτῶν, ἡγουν Ἰωαννικίου μο-
ναχοῦ τοῦ συναδελφοῦ ἡμῶν καὶ υἱοῦ αὐτῶν· ὁμοίως καὶ τὴν μνήμην τῆς
ἁγίας δεσποίνης κυρᾶς Μαρίας, ὁμοίως καὶ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ
πατριάρχου κυροῦ Νικολάου· σὺν τούτῳ καὶ τὴν μνήμην τοῦ εὐεργέτου ἡμῶν
κῦρι Λέοντος τοῦ Ἰκανάτου καὶ τῆς συμβίου αὐτοῦ Ἄννης καὶ τῶν παιδῶν 20
αὐτῶν· σὺν τούτοις καὶ τοῦ ἡγαπημένου ἡμῶν ἀδελφοῦ τοῦ χαρτουλαρίου
κῦρι Κωνσταντίνου τοῦ τοῦ Ζιχλίας, ἐπὶ τούτοις καὶ τὴν μνήμην τῶν γο-
νέων ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ (ὧν τὰ ὀνόματά εἰσι ταῦτα· Νικηφόρος καὶ Θεο-
δούλη μοναχή, Χριστοφόρου καὶ Μαρίας μοναχῆς τῆς μητρὸς μου τῆς ἡγια-
σμένης), ὅπως εὐρωσιν ἔλεος σὺν ἐμοὶ ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. 25
τούτων δὲ τὴν μνήμην ἐντέλλομαι ὅμῃν ἐν κυρίῳ ποιεῖν ἅπασι τοῦ ἐνιαυτοῦ,
ἡγουν τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός. [ἐπεὶ δὲ μετὰ θεὸν δευτέρα
ἡμῖν κτητόρισσα ἀνεδείχθη ἡ ἐν σεβασταῖς σεβαστῇ καὶ ἐν μοναχαῖς μοναχή
κυρὰ Εὐδοκία ἡ Κομνηνή, ἡ θυγάτηρ τοῦ ἀοιδίμου σεβαστοκράτορος κῦρι
Ἰσαακίου, ἣ καὶ Ξένη μετονομασθεῖσα καὶ πολλὰς καὶ πολλάκις ἐν ἡμῖν καὶ 30
τῇ καθ' ἡμᾶς μονῇ τὰς δωρεὰς καὶ εὐεργεσίας ἐνεδείξατο· ἀλλὰ καὶ νῦν ἡγουν κατὰ
τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς ζ' ἰνδικτιῶνος τοῦ ς' ἐτους ἐδεδώκει πρὸς ἡμᾶς
καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς μονὴν χάριν ἐξωνήσεως ἀκινήτου τινὸς ἐπικτήσεως νομί-

ἦν ἐν τῷ κώδικι προστετέθησαν δὲ μετέπειτα διὰ χειρὸς ἐτέρας, πάντως δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τῆς
μονῆς ἀνακαινιστοῦ καὶ τοῦ τυπικοῦ τούτου συντάκτου Ἰωάννου μοναχοῦ. 10/12 ναὶ μὴν ἀλ-
λὰ — γίνονται] τυπ. Εὐεργ. σ. 647. 27 Ἡ τοῦ κώδικος σελὶς 83³ ἀφείθη ἐξ ἀρχῆς κενὴ κατὰ
τὸ ἡμῖς, κενὴ δὲ ἀφείθη καὶ πᾶσα ἡ σελὶς 84². Οὕτως αἱ ἐν ἀγκύλαις προσθήκαι εἰσι μεταγενέστε-
ραι, οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ 1144-ου ἔτους νεώτεραι.

σματα χρυσᾶ σταυράτα τοῦ Μονομάχου λίτρας τέσσαρας καὶ συνεφωνήσαμεν
 καὶ ἡμεῖς ποιεῖν καθ' ἕκαστον χρόνον λόγῳ μὲν τοῦ μακαρίτου ἀνδρὸς αὐτῆς
 κατὰ τὴν α' τοῦ Ἰαννουαρίου μηνὸς ἰδικὴν παννυχίδα καὶ λειτουργίαν, λόγῳ
 δὲ τοῦ μακαρίτου υἱοῦ αὐτῆς, τοῦ μοναχοῦ κῦρι Ἰωαννικίου, κατὰ τὴν β' τοῦ
 5 Ἰουνίου ὁμοίως ποιεῖν ἰδικὴν παννυχίδα καὶ λειτουργίαν· ἀλλὰ καὶ λόγῳ αὐ-
 τῆς, ἄχρις ἂν ἐν ταῖς ζῳσίῃς ἐστί, κατὰ τὴν γβ' τοῦ Νοεμβρίου παννυχίδα
 παρακλητικὴν καὶ λειτουργίαν καὶ μετὰ θάνατον αὐτῆς κατὰ τὸν καιρὸν τῆς
 τελευτῆς αὐτῆς τὰ ὅμοια ποιεῖν· πρὸς ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ κατὰ τὴν ε' τῆς
 10 Ἀπόκρεω λόγῳ πάντων τῶν προτελευτησάντων αὐτῶν παννυχίδα καὶ λειτουρ-
 γίαν δι' οἰκείων πάντως, τῶν τῆς ἡμετέρας μονῆς ἐξόδων, ποιεῖν,—παρακα-
 λῶ ὑμᾶς, ἀδελφοί, τοὺς νῦν ὄντας καὶ τοὺς μεθ' ἡμᾶς ἐλευσομένους, ὥς ἂν
 ταῦτα οὕτω φυλάττωνται, ἄχρις ἂν ἡ μονὴ ἡμῶν συνίσταται, ἵνα μὴ ἐκ παρα-
 βασίας εἰς κῆρυμα ἐμπέσωμεν]. καὶ τῶν ἀδελφῶν δὲ ὁμοίως, ὧν δὴ καὶ τὰ
 ὀνόματα τοῖς διπτύχοις ἐνεγράφησάν τε καὶ ἐγγραφήσονται. οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ
 15 καὶ τοῦ νεωστὶ τελευτήσαντος ἀδελφοῦ ἡμῶν καθ' ἑκάστην ἀνὰ πᾶσαν σύνα-
 ξιν, ὄρθρου τέ φημι καὶ λειτουργίας καὶ ἐσπερινοῦ, τὴν ἀνάμνησιν γίνεσθαι
 ἐν ταῖς ἐκτενεσί δεήσεσιν ἄχρι τῶν τεσσαρακοστῶν αὐτοῦ· ἐν οἷς ὁσήμεραι
 καὶ προσφορά ὑπὲρ αὐτοῦ προσκομισθήσεται. σὺν τούτοις δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς
 μνήμας τῶν θνησκόντων σημειωτέον τὸν ἐκκλησιάρχην, ἵν' ἔχοιεν ὑμῖν αὐταί
 20 ἀνεπιλήστως καὶ τελῶνται ἀπαρλείπτως. πλην ἄλλ' ἐνταῦθα δεῖ τι καὶ οἰ-
 κονομικώτερον διορίσασθαι. ἐπειδὴ γὰρ ἐνδέχεται πληθυνόντων τῶν θνησκόν-
 των ἀδελφῶν πολλάκις ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐβδομάδι τριῶν ἢ τεττάρων μνήμας
 συνδραμεῖν ἢ καὶ πλείονων καὶ ἀναγκαῖον πάντως ἑκάστου μνήμην τελεῖν ἐν
 ταῖς παννυχίδι ταῖς καθ' ἡμέραν ἡμῖν χρεωστικῶς ὀφειλομέναις καὶ τὸν ἐπὶ
 25 τῷ προαπελθόντι ψάλλειν, ἵνα μὴ τοῦτο γένηται, ἐντελλόμεθα ὥς, εἰ μὲν τι-
 νες τῶν ἀδελφῶν ἀπιέναι καὶ ψάλλειν τὸ νεκρώσιμον αἰροῖντο, οἱ δὲ λοιποὶ τὸν
 τετυπωμένον ψάλλειν τῆς παρακλητικῆς παννυχίδος, ἔστω καὶ τελείσθω τοῦ-
 το καὶ εὐαπόδεκτον ἡμῖν, οἷμαι δὲ καὶ τῷ θεῷ· εἰ δὲ διὰ χειμῶνα ἴσως ἢ
 καὶ ἀσθένειαν, ἵνα μὴ λέγω ῥαθυμίαν, οὐ βούλεσθε τοῦτο, ἀλλὰ παρατηρη-
 30 τέον καὶ ὅσων ἂν πάντων εἰδῇτε μνήμας ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἐβδομάδι συν-
 δραμούσας, πᾶσας ὁμοῦ τῶν πάντων διὰ μιᾶς τελεστέον τῆς παννυχίδος διὰ
 πάντων, εἰ μὴ τις εἴη μνήμη τινὸς τῶν ἡγουμένων γεγονότων ὑμῶν (τούτου
 γὰρ ἰδίᾳ ἡ μνήμη ὀφείλει τελείσθαι, ὥς ὑπὲρ πάντων ἀπολογησμένου ὑμῶν)
 καὶ οὕτως ἔσται τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν τὸ χρέος τῆς μνήμης ἀφωσιωμένον καὶ
 35 τοῦ κανόνος ἡμῶν μὴ ἐκπῆπτον. καὶ ἐν μὲν ταῖς παννυχίδι οὕτως, ἐν δὲ

13 "καὶ τῶν ἀδελφῶν" ἄχρι σ. 65.²⁰ "καὶ ἡμεῖς μὴ λέγωμεν"] τυπικοῦ Εὐεργετίδος σ.
 646—649, § λς'—λζ'.

ταῖς ὑπὲρ αὐτῶν λειτουργίαις καὶ τοῦτο καλόν, τὸ ὁμοῦ πάσας διὰ μιᾶς γίνεσθαι τὰς μνημας, προσφορῶν ὑπὲρ ἐκάστου προσκομιζομένων, ἢ ὡς βουλητόν ἐστι τῷ κατὰ τὴν ἡμέραν ἱερεῖ, ἢ μᾶλλον ὡς δυνατόν αὐτῷ ἐστίν, οὕτως καὶ ποιείτω. τὰ ἐν τῷ πολῶνι δὲ διδόμενα ὑπὲρ τινος, μνήμης τι ἄξιον, ὡς εἴρηται, τῇ μονῇ καταλείψαντος ἢ καταλείψοντος, ὑπὲρ οὗ καὶ δίδοσθαι τι 5 ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ συμπεφώνηται ἢ συμφωνηθήσεται, παρέχεσθαι προτρέπομεθα ἀνεγκρατῆτως. τὰ μέντοι δίπτυχα ἐντελλόμεθα ἐν κυρίῳ τοῖς τε ἱερεῦσιν αὐτοῖς καὶ τοῖς διακόνοις κατὰ πᾶσαν ἐπιέναι λειτουργίαν εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐν αὐτοῖς ἀπογεγραμμένων, ἵνα μὴ αὐτοὶ τὸ κρῖμα βασιτάσσωσι τῆς ἐκεῖνων ἀμνηστίας τε καὶ ὑστερήσεως. εἴρηται μὲν δὴ καὶ περὶ τούτων 10 δεόντως.

να'. *Περὶ τοῦ πῶς δεῖ τοὺς ἀποχειρομένους ἀποκείρεσθαι.*—Ῥητέον δὲ καὶ περὶ τῶν ἀποχειρομένων· οἳ γε, εἴ τινες εἶεν περιφανεῖς ἢ τῶν ἀνέκαθεν γνωρίμων ἡμῖν καὶ σχεδὸν εἰδότην τὴν ἡμετέραν δίαίταν, πρότερον τὴν τοῦ τυπικοῦ τούτου ἀκολουθίαν ἀναγνόντες καὶ ὑποσχεθέντες φυλάσσειν τὰ ἐν 15 αὐτῷ ἀναταττόμενα ἅπαντα ἀπαράθραυστα, ἀποχειρέσθωσαν καὶ ἔσωθεν τοῦ νενομισμένου καιροῦ, ἀξιοῦντες καὶ αὐτοὶ τοῦτο ἴσως καὶ ἀποδεχόμενοι. εἰ δὲ τῶν τυχόντων εἶεν καὶ ἄγνωστοι, μετὰ παρέλευσιν ἡμερῶν ἐπτά τῆς ἐνταυθοῖ τούτων ἀφίξεως ἐνδυσέσθωσαν τὰ ῥάκη καὶ τὰς μοναχικὰς περιβεβλήσθωσαν περικεφαλαίας, ἐπιταττέσθωσάν τε καὶ ταῖς κατὰ δύναμιν διακονίαις καὶ 20 ἐπιτηρεῖσθωσαν, εἰ μεθ' ὑπομονῆς ταύτας καὶ ταπεινώσεως ἐκτελοῖεν. ἂν μέντοι οὕτως ἔχοντες διακαρτεροῖεν ἄχρι χρόνων τριῶν, τοῖς ἀδελφοῖς τηνικαῦτα συνταττέσθωσαν ἀποχειράμενοι καὶ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ λαμβανέτωσαν σχήματος· εἰ δ' ὀκλάσαντες τυχὸν φανεῖν, γογγύζοντές τε καὶ καταρραθιμοῦντες τῶν ἐντεταλμένων, τῷ προεστῶτι μελήσει περὶ τοῦ 25 εἴτε δεῖ τούτους εἰσδέχεσθαι εἴτε καὶ μὴ.

νβ'. *Περὶ τοῦ μὴ λαμβάνειν τινὰς μοναχοὺς ἐξ ἄλλης μονῆς.*—Πρὸς δὲ τούτοις φροντιστέον ὑμᾶς καὶ τοῦ μηδὲν δεχεσθαι τινα ἀπὸ ξένης ἐρχομένων μοναχῶν καὶ ἀγνωρίστων, φυλάσσοντας κἂν τούτῳ τὴν τῶν ἁγίων κανόνων παράδοσιν· εἰ δὲ τούτου καταφρονήσετε, πολλὰ λυπηθήσεσθε καὶ οὐ 30 μικρὰ βλάβη καὶ ζημία ψυχικὴ τε καὶ σωματικὴ ὑμῖν ἐκ τούτου γενήσεται.

νγ'. *Περὶ τοῦ μὴ αἰτεῖν ἐκ τῶν ἀποχειρομένων προσενέξεις τινὰς ἡ ἀποταγᾶς.*—Τοὺς τοίνυν εἰσδεχθῆναι κριθέντας οὐ καταναγκαστέον περὶ τινος ἀποταγῆς τε καὶ προσενέξεως· οὐ γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ χάριν καπηλεύειν χρεῶν ἢ χρήμασι πιπράσκειν, μὴ πού τις ἐντεῦθεν αἰσχύνῃ καὶ ὄνειδος προσ- 35

28 ἀπὸ ξένης = μονῆς.

τριβῇ τῷ προΐκα ἐν ἡμῖν ἀποκείρεσθαι καὶ τὸ κακὸν καὶ ἐπάρατον τοῦτο
 ῥῆμα παρεισαχθῇ, " τὸ ἐμὸν " καὶ " τὸ σὸν " δηλονότι καὶ " τὸ μεῖζον "
 καὶ " τὸ ἥττον " καὶ " τὸ κρείττονα " οἶεσθαι τὸν προσενέγκαντα τοῦ μὴ προσ-
 ενέγκαντος. μὴ γένοιτο τοῦθ' ὑμῖν εἰς τὸν αἰῶνα, μὴ γένοιτο. εἰ δέ τις αὐ-
 5 τὸς ἐκεῖνος ἐκὼν ὁ ἀποκαρρησόμενος προσενεγκεῖν αἰροῖτο, δεκτέον· προαιρε-
 τικὸν γὰρ τοῦτο καὶ ἀβίαστον καὶ γνώμης ἔργον θεοφιλοῦς καὶ ἐλεημοσύνης
 τάξιν ἐπέχον καὶ εὐποιίας καὶ ὑπὲρ τῆς θεοῦθεν ἀντιμισθίας γινόμενον εἰς
 ἐξίλασμα τῶν πεπλημμελημένων αὐτῷ, μᾶλλον δὲ ἵνα τάληθές εἴπωμεν, ἀνά-
 θημα προσφέρεται τῷ θεῷ καὶ τῷ τιμίῳ καὶ δεσπότῃ ἡμῶν προδρόμῳ καὶ
 10 βαπτιστῇ τοῦ θεοῦ Ἰωάννῃ· ἄλλο μὲν γὰρ ἀποταγή καὶ προσένεξις, ἄλλο δὲ
 δῶρον ἢ ἐλεημοσύνης ἀπόδομα ἢ ἀνάθημα. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἐντεῦθεν ἔχει τὴν τῆς
 ἐλπίδος ἀντάμειψιν καὶ ὥσπερ τι ὄνιον τῶν χρειωδῶν προκαταβάλλεται ἐπὶ τισιν
 ἴσως ῥηταῖς συμφωνίαις καὶ ἀνταλλάξεσι, τὸ δὲ προΐκα καὶ οὐρανίαις ἐλπίσι καὶ
 ἀνταμείψεσιν ἀποκείμενον· τῷτοι μὴδὲ πρόκρισιν τινα τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν
 15 ὁ διδούς ὑπολαμβάνετω, ἀλλ' ἐπίσης εἶναι τοῖς πᾶσι καὶ κατὰ τὸν κρατή-
 σαντα τύπον τῆς μονῆς. ἂν δὲ γέ ποτε πειραθεῖς ἐκ δαιμόνων ὁ δούς, οἶα
 πολλὰ τὰ τῆς ἀβουλίας, ἐκατῆναι μὲν τῆς μονῆς πειραθῇ, βούλοιοτο δὲ καὶ
 τὸ δεδωρημένον ἀποκομίσασθαι, ἀλλὰ μὴ δοτέον αὐτῷ τοῦτο, κἂν ὅ τι τύ-
 χουεν ὄν· τὸ γὰρ ἅπαξ τῷ θεῷ ἀφιερῶν ἀναφαίρετον καὶ ὁ ἀφαιρούμενος
 20 ἱερόσυλος· ὁποῖον δὲ τὸ ἱεροσυλεῖν ἔχει τὸ ἐπιτίμιον, πάντες ἴσασι, κἂν ἡμεῖς
 μὴ λέγωμεν. ἐπειδὴ δὲ καὶ περὶ τῆς δαιμονιώδους διαζεύξεως καὶ ἀποστα-
 σίας ἐμνήσθημεν, φέρε μικρά τινα πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην περὶ αὐτῆς
 εἴπωμεν οὐκ ἀπὸ τῆς ἡμῶν διανοίας τῆς ἀσθενοῦς, ἀλλ' ἅπερ ὁ σοφὸς καὶ
 μέγας διδάσκαλος ἡμῶν, ὁ οὐρανοφάντωρ Βασιλεὺς, κατὰ ῥῆμα ἔλεξεν
 25 οὕτως:

νγ' (sic). *Περὶ τοῦ μὴ διὰ τὸ τυχὸν σκάνδαλον μεθίστασθαι τινα τῆς μο-
 νῆς.* — " Χρὴ μέντοι καὶ τοῦτο πεπεῖσθαι σαφῶς, ὅτι ὁ ἅπαξ εἰς σύνδεσμον
 καὶ συνάφειαν ἐλθὼν πνευματικῆς ἀδελφότητος, οὐχ οἷός τε ἂν εἴη ἀποκό-
 πτεσθαι καὶ χωρίζεσθαι τούτων οἷς συνηρμόσθη· εἰ γὰρ ἄνθρωπος πολλάκις
 30 εἰς κοινωνίαν βίου τοῦ ὕλικου συγερχόμενος οὐκ ἂν δύναίτο παρὰ τὰ συμβι-
 βασθέντα χωρίζεσθαι, ἢ τοῦτο ποιῶν ἔνοχος ἔσται τοῖς εἰρημένοις ἐπιτιμί-
 οῖς, πολλῶ μᾶλλον ὁ εἰς συμβίβασιν ἐλθὼν πνευματικῆς συμβιώσεως τοῖς
 ἄλυτον καὶ αἰώνιον τὴν συνάφειαν κεκτημένοις οὐχ οἷός τε ἂν εἴη μερίζειν
 καὶ ἀποκόπτειν ἑαυτὸν τούτων, οἷς συνεκράθη, ἢ τοῦτο ποιῶν βαρυτάτοις ἑαυ-
 35 τὸν τοῖς ἄνωθεν ἐπιτιμίαις ὑποβάλλῃ. εἰ γὰρ γυνὴ εἰς κοινωνίαν ἀνδρὸς ἀφίγ-

24 Βασιλεὺς] Constit. monast. cap. 21 (Migne τ. 31, σ. 1393—6).

μένη καὶ σαρκικὴν ἔχουσα τὴν συνάφειαν αὐτοῦ, εἰ τούτῳ ἐπιβουλεύουσα φω-
 ραθῇ, θανάτῳ καταδικάζεται, πολλῶ μᾶλλον ὁ πνευματικῇ κοινωνίᾳ συναρ-
 μοσθεὶς ὑπ' αὐτῷ μάρτυρι καὶ μεσίτῃ τῷ πνεύματι ὑπόδικος ἐν τῷ χωρι-
 σμῷ γίνεται. καὶ ὥσπερ τὰ μέλη τοῦ σώματος φύσεως συνηρτημένα δεσμῶ
 καὶ τοῦ σώματος ἀπορρήγνυσθαι δύναιντο, εἰ ἀπορραγῇ νεκρὸν τὸ ἀπορρηγνύμε- 5
 νον γένοιτ' ἂν, οὕτως καὶ ἀσκητῆς ἀδελφότητι συναπτόμενος καὶ φύσεως ἰσχυ-
 ροτέρῳ δεσμῷ τῇ τοῦ πνεύματος ἀρμολογίᾳ κρατούμενος οὐκ ἂν ἐξουσίαν ἔχοι
 τέμνεσθαι τούτων, οἷς συνηρμόσθη, ἢ ποιῶν τοῦτο νεκρὸς ἐστί τῇ ψυχῇ καὶ
 ἐστερημένος τῆς τοῦ πνεύματος χορηγίας, οἷα δὴ τὴν ἐπ' αὐτῷ συμβίβασιν
 ἀθετήσας. εἰ δέ γε λέγει τις, ὅτι φαῦλοί τινες τῶν ἀδελφῶν ἀφυλάκτως τὸ 10
 καλὸν παραλύνοντες καὶ τῆς κοσμιότητος ἀμελοῦντες καὶ τὴν πρέπουσαν ἀσκη-
 ταῖς ἀκρίβειαν παρορῶντες καὶ διὰ τοῦτο προσήκει τῶν τοιούτων χωρίζεσθαι,
 οὐκ ἀρκοῦσαν ἀπολογίαν τοῦ χωρισμοῦ ταύτην ἐπινενόηκεν· οὐδὲ γὰρ Πέτρος
 ἢ Ἀνδρέας ἢ Ἰωάννης διὰ τὴν τοῦ Ἰούδα πονηρίαν ἀπερράγησαν τοῦ λοι-
 ποῦ τῶν ἀποστόλων χοροῦ, οὐδ' ἕτερός τις τῶν ἀποστόλων ταύτην ἀφορμὴν 15
 ἀποστάσεως ἐποιήσατο, οὐδέ τις πρὸς τὸ πείθεσθαι τῷ Χριστῷ ὑπὸ τῆς ἐκεί-
 νου μοχθηρίας ἐνεποδίσθη, ἀλλὰ τοῖς τοῦ κυρίου πειθαρχοῦντες διδάγμασι
 τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀρετὴν ἐζήλουν, οὐδὲν πρὸς τὴν ἐκείνου πονηρίαν ἐπι-
 στρεφόμενοι. οὐτε οὖν ὁ λέγων, ὅτι Διὰ τοὺς φαύλους χωρίζεσθαι τῆς πνευ-
 ματικῆς ἀναγκάζομαι συνάφειας, πρόφασιν εὖρεν εὐλογον τῆς οἰκείας ἀβεβαι- 20
 ότητος, ἀλλ' ἐστὶ μὲν αὐτὸς γῆ πετρώδης, τὸν τῆς ἀληθείας λόγον ἐκθρέ-
 φαι διὰ γνώμης ἀβεβαιοτάτης μὴ δυναμένη· ἀλλὰ διὰ μικρὰν πειρασμοῦ τι-
 νος προσβολὴν ἢ ἀκρασίαν παθῶν τὴν σῶφρονα πολιτείαν οὐχ ὑπομένων, εὐ-
 θύς τε ἀποξηραίνεται τῷ καύσωνι τῶν παθῶν τὸ τῆς διδασκαλίας ἀρτιφυές
 βλάστημα. προφάσεις δὲ εἵρηκεν οὐκ ἀρκούσας πρὸς ἀπολογίαν ἐπὶ τοῦ βή- 25
 ματος τοῦ Χριστοῦ κατὰ πληροφορίαν οἰκείαν ἐπινοῶν καὶ εὐκόλως παρα-
 κρούμενος· οὐδὲν γὰρ τοῦ ἑαυτὸν ἀπατᾶν εὐκολώτερον, ἐπειδὴ κριτῆς ἕκα-
 στος ἑαυτῷ κεχαρισμένος γίνεται, τὰ ἡδέα κρίνων εἶναι συμφέροντα. ἔστω τοί-
 νυν ὁ τοιοῦτος κατακεκριμένος παρ' ἀληθείας διχαζούσης, ὡς σκανδάλων ὑπό-
 θεις πλείοσι καθιστάμενος, ἥτοι πονηρῷ ὑποδείγματι πρὸς ζῆλον τῶν ἴσων 30
 ἀτοπημάτων διερεθίζων αἰεὶ. καὶ τοῦ οὐαὶ κληρονόμος γενόμενος “συμφέρει
 αὐτῷ ἵνε μῦθος ὀνικός κρεμασθῇ περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ
 ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης”. ἐὰν γὰρ ψυχὴ ἀπόστασιν ἐθισθῇ, πολλῆς ἐμ-
 πίπλαται ἀκρασίας, πλεονεξίας τε καὶ γαστριμαργίας, ψεύδους τε καὶ πάσης
 κακοηθείας, καὶ τὸ τελευταῖον εἰς τὸν πυθμένα καταστρέφει τῆς πονηρίας 35

τοῖς ἐσχάτοις ἐμπειρομένη κακοῖς. ὁ τοίνυν τῶν τοιούτων ὁδηγὸς καθιστάμε-
νος σκοπεῖτω πόσων ψυχῶν ἀπωλείας ἔνοχος γίνεται, ὃ γε μὴδὲ πρὸς τὰς
εὐθύνας τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς ἀρχέσαι δυνάμενος. τί γάρ οὐχὶ μᾶλλον ὁ τοιοῦ-
τος μιμεῖται τὸν μέγαν Πέτρον καὶ ὑπόδειγμα βεβαίας πίστεως καὶ τῆς περὶ
5 τὸ καλὸν ἐνστάσεως τοῖς λοιποῖς γίνεται, ἵνα λάμποντος τοῦ φωτὸς τῶν ἐκεί-
του κατορθωμάτων καὶ οἱ ἐν σκότει τῆς πονηρίας διάγοντες ἐπὶ τὸ κρεῖττον
ὁδηγηθῶσιν; ἔπειτα Νῶε μὲν ὁ δίκαιος οὐκ εἶπε πρὸς τὸν θεόν, ὅτι "δεῖ με
ἐκβῆναι τοῦ κόσμου, ἐπειδὴ πάντες εἰσὶ πονηροί", ἀλλ' ἐκατέρησε μᾶλλον
ἀθλητικῶς καὶ γενναίως· ἀλλὰ μετὰ τὸ ἀβύσσου πονηρίας τὴν εὐσέβειαν ἀχρί-
10 μαστον διετήρησεν, ἀλλ' ὑπομονῇ καὶ καρτερίᾳ μετὰ τῶν κυμάτων τῆς ἀσε-
βείας καὶ παρανομίας τὴν ἀρετὴν ἀπαράφθορον διεφύλαξε καὶ οὐδαμῶς κα-
κίαις ἐάλω καὶ ἐπιβουλαῖς, ἀλλὰ μετὰ τὸ ξενοκτόνων καὶ ἐν ὕβρει πολλῇ καὶ
ἀκολασίᾳ κατὰ τὸν τῆς φύσεως φερόμενον θεσμόν τὴν ἀγχιωσύνην ἀμίαντον
αὐτὸς τε διεσώσατο καὶ τοῖς λοιποῖς, ὡς ἐνὸν ἦν, εἰσηγήσατο, πράξει πρὸ
15 τῶν λόγων τὸ καλὸν ἐκπαιδεύων· σὺ δὲ προφασίζῃ τὰς τῶν ἀδελφῶν ὀλιγω-
ρίας, ἢ οὐσας ἢ παρὰ σοῦ πλαττομένας, τὴν ἀποστασίαν ἐννοῶν καὶ τὴν ἀθέ-
τησιν τοῦ πνεύματος μηχανώμενος καὶ τῆς ἑαυτοῦ πονηρίας καὶ τῆς τῶν πό-
νων καὶ τῆς ὑπὲρ ἀρετῆς ὀκνηρίας παραπέτασμα τὴν τῶν ἀδελφῶν ἐργάζῃ
διαβολήν. ὥστε σωφρονισθεὶς ὁ τοιοῦτος τοῖς ὑποδείγμασι στεργέτω τὴν ἀρ-
20 μονίαν τοῦ πνεύματος, ἣν ἑαυτῷ παρὰ τὰς πρώτας σπαργανώσεις τῆς οὐρα-
νίου κηρύξεως συνηρμόσατο· οὐδὲ γάρ εἰ συμβαίῃ ἐπὶ τῆς χειρὸς ἕνα τῶν δα-
κτύλων παθεῖν τι τῶν ἀνιαρῶν ἥρῃ καὶ ὁ ἕτερος ἐκτμηθῆναι φιλονεικήσει,
ἀλλὰ φυλάσσεται μὲν πρῶτον τὸ ἀλγεινὸν τῆς τομῆς, ἔπειτα δὲ καὶ στερρῶς
παραμενεῖ, ὥστε καὶ τὴν τοῦ κινδυνεύοντος ἀναφέρειν χρεῖαν τῷ σώματι καὶ
25 μὴ πάντῃ τὴν χεῖρα φυσικὸν κλάδον ἀφαιρεθεῖσαν ἀποσυληθῆναι τοῦ οἰκεί-
ου κόσμου καὶ προσφυοῦς. μετένεγκε τοίνυν ἐπὶ τὸν ἀσκητὴν τὸ ὑπόδειγμα
καὶ σκόπησον, ὅσον ἄγος καὶ ἀκοσμίαν ταῖς αἰσθητικαῖς ψυχαῖς ἀποκοπὴ κατ-
εργάζεται καὶ ὅπως ἑαυτὸν νεκρὸν καὶ ζωῆς ἀμέτοχον ἀποφαίνει. ὅτι δὲ ὁ
ἀφηγούμενος οὐκ ἂν ἔλοιτο τὸν αὐτῷ μαθητευόμενον πρὸς πονηρίαν ἐνάγειν,
30 ὥστε τὴν πονηρὰν ἀγωγὴν τοῦ διδασκάλου πρόφασιν τῷ μαθητῇ χωρισμοῦ
γενέσθαι καὶ ἀποστάσεως, οὕτως εἰ δοκεῖ σκεψόμεθα, τί μὲν πατήρ, τί δὲ
παιδοτρίβης. ἑκάτερος, ὁ μὲν τῷ παιδίῳ, ὁ δὲ τῷ μαθητῇ εὐχεταί τε καὶ δι-
εσπουδάκε· φύσις μὲν γὰρ πατράσιν εὐχεσθαι τοὺς παῖδας, ὥστε βελτίους καὶ
φρονιμωτάτους γενέσθαι, κοσμιωτάτους τε καὶ μετριωτάτους, ἵνα οἱ μὲν παῖ-
35 δες εὐδοκιμοῖεν, οἱ δὲ πατέρες εὐκλεέστεροι γίνοντο τῇ ἐπ' αὐτοὺς ἀναφορᾷ
τῶν καλῶν τοῦ παιδός. σπουδὴ δὲ καὶ παιδοτρίβαις ἀλκιμωτάτους τε καὶ
τεχνικωτάτους τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἀσκουμένους γενέσθαι, ἵνα ῥώμῃ καὶ ἐμπειρίᾳ

*

περιδῆξιν τὸ ἀγώνισμα ποιησάμενοι λαμπροὶ νικηταὶ τῶν ἀντιπάλων ἀπο-
 δειχθῶσι καὶ ἡ τούτων ἔννομος ἄθλησις τῶν καθηγουμένων σαφὴς δόξα γέ-
 νηται. φύσις δὲ παντὶ τῷ διδάσκειν προηρημένῳ τὸ θέλειν ἂν εἰς ἀκριβε-
 στάτην κατάληψιν ἀφικέσθαι τῶν διδαγμάτων τοὺς μαθητάς. τῆς τοίνυν τῶν
 πραγμάτων φύσεως τοῦτον ἐχούσης τὸν λόγον, πῶς οὐκ ἂν καὶ ὁ τῆς οὐσιό- 5
 τητος παιδευτῆς τὸν παρ' αὐτοῦ παιδευόμενον εὐξάιτο ἀκακώτατόν τε καὶ σω-
 φρονέστατον τὴν πνευματικὴν σοφίαν ἐπιδειχθῆναι, καίπερ σαφῶς ἐπιστάμενος,
 ὅτι τοιούτου μὲν ὄντος τοῦ μαθητοῦ καὶ παρὰ ἀνθρώποις εὐκλεὴς ἔσται καὶ
 παρὰ τοῦ Χριστοῦ λαμπροὺς ὑποδέξεται στεφάνους, ὡς τοὺς οἰκέτας αὐτοῦ,
 μᾶλλον δὲ εἰπεῖν ἀδελφούς, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο Χριστὸς εἴλετο, ἀξίους τῆς πρὸς 10
 αὐτὸν οἰκειώσεως διὰ τῆς αὐτοῦ ἐπιμελείας ἀπεργασάμενος; καὶ ἕτερον δὲ
 σκόπει· ὡς, εἰ φαῦλος ὁ μαθητὴς γένοιτο παρὰ τὴν αὐτοῦ ἀγωγήν, αἰσχύνε-
 ται αἰσχύνην ἀπαρηγόρητον ἐπὶ τῆς οἰκουμένης καὶ κατὰ τὸν τῆς κρίσεως και-
 ρὸν καὶ τῆς πανηγύρεως καὶ ἐπὶ τοῦ πανδῆμου τῶν οὐρανῶν ἀθροίσματος.
 καὶ οὐκ αἰσχύνεται μόνον, ἀλλὰ καὶ κολασθήσεται. πόθεν οὖν γενήσεται τὸ 15
 μὴ θελῆσαι τὸν καθηγουόμενον κόσμιόν τε καὶ ἐπεικὴ γενέσθαι τὸν οἰκεῖον
 μαθητὴν; καὶ ἄλλως δὲ ἀλυσιτελὲς τῷ διδασκάλῳ ἢ τοῦ μαθητοῦ πονηρία·
 ἐπειδὴ γὰρ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐκάτεροι συμβίωσιν εἴλοντο, ἥς ἂν μετέχη
 πονηρίας ὁ μαθητὴς, τῶν ταύτης καρπῶν πρῶτον τῷ διδασκάλῳ μεταδώσει,
 ὥσπερ τὰ ἰοβόλα τῶν ἐρπετῶν τοῖς θάλλουσι πρῶτον ἐνὶ ἅσιν τὸν ἰόν, ὡς 20
 εἶναι πάντοθεν δῆλον ἔκ τε τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων ἔκ τε τοῦ λυσιτελοῦντος
 τῷ ἄγοντι, ὅτι εὐξεται καὶ πάντα τρόπον σπουδάσει ἐπεικὴ τε καὶ κόσμιον
 τὸν ὑπ' αὐτῷ πεπαιδευμένον καταστήναι. εἰ μὲν γὰρ ἦν κακίας καὶ πονη-
 ρίας ἀλείπτῃς, πρὸς τοῦτο πάντως ἄγειν τὸ πέρας τοὺς παρ' αὐτῷ ἀσκουμέ-
 νους ἐσπούδακεν· εἰ δὲ ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης ἐστὶ παιδευτῆς, οὐκ ἂν ἐναν- 25
 τίον οἶμαι καὶ τοῖς οἰκείοις σπουδάσασαι τὸ πέρας ἐπὶ τὸν μαθητευόμενον
 ἐκβῆναι ἔλοιτο. ἅπαντα τοίνυν πρόφασις ἀνεύλογος τῷ βουλομένῳ χωρίζεσθαι
 πνευματικοῦ συστήματος, ὥσπερ εἴρηται. αἰτία δὲ αὐτῷ ἀπεδείχθη τῆς τοι-
 αύτης γνώμης ἢ τῶν παθῶν ἀκρασία καὶ τὸ τῆς κρίσεως σαθρὸν καὶ ἀβέ-
 βαιον· οὐ γὰρ ἔχουσεν οὗτος παρὰ τοῦ προφήτου, ὅτι “ Μακάριοι οἱ φυλάσσον- 30
 τες κρίσιν ”; οὐχὶ οἱ καταλύοντες; οὗτοί εἰσιν οἱ τοῖς μωροῖς ὁμοιωθέντες, οἱ
 ἐπὶ τῆς ψάμμου τῆς κατὰ τὴν γνώμην ἀβεβαιότητος τὸν θεμέλιον τῆς πνευ-
 ματικῆς τιθέντες οἰκοδομῆς, ὃν ὀλίγαι ψεκάδες πειρασμῶν καὶ βραχὺς χεί-
 μαρρος τοῦ πονηροῦ ὑφελκύσας τὴν ὑποβάθραν διέλυσέ τε καὶ διεσχόρπισεν”.
 εἰπέ μοι, ἀδελφέ, ποῦ οὐκ ἐνὶ θλίψις; ποῦ οὐκ ἐνὶ κόπος; οἱ κοσμικοὶ οὐ 35

30 Ψαλμ. ρε', 3.

κοπιῶσιν; οἱ ναυτικοὶ πελαγοδρομοῦντες οὐ ναυαγοῦσιν; οἱ στρατιῶται ἐν τοῖς πολέμοις οὐ κινδυνεύουσιν; καὶ πῶς ἡμεῖς ὀλιγοῦμεν ὥς μόνοι θλιβόμενοι; οἱ κοσμικοὶ εἰς τὰ κοσμικὰ κοπιῶσιν, οἱ πνευματικοὶ δὲ πάλιν εἰς ἔργα πνευματικὰ θλίβονται· ἀλλ' ἡ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται, 5 ἡ δὲ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς ζωὴν αἰώνιον κατεργάζεται. καὶ ἡμεῖς οὖν θλιβόμενοι μὴ ὀλιγορήσωμεν· ἡ θλίψις ἡμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. καὶ σὺ τοσαῦτα ὑπέμεινας καὶ νῦν ὀλιγορεῖς; ἀναλόγισαι, ὅτι τῷ κόσμῳ ἀπετάξω καὶ τοῖς ἰδίοις θελήμασι καὶ λόγων οὐκ ἀνέχῃ. οὐκοῦν τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ δουλοῦμεθα καὶ τοῖς ἰδίοις θελήμασι, καὶ τούτου χάριν βούλει καὶ τῆς μονῆς 10 ἀποστῆναι; οὗτος ἡμῶν ὁ ἔπαινος; ἄρα μὴ ὁ ἐχθρὸς τὸν λογισμὸν τῆς ταπεινοφροσύνης ἀπεσύλησε καὶ τούτου χάριν τὰ πάθη σφοδρῶς ἐπανίστανται; μὴ μοι ὀργίζου τὰ τῆς ἀληθείας λέγοντι πρὸς σέ· πάσχων γὰρ ὑπὲρ σοῦ ταῦτα λαλῶ. πόθεν γέγονεν ἡ αἰτία; πάντως ἢ διὰ βρῶμα ἢ διὰ πόμα ἢ διὰ τὸ μὴ ἀνέξεσθαι λόγων. τοσαῦτα ἐζημιώθης καὶ ἡγήσω σκύβαλα εἶναι, 15 ἵνα Χριστὸν κερδήσῃς, καὶ πάλιν τοῖς πάθεσι τοῖς παλαιοῖς ἀνέχῃ καταβυθίζεσθαι τὸν νοῦν; οὐκ ἀκούεις, τί λέγει ὁ ἀπόστολος; "Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται· "Ὅτι ἕνεκά σου θανατούμεθα, ἐλογίσθημεν ὥς πρόβατα σφαγῆς. ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ κα- 20 λέσαντος ἡμᾶς πέπεισμαι γάρ, ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστώτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν". νόει τοίνυν, ὦ ἀδελφέ, τῶν εἰρημένων τὴν δύναμιν· ἐὰν γὰρ ἐγκράτειαν οὐκ ἀγαπῶμεν καὶ θλίψιν οὐχ 25 ὑπομένωμεν καὶ τὸ ἑαυτῶν θέλημα οὐ κόπτωμεν, οὐκ ἔστιν ἡμῖν παρρησία λέγειν· "Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι". ἀναλόγισαι ποταπὸς ἦς, ὅτε παρεγένου πρὸς τὴν θύραν τοῦ μοναστηρίου ζέων τῷ πνεύματι εἰς τὸν φόβον τοῦ κυρίου. ἀλλ' ἴσως βούλει λέγειν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι κατέστρεψάν μου τὸν λογισμόν. θέλεις δεῖξω σοι, ἀγαπητέ, ὅτι ἐκ τῆς 30 ἡμῶν ῥαθυμίας ἡ αἰτία αὕτη γέγονεν; ὁ Λῶτ ἐν Σοδόμοις κατῴκει καὶ οὐ συναπώλετο αὐτοῖς, ὁ δὲ Γιεζῆ τῷ προφῆτῃ Ἑλισσαίῳ ἐλειτούργει καὶ ἤμαρτεν. ὁμοίως καὶ Σαμουὴλ τῷ Ἠλεὶ παρέμενε καὶ τοῖς τέκνοις αὐτοῦ συνανέστράφη, κάκεῖνοι παρέπεσον καὶ οὗτος διεσώθη, ὅτι ἡγάπα τὸν κύριον ἐν ἀληθείᾳ. Ἰούδας δὲ ὁ Ἰσχαριώτης σὺν τοῖς μαθηταῖς τῷ κυρίῳ ἠκολούθει 35 καὶ παρέδωκε τὸν διδάσκαλον καὶ κύριον τῆς δόξης εἰς χεῖρας ἀνόντων. μὴ

16 Ῥωμ. η', 35—39.

26 Ματθ. ιθ', 27.

οὖν εἴπωμεν τῇ τοῦ ἐχθροῦ βουλῇ, τοῦ ὑποβάλλοντος δῆθεν εὐλόγους προ-
φάσεις ἐπὶ καταστοφῇ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν· ἔχομεν γὰρ ὑποδείγματα ἐκ τῶν
θείων Γραφῶν τὸ ἑαυτῷ προσέχειν ἕκαστον εἴτε δικαίοις εἴημεν συναναστρε-
φόμενοι εἴτε ἁμαρτωλοῖς. δικαίοις τοίνυν συνοικοῦντες δικαίως καὶ ὁσίως
ζήσομεν· ἁμαρτωλοῖς δὲ οὐχ ἵνα τὰ ἔργα ἐκείνων ζηλώσωμεν, ἀλλ' ἵνα ὅφ' 5
ἡμῶν ἐκεῖνοι ἐλχυσθῶσιν εἰς ὁδὸν σωτηρίας, τῆς χάριτος συνεργούσης. εἰ δὲ
βούλει εἰπεῖν, ὅτι ἀσθενής εἰμι καὶ ὀλίγωρος, ἀκούσωμεν τῶν θείων Γρα-
φῶν καὶ ζηλώσωμεν τὴν πολιτείαν τῶν θείων πατέρων, ὅπως ἰαθῇ ἡμῶν ἡ
φυγὴ καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ ἀκούειν λαμβάνωμεν κατάνυξιν καὶ μετ' ὀλίγον
τὰ χεῖρονα ποιήσωμεν· ὁ γὰρ οὕτω λαμβάνων τὸν λόγον οὐδέποτε καρποφο- 10
ρήσει· ῥίζαν γὰρ ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς· " πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν κα-
λὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλεται ". ὥς ἀσθενεῖς ἀκούσωμεν ἀνδρῶν
φοβουμένων τὸν κύριον, οἵτινες πρὸς ὑγείαν ὁδηγοῦσι τὴν ψυχὴν, καὶ μὴ
ὁμοιωθῶμεν ἐκείνοις, οἵτινες πρὸς τὸ ἴδιον θέλημα ἀκούειν βούλονται μόνον,
ἵνα μὴ ταλαιπωρήσωμεν συγχολλῶμενοι τῷ τῆς κακοφροσύνης λογισμῷ. ἐὰν 15
ἴδῃς νεώτερον τῷ ἰδίῳ θελήματι εἰς οὐρανὸν ἀναβαίνοντα, κράτει αὐτόν·
συμφέρει γὰρ αὐτῷ. νόει δὲ τοῦτο καὶ πρὸς παλαιὸν μὲν τῷ χρόνῳ, νεώ-
τερον δὲ ταῖς φρεσὶ· λέγει γὰρ ἐν ταῖς Παροιμίαις· " Ὅδοι ἀφρόνων ὀρθαὶ
ἐνώπιον αὐτῶν, ὁ δὲ σοφὸς δέξεται συμβουλὴν ". ἀκούσωμεν δὲ καὶ τοῦ λέ-
γοντος· " Νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμε- 20
νοι τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται,
ταπεινοὺς δὲ δίδωσι χάριν ". εἰσὶ γὰρ τινες οἰόμενοι σοφοὶ εἶναι καὶ οὐκ ἄξι-
οῦσιν ὑποτάσσεσθαι τοῖς ὄντως σοφοῖς καὶ γινῶσιν θεοῦ ἔχουσιν, οὓς ὁ ἀπό-
στολος ματαιολόγους καὶ φρεναπάτας ἀποκαλεῖ λέγων· " ματαιολόγοι ἀνυπό-
τακτοι καὶ φρεναπάται ". ἕτερον δὲ ὑποβάλλει πολλάκις ὁ λογισμὸς καὶ φησι 25
" Νεώτερος εἴ· περὶ τὸ γῆράς σου μετανοεῖς ". καὶ ἐὰν φθάσῃ γηράσαι, προσ-
φέρει αὐτῷ λογισμοὺς πάλιν· " Νῦν γεγήρακας καὶ ἀναπαύσεως δέη ". ὅθεν
ἀναγκαῖον, ἀγαπητέ, μετὰ φόβου καὶ τρόμου δουλεῦειν τῷ κυρίῳ καθ' ἐκά-
στην ἡμέραν. τίς γὰρ ἡμῖν εἴπη, ὅτι γηράσκομεν, ὅτι εὐρίσκομεν λογισμὸν
ἀγαθόν, ἐὰν περ ἀπεντεῦθεν ἀμελήσωμεν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας; ἀκούσωμεν 30
τοῦ κυρίου λέγοντος· " Γρηγορεῖτε καὶ προσέυχεσθε, ἵνα μὴ πειρασθῆτε, ὅτι
οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν ". ἡμεῖς τῇ ἑαυτῶν ῥαθυμίᾳ βαρὺν λο-
γιζόμεθα τὸν χρηστὸν τοῦ κυρίου ζυγόν· πόσους δοκεῖς, ἀδελφέ, ἐν τῷ κόσμῳ
στερουμένους καὶ τὰ ἑαυτῶν τέκνα ἐν ὑποθήκαις θεμένους; ἐτέρων δὲ τέκνα
δυνατῶν ἐν αἵχμαλωσίᾳ περιπεσόντα καὶ εἰς δουλείαν πραθέντα δουλεύουσιν 35

11 ῥίζαν — ἑαυτοῖς] πρὸς. Ματθ. ιγ', 21. Λουκ. ιγ', 13. Μάρκ. δ', 17. 12 Ματθ. γ', 10.
18 Παρ. β', 15. 20 Πέτρ. ι', 6. 24 Τίτ. α', 10.

οἰκτροτέροις ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ. ἄλλοι δὲ πτωχοὶ ἐρριμμένοι ἐν ταῖς πλατείαις
καὶ ῥύμαις τῆς πόλεως γυμνοί, τῷ φύχει καὶ τῷ καύματι θλιβόμενοι, καὶ
ἡμῖν οὐ πολὺ ἐστὶν ὅτι ἔχομεν τὴν σκέπην ταύτην, ἣν ὁ κύριος ἡμῖν ἐχα-
ρίσατο, καὶ τὴν ἀμεριμνίαν τῶν κοσμικῶν πραγμάτων; τούτων μνησθῶμεν καὶ
5 μὴ ἀθετήσωμεν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ καὶ τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ, ὅτι ἡξίωσεν
ἡμᾶς τοῦ χρηστοῦ ζυγοῦ αὐτοῦ; ἀλλὰ καὶ ἐζητήσαμεν καὶ οὐκ ἔδωκεν ἡμῖν·
καὶ τίς οἶδεν, ὅτι οὐκ εἰς τὸ συμφέρον ἡμῖν τοῦτο; εἴπωμεν καὶ τοῦτο. οὐ
σύνοιδεν ἄρα τις ἡμῶν παρακούσας αὐτοῦ τοῦ κυρίου καὶ ἰδὼν ὁ κύριος ἐμα-
κροθύμησεν; περὶ δὲ τῶν ἡγουμένων τῷ κυρίῳ καταλείβομεν· πάντες γὰρ
10 παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ· θεὸς γὰρ πρόσωπον ἀνθρώπου οὐ
λαμβάνει. ἀνάστα οὖν καὶ περίζωσαι σεαυτὸν καὶ μὴ συγκατάπιπτε τοῖς λο-
γισμοῖς. ἄκουε τοῦ λέγοντος· “Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγα-
θῷ τὸ κακόν”. οἵμοι τῷ ἀμαρτωλῷ, ἀγαπητοί. τοσαῦτα ὑπέμεινεν ὁ κύριος
τῆς δόξης ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ἡμεῖς τί δυνάμεθα ἀντάξιον προσφέρειν αὐτῷ ἐνε-
15 κεν τῶν παθημάτων, ὧν ὑπέμεινε δι’ ἡμᾶς; προσπέσωμεν οὖν αὐτῷ ἐξ ὅλης
τῆς διανοίας, τὴν ὑπομονὴν αἰτούμενοι παρὰ τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ· “διὰ πολ-
λῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν”. εἶπε γὰρ
ὁ σωτὴρ τῆς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· “Ὑμεῖς μὲν λυπηθήσεσθε, ἀλλ’ ἡ λύπη ὑμῶν
εἰς χαρὰν γενήσεται. ἡ γυνή, ὅταν τίκτη, λύπην ἔχει, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα αὐ-
20 τῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς ὥρας ἐκείνης διὰ
τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. καὶ ὑμεῖς ἔξετε θλίψιν,
πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδιά καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν
οὐδεὶς αἶρει ἀφ’ ὑμῶν”. καὶ ἡμεῖς οὖν, ὦ ἀδελφοί, μακροθυμήσωμεν, ἀλλή-
λων τὰ βάρη βαστάζοντες. τίς γὰρ στρατιώτης θεωρήσας τὸν συστρατιώτην
25 αὐτοῦ συλληφθέντα ὑπὸ τῶν ἐναντίων οὐκ ἀγωνίζεται καὶ πολεμεῖ τοὺς ὑπ-
εναντίους ἐξελεῖσθαι τὸν συστρατιώτην αὐτοῦ ἐκ χειρὸς τῶν αἰχμαλωτισάν-
των αὐτόν; ὅταν δὲ οὐ δυνήθῃ ἐξελεῖσθαι αὐτόν, τότε κλαίει καὶ κόπτεται
μιμνησκόμενος τοῦ ἐταίρου αὐτοῦ. οὐ πολλῷ μᾶλλον ὀφείλεται ἐσμέν ἡμεῖς
ὑπὲρ ἀλλήλων θεῖναι τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν, τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰη-
30 σοῦ Χριστοῦ εἰπόντος; “Μείζονα ταύτης οὐδεὶς ἀγάπην ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυ-
χὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ”. ἀδελφοί, οὐ τῷ Χριστῷ ἐπηγγεί-
λασθε ἀρέσαι; καὶ εἰ τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὰς θλίψεις τὰς ἐπερχομένας ὑμῖν
ὑπὸ τῶν ἐναντίων μὴ φέρετε, μὴδὲ τὰς νοουθεσίας καὶ τὰς παιδεῖας τὰς ὑπὸ
τοῦ προεστῶτος ὑμῶν δέχεσθε ἢ ὑπομένετε γενναίως, διέψευσται ὑμῶν ἡ
35 ἐπαγγελία, τοῦ ἀποστόλου λέγοντος· “Εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδεῖας, ἄρα νόθοι

6 χρηστοῦ ζυγοῦ] πρβλ. Ματθ. ια' 30. 12 'Ρωμ. ιβ', 21. 16/17 Πράξ. ιδ', 22. 18/23 Ἰωάν.
ις', 20—22. 23 ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζοντες] πρβλ. Γαλ. ε', 2. 30 Ἰωάν. ιε', 13. 35 Ἐβρ. ιβ', 8.

ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί ". ὕβρισθης, ὠνειδίσθης; χαῖρε, ὅτι ὕβρισθης, ἀλλὰ καὶ
 διόρθωσον τὸ πταῖσμά σου. ἀδίκως ὕβρισθης; περισσότερος ὁ μισθός· καὶ γὰρ
 καὶ οἱ ἀπόστολοι τὴν σωτηρίαν τῷ κόσμῳ καταγγέλλοντες κατὰ πόλιν ὡς
 κακοῦργοι ἐτύποντο καὶ οὐκ ὠργίζοντο, οὐκ ἠγανάκτουν, ἀλλ' ἔχαιρον ὅτι
 ἡξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ἀτιμασθῆναι. καὶ σὺ οὖν χαῖρε, 5
 ὅτι κατηξιώθης ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἀτιμασθῆναι. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τίς
 μοι τῶν ἀμελεστέρων· " Λυποῦμαι, ὅτι τοῦτό μοι συμβέβηκε μετὰ τοσούτους
 καμάτους ". τοῦτό σε λυπεῖ, δοῦλε κυρίου; ἐντεῦθεν τοιγαροῦν ἐπίγνωνθι σε-
 αυτόν, εἰ ὄντως μετὰ τσαῦτα ἔτη τὰ πάθη ἐνίκησας, εἰ ἐχάρης ἐπελθού-
 σης ἀτιμίας καὶ εἰ οὐχ ὑψώθης δόξης ἐπιγενομένης σοι· εἰ γὰρ δοκαῖ τις εἶναι 10
 τι μηδὲν ὦν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ· ἡ γὰρ δοκιμὴ τοῦ κυβερνήτου ἐν τῷ καιρῷ
 τοῦ κλύδωνος ἀποφαίνεται· ὁ γὰρ μεγαλυχῶν καὶ λέγων " Ἐχω τσαῦτα ἔτη
 ἐν τῷ μοναδικῷ βίῳ " καὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ ἐπαγγέλματος μὴ δεικνύων καὶ
 τοὺς τρόπους τοῦ σεμνοῦ βίου ἐκ τῆς καταστάσεως αὐτοῦ μὴ ἐμφαίνων, οὗ-
 τος περιφέρει ἐργαλεῖα, ὧν τὴν τέχνην οὐπω μεμάθηκεν. γεγήρακας ἐν τῷ 15
 σχήματι; ὡς ἔμπειρος τοῦ προλεχθέντος βίου τυγχάνων τύπος γενοῦ τοῖς νέοις
 καὶ ἀπείροις. εἰ δὲ νέφυτος εἶ, ὑποτάγηθι πρεσβυτέροις· καὶ γὰρ οἱ τοῦ ἐπι-
 γείου βασιλέως στρατιῶται τοῖς ἡγουμένοις καὶ ἐξάρχουσιν αὐτῶν ὑποτάσσονται·
 οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς ὑποτάσσεσθαι δεῖ, οὐ μόνον διὰ τὸν φόβον, ἀλλὰ
 καὶ διὰ τὴν συνείδησιν; εἰ γὰρ ἐκεῖνοι κατὰ σάρκα στρατευόμενοι πᾶσαν σπου- 20
 δὴν ἐπιδείκνυνται, ὥστε θεραπεύειν τοὺς προεστῶτας αὐτῶν, πῶς ἡμεῖς οἱ
 καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν ἀπαρνησάμενοι ἐχόμεθα ὑπὸ τῶν τοιούτων παθῶν ἀν-
 υποτακτοῦντες καὶ τὴν ἐν Χριστῷ παιδείαν ἀποσειόμενοι καὶ τοὺς μὲν ἐπαί-
 νους καὶ τὰς δόξας τελείων ἀναχωρητῶν ἀπαιτοῦμεν, τοὺς δὲ πόνους, δι' ὧν
 αἱ τιμαί, ἀποφεύγομεν; διὰ τί τσαούτην ἡσυχίαν καὶ ἀγῶνα διὰ μίαν ὥραν 25
 ἀπολέσαι ἀνεχόμεθα; ἐὰν γὰρ ἡμεῖς ἑαυτοὺς ἀποκτείνωμεν, τίς ὁ ἐλεήσων
 ἡμᾶς; οὗτος ἡμῶν ὁ ἔπαινος; αὕτη ἡμῶν ἡ δοκιμὴ, ἵνα μικρὰς θλίψεως
 ἐπελθούσης καὶ τὸ σχῆμα αὐτὸ μικροῦ δεῖν ἀποθέσθαι βιαζώμεθα καὶ τὸν
 βίον ἀρνώμεθα τὸν ἀγγελικὸν καὶ ἐφοπλιζώμεν καθ' ἡμῶν τὸν ἐχθρὸν διὰ
 τῆς οἰκειᾶς ῥαθυμίας; μή, ἀδελφοί μου, μὴ δότε νῶτα τοῖς ὑπεναντίοις, 30
 ἀλλ' ἀνθίστασθε καὶ πολεμήσατε καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. λογίζομαι γάρ, ὅτι
 ὁ ἀναδεξάμενος ὑμῶν τὴν προστασίαν οὐ χαίρει ἐπὶ τῷ μῶμῳ ὑμῶν, ὡς
 λόγον ὑπὲρ ὑμῶν διδόναι μέλλων τῷ κυρίῳ. ἔλθετε οὖν εἰς ἑαυτούς, ἀγαπη-
 τοί, καὶ ἀναστρέψατε εἰς τὴν ἀνάπαυσιν ὑμῶν. ἐνδύσασθε θώρακα πίστεως
 καὶ περικεφαλαίαν σωτηρίας. ἀναλάβετε καὶ " τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος " τοῦ 35

34 ἐνδύσασθε — σωτηρίας] πρβλ. Θεο. 1, ε', 8.

35 Ἐφεσ. ζ', 17.

ἀγίου, ὃ ἐστὶ ρῆμα θεοῦ. γίνεσθε τύπος πραότητος τοῖς ὁμοφύχοις ἀδελφοῖς
ὁμῶν. θαυμάσουσι καὶ οἱ μείζονες ὑμῶν ἀδελφοὶ τὴν ὑμῶν ὑπομονήν. χαι-
ρέτω τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ ἐνοικοῦν ἐν ὑμῖν, ἐπὶ τῇ ἀνδραγαθίᾳ ὑμῶν. εἰ
δὲ μικρὸν πειρασμὸν οὐ φέρετε, πῶς μέγαν βαστάσετε; καὶ εἰ παιδίου οὐ
5 περιγίνεσθε, τέλειον ἄνδρα πῶς καταπαλαίσετε; καὶ εἰ λόγον οὐ βαστάζετε,
πῶς πληγὴν ὑπενέγκητε; καὶ εἰ ῥάπισμα οὐχ ὑποφέρετε, πῶς τὸν σταυρὸν
τοῦ Χριστοῦ βαστάσετε; καὶ εἰ τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ οὐ βαστάζετε,
πῶς συγκληρονόμοι γενήσεσθε τῆς ἐπουρανίου δόξης μετὰ τῶν λεγόντων·
" Ταῦτα πάντα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐπελαθόμεθά σου καὶ οὐκ ἠδικήσα-
10 μεν ἐν τῇ διαδίκηῃ " σου, καὶ πάλιν ὅτι " ἕνεκα σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέ-
ραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς ". μεθ' ὧν οὐκ ἠγωνίσασθε οὐδὲ συν-
εκοπίάσατε, πῶς μετ' αὐτῶν τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀπολαύσετε; ὁράμετε, ὦ
ἀδελφοί μου, ὁράμετε· ὁξυποδήσατε, ἵνα στεφανωθῆτε παρὰ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ
ἡμῶν καὶ ζήσητε εἰς αἰῶνας αἰώνων μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρα-
15 νῶν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὑποχωρούντων τῆς μονῆς καὶ τῆς ἀδελφότητος
καὶ προφασισζομένων ματαίας καὶ ψευδεῖς προφάσεις.

νδ'. *Περὶ τοῦ χρῆναι διάδοσιν ἐν τῷ πυλῶνι γίνεσθαι καὶ τοὺς ξένους
καὶ ἀσθενεῖς ἐπισκέπτεσθαι.* — Τὸ δὲ δὴ ῥηθησόμενον καὶ λίαν ὑμῖν φυλα-
κτέον οὐκ ὀλίγην ὠφέλειαν καὶ σωτηρίαν ἐπιδαφιλεύμενον. ποῖον δὴ τοῦτο;
20 ἡ ἐν τῷ πυλῶνι διάδοσις καὶ ἡ τῶν ξένων καὶ ἀσθενῶν ἀνάπαυσις τε καὶ
ἐπίσκεψις· ἐφ' ᾧ καὶ παρεγγυώμεθα τοὺς ξένους τε ἀναπαύεσθαι ἀδελφούς καὶ
τοὺς ἀσθενοῦντας αὐτῶν ἀνακλινομένους τῆς κατὰ δύναμιν ἐπιμελείας ἀξιοῦσθαι·
καθὼς οἴδατε ἐμὲ τοῦτο ποιοῦντα, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε· γυμνητεύοντάς τε
καὶ ἀνυποδετοῦντας ἐνδιδύσκετε καὶ ὑποδύετε τοῖς παλαιοῖς ὑμῶν χιτῶσι καὶ ὑπο-
25 δήμασιν, οὐκ οὐκ παρ' ὑμῶν αὐτῶν διδομένων (τοῦτο γὰρ οὐκ ἐπιτρέπο-
μεν), ἀλλὰ παρὰ τοῦ προσεστώτος τρέφειν τέ φημι πεινῶντας καὶ ψυχαγω-
γεῖν, ὡς ἔφημεν, ἄρτω τε καὶ οἴνῳ καὶ ὁσπρίοις τισὶ τοῖς ἐκ τῶν χρειῶν
ὑμῶν περιττεύουσι· τότε γὰρ τὸν πλείονα μισθὸν καὶ μᾶλλον ἔχετε, ὅταν ἐκ
τοῦ ὑστερήματος ὑμῶν ταῦτα ποιῆτε· καὶ θεῷ γὰρ φίλον τὸ κατὰ δύναμιν.
30 καὶ ἀποθνήσκοντας δὲ θάπτειν· θάπτειν δὲ οὐχ ἀπλῶς οὐδὲ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ
πρότερον ψαλλομένους τὰ ἐπιτάφια παρ' ὑμῶν καὶ τῆς ἄλλης ἀξιουμένους ἐπι-
μελείας, καὶ ἀπαξαπλῶς ἱλαρωτάτως τὴν πρὸς τοὺς ξένους ὑμῶν ἀδελφούς
ἱλαρότητα διαδείκνυσθαι, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἱλαρόν τε καὶ δαφιλὲς τὸ ὑπὲρ αὐτῶν
ἔλεος τοῦ θεοῦ ἀπολάβωμεν.

3 τὸ πνεῦμα — ἐν ὑμῖν] πρβλ. Ῥωμ. η', 1. Τιμ. β', 1, 14. 9/10 Ψαλμ. μγ', 18, 28.
18 "Τὸ δὲ δὴ ῥηθησόμενον" ἄχρι σ. 74, 15 "ἐαυτοῖς περιφυλάττειν"] ταῦτα ἐν τῷ τυπ. Εὐεργέτι-
δος, σ. 649—650, § λη', λθ'.

νε'. *Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας παραβάλλειν τῇ μονῇ, εἰ μὴ τινες εἶεν βίῳ καὶ ἀρετῇ περιβόητοι.*— Οὐδὲ τινὰ γὰρ κενὸν ἐκ τοῦ πυλῶνος ἡμῶν ὑποστρέφειν βουλόμεθα, εἰ μὴ τις εἴη γυνή· ταύταις γὰρ οὐ μεταδοτέον, οὐ μισοῦντας τὸ συγγενές, ἅπαγε, ἀλλὰ τὴν ἐκεῖθεν βλάβην ὑφορωμένους, ὥς μὴ συν- 5
ηθείας κρατησάσης πυκνότερον τῷ πυλῶνι παραβάλλειν αὐτάς (καὶ) κακῶν αἰτίας
μᾶλλον ἢ ἀγαθῶν τοῖς διακονηταῖς εὐρίσκεισθαι. εἰ μέντοι καθολικὴ διάδοσις ἐστίν, ὥς ἐν τῇ τῆς ἀποτομῆς ἐορτῇ τοῦ δεσπότης ἡμῶν, τοῦ τιμίου Προδρόμου, καὶ ἐν διαφόροις μνημοσύνοις τῶν προκεκοιμημένων, διδόναι καὶ ταύταις οὐ 10
κωλυτέον· σπάνιον γὰρ τοῦτο καὶ βλάβην οὐδὲ μίαν ἡμῖν ἐμποιοῦν. καὶ τὴν μονὴν δὲ ἄβατόν τε καὶ παντελῶς ἀδιόδευτον γυναιξὶν ἐβουλόμεθα μὲν εἶναι
καὶ ἀπεδεχόμεθα, ἣ δὲ τῶν πολλῶν περιφάνεια καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ῥαδίως ἀποπέμπεσθαι ταύτας οὐκ εἶασεν ἡμᾶς τοῦτο δὴ καὶ προτρέψασθαι. διὰ τοι 15
ταῦτα εἰσιέτωσαν μὲν ὅσαι βίῳ καὶ ἀρετῇ εὐγενεῖα τε καὶ περιφανεῖα διαβό-
ητοι, σπανίως δὲ ἄγαν καὶ ἐπιτετηρημένως καὶ εἰ δυνατόν ἀνωϊστί, ἵν' οὐ-
τως ἔχοιμεν τό τε εὐλαβές ἐπ' αὐταῖς συντηρεῖν καὶ τὸ ἀβλαβές ἑαυτοῖς περι- 15
φυλάττειν. εἴρηταί μοι τοιγαροῦν ἄνωθεν ὀλίγα περὶ τῶν ἀρρώστων ἡμῶν
ἀδελφῶν, τῇ τοῦ προεστῶτος βουλῇ τὸ πᾶν τῆς αὐτῶν προνοίας ἀνατιθέντι·
χρὴ δὲ καὶ περὶ τούτων πλατύτερον διαλαβεῖν.

νς'. *Περὶ τῆς τῶν ἀρρώστων ἀδελφῶν ἀναπαύσεως.*— Ἐντελλόμεθα οὖν ἀφορισθῆναι χάριν τῶν ἀρρώστων κελλίον τύπον ἀποσῶζον νοσοκομείου, καὶ 20
κραββάτους τέσσαρας πρὸς ἐκείνων ἀνάγκισιν τε καὶ ἀνάπαυσιν, καὶ ὑπηρε-
τικὸν ἀδελφὸν ἓνα, ὥστε τούτοις ὑπηρετεῖν ἐν πᾶσι· καὶ ἄρουραν δὲ μεγάλην,
ἐν ᾗ δέον τὰ τούτων ἔφειν μαγειρευτά, θερμά τε ποιεῖν καὶ ἄλλ' ἅττα πρὸς
τὴν ἐκείνων παράκλησιν· ποιεῖσθαι δὲ τὴν τούτων ἐπιμέλειαν οὐχ ἀπλῶς, 25
ἀλλὰ κατὰ τὸ δυνατόν ἐν τε βρώσει καὶ πόσει καὶ λοιποῖς χρεώδεσιν. οἶδα
γὰρ ἐκ τῶν πρὸς με γινομένων εὐεργεσιῶν τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ μὴ παρίδῃ τῶν
δούλων αὐτοῦ τὴν αἴτησιν, τῶν δεομένων αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἀλλ' ἐπ-
ακούσει καὶ πέμψει ἰατρὸν τὸν μέλλοντα παρηγορεῖν αὐτούς· καὶ ὁ θεὸς ὁ 30
ἅγιος παρέχει τὴν ἴασιν αὐτοῖς καὶ τὴν θεραπείαν διὰ πρεσβειῶν τοῦ δεσπό-
του ἡμῶν καὶ κυρίου, τοῦ τιμίου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, καὶ διὰ
μεσιτείας τοῦ εὐεργέτου ἡμῶν, τοῦ θαυματουργοῦ καὶ ἁγίου Συμεῶν. ἐνδέ-
χεται δὲ καὶ τὸν ἡγούμενον μὴ παρέργως μηδὲ σπανίως τῷ νοσοκομείῳ ἐπι-
φοιτᾶν, ἀλλὰ καθ' ἐκάστην σχεδόν, εἰ δυνατόν αὐτῷ, ὥραν καὶ ὁλοφύχως 30
ἐπισκέπτεσθαι τοὺς ἀδελφούς καὶ ἐκάστῳ συνεισφέρειν τὰ πρόσφορα. καὶ οἱ

16/25 εἴρηταί μοι τοιγαροῦν — χρεώδεσιν] ταῦτα ἐν τῷ τυπ. Εὐεργέτιδος, σ. 651—652, § μα'. 21 ὑπηρετικόν] καὶ δ. ὑπηρετόν. 31/32 "ἐνδέχεται δὲ" ἄχρι σ. 75,ᾧ "ἀπολύθω-
σιν"] πρὸς. τυπ. Εὐεργ. 652.

ἀδελφοί δὲ ἡμῶν οἱ ἄρρωστοι μὴ τούτῳ τεθαρρηκότες ἐκλύωσιν ἑαυτοὺς ζη-
 τούντες περιττά τινα καὶ ἄπερ ἴσως οὐδ' εἰς ἀκοήν ποτε ἐδέξαντο, μὴ ὅτι γε
 εἶδον ἢ ἔφαγον, ἀλλὰ συνεχέτωσαν ἑαυτοὺς καὶ συστελλέτωσαν, ἀρκοῦμενοι
 ἐν ἐκείνοις καὶ μόνοις, οἷς ἄρα ἡ τοῦ καιροῦ καὶ τῆς εὐπορίας τῆς μονῆς
 5 περιφορὰ τούτους δεξιούται· εἰ γὰρ καὶ ἐπιμελεῖσθαι αὐτῶν διὰ τὴν ἐντολὴν
 ἐντελλόμεθα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τρυφᾷν αὐτοὺς παραχωροῦμεν, συνεσταλμένως δὲ
 μᾶλλον ζῆν καὶ ὡς δεῖ τοὺς μοναχοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ τὸν τῆς ὑπομονῆς μι-
 σθόν, ὃν ἡ στέρσις τῶν ὁρέξεων καὶ ἡ τῆς ἀρρωστίας δυσχέρεια προξενεῖν
 αὐτοῖς μέλλει, ἐκ θεοῦ ἀπολάβωσιν. ἐνὸς οὖν ἐπιμνησθῆις καταπαύσω τὸν λό-
 10 γον. τί δέ ἐστι τοῦτο; τὸ μεῖζον πάντων τῶν κακῶν καὶ πρῶτον καὶ οὐ μικρῶς
 βλάπτον τὰς ἡμετέρας ψυχάς, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν καὶ τὰ σώματα, καὶ συγγέον
 πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα τὴν τε θαυμασίαν κατάστασιν, ἡμῶν καὶ ἡσυχίαν τῆς
 ἐν τῷ ὄρει τούτῳ κατοικίας τῶν ἡμετέρων ψυχῶν.

νζ'. Περὶ τοῦ μὴ ἔχειν ὅλως ζῶα θηλυκά. — "Ὅπερ καὶ ἀπὸ κυρίου θεοῦ
 15 ἐντελλόμεθα ὑμῖν, μὴ κεκτῆσθαι ποτε ὑμᾶς ἔσωθεν τῆς μονῆς ἢ ἔξωθεν
 ζῶα θηλυκά, μήτε βόας, μήτε πρόβατα, μήτ' ἄλλο τι τοιοῦτον· ἀπηγορευ-
 μένον γάρ ἐστι πᾶσι τοῖς κατὰ θεὸν πολιτευομένοις καὶ ἀποτασσομένοις τοῖς
 βίου πράγμασι. μόνον μέντοι ἀρρενικά ζῶα ἔχετε εἰς τὸ ἀλήθειν τὸν ἄρτον
 ὑμῶν, καὶ ταῦτα ὀλιγοστά, καὶ βόας ἄρρενας δύο, ἧγουν ζευγάριον ἓν, εἰς τὴν
 20 ὑπηρεσίαν ὑμῶν καὶ πλεῖον οὐχί· τῆς γὰρ ἐξ αὐτῶν βλάβης καὶ ζημίας ἐν
 πείρᾳ γενόμενος, τῆς τε ψυχικῆς καὶ τῆς σωματικῆς, ὑμῖν διατίθεμαι ἐκ-
 φυγεῖν τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀπάτης αὐτῶν, ἵνα μὴ καὶ ὑμεῖς ὡς καὶ γὰρ
 πολλὰ λυπηθῆσεσθε καὶ ἔξετε καὶ ὑπὲρ τούτων ζημίας οὐκ ὀλίγας καὶ
 οὐκ ὠφέλειαν. ἂν δὲ καὶ παρακούσητέ μου, τότε μνησθῆτε καὶ μὴ βουλό-
 25 μενοι μακαρίσετε, ὅταν οὐκ ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν τινα καρπώσησθε, ἀλλὰ μᾶλ-
 λον ζημίας σωματικὰς τε καὶ ψυχικὰς καὶ ὀχλήσεις καὶ ταραχάς· πιστεύω γὰρ
 τῷ θεῷ καὶ τῷ αὐθέντῃ ἡμῶν, τῷ τιμίῳ προδρόμῳ καὶ βαπτιστῇ τοῦ θεοῦ
 Ἰωάννῃ, ὅτι εἰ τὴν ἀκτημοσύνην καὶ τὴν πτωχείαν τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν
 κατοίκησιν τοῦ ἁγίου τούτου ὅρους ἀσπάξοισθε καὶ δουλεύοιτε τῷ θεῷ ἀξίως
 30 τῶν προσταγμάτων αὐτοῦ καὶ καθὼς ὑμῖν διαταξάμεν, οὐ μὴ λυπηθῆσεσθέ
 ποτε ἔνεκεν πάντων τῶν χρειῶν ὑμῶν, ἀλλὰ πλουσίως καὶ κρείττονως τῶν
 κεκτημένων τὰς ματαίας καὶ πολυούλους κτήσεις πάντων, ὧν χρήζετε εἰς σύ-
 στασιν τοῦ τάλαιπώρου ὑμῶν σώματος, ἀπολάσετε παρὰ τοῦ φιλανθρώπου
 θεοῦ, καθὼς αὐτὸς ὁ σωτὴρ μου διὰ τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου φησί· "Μὴ οὖν
 35 μεριμνήσητε λέγοντες, Τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα· πάντα
 γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος, ὅτι χρή-

34 Ματθ. ζ', 31—34.

ζετε τούτων πάντων. ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν
 δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν μερι-
 μνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς". ταῦτα δὲ
 ἀληθῶς ἔχει καὶ γίνεται, ἀδελφοί μου ἡγαπημένοι, τοῖς πιστεύουσιν ὀλοφύ-
 χως καὶ μὴ διστάζουσι, τοῖς ἀνατιθεῖσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν καὶ τὰ σώματα 5
 τῷ πλάσαντι αὐτοὺς θεῷ καὶ τοῖς ζητοῦσιν αὐτὸν νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ὡς
 καὶ ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς ἐξ ἔργων αὐτῶν ἔγνων καὶ ἐπληροφορήθην ἐκ τῶν
 πρὸς με γινομένων καθ' ἐκάστην ἀπειρῶν εὐεργεσιῶν τοῦ θεοῦ. πιστεύσατε
 γὰρ μοι παραφρονοῦντι καὶ ἀληθεύοντι, ὅτι πολλάκις ἐμοῦ τοῦ ἀναξίου τοῦ
 οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ἐν τῷ ὄρει τούτῳ περιπολοῦντος καὶ δεομένου τοῦ ἐλέ- 10
 ους κυρίου εὑρεῖν τινα μικρὰν ῥανίδα σωτηρίας καὶ συγχώρησιν τῶν πολλῶν
 καὶ ἀναριθμήτων μου πταισμάτων, ὧν ἔπραξα ἐν τε ἀγνοίᾳ καὶ γνώσει μου,
 μεγάλαι παρακλήσεις, μᾶλλον δέ, εἰ δεῖ τάληθέστερον εἰπεῖν, καὶ ἐλλάμψεις
 θεῖαι καὶ θαύματα φοβερά ἐνεδείχθησαν τῇ ἀσθενείᾳ μου ὑπὸ τοῦ θαυμα-
 σίου βαπτιστοῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ τιμίου προδρόμου 15
 καὶ κυρίου μου· καὶ διὰ τοῦτο παρακαλῶ καὶ δυσωπῶ ὑμᾶς μὴ κενοὺς ἐν
 τῷ ὄρει τούτῳ καθέζεσθαι, διότι κατὰ πολὺ ἐστὶ τὸ ὄρος τοῦτο ὠφέλιμον
 τοῖς σφίξεσθαι βουλομένοις. τοῦτο γὰρ εἴ τις καλέσει ὄρος Χωρήβ, ὄρος τε
 Καρμήλιον ἢ Σινᾶ ὄρος, ὄρος τε Θαυμασίον ἢ Θαβώρ, ὄρος, ἐν ᾧ ὁ Χρι-
 στὸς καὶ θεὸς μου τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις ἔδειξε τὴν 20
 ὑπερβάλλουσαν αὐγὴν τῆς θεότητος αὐτοῦ, οὐχ ἁμαρτήσῃ τοῦ πρέποντος.
 ἐν τούτῳ γοῦν τῷ ἁγίῳ ὄρει καὶ θαυμαστῷ προσκαθήμενοι, τὰ λεχθέντα ἐπὶ
 νοῦν φέροντες καρποφορήσητε ἐν τριάκοντα καὶ ἐξήκοντα καὶ ἑκατόν, μακρὰν
 ὄντες τοῦ δολίου δράκοντος, τῆς πορνείας καὶ τῶν ἐτέρων αἰσχυρῶν παθῶν,
 ὧν τὸ κατ' εἶδος αἰσχρὸν ἐστὶ καὶ λέγειν καὶ ἀκούειν ὑμᾶς. τὴν δὲ ἀγίαν ἐν- 25
 τολὴν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν τοῦ θαυματουργοῦ, τὴν παραδοθεῖσαν ὑμῖν
 περὶ τοῦ τρισαγίου τοῦ τε σίτου καὶ τῆς ζύμης, διὰ τὸν κύριον μὴ ἐκκακή-
 σητε ποιεῖν καθ' ἕκαστον Σάββατον ἢ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ζυμώσεως, ἐπιλέ-
 γοντος καὶ ταύτην τὴν εὐχὴν τοῦ ἱερέως ἐν τῷ ὠρεῖ· — Εὐχὴ, ἣν ὁ φεί-
 λει λέγειν ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ ὠρεῖ· — Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ θεὸς 30
 ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς πεντακισχιλίους χορτάσας,
 αὐτὸς εὐλόγησον τὸν σῖτον τοῦτον καὶ πλήθυνον αὐτὸν ἐν τῇ ἀγίᾳ σου ταύ-
 τη μονῇ καὶ εἰς τὸν κόσμον σου ἅπαντα, ὅτι ἐν σοὶ πᾶσα ἡ ἐλπίς ἡμῶν
 ἐστὶ καὶ παρὰ σοῦ τὴν ἐφήμερον τροφὴν ἐλπίζοντες σοῦ δεόμεθα. μὴ ὑπε-
 ρίτης ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς· σὺ γὰρ εἶρηκας, ὅτι " ὅσα ἐν τῷ ἐμῷ ὄνομα- 35

23 καρποφ. — ἑκατόν] πρὸλ. Ματθ. ιγ', 8.
 35 πρὸλ. Ἰωάν. ις', 24.

31 εὐλογήσας κέ.] πρὸλ. Ματθ. ιδ', 19—21.

τι αἰτήσητε, λήψεσθε”· καὶ σὸς ἐστὶ λόγος τὸ “ αὐξάνεσθε καὶ πληθύνε-
σθε ”. θαρροῦντες οὖν τῷ ἐλέει τῆς εὐσπλαχνίας σου αἰτούμεθα, μὴ ἐγκα-
ταλίπῃς ἡμᾶς· ἀλλ’ ἐπίβλεψον ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου σου, ἀπὸ θρόνου δό-
ξης τῆς βασιλείας σου καὶ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν τοῖς ἀμαρ-
5 τωλοῖς καὶ δούλοις σου πρεσβείαις τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν θεοτό-
κου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου προφήτου προδρόμου
καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ θαυματουργοῦ
καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων· ὅτι σὺ ὁ εὐλογῶν καὶ ἁγιάζων τὰ σύμπαντα
καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύ-
10 ματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

νη’. *Περὶ τοῦ εἴτε χρὴ δέχεσθαι παιδας ἐν τῇ μονῇ εἴτε καὶ μή.* —
Ἐπεὶ δὲ ἀναγκαῖόν ἐστι διατάσσασθαι ὑμῖν καὶ περὶ τοῦ εἴτε δέχεσθαι δεῖ παῖ-
δας ἢ ἀγενεῖους ἐν τῇ τοιαύτῃ μονῇ, εἴτε καὶ μή, ἀναγκαῖον ἐποιησάμην καὶ
περὶ τούτου τοῦ κεφαλαίου ὑμῖν παραθέσθαι, ὅσα ἔκ τε πείρας αὐτῆς καὶ ἀπὸ
15 τῶν φωστήρων ἡμῶν τῶν ἁγίων πατέρων παρέλαβον. θίλω τοίνυν καὶ ἀπο-
δέχομαι κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἁγίων μὴ δέχεσθαι τοὺς ἀγενεῖους, ἵνα ᾗτε
ἐλευθεροὶ καὶ ἀνενόχλητοι ἀπὸ τῶν ἐξ αὐτῶν ἐπερχομένων ὑμῖν βλαβῶν.
εἰ δὲ καὶ πολλάκις εἴτε διὰ δουλείαν ἢ δι’ ἀνάπausιν τῶν γερόντων ὀφείλει
ὁ προεστώς δέξασθαι τινα τοιοῦτον, στενοχωρουμένων ἴσως τῶν ἀδελφῶν καὶ
20 μὴ ἐχόντων τοὺς ὑπηρετοῦντας αὐτοῖς, ἐντέλλομαι ὑμῖν ἐν τῷ προαστίῳ τῆς
μονῆς, ὃ Ἅγιος Πέτρος λέγεται καὶ Χαλκεῖον ἐπονομάζεται, ἐγχωρίως δὲ
Παντεῖχιον καλεῖται, τούτους καθῆσθαι καὶ ὑπηρετεῖν τοῖς ἀδελφοῖς, ἕως ἂν
γένειον φέρωσι, καὶ τότε εἰς τὴν μονὴν μετὰ τῶν πατέρων δέχεσθαι· ἄλλως
γὰρ τοὺς τοιούτους ἔσωθεν τῆς μονῆς μετὰ τῶν γερόντων διαγίγειν οὐκ ἔστι
25 καλόν, ἀλλὰ καὶ λίαν βλαβερὸν κατὰ πολλοὺς τρόπους. εἰ δὲ καὶ τινες εἴεν
καὶ ἀμφιβάλλουσι καὶ λέγουσι μὴ βλάπτειν τοὺς τοιούτους καὶ μάλιστα ἐν τοῖς
ὕρσι, ματαιάζουσιν· εἴ τι γὰρ καὶ προβάλλονται, ἀνίσχυρόν ἐστι καὶ ἀδρα-
νές. εἰ δὲ θέλουσιν ἡμᾶς εἰπεῖν τι πρὸς αὐτούς, πρὸς ὠφέλειάν τε αὐτῶν
καὶ προσοχὴν καὶ διδασκαλίαν τοῦ πολέμου τοῦ ἐπεισερχομένου ἐξ αὐτῶν καὶ
30 πρὸς ἐπιστηριγμὸν καὶ ἀσφάλειαν τῶν μετὰ τοιούτων ὀφειλόντων συνδιαγίγειν,
φέρει τινὰ πρὸς αὐτοὺς διαιδώμεθα. — “Οἱ λέγοντες γυναιξὶ καὶ παιδίῳ συν-

1 Γεν. α', 28. 31 “Οἱ λέγοντες” κέ. ἄχρι σ. 81, 28] τοῦτο ὅλον συναποτελεῖ τὸ ἄχρι
τοῦδε τύποις μέιναν ἀνέκδοτον „Ἰσον ἐπιστολῆς τοῦ μακαρίου ἀββᾶ Παύλου τοῦ Ἑλλαδικοῦ“ (cod.
Coisl. 303, f. 232^v—236) οὗ τεμάχιον, τὸ περὶ Ἱεριχοῦντος, προεξέδωκα σὺν τοῖς βίοις τοῦ ὁσίου
Θεοργίου (Правосл. Палест. Сборникъ, 189 τεύχος 32, σ. 25). Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐν τῷ ἀνὰ χει-
ρας τυπικῷ κείμενον πολλὰ διαφέρει λεκτικῶς τοῦ ἐν τῷ cod. Coisl., σημειοῦμαι τὰ διαφέρον-
τα τούτου ἀναγνώσματα ὥδε τῷ στοιχείῳ C χρῆσιν ποιησάμενος τῶν ὑπὸ τοῦ σοφωτάτου φίλου μου
Père Hippolyte Delehaye ἀποσταλίσαν μοι φωτογραφιών.

27 κ ὦ δ. προβάλλονται.

διάγειν καὶ μηδὲν εἰς ψυχὴν βλάπτεσθαι ὑπὸ τῆς ἡδουπαθείας, ἀλλὰ καὶ νευ-
ροῦσθαι μάλιστα καὶ ἀντιπαράττεσθαι τοῖς τῆς πορνείας πολέμοις καὶ τοῖς
γαργαλισμοῖς τῆς σαρκός, οὗτοι πάντως ὑπὸ τῆς πλάνης τῶν δαιμόνων ἐνε-
ργοῦνται· πολλὰ γὰρ ὑπάρχουσιν αἱ μέθοδοι τοῦ διαβόλου καὶ αἱ τέχναι,
καθὰ φησιν ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος, καὶ ἐν τῶν δύο, ἡ μωροὶ τυγχά- 5
νουσιν οἱ τοιοῦτοι καὶ ἄπειροι τῆς κακουργίας καὶ πολυμηχανίας τῶν ἀορά-
των ἐχθρῶν, ἡ φιλήδονοι ἀληθῶς καὶ ἐμπαθεῖς καὶ ἐν σχήματι εὐλαβείας
καὶ ἐγκρατείας δῆθεν τὴν κενοδοξίαν πληροφοροῦντες καὶ τὴν ἀνθρωπαρέσκε-
αν, πλείστην κακὴν καὶ ἄθεσμον ἡδονὴν κατὰ τὸ λεληθὸς ἐκτελοῦντες, τοῖς
πύρνοις καὶ μοιχοῖς καὶ ἀρσενοκοίταις συναριθμοῦνται καὶ συγκολληθῇσονται 10
ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, κἂν μηδὲν, καθὼς λέγουσι, τὸ σῶμα βλάπτει αἰσχρὸν δια-
πράττονται. εἰ γὰρ ὁ ἐμβλέψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι ἤδη ἐμοίχευσεν
αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον ὁ συνδιάγων νεωτέροις, κἂν γέρων
ὑπάρχῃ, κἂν νεώτερος καὶ σφριγῶν καὶ ἀκμάζων καὶ ζέων τῇ φλεγμονῇ τῆς
σαρκός. ἔγνωμεν γὰρ τινὰς τῷ ὄντι ἀληθεῖς ἄνδρας καὶ ἀγωνιστάς καὶ δυ- 15
ναμένους τῇ πνευματικῇ πράξει, ἀκτῆμονας καὶ ἰσχυροὺς καὶ εὐτόνους καὶ
εἰδότας παλαίειν καὶ πυκτεύειν τοῖς ἀντιπάλοις δαίμοσι, καὶ ἀγρυπνοῦντας καὶ
νηστεύοντας καὶ ὑδροποτοῦντας καὶ μόνῃ ψιᾶθῃ εἰς ὕπνον ἀρχομένους, καὶ
πολλὰ κατορθώματα ἔχοντας καὶ εὐχομένους διὰ παντός, ὅτι εἰς μητέρας ἰδίας
ἐπολεμοῦντο καὶ ἀδελφὰς καὶ ἀδελφοὺς καὶ εἰς υἱοὺς ἰδίους νεωτέρους τὴν 20
μανίαν τῆς πονηρᾶς ἐπιθυμίας πληρῶσαι κατηναγκάσθησαν ὑπὸ τῶν φιλη-
δόνων τῆς ἀκαθαρσίας πνευμάτων καὶ μετὰ ταῦτα ἐξωμολογήσαντο φανερώς
ταῦτα μετὰ δακρύων κοπτόμενοι καὶ βοῶντες· Ἠμάρτομεν, ἡνομήσαμεν,
ἐδαιμονίσθημεν. μέγας γὰρ ἀληθῶς δαίμων ὑπάρχει ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία
καὶ ἄθεσμος καὶ πικρὰ καὶ ὀλεθρία ἡ ἡδονή. διὰ ταύτην ἔγνωμεν καὶ εἶδο- 25
μεν ἀρνούμενους μοναχοὺς τὸ σχῆμα τὸ ἅγιον καὶ εἰς μυρία καὶ αἰσχρὰ αὐ-
τοὺς ἐξοκεῖλοντας, καὶ ταῦτα καὶ Μεσοποταμηνούς μοναχοὺς παθόντας καὶ
Κίλικας καὶ Ἀσιανούς καὶ Ποντικούς καὶ Αἰγυπτίους καὶ Θετταλοὺς καὶ Ἑλ-
λαδικούς καὶ Ἀραβας καὶ Πέρσας, καὶ τοὺς καθ' ἑξῆς ἡ ἱστορία παρέδωκε.
πλὴν γινώθι πανουργίαν, μᾶλλον δὲ κακουργίαν τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας· 30
ὑποχωρεῖ γὰρ χρόνον τινὰ καὶ νεκροῖ τὸ σῶμα, ἵνα μὴ πυροῦται, καὶ παύει

1 συνδιάγειν] συγκαθεύδειν ἐν μιᾷ στρωμνῇ C. 2 μάλιστα] μᾶλλον C 3 τῶν δαιμ.
τῆς πλάνης C. 4 μέθοδοι] μεθοδῖαι C. 5 Παῦλος] πρβλ. Ἐφ. ε', 11. 6 αὐτῶν τῶν
ἀοράτων C. 8 ἀνθρωπαρεσκήν C. 11 τὸ σῶμα βλάπτει] τῷ σώματι C. 13 συνδιά-
γων νεωτέροις] συγκαθεύδων τοῖς σώμασι C. 20 ἐπολ. καὶ εἰς ἀδελφοὺς καὶ εἰς C. 23 κοπτό-
μενοι C, καὶ δ. κοπτόμενοι. 24 καὶ δεινὸς δαίμων C. 25 ἡ ἄθεσμος — ὁλ. ἡδονή C || διὰ
ταύτην] ταῦτα C. 25/27 καὶ εἶδομεν — καὶ ταῦτα καὶ] λείπεται τῷ C. 27/29 Μεσοποτα-
μηνούς — καθ' ἑξῆς] Ἀρμενίους μοναχοὺς παθ. καὶ Μεσοπ. καὶ Αἰγ. καὶ Θεσσαλεῖς — καὶ ἐξῆς C.
29 ἡ ἱστορία παρέδωκε] λείπ. τῷ C.

τάς ἐμπαθεῖς κινήσεις καὶ ποιεῖ τὸν χλευαζόμενον ὑπονοῆσαι, ὅτι ἔφθασε
τὸ ὅρος τῆς ἀπαθείας καὶ ὅτι ἤξιώθη τοῦ μέτρου τῶν ἀποστόλων καὶ ὅτι
ἀναληφθήσεται λοιπόν, καθάπερ Ἡλίας ἐν ἄρματι πυρίνῳ, εἰς τὰ ἐπουρά-
νια. ποιοῦσι δὲ αὐτὸν καὶ διδάσκειν πολλοὺς καὶ κομπάζειν καὶ λαλεῖν ὑπέρ-
5 ογκα καὶ ὀνειδίζειν τοὺς ὀλισθαίνοντας εἰς ἡδονὰς καὶ κατακρίνειν τοὺς πορ-
νεύοντας καὶ ἀλαζονεύεσθαι καὶ καυχᾶσθαι ἐπὶ τοῖς τῆς ἀσκήσεως αὐτοῦ μεγά-
λοις ἔργοις καὶ μυκτηρίζειν τοὺς ἀδελφούς ὡς χαύνους καὶ ἀνάνδρους καὶ
μηδὲν ἔχοντας ἔργον πνευματικῆς ἀρετῆς. μετὰ δὲ ταῦτα πάντα, χρόνου τινὸς
παρελθόντος, ἐξαίφνης ἐπιπίπτει ὁ δαίμων τῆς πορνείας τῷ πλανηθέντι ἀδελ-
10 φῷ, κἂν παρθένος ὑπάρχῃ, καὶ μεταλλάσσει τὸν νοῦν ρέψας πρὸς τὴν αἰ-
σχρὰν ἡδονήν, καὶ τὴν σάρκα κάτω κοχλάζειν βιάζων ὡς πρὸς τὸ μυσαρὸν
καὶ ψυχοβλαβές ἔργον, καὶ χαλᾷ τοὺς τόνους τῆς διανοίας καὶ ἐμυρίζει τὰ
μέλη τῷ ἐμπαθεῖ καὶ ἀκαθάρτῳ πυρί, καὶ καταλύει πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ
ἀνθρώπου καὶ τὴν διάθεσιν πᾶσαν ἁλλοιοῖ πρὸς τὸ ψεκτὸν καὶ χεῖρον, καὶ
15 δείκνυσι τὸν πρὸ τούτου δοκοῦντα δίκαιον καὶ ἄγιον καὶ ἀσκητὴν ὥσπερ χοῖ-
ρον ἐν βορβόρῳ κυλινδούμενον καὶ χεῖρονα φαινόμενον τῶν εἰς τὴν ἀγορὰν
φανερῶς καὶ δημοσίως πορνευόντων ἀνθρώπων· καὶ τότε νοεῖ πόθεν καὶ ποῦ
ἐξέπεσε καὶ λέγει λοιπόν· Ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης τῶν παθῶν
καὶ καταιγὶς κατεπόντισέ με· προσώξεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώλωπές μου ἀπὸ
20 προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου· νῦν ἔγνων ἀληθῶς, ὅτι οὐκ εἰμὶ τέλειος οὐ-
δὲ φρόνιμος οὐδὲ ἔμπειρος τῶν τεχνασμάτων τοῦ διαβόλου καὶ τῶν δαιμό-
νων, ἀλλὰ μωρὸς καὶ ἄφρων καὶ νήπιος· διόπερ καὶ κράζει· Ὁ θεός, σὺ
ἔγνων τὴν ἀφροσύνην μου καὶ αἱ πλημμέλειάί μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβη-
σαν· ἡ γὰρ νομιζομένη δικαιοσύνη μου ὡς ῥάκος ἀποκαθημένης γυναικὸς ἐν
25 τῇ ἀφροσύνῃ μου κατελογίσθη. ταῦτα λέγω οὐχ ὡς δίκαιος οὐδὲ ὡς ἐνάρε-
τος, ἀλλ' ὡς ἁμαρτωλὸς διδάχθεις ὑπὸ πατέρων ἁγίων καὶ πολυπειρῶν καὶ
δυναμένων ἀνθίστασθαι τοῖς τῶν ἐχθρῶν μηχανήμασιν. ἐπεὶ δὲ οἶδεν ὁ διά-
βολος, ὅτι ὁ μοναχὸς πρὸ πάντων τὴν θεοσέβειαν καὶ τὴν ἀγνείαν τοῦ βίου
ἀσπάζεται καὶ βούλεται πάντοτε ἐν ἀγιασμῷ καὶ φόβῳ θεοῦ διατρίβειν, διὰ
30 τοῦτο ὁ Σατανᾶς ἀντιβαίνων καὶ ἀντιτασσόμενος τῇ τοιαύτῃ προθέσει τοῦ μο-
ναχοῦ ἐν πονηραῖς ἐπιθυμίαις καὶ σαπραῖς καὶ ἀτόποις ἡδοναῖς ἐκταράσσει
καὶ συγχεῖ καὶ μολύνει οὐ μόνον βλεπομένων προσώπων ἀνθρώπων σαρκί-

1 τὰς κιν. τὰς ἐμπαθεῖς C. 2 τὸ ὅρος] τοὺς ὅρους C. 5 εἰς ἡδονὰς] εἰς τὸ λί-
(=εἶ)ον τῆς ἡδονῆς C. 9 πορνείας καὶ ἡδουπαθείας C. 10 ρέψας C. 11 κοχλάζει βια-
ζόμενος πρὸς C. 14 χλευασθέντος ἀνθρώπου C. 16 φαιν. τοῦ - - πορνευόντος ἀνθρώ-
που C. 18 Ἦλθον — κατεπόντισέ με] πρὸς ἡλ. Ψαλμ. λζ', 6. 22 Ὁ θεός — ἀπεκρύβη-
σαν] Ψαλμ. ξη', 6. 25 ἀφροσύνη μου] ἀφαιδρῶ αὐτῆς C. 27 ἀνθίστ. μετὰ τῆς ἐνοικουμένης
ἐν αὐτοῖς θείας χάριτος τοῖς τῶν C. 30 προθέσει πᾶσαν σχεδὸν τὴν ζωὴν τοῦ C. 32 ἀν-
θρώπων] λείπει τῷ C.

νων, ἀλλὰ καὶ μὴ ὀρωμένων τῇ ἀφανεῖ παρενοχλήσει κατὰ ψυχὴν καὶ τῇ
 κινήσει τῶν κινήματων τοῦ σώματος, πολεμῶν καὶ θλίβων καὶ μιαινὼν τὸν
 ἀγωνιζόμενον ἄνθρωπον, νυκτὸς μὲν ῥυπαροῖς ἐνουπνίοις, ἡμέρας δὲ τῇ ἐνθυ-
 μήσει καὶ τοῖς τῆς σαρκὸς γαργαλισμοῖς καὶ τῇ οἰστηλασίᾳ τῆς ἀτοπίας.
 5 πολλάκις δὲ καὶ ὁ τῆς βλασφημίας δαίμων συντρέχει καὶ συναγωνίζεται τῷ
 δαίμονι τῆς ἀκαθαρσίας, ἵνα εἰς ἀπελπισμὸν καὶ ἀπόγνωσιν ἐμβάλλῃ τὸν ἀσκη-
 τήν. χρή οὖν φυλάττεσθαι τὰς μηχανὰς καὶ τὰς μεθοδείας τοῦ παμποικίλου
 καὶ πανούργου δαίμονος, καὶ διδάξωμεν ἑαυτούς, ὅταν συντυγχάνωμεν εὐμόρ-
 φῳ προσώπῳ, κἂν ἀδελφοὶ ἡμῶν ὑπάρχωσι, κἂν ἴδιοι κατὰ γένος, μὴ ὀρᾶν
 τρανῶς τὸ πρόσωπον τὸ καλόν, ἀλλὰ κάτω βλέποντας εἰς τὴν γῆν λαλεῖν καὶ
 10 οὕτω τὰς ἀποκρίσεις παρέχειν τοῖς ὁμιλοῦσιν ἡμῖν· ὁ γὰρ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀν-
 θρώπου κύων ὑπάρχει ἀναιδὲς καὶ λυσσῶν καὶ ἐπιτρέχων ταῖς ὀφθαλμοῖς τῶν
 βλεπομένων, καὶ τούτῳ διὰ παντὸς τῷ ὄπλῳ καθ' ἡμῶν οἱ δαίμονες χρῶν-
 ται, ἀλλὰ καὶ τῇ χειρὶ. καὶ γὰρ κατ' ἀρχὰς ἡ Εὐὰ πρῶτον εἶδε τὴν καλ-
 λονὴν τοῦ δένδρου, εἶτα ἐπιθυμήσασα ἤψατο τῇ χειρὶ καὶ ἔφαγε τοῦ κωλυ-
 15 θέντος καρποῦ, καὶ μετὰ τοῦτο γυμνωθεῖσα τῆς ἀγνείας καὶ τῆς δικαιοσύνης
 κατηνέχθη πρὸς θάνατον καὶ φθοράν. ἵνα δὲ ἀκριβέστερον τὸ λεγόμενον μά-
 θης καὶ νοήσης, πρόσσεχε τοῖς νῦν λεχθησομένοις· πρὸ γὰρ ἐτῶν ἱκανῶν Εὐ-
 τρώπιός τις εὐνοῦχος, νοτάριος Ἰουλιανῆς τῆς κατὰ Πλακίδα, τῆς γυναικὸς
 Ἀρεβίνδου τοῦ στρατηλάτου, ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ ἐγένετο μοναχός· καὶ
 20 λαβὼν τὸν δεύτερον πύργον, τὸν κτισθέντα παρὰ Ἠλίᾳ ἀρχιεπισκόπου Ἱερο-
 σολύμων, κατόκησεν ἐν αὐτῷ καὶ συνήθροισε συνοδίαν εὐνούχων μοναζόντων
 οὐ μακρὰν τῆς Ἱερὶχώ. οὗτος τοίνυν ὁ Εὐτρόπιος μετὰ χρόνους πολλοὺς ἐξ-
 ωμολογήσατο μετανοῶν καὶ θλιβόμενος καὶ λέγων ὅτι· «Ἀνὴρ τις Ἱερικοῦντιος
 25 εὐγενὴς καὶ εὐπορος ἐφιλήθη μοι καὶ ἐκαρποφόρει τῷ μοναστηρίῳ μου καὶ
 πυκνὰ συνετύγγανέ μοι καὶ συνήσθιε. γεννήσας δὲ υἱὸν παρεκάλεσέ με, φη-
 σίν, ἵνα ἐγὼ ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος αὐτὸν ἀναδέξωμαι· ὃ καὶ πεποίηκα.
 ἔφερεν οὖν ὁ ἄνθρωπος πάντοτε τὸ παιδίον πρὸς με, καὶ περιελάμβανον ἡδέ-
 ως καὶ μετὰ χαρᾶς καὶ καρδίας καθαρᾶς ἐν ἀπλότῃ ψυχῇ μου τὸ βρέφος
 καὶ ἐφίλουν αὐτὸ καὶ περιεπτυσσόμεν ὡς τέκνον δωρηθέν μοι παρὰ θεοῦ διὰ
 30 τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ὅτε δὲ ἡδρόνθη τὸ παιδίον καὶ
 γέγονεν ὡς δέκα ἐτῶν, ὁ λογισμὸς μου ἐτράπη εἰς τὸ χεῖρον καὶ ἡλλοιώθη
 ἢ ἔξις μου εἰς κακόν· καὶ ἐταλαιπώρησα καὶ κατεκάμφθην πρὸς βδελυράν ἐπι-

3 ὁστρηλασία C. 5 δαίμ. τῆς ἀθεσμίας καὶ τῆς C. 8 ἵνα ὅτ' ἂν C. 9 ὀρᾶν] ὀρω-
 μεν C. 19 πλακιδίαν C. 21 παρὰ] ὑπὸ ἡλία τοῦ C. 23 χρόνους πολλοὺς] χρόνον C.
 27 ἀναδ. αὐτὸν ὅπερ C. 29 τὸ πρῶτον καὶ ἰ λείπει τῷ C. 31 ἁγίου] σεβασμίου C || ἡν-
 δρόνθη C. 32/33 ἡλλ. μου ἢ ἔξις C.

θυμίαν καὶ τὸ θηρίον τῆς ἀθέσμου ἐπιθυμίας καὶ ἡδουπαθείας εἰς τὴν καρ-
 δίαν μου ἦν κατακαῖόν με. καὶ οὐ θαῦμα, ὅτι ὁ εὐνοῦχος ἐπιθυμεῖ· φησὶ
 γὰρ ἡ Γραφή, ὅτι Ἐπιθυμία εὐνούχου ἀποπαρθενεῦσαι νεάνιδα. καὶ γὰρ οὐ
 μόνον ἐπιθυμεῖ ὁ εὐνοῦχος, ἀλλὰ καὶ συγκοιμᾶται γυναικὶ καὶ μίγνυται καὶ
 5 ῥέει, πλὴν μέντοι ἀδρανὲς ἐκφέρει τὸ σπέρμα ὁ εὐνοῦχος καὶ οὐ δύναται
 τεκνοποιῆσαι. καὶ μὴ ξενισθῆς περὶ εὐνούχου ἀκούων· καὶ γὰρ γυναῖκα πολ-
 λάκις γυναικὸς ἐπιθυμεῖν προτρέπει ὁ Σατανᾶς, καὶ διὰ τοῦτο αἱ θεοσεβεῖς
 μητέρες τῶν κοινοβίων παραγγέλλουσι ταῖς ὑπ' αὐτάς μοναστήριας μὴ θεω-
 ρεῖν ἀλλήλων τὰ πρόσωπα ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἵνα μὴ διὰ τῆς ὁράσεως
 10 κατολισθῇσιν πρὸς τὸ ἐμπαθεῖν καὶ βλαβῶσιν, ἀλλὰ καὶ κάτω νεύειν καὶ βλέ-
 πειν πρὸς τὸ ἔδαφος καὶ οὕτω διαλέγεσθαι παρθένον πρὸς παρθένον. ἐγὼ
 τοίνυν, φησὶν ὁ Εὐτρόπιος, ἀλλοιωθεὶς τὴν ὄψιν καὶ ὅλος τοῦ πάθους τοῦ
 ῥυπαροῦ γενόμενος ἠθέλησα μιγῆναι τῷ παιδί καὶ συγγενέσθαι αὐτῷ εἰς
 ἀσχημοσύνην τοῦ προσώπου μου. ἐδυσώπησα δὲ τὸν θεόν, ἵνα ἐμποδίσῃ με,
 15 καὶ ἔλεγον· Κύριε ὁ θεός μου, μᾶλλον πέμψον ἄνωθεν πῦρ καὶ κατάκαυσόν
 με καὶ μὴ παραχωρήσῃς με τὸ μῦσος τοῦτο ἐργάσασθαι. ἔδωκε δέ μοι ὁ
 θεὸς μικρὸν ἀνανῆσαι καὶ ἀναλαβεῖν ἀπὸ τοῦ βορβόρου καὶ τοῦ σκότους τῆς
 ἀλόγου ἐπιθυμίας. καὶ εἶπον τῷ πατρὶ τοῦ παιδίου· Λάβε τοῦτον καὶ ἀπά-
 γαγε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ μηκέτι ἐνέγκῃς αὐτὸν εἰς τὸ μοναστήριόν μου.
 20 ἀπὸ τότε οὖν οὐκέτι ἐθεασάμην τὸν παῖδα. γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ ἐχθρὸς ἐπὶ ἡλ-
 θέ μοι σφοδρότερος καὶ θερμότερον καὶ δριμύτερον καὶ τὴν μορφὴν τοῦ παι-
 δὸς τῷ νοί μου ἐνετύπωσε καὶ τὸ εἶδωλον αὐτοῦ καὶ τὸ πλάσμα αὐτοῦ καὶ
 τὴν εἰκόνα αὐτοῦ προσεκόλλησε τῇ καρδίᾳ· καὶ βιαζόμενος οὐκ ἴσχυον ἀπο-
 σπασθῆναι καὶ χωρισθῆναι τοῦ παμμιάρου καὶ ὀφιώδους πάθους, ἀλλὰ καὶ
 25 ἐν τῷ εὐχεσθαι καὶ ψάλλειν καὶ ἀγρυπνεῖν καὶ ἐν τῇ ἀναγνώσει εἶχον ἐνερ-
 γοῦντά μοι τὸν πονηρὸν συνδότην, τὸν δαίμονα τῆς αἰσχροῦς ἐπιθυμίας ἐκπορ-
 θοῦντά με καὶ στρεβλοῦντα τῷ πάθει καὶ καταδαμάζοντά με. ἐνήστευον, ἐξή-
 ραινον τὸ ἄθλιόν μου σῶμα, ἐδάκρυον, ἐστέναζον, ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας μου
 ὠρυόμενος, κονδύλους παρεῖχον κατὰ τῆς κεφαλῆς μου· ῥάβδῳ τοὺς πόδας
 30 μου μετὰ θυμοῦ ἔτυπτον καὶ τὸ κακὸν οὐκ ἀφίστατο, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον τὸ
 μῦρίον μου ἐπυροῦτο καὶ ἐπανίστατό μοι καὶ ἀπέσταζε σταγόνas βορβό-
 ρου, ὥστε μολύνεσθαι τοὺς μηρούς μου τῇ ἀκαθάρτῳ ὑγρότητι. χρόνου οὖν

3 γὰρ καὶ C || ἀποπαρθενεῦσαι C. 6 ξενισθεῖς C. 10 κάτω βλέπειν καὶ νεύειν C.
 12 ὄψιν καὶ ὅλος] ἔξιν μου καὶ ὅλος C. 17 νῆψαι C || ἀναλ. ἐμαυτὸν ἀπὸ τοῦ βόθρου καὶ τοῦ
 σκ. C. 19 μοναστήριόν μου· ἐθάρρησα δὲ αὐτῷ καὶ τὸν πειρασμόν μου. ἀπὸ τότε C. 21 σφο-
 δρότερον καὶ δριμύτερον C. 23 καρδίᾳ μου C || ἴσχυσα C. 27 τὸ δεύτερον με λείπει τῷ C.
 29 ὠρυόμεν C.

οὐκ ὀλίγου τούτοις παρελθόντος, ὅτε ἀπέγων καὶ οὐκέτι ἐνόμισα ἐλεηθῆναι, παρ' ἐλπίδα ἐπεκάμφθη ὁ τῶν ὅλων θεὸς εἰς τὸ ἐλεῆσαι με· καὶ ἐπέβλεψεν εἰς τὴν ταπεινώσιν τῆς ψυχῆς μου καὶ ἀπήλλαξέ με τοῦ σκοτεινοῦ νέφους· ἐκείνου, καὶ ἡλευθέρωσέ με τοῦ ὀλεθρίου πειρασμοῦ, καὶ οὕτως ἀναπνεύσας ὑψαρίστησα καὶ εὐχαριστῶ καὶ μέχρι τῆς τελευτῆς μου εὐχαριστήσω Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν. οὐκοῦν τὰ συμβάντα Εὐτροπίῳ τῷ εὐνούχῳ, τῷ πρεσβυτέρῳ καὶ ἡγουμένῳ, διδασκαλίᾳ γινέσθω τῶν λεγόντων, ὅτι Μετὰ γυναικῶν καθεύδομεν καὶ μετὰ παιδῶν συνδιάγομεν καὶ οὐδὲν βλαπτόμεθα». καὶ τί λέγω μετὰ γυναικῶν καὶ παιδῶν; καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα πολλάκις πολεμούμεθα, καὶ τοῦτο ἀπὸ πολλῶν ἐξομολογησαμένων ἡμῖν ἴσμεν καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ρηθῆσεσθαι μέλλοντος· ὅτι ποτὲ ὁ πρεσβύτερος τῶν Κελτίων ἦλθεν ἐκ τοῦ ὅρους τῆς Νητρίας καθήμενος ὄνῃ θηλείᾳ καὶ ἀπέστειλε πάλιν αὐτὴν μετὰ τοῦ ἰδίου μαθητοῦ, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐπολέμησεν αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ὄνον τὴν θήλειαν καὶ κατήνεγκεν αὐτὸν ἐπτάκις τοῦ ἁμαρτῆσαι μετ' αὐτῆς· καὶ ἀγωνιζόμενος ὁ ἀδελφὸς ἐποίει εὐχὴν καὶ ἀνήρχετο καὶ οὕτως ποιῶν ἀπέδωκε τὴν ὄνον καὶ ὑπέστρεψε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ ἦν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τεταραγμένον. ἦν δὲ ὁ γέρων διορατικὸς καὶ θεωρεῖ ἐπτά στεφάνους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε μετάνοιαν ὁ ἀδελφὸς τῷ γέροντι λέγων· Εὐῶαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ὅτι πέπτωκα εἰς πορνείαν. καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ, πῶς ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ ὁ διάβολος εἰς τὴν θήλειαν ὄνον ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· Θάρσει, τέκνον, ὅτι ἐπτά στεφάνους εἶδον ἐν τῇ κεφαλῇ σου, ὅτε ἦλθες· οὐ γὰρ ἠττήθης, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐτέλεσας τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ μάλλον ἐνίκησας. μέγας γὰρ ἀγὼν ἐστίν, ὅταν εὖρη ἄνθρωπος εὐκαιρίαν καὶ ἐγκρατεύσῃται, καὶ ἔχει τὸ πρᾶγμα τοῦτο μισθὸν μέγαν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἀθλητοῦ τοῦ μακαρίου Ἰωσήφ. ταῦτα οὖν ἅπαντα ἀκούοντες, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες μου, προσέχωμεν μετὰ ἀκριβείας, πῶς περιπατῶμεν τὴν κατὰ θεὸν ὁδὸν ἡμῶν, πῶς συνδιάγωμεν μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τῶν νεωτέρων, ἵνα μὴ γενώμεθα ἐν τῷ λιμένι μάλλον τοῦ διαβόλου κατάβρωμα καὶ ἐπίχαρμα τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν, τοῖς δαίμοσι λέγω, τοῖς μηδέποτε παυομένοις τοῦ πολεμεῖν ὑμᾶς, "Τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεῦειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐ-

1 ἐλεηθῆναι παρὰ θεοῦ, ἀλλὰ τελείως ἀπολέσθαι, τότε παρελπίδα C. 2 δεσπότης θεὸς C.
6 ἡμῶν] λείπει τῷ C | τῷ εὐνούχῳ Εὐτροπίῳ C. 7 τῶν νῦν λεγ. ὅτι καὶ μετὰ C. 8 συν-
διάγομεν καὶ οὐδὲν] κοιμώμεθα καὶ οὐδὲν οὐδέπω C. 30 Τοῦτο γινώσκοντες — αἰώνιος] Ῥωμ.
ς', 6—14, 16, 19, 21, 23.

τῷ, εἰδότες, ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐ-
τοῦ οὐκέτι κυριεύει· ὁ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ ζῇ,
ζῇ τῷ θεῷ. οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρ-
τίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. μὴ οὖν βασιλευ-
5 ἔτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ἡμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς
ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρ-
τίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη
ὑμῶν ὄπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐκ οἴδατε,
ὅτι ὃ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοι ἐστε ὃ ὑπακούετε,
10 ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; ὥσπερ γὰρ παρεστή-
σατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη
ὑμῶν δούλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν· τὸ γὰρ τέλος τῆς ἁμαρτίας θάνα-
τος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος· οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς ἡμᾶς
ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ,
15 ἀλλὰ τὸν θεόν, τὸν δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς. ἔστι μὲν οὖν
ταῦτα, ὅσα γε ἡμῖν βουλητὰ καὶ τῷ τιμίῳ προδρόμῳ καὶ βαπτιστῇ Ἰωάννῃ
καὶ τῷ θεῷ εὐαπόδεκτα, καὶ τῇ ὑμῶν δὲ ὠφελείᾳ οὐκ ὀλίγα λυσιτελοῦντα.

νθ'. *Ἀνακεφαλαίωσις ἐν ἐπιτόμῳ τῶν προορηθέντων ἀπάντων.* — Ὑμῖν
δὲ τὸ ἐξῆς μελήσει φυλάττειν ταυτὶ ἀπαράθρευστά τε καὶ ἀπαραποίητα ἄχρι
20 παντός, λέγω δὴ

α'. Τὸ ἀπαραλείπτως τὴν παραδοθεῖσαν ὑμῖν ἀκολουθίαν ἐκτελεῖν ἐν
πάσαις ταῖς συνάξεσι,

β'. Τὸ φυλάττειν τὰς παραδεδομένας ὑμῖν νηστείας, καθὼς παρὰ τῶν
ἀγίων πατέρων παρελάβομεν καὶ ἐνταυθοῖ ἀνατάττονται, μετὰ προθυμίας πολ-
25 λῆς καὶ ζεούσης καρδίας, καὶ

γ'. Τὸ φυλάττειν πίστιν καὶ τιμὴν τὴν ἀρμόζουσαν τοῖς προεστώσιν ὑμῶν.

δ'. Τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν καὶ σπουδάζειν ἕκαστον ἐκάστου προέχειν ἐν
ταπεινοφροσύνῃ, συμπονεῖν τε ἀλλήλοις ἐν πᾶσιν ὡς ἐνὸς μέλη σώματος καὶ
τὰ ἀλλήλων ἀναπληροῦν ὑστερήματα.

30 ε'. Μὴ πρὸς ἔρεις ὁρμᾶν ἢ πρὸς φιλίας ἀπρεπεῖς, ἢ παρασυνάξεις καὶ
σχίσματα.

ς'. Ἀπέχεσθαι προκαθεδρίας καὶ τῶν κοσμικῶν προτιμήσεων, συν-
εστιάσεών τε καὶ συγκαθισμάτων καὶ συνελεύσεων καὶ συντυχιῶν, πρὸς ἐν δὲ
μόνον ὁρᾶν, τὸ ἐναρέτως ζῆν δηλονότι καὶ πολιτεύεσθαι καὶ μηδὲν ἄλλο εἰ
35 δυνατόν ἀναπνεῖν, ἢ λόγον σωτήριον καὶ πᾶν τὸ εἰς οἰκοδομὴν ψυχῆς τυγ-
χάνον καὶ ὠφέλειαν.

13 οὐ γὰρ ἐκάλεσεν — ἐν ἁγιασμῷ] Θεσ. 1, δ', 7—8.

ζ'. Πρὸς τούτοις ἐξορίζειν ἀφ' ὑμῶν πάντων τῶν κακῶν τὴν πηγὴν, τὴν φιλοχρηματίαν λέγω καὶ τὸ παρακερδαίνειν ἀπὸ τῶν τῆς μονῆς ἢ ἐτέρου τοῦ οἰουδότηνος τρόπου καὶ ἀποτιθέναι καὶ θησαυρίζειν ἄχρι καὶ τοῦ τυχόντος, ἐν ᾧ μὴ εὐδόκησεν ὁ προεστώς, οὔτε ὁ δοθεὶς ὑμῖν κανὼν συνεχώρησεν· οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ ἐξ ἀμελείας ἢ τινος ἐτέρας καταφρονήσεως ἔαν τι τῆς μονῆς παρ- 5 ἀπόλλυσθαι· ἴσον γὰρ καὶ τοῦτο τοῦ προτέρου, κἂν τι διαφέρειν δοκεῖ, καὶ τῆς ἴσης ἐνοχῆς παρὰ τοῦ θεοῦ πρόξενον.

η'. Ὁμοίως καὶ τὴν παρρησίαν ὅση δύναμις ἐκκοπτέον, καὶ ἵνα συνελθὼν εἴπω, πᾶν ὃ τι μὴ εἴη πρὸς σωτηρίαν ὁδηγοῦν ἐκδιωκτέον. ἐὰν ἀδικῆσθε παρὰ τινος, εἰς δικαστήριον ποτὲ μὴ ἀπέλθητε, ἀλλὰ φεύγετε ἐκ τού- 10 του, ὡς φεύγει τις ἀπὸ ὄψεος, φυλάττοντες κἂν τούτῳ τὴν δεσποτικὴν ἐντολὴν τὴν λέγουσαν· “Ἐάν τις σὲ ῥάπισῃ εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέφον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο”. καὶ πάλιν φησὶν· “Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε 15 τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων καὶ διωκόντων ὑμᾶς, ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς”. μετὰ ταπεινώσεως δὲ προσερχόμενοι παρακαλεῖτε τὸν ἀδικοῦντα λέγοντες αὐτῷ ὅσα εἰκός, καὶ εἰ μὲν παύσεται τῆς ἀδικίας, τῷ θεῷ χάρις· εἰ δ' οὐκ ἔσται, ἀνатиθέατε τοῦτο τῷ θεῷ κἀκεῖνος τὸ συμφέρον 20 ὑμῖν ποιήσει καὶ “οὐκ ἔασει ὑμᾶς πειρασθῆναι παρ' ὃ δύνασθε”. φυλάσσετε δὲ καὶ τοῦτο, τὸ μὴ κεκτῆσθαι ζῶα θηλυκὰ μήτε ἔσωθεν τῆς μονῆς μήτε ἔξωθεν, ἀλλ' ἔχειν βίον ἀκτήμονα καὶ ἀπράγμονα καὶ ἐν ἐκεῖνῳ τῷ ἔργῳ ἀγωνίζεσθαι κοπιᾶν, ἐν ᾧ ἡσυχίαν ἔχετε καὶ οὐκ ὀχλήσεις καὶ περισπασμούς· σπεύδειν τε πάντας δουλεύειν κατὰ δύναμιν καὶ ἐκ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν 25 ὑμῶν τὴν τροφὴν ὑμῶν πορίζεσθαι, διακονεῖν τε ἀλλήλοις ἐν τε τῷ ἐφήματι τῆς τροφῆς ὑμῶν καὶ τῇ τραπέζῃ χριστομιμήτως μὴ παραιτεῖσθαι, καθὼς ἕκαστος σχολίῃ δυνάμεως καὶ ἀνατροφῆς καὶ διαγωγῆς καὶ παιδεύσεως καὶ καθὼς προαιρεῖσθε τῇ καρδίᾳ ποιεῖν τὸ συμφέρον τῶν ψυχῶν ὑμῶν. μὴ ἐκκακήσητε, καὶ οἱ μὲν ἀσθενεῖς δουλευέτωσαν ταῖς νησιτίμοις ἡμέραις, οἱ δὲ 30 δυνατοὶ ταῖς λοιπαῖς· ἱλαρὸν γὰρ δουλευτήν καὶ πρόθυμον ἀγαπᾷ ὁ θεός, τὸν δὲ ῥάθυμον καὶ ὀκνὸν καὶ μὴ μετὰ προθυμίας ὀλοφύχου δουλεύοντα ἀποστρέφεται καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ οὔτε θεῷ οὔτε ἀνθρώποις ἀρεστόν ἐστί. μὴ οὖν, ὧ τέκνα καὶ ἀδελφοί, μηδαμῶς τὰ βλάπτοντα προτιμῆσωμεν, τὰ δὲ σφύζοντα παραδράμωμεν· οὐδὲν γάρ τι τῶν παραδοθέντων ὑμῖν ἀδύνατον ἢ δυσ- 35

12/15 Ματθ. ε', 39—41.

15/18 Ματθ. ε'. 44—45.

21 Κορ. 1, ε', 13.

κατόρθωτον· εἰ δὲ καὶ τι τοιοῦτον ἴσως τούτων νομίζοιτο, ἀλλ' ἀγωνισώμεθα, ἀλλ' ὑπομείνωμεν, ἀλλὰ καρτερήσωμεν, φέρωμεν γενναίως, βιασώμεθα μικρὸν ἑαυτούς· οὐδὲ γὰρ ἀνέσεως ἕνεκα καὶ τρυφῆς τὸν κόσμον κατελίπομεν, ἀλλὰ σπουδῆς καὶ ἀγῶνος τοῦ κατὰ δύναμιν, πρὸς τὸ τυχεῖν τῶν ἐν ἐπαγγελίαις
 5 ἀγαθῶν. βιασώμεθα οὖν ἑαυτούς, ὡς εἴρηται, βιασώμεθα· βιαστή γάρ ἐστιν
 "ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν". οὐδεὶς ἀμελῶν ἔστη-
 σέ ποτε τρόπαιον, οὐδεὶς ὑπνώττων καὶ ὀνειρώτων τὸν ἑαυτοῦ πολέμιον ἐτρο-
 πώσατο. ἐκείνων εἰσὶν οἱ στέφανοι καὶ τὰ τρόπαια, τῶν τρεχόντων καλῶς,
 10 τῶν ἀγωνιζομένων, τῶν χοπιόντων, τῶν ὑπομενόντων τὰ ἐκ τῶν ἀγώνων πο-
 νήματα. "διὰ πολλῶν θλίψεων", φησὶν ὁ κύριος, "δεῖ ὑμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν
 βασιλείαν τῶν οὐρανῶν". "εἰ δέ τις ἀφ' ὑμῶν ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχε-
 ται τοῖς παροῦσι λόγοις τοῖς ὑγιαίνουσι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ
 τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ", κατὰ τὸν ἀπόστολον, ἀντίχριστος καλεῖσθω
 παρ' ὑμῶν· "ὁ γὰρ τοιοῦτος τετύφωται, μὴδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλ' ἔστι νοσῶν
 15 περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπό-
 νοιαι πονηραί, διαπαράτριβαί διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστε-
 ρημένων τῆς ἀληθείας καὶ νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ἔστι δὲ
 πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρχείας· οὐδὲν γὰρ εἰσηγάχαμεν εἰς τὸν
 20 κόσμον· ὁ δὲ ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. ἔχοντες διατροφὰς καὶ σκεπά-
 σματα, τούτοις ἀρκεσθῆσόμεθα· οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς
 πειράσμων καὶ παγίδας καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες
 βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὕληθρον καὶ ἀπώλειαν· ρίζα γὰρ πάντων τῶν
 κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινος ὀρεγόμενοι πολλοὶ ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ
 25 τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὁδύναϊς
 πολλαῖς. ὑμεῖς δέ, ὦ ἀδελφοί μου, ταῦτα φεύγετε, διώκετε δὲ δικαιοσύνην,
 εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότητα. ἀγωνίζεσθε τὸν καλὸν
 ἀγῶνα τῆς πίστεως· ἐπιλάβεσθε τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε
 καὶ ὡμολογήσατε τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων". "ἐγὼ
 γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι μετὰ τὴν ἐκ τοῦ σώματός μου ἀποδημίαν εἰσελεύσου-
 30 ται λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι ὑμῶν, καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀνα-
 στήσονται τινες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς ἀσθενεστέρους
 ὑμῶν ὑπίσω αὐτῶν. διὸ γρηγορεῖτε μνημονεύοντες, ὅτι οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ
 δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον ὑμῶν καθ' ἑκάστην νύκτα καὶ ἡμέραν. καὶ
 τανῦν παρατίθημι ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ,
 35 τῷ δυναμένῳ ἐποιχοδομῆσαι καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμέ-

6 Ματθ. ια', 12.
 πρβλ. Τιμόθ. 1, 5, 3—12.

10 Πράξ. ιδ', 22.
 28—σ. 86,2 πρβλ. Πράξ. κ', 29—34.

11/28 εἰ δέ τις ἀφ' ὑμῶν — μαρτύρων]

νοῖς πᾶσιν. ἀργυρίου ἢ χρυσοῦ ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπειθύμησα· μάρτυς κύριος ὁ θεός· οὐ τὸ καὶ τό· αὐτοὶ γινώσκετε. ἀλλ' ἀντὶ πάντων τῶν φθαρτῶν καὶ γηίνων τὰ ἐπουράνια προετίμησα· ὑμᾶς δὲ ἡρετισάμην ἔχειν παραμυθίαν καὶ στέφανον καὶ καύχημά μου, ἀκριβῶς ἐπιστάμενος, ὅτι διὰ τῶν ἀγίων εὐχῶν ὑμῶν εὐρήσω μικρὰν ἄνεσιν καὶ συγχώρησιν τῶν πολλῶν καὶ ἀναριθμῆτων μου 5 ἁμαρτιῶν ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. διὰ τοῦτο οὖν πᾶσαν θλίψιν καὶ στενοχωρίαν ὑπέμεινα ἐν τῷ ὅρει τούτῳ καθήμενος καὶ πᾶσιν ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου, ὅτι αὐτὸς εἶπε· “Μακάριόν ἐστι διδόναι ἢ λαμβάνειν”. καὶ ἰδοὺ “παραγγέλλω ὑμῖν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τὰ πάντα καὶ 10 Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τηρῆσαι ὑμᾶς τὰς τε ἐντολὰς καὶ τὰς παραδόσεις τὰς ἐνταῦθα ἀνατατομένους καὶ παραδοθείσας ὑμῖν ἀσπίλους καὶ ἀνεπιλήπτους μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν καιροῖς ἰδίους δεῖξει ὁ μόνος δυνάστης καὶ μακάριος, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ὁ μόνος ἔχων ἀθανάσιαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον”. ναί, παρακαλῶ πάντας ὑμᾶς ἀξίως πορευθῆναι τῆς κλήσεως ὑμῶν. παραστήσατε τὰ σώματα ὑμῶν ἅγια τῷ κυρίῳ. ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καλῶς τρέχετε τὸν προκειμένον ὑμῖν ἀγῶνα. ὅσα καλὰ, ὅσα θεοφιλῆ, ταῦτα λογίζεσθε· ἃ ἠκούσατε καὶ ἐμάθετε, ταῦτα ποιεῖν μὴ ἀπόσκησθε. “ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστὶ”· 15 μνημονεύετε τῶν ψυχῶν ὑμῶν καὶ τῆς ἡμῶν εὐτελείας μὴ ἐπιλανθάνεσθε ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑμῶν. τὸ γοῦν παρὸν τυπικὸν ἐντέλλομαι ὑμῖν ἀναγινώσκειν ἀπὸ ἐκάστου μηνὸς ἀρχῆς, ἄχρις ἂν καὶ περατωθῇ, ἐν τοῖς καιροῖς τῶν ἐστιάσεων ὑμῶν εἰς τε ἀνάμνησιν τῶν ἐντεταλμένων ὑμῖν καὶ ὠφέλειαν τῶν ψυχῶν ὑμῶν· οὕτω γὰρ ἔσεσθε ὑμεῖς μὲν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ὑμῶν πεπληρο- 25 φορημένοι, ὡς καλῶς φυλάξαντες ἃ παρελάβετε παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ ἐμοὶ τὰ τροφεῖα τῆς πνευματικῆς ταύτης ἀναγωγῆς καὶ παιδείσεως ἐν κυρίῳ ἀποτιννύντες· ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ καλέσας ἡμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ δόξαν αὐτοῦ διὰ πολλὴν αὐτοῦ καὶ ἄφατον ἀγαθότητα, καταρτίσαι ὑμᾶς καὶ στηρίξαι εἰς τὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα διὰ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ, τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ πνεύματος· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνσεις καὶ μεγαλοπρέπεια, νῦν τε καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.+++ 30

9 Πράξ. κ', 35 10/16 πρβλ. Τιμ. 1, ζ' 13—16. 17 ἀξίως — κλήσεως ὑμῶν [πλβλ. Ἐφ. δ', 1 || παραστ. τὰ σώμ. ὑμῶν] πρβλ. Ῥωμ. ιβ', 1. 18 ἀγαπᾶτε ἀλλήλους] Ἰω. ιε', 12 || τρέχετε — ἀγῶνα] πρβλ. Ἐβλ., 1. 20 πρβλ. Κορ. 1, ζ', 29.

[+ Ἐπεὶ δὲ μετὰ πάντων τῶν συνεργησάντων καὶ κοπιασάντων ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς μονῇ καὶ ὁ λαμπρότατος χορηγετὴς κύρ Θωμᾶς ὁ Εὐγενιώτης καθ' ἑστῆκε καὶ οὐκ ὀλίγα συνετέλεσε ταύτῃ ἐν τε τῇ κτίσει τοῦ ναοῦ καὶ ἐν ἄλλαις παντοίαις ὑποθέσεσι τῆς ἡμετέρας μονῆς καὶ ἔτι καὶ ἕως τοῦ νῦν οὐ λήγει
5 συνεργῶν καὶ ὡς εἰς τῶν ἐν τῇ μονῇ μοναχῶν διακονῶν καθ' ἑκάστην, ἅτε καὶ πνευματικὸν παιδίον τοῦ ἀοιδίμου πατρὸς ἡμῶν καὶ κτήτορος χρηματίσας, εἰκότως καὶ ἡ τούτου ὀνομασία τῷ παρόντι τυπικῷ τῆς μονῆς ἐγγέγραπται, ὡς ἂν καὶ οὗτος μετὰ τῶν ἄλλων τῶν ἐνταῦθα ἐγγεγραμμένων καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις τῆς μονῆς ἀναταττομένων συγκαταλέγῃται καὶ ἄχρις ἂν ἡ
10 καθ' ἡμᾶς αὕτη μονὴ συνίσταται σὺν θεῷ μνημονεύηται +.

+ Μακαρίας + Νικολάου καὶ Ἀννης].

Προσθήκαι ταῖς ὑποσημειώσεσι τοῦ προτεταγμένου κειμένου.

Ἐκτυπούμενου τοῦ πέμπτου φύλλου (σ. 38 κα), διέκρινον αὐτὸς ἐγώ, ὅτι ἱκανὰ τῶν ἐν τῇ διατυπώσει Ἰωάννου μοναχοῦ κεφαλαίων εἰσὶ ταυτόλεκτα τοῖς τοῦ τυπικοῦ μονῆς Θεοτόκου τῆς Εὐεργέτιδος, οὗ συντάκτης ὁ ταύτης ἡγούμενος Τιμόθεος μοναχός· καὶ τοῦτο μὲν συντάχθη τῷ δευτέρῳ ἡμίσει τῆς 11-ης ἑκατοντ., μεταγενέστερον ὃν οὕτω τοῦ προτέρου· εἴτα δὲ διέκρινον, ὅτι καὶ ἐν ἄλλοις τισὶ τυπικοῖς ἤδη γνωστοῖς, οἷον ἐν τῷ τῆς μονῆς Ἐλεγκῶν καὶ τῷ τῆς Θεοτόκου τοῦ Μαχαίρᾶ ὑπάρχουσιν ὡσαύτως ἔνια μέρη ταυτόλεκτα. Ἡ τούτων πάντων ὁμοιότης τὴν ἀρχὴν ὡς εἰκὸς δύναται ἔχειν ἐξ ἀρχαίου τινὸς τυπικοῦ, ὅθεν ἕκαστος τῶν ἰδρυτῶν ἢ ἀνακαινιστῶν μονῶν ἀντέγραφεν ὅ τι τῇ οἰκείᾳ ἐχρήζετο μονῇ. Τούτων οὕτω διακρίθέντων, ἀπὸ κεφαλαίου κ' καὶ ἐξῆς ἐδήλωσα προφθὰς τὰ ταυτιζόμενα τοῖς ῥηθεῖσι τυπικοῖς ἐν ταῖς ὑπὸ τῷ κειμένῳ παρατηρήσεσιν· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἕτερά τινα προτετυπωμένα κεφάλαια ταυτολέκτως αὐτοῖς ἔχουσι, νῦν καὶ ταῦτα σημειῶμαι ὧδε.

1) Σελ. 19,35 — 21,27 (Χρὴ τοῖνον — Δωδεκαήμερον) = τυπ. Εὐεργέτιδος (ἐκδ. Дмитриевскій), σ. 617, δ'.

2) Σελ. 22 16—27, 17 (τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς πρώτης — ἐν αὐταῖς πάντοτε) = τυπ. Εὐεργέτιδος, σ. 619—624, § ε'—η'. Προσθεθείσθω αὖθις, ὅτι αἱ ἀπὸ σελ. 52, 10—27,6 λέξεις „ἐφείσθω δὲ τούτῳ — „φάρμακα“ εὔρηνται καὶ ἐν τῷ τυπ. Θεοτόκου τοῦ Μαχαίρᾶ. Acta et diplomata, τ. 5, σ. 404—405.

Διορθωθείσαι λέξεις, μὴ σημειωθείσαι δ' ὑπὸ τῷ κειμένῳ:—Σελ. 3, 33 κοσμεῖτω πως] κοσμεῖτο πῶς. — 5, 7 λαμβάνη] λαμβάνει || 14 γεώδους] γαιώδους. — 6, 9 ὄν] ὦν || 15 φάραγι || 32 ῥίψις] ῥίψης. — 7, 3 φουσῶν] φουσῶν || 19 ξενίζον] ξενίζων. — 8,13 πεδινῶν] πεδινῶν || 17 οὐριοδρομοίη] οὐριοδρομείη. — 12,32 χλιδυῖα] χλιδυῖα || ἐλαύνων] ἐλαύνον. — 13, 11 ὑπὲρ μέτρον] ὑπέρμετρον]. — 16, 26 Μωϋσέως - - - οὖς]

1/10 Ἐπεὶ δὲ — μνημονεύηται] προσθήκη μεταγενεστέρα, πάντως δ' οὐ παλαιτέρα μεσοῦσης τῆς 12-ης ἑκατονταετηρίδος· τὰ δὲ λοιπὰ τρία ὀνόματα μεταγενέστερα ταύτης.

μωῦσέος - - - ὄν || 28 Μωῦσεϊ] μωῦσῃ || 33 λιποτάκτην] λειποτάκτην. — 17, 15 ἡμᾶς] ὑμᾶς. — 18, 8 ἔννατον] ἔννατον (οὕτω καὶ ἐξῆς) || 23 μιμεῖσθε] μιμεῖσθαι. 25 πα-
 ραπέμπεσθαι. — 19, 7 λοιδορῆσθε] λοιδορεῖσθε || 22 μονίαν] μονίαν || 33 περιέργον]
 περὶ ἔργον. — 20, 1 ἐφημερίαν] ἐφημερείαν. — 21, 21 χαυνωθέντας] χαυνωθέν-
 τα. — 23, 6 πνευματορρήτωρ] πνευματορήτωρ. || 31 καὶ δ. ψαλλέντος, ἀλλ' ἐκ διορθ.
 ψαλλέντος || 32 ἐπειπόντος] ἐπιπόντος. — 24, 18 καλέσει] καλέση. — 25, 19 ἐνδοιά-
 ζοντες] ἐνδοιάζοντες. — 27, 26 συσταυροῖ] συσταυροῖ. — 31, 33 κυβερνήτης] κυβερ-
 νῆτις. — 33, 19 ἐσθίωμεν] ἐσθίωμεν. — 34, 6/7 ἀπαιτεῖσθε] ἀπαιτεῖσθαι || 21 παρα-
 βάλῃ] παραβάλλῃ || 34 πεπηγός] πεπηγός. — 36, 9 ὑμῖν] ἡμῖν. — 37, 14 συνήθει]
 συνήθει. — 38, 20 γινομένην] γινομένου || ἐρέσθαι] ἔρεσθαι. — 39, 13 ὑμῖν] ἡμῖν. || 15
 ὑμῶν] || ἡμῶν || 19 αὐτῷ] αὐτὸ || 23 ὑμῶν] ἡμῶν. — 42, 35 ἐστιάσεις] ἐσθιάσεις. —
 43, 22 μετατεθεῖσθαι] μετατεθεῖσθαι || 25 πάθῃ] πάθει. — 46, 17 ἐστιαθρόμενος]
 ἐσθιαθρόμενος || 21 οἰκωθεν] οἰκωθεν. — 54, 1 ὑπείχετε] ὑπήχετε. — 58, 34 προχεί-
 ρισιν] προχείρῃσιν. — 61, 16 ὑμῶν] ἡμῶν. — 63, 3 ἐκπίπτων] ἐκπίπτων. — 66, 23 ἀκρα-
 σίαν] κρασίαν. — 64, 3 τοῦτο] τοῦτον. — 65, 23 εἴπωμεν] εἴπομεν. — 19 31 Γιεζῇ]
 γιεζῇ. — 71, 2 καύματι] καύματι. — 71, 6 χρηστοῦ] Χ(ριστοῦ). — 72, 30 δότε]
 δότε. — 73, 23 γυμνητεύοντας] γυμνιτεύοντας. — 77, 18 ὑμῖν] ἡμῖν. — 78, 10 μοιχοῖς]
 μυχοῖς || 20 μυρία] μυρία. — 80, 6 συμβάλλῃ] συμβάλλῃ. — 82, 4 ἡλευθέρωσε] ἡλευ-
 θέρωσαι || 33 συζήσομεν] συζήσομεν. — 83, 30 ἔρεις] ἔρις. — 84, 27 παραιτεῖσθαι]
 παραιτεῖσθε.

Σελ. 77—82. Ἡ ἐπιστολὴ Παύλου τοῦ Ἑλλαδικοῦ ἐξεδόθη καὶ ὑπὸ V. Lund-
 ström, Anecdota byzantina e codicibus Upsaliensis cum aliis collatis. Upsaliae
 1902, σ. 15—23) ἐπὶ τῇ βίβλῃ τοῦ cod. Coisl. 303, καὶ τῶν cod. Upsal. 5 καὶ Mo-
 nac. 318), ἀγνοήσαντος, ὡς εἰκός, τὸν ἐμὸν κώδικα. Ἐν τῇ ἐκδ. Lundström ἡ
 τοῦ Παύλου Ἑλλαδικοῦ ἐπιστολὴ τελευτᾷ οὕτω κατὰ τὸν κώδικα M: βλαπτόμεθα. ταῦ-
 τα οὖν ἀκούσαντες, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, φοβηθῶμεν καὶ φριξώμεν καὶ πάσῃ δυνάμει
 φύγωμεν καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς καὶ προσοχῆς ἑαυτοὺς φυλάξωμεν καὶ τηρήσωμεν
 καὶ τῷ θεῷ εὐξώμεθα, ἵνα σκεπάσῃ ἡμᾶς καὶ διατηρήσῃ ἀπὸ παντὸς πᾶθους καὶ πά-
 σης ἡδονῆς καὶ ἐπιθυμίας ἀτόπου καὶ ἐκ πάντων ἐπινειῶν καὶ τεχνασμάτων τοῦ πο-
 νηροῦ διαβόλου, ὅπως ῥυσθέντες ἐξ αὐτοῦ Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν εὐχαριστίαν καὶ δό-
 ξαν ἀναπέμφωμεν σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ
 καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Β΄.

ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΛΑΚΗ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΝΕΩΝ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΤΙΧΟΙ ΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΥΤΟΥ.

*Τοῦ μακαριωτάτου μητροπολίτου Νέων Πατρῶν κυροῦ Εὐθυμίου τοῦ
Μαλάκη στίχοι γραφέντες εἰς τὸ λουτρόν τοῦ Χούμνου, μέσον ὃν κήπου.*

- Καλὸν τὸ λουτρόν· ῥύψις ἐστὶ σαρκίου.
ἡδὺς ὁ λειμῶν· τέρψις ἐστὶν ὁμμάτων,
θέλγει δὲ καὶ δώματος ἡ ποικιλία·
πλὴν ἀλλ' ὁ τούτων τῶν τριῶν σὺ δεσπότης,
5 μὴ πάντα τὸν νοῦν ἐγκεχηνῶς τοῖς κάτω
στήσης τὸ φιλόκαλον ἐν τούτοις μόνοις·
παρέρχεται γὰρ ἡ παροῦσα λαμπρότης
καὶ τέρψις οὐδέν ἐστιν ἐκ τῶν ἀστάτων.
ὅρᾳς τὸ λουτρόν, τὴν κάμινον δ' οὐ βλέπεις
10 καὶ τὴν ὑποσμήχουσαν ἐν ταύτῃ φλόγα.
δέδοικα μὴ λυθῶσι τὰ θέλγοντά σε,
οἴκου περιφάνεια, λειμῶνος χάρις,
τὸ λουτρόν αὐτό, καὶ τὸ πῦρ μέμνη μόνον,
τὸ τοῖς πονηροῖς συμφλέγον σε πρακτέοις.
15 καίνιζε λουτρόν, ὃ ψυχῆς πλύνει ῥύπον.
λειμῶν ἐκεῖνος ἐννοεῖσθω σοι μόνος,
οὗ χεῖρ φυτουργὸς ἡ κρατοῦσα τὴν κτίσιν.

Κωδ. Πετροῦπ. 250, φ. 81³.

5 α ὦ δ. ἐγκεχηνῶς.

6 στήσεις.

13 μέμνη.

14 συμφλέγων.

ἀντὶ δὲ λαμπρῶν καὶ περικλύτων δόμων
μικρὰν καλιὰν πῆξον ἐν πόλου πλάτει.
τοιαῦτ' ἐμαυτῷ καὶ παραινῶ καὶ γράφω
Χοῦμνος σεβαστός, ἀλλὰ καὶ τοῦργον διδου,
σῶτερ, θιελητὰ τῆς ἐμῆς σωτηρίας.

5

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

1.

(Τῷ πατριάρχῃ Κ/πόλεως Θεοδοσίῳ τῷ Δ').

— — — — — αὐτὸς μὲν ἐπεπόνθεις, ἕτεροι δέ μοι γεγόνασιν ὕφ- 10
ηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι. εἰ δὲ καὶ χρημάτων ἀμυθήτων γυμνοῖσιν καὶ ἀφαρπά-
σαντες ταῦτα ὥχοντο οἱ τότε με περιστοιχίσαντες ἄνδρες ἔνοπλοι, οὐκ ἂν το-
σοῦτον ἤλγησα τὴν ψυχὴν, ὅποσον ὅτι κεκώλυμαι πρὸς τὴν σὴν ἀναδραμεῖν
ἀγιότητα, τὸν μέγαν θησαυρὸν τὸν ἄσυλον, τὸν ἀνεπιβούλευτον, καὶ τινες
ἀφρόνως περὶ τὴν ἐπιβουλὴν ἐθρασύναντο· ὃν εἴ τις καὶ τῆς Ἐκκλησίας στῦ- 15
λον καλέσειε καὶ λαμπτήρα τῆς οἰκουμένης καὶ ἐδραΐωμα πίστεως καὶ ἀρε-
τῆς κανόνα καὶ τοῦ κατὰ θεὸν βίου διδάσκαλον, πάντως ἂν κατευστοχήσοι
τῶν κλήσεων. ἐγὼ δ' ἂν προσθίην, ὅτι καὶ τοῦ σωτῆρος ἀκριβὲς ἀφομοίωμα
τά τε ἄλλα καὶ οἷς μετὰ τὴν ἁμαχὸν τῶν λόγων ἰσχύν, οἷς ὀλίγα τινὲς προσ-
εἶχον ἐκουσίως κωφεύοντες, τελευτῶν ἐπήγαγες τὰ θαυμάσια· καὶ οὕς οὐκ 20
ἔπεισαν λόγοι, τούτους τὰ παράδοξά σου τῶν ἔργων καὶ κατήδεσαν καὶ κατ-
έπεισαν. καὶ νῦν καθάπερ εἰς τὸ σὸν πρωτότυπον, ὁ Χριστός, μετὰ τὴν ἀνά-
στασιν εἴρηκεν, "Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς", διὰ τὸ
πάντως τῆς ὑποταγῆς ἐθελούσιον, ἣν αὐτῷ τὰ σύμπαντα ὑπετάγησαν, οὕτω
δὴ καὶ αὐτὸς δίκαιος ἂν εἴης λέγειν, πατριαρχῶν ἀγιώτατε, μετὰ τὴν ὑπερ- 25
βολὴν τῶν σῶν παθημάτων καὶ τὴν οἶον ταφὴν ἐκείνην καὶ ἐν σκότει καὶ
γωνίᾳ κατάκρυψιν ἀναστὰς τε αὐθις καὶ ἀναβλέψας καὶ τὴν ἐκούσιον παρὰ
πάντων ὑποταγὴν κληρωσάμενος. οὐ γὰρ ἔφερεν ὁ περὶ σέ τῶν κρατούντων
ζῆλος καὶ τὸ φιλευσεβὲς καὶ φιλόκαλον στερεῖσθαί σου τῆς αἵγλης καὶ τοῦ
φωτὸς ἐπὶ μακρὸν τὸ περίγειον. τοιοῦτου θησαυροῦ τὴν ἀποτυχίαν πῶς ἂν 30
πράως ἐνέγκοιμι; πῶς δὲ οἶσω τηλικούτων ἐκπεσῶν τῶν ἐλπίδων, αἷς ἐτρε-
φόμεν ὅσημέραι; ἀλλ' ἐμοὶ μὲν οὕτω, θέσποτα πανάγιε, πρόθυμον μὲν τὸ

Κωδ. φ. 111^a—113^b. 23 Mat. xiv, 18.

11 καὶ ὁ δ. ἀφαρπάσαντας. 32 ὁσήμεραι.

πνεῦμα, τὰ δὲ τῆς σαρκὸς ἀσθενῇ· ἔτι γὰρ ὑπὸ τρομεροῖς σαλεύω τοῖς γό-
νασι καὶ τὰ πολλὰ βακτηρεύομαι, ὥς οἱ μακρῷ συγκεχυότες τῷ γήρει καὶ
τοῦ χρόνου κατὰμειστοι. μάχεται δέ μοι καὶ ἡ τοῦ στομάχου καὶ τῶν σπλάγ-
χνων κακοπραγία καὶ τὸ τῆς κεφαλῆς εὐπαδέστατον, οὗ χάριν οὐδὲ τῷ ἀέρι
5 μετ' ἐλευθερίας ἔχω προσομιλεῖν, ἀλλ' ἀτυχῶ καὶ τοῦτο τὸ μέρος ὑπὸ στενῷ
καὶ ἀκλύτῳ τῷ θωματίῳ οἷον ἐγκελυφόμενος. καὶ ἅπας ἄνεμος ἐμοὶ φοβε-
ρός, κἂν αὖρα μόνον ἢ λεπτή καὶ πραεῖα καὶ γαλήνης μεστή. τὰ μὲν οὖν
καθ' ἡμᾶς τοιαῦτα· πλὴν ἀλλ' ὅτι ζῶ καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρεδόθην, τῷ ἐμῷ
δεσπότῃ πάντως ἡ χάρις, οὗ καὶ μόνον ὄνομα μνημονευθὲν οὐκ ἐμέλλησεν,
10 ἀλλ' εὐθὺς μοι τὴν τῶν πυρετῶν ἀπέσβεσε κάμινον. μὴ λόγοις οὖν, παναγιώ-
τατε δέσποτα, (εἴης, ἀλλὰ) ταῖς σαῖς εὐχαῖς ἐπιστηρίζων ἡμᾶς, ἕως ἂν ἐπὶ
τὴν παλαιὰν κατὰστασιν ἀναδράμωμεν καὶ καθαρὰν τὴν ὑγίαν ἀπολαβόν-
τες καὶ δυναμωθέντες τὰ γόνата οὕτω δρομαῖοι πρὸς τὴν σὴν μεγίστην πε-
ριωπὴν ἀναπταίημεν +.

15

2.

Τῷ κριτῇ τοῦ βήλου κύρι Λέοντι τῷ Μοναστηριώτῃ.

+ Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός, ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος, ὁ θανατῶν
καὶ ζωογονῶν, κατὰγων καὶ ἀνάγων καὶ " πάντα ποιῶν καὶ μεταβιβάζων " ὅπως
ἄρα καὶ βούλοιο· ὃς καὶ ἡμᾶς, φίλτατέ μοι αὐθέντα καὶ ἀδελφέ, διὰ μὲν τὰς
20 ἡμῶν ἀμαρτίας μέχρι τῶν " Ἀδου πυλῶν κατήγαγε, διὰ δὲ τὴν οἰκείαν φι-
λανθρωπίαν τάχιον αὐθις ἀνείλκυσε καὶ θάνατον ἠπείλησε μὲν, οὐκ ἐπήγα-
γε δέ. τίνος ἔνεκεν; Ἰν' αὐτὸς ἐπιστρέψω καὶ τῶν ἐμῶν τραυμάτων ἐπιμε-
λήσωμαι· ὃ καὶ γένοιτό μοι τάχιον, Χριστέ βασιλεῦ, καὶ μὴ δευτέρας ὑπο-
μνήσεως δεηθείην ἢ ἐτέρας αὐθις παιδεύσεως. ἀλλ' ἐρωτᾷς καὶ ὅποια τις ἡ
25 νόσος· πρῶτα μὲν κεφαλῆς ἄλγος καὶ προσκατακλίσεις, εἶτα (δὲ) συνεχεῖς
πυρετοὶ καὶ τὰ ἐκ τούτων συμπτώματα, καταφοραὶ καὶ παραφοραὶ καὶ ὅσα
τούτοις ἀκόλουθα, ἱατροὶ στογνάζοντες καὶ ἀπογινώσκοντες καὶ κλαυθμοὶ τῶν
ἡμετέρων ἀπόκρυφοι. καὶ εἶχε μὲν ἡμᾶς ἐπὶ ἑξακάδεκα ἡμέραις ἡ κλίνη ὀλί-
γα τῶν δεομένων αἰσθανομένους, μηδὲ εἰδότες οἷ' κακοῦ τυγχάνομεν κατ-
30 αντήσαντες, ὥς ἂν τι καὶ ἐπιστογνάζομεν πῶς ἐπιθανάτιον· τὰ δὲ ἐντεῦθεν
ὅποια; ὅπλα περὶ ἡμᾶς καὶ φυλακαὶ νυκτὸς ἄγρυπνοι· οἱ γειτονοῦντες πολέ-
μιοι καὶ πρὸς ἀρπαγὴν τῶν ἡμετέρων ἑτοιμοὶ τε καὶ προθυμότατοι, ἀγανα-

1 πρόθυμον — ἀσθενῇ] Ματθ. κς', 41.
18 Ἀμώς ε', 8.

17 θανατῶν — ἀνάγων] πρὸβλ. Βασίλ. 1, β', 6.

6 κ ὡ δ. ἀκλύτω.

7 ἢ] εἶ.

11 εἴης, ἀλλὰ] προσθήκη ἡμετέρα.

25 δέ] προσθ. ἡμετ.

κτεῖν ἐοικότες, ὅτι μὴ καὶ τάχιον ἀποθνήσκωμεν. τί σοι λέγω τοὺς ἀλλοτρίους; ἀλλὰ καὶ οἱ περὶ ἡμᾶς αὐτοὶ μικροῦ ἂν ὄχοντο λιπόντες ἡμᾶς, μονονοῦκ ἔφιπποι γεγονότες, τὰ δ' ἄλλα πρὸς φυγὴν παρασκευασθέντες, ὡς ἂν μὴ σὺν ἡμῖν ἀποθάνοιεν. τὰ μὲν δὴ καθ' ἡμᾶς ἐν τούτοις· καὶ οὕτως ἀνακληθέντες καθαρῶς νῦν ὑγιαίνωμεν· γένοιτο δὲ (καὶ σ)ὲ μετὰ τῶν σῶν τε καὶ ἡμετέρων καθαρῶς ὑγιαίνειν καὶ βίον ἔλκειν εὐθυμόν τε καὶ ἄλυπον +.

3.

Τῷ Εὐσταθίῳ Θεσσαλονίκης.

Κ(ατήχθη)μεν νε(ωστὶ μέχρι τ)ῶν Ἄδου πυλῶν καὶ μέντοι καὶ εἰσδῶναι ταύτας παρεβιάσθημεν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν, ἀλλ' ἀνείλκυσθημεν ἄνωθεν ὑπὸ τῆς παναλκοῦς δεξιᾶς καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρεδόθημεν. τίς δὲ ἡ νόσος; πυρετοὶ συνεχεῖς, κεφαλῆς ἄλγος ἀφόρητον, καταφορά πολλή καὶ παραφορά καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα. τὰ δὲ ἐξῆς οἷα; ἀπογνωσθείσης τῆς ἡμετέρας ζωῆς, οἱ μὲν ἀλλότριοι κύκλωθεν ἡμᾶς παγγάλκοις ὅπλοις περιεστοίχιζον καὶ πρὸς ἀρπαγὴν τῶν ἡμετέρων παρασκευάζοντο· εἰσὶ δὲ οἱ καὶ τῶν δοκούντων φίλων καὶ τῶν πλησίων ἐξ ἐναντίας ἤγγισαν καὶ ἐξεβιάζοντο ζητοῦντές μου τὴν ψυχὴν, οἱ δὲ ἐγγὺς καὶ ἡμέτεροι ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν τῷ δέει παρελαυνόμενοι καὶ τὸ συλληφθῆναι διαδιδράσκοντες. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς ζάλης ἐκείνης, ὅφ' ἧς καὶ τὰ πολλὰ τῶν ἀγωγίμων ἀπεβαλόμεθα· νῦν δ' ἄλλ' ἐνεαρίζομεν τοῖς τῆς ὑγείας καλοῖς ἀνακτώμενοί τε κατὰ μικρὸν καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν σχολαιότερον ἀπὸ τόσης οὕτω τῆς ἀσθενείας καὶ γονάτων τρομερῶν ἀναγόμενοι. σῶν γοῦν εὐχῶν ἔργον ἀναπτῆναι θάττον ἡμᾶς πρὸς τὴν προτέραν ὑγείαν, καὶ εἴης μοι πρῶτα μὲν αὐτὸς ὑγιαίνων, εἴτα δὴ καὶ ἡμῖν παρὰ θεοῦ τὰ ὅμοια ἐξαιτούμενος· ἐνωθῆναι δὲ ἡμᾶς καὶ ἐποφθῆναι τοῖς ἀλλήλων προσώποις ὁ μὲν παρὼν καιρὸς ἴσως δυσκολίας γέμων οὐ συγχωρήσεται, γ(ενήσ)εται δέ, ὅταν ὁ πάντα κραινὼν εὐδο(κήσ)ῃ θεός.

4.

Τῷ σεβαστῷ καὶ μεγάλῳ θρουγγαρίῳ κύρι Ἀνδρονίκῳ τῷ Καμάτηρῳ.

Π(είθει μὲν) ἡμᾶς (ὀκνεῖν) περὶ τὸ (χαράττε)ιν σοι γράμματα, πανσέβαστέ

9 Κ(ατήχθη)μεν νε(ωστὶ μέχρι) συμπλήρωσις Kurtz ἐντός ἐφθαρμένων χώρου στοιχείων 7+2.

29 τὰς περὶ Ἀνδρονίκου Καμάτηρου μαρτυρίας ἴδε παρὰ τῷ E. Miller, Recueil des historiens des Croisades. Hist. grecs, t. 2, σ. 349—350.

5 (καὶ σ)ὲ] τόπος διάτρ. τεσσάρων στοιχείων, ὧν τοῦ μὲν κ διακρίνεται ἡ ἄνω γωνία, τῶν δὲ λοιπῶν οἱ δύο τόνοι. 8 Κ(αντικρὺ)] τόπος διάτρ. ἐπτά στοιχείων· συνεπλ. Η || νέ(ειν τ)ῶν] τόπος διάτρ. τριῶν στοιχείων· Η ν έ ε σ θ α ι. 26 γ(ενήσ)εται — εὐδοκ(α)ή συμπλ. ἡμετ.

30 Π(είθει)] μικρὸς τόπος διάτρητος, μὴ δυνάμενος χωρῆσαι τὸ τοῦ Η πα ρ α π ε ι θ ε σ θ α ι || (πάντως) συμπλήρωσις ἡμετέρα, Η ἐ ν ν ο ο ὕ ν τ α ς || (χαράττε)ιν] συμπλ. ἡμετ.

μου αὐθέντα, τὸ σὸν περὶ τὰ ἀντιγράμματα δυσοκνότατον· (γράφα)ντες γὰρ
πολλάκις, μᾶλλον δὲ αἰεὶ τὸ ἐπιστέλλειν ἐπιμελὲς ἔργον ἔχοντες, οὐποτέ σοι
ἀντιγράματος ἤξιώθημεν, ἀλλ' ἐλπίσι μὲν ἐπὶ μακρὸν βουκολούμενοι, ἔπει-
τα πόρρω τῶν ἡμετέρων ἐλπίδων πίπτοντες (στυ)γνοὶ καὶ κατηφεῖς μεμενή-
5 καμεν κατὰ τοὺς ὅσοι τῶν ἀλλείων πολλάκις μὲν τὰ δίκτυα πρὸς ἄγραν ἐχά-
λασαν, τοσαυτάκις δὲ τὸ ἄκρον ἐδυστύχησαν. ἀλλὰ νικᾷ τὸν ὄκνον ὁ πόθος
καὶ πείθει μνημονεύειν τε τῶν ἀμνημόνεύτων καὶ πρὸς τοὺς σιωπῶντας στω-
μύλλεσθαι. γράφω τοίνυν καὶ νῦν καὶ προσκυνῶ σε τὴν πανσέβαστον ἐμοὶ
κεφαλὴν καὶ σοι πᾶν ὃ τι κάλλιστον καὶ σωτήριον ἀπὸ βαθείας τῆς καρδίας
10 ἐπεύχομαι, ῥῶσιν ψυχῆς, ῥῶσιν σώματος, εὐμένειαν τὴν ἐκ βασιλέων καὶ
τὴν ἐπὶ πλέον ἐν τῷ βίῳ παραμονήν, οὐχ ἵν' αὐτὸς ἀπολαύσῃς (τί γάρ σοι
περισπούδαστον τῶν ὧδε τερπνῶν καὶ ἃ νικῶσι τοὺς πλείονας; ὅς γε καὶ
νηστεύεις κατατῆκεις τὸ σῶμα καὶ τῇ κατὰ θεὸν ἀγρυπνίᾳ προσανέχων οὐ
διαλείπεις· (καὶ γάρ) δόξαν σὺ μὲν οὐκ ἐπιζητεῖς, αὐτὴ δὲ σε διώκει μάλι-
15 στα), ἀλλ' ἵν' ἡμεῖς οἱ τῶν σῶν χαρίτων πεπειραμένοι ἀπολαύσωμέν σου μα-
κρότερον, ἵνα τὸ πολίτευμα μὴ σκυθρωπὸν μείνῃ καὶ ἄδοξον τοιοῦτου στε-
ρηθὲν βουλευτοῦ καὶ θεμιστοῦ καὶ κοσμήτορος. τούτων ἕνεκεν, ὦ ἄνθρωπε
τοῦ θεοῦ, ἵνα μὴ καὶ τὰ λοιπὰ καταλέγων σου τῶν κατορθωμάτων λάθῃ τὸ
μέτρον ὑπερβὰς τῆς ἐπιστολῆς, εἴης ἐπὶ μα(κ)ρὸν ἐν τῷ βίῳ παρὰ θεοῦ συν-
20 τηρούμενος. ἀλλὰ γὰρ ποθεῖς, οἶμαι, καὶ σὺ καταμαθεῖν τὰ ἡμέτερα. τὰ δὲ
εἰσὶ — — — — —

5.

(Τῷ αὐτῷ).

25 τοῖς οὖν τοιοῦτοῖς παθήμασι, θεσπεσιώτατε σεβαστέ, τίς ἂν καὶ πόθεν ἴσῃς
εὐρεθῇσεται, ὅταν οὐδὲ βασιλεῖς κατισχύωσιν; ἰδοὺ γὰρ καὶ τὸ ἀπολυθὲν πρὸ
μικροῦ πρακτορικὸν καὶ ἀξιεπαινον θέσπισμα τοῦ νῦν κρατοῦντος εὐσεβοῦς
ἡμῶν αὐτοκράτορος, δι' οὗ τὰ φοβερώτατα τοῖς τῶν ἐκκλησιῶν κατεπεμβαί-
νουσιν ἡπειλήσατο, συχνίην ἡμῖν ἐπικουρίαν οἱ φορολογοῦντες ἀπέδειξαν, το-
30 σοῦτον ὠφελοῦσαν τοὺς τε θνήσκοντας τῶν ἀρχιερέων καὶ τὰς ἐκκλησίας θε-

26 [θέσπισμα] νοητέον τὸ τοῦ Μανουὴλ Κομνηνοῦ "πρόσταγμα χάριν τοῦ μὴ ἀρπάζεσθαι τὰ
τοῖς τελευταῖοις ἐπισκόποις ἀνήκοντα παρὰ τῶν πρακτόρων" (*Zachariae, Jus graeco-romanum*,
τ. 3, σ. 457—459). 29 [συκίην — ἐπικουρίαν] *Corpus parcoem.* 2, σ. 216, ἀριθ. 83.

1 (γράφαντες) συμπλ. ἡμετ. 4 (στυ)γνοὶ] συμπλ. ἡμετ. 14 (καὶ γάρ)] συμπλήρω-
μα ἡμετ. 21/24 μεταξὺ τῶν εἰσὶ καὶ τοῖς οὖν λείπει τῷ κώδικι ἐν ὅλῳ φύλλονι δύο καὶ τὸ
ἕξῃς τεμάχιον ἐπιστολῆς σεβαστῶ τινι ὡσαύτως φαίνεται μοι ὅν τὸ πέρας ἄλλης τινός, αὐτοῦ τοῦ
Μαλάκη ἐν τῇ 4 ἡ προειδοποιούντος τῷ Καματηρῷ τὸ μὴ ταύτης μακρὸν. Διό τὸ περὶ ἐναντίου τοῦ
Heisenberg παρατήρημα (*Byz. Zeit.* 1904, τ. 13, σ. 226) ἐστὶν ὅλως ἀβάσιμον.

οὐ, ὅσον τοὺς μὲν πικρότερον τελευτᾶν, τὰς δὲ σκυλεύεσθαι γενναιότερον. ἐλπίστέον τοίνυν ἐπὶ μόνον τὸν ἐν οὐρανοῖς βασιλέα, τὸν τὰ πάντα δυνάμενον, καὶ οὗτος ἀντιέξεται τῶν οἰκείων πάντως καὶ πολεμήσει τοῖς ἀντικειμένοις αὐτῷ +.

6.

Τῷ Ἀθηνῶν κυρί Μιχαὴλ τῷ Χωνειάτῃ.

5

+ Ἐμοὶ καὶ τοῦτο συμφορᾶς ἐπιθήκη, δέσποτά μου καὶ ἀδελφέ, ὅτι καὶ αὐτότι παρὼν τῆς ἡδίστης ἀπεστερούμην σου ξυναυλίας, καὶ παρὰ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων γεγονῶς οὐχ ἦττον ταύτην ἐπιποθῶ, πάσης ἄλλης ἀμοιρῶν παρακλήσεως. τίς γὰρ καὶ πόθεν, ὅταν οὐ πάρεστι μὲν ὁ καλὸς Θεσσαλονίκης, ἄπεστι δὲ καὶ ὁ θεσπέσιος Ἀθηνῶν, ὥς εἴ γε μηδ' ὥς οἶον ἐκ μη- 10 χανῆς ὁ σοφὸς ἡμῖν πατριάρχης ἐδωρήθη παρὰ θεοῦ, τὸ κοινὸν ἀγαθόν, ἡ πάντων παραψυχή, αὐτίκα ἂν ἐξελίπομεν καὶ λύπαις καὶ φροντίσι συμμεριζόμενοι. οὗτος γάρ] ἡμᾶς καὶ λόγοις ἀναψύχει καὶ τοῖς ἔργοις παρακαλεῖ, καὶ ἀπογνώσεως πόντῳ βεβυθισμένοις, ὥς οὕτως εἰπεῖν, χεῖρά τε βοηθὸν παρέχει καὶ ἀνανήχεσθαι δίδωσι. τοῦτῳ μὲν οὖν χάρις ἀπὸ θεοῦ, 15 πολλὰς καὶ παντοίας ἡμῖν ἐπιχορηγοῦντι τὰς χάριτας. εἰ δὲ σύ, παναγιώτατε δέσποτα, τὸ τῆς θέας ὑστέρημα διὰ γραμμάτων ἀναπληρῶν τῷ τῆς σῆς γλώττης μέλιτι τὴν περὶ ἡμᾶς ἀψινθίαν θαμινώτερον ἐπιχρίεις, τάχ' ἂν ἀκέραιον ἡμῖν ἐσεῖται τὸ ἀγαθὸν καὶ τάχιον ἐπὶ τὴν προτέραν εὐθυμίαν ἀναδραμούμεθα, ὥς ἔγωγε τὰς Ἀθήνας νῦν εἴπερ ποτὲ καὶ μακαρίζω διὰ σέ 20 καὶ φιλῶ, δύο τοὺς Ὑμηττοὺς ἀνθ' ἐνὸς πλουτούσας καὶ διπλᾶς τὰς χρυσέας ζώνας, ὑφ' ὧν αὐταῖς διπλασιάζεται τὸ μακάριον. ὥς ἄρα ἦσθα τῆς ἐν πόλεσι χρυσωνομουμένης θύτης ἐπάξιος καὶ χώρου μελισταγοῦς κληρονόμος ἰθαγενῆς, ὁ χρυσοῦς ἐν ἀνθρώποις, τὴν γλῶσσαν μελίρρυτος, ἔσχε σε καὶ ἡ Καλλιρρόη δικαίως· οὐ τὰ ρεύματα τῆς σοφίας καὶ πολύχρουνα καὶ καλλίρ- 25 ροα. μὴ τοίνυν φθονήσης ἡμῖν, μὴ τῶν παρὰ σοὶ τοῦ χρυσοῦ ψηγμάτων, μὴ τῆς γλυκαζούσης φωνῆς, μὴ τοῦ πλημμύροντος ρεύματος· εἰ δὲ καὶ ταῖς εὐχαῖς ἐπιστηρίζοις, τὴν ἄνωθεν ἡμῖν ἐπισκοπὴν ἐφελχόμενος, τοῦτ' ἂν εἴῃ σοι φιλίας τε ἀχραιφνοῦς ἔλεγχος καὶ τῆς κατὰ θεὸν ἀδελφότητος οὐκ ἀγενῆς χαρακτήρ.

7.

30

Τῷ αὐτῷ Ἀθηνῶν κυρί Μιχαὴλ τῷ Χωνειάτῃ.

+ Γέγονάς μοι πάρεργον καὶ σύ, σοφώτατε δέσποτα, τῆς ἀλωπεκῆς τοῦ παμμάχαρος· ὁκνῶ γὰρ εἰπεῖν τῶν προφανῶν ἐμπαιγμῶν, οὓς οὐ πρὸς ἀνθρώπους ἅπαντας μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν θεὸν ἐπιδείκνυται. ἡπά-

5 πρὸς Μιχ. Ἀκομ. τοῦ Χωνιάτου τὰ σφζόμενα, ἐκδ. Σ. Π. Λάμπρου. Ἐν Ἀθήναις 1879--1880 τ. 2, σ. 399—400. 10 ὥς ἐκ μηχανῆς] Corpus parcoem. 2, σ. 12, ἀρθ. 78.

τῆσαι παρὰ τοῦ λαοπλάνου καὶ σύ, καὶ ἵνα γυμνὸν τὸ τοῦ λόγου δείξω σοι
πρόσωπον, τῶν ἐπιχαλυμμάτων ἀφέμενος, ὁ τοῦ τῶν ἀθλίων Εὐριπιωτῶν ἐπι-
σκόπου παιδαγωγὸς καὶ διδάσκαλος, ὁ κυβερνήτης, ὁ ἰθυντὴρ, ὁ πάσης αὐτῷ
κακίας ἔνδον ὑφηγητὴς καὶ παντοίας κήρυξ ἔξωθεν ἀρετῆς, οὗτος ἐκεῖνος παρ-
5 ἐπεισε μετὰ τῶν ἄλλων καὶ σέ, δι' ὧν εἴωθε ποιεῖν λαοσυναξίων τε καὶ συ-
σκευῶν, ὡς οὐ μόνον οὐχ ὑπεύθυνός ἐστιν ὁ θαυμαστὸς οὗτος ἐπίσκοπος ἐφ'
οἰσθόητινι ἀμαρτήματι, ἀλλὰ καὶ πάντων ἀπαξιαπλῶς ἐπισκόπων ὑσιώτερός τε
καὶ θαυμασιώτερος. καὶ τοῦτο μὲν οὐ πᾶν καινόν (ὑπεραπολογήσομαι γάρ σου
μικρόν), ἐὰν ἀπλούστατόν τε ἄνθρωπον καὶ ἀκεραιότατον καὶ ἄρτι πρώτως
10 ἐπὶ πράγματα παρακύψαντα πονηρὸς ἀνὴρ συνήρπασε καὶ ἐπὶ κλοπῆς, ὧσπου-
δὴ καὶ ἔργον καὶ μέλημα τὸ τὰ τοιαῦτα σκαιωρεῖν τε καὶ κατεργάζεσθαι. (νῦν
δ' ἐ)κεῖνο ἔσται πάντως δεινότατον, εἰ καὶ μετὰ τὴν παροῦσαν γραφήν, ἥτις
μικρά σοι τῶν ἐκεῖνου τίθησιν ὑποζώγραφα, ἔτι εἰς κατάληψιν τῶν κατ' αὐ-
τὸν μικροῦ φθάσασαν ἤδη καταγνῶναι, τούτου φανερώς ἀποσκευαζομένου σὺν
15 ἀναιδείᾳ τὴν ὀφειλομένην σοι προσέλευσιν καὶ προσκύνησιν, καὶ ταῦτα προσ-
κληθέντος πολλάκις, ὁ διδάσκαλος συνεῖς ὅπη φέρει τὸ πρᾶγμα καὶ ἅμα καὶ
τὴν ἐντεῦθεν προσδοκωμένην συνοδικὴν μετὰ κλησιν ὑφορώμενος ἔρμαιον εὖ-
ρατο τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἡ παγκόσμιος τῆς Θεομήτορος πανήγυρις Ἀθήνα-
ζε συναγείρει τοὺς ἀπανταχόθεν λαοὺς. καὶ δὴ τοὺς αὐτίκα παρευρεθέντας
20 Εὐριπιώτας παραλαβὼν, οὗς εἴωθε μετακινεῖν τε καὶ μεταφέρειν κατὰ τὰ ἐν
ἐν χερσὶ. τῶν παιδαρίων ὑπὸ λεπτῇ τῇ μηρίνῃω στρεφόμενα στρουθὰ καὶ
παιζόμενα, ἔστι δὲ οὗς καὶ Εὐριπόδην ἐπ' αὐτῷ τούτῳ μετακινήσας καὶ δι-
δάξας ἃ χρὴ λέγειν, τῇ σῇ τούτους ἀγιότητι παρεστήσατο καὶ τάχα παρ-
ηνώχλησάν σου ταῖς ἀκοαῖς, στόματί τε πλατεῖ καὶ φωναῖς αἰθερίοις ἀνακη-
25 ρύττοντες τὸν ἐπίσκοπον. καὶ ἡ μὲν συσκευή τοιάδε καὶ τούτου χάριν πάν-
τως ἐπινενοημένη, ἵνα δηλαδὴ σύ τε καὶ ὁ μεγαλεπιφανέστατος πραιίτωρ ταῖς
τοιαύταις φωναῖς προσσχόντες καὶ ὡς ἀπραγματεύτους παράδεξάμενοι σὺ μὲν
ἀπολύσης τοῦτον τῆς καταγνώσεως, ἥς ἔφθης ὡς ἀπαιδεύτου καταγνῶναι καὶ
ἀπειθοῦς, τάχα δὲ καὶ ἵνα (καταστοχάζομαι γὰρ τῆς ἐσφαλμένης τοῦ διδα-
30 σάλου προσδοκίας καὶ τοῦ σκοποῦ) ἀντιλάβῃ τοῦ ἐπισκόπου σου ἐνταῦθα καθ-
ελκομένου οὐχ ὡς ἀνεγκλήτου μόνον, ἀλλὰ καὶ ὡς δικαιουμένου παρὰ σοὶ μόνῳ
δικάζεσθαι, ὁ δέ, ὁ πραιίτωρ, ἐμφράτῃ τὰς ἀκοὰς τοῖς ἐγκαλεῖν Εὐρίπῳ μέλ-
λουσι καὶ ἐπιβοᾶσθαι. ὅσας παρὰ τοῦ ἀγίου τούτου τὰς ἀδικίας ὑπέστησαν.
καὶ μέντοι οὐκ ἀπέτυχον τοῦ σκοποῦ· οὐ γὰρ μόνον τὸ ἀκατάγνωστον, ὡς
35 φασι, τῷ ἀρχιερεῖ ἐπεδικαιώσατε, ἀλλὰ καὶ προσεπηγέσατε καὶ τοὺς αὐτῷ

τὰ ἀγαθὰ ἐπιμαρτυροῦντας ὡς υἱοὺς εὐγνωμονοῦντας ἐμαχαρίσατε. ὑμᾶς δὲ ἀλλὰ
καὶ τὸ σκελετόν, οἶμαι, τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ σιωπηλὸν ἐδελέασαν, οἰηθέντας
ἀρετῆς εἶναι ταῦτα καρποὺς καὶ μὴ τὸ μὲν ἄκρας ἀναισθησίας καὶ ἀφασίας,
τὸ δὲ σωματικῆς ἰδιότητος· οὐ γάρ ἐστιν ἀνοιγῆναι τούτῳ ποτὲ τὸ στόμα καὶ
μὴ γελοιωδέστατον προσελθεῖν τι ῥῆμα ἢ ἀσεβέστατον· εἰ δὲ καὶ νηστεύειν 5
τοῦτον ἐνσταίῃ τις, ἀλλ' οὐαὶ τοιαύτῃ νηστείᾳ, ἣν οὐκ ἐξελέξατο κύριος. οἱ
μὲν οὖν ταῦτα· ἡ δὲ ἀλήθεια ὑπεγέλα μὲν τῷ τότε, ὑπεκρύπτετο δὲ καὶ ὑπ-
εχώρει τὸ τέως καλυφάμενη χροᾷ καλόν, οἷα πολλὰ πάσχει πολλάκις τὴν
τοῦ ψεύδους παρρησίαν οὐ φέρουσα. εἰ δὲ καὶ ἐπεζήτει περιῖοῦσα τῶν αὐτῇ
φίλων τινά, ὅδ' αὐτὸς ὁ συναντήσας ἐγώ. ἀλλὰ βαβαὶ τοῦ πλήθους, ὅσους 10
εἶδον ταύτην παρεπομένους καὶ γοερὸν ἀνοιμώζοντας· ὁ μὲν ἐδρῆναι τὴν ἄμ-
πελον, ἣν ὁ δεσπότης ἀφήρπασεν, ὁ δ' ἐπεστέναζε ταῖς ἀρούραις, ὣν ὁ πα-
τήρ ἀπεστέρησε· καὶ ὁ μὲν ἀνεκαλεῖτο τὰ θρέμματα, ὁ δὲ τοὺς βόας, ὁ δὲ
τοὺς ὄνους, ὁ δὲ τὰς ὀρνιθας, ἐκεῖ καὶ τραυματαῖαι πολλοὶ καὶ ταῖς πληγαῖς
ἐπιστένοντες, οὐκ ἐκ τῶν τοῦ λαοῦ μόνον, ἀλλὰ πολλῶ πλεόν ἐκ τε μοναστῶν 15
καὶ τῶν παραστατούντων θεῶ· τῷ μὲν γλουτὸς ὑπὸ μωλώπων κατάστικτος,
τῷ δὲ χεῖρες καὶ πόδες καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος· ἄλλῳ περὶ τὸ κρα-
νίον σμῶδιξ ὅτι πολὺς καὶ πληγαὶ καὶ τρίχες αἰμόφυρτοι. πόσοι καὶ οἱ ὠχροὶ
καὶ κεκονιαμένοι τὰ πρόσωπα, οὓς ἐπὶ μακρὸν εἶχον οἱ λάκκοι, τὰ τοῦ ἀρ-
χιερέως θαυμαστά φρούρια, οὓς καὶ οἰωνισάμην ἰδὼν ὡς ἐκ τῶν τοῦ Τροφω- 20
νίου ἀναδεδομένους ἀντικρυς καταδύσεων· εἰ δὲ μὴ ἀσφαλῶς ἐπεπέισμην μήπω
τὴν ἡμέραν ἐπιστῆναι τὴν τελευταίαν, τάχ' ἂν καὶ τῶν πάλαι τεθνεώτων
εἶναι τούτους ἐνόμισα καὶ εἰς τὴν τοῦ κυρίου νῦν ἐξαναστῆναι συνάντησιν. πόσοι
δὲ καὶ οἱ τοὺς τοῦ σίτου κόκκους τῶν ἐμβάδων ἀποτινάσσοντες καὶ τὰ σφῶν
ἐνδόματα κατασεύοντες, οὓς μετὰ τῶν τῆς ὥρας καρπῶν τοῖς ἑαυτοῦ σιτῶσιν 25
ὁ δεσπότης ἐνεθησαύριζεν. ἐκεῖ καὶ ἱερεὺς τὴν γένυν κατὰ τρίχα μίαν τιλλό-
μενος καὶ χρουνοῖς αἱμάτων κατάβροχος, καὶ ἄλλος αὖ τὸν ἱερὸν τῆς κεφα-
λῆς ἐκτινασσόμενος φέφαλον, ὃν ἀπεγέννησεν ὁ ἐπὶ κορυφῆς αὐτῷ καταφλε-
χθεὶς τοῖς ἱερεῦσι κόσμος ἐπιτραχήλιος· ἕτεροί τε τὰς ἱερατικὰς στολὰς πρὸς
βίαν πᾶσαν ἀπεκδυόμενοι καὶ στρατιωτικὰς ἀντεπενδυόμενοι χάπὶ τῆς ἀγο- 30
ρᾶς ὡς κακοῦργοι καὶ ἀσεβεῖς πομπευόμενοι. ὁ δὲ τοῦ ἐπισκόπου κλῆρος πάν-
τες μεμωλωπισμένοι, πάντες κατάπληκτοι καὶ πολλὰ τὴν ἀρχιερατικὴν δε-
ξιὰν ὡς Καταιβάτην βριαρὸν αἰτιώμενοι. οὐδὲ οἱ νόμοι μετὰ τῶν κανόνων

6 οὐκ ἐξελέξατο κύριος] πρβλ. 'Ησ. νη', 6.
20 τροφωνίου . . . καταδύσεων] πρβλ. Σουῖδ. ἐν λ.
Καταβ. βριαρὸς] πρβλ. Αἰσχ. Πρωμ. 359. Λυκόφρ. 382.

8 Καλυψ. χροᾷ καλόν] 'Ησιόδου ἔργων 198.
23 συνάντησιν] πρβλ. Ματθ. η', 34 33

8 x ὡ δ. τωτέως.

15 ἐπισταίνοντες.

ἀπελμπάνοντο· συνέειποντο δὲ καὶ οὗτοι θρηγοῦντες καὶ τὴν προοδεύουσαν ἀλή-
 θειαν ἐπιμαρτυροῦμενοι, οἱ μὲν τὰς πυκνάς ἀθεμιτογαμίας ἐπεγκαλοῦντες, οἱ
 δὲ τὰ ἀσεβῆ ληρήματα καὶ παράφορα, ὡς ἄρα πένθιμος μὲν ἐκ τρόπου παντός
 ἢ χαρμόσυτος τῆς Ὀρθοδοξίας Κυριακῇ καὶ οὐ δεῖ τοὺς χριστιανώμους πανη-
 5 γυρίζειν αὐτίκα καὶ μετὰ λαμπάδων καὶ ὠδῶν ὑμνεῖν τὸν θεόν, ἢ μὴν αὐ-
 τοὺς ἀφορίζεσθαι. ματαία δέ τις καὶ ἀνόνητος προσφορά τὰ ἐπὶ ταῖς μνήμαις
 τῶν ἁγίων προσφερόμενα κόλλυβα καὶ ἄξια προσεπιρριπτεῖσθαι χοίροις· ὁ
 καὶ διὰ τῶν ἔργων οὗτος εὐθὺς ὑπέδειξε, τὰ ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ μεγαλομάρ-
 τυρος Θεοδώρου ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ παρὰ τῶν πιστῶν προσενεχθέν-
 10 τα κατὰ γῆς σκορπίσας πάντων ὑπόψια καὶ τοῖς χοίροις βρῶσιν προθέμενος.
 τοιοῦτος ὁ σὸς ἐπίσκοπος, πανάγιε δέσποτα, ὅσα γε μὴ ἐμὲ μόνον εἰδέναι,
 ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν Εὐρίπῳ πάντας καὶ αὐτόν γε δὴ τὸν τὰ καλὰ καὶ εὐφημα
 διοικονομούμενον. καίτοι κόκκον ἐκ μεδίσκου σοι παρεμέτρησα, ἀμφοτέρων
 15 ἔν' αὐτός τε τάχιον ἀπαλλαγείην ἀηδοῦς διηγήσεως καὶ σοὶ μὴ καταχράνομι
 τὰς ἱεράς ἀκοάς. τί γὰρ εἶη παθεῖν, πῶς δὲ πληγῆναι καὶ τὴν ψυχὴν, εἰ
 καὶ τοὺς καταστραφέντας παρ' αὐτοῦ θεοῦς ναοὺς ἡδυνήθην ἀπαριθμῆσασθαι;
 ταῦτα μὲν οὖν τὰ τῆς ἀληθείας· εἰ δ' ἀπλῶς οὕτω παραδεκτέα τὰ παρὰ τῶν
 πολλῶν πρὸς χάριν λεγόμενα, οὐκ ἂν φθάνοιμεν ἀνθρώποις πᾶσιν ὁμοῦ τὸ
 ἀνεπίληπτον ἐπιψηφίζόμενοι· πᾶσι γὰρ εὐχερὲς παράγειν τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν
 20 λέγοντας, καὶ μάλιστα ὅταν οἱ εὐλογοῦντες ἀβασάνιστά τε λέγοιεν καὶ ἀμάρ-
 τυρα, ὡς εἰ γε καὶ σὺ τηνικαῦτα ἀνάγκην καὶ μετριωτέραν τινα τοῖς εὐφη-
 μοῦσιν ἐπήγαγες, εἶδες ἂν εὐθὺς τό τε τῆς φωνῆς ὕψωμα ταπεινούμενον σφί-
 σιν ἢ καὶ διαρρηγνύμενον κατὰ τὰς πομφόλυγας, τό τε φύσημα τῶν γνάθων
 ὡς τοῖς ἀσκοῖς ἐκπνεόμενόν τε ἅμα καὶ διασκεδαζόμενον. τάχα δ' ἂν καὶ πα-
 25 ρειαὶ τούτοις ὑπερτονίσσοντο, τὴν ἡλιοειδῆ ἀλήθειαν ὑποφαίνουσαι, καὶ σοι
 τὸ τῆς σκηνῆς προσωπεῖον ὅλον ἀπεκαλύπτετο. μὴ τοίνυν, φίλη μοι κεφα-
 λή, μήτε λαϊκοῖς ἐκ τοῦ προχείρου πιστεύοις, μήτε πολλῶ πλέον μονάζου-
 σιν, οἷς ἐπικέχυται τὸ μέλαν, ὡς ἔοικ', εἰς ἐπικάλυμμά τε τῆς ἀληθείας
 καὶ τῶν ἐντυγχανόντων φενακισμόν· εἰ γὰρ καὶ ἀληθεύει πάντως τὸ τὸν ἀγα-
 30 θὸν μηδὲ τοῦ φαύλου καταγινώσκειν ῥαδίως ἐξ αὐτοῦ πιστεύοντα καὶ κατα-
 πειθόμενον, ἀλλ' ἢ ἐπιλάμπουσά σοι σοφία καὶ τὸ ὑπαυγάζον φῶς τῆς συνέ-
 σεως ἱκανά σοι παραδεικνύειν τὰ ὑπὸ τῶν πολλῶν ζοφούμενα καὶ συγκαλυ-
 πτόμενα, ἄλλως τε δὲ παρὰ (τοῦ) τῆς ἀρχῆς ἀξιώματος ἀπαιτουμένῳ τὸ ἐξε-
 ταστικὸν καὶ πολύφροντι καὶ ὡς ἂν εἴποι τις πολυόμματον. εἴης μοι παρὰ

11 κόκκον ἐκ μεδίσκου] σημείου παροιμίαν ἀθησαύριστον ἐν τῷ Corpus paroem.

21 καὶ ὁ δ. πομφόλυγας.

31 (τοῦ) προσθ. ἡμετ.

θεοῦ φυλαττόμενος οὐ τῶν σκανδάλων τοῦ ἀρχεκάκου μόνον ἀνώτερος, ἀλλὰ καὶ τῶν ὅσα συσκευάζουσιν ἄνθρωποι πονηροὶ καὶ φιλαπεχθήμενες.

8.

Τῷ Θεσσαλονίκῃς κῶρ Εὐσταθίῳ.

+ Ἐπὶ μακρὸν ἀλλήλοις ἐσιωπήσαμεν, ἀλλ' ἐγὼ μὲν ὡς μετ' οὐ πολὺ 5
καρadoxῶν ὄψεσθαι σε καὶ τῆς ἐμοὶ φίλης θεᾶς κατατρυφῆσαι· εἰ δὲ καὶ σοὶ
τοιούτος ἦν ὁ σκοπὸς καὶ αὕτη σοι τῆς ἀφασίας ἢ πρόφασις, αὐτόθεν ἀλλή-
λοις ἐσμέν συγγνώμονες. μεμνησθαι πάντως ἔχεις τῶν συνθηκῶν, ἃς ἡμῖν συν-
έθου τὴν σὴν διερχομένοις Θεσσαλονίκην, τότε σε ἐπὶ ταυτηνὶ τὴν βασιλί-
δα πόλιν ἀναδραμεῖν, ὅτε σοι γράμμα παρ' ἡμῶν ἦξει ματακλητήριον· καὶ 10
ἡμεῖς μὲν τὸ ἐφ' ἡμῖν πεποιήκαμεν, καὶ ἐν καλῷ βεβηκυῖαν ἰδόντες τὴν τῶν
πραγμάτων κατάστασιν, ἅτε δὴ τοῦ κοινοῦ σωτήρος, τοῦ δεξιοῦ κυβερνήτου,
τοῦ θεοδωρήτου καλοῦ ἐπὶ τὸν βασιλικὸν ἀναβεβηκότος θρόνον καὶ τὰ πάντα
μεταποιούντος ἐπὶ τὸ κρεῖττον καὶ μεταπλάττοντος, ἐσαλπίσαμεν σοι τὸν προ-
κλητήριον· σοὶ δὲ εἴτε νόσος ἐπέσχε τὴν προθυμίαν, εἴτε τι ἄλλο τῶν συν- 15
ήθως παρεμπιπτόντων τοῖς πολλοῖς κωλυμάτων, αὐτὸς ἂν εἰδείης· τὸ γὰρ
εἰπεῖν, ὅτι καὶ τῷ Θεσσαλονίκῃς φοβερόν ἢ πόλις διὰ τὴν ἐνδεῖαν, ὡς τολ-
μηρὸν εὐλαβούμεθα. ἀλλὰ τί βραδύνεις; τί δὲ οὐκ ἐπιτρέχεις ἡδυτάτῳ θεά-
ματι; ὅφει γὰρ βασιλέα τοιοῦτον, ὅσον συνελόντως εἰπεῖν πολλῶν ἐτῶν οὐκ
ἐθεάσατο ἥλιος. θεὸς δὲ σοι τὰς ὁδοὺς εὐμαρίσοι καὶ λάβοιμεν τὸν πεπο- 20
θημένον ὕγιᾶ τε καὶ εὐθυμον.

9.

*Τοῦ ὑπερτίμου πατρὸς κυροῦ Εὐθυμίου ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἀθηνῶν
κυρὸν Μιχαὴλ τὸν Χωνιάτην.*

Ἀνδρείαν μὲν καὶ στρατηγίαν τῶν Ἀθηνῶν ἐκλιπεῖν Σόλωνός τε νομο- 25
θεσίαν καὶ τᾶλλα, ὅσα πόλιν συνιστᾷ καὶ δῆμον κοσμεῖ, καὶ γὰρ σύμφημι· συν-
εκδημῆσαι δὲ καὶ σοφίαν καὶ λόγων χάριτας οὐδεὶς πείσει με λόγος, ἕως
ἂν Ἀθήνηθεν κομίζωμαι γράμματα οὕτω κομψά τε καὶ καλλιρρήμονα. νομί-
ζω γὰρ ἢ μήπω Πλάτωνα τεθνάναι καὶ Δημοσθένην καὶ τοὺς λοιποὺς Ἀθή-
νησι σοφιστάς, ἢ θανόντας ἀναβιῶναι καὶ τὰς Ἀθήνας αὖθις περιλαλεῖν· 30
τοσοῦτον γέμει σου χαρίτων τὰ γράμματα, σοφὴ καὶ φίλη μοι κεφαλὴ, οὕτω
σοι λαμπρὸν οἱ λόγοι τὸ τῆς σοφίας ἀποστίλβουσι κάτωπτρον.

Κἂν γοῦν ὑδάτων οἱ χρονοὶ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἐπέλιπον, κἂν ποτα-
μοὶ καὶ πίδακες ἀπεφύγησαν, ἀλλὰ τὰ τῆς σῆς σοφίας ῥεῖθρα περιλιμνάζου-
σιν αὐτὴν καὶ κατάρδουσιν. αὖα τοῖς παραδείσοις καὶ ἄκαρπα τὰ φυτά, ἀλλ' 35

21 Μ. Τέρι. Περὶ Εὐθυμίου τοῦ Μαλάκη (Δελτίον τῆς ἱστ. καὶ ἐθνολ. Ἑταιρείας τῆς Ἑλ-
λάδος, τ. 5, σ. 197—218.

οἱ τῆς σοφίας λειμῶνες ὡς εὐανθεῖς καὶ πολύκαρποι. ἄνευ μελισσῶνος ὁ ὕμνητος, ἀλλ' ὑπερβλύζει τὸ τοῦ λόγου μέλι τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τὸν ὄντως γλυκασμὸν ἀποσταλάζει τὰ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ τὴν ἀληθεύουσαν ἀγαλλίασιν. ἡχρεῖωται ἡ χρυσέα ζώνη τῷ καιρῷ τυραννηθεῖσα καὶ τὸ τοῦ χρυσοῦ κάλ-
 5 λος ὀλέσασα, ἀλλὰ κοσμεῖ τὴν πόλιν τὸ χρυσίζον. ἄνθος τῶν ἀρετῶν, ὅσαι λαμπρῶς τὸν ἀρχιποιμένα περιστέφουσι καὶ τὴν ἐκ θεοῦ περιζωννύουσι δύ-
 ναμιν. σὺ καὶ Μαραθῶν τροπαιοῦχος τοῖς Ἀθηναίοις καὶ πίων γῆ καὶ σιτο-
 φόρος καὶ ζεῖδωρος· καὶ ἵνα τοῦ τελειοτέρου μνησθῆσομαι, σὺ βωμὸς ἀλη-
 10 θῆς Ἑλέου μᾶλλον ἢ τὸ πεπηγὸς Ἀθήνησιν ἱδρυμα, ἀμφοτέραις ὅ φασι τοῖς
 χρήζουσιν ἐπαντλῶν καὶ τιθεὶς τὸ σὸν μέρος τὴν τυραννοῦσαν πενίαν τῆς
 Ἀττικῆς ὑπερόριον· ὥστε σὲ τρόπον ἄλλον καὶ ἐλεῦθερωτὴν Ἀθηναίοις ἀνα-
 φῦναι πλεῖν ἢ Ἀλκμαίωνα ἐκεῖνον τὸν ἐντεῦθεν ὀμνούμενον. εἰ δὲ ἐξ οὐρα-
 νοῦ τούτοις ὄμβρος ἐξέλιπεν, ἀλλ' οὐ σύ γε Αἰακοῦ τὴν ἀρετὴν ἐνδεέστερος,
 ὡς μὴ καὶ ὑετὸν οὐρανόθεν τῇ σῇ πόλει κατενεγχεῖν ἐκτάσει μόνῃ τῶν χει-
 15 ρῶν, ὡς αὐτίκα μὲν τὰς ἀρούρας πλησθῆναι καὶ μεθυσθῆναι τὰς αὐλακας,
 ὡς αὐτίκα δὲ καὶ χόρτον ἐξανατεῖλαι καὶ χλωριάσαι τῆς γῆς τὸ πρόσωπον
 καὶ θέρος ὑποσχέσθαι βαδὺ τὰ λήγια.

Οὐ τοίνυν ἀφανισμοῦ πεδῖον οὐδὲ κοιλάς κλαυθμῶνος ἢ σὲ λαχοῦσα πό-
 λεις, ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ὡς τὸ σὸν δῆπου γράμμα ταύτης κατετραγώδησεν,
 20 ἀλλὰ χώρος μακάρων, ἀλλὰ πόλις περιοχῆς, ἀλλὰ πεδῖον Ἠλύσιον· τὰ μὲν
 γὰρ νῦν σκυθρωπὰ μία καιροῦ ῥοπή λύσειεν, ἢ ὄμβρων ἄνωθεν ἐνεχθέντων
 ῥαγδαίων, ὡς ἀθρόον πάντα κατακλυσθῆναι τὰ τῆς αὐχμηρίας δεινὰς ἢ ὀλκά-
 δων ποθὲν ἀναπλησθέντος τοῦ Πειραιέως, αἱ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα τοῖς
 Ἀθηναίοις κομίσουσιν· εἰ δὲ μὴ ταῦτα, ἀλλ' ὁ τῶν θαυμασίων θεὸς καὶ ἐν
 25 λιμῷ πάντως θρέψει καὶ ἄρτοις ὀλίγοις κορέσει. λαὸν πεινῶντα καὶ κατὰ τοὺς
 πολλοὺς φάναι λαίμακα· καὶ παραθήσεται μὲν ἀνὴρ Ἀθηναῖος τράπεζαν πέ-
 νησιν ἄρτου τρύφος φέρουσαν μόνον ἢ ἐγκρυφίαν ὀλίγον κρίθινον καὶ οὐχ
 ὅπως οὐ κρεῶν εὐμοιροῦσαν· (πῶς γάρ, ἔνθα μὴ πόαν, μὴ ποιμνιον, ἀλλ' οὐ-
 δὲ ἰσχάδας ἔχουσιν ἢ ἐλαίας, ταῦτα δὴ τῶν Ἀθηνῶν τὰ θρυλήματα;) βα-
 30 στάσει δὲ μετὰ τροφὴν καὶ περίσσευμα καὶ τῶν ἐκ γειτόνων τάχα παραμυ-
 θημάτων. τὰ μὲν σκυθρωπὰ ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις οὐπῶ γε πάντως πρὸς

3 πρβλ. Ἀμῶς θ', 13. Ἰωήλ γ', 18. 4 χρυσέα ζώνη] πρβλ. Ἀποκ. α', 13. ιε', 6. 7
 πίων γῆ] πρβλ. Γεν. μθ', ιε'. 9 ἀμφοτέραις ὅ φασι] = ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ. Corpus paroem.
 τ. 1, σ. 31, ἀριθ. 98.

3 ἀποσταλέντα] οὕτω T r e u, ἀποσταλάζουσι Λ α μ π ρ ο ς, ἀποσταλάζει Kurtz. 5 ὅσαι]
 Λάμπρος καὶ Kurtz, ὅσα Treu, 18 ἀφανισμοῦ πεδῖον] Ἰωήλ β', 3 || κοιλάς κλαυθμῶνος] Ψ α λ μ.
 πγ', 7. 20 πόλις περιοχῆς] Ψ α λ μ. ρζ', 11. 23 ἀναπλησθέντος Kurtz, ἀναπληρθεῖσάν
 Treu. 28 πόαν K, πόα T.

τὸ ἡλαρώτερον ταχὺ μετασκευασθήσεται, ὁ δὲ παρὰ σοῦ τῇ σῇ πόλει κόσμος καὶ αἱ τῶν ἀγαθῶν χορηγίαι παντοδαπά τε καὶ παραμόνιμα. καὶ χαίροις ὁ τῆς πανάγνου κόρης θύτης ἐπάξιος, ὁ τοῦ καινοῦ φωτός ἀληθῆς ἐπόπτης, ὁ τὴν εὐδαιμονίαν ἀνασφύζων τῇ Ἀττικῇ· χαίροις καὶ τὸ σὺν λάχῳ μετ' εὐ-
παθείας ὑπὸ σοῦ ποιμαινόμενοι καὶ γινωσκόμενοι καὶ γινώσκοντες, δίχα δὲ
κραυγῆς καὶ θορύβων ἀνακηρύττοντες τὸν ποιμαίνοντα, ὡς οἳ γε μακαρισμοῦ
μὲν τὸν σφῶν ἀξιοῦντες ἀρχιερέα, φωνῶν δὲ τὸν ἀέρα πληροῦντες καὶ ἀτα-
λῶς τῇδε κάκεισε ἄττοντες καὶ περιφερόμενοι, ἀσχημονοῦντές τε πολλὰ καὶ
ὅλως τὸν τοῦ Μάρκου εἰκονίζοντες, ἀθλιώτεροί γε οὗτοι καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς
βαρβάρου λαοῦ τοῦ πλήξαντος καὶ διώξαντος καὶ αὐτόθεν ὀῆλοι μὴ καλῶς
ποιμαινόμενοι.

Ἄλλ' εὖ γε ποιῶν ὁ λόγος ἐπὶ τὸν οὕτω μακαριζόμενον ἀρχιερέα κατ-
ήντηκεν. εἶδες οὖν, εἶδες, ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ἐπισκοπικὴν τυφομανίαν ἢ
ἄνοιαν ἢ ἀπόνοιαν ἢ οὐκ οἶδ' ὅ τι καὶ φῶ τῶν ὅσα κακίαν ἀνθρώπου χαρα-
κτηρίζουσι καὶ φαυλότητα. εἶδες μοναχικὴν μοχθηρίαν ἢ ἀκαταστασίαν ἢ καὶ
διαγωγὴν ὄντως ἀμόναχον, παρὰ δὲ ταῦτα καὶ βοήθειαν καταπολεμοῦσαν καὶ
ὠφέλειαν καταβλάπτουσαν. δέον γὰρ λογικῶς ἀντιλαβέσθαι τοῦ φιλουμένου
καὶ ἡρέμα τοῖς ἔργοις τῆς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας ἀποσκευάσασθαι, ὁ δὲ εἰς
ἀπαιδεύτους καὶ βαρβαρικὰς οἰκονομίας ἐχώρησε λασσυνακτῆσαι καὶ τοὺς ἀν-
τιδίκους ἐκφοβῆσαι παντοίως· ὥστ' ἢ μὴ λέγειν ἢ τὰ δοκοῦντα τῷ κατηγορου-
μένῳ λέγειν, εἴ πως τὸν κίνδυνον διαφεύγωσιν.

Κάκιστα ἀνθρώπων, ἀληθῶς ἐμβρόντητε, εἰς δικαστήριον μετεκκληθεῖς
ἢ εἰς παράταξιν ἤρπασέ μου τὸ ἱμάτιον ὁ ἐπίσκοπος. ἀντιθεῖναί σε ἔδει
τὸ οὗ καὶ ἀποδείξεις τὸν κατηγοροῦν ἀπαιτεῖν, ἢ τὸ " ἄγιός ἐστιν ὁ ἐπίσκο-
πος " ἀντεπάγειν μυριογλώσσῳ καὶ ἀταλῇ βοῇ καὶ ὕβρεις καταχέειν τῶν ἀν-
τιδίκων καὶ χεῖρας ἐπιβάλλειν καὶ διασπᾶν. ἐνταῦθα δὲ ἀλλὰ ἀνάσχου τι καὶ
σὺ μικρὸν ὁ τὰ πάντα καλός· πόρρωθεν ἡὺλαβοῦ τὸ φιλοπαῖγμον τῶν ἐν
Εὐρίπῳ, ἐγγὺς δὲ οὐχ ὑπέτρεσας, οὐκ ἐμίσησας; οὐδ' ἐπειράσω καταστεῖλαι
ἀταξίαν τοσαύτην καὶ διαλύσαι τοσοῦτον σύλλογον, ἢ μὴν ἐκστῆναι δικαστη-
ρίου τοιοῦτου; ἄλλος δὲ καὶ καταδίκη ἂν ἐπήγαγε τοὺς τοιαῦτα συσκευασ-
μένους καὶ τὰς ἐπιτριβομένας αὐτοῖς αἰτιάσεις οὕτω διαφυγεῖν πειρωμένους.
εἰ τοιαύτην ἔδειξας τὴν ὁρμήν, βαβαί, πόσους ἂν εἶδες ἄλλον ἄλλοθεν ἐκ-
θορόντας καὶ τὰ ἐπενεχθέντα τούτοις ἐπιβωμένους δεινά· ὕπερ καὶ οἱ τοῦ
ἐπισκόπου παιδεύται συνιδόντες καὶ φοβηθέντες φόβον οὗ φόβος ἦν πολεμι-
κῶς καὶ ἀπαιδεύτως παρεσκευάσθησαν, ὡς ἂν ἅπας ὁ κατεπιεῖν βουλόμενος

18 τῆς Treu τοῖς. 23 παράταξιν] οὕτω Treu· ὁ τύπος δυσνόητος· μήτοι παράταξιν;
34 παιδεύται Kurtz, παιδεύτην Treu.

καὶ ὑποπτῆξαι καὶ ὁπὴν τινα καὶ γωνίαν τοῦ δικαστηρίου ἀλλάξῃται. "ἅγι-
ος ὁ ἐπίσκοπος ἡμῶν, ὑπεράγιος". τί δέ; οὐχὶ ἄνθρωπος καὶ τῆς τρεπτῆς
ἡμῶν φύσεως, ἵνα τι καὶ μικρόν ποτε ἴσως παρασφαλῇ ἢ καὶν δόξῃ παρα-
σφαλῇ; Ἰησοῦς δέ, ὁ τῆς ἀγιωσύνης ταμίας, ὁ καὶ τοὺς ἀγιαζομένους ὡς
5 πιστεύομεν ἀγιάζων, καὶ κατηγορίαις ὑπήχθη καὶ δικαστήριον κατεδέξατο καὶ
λεγεῶνας ἀγγέλων πλουτῶν πλείους τῆς ἀταλοῦ μοίρας τῶν Ἑβραίων οὐκ
ἀπεχρήσατο ταῖς δυνάμεσι. τί γοῦν ἐκώλυε καὶ αὐτὸν εἰς δικαστήριον ἰκό-
μενον ὑπακούσαι καὶ σωφρονικῶς ἀπαντῆσαι καὶ δικαίως τὸν ἀγιασμόν καὶ
εὐδαιμονίαν ἀποκληρώσασθαι; τί; τὸ συνειδὸς γε πάντως ὁ δεινὸς καὶ ἰσχυ-
10 ρότατος τύραννος, ἵνα μὴ τῶν ἀλλοτρίων αὐτῷ περιαιρεθέντων πτίλων, τῶν
ἔξωθεν περιεπτομένων δηλαδὴ χρηστολογίων, ὁ κολοῦς ἀνακαλυφθεῖη καὶ ἡ
κρυπτομένη δυσμορφία θεατρισθῇ.

Εἴεν· ἀλλ' ἐπέπληξας αὐτός, ἀλλ' ὠνείδισας, ὡς μὴ τὰ πρὸς θερα-
πειάν ἡμετέραν αἰρούμενος; ἡγήνησας ἄρα σπείρων κατὰ πετρῶν καὶ ἀδάμαν-
15 τα ἔψων καὶ ἀποσμήχων Αἰθίοπα· καὶ γὰρ εἰς συναίσθησιν ἐλθεῖν ἐδοξέ σοι
καὶ τοῦ παντὸς ἀνθαιρεῖσθαι τὴν καθ' ἡμᾶς ἀγάπησιν ἐξωμόσατο, ἀλλὰ τὰ
συνήθη καὶ πάλιν εἶπε καὶ ἃ πολλάκις εἰπὼν ἐψεύσατο, μᾶλλον δέ, ὣν ἀεὶ
τὰ ἐναντία καὶ φρονεῖ καὶ ἐργάζεται. τοσοῦτον γὰρ ἀπέχει τοῦ ἀγαπᾶν οἶον-
δήτινα, ὅσον καὶ οὐρανὸς ἀποδίσταται γῆς, οὐ τῇ ἑαυτοῦ φύσει μόνῃ ἐπό-
20 μενος, ἀλλὰ καὶ τῷ παιδευτῇ πειθαρχῶν, ὃ μὴδὲν ἄλλο ἔργον καὶ σπού-
δασμα ἢ τὸ μέγαλα ἀνθρώπων τιθέναι σκάνδαλα καὶ τὰ γένη κατ' ἀλλήλων
ἐπανιστᾶν, τέχνα τε διαμερίζειν ἐπὶ γονεῦσι καὶ αὖ ἐπὶ τέχνοις γονεῖς· οὐ
κατὰ τὸ ἐν εὐαγγελίοις ἀλληγορούμενον, ἀλλ' ἵνα θύσωσιν ἀπλῶς ἀλλήλους καὶ
ἀπολέσωσι καὶ πανωλεθρίᾳ γένος ὅλον παραπεμφθεῖη. οἷα πολλά πολλάκις αὖ-
25 τὸν ἐν Εὐρίπω δρῶντα ὁ ἥλιος ἐθεάσατο· ὡς κινδυνεύειν γε λοιπὸν τὸν ἐπί-
σκοπον τοῦτο μόνον εἰπεῖν εὐστόχως, ὡς ἄνδρες οὐκ εἰρηνικοὶ παραρριπτοῦ-
σιν ἡμῖν τὰ σκάνδαλα. ὡς δέ σοι καὶ θεαθῆναι τὸν ἐπίσκοπον ἔγραψας, ὡς
ἂν ἡμᾶς ἐξευμενίσῃς αὐτόν, ἀλλ' ἐνταῦθα πέπεισμαί σε παρακοῦσαι ἢ παρι-
δεῖν· αὐτῷ μὲν γὰρ οὔτε στόμα λαλεῖν τι, οὔτε προαίρεσις τοιαῦτα ζητεῖν,
30 ὁ δὲ τὸ μῖσος ὑποβάλλων καὶ πρὸς μάχας ἐγείρων αὐτὸς καὶ τὰς ὑπὲρ Ἄρεα
παρακλήσεις πάντως ἐποίει τὴν μέλαιναν ὑφορώμενος. οἷος αὐτὸς τὰ τοιαῦτα
δεινότατος καὶ ὑπανάφαι μάχην δέξῃ καὶ ἄρτι ἐκκαλέσασθαι προχειρότατος
καὶ τὸ θράσος λίαν πολὺς καὶ τὴν δειλίαν ἀσύγκριτος, δυσμενέστατος ἀνθρώ-

1 ὑποπτῆξαι Kurtz, ὑποπτῆξαι Treu. 4 ἅγιος, ταμίας] πρβλ. Ματθ. 2, 1ε', 2 || ὁ ἀγιάζων
κέ] Ἑβρ. β', 11. 6 λεγεῶνας ἀγγέλων] Ματθ. κς', 53. 11 κολοῦς — θεατρισθῇ] Fab.
Aesop. 200b Halm. 14 σπείρων κατὰ πετρῶν κτλ.] Ἰσιδ. Πηλουσ. ἐν ἐπιστ. γ', 67 ἐκδ. Billii,
σ. 480. 15 ἀποσμ. Αἰθίοπα] Corp. paroem. τ. 2, σ. 4. 19 οὐρανὸς ἀποδίσταται γῆς]
πρβλ. Ἑσ. νε', 9. 22 διαμερίζειν κέ] πρβλ. Λουκ. ιβ', 53. 27 σοι Kurtz, σου Treu.

πων και μαχιμώτατος και τὸ ἱλαρὸν ὑποκρινόμενος και γαλήνιον, ἄλλα φρο-
 νῶν και ἄλλα φθεγγόμενος, ἄλλα πράττων και ὑποκρινόμενος ἕτερα· ποικιλώ-
 τερος χαμαιλέοντος, Πρωτέως πολυμορφότερος και παρδάλεως τὰ στίγματα
 περισσότερος· εἶπω τὸ πᾶν, ἀθεώτερος, και τέλος τὴν ἡδονὴν κατ' Ἐπίκου-
 ρον τιθέμενος· τοσαυτάκις εἰς ἐκκλησίαν εἰσερχόμενος, ὡσάκις εἰς τὸ καπη- 5
 λεῖον ὁ Ἀθηνῶν τότε ψάλλον, ὅτε ὁ Πατρῶν τραγωδεῖ· τότε μόνον μνη-
 μονεύων θεοῦ, ὅταν ὄρκων αὐτῷ χρεῖα πρὸς ἐξαπάτην τινός· τότε μόνον τὸ
 μέγα σχῆμα φορῶν και ἀναίδην τοῦ τραχήλου ἀπαιωρῶν, ὅταν ἡ τιμὴν παρὰ
 τῶν ἀγνοούντων πιστεύοιτο, ἢ κόλασιν ὑποπτευομένην ἀποσκευάζοιτο, τὰ δ'
 ἄλλα ὑπὸ σκότος και γωνίαν τιθεῖς και τοῦτο μόνον εὐσεβές και ὅσιον ὄρων, 10
 τὸ τὰ ἄ(νο)μα κρίνειν ἀφ' ἑαυτοῦ. εἰ δὲ σχολὴν ἤγεν ὁ λόγος εἰπεῖν,
 ὅθεν και ὅπως μοναχὸς και μεγαλόσχημος γέγονεν, ἀμφοτέρων ἂν Δημοκρι-
 τεῖους τέ σοι γέλωτας ἀνεκίνησε και Ἡρακλείτου τὸ στυγνὸν και δακρυόεν
 προὔξენησεν. τότε δὲ και τοῦ πραιτωρίου ἀποδημῶν και τῆς μετὰ τῶν φο-
 ρολόγων καθέδρας ἀπανιστάμενος, ὅταν ὁ δρόμος ἡλίφ παύοιτο. θαυμαστόν, 15
 εἰ μὴ και δακρυόεντα εἶδες και οὕτω τὴν εὐμένειαν ἐκκαλούμενον· ἐγὼ δὲ
 και ἐπινεύοντα κατεῖδον ἐνθὲνδε τῇ ἑαυτοῦ στρατιᾷ και ὧ μὲν τῶν μοναχῶν
 τραχυτέραν ἐπαφεῖναι γλῶτταν ἐγκελευόμενον, ὧ δὲ και δεξιὰν ἐπανατεῖνα-
 σθαι πληκτικῶς. τὰ γὰρ τῶν νυκτῶν ἔργα και τὰς τηνικαῦτα στρατολογίας
 τί ἂν και λέγοιμι;

20

Οὕτω, θεσπέσιε δέσποτα, ἡ ἐν Εὐρίπῳ ἐνδημία τῆς σῆς ἀγιότητος
 κατεσοφίσθη τοῖς καταράτοις και τὰ σφίσι θελητὰ κατεπράξατο· και αὐ-
 τὸς ἄνθρωπος ὢν εἰς πρόσωπον εἶδες μόνον και τοίχοις κεκονιαμένοις ἐνέ-
 βλεψας, τὴν δ' ἐντὸς σαπρίαν οἱ πάλαι μαθόντες ἴσασιν, οἱ πολλάκις ἐπὶ
 τὰ ἐνδότερα παρακύφαντες και τῆς ἐκεῖθεν ἐμπλησθέντες οὐσοδμίας ἐφ' 25
 ἱκανόν. ἀλλὰ δώσει και σοὶ πάντως ὁ χρόνος ἀκριβεστέραν τὴν περὶ τούτων
 κατάλεξιν.

3 ποικιλώτερος χαμ.] πρβλ. ἐν βίῳ Ἀλκιβ. § 23 || Πρωτέως πολυμορφότερος] πρβλ. Ἀθην. ζ',
 258 A || παρδάλεως τὰ στίγματα] πρβλ. Εὐστ. 787, 39. 4 Ἐπίκουρον Kurtz, ἐπικουρίαν Treu.

11 ἄ(νο)μα] συμπλήρωσις ἡμετέρα. Λάμπρος ἀλλότρια. 13 Ἡρακλείτου στυγνόν] πρβλ.
 Πλάτ. συμπόσ. 187. Σουῖδαν ἐν λ.

I'.

ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΤΟΡΝΙΚΗ

ΣΥΓΓΡΑΦΑΙ.

1.

Λόγος ἐγκωμιστικὸς εἰς τὸν βασιλέα κύριον Ἀλέξιον τὸν Κομνηνὸν τοῦ
 παναγιωτάτου δεσπότη καὶ ὑπερτίμου κύρι Εὐθυμίου τοῦ Τορνί-
 κη, καὶ προτρεπτικὸς ἅμα, ὥστε ποιῆσαι ρήτορα, ἀναγνωσθεῖς
 κατὰ τὸν καιρὸν τῶν Φώτων, ὅτε οὐκ ἦν ρήτωρ τις, τοῦ
 τότε γεγονότος μητροπολίτου τῶν Παλαιῶν Πατρῶν.

1. Ὡ καλὸν τοῦτο πάλαι κρατῆσαν ἔθος, ἀγωνίσματα καὶ λόγους τῆς
 πρέσβας καὶ πανδήμου ταύτης ῥητορικῆς μέσοις ἀνακτόροις ἐνσοφιστεύεσθαι
 καὶ χάριν ἄπασαν ἐκτίνειν τοῖς βασιλεῦσι τοὺς σοφιστὰς οἷς τε τοῦ λάχους
 αὐτῶν ὑπεραγωνίζονται καὶ οἷς οὗτοι πληροῦσι κατορθωμάτων ξύμπασαν τὴν
 10 ὑφ' ἡλίον· μόνον γὰρ ἀκριβῶς εὐλογον ἔθος τοῦτο καὶ νόμος οὗτος ὄντως
 ὑπέρσεμνος. ναὶ μὲν γὰρ τερπνὸν ὅτι χρῆμα καὶ δεινῶς ἐράσμιον ὄρᾱν μὲν
 ἄνδρα τρόφιμον τοῖς τῆς ῥητορικῆς ὅλοις τετελεσμένον ὀργίοις καὶ τῆς συν-
 νάου δὲ σοφίᾳ ποιητικῆς τε καὶ γραμματικῆς ἐπίπνοον ρήτορα μετὰ σεμνοῦ
 τινος εἰσιόντα περὶ τὸ λαμπρὸν τοῦτο θέατρον καὶ τρόπου καὶ σχήματος,
 15 ὄρᾱν δὲ καὶ συμπαρομαρτοῦντας αὐτῷ τοὺς τῆς πανδήμου ταύτης πρωτοτό-
 κους ῥητορικῆς καὶ θεάτροις οὕτω μεγάλους τε καὶ λαμπροῖς καὶ οἷς κατα-
 πλῆξαι καὶ στερεὸν προσανέχοντας, περὶ τὰ βασιλικά ταῦτα βήματα στρε-
 φομένους καὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα τῷ σφῶν ἀρχηγῷ οἷον ἀμιλλωμένους καὶ
 τὴν αὐτὴν καὶ μίαν τῶν λόγων προβαλλομένους ὑπόθεσιν· ναὶ μὲν γὰρ ἀγῶν
 20 οὗτος μέγας καὶ τῶν ἀγώνων ὁ πραγματειωδέστερός τε καὶ φρικωδέστατος,

Κῶδ. Πετροπ. 250, φ. 81β—85β.

13 πρῶλ. Συνεσίου ἐπιστ. α' ἐκδ. Hercher, σ. 638: «ἀπὸ τῆς σεμνοτάτης φιλοσοφίας καὶ τῆς
 συννάου ταύτης ποιητικῆς, τοὺς δὲ ἀπὸ τῆς πανδήμου ῥητορικῆς» κτλ.

12 κ ῶ δ. καὶ τοῖς.

13 σοφίας, Kurtz σοφίᾳ.

20 πραγματειωδέστερος.

εἶπερ, πολλῶν ὄντων δὴ μεγάλων τῶν τοῦ ἡμετέρου βασιλέως καλῶν, καὶ γοῦν ἐνός τούτων ὁ τῶν σοφιστευόντων λόγος ἐφίκοιτο, μὴ καὶ μέγιστον ἐν-
τεῦθεν ξυμπέσῃ τοῦτο τοῖς λογογράφοις ἀτύχημα.

2. Ἐκ δὴ τούτου τοῦ πάλαι κρατήσαντος ἔθους ὅσοι τῶν ἀγαθῶν ἡμῶν
ἀναπιδύουσι ῥύακες· φαίνεται μὲν γὰρ τῷ τέως περὶ τὸν εὐεργέτην ὁ λόγος 5
εὐχάριστος τοῖς τοῦ βασιλέως τροπαίοις παρασκιρτῶν καὶ τοῖς κατορθώμασι
τούτου προσμειδιῶν, ἔτι τε τῶν ὑπὲρ τοῦ λάχους τούτου καμάτων τὸν αὐτο-
κράτορα τοῖς γράμμασι δεξιούμενος καὶ τὸ πρέπον γέρας ἀφοσιούμενος, ὁ δ'
ἐπιδίδωσι πρὸς τὸ βέλτιον μᾶλλον, ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ πρὸς τοὺς πόνους προ-
θυμότερον ἐπεγείρεται, εἰ μὴ τὴν σύμφυτον τοῦ ἡμετέρου βασιλέως ἐπὶ δὲ 10
κόπους φαίῃ τις ἐτοιμότητα καὶ τὸ πρὸς τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν καμάτων τε καὶ
ιδρώτας ἄτρυτον καὶ ἀνένδοτον. οὐκ ἂν ποτε γὰρ οὐδὲ τὸν τοῦ παλαιοῦ Φι-
λίππου Ἀλέξανδρον πρὸς τόξα καὶ σπάθην καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ὅπλων κεχί-
νηκεν ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος αὐλητής, ὁ Τιμόθεος, ἔχον αὐλήσας τὸν ὄρθιον καὶ
τὸν νόμον τῆς Ἀθηνᾶς ἐπικαλεσάμενος, εἰ μὴ πρὸς μάχας ἐκεῖνος ἔτοιμος 15
ἦν καὶ πρὸς πολέμους θυμοειδής τε καὶ σύντονος καὶ Ἄρης ὄντως ἐμπύ-
ριος. ἔπειτα δ' οἱ λόγοι τὰ σφέτερα τούτων συγγράμματα τοῖς ὀψιγόνους
καταλιμπάνοντες κλειζοῦσιν τε τοὺς βασιλέας καὶ τοῖς τούτων γράμμασι τοὺς
αὐτοκράτορας ἀπαθανατίζουσι, τὰς πράξεις τῶν ἄνω χρόνων ἐκδιηγούμενοι
τοῖς ποιήμασιν· οἱ μὲν γὰρ τὴν τοῦ βασιλέως ἀνδρείαν περιχροτοῦσιν, οἱ δὲ 20
τὸ πρᾶον καὶ τὸ ἱλαρόν, ἕτεροι δὲ τὸ φιλάνθρωπον ἐκθειάζουσι καὶ ἄλλος ἄλλο
τι κάλλιστόν τε καὶ μνήμης ἄξιον· ἀκμάζουσι δὲ τοῖς λόγοις καὶ τέχναι ῥη-
τορικαί, καὶ τῶν ἀκροωμένων κρότοις ἐνσεμνυνόμεναι καὶ τοῖς ἐξ ἀπάντων
αἶνοις οἷον ἀνανεούμεναι. οὕτως ἡ καλλίστη καὶ πάνδημος αὕτη ῥητορικὴ
πανταχόθεν ἡμῶν ἐπιχορηγεῖ τὰ καλά, τοὺς κατὰ σέ, θειότατε καὶ συνετώ- 25
τατε βασιλεῦ, ἀγαθοὺς αὐτοκράτορας ἀπαθανατίζουσα καὶ τὸ οἰκεῖον ταύτῃ
καὶ φίλον ὄνομα μέχρι δὴ καὶ ἐς δεῦρο, τοὺς σοφιστάς, περισφάζουσα.

3. Ταῦτα μὲν οὕτω, καὶ οὕτω κάλλιστά τε καὶ διαφερόντως ὠφελιμώ-
τατα· ἐγὼ δὲ πῶς ἐκ τοῦ φανεροῦ τοσοῦτον ὑποστήσασθαι τὸν ἀγῶνα τε-
θάρρηκα ὥς βασιλέα δόξης τοιοῦτον ὑποδεξόμενος, ὃν ἀγαθὰ τε καὶ πλεῖστα 30
περικυκλοῦσι καλὰ καὶ μυρία περιστέφουσι χάριτες, εἰς ὃν καὶ τῶν ἄγαν σο-
φῶν ἐργῶδεις οἱ λόγοι, τὰς ἀρετὰς ὁπόσας ἔχει διενεγκεῖν καὶ κατὰ μέρος
ἐλέσθαι ταύτας ἀδύνατοι, πράγματα προξενούσας τοῖς σοφιστεύουσι καὶ μεγί-
στων ἀγώνων τοῖς λογογράφοις ὑπόθεσιν; εἴτα πῶς οὐκ ἂν αἰτίας ἄξιος δό-

13 Ἀλέξανδρον] πρὸλ. Σουῖδαν ἐν λ.

14 Τιμόθεος] πρὸλ. Σουῖδαν ἐν ὄν. Τιμ. Θερασάνδρου.

26 καὶ ὁ δ. ἀγαθοὺς αὐτοκράτορ.

27 μέγρη.

- ξαιμι, ὅς πρὸς τοσοῦτον ὕψος τῶν τοῦ αὐτοκράτορος ἀρετῶν καὶ πρὸς τηλικούτον μέγεθος τῶν τοῦ ἐμοῦ βασιλέως καλῶν μεταρσιωθῆναι τετόλμηκα, χαμαιπετὴς τὰ πρὸς τοὺς λόγους ὦν τὰ πολλὰ καὶ τὸ ὅλον εἶπεῖν ἡπεδανὸς καὶ χαμαίζηλος; ὦν μάλιστα ἂν ὑψιπετεῖς τινες καὶ τὸν νοῦν αἰθεροβάμονες καὶ
- 5 οὐράνιοι καὶ τὴν γλῶτταν ὥς ἐπίπαν περίτρανοι ἐφικέσθαι πάντως δυνήσαιντο. ἀλλὰ μὴ ὀῖτα, ὦ πρὸς τῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἰδρώτων τοῦ βασιλέως (τούτους γὰρ αὐτὸς ὄρκον πεποιήμαι), τοῦτο καταγόντες τοῦ ἐγγειρήματος, ὦ γερούσιον ἄθροισμα καὶ σοφὸν καὶ θεῖον ἀκροατήριον, τολμητίαν εἶναί με κρίνῃτε καὶ παράβολον ὥς ἐς τοσοῦτον (τῶν) τοῦ βασιλέως καλῶν ἐμαυτὸν ἐπα-
- 10 φέντα πέλαγος καὶ τοσοῦτον ἀναρρίψασθαι κίνδυνον οὐκ ὀκνήσαντα· παραμυθεῖται γάρ μοι τὴν τόλμαν ταύτην τὸ πρόθυμον, ὃ με καὶ μᾶλλον τοῖς βασιλικαῖς ἐγκωμίοις (εἰμὶ γάρ πως φιλαυτοκράτωρ καὶ περὶ τὸν ἡμέτερον δεσπότην καὶ βασιλέα εὐνοϊκός) ἐνευκαιρεῖν παρεσκεύασε· καὶ θεάτροις οὕτω δὴ λαμπροῖς καὶ μεγάλοις ἐνθεατρίζομαι καὶ μέσος ἔστηκα πάντων τοῦ βασιλέ-
- 15 ως ὕμνηγορήσων τὰ κατορθώματα.

4. Τίνα γοῦν τράπωμαι; ποῖον κόσμον ἀείσω; τίνα δὲ τῶν τοῦ καλοῦ βασιλέως τῷ λόγῳ γυν ἑνστήσομαι πρὸς ὑπόθεσιν; τὴν ἀνδρείαν ὑπερθαυμάσω καὶ τὸ πρὸς Βαρβάρους ἐμβριθὲς καὶ θυμοειδὲς καὶ ὅσον ἐμπύριον, ἥ τὸ πρὸς τοὺς ὑπηκόους συμπαθὲς τε καὶ ἰλαρόν; τὸ πρᾶον, ὃ καὶ Δαυὶδ ἐσεμνύ-

20 νετο, τὸ εἰρηνικόν, ὃ καὶ Σολομὼν ἐδοξάζετο, τὸ μείλιχον, τὸ φιλάνθρωπον καὶ τὸ ὅλον εἶπεῖν ἀόργητον, ἥ τὸ τοῦ βασιλέως ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης ἐμμέριμον καὶ κηδεμονικὸν ἐκθειάσομαι, τὸ φιλοκίνδυνόν τε καὶ τὸ φιλόπονον; τὰς τῆς φύσεως ὑπεραγάσομαι χάριτας, τὸ εὐφρὲς δηλονότι καὶ τὸ θυμόσοφον, ἥ τὸ ἀγχίνουν καὶ τὸ ἀγχίστροφον; ἔνθεν ἔλκουσί με τὰ τῆς μεγα-

25 λοφροσύνης καὶ μεγαλοφυχίας τοῦ αὐτοκράτορος, τὰ δέ γε τῆς μεγαλοπρεπείας τε καὶ μεγαλειότητος ἐκεῖθεν αὐθις ἀνιέλκουσι. ἐμοὶ δὲ καὶ ἐπιλείψειαν ἂν καὶ ὀνομάτων ἰδέαι καὶ προσηγοριῶν ἀλλεπάλληλοι θέσεις ἐκ τῶν προσόντων αὐτῷ κατορθωμάτων καλεῖν ἐθέλοντί μοι τὸν αὐτοκράτορα. ὦ τοσοῦτων ἀγαθῶν ὀρμαθός· ὦ καλὴ στεφάνη τῶν ἀρετῶν· ὦ κύκλος οὗτος τῶν

30 ἀρετῶν περιηγμένος τε καὶ πολύχωρος, οὗ μέσον ὁ ἡμέτερος οὗτος ἥλιος καὶ περικαλλῆς ἴσταται ἐναπαστράπτων ταῖς ἀρεταῖς καὶ μετὰ κάλλους ταύταις ὠραϊζόμενος, ὥσεϊ καὶ γραμμὰς τινὰς εὐθυωρουμένας τὰς φωτοβόλους ἀκτῖνας ἀποδισκέων ἡμῖν καὶ ἑξόμπασαν φωταγωγῶν τὴν ὕψ' ἥλιον. ἀλλ'

9 (τῶν) προσθ. Kurtz 16 ποῖον κόσμον ἀείσω;| πρὸλ. Hom. Od. H, 492. 19 Δαυὶδ| πρὸλ. Ψαλμ. ρλ', 1. 20 Σολομὼν] Βασιλ. 3, η', 33 Παρ. ζ', 14. Σειρ. μζ'.

7 καὶ ὁ δ. ὄρκων. 23 θυμόστροφον, Kurtz θυμόσοφον. 26 ἐπιλείψειαν] ἐπιλείψαν.
31 ἐναπαστράπτων] ἐναποστράπτων.

ὁρᾶτε, ὦ παρόντες, ὅπη με τὸ τῶν ἀρετῶν πολυώνυμον ὡς πολύρρουν ρεύ-
μα παρέσυρε τῶν προκειμένων ἀπαγαγόν, ὡς μικροῦ δεῖν ἐπιλαϊσθῆναι με
τῆς προθέσεως, καὶ ταῦτα τοῦ καιροῦ τὸν λόγον ἐν στενῷ κομιδῇ περι-
γράφοντος καὶ βραχυλογεῖν αὐτὸν ἀναγκάζοντος, οὐχ ὡς πρὸς ὕδωρ μόνον
ἀγωνιζόμενον, ἀλλὰ καὶ πρὸς φῶς ὑπεραυγάζον οὕτω καὶ φωταυγόν. 5

5. Φέρε τοίνυν ἐξιχνιάσω τοῦ βασιλέως, εἰ οἶόν τε, καὶ ἀνερευνήσω
τὴν πορείαν τοῦ αὐτοκράτορος, εἰ καὶ "ἔχνη ἀετοῦ πετομένου", ὅποῖος καὶ
οὗτος μεγαλοπτέρυγος, ἐν ἀδυνάτῳ κεῖται καὶ τῷ Ἑκκλησιαστῇ. μέχρι δὲ τίνος
ὑπὲρ ἡμῶν οἱ ὠραῖοι τούτου πόδες κεκοπιάνασιν καὶ μέχρι τίνος τὴν καλὴν
πορείαν ἐστείλαντο; ἅμα γὰρ τὸν Περσάρχην οὗτος μεμάνθηκε τῶν ἡμετέρων 10
ἐπιβαλλόμενον κατορχήσασθαι (ἐπήρθη γὰρ ὁ ἀσεβὴς οὗτος βάρβαρος καὶ τῇ
σφετέρᾳ κακίᾳ μέγα νήπιος ἐκαυχήσατο· ἔθετο ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτοῦ ἀδι-
κίαν καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὄλον καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἐλάλησεν ὑπερ-
ηφανίαν), καὶ μηδὲ βραχὺ γούν περιμείνας πάντως ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν
"Ἐὼ τὸ περικαλλὲς τούτου πρόσωπον καὶ παμφαῆς ἐπεστήριξεν, αἱ δ' ὄμβρο- 15
φόροι νεφέλαι, αἱ δὲ βαλλόμεναι πυκναὶ νιφάδες ἐξ οὐρανοῦ, ἡ δὲ τοῦ χειμῶ-
νος βαρύτης καὶ ὁ ὀριμύσσων οὗτος καιρὸς τὸ τούτου πρόθυμον οὐκ ἐπήμ-
βλυναν· ὑπερηφανεύετο γὰρ ὁ ἀσεβὴς κατὰ τοῦ χριστωνόμου τούτου λαοῦ καὶ
ὁ βασιλεὺς τῷ ὑπὲρ τῆς σφετέρας κληρόνομίᾳς ζήλῳ ψυχὴν καὶ ὁμοῦ καὶ
καρδίαν ἐνεπυρίζετο. ἐνθεν τοι καὶ ταῖς νιφάσι βαλλόμενος ἐκαρτέρει, καὶ 20
κακοχούμενος κατὰ Παῦλον, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὑπὲρ τῆς τοῦ παντός
σωτηρίας ἔστεργεν ὁ φερέπονός τε καὶ φιλοκίνδυνος· μᾶλλον δὲ ταῖς χρησταῖς
ἐλπίσιν ὑποθαλπόμενος ἐνεαρίζειν οἷον ἐδόκει καὶ μέσου χειμῶνος ὡς ἐπὶ
λαμπροῖς καὶ ῥοδοδακτύλοις ὑπὲρ τὰς ὁμηρικὰς ἡμέρας ἐστρατοπέδευε. καὶ
τέως μὲν φθάνει περὶ τὸν Ῥυνδακὸν ποταμὸν καὶ τῷ περὶ τὰς ὄχθας τοῦ- 25
του πολυχνίῳ κεκάθικε καὶ σοφᾶς ἐκεῖσε βουλὰς καὶ πυκνάς ὁ συνετός τε
καὶ ἀριστόβουλος διασκεψάμενος βασιλεὺς, οἷος οὗτος πολὺς ἐν φρονήσει, ὅποι-
ον δὲ καὶ τοῦ νοῦς τούτου τὸ σταθιρὸν καθαρχᾷ πάντως καὶ βαθεῖα φρενὶ
κεδνὰ βλαστῆσαι βουλευματα, πρὸς τὸν Περσάρχην καὶ πρέσβεις πέμπει καὶ
γράμματα. 30

7 Παρ. κδ', 54.

8 μεγαλοπτέρυγος] πρὸλ. 'Ιεζ. ιζ', 3.

9 ὠραῖοι τ. πόδες] πρὸλ.

Σειρ. κς', 18.

11 ἐπήρθη γὰρ ὁ ἀσεβὴς] πρὸλ. Ψαλμ. λς', 35.

12 μέγα νήπιος] 'Πσ.

ἐργ. 130 || ἐν τ. χ. αὐτοῦ ὄλον] πρὸλ. Μαθ. β', 16.

13 ἐν τῷ στ. α. ἐλάλ. ὑπερηφανίαν]

πρὸλ. Ψαλμ. ις', 10.

16 ὄμβροφόροι νεφέλαι]

πρὸλ. 'Αριστοφ. Νεφ. 298.

18/20 ὑπερη-

φανεύετο — ἐνεπυρίζετο]

πρὸλ. Ψαλμ. θ', 23.

21 Παῦλον] πρὸλ. 'Εβρ. ιγ', 3 || σκεῦος τ. ἐκλο-

γῆς] πρὸλ. Πράξ. θ', 15.

28 βαθεῖα φρενὶ — βουλευματα] Αἰσχύλος ἐν 'Επτὰ ἐπὶ Θύραις

593 Dind.

2 καὶ ὁ δ. παρέσυρε.

5 φωταυγόν.

26 κεκάθικε.

6. Καὶ “Μηδέν” φησιν “μέγα, Περσάρχα, φρόνει καὶ σοβαρόν. μὴ παρατάξεις καὶ μάχας φαντάζου, μήτε δὲ τὸν Ἄρην ἀναρρίπιζε τὸν πολέμολκον καὶ φιλαίματον. οὐ χαίρει τούτοις θεός, μισεῖ δὲ μᾶλλον ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα· ἀσπίδα δὲ καὶ δόρυ καὶ τόξα καὶ τὴν ἄλλην πανοπλίαν
5 ἀπόθες καὶ εἰρηνεύειν ἀγάπα μᾶλλον καὶ φρονεῖν μέτρια· ἢ μὴν ἄλλ’ ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ, λέγει ὁ κύριός μου καὶ βασιλεύς, τὸν ἀλαζόνα, τὸν ὑπερήφανον, καὶ δι’ ἐμοῦ ἀντιτάσσεται σοι κύριος, ὁ τοῖς ὑπερηφάνοις ἀντιτασσόμενος”.
τίμι δὲ δώσει χάριν καὶ πρὸς τίνα ἐπιβλέψει κύριος, ὁ θεός (ἐγὼ σοι ταῦτα, κύριέ μου καὶ βασιλεῦ), ἄλλ’ ἢ ἐπὶ σὲ πάντως τὸν ταπεινὸν καὶ πρᾶον καὶ
10 ἦσυχον; ναὶ μὴν καὶ τὰς δι’ Ὡσηὲ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ ἀπειλὰς ἐπικαταρρηγνύει τῷ Ἰσμαήλ· “Ἐπεὶ ἡ καρδίᾳ σου ἐλογίσατο πονηρὰ καὶ ἐνεκαυχῆσω τῇ γλώττῃ σου, πεσοῦνται οἱ ἄρχοντές σου ἐν τῇ ῥομφαίᾳ μου, καὶ γνώση κακὰ διὰ ἀπαιδευσίαν γλώττης σου καὶ καθίσω σε εἰς παράδειγμα· ἦν δ’ ἂν βουλήν κατὰ τῶν ἐμῶν χριστωνύμων βουλευσῇ, εὖ ἴσθι, ὡς παρὰ τοῦ ἡμε-
15 τέρου Χριστοῦ, εἰς ὃν ἐμὸν καὶ θάρρος ἅπαν καὶ καύχημα, διασκεδασθήσεται”. αὐταί σοι, βασιλεῦ, αἱ φωναί, καὶ θεὸς ἀκούσας ἄνωθεν ἐπεκύρωσεν· ὥς ὁ Περσάρχης ἐνωτισάμενος ἐξαίφνης ὁ πρὶν ἱταμὸς περιδεὴς ἐγένετο καὶ κατεπτηγῶς, τὰ τε ὅπλα μετὰ τοῦ θράσους καταβαλὼν προσπίπτει τε τῷ ἐμῷ βασιλεῖ καὶ συγγνώμην αἰτεῖται τῆς ἀπονοίας καὶ λαβεῖν ἄφεςιν ἐκλι-
20 παρεῖ τοῦ τολμήματος.

7. Ἡ οὐχ ὀρᾷς, ὦ μέγα καὶ περιδοξὸν ἄθροισμα, τοὺς ἐκ Περσίδος πρέσβεις ὑπὲρ εἰρήνης παρακλητεύοντας, τοῖς βασιλικοῖς προσκνυζωμένους ποσὶ καὶ ἐξαίτουντας τὰ εἰρηναῖά τε καὶ σωτήρια; οἳ καὶ παρόντες πιστώ-
25 σονται μοι πάντως τοὺς λόγους καὶ τῶν γραφομένων ἔσονται μάρτυρες. ὁμοῖς δὲ τί φατε, Πέρσαι πρέσβεις καὶ βάρβαροι, οἳ μέχρι καὶ ἐνταῦθα τὴν πορείαν στείλαμενοι, οἳ συγγνώμην λαβεῖν ἀξιοῦντες, οἳ τὴν εἰρήνην ἐπιζητοῦντες καὶ τὴν σφετέραν σωτηρίαν πραγματευόμενοι; ἴδετε βασιλέα σθεναρόν τε καὶ περιδέξιον καὶ οἷον πανωλεθρίαν ἀντιπάλους ἐπενεγκεῖν, εἰ μόνον ἐπαφ-
30 ῆσει τὰ κερδὰ τούτου καὶ βουλεύματα καὶ στρατεύματα. τὸ περικαλλὲς τούτου πρόσωπον θεάσασθε, οἷαίς ἐναπαστρέπτει ταῖς χάρισιν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐφυΐαν ὅλην τοῦ σώματος, ὡς κυπαρίττινος αὐτῇ καὶ ὄρθιος. ἴδετε λειμῶνα χαρίτων, ὃν ἡ φύσις οὕτω μετὰ κάλλους ἐκήπευσε· μὴ καὶ παρ’ ὁμῖν τοιοῦ-

2 Ἄρην - - πολέμολκον] πρβλ. Βατρρχομ. 275 Pigre. Μανέθ. ζ', 47. 3 φιλήμα-
τον] πρβλ. Ἀνακρ. ἐν Anth. Pal. VII, 226. 5-6 ἰδοὺ — κύριος] πρβλ. Ἱερ. κζ', 31. 7/9
κύριος — ταπεινόν] πρβλ. Παρ. γ', 34. 11 Ἰσμαήλ] κ ὠ δ. Ἰσραήλ] πρβλ. σ. 108, η. 11/13
ἐλογίσατο — γλώττης σου] πρβλ. Ὡσηὲ ζ' 16. 13 καθ. σε εἰς παράδειγμα] πρβλ. Ναούμ, γ', 6.

1 κ ὠ δ. πεσάρχα.

13 καθήσω.

27 εἴδετε = οὕτω καὶ ἐξῆς.

τός ἐστιν ἀρχηγός, ὡς ὁ περικαλλῆς οὗτος ἡμῶν βασιλεύς, ὁ τῶν χριστω-
νύμων ἀρχηγός τε καὶ πρόμαχος; τοῦτον τῇ σφετέρᾳ χειρὶ ἐνθαλαμεύει
θεὸς καὶ τῇ παναλκεῖ τούτου δυνάμει τὸν αὐτοκράτορα ῥώννυσσι καὶ καθιστᾷ
τοῦτον τῶν ἀντικαθισταμένων πάντων ὑπέρτερον. ἔθετο τοῦτον καὶ ὡς βέ-
λος ἐκλεκτὸν ἐν τῇ φαρέτρᾳ αὐτοῦ καὶ τόξον χαλκοῦν ἐν τοῖς βραχίουσιν αὐ- 5
τοῦ καὶ κατατοξεύει δι' αὐτοῦ τοὺς ἀλάστορας. μάθετε ταῦτα πάντα, καὶ
γνόντες τοῦ ἐμοῦ βασιλέως τὴν δύναμιν τῷ τῶν Περσῶν ὕμῶν ἀρχηγέτῃ καὶ
τοῖς ὁμοεθνέσιν ἐκδιηγῆσασθε. ἀπαγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν τὴν δόξαν καὶ
τὴν δυναστείαν αὐτοῦ (τὸ θεῖον ταῦτα γράμμα λέγει καὶ ἱερόν)· ἔτι δὲ καὶ
τὰ τοῦ Ἡσαίου προσεπαγγείλατε· Ἐπιστράφητε οἱ τὴν βαθεῖαν βουλὴν καὶ 10
ἄνομον βουλευσάμενοι, οἱσὶ Ἰσμαήλ· ἢ μὴν ὑμᾶς μάχαιρα καταφάγεται· ἰδοὺ
γὰρ βασιλεὺς ἡμῶν ἄρχει δίκαιός τε καὶ ἰσχυρός, ἀλεξήτηρ ὄντως καὶ ἀλε-
ξίκακος. ταῦτα πρὸς τὸν ὑμέτερον ἀρχηγέτην καὶ τοὺς λοιποὺς σατράπας ἐκ-
διηγῆσασθε καὶ πείσατε μὴ μόνον ἄρτι μένειν οἴκοι τὸ βάρβαρον δι' ἣν εἰ-
ρηναίαν ὑμῖν κατάστασιν ὁ βασιλεὺς ἐπηγγείλατο, ἀλλὰ καὶ ἐς τὸ διηνεκές 15
περισφῆξιν τὸ εἰρηναῖόν τε καὶ ἀπόλεμον.

8. Ὡ καλὰ ταῦτα πάντα, πάντα δὴ καὶ σωτήρια ὧ καλῶν καὶ χαρμο-
σύνων τούτων νῦν ἡμερῶν· ὧ κοσμοσωτηρίων καὶ φαιδρῶν ἑορτῶν καὶ λαμ-
πρῶν τούτων δὴ τελετῶν τοῦ Χριστοῦ, ὃς ὁ χριστὸς σὺ κυρίου καὶ τοῦ εἰ-
ρηνικοῦ Χριστοῦ μαθητῆς ταῖς φιλοθείαις ἐπιδημίαις καὶ εἰρήνην εὐαγγελίζο- 20
μέναις τοῖς ξύμπασιν ἐπὶ τὸ λαμπρότερον διεσκέυσας. ὧ χριστομιμήτου
βασιλέως ἐπιβατήρια πρὸς πολλὰς τὰς πανηγύρεις διαχεόμενα καὶ πολλαπλα-
σιάζοντα τοῖς ὑπηκόοις τὰ γηθόσυνα καὶ χαρίεντα. φαιδρότης γοῦν ἐπὶ φαι-
δρότησιν ἡμῖν τοῖς ὑπηκόοις προτίθεται· τὰ τῆς ἀγαλλιάσεως προσεπαύξονται
καὶ πολλαπλασιάζονται τὰ χαρμόσυνα· καὶ ἵνα συνελὼν εἴπω ἑορτῶν ἀντι- 25
κρυσ γεγονάσιν ἑορταὶ τὰ πανέορτα τοῦ αὐτοκράτορος ἐπεισόδια καὶ τὰ εἰ-
ρηνικά τοῦ βασιλέως ἐπιβατήρια. οὐχ οὕτω ταῖς νεομηνίαις ἐσάλπιζον τῶν
Ἰουδαίων γένος παλαιότερον· οὐχ οὕτω τὰ Παναθήναια οἱ τὴν Ἀττικὴν οἰ-
κοῦντες ἐπανηγύριζον. ὧ βασιλέως χειμεριναῖς ἀνάγκαις ἐγκαρτεροῦντος καὶ
προμηθευομένου τῶν ὑπὸ χεῖρα καὶ πραγματευομένου τὰ τούτοις λυσιτελεῖ 30
καὶ σωτήρια, πυκναῖς νιφάσι βαλλομέναις ἐξ οὐρανοῦ προσπαλαίοντος, κινδύ-
νοις ἐξ ἀέρος, κινδύνους ἐν θαλάσῃ, ὡς ἂν αὐτοὶ ῥασιωνεύοιμεν. ἀλλὰ μη-

4/5 ἔθετο — φαρέτρα αὐτοῦ] πρὸλ. Ἡσ. μθ', 2. 5 τόξον — βραχ. αὐτοῦ] πρὸλ. Βασίλ.
2, κβ', 35. 8 ἀπαγγείλατε — δυναστείαν αὐτοῦ] πρὸλ. Ψαλμ. σζ'. 4. ρδ', 1—10 ἐπιστράφητε—
καταφάγεται] πρὸλ. Ἡσ. λ', 6, 8. 19 χριστὸς σὺ κυρίου] πρὸλ. Βασ. κδ', 7. 20 εἰρήνην εὐ-
αγγελιζομέναις] πρὸλ. Ῥωμ. ι', 15. Ἐφ. β', 17. 27 νεομηνίαις ἐσάλπ. Ἰουδ. γένος] πρὸλ. Λευιτ.
κε', 9. Ψαλμ. π', 3.

3 τούτου = αὐτοῦ.

ὁ δὲ τὰ τοῦ κλύδωνος θήσομεν ἔξω μνήμης καὶ θαύματος, μὴ παντελῶς αὐ-
τοὶ μέλλωμεν πίπτειν ἔξω τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ πρέποντος. ἔχει δὲ νῦν, ὧ
παρόντες, ὁ λόγος τάχα μὲν τι καὶ φρικαλέον καὶ λυπηρόν, πλουτεῖ δὲ καὶ
οὐχὶ μετρίαν τὴν ἡδονήν, ἐπεὶ καὶ τὰς κατὰ θάλατταν ἀριστείας ἀπαγγέλλει
5 τοῦ αὐτοκράτορος.

9. Εἶχε μὲν ἡ τριήρης ἤδη τὸν βασιλέα, ἐπεὶ τῶν ποδῶν οὗτος εἶχε
πονήρως καὶ ἀλγεῖν αὐτὸς ἠναγκάζετο· ἀλλ' ὧ κακὴ νόσος καὶ πάντολμε, ἡ
καὶ τῶν ὡραίων ποδῶν τοῦ βασιλέως κατατολμᾷ καὶ γίνῃ τῆς ἡμετέρας
παντελοῦς εὐδαιμονίας κωλύμῃ ἐμποδοστατοῦσα τοῖς ὑπὲρ ἡμῶν βασιλικοῖς
10 διαβήμασιν· εἰ μὴ γὰρ ἐνόσει πάντως τοὺς πόδας ὁ βασιλεὺς, εἰ μὴ γὰρ ἀλ-
γοῦντας εἶχεν ὑπὸ σοῦ τῆς νόσου καὶ κάμνοντας, τάχ' ἂν τελείαν ἐλευθερίαν
τοῖς ὑπηκόοις ὑπέγραψε, πυκνὰ περὶ πολέμους στρεφόμενος καὶ παναλκίαι
χερσὶν ἀάπτοις θαμὰ τὸ δόρυ κραδαίνων καὶ κατασείων τὸ βάρβαρον· ἀλλὰ
μακρὰν ἐς κόρακας ἔρρε εἴθε καὶ ἀμετατρεπτί, βαρεῖα νόσε καὶ πάντολμε.
15 καὶ ἵνα τὸν λόγον αὖθις ἐπαναλήψομαι, εἶχε μὲν οὕτως ἡ τριήρης τὸν αὐ-
τοκράτορα καὶ λεπτοῦ ζεφύρῳ γοῦν ἐκείνητο, καὶ Βορέης μὲν αἰθρηγενέτης
τὸ λαῖτμα τῆς θαλάσσης οὐκ ἤγειρε, σὺν δ' Εὐρὸς τε Νότος τε δύσπνοόν
τε καὶ μέγα συρρήξαντες καὶ τέτριγος ὀλέθριον, δεινὴν τε καὶ ἀλλεπάλλη-
λον ἐποιοῦντο τῶν κυμάτων τὴν ἐπανάστασιν. ἐπωρύετο πυκνὰ κυρτουμένη
20 καὶ θάλασσα καὶ προσερρόχθει ταῖς πέτραις, τοῦ πνεύματος ἐποτρύνοντος· καὶ
ἦν μὲν ἰδεῖν τότε δακρυόεν ὄμμα περικαλλοῦς Σελήνης καὶ θαλερόν, Ἡλιά-
δας τε στυγναζούσας καὶ παρηλίους νεφόμεντας, ἀλλ' ἦν ἰδεῖν καὶ τὸ σὸν ἀν-
δρεῖον καὶ σταθιρόν, ὧ στερρότατε καὶ καρτερικώτατε βασιλεῦ, ὅποιον ἀντι-
κρυσ ὁ Σταγειρόθεν διδάσκει με. καὶ τοῖς ἀνοικοῦσι μὲν οὐκ ἐπετίμησας κύ-
25 μασι, γαληνῶ πάντως καὶ ταπεινῶ φρονήματι σεμνυνόμενος· οὐδὲ τῇ ἀγρι-
αινύσῃ παρεκελεύσω θαλάσῃ "Σιώπα, πεφίμωσο", κατὰ τὸν σὸν εἰρηνάρ-
χην Χριστόν, ἵνα παραυτὰ κοπάσῃ σοι τὸ κλυδώνιον ταῦτα γὰρ ἤδεις ἐκεί-
νου μόνου καὶ κελεύσματα καὶ γνωρίσματα. ναυτιασάντων δ' ἄρτι καὶ τῶν
ναυτῶν καὶ κατὰ κυμάτων ἤδη πεζεύειν μελλόντων καὶ τῷ τῆς θαλάσσης
30 καταβαπτίζεσθαι κλυδῶνι, αὐτὸς μόνος ἀπερικλόνητος ἔμεινας, αὐτὸς κατὰ
κυμάτων ἡνδρίσω σταθιρῶ μάλα καὶ κρατερῶ τῷ φρονήματι. τότε καὶ τὰ
τοῦ Ἰεζεκιήλ ταῦτα μόνον καιρὸν εἶχε λέγεσθαι περὶ σοῦ· "ἐν καρδίᾳ θα-

14 ἐς κόρακας] Corpus par. 2, σ. 421.

16 Βορέης μὲν αἰθρηγενέτης] Ὀδ. ε, 296.

17 λαῖτμα τῆς θαλάσσης] Ὀδ. δ, 504. ε, 174. ι, 260.

11 σὺν δ' Εὐρὸς τε Νότος τε] Ὀδ. ε',

295.

26 Μάρκ. δ', 39.

32 Ἰεζ. κζ', 26, 27.

27 κωδ. εἴθεις.

λάσσης ὥφθησαν αἱ δυνάμεις σου”· καὶ ὥσπερ ἐν ταῖς στρατηγικαῖς, οὕτω
 δὴ καὶ ταῖς ναυτικαῖς ἐκράτεις βουλαῖς. τοῖς κωπηλάταις μένος καὶ θάρσος
 ἐνέπνευσας, ἐπεμβοήσας αὐτοῖς μετὰ βασιλικοῦ τοῦ βουλευμάτος καὶ βλοσυ-
 ρωποῦ χάπὶ μόνῳ τῷ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτιμῶντι Χριστῷ θαρρεῖν αὐτοὺς
 παρασκευάσας· ἐπεθάρρυνας δὲ καὶ τὸν κυβερνήτην ὡς τὰ πολλὰ δειλαι- 5
 νόμενον.

10. Οὕτω τὸ σκάφος ἐκ κυμάτων ἀνοιδούντων ἐπανεσώσω, θεοκυνβέρ-
 νητε καὶ περιδέξει βασιλεῦ, καὶ τὸν ἐμπλέοντα τούτῳ λαὸν θεοῦ τε καὶ σοῦ
 περιούσιον ἐκ θαλάσσης μέσης καὶ τῶν κυμάτων ἀνείλκυσας. τί τούτου πα-
 ραδοξότερον; τί τούτου θαυμασιώτερον, τί δὲ γενναϊότερόν τε καὶ καταπλη- 10
 κτικώτερον; τί πρὸς ταῦτα τὰ τοῦ Ξέρξου φόβητρα καὶ παιδεύματα καὶ νεα-
 νειύματα, πρὸς μόνην ἐκπληξιν ἐνδεικνύμενα, ὅς κυμαινομένην ἔτυπτε θάλατ-
 ταν ἔξω ταύτης ἐστὼς καὶ παρὰ τὴν γῆν ἐδραζόμενος; εἰ παιδεύειν ἤθελες,
 Πέρσα, τὴν θάλατταν, ὡς καταπλήξεις τοὺς Ἕλληνας, τί μὴ ταύτης ἔνδον εἰσ-
 ῆεις, ὡς ἂν τάχα μακροτέραν ἐπάξεις ἀτακτούσῃ ταύτῃ τὴν κόλασιν; ἢ τάχ’ 15
 ἂν τὸν Ὅμηρου κυβιστῆρα σὺ μιμησάμενος ἐνδικον εὖρες τὴν κόλασιν;
 ἔμελλες δὲ ἄρα μετ’ ἀπειροπληθοῦς στρατοπέδου πρὸς τὴν ἐμὴν Ἑλλάδα
 παραγενόμενος τὴν ἐκ τῆς ἡττης αἰσχύνην ἀποίσεσθαι καὶ τὴν μέλαιναν. σὺ
 δ’ ἄλλ’, ἐπιστημονικώτατε κυβερνήτα καὶ οἰαχοστρόφε πανδέξειε, ἐπειδὴ τοὺς
 τῆς Ῥωμαϊκῆς ὀλκάδος οἶακας παρὰ τῆς τοῦ ὑψίστου δεξιᾶς ἐμπεπίστευσαι, 20
 ἐπανόρθου καταστρεφόμενην αὐτὴν καὶ τοῦ πελάγους τῶν κινδύνων περισφῶζε·
 καὶ τὸν ἐμπλέοντα δὲ τῷ κοσμικῷ τούτῳ σκάφει σῶζε κλῆρον ὅλον Χριστοῦ
 καὶ λαὸν θεοῦ περιούσιον καὶ μὴ κατορχεῖσθαι τῆς σῆς κληρουχίας ἕα τοὺς
 Πέρσας τοὺς δυσμενεῖς, τοὺς ἀλάστορας. ὁρᾷς, ὅποσα κατὰ ταύτης ὁ Πέρ-
 σης ἐνεκαυχήσατο, εἰ μὴ τὰ σὰ τοῦτον κεδνὰ βουλευματα κατεσίγασαν· ἐπί- 25
 σκεπτε αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ, αἶ κέν τοι φάος πάντεσσι γένηαι· παρόξυναι σου τὸ
 ὄρυ, παράθηγέ σου τὴν σπάθην, ἀκόντα δὲ καὶ τὰ βέλη σου, δυνατέ, καὶ
 σπλάγχχνους ἔμβαπτε ταῦτα βαρβαρικοῖς καὶ λυθροῖς ἔγχραινε περσικοῖς, εἰ τὰς
 σπονδὰς ἀθετήσους· παραιδήξει δέ σου ταῦτα τὰ βέλη καὶ σὸς λαὸς ὁ χριστώ- 30
 νυμος, τὰς χεῖρας ἀνατείνων εἰς οὐρανόν, ὡς ἀντιλάβοιτό σου θεός. ὁ δ’ ἄνω-
 θεν αὐτοῖς ἐπινεύσει καὶ τοῦ σκοποῦ τούτων συνάροιτο. πέμψουσιν ἐκ τῶν ὁμ-

4 τοῖς ἀνέμοις] κ ὡ δ. τοὺς ἀνέμους || Χριστῷ] πρβλ. Ματθ. γ', 26. Μάρκ. δ', 39. Λουκ. γ', 24.
 8 λαὸν — περιούσιον] πρβλ. Ἑβρ. ιθ', 5. κγ', 22. Δευτ. ζ', 6. ιθ', 2. κς', 18. 11/13 Ξέρξου—
 ἐδραζόμενος] πρβλ. Περσ. ζ', 33—36. 16 Ὁμ. κυβιστῆρα] πρβλ. Ἰλ. Α, 727. 22 ἐπι. α.
 ἐν ῥάβδῳ] πρβλ. Ψαλμ. πγ', 32. 26 αἶ κέν τοι φ. γένηαι] πρβλ. Ἰλ. Θ, 282.

15 ἐπάξεις] τὸ ἦ ἐκ διορθ. τοῦ ἐπ.

μάτων καὶ δάκρυα, ὡς Περσικῶν ὁμμάτων ῥύακες παρὰ δεξιᾶς τῆς σῆς ἐκ-
χυθήσονται. στενάξουσιν, ἐκβοήσουσιν, ὡς μεγάλα κλαύσονται παῖδες Περσῶν
ἀπορφανιζόμενοι.

11. Ὡ Περσικὸν τοῦτο γένος δυσμενὲς καὶ ὑπέρογκον καὶ κατὰ τοὺς
5 Αἰγυπτίους σκληρογνώμον καὶ σκληροτράχηλον· ὡς ἄρα ἦν ἐκπαλαι τοῦτο
τοῖς Ῥωμαίοις ἐπεγκοτοῦν, πολέμους καὶ μάχας τῇ τῶν Ῥωμαίων ἐγείρον
ἀρχῇ καὶ ἡμῖν ἀρχῇθεν πολέμιον. ἀπόγονος γὰρ τοῦ Περσικοῦ τούτου γέ-
νους ἐνταῦθα ἐπὶ κακῇ σφετέρᾳ μοίρᾳ καὶ φῶς καὶ ἀνατραφεῖς. ἴστε (πάν-
τως τὸν μάταιον ἐκείνον, τὸν κρεωβαρῆ τε καὶ ἀποφώλιον, τὸ ἀχάριστον σπέρ-
10 μα τοῦ Ἰσμαήλ, οὗ θεὸς ἡ κοιλία, κατὰ Παῦλον λέγω τὸν θεῖον καὶ ἱερόν).
οὗτος, κἂν τῷ γένει προσήγγισε τῷ βασιλικῷ, κἂν φιλοίκοις κόλποις τοῦ
βασιλέως ὑπεζωπυροῦτο καὶ ὑπεθάλπετο, ἀλλ' οὐκ ἠγάπα τῆς ἐμφύτου πο-
νηρίας ἀφίστασθαι, ὁ ὕφης ὁ σκολιός. Πέρσης δ' αὖθις ὁ Πέρσης ὢν καὶ τοῦ-
το δὴ πίθηκος (κατὰ τὴν παροιμίαν) ὁ πίθηκος, τὴν προγονικὴν αὐτοῦ κακίαν
15 καὶ τὸ γαῦρον φρόνημα καὶ περσικὸν οὐκ ἀπέθετο· φαγὼν γὰρ ἐνεπλήσθη
καὶ ἀπελάκτισεν· ἐπαχύνθη, ἐπλατύνθη καὶ τοῦ τρέφοντος αὐτὸν ἐπελάθετο
καὶ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ὡς Ἱεροβοάμ· ἄλλος δοῦλος καὶ ἀποστάτης λαὸν
ἀθροίσας μωρὸν καὶ οὐχὶ σοφὸν τὸ μέγα σέμνωμα τοῦτο καὶ περιδοξὸν ὄνο-
μα, τὴν βασιλείαν, ἐσφετερίσατο.

20 12. Ὡ μωρὸς οὗτος ὄντως λαός, χάλκεα χρυσαίων ἀχλὺν τε μαρ-
γάρων καὶ φωτὸς τὸ σκότος ἀνταλλασσόμενος· οἷον γὰρ ὁ βασιλεὺς μου πλου-
τεῖ τὸ κάλλος, οἷαν δ' ἐκεῖνος εἶχεν εἰδέχθαιαν. οἱ καὶ τὰς τῶν μεγάλων ἀρ-
χείων πύλας ἀναμοχλεύσαντες ἔνδον ἐπὶ τὰ βασίλεια τοῦτον κρεωβαροῦντά
τε τὰ πολλὰ καὶ ἀσθμαίνοντα καὶ ὡς πεφορτισμένον μέγαν φόρτον ἀντικρυς
25 ἔθεντο καὶ (ὦ τῆς ἀνοχῆς σου, Χριστέ βασιλεῦ) ἐτώσιον τοῦτον ἄχθος ἐπὶ
βασιλικὸν θρόνον ἐκάθισαν. ὁ δέ γε θῶκος οὐκέτι θῶκος μεῖναι πάλιν ἠνέ-
σχετο· κατεάγη γὰρ ἐς τὸ παντελὲς ὑπὸ τοῦ βαρέος ἐκείνου καὶ νωθροῦ σώ-
ματος. εἶπεν ἄν τις ἀστεϊζόμενος φρενῶν ἐκείνον τὸν θῶκον μετέχειν καὶ
μὴ παρὰ τὸν ἐκείνου δεσπότην ἕτερον ἐνθρονισθῆναι τούτῳ καταδεχόμενον·
30 ἄλλος δ' εὐθύσκοπα βάλλον καὶ τῶν πραγμάτων ὡς ἐν μάλιστα καταστοχα-
ζόμενος σύμβολον ἐφοίβασεν εἶναι τοῦτο τῆς παντελοῦς αὐτοῦ μετὰ βραχὺ
καταπτώσεως. ἐξεγέλας δὲ ἄρα τοῦτον ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν καὶ ἐξεμου-
κτῆριζες τούτου τὰ διαβούλια ἐν παγίδι, ἣ ἔκρυψε, συλληφθησομένου μετὰ

10 πρβλ. Φιλ. γ', 19. 14 παροιμίαν] Corp. paroem. 2, σ. 202, 614. 15/17 φα-
γὼν — ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ] πρβλ. Δευτ. λβ', 15. 17 ὡς Ἱερ. ἄλλος δοῦλος] πρβλ. Βασ. 3, ιβ'.
20/21 χάλκεα — ἀνταλλασσόμενος] πρβλ. Ἰλ. Ζ, 235 - 6. 25 ἐτώσιον τ. ἄχθος] πρβλ. Ἰλ. Σ, 104.
32 ἐξεγέλας — κατοικῶν] πρβλ. Ψαλμ. θ', 23.

μικρόν καὶ πῦρ μὲν ἀλλὰ κατὰ τῆς σφετέρως ἀνάψαντος κεφαλῆς καὶ τόξον ἐντειναμένου, ἀλλὰ κατὰ καρδίαν αὐτοῦ· ἐνθεν τοι καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ κατέρραξας, ἐμίκρυνας τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου αὐτοῦ καὶ κατέχεας αὐτοῦ αἰσχύνην. καὶ μὲν γὰρ καὶ ὁ παμφαίνων οὐράνιος οὗτος σφαῖρος ἡλιακὸς οὕτω φθάνει μελετῆσαι τὰ θυτικά, καὶ ἐπέστρεψεν ὁ πόνος εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ 5 κατέβη ἐπὶ τὴν κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ· ἅμα γὰρ εἰς τὸν τῆς βασιλείας εἰσῆλθεν ὄγκον ὁ τὸν νοῦν καὶ τὰς σάρκας πεφυστημένος τε καὶ ὑπερόγκος καὶ ὡς ἀληθῶς νοῦς σάρκινος, καὶ ἅμα τὴν ζωὴν ὡς ἀσκὸς πλήρης πνεύματος ἐξεφύσησε. βασιλεὺς ὁ δύστηνος ἀνηγόρευται, ὁ τῆς βασιλείας ἅμα καὶ τῆς σφετέρως ἄρπαξ ζωῆς, καὶ παντοίοις εὐθὺς ἐνεκυβίστα τοῖς ἔιφesi 10 καὶ σίδηρος αὐτίκα περὶ τὸ μέγα σῶμα τούτου πολὺς. ἔφαγεν ὄντως τότε καὶ μάχαιρα κρέα καὶ τοῖς αἵμασι τούτου πέλεκυς βαρβαρικὸς ἐμεθύσκετο.

13. Οὕτω γοῦν παντοίοις ἔιφesi μελιζόμενος αὐτοῦ που κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ βασιλικοῦ, τοῦ καὶ φθειγγομένου κάρη κονίησιν ἐμίχθη· ἐν ἐκστάσει γὰρ ἡ τούτου κεφαλὴ διεκόπτετο καὶ πρὸς γῆν ἐρρίπτετο καὶ πρὸς 15 "Ἄδου βάρανθρον ἐσφαιρίζετο. ὁ κατὰ τοῦ δεσπότου τραχηλιάσας αὐχὴν ἐξεκόπτετο, ἐσπαθίζοντο δὲ καὶ πόδες, οἱ τῆς εὐθείας καὶ βασιλικῆς ἐκτραπέντες ὁδοῦ πρὸς τὸ τῆς βασιλείας ὕψος ὀλισθηρῶς ὑπανέδραμον· καὶ ἦν ἰδεῖν κόρησιν μὲν ἀναύχονα, αὐχένα δ' ἀκόρσωτον, ταῦτα δὲ τὰ Ἐμπεδόκλεια τέρατα, κεφαλὴν οὐ μόνον εἶδεχθῆ τε καὶ μυσσάραν ἀποστρέφειν τε τὸ πρό- 20 σωπον καὶ ταχὺ τὰ βλέφαρα μῦειν τοὺς εἰς αὐτὴν ἀτενίζοντας ἀναπείθουσαν, ἀλλὰ καὶ φοβερὰν τοῖς ὑπαντιάζουσι καὶ οἷαν ἄντικρυς τὴν τῆς Γοργόνης μυθεύουσι· τὸν δὲ γε λοιπὸν ὄλκον τοῦ σώματος ἡὺν τε μέγαν τε κείμενον, κατερραγμένον ἐπ' ἐδάφους ὡσεὶ πάχος, κατὰ τὸν φαλμογράφον, τῆς γῆς καὶ περὶ τὰς τῆς πόλεως διεξόδους προκειμένον τοῖς πετεινοῖς εἰς κατάβρωμα, 25 εἶπεν ἄν τις ἐπισκώπτων τῷ πτώματι βοῶν εἶναι τοῦτον, οἷον οἱ ἐκ μακέλης φουσῶσιν, ἐπὶ αὐτὸν ἀποκτείνωσιν, ἐλεεινὸν θέαμα, πῶμα παγγάλεπον, ἡμέροις ὀφθαλμοῖς ἀποτρόπαιον, παρὰ μὲν τῶν λαῶν παύμενόν τε καὶ ὑβριζόμενον, παρὰ δὲ τῶν οἰκτιζόμενον.

14. Ὡς δὲ θανάτω καὶ βαρύποτμε καὶ τῆς ἐκεῖθεν δι' ἀπιστίαν κολά- 30

2/3 τὸν θρόνον — αἰσχύνην] πρβλ. Ψαλμ. πη', 45, 46. 5/6 ἐπέστρεψεν — ἀδικία αὐτοῦ] πρβλ. Ψαλμ. ζ', 17. 11/12 ἔφαγεν — ἐμεθύσκετο] πρβλ. Δευτ. λβ', 42. 14 τοῦ καὶ φθειγ. — ἐμίχθη] Ἰλ. Κ, 457. Ὁδ. χ, 239. 15 ἐν ἐκστάσει — διεκόπτετο] πρβλ. Ἀββ. γ', 14. 19 Ἐμπεδόκλεια] πρβλ. Ἀριστοτ. περὶ ψυχῆς, σ. 430a 29 Bek. Mullach, Fragm. τ. 1, σ. 9. στ. 308. 23 ἡὺν τε μέγαν τε] Ἰλ. Ε, 628. Ζ, 8. Υ, 457. 24 κατερ. — πάχος] πρβλ. Ψαλμ. ρμ', 7. 25 τοῖς πετ. εἰς κατάβρωμα] πρβλ. Ἱερ. ζ', 33.

7 καὶ ὁ. πεφυστημένος. 9 ἐξεφύσησε. 26 ἐπισκώπτων. 27 φουσῶσιν.

σεως ἄξιε, ὡς ταχύ γε τῆς φαντασθείσης σοι βασιλείας ἐστέρησαι· βραχύς γάρ καιρός, μᾶλλον δὲ μία τις ῥοπή καὶ θάνατος οἴκτιστος αὐτὴν διεδέξατο. τοῖς ἐκ κεράμων χόρτοις ἦν εὐμαραντωτέρα, πνοῆς ἦν βραχυτέρα, λαίλαπος ὀξυτέρα· ὀνειρών ἦν ἀπατηλοτέρα, σκιάς ἀσθενεστέρα, τάχος ἀστραπῆς ὀξυ-
 5 τέρα, κυμάτων ἀστατωτέρα, ἄφρων ταχύ λυομένων εὐθρυπτοτέρα. ἦπου καὶ τὰς ἀποθήκας, ἄφρον, ἐμελέτας εὐρύνει, ὃ τὴν ψυχὴν οὐκ ἐν ταύτῃ τῇ νυκτί, κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν νοουθεσίαν, ἀλλὰ καὶ πρὶν δοῦναι τὸν ἥλιον ἀπαιτηθη-
 σόμενος, τάχα μικρὸν αὐτὸν ἀναμείναντα, ἵνα καὶ αὐτὸς τὴν ἀφρονευσαμένην σου κεφαλὴν ἀποτεμνομένην ἐνδίκως ἴδῃ καὶ σφαιριζομένην εἰς τάρταρον, καὶ
 10 τὸν κεφαλὴν ἀπάντων εἶναι ὑελήσαντα μόνον δὴ τῶν ἀπάντων κεφαλῆς διχα θεάσθαι καὶ τούτων ἀπάντων ἄγγελος καὶ τοῖς νεωτέροις γενήσεται. διε-
 λογίσω βουλὴν πονηράν, ὡς ὁδὸν βαδίσῃς τὴν ἐπὶ τὴν βασιλείαν ἀνάγουσαν, καὶ ἔλαθες βαδίσαι τὴν ἐπὶ θάνατον· ἐκεῖνο δὲ πῶς οὐκ ἐννεονόησας, ὡς τῇ
 τῶν οὐρανῶν βασιλείᾳ καὶ αὕτη παρείχασται καὶ ὡς οὐκ ἂν ἐκεῖνης ἔστιν ἄλ-
 15 λως ἐπιτυχεῖν, εἰ μὴ διὰ στενῆς καὶ τεθλιμμένης βαδίσῃς τις τῆς ὁδοῦ, ἦν ἂν ὁδὸν τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ διδάσκουσι γράμματα, οὕτω δὴ καὶ αὐτῆς.

15. Ὡς οὖν ταῖς ἀνομίαις ἐμπλατυνθεὶς (ἐπληθύνθησαν γὰρ αἱ ἀνο-
 μίαι σου καὶ ὑπερῆραν τὴν κεφαλὴν σου), ὧ καὶ τὸ δέμας πλατύσαρκε
 καὶ ταῖς πλατείαις καὶ βασιλικωτάταις τρίβοις στενοχωρούμενε, καὶ ταῖς
 20 δημοσίαις προσεντρίβόμενε· ἵνα γὰρ τὰ τοῦ Ἀββακούμ σοι προσφθέγωμαι, ἐπλάτυνας καθὼς Ἄδης τὴν κοιλίαν καὶ αὐτὸς ὡς θάνατος οὐκ ἐμπιπλά-
 μενος ἦς. τί δὲ καὶ πρὸς τοσοῦτον ἀναδραμεῖν ὕψος τετόλμησας ὑπερύψηλον, ὧ τὰς φρένας μὲν κοῦφε καὶ ἐλαφρότατε, τὸ δὲ δέμας καὶ βαρύκρεω καὶ
 βαρύσαρκε; ἦ οὐκ οἶδας, ὡς τὰ τῶν ὑλῶν γεώδη τε καὶ βαρύτατα ταχεῖ-
 25 αν μάλα καὶ φυσικὴν τὴν κάτω φέρουσι κίνησιν; ναὶ μὲν γὰρ ὥσει φορτίον βαρὺ ἐβαρύνθησαν αἱ ἀνομίαι σου ἐπὶ σέ, ἵνα δὲ καὶ τὸ ἐξῆς φθέγωμαι τοῦ
 Δαυιτικοῦ ψαλμωδήματος, οἰκεῖον ὃν σοι καὶ μάλα προσφυές, προσώξεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώλωπές σου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης σου· εἶδε γὰρ ὁ
 θεός, ἔν' ἐπὶ σοὶ μόνῳ παρωδήσας ἀρμόσω καὶ Μωσαϊκά, ὅτι ἐγένοντο ἐπὶ
 30 σὲ σάρκες καὶ διελογίσω τὰ πονηρά, καὶ εἶπε " Δεῦτε καὶ ἀποκτενοῦμεν αὐτόν".

16. Ὡς δυσβλεπτότατε καὶ δυσαντητότατε, κοῦφον εἶναι δεῖ μᾶλλον καὶ

6 ἀποθήκας — τῇ νυκτί] πρὸλ. Λουκ. ιβ', 18—20. 15 διὰ στενῆς — ὁδοῦ] πρὸλ. Ματθ.
 ζ', 14. 17/18 αἱ ἀνομίαι — κεφαλὴν σου] πρὸλ. Ψαλμ. λζ', 5, λθ', 13. 21 ἐπλάτυνας —
 ἐμπιπλάμενος ἦς] πρὸλ. ἈΨ. β', 5. 25/28 ὥσει φορτίον — ἀφροσύνης σου] πρὸλ. Ψαλμ. λζ',
 5—6. 30 Γεν. λζ', 20.

11 καὶ ὁ δ. γενήσεται.

26 φθέγομαι.

ἐλαφρότατον περὶ τὰς τῶν πολέμων κινήσεις τὸν αὐτοκράτορα καὶ περὶ τὰς μάχας ὁξυδρομον ἢ βαρὺν οὕτω καὶ ὑπεράγαν βαρὺν καὶ τὰ πολλὰ δυσκίνη- τόν τε καὶ νωθρευόμενον· “Ἐγὼ βοῦς τὸν κτησάμενον καὶ ὄνος τὴν φά- νην τοῦ κυρίου αὐτοῦ”· σὺ δὲ βοῦς ὢν τὸ σῶμα καὶ τερατολογούμενον βού- 5 πρῳρον καὶ τοῖς ὄνοις παρεικαζόμενος τρόπον ἕτερον, ἀλλ’ ὅμως ἐκείνων ἐφά- νης ἀγνωμονέστερος καὶ ἀναισθητότερος· οὐδὲ γὰρ μόνον τὸν σὺν δεσπότην οὐκ ἔγνως, ἀλλὰ καὶ λακτίσαι τετόλμηκας, ἀναισθητήσας καὶ πρὸς τὴν πα- ροιμίαν, ὡς ἔοικεν, ὡς ὁ πρὸς κέντρα λακτίζων, κἂν ὁ ἡμέτερος γλυκὺς βα- σιλεὺς ἄκεντρός ἐστι μέλισσα, τοὺς ἰδίους πόδας αἰμάσσει· σὺ δὲ μετὰ τῶν ποδῶν καὶ τὴν κεφαλὴν προσημάχθης τὴν ἄφρονα. ταῦτα μὲν οὕτως. 10

17. Ὁ δὲ γε συμπαθὴς καὶ φιλοίκτος ἡμῶν βασιλεὺς τὸν τοῦ δυσμε- νοῦς ἐκείνου δίκαιον ἐνωτισάμενος θάνατον, οὐκ ἐκόμπασεν, οὐκ ἐνεκαυχή- σατο, οὐκ ἐπεκρότησε ταῖς χερσὶ, τῷ πάθει δὲ φιλοτίμως μάλα νυγείς τὴν ψυχὴν καὶ ἐπεστέναξε τοῖς ἀκούσμασιν ὅτι μάλα καὶ ἐπεδάκρυσεν, εἰ ἐκεῖ- νος οὕτω ματαίως ἀπατηθεὶς τῇ σφετέρᾳ ζωῇ καὶ τὴν ψυχὴν συναπώλεσεν, 15 ἥς ὁ κόσμος οὐκ ἔστιν ἀντάξιος. καὶ μὴ τὸ τοῦ σοφοῦ περιμείνας γράμμα Σει- ράχ, ἀλλ’ ὑπὸ τῆς σφετέρας γνώμης νυγείς, τῆς φιλοίκτου καὶ συμπαθοῦς, ἐπὶ νεκρῷ κατήγαγε δάκρυον· οὐ μόνον γὰρ ἐκλέλοιπε τούτου τὸ φῶς, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν ἐζημίωται· ἀλλ’ ὃ φῶς ἡμέτερον, σὺ βασιλεῦ, ὃ πόσα ἐτι ταῖς σαῖς ἤθελον ἐπεντροφᾶν ἀρεταῖς καὶ τὸν ἐμὸν ἀκαλλῆ τοῦτον λόγον καὶ 20 ἀγλευκῇ τῷ περικαλλεῖ φωτὶ τοῦ προσώπου σου καὶ ἐπὶ πλεόν ἑναγλαΐζε- σθαι· νῦν δὲ ἀλλ’ ὁ τῶν λαμπρῶν τούτων φώτων κοσμολαμπῆς οὗτος καιρὸς βραχὺς οὕτω περὶ τοὺς σοὺς ἐπαίνους ὑφάπλωται, καὶ τὸν μετροῦντα δέ μου τὸν λόγον χροῦνόν τὸ πολύχρουνον τοῦτο ῥεῦμα καὶ Ἰορδάνειον ἴστησιν. οὐ- 25 κοῦν ἐνταῦθα μὲν οὕτως ἐστήξεται.

18. Ὁ δ’ ἡμέτερος καὶ σοφὸς ἀρχιποίμην, ὁ καθ’ ἡμᾶς οὗτος Μωσῆς, ὁ ἐξ ὕδατων βρεφόμενος τῆς βιωτικῆς τύρβης τοῦ θεοῦ σοφία τῇ ὄντως βασι- λίδι ἀναληφθεὶς, * * ὁ φωτίζων ἡμᾶς φωτὶ γνώσεως (Ὡσπὲρ τῷ προφήτῃ καὶ ταῦτα τεθεσπεσιώδεται), φῶς ταῖς τρίβοις ἡμῶν καὶ λύχνον τοῖς ποσὶν ἡμῶν ὑπανάψας, εἰς τὸ πολυχανδὲς τοῦτο ῥεῦμα καὶ πολύχρουνον μετὰ τοῦ προπο- 30 ρευομένου φωτὸς αὐτὸς ἡμῶν προπορεύεται· καὶ τὸ θεῖον ξύλον καὶ πάντι- μον τοῖς σταδαίοις τούτοις νάμασιν ἐμβαλὼν ὁ καθ’ ἡμᾶς οὗτος Μωσῆς, καὶ

3 Ἡσ. α', 3. 4/5 τερατ. βούπρῳρον] πρβλ. Σοφ. Τραχ. 13. 7/8 παροιμίαν] Corp. pa- roem. τ. 1, σ. 148, 301. 16 ἥς ὁ κόσμος οὐκ ἔστιν ἀνάξιος] πρβλ. Ἐβρ. ια', 33. 16/17 Σιρ. λη', 16. 28 ἀναληφθεὶς] μετὰ τοῦτο κενὸς ἐν τῷ κώδικι χώρος 22—27 στοιχείων. 28 Ὡσ. ι', 12. 29 φῶς — ποσὶν ἡμῶν] πρβλ. Ψαλμ. ριη', 105. 32 σταδαίοις—Μωσῆς] πρβλ. Ἐξῆδ. ε', 19.

7 κ ὦ δ. ἀναισθητίζας. 18 σταδαίοις.

τὸ τούτου δὲ νόστιμον ἄλλας τῶν ἀρετῶν προσεπεμβαλὼν κατὰ τὸν προφήτην
Ἑλισσαιέ, πρὸς τὸ γλυκύτερον ταῦτα μετασκευάσει καὶ ποτιμώτερον, ὥς καὶ
ὕδωρ ζῶν καὶ ἀλλόμενον εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν γλυκάζον μετοχετεύσει καὶ τῶν
παθῶν ἀναψύξει τοὺς καύσωνας· μᾶλλον δ', ἐν' οἰκειότερον εἴπω, ἡ μεγάλη
5 φωνὴ τοῦ Λόγου, ἡ πάντα περιηχοῦσα τὰ πέρατα, ὁ μέγας ἐν πατριάρχαις
οὗτος δὴ καὶ σεβάσμιος, ὁ τῷ τῶν προφητῶν σεβασμιωτέρῳ καὶ μείζονι πάν-
των ὁμότροπος καὶ ὁμόνυμος, ἀγιάσει ταῦτα τὰ ὕδατα καὶ κατὰ τὸν μεγα-
λοφωνότατον Ἡσαΐαν πρὸς τὸν περιούσιον τοῦτον λαὸν καὶ αὐτὸς ἀναβοήσει
τρανότερον· "Οἱ διψῶντες πορεύεσθε ἐφ' ὕδωρ καὶ πίετε ἄνευ ἀργυρίου καὶ
10 τιμῆς".

19. Εἰ δὲ καὶ τοῖς ἀγιασθεῖσιν ὁ καθ' ἡμᾶς σὺ μέγας καὶ φωσφόρος
ἥλιος, βασιλεῦ, τὸ περικαλλῆς πρόσωπόν σου περιρραντισθῇ, τάχ' ἂν καὶ ὑπὲρ
τὸν ὀρώμενον τοῦτον ἥλιον, ὃς καὶ αὐτὸς λαμπρότερον ὠραΐζεται Ὁκεανοῦ
λουόμενος ὕδασι, φαυδτήριος ἡμῖν ἐπιλάμπης φαιδρότερός τε καὶ διαυγέστε-
15 ρος, ἐπεὶ καὶ φωτὸς πλήρη ταῦτα τὰ νάματα καὶ τῶν Ὁκεανείων μένουσι
καθαρώτερα· τάχα δὲ καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῶν σῶν ἀκτίνων περιλαμφθείημεν ἀφθο-
νώτερον, φῶς ἐκ σοῦ τοῦ φωτὸς ἀπαρυσάμενοι καὶ ἀπαύγασμα. ἀλλ' εἴης
τῇ λαμπρᾷ καὶ περικαλλεῖ σελήνῃ συνανατέλλων καὶ σεμνὰ ταῦτα περιλάμ-
πων ἀνάκτορα εὐθυμός τε καὶ πολυχρόνιος.

2.

Τοῦ αὐτοῦ μονοθεΐου εἰς τὸν ἐπέρτιμον Νέων Πατρῶν.

1. Ἰδοὺ σοι τὸν τάφον περιϊστάμεθα περίλυποί τε καὶ θαυμάσιες, ὧ
σοφώτατε ἀγχίθεε δέσποτα, αἰχμάλωτοι μέντοι καὶ ὥς οὐκ ἂν ἠθέλομεν, καὶ
διπλοῦ τοίνυν τοῦ σχύφους τῶν συμφορῶν ἀκράτου τε καὶ πλήρους γευόμε-
25 θα· φρεάτια γὰρ πικρασμῶν ἀκενώτων καὶ ὥς ἐξ ἀειρρύτου πηγῆς πολύκρου-
νος ποταμὸς βαρυσυμφόρως ἄγαν ἡμῖν ἀνορώρκεται καὶ δυστυχῶς πεπλημ-
μύρηκεν. ὦ διπλοῦ πένθους ἐμοῦ, τοῦτο μὲν τὴν πόλιν θρηνοῦντος, τοῦτο
δὲ σὲ τὸν ἐμὸν κηδεμόνα τὸν ὑπέρσεμνον. ὦ δυστυχῆς ἐγὼ λογογράφος καὶ
βαρυσυμφορώτατος ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἔχω τίνα μὲν τὸν θρῆνον ποῖον δὲ τὸν
30 λόγον ἐπιθεῖν τοῦ πάθους τῇ πλάστιγγι· πότερον τὸν κοσμικὸν τοῦτον ἀπο-

2 Ἑλισσαιέ] Βασ. 4, β', 20—21. 3 ὕδωρ ζῶν καὶ ἀλλόμενον] πρβλ. Ἰω. δ', 14. 7
ὁμόνυμος] νοητέος ὁ οἰκουμενικός πατριάρχης Ἰωάννης ὁ Καματηρός, παραβαλλόμενος ὡς τῷ βαπτι-
στῇ Ἰωάννῃ. 9 Ἡσ. ιε', 1. 14 Ὁκεανοῦ λουόμενος] πρβλ. Ἰλ. Ε, 6. 21 Κωδ. φ.
85^β—88^β || Νέων Πατρῶν] νοητέος Εὐθύμιος ὁ Μαλάκης.

12 καὶ ὁ δ. περιρραντισθῇ.
κίθρεμα.

15 Ὁκεανίων.

17 ἀπαρυσάμενοι.

28 κηδεμόνα]

κλαύσομαι κλύδωνα, ὃν ἁμαρτημάτων ἑσμός ἴσως ἀνεπλήμμυρέ τε καὶ ἀνε-
μόρμυρε, καὶ γε τὴν Κωνσταντίνου καὶ τὸ σύμπαν ἐπέκλυσεν, ἥ σὲ θρηνο-
λογήσω πανόδυρτα, τὸ ἐμὸν περιθρύλητον σέμνωμα, τὸν λαμπρὸν ἡμέτερον
κόσμον; οὐδ' ὅς ποτε ὁ κόσμος ἦν ὅλος ἀντάξιός, ἐπεὶ μὴδ' ἁμαρτημάτων
βρασμὸς ἐνταῦθα παρῆν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ποταμὸς ἐπλήμμυρεν ἀρετῶν καὶ
χόμα σοφίας τὴν οἰκουμένην πᾶσαν ἐπήρδευε. πότερον κατάρροπον τὴν πλά-
στιγχα θήσομαι, τὴν τοὺς ἡμετέρους περὶ σοῦ θρήνους καὶ τὴν τῶν θλίψεων
βαρυολκίαν βαστάσουσαν, τὴν ἀτέρα, τὴν κοσμικὴν δηλονότι, μετεωρίσας ἐφ'
ἱκανὸν ἢ καὶ ἀμφοτέρας ἰσορρόπους ὡς ἐν τρυτάνῃ ζυγοστατήσω τὰς πλάστιγ-
γας, ἴσα καὶ ἐπ' ἀμφοτέροις θρηνολογήσας τοῖς πάθεσιν; ἀλλ' ἴσως μὲν τὴν
τῆς Βύζαντος συμφορὰν, ἧς ἡμεῖς αἰχμῇ Βαρβάρων ἄλωτοὶ δειχθέντες ἔξω
γεγόνாமεν καὶ φυγαδεύοντες ἐμακρύνθημεν, καὶ ῥήτορες ἀποκλαύονται καὶ
Ἱερεμῖαι πλεῖστοι θρηνολογήσουσιν· οὐδὲ γὰρ ἂν οἱ τοῦ ἐνὸς ἐκείνου πάλαι
κλαυθέντες ἐπὶ τῇ παλαιᾷ Ἱερουσαλὴμ θρῆνοι καὶ ἐπὶ τῇ νέᾳ τοῦ θεοῦ Ἱε-
ρουσαλὴμ καὶ τῷ κοινῷ τούτῳ πάθει πάντως ἀρχέουσιν. ἐγὼ δὲ σου τὸν
θειότατον τύμβον περιστάμενος ὑπέραντλον τοῖς σφετέροις θήσομαι δάκρυσι,
καὶ οὐ ποτε λήξω δακρυροῶν οὐδὲ πενθῶν ἀπαράκλητα παύσομαι, καὶ οὐκ
ἂν ὅλος ἀπαλείψῃ τὸ πένθος αἰὼν οὐδὲ πρὸς τὸν εἰκότα θρῆνον ἀρχέσῃ μοι·
μενεῖται δὲ νεᾶρόν, καίτοι χρονίζον, καὶ ποτε τῷ μακρῷ χρόνῳ χαμὸν ἐσεῖ-
ται παρ' ἐμοὶ πάλιν ἀνανεούμενον, ὅλῳ πρὸς ὅλον τὸ πάθος μεθισταμένῳ μοι
κάκεινα θρηνολογοῦντι καὶ φθειγγομένῳ μοι, ὅσα μᾶλλον ὑπανάπτειν οἶδε τὸ
πένθος καὶ πρὸς τὸ περιπαθέστερον κόπτεσθαι.

2. Ἄλλ' ἔλαθον ἐμαυτὸν, ὃ θεióτατε δέσποτα, ἀπὸ τῆς πρὸς σὲ ταύ-
της ἐμῆς ἐμπύρου θερμότητος ἐπιρρίψας οὕτω μὲν ἄχανεῖ πελάγει τῆς κατὰ
σὲ σοφίας, οὕτω δὲ καὶ βάθει τῆς σῆς πυριπνύου ῥητορείας ἀτλαντικῷ, ἢ καὶ
τολμήσας ἀναπτερόεσθαι πρὸς ὕψος ὑπερνεφές τῶν σῶν ἀρετῶν καὶ ὄντως
ὑπερύψηλον καὶ οὐράνιον, καὶ ταῦτα πτερορρυήσας οἶον καὶ χαμαιπετὴς ὡς τὰ
πολλὰ γεγονώς, ἐπεὶ καὶ τοὺς πτερόεντας λόγους ὑπὸ τοῦ τῆς λύπης ἄχανοῦς
βάθους καταποντωθεὶς σχεδὸν ἀποβέβλημαι. ὁκνεῖ τοίνυν ὁ ἐμὸς οὗτος λό-
γος πρὸς ἀνδρὸς ἔπαινον οὕτω μὲν μεγάλου τὴν ἀρετὴν, οὕτω δὲ καὶ πρὸς βά-
θος τε καὶ πρὸς ὕψος ἐπαναβεβηκότος λόγου καὶ διορατικωτέρῳ τῷ βλέμ-
ματι τοῦ νοῦς τούτοις ἐγκύψαντος. ὁ δὲ ὄκνος δοκεῖ τέως ἐμοὶ γε καὶ λίσαν
ἐπαινετός, καὶ οὐδ' ἂν ποτέ τις τῶν εὖ τε καὶ προσηκόντως στοχαζομένων
τὸν ἡμέτερον τοῦτον ὄκνον μωμήσεται· δέδοικε γὰρ ὁ ἐμὸς οὗτος λόγος τὸν

4 οὐδ' ὁ κόσμος ἦν ὅλος ἀντάξιός] Ἑβρ. ια', 38. 28 πτερόεντας λόγους] πρὸς ἴλ. Α, 201.

8 καὶ ὁ δ. μετεωρίσας. 10 τοῖς] γοῖς. 17 δακρυροῶν. 29 ἀβάνθους. 33 προσηκόντως.

ἡμέτερον τοῦτον φωστῆρα, τὸ τοῦ λόγου ταμεῖον, μήποτε μὴ μόνον τῶν ἐγ-
γύς τε καὶ πρόσχόντων τῷ μάκαρι λόγων ἄψασθαί γε δυνήσαιοτο, ἀλλὰ καὶ
μακρὰν ἐκπέσοι νικώμενος. τίς τοίνυν ἀρκέσει μοι λόγος τηλικήν συμφορὰν
ἀποκλαύσασθαι; τί τῶν ἐκείνου προτερημάτων θαυρῶν θήσομαι πρόφασιν;
5 ποία δὲ γλῶττα τέχνη στομωθεῖσα ῥητορικῇ τὸν ἐν τῇ σεμνοτάτῃ σοφίᾳ καὶ
τῇ πρέσβῃ σοφιστικῇ περιβόητον ἐποδύρεται; τίς ἐπὶ τῷ κειμένῳ λογογραφεῖν
καὶ θρήνους ἐπάδειν τῷ μνήματι καὶ λόγοις μονωθεῖν ἐλεγείοις δυνήσεται;

3. Ἄλλ' ἐνταῦθα τὴν σὴν ἔδει παρεῖναι καλὴν καὶ γλυκεῖαν γλῶσσαν,
ὣ σοφώτατε δέσποτα, τὴν δεινὴν μὲν φράσαι γλυκυφραδέστατα, μετὰ κάλ-
10 λους δὲ σοφιστεῦσαι ῥητορικοῦ δεξιάν, ἀττικίζούσης τε καὶ παρεξοσμῆνης καὶ
οἶον ὑπομειδιώσης τῆς λεκτικῆς· ἐμοὶ δὲ ὀλίγος ὁ λόγος εἰπεῖν ἀσθμαίνοντί
σε ὑπὸ τοῦ πάθους καὶ ὑπὸ τῶν συμφορῶν βαρυσκοῦς συμφορήματος
ἦδη καὶ καταπίπτοντι. ἀλλὰ γὰρ πάρεσό μοι, πολύσοφε καὶ πολυμακάρε ἀρ-
χιερεῦ· πάρεσό μοι καὶ νῦν, καὶ ὥς ἐπηνώρθους ἡμᾶς ἐν λόγοις σφαλλομέ-
15 νους πάλαι καὶ περιπίπτοντας, γίνου μοι τοῦδε τοῦ λόγου στάθμη τις καὶ
διόρθωσις· καὶ λόγον δὲς ἡμῖν ἄνωθεν, ἐνθα σὺ τῷ ὑψίστῳ προσεγγίζων εἶς,
ἀγχίθεε δέσποτα, καὶ ἀκούτισόν μοι τὴν φωνὴν τῆς σῆς γλυκείας γλώττης,
τὴν ἡδυεπῇ, τῇ μελίγηρυν, γλώττης ἐκείνης μελισταγοῦς παντοίων λόγων
ἡμῖν εὐροοῦσης πηγᾶς, αἱ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ὑπερεκβλύζουσαι δροσό-
20 εντάς τινας λόγους καὶ μελιρρύτους ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς μεθ' ἡδονῆς ἐν-
εστάλαζον καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς τέως λόγου πλείστου καὶ σοφίας μετειληχότας
χανθὸν ἐκροφούντας τοῦ μελισταγοῦς ἐκείνου νάματός τε καὶ πόματος. ὦ
γλώσσης ἐκείνης ὅλους ἐποχευούσης ἡμῖν τῶν λόγων ἡδίστους καὶ ποτί-
μους τοὺς ῥύακας, ἡμεῖς δ' ὥσπερ ἐκ θεοβρύτου πηγῆς ἐκείνης ἐνετρυφώ-
25 μεν πλουσίῳ ἐκχεομένοις τοῖς νάμασι· γλώττης ἐκείνης κατὰ ποταμὸν ἐκρε-
ούσης ἔπεα πτερόεντά τε καὶ χρύσεια, ἡμεῖς δ' οὐκέτι ψήγματα χρύσεια συν-
ελέγομεν, οἷα τῷ χρυσοδίνῃ φασὶ τινες παρεισρέεσθαι Πακτωλῷ ποταμῷ, ἀλλ'
ὅλων ἐσπῶμεν χρυσέων λόγων τοῖς ἐκείνου καλλυνομένων χρυσεῖς ἔπεσιν.

4. Ἐπεὶ δ' ἡ καλὴ καὶ πυρίπνου γλῶσσα σεσίγηκεν (ἀλλὰ πῶς ἀδα-
30 κρυτὶ λέγειν, ὦ παρόντες, προσκαρτερήσω;) ἐξ ὀφθαλμῶν ἡμετέρων προφιδάσα-
σα καὶ κατὰ γῆς ὑπὸ βρυχα δύνασα καὶ τὸ γλυκάζον γοῦν ἔστη ῥεῦμα τῶν
λόγων καὶ ὁ πολυχέυμων ἐκείνος τῆς σοφίας κρουνὸς ἐπαύσατο ῥέων, καὶ τὸ
λαρὰ δὲ κελαρύζον ὕδωρ τῆς σοφίας σεσίγηκεν, ἐδιψῶμεν (πῶς ἂν ἐρεῖ τις;) καὶ
λίαν ὑπερκαῶς, εἴ τινός που βραχυτάτης ἀντὶ τῶν πολλῶν ἐκείνων καὶ

27 χρυσωδύνῃ Πακτωλῷ] πρβλ. Σοφοκλ. Φοιν. 393. Λουκ. 272.

14 εἶς] κ ὦ δ. ἡς.

33 κελαρίζον.

μεγάλων κρουσῶν ῥανίδος αἰσθόμεθα, κατ' ἴσον ἀνάρρῳ τοῖς διψῶσιν ἀνα-
βλυσθείσης ἡμῖν, ἐγκύψαι οἱ καὶ παραυτὰ τὸ δίψος ἀκέσασθαι. ἐκάμνομεν ὅσ-
ημέραι τῆς ἐκείνου γλώττης γλιγόμενοι· πολὺν ἐκείνης τὸν ἔμπυρον ἐτρέφο-
μεν ἔρωτα καὶ ψεκάδα καὶ γοῦν λεπτήν τοῖς αὐαλέοις καὶ τῷ πυρὶ τῆς δι-
ψῆς ἐκκαμινευσμένοις ἐποθοῦμεν ἡμῖν ἐνσταλάξαι, ἢ καὶ ἀπορρῶγά τινα βρα- 5
χυτάτην τῶν πλημμυρούντων ἐκείνῳ τῆς σοφιστείας ναμάτων καὶ τῆς γλυ-
κειάς γλώττης κρουσῶν. οὕτως ἡμῖν τῆς γλυκυφραδοῦς ἐκείνου γλώττης τοῦ
πολυσόφου στερουμένοις καὶ πολυμάκαρος καὶ τῇ συμφορᾷ γοῦν τρυχομένοις
καὶ ἀνασχάλλουσιν ἢ σοφῇ βίβλος ἐκείνου, ἥς ἄρα καὶ τὴν ἀντιγραφὴν πολ-
λῶ πόθῳ μακρὸς ἐξ οὗ χρόνος ἡμεῖς ἐπονήσαμεν, παρῇν εὐθύς ἀκεσώδυνος· 10
ναὶ μὲν γὰρ τῇ σοφῇ βίβλῳ τοῦ ἐν ἀρχιερεῦσιν ἐκείνου πανσόφου μάκαρος
ἐνεκύπτομεν καὶ τὸ τοῦ νοῦς διορατικὸν ταῖς ἐγκεκολαμμέναις σοφαῖς συλ-
λαβαῖς καὶ τοῖς πανδήμοις σοφιστεύμασιν ἐπερείδοντες ὥς ἐν καλοῖς τούτοις
ἐσόπτροις ἀριπρεπεῖς τινας καὶ θείας ἐμφάσεις τῆς θεοεικέλου καὶ θεοπρε-
ποῦς θεάς ἐκείνης ἑαυτοῖς παρυφιστῶντες ἐφανταζόμεθα, καὶ τῆς μελιφρα- 15
δοῦς ἐκείνου γλώττης καὶ μελιχρᾶς ἡμῖν οἶον ἐνηχούσης περιεκυκλούμεθα,
καὶ τῶν σοφωτάτων φωνῶν ἐκείνης ἐπιδοδράγμεθα. παρ' αὐτῇ δὲ τῇ πηγῇ
τῶν χαρίτων παρακαθήμενοι ἀμφοτέραις ἡντλοῦμεν ὅσα χρηστὰ ψυχῆς καὶ
σωτήρια ὅσα σώματος, κἀντεῦθεν φῶς ἡμῖν θείας ἐνεπυρσεύετο γνώσεως, καὶ
εἰ μὴ τελέως βραχὺ δ' οὖν ὅμως παρεμυθούμεθα. 20

5. Ἄλλ' οἵμοι· σκύλευμα γὰρ καὶ τοῖς τὴν Βύζαντος (ἀλλὰ γὰρ πῶς
καρτερῶ καὶ λέγειν ἢ γράφειν ταύτης τὴν συμφορὰν;) ἐαλωκόσι Βαρβάρους
καὶ τῆς σοφῆς ταύτης βίβλου προσγενομένης, πόσον ἐπὶ μᾶλλον ἡμᾶς οἴεσθε,
ὦ συγγενὲς ἡμέτερον ἄθροισμα, ἐμπλησθῆναι τῶν συμφορῶν, αἱ καὶ ὑπερ-
χειλῇ κρατῆρα τῆς ἀθυμίας καὶ ἄκρατον ἡμῖν καὶ παραπικραίνοντα τὸν σκύ- 25
φον ἐκίρναντο; καὶ ἡμεῖς δὲ τοῦ πικροῦ τούτου κράματος ἐς κόρον ἐνεφο-
ρήθημεν. ὦ γὰρ ποσάκις μὲν ἐνεκαρτεροῦμεν τῇδε τῇ σοφῇ προσλαλοῦντες
βίβλῳ, ποσάκις δὲ καὶ τὸ τὴν ψυχὴν ἀθυμοποιοῦν καὶ τὸ καρδιῶττον παρε-
μυθούμεθα, μεγίστας ἐκεῖθεν γλυκυθυμιῶν ἀφαρπάζοντες ἀφορμὰς κἀντεῦθεν
καὶ τὴν παραπικραίνουσιν ἡμᾶς θλίψιν τῇ γλυκύτητι παρακινῶντες τῶν λέ- 30
ξεων καὶ τὸ λυποῦν ἀπαμβλύνοντες. ὦ σοφιστευμάτων ἐκείνων γλυκυφρα-
δῶν, ὦ ῥημάτων ἡδυεπῶν· ὦ γλώττης λιγυρὰ φθεγγομένης καὶ τὰ πολλὰ δυ-
ναμένης καὶ τοὺς συνετοὺς ἀκροατὰς ταῖς τῶν λόγων χάρισι πλεῖν ἢ τοῖς

15 ἐσόπτροις] Ἀντιπατριιστὴς παρὰ τῷ Cramer, Anecd. gr. 1, σ. 102, 10 || ἀριπρεπεῖς |
πρὸς. Ἰλ. Θ, 555—556. Ὁδ. θ' 176.

1 x ὡ δ. ἀνάρρῳ. 1/2 ἀναβλυσθείσης] ἀναβληθείσης. 2 ἐγκύψαι. 14 ἀριπρεπεῖς.
16 περιεκυκλούμεθα. 17 ἐπιδοδράγμεθα. 23 οἴεσθαι.

κρούμασιν Ὀρφεὺς ἐφελκύσασθαι καὶ πολὺ μὲν ταῖς ψυχαῖς τὸ κέρδος, μέ-
 γαν δὲ καὶ ταῖς ἀκοαῖς ἐνδησαυρίσαι τὸν γάρβαλον. ἔτι γὰρ ἡ τῆς μελι-
 σταγοῦς ἐκείνης τοῦ ὑπερτίμου γλώττης ἤχῳ καὶ ἡ γλυκύτης τῶν λέξεων,
 ναὶ μὴν καὶ τὸ σοφιστικὸν ἐκεῖνο μέλος εὐστροφὸν τε καὶ ἐναρμόνιον, ἐμβομ-
 5 βουσί μου τὰ ὦτα· ἐγκάθηνται δέ μου καὶ τῇ ψυχῇ, καὶ τῶν λογικῶν ἐκεί-
 νου χαρίτων οὐκ ἐπιλέλησμαι, αἷ μοι καὶ τὸ τῶν λόγων ἄφθονον νᾶμα προσ-
 εχορήγουν καὶ μοι τὸν ἄνικμον νοῦν νοστήμοις ὕδασι λόγων μετ' ἡδονῆς ἐπό-
 τιζον καὶ κατήρδευον.

6. Ἐν μοι τῶν λυπηρῶν παραμύθιον καὶ μία τούτων παραψυχή, τὸ
 10 θεῖον μνῆμα τοῦτο τοῦ ἐμοῦ φωστῆρός τε καὶ σεμνώματος καὶ ἡ τοῦ παν-
 αγίου σκήνους ἐκείνου θειοτάτη σορός· πρὸς ὃ δὴ μνῆμα, εἰ καὶ κατὰ τὸν
 τῆς βροντῆς ἐκεῖνον οἶον, τὸν ἐπιστήθιον καὶ πιστότατον μαθητήν, τὸν παρ'
 Εὐαγγελίοις τάχιον τοῦ Πέτρου ἐπὶ τὸ μνῆμα προσδραμόντα Χριστοῦ, καὶ
 αὐτὸς ὠκυδρομήσας καὶ τὰ πολλὰ ταχύνας ἐπέδραμον, ἥ καὶ κατὰ τὰς σε-
 15 μνάς μυροφόρους, τὰς τὸ κυριακὸν σῶμα σπευδούσας μυραλοιφῆσαι, τὸν αὐ-
 τὸν δὴ τρόπον καὶ αὐτὸς μὴ τὸ πανίερον σῶμα τοῦ φωστῆρος ἐκείνου καὶ
 μάκαρος ταῖς σφετέραις χερσὶν ἀρωματίσαι δευράμηκα, πλὴν ἀλλ' ἕτερόν τινα
 20 τρόπον τὰ μύρα τε προσφέρω τῷ μνήματι καὶ παντοδαπὴν τούτῳ τὴν ἀρω-
 ματοφορίαν ἀποπληρῶ, τὴν περὶ ἐκεῖνον πίστιν παρυπεμφαίνων καὶ τὸ σφο-
 25 δρὸν τοῦ πόθου παραδεικνύς, ψυχῆς κίνημα προθυμότατον, καρδίας ταχυ-
 δρόμου διάθεσιν, τρόπον εὖνουν καὶ πρὸς τὸν ἐμὸν δεσπότην δουλοῦνον ὀφει-
 λέσιον· καὶ (πῶς ἂν ἐρεῖ τις;) ἐκθύμως θερμῷ τῷ πόθῳ φιλονεικῶ τὸν ἐπι-
 πωμάζοντα τοῦτον ἀρθῆναι λίθον τοῦ μνήματος, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον τῶν λοι-
 σθίων ἐκείνου καὶ τῶν πρὸς τὴν ἄνω λῆξιν ἀπὸ τῶν ἐνθύνδε θείων ἐξιτη-
 25 ρίων, ναὶ μὴν καὶ τῶν εὐκτηρίων τῆς ἐκείνου περιπνόου γλώττης φωνῶν
 καὶ τῆς εὐλογίας διήμαρτον. καὶ καλὸν περὶ τὸ θεῖον μνῆμα τοῦτο καὶ ἱερὸν
 γίνεται τὸ σπούδασμα καὶ τινα πολυέπαινον πλεονεξίαν ἀποπληρῶ, ἀπλήστως
 τε καὶ ὑπερκαῶς τοῦ πράγματος ἔχομαι καὶ τὴν ἀγγελοπρεπῇ θέαν ἰδεῖν
 ἐκείνην ἐπιποθῶ· κέχυται γάρ μοι περὶ τοῦτο ψυχῆς ἅπαν νόημά τε καὶ κί-
 30 νημα καὶ καρδίας σφύζει μοι πρόθεσις, ἔν' ὅλῳ τῷ καθαρῷ τοῦ μάκαρος
 σώματι περιόδακρος ὅλος περιχυθῶ, χεῖλη τε τούτῳ περιθήσω καὶ σιαγόνας
 καὶ ὀφθαλμοὺς περιάψωμαι, σὺμφυτὴ δέ μοι καὶ τὸ λοιπὸν ἅπαν μέρος καὶ
 μέλος τοῦ σώματος τῷ πανσέπτῳ νεκρῷ τοῦ μάκαρος προσκνυζόμενα, ὥς
 παμμελεῖ τὴν ἴασιν καὶ τὸν ἁγιασμόν τῆς ψυχῆς πληρέστατον δεξέωμαι.

12 βροντῆς οἶον πρὸς. Μάρκ. γ', 17. 13 πρὸς. Ἰω. κ', 4. 15 πρὸς. Ματθ. κς',
 12. Μάρκ. ιδ', 8. Ἰω. ιβ', 7.

4 x ω δ. ἐμβοβοῦσαι.

7. Καὶ ταῦτα μὲν ἀκραιφνῆς πίστις συναναγκάζει καὶ πόθος δουλοπρε-
 πῆς τῆς ἀγγελιοπρεποῦς ἐκείνου καὶ πανιέρου θέας καὶ ἀρετῆς· εἰ δὲ τὸν ἐπι-
 πωμάζοντα λίθον τοῦ μνήματος οὐχ ὅσιον ἀρθῆναι δοκεῖ πως καὶ εὐπρεπές
 κἀντεῦθεν ἐν ἀπόρῳ κεῖται μοι τὰ τοῦ πράγματος, οὐχ οἷός τέ εἰμι ἀπο-
 πληρῶσαι τὴν ἔφασιν, ἀπόχρη καὶ γοῦν τὴν παναγῇ τε καὶ πανυπέρτιμον 5
 θεάσασθαι οἱ τὴν ὁσίαν ταφὴν καὶ τὸν λίθον τοῦ μνήματος, καὶ εἰ μὴ τὸν
 ἔνταφρον, ἀλλὰ γε τὸν ἐπικείμενον τούτῳ χροῦν ἀποψήσασθαι, θεῖναι τε περι-
 αμμα ἔγκολπόν τε καὶ περιστέριον, ψυχῆς σωτήριον περιφύλαγμα, σώματος
 καθαρτήριον, ἡγεσίαν πρὸς τὰς τοῦ βίου τρίβους τὰς σχολιάς ἀπλανῆ, λυ-
 μαντικοῦ παντὸς ἀποσόβην, ὁλοθρεύοντος ἀμυντήριον· μαινοίμεθα γὰρ ἂν ἄν- 10
 τιχρὺς καὶ πόρρω τοῦ καλοῦ πίπτοιμεν καὶ τοῦ πρέποντος, εἰ τὴν σποδὸν
 τῆς δαμάλεως πάλαι μαθόντες ἔχομεν μόνον ῥαντιζομένην γίνεσθαι τοῖς κε-
 κοινωμένοις καθάρσιον, τὴν δὲ γ' ἐπανθοῦσαν κόνιν τῷ λίθῳ τοῦ μνήματος
 τοῦ καθαροῦ τοῦδε καὶ ἀρρυπάντου σώματος μὴ καθαρτικὴν εἶναι ψυχῶν, μὴ
 δύναμιν τε προϊέναι ἰάτειράν τινα καὶ τερατουργὸν καὶ κοινωφελὲς ἀγαθὸν 15
 εἶναι καὶ πάνδημον.

8. Ἄλλ', ὦ ἀρχιερέων καὶ θειότατε καὶ σοφώτατε, δι' ὃν καὶ λόγων
 τούτων ἐλεγείων ἐμοὶ καὶ θρηνημάτων τόσων ὑπόθεσις, τίνα ταύτην ἄγεις
 σιγὴν; καὶ ἡμεῖς μὲν σου τὸν πανίερον τοῦτον τύμβον περιλαλοῦντες κλαυθμούς
 καὶ θρήνους ἐγειρόμεν, δακρυρροεῖν δὲ καὶ τὸ παρεστὼς τοῦτο καὶ περιφα- 20
 νὲς ὀτρύνομεν ἄθροισμα· σοῦ δὲ τὰ μελισταγῇ μέμυκε χεῖλη καὶ ἡ γλυκυ-
 φραδῆς ἐκείνη γλῶσσα σιγᾷ. μὴ τῷ ὑψίστῳ προσεγγίζων θεῷ καὶ τοῖς σο-
 φοῖς καὶ θείοις συμπαραστατῶν ἀρχιερεῦσι θεοῦ νῦν μὲν τῷ χρυσῷ τὴν γλῶτ-
 ταν προσδιαλέγῃ, τὰ ψυχωφελῇ τούτου θαυμάζων καὶ συγγράμματα καὶ πο-
 νήματα, νῦν δὲ τὴν θεολόγον γλῶτταν προσεπαινεῖς καὶ οἱ τὸ τῆς σοφί- 25
 στείας ποικίλον ἐκθειάζεις καὶ εὐστροφον; ἢ τὸν νοῦν πρὸς τὴν τῶν δογμά-
 των ἄσειστον βάσιν καὶ ὄντως βασιλεῖον τρέψας ἔχεις καὶ τὰ πολλὰ τούτῳ
 προσομιλεῖς, αἰδοῦν τε τὸν ἄνδρα τῆς ἀρετῆς καὶ τοῖς ἐπαίνοις τούτου προσ-
 καρτερεῖς; τούτους γὰρ καὶ θαυμάζων ἐπήνεις ἔτι ζῶν καὶ φθιγγόμενος, τού-
 τοις δὲ καὶ προσετετήκεις σχεδὸν καὶ ὁσημέραι ταῖς σοφαῖς τούτων βίβλοις 30
 ἐγκύπτων οὐκ ἀνίης κατέχων ταύτας ἐν ταῖν χεροῖν καὶ πᾶν ἀναλεγόμενος
 εἴ τι κάλλιστον καὶ σωτήριον.

9. Ταῦθ' οὕτως ἔχει, ἢ μόνῳ προσανέχῃ θεῷ καὶ τοῖς θείοις τούτοις

10/11 σποδόν — ῥαντιζομένην] πρβλ. Ἐβρ. θ', 13.

8 καὶ ὁ δ. ἄλλ' ἄγε. 9 καθαρτήριον] καθαρώτερον 14 ἀριπάντου. 20 παρεστὸς.
 23 τῷ χρ. τὴν γλῶτταν = Χρυσόστομος. 25 θεολόγον γλῶτταν = Γρηγόριον τὸν Θεολόγον.
 27 βασιλεῖον = Βασιλεῖον τὸν Μέγαν.

καὶ ἱεροῖς συμπαραστατῶν ἀρχιερεῦσι θεοῦ τὸν κοσμικὸν τοῦτον συνικετεύεις
παύσασθαι κλύδωνα, ὃν ἀμαρτημάτων ἡμετέρων αὖραι συρρήξασαι μέγα τε
σμπνεύσασαι καὶ τυφωνικὸν καὶ τετριγὸς ὀλέθριον, φονικὸν ἡμῖν ἐμπνέον-
τα καὶ ἄγριον ἐπήγειρον καὶ χαρώνειον; ὃν δὴ κλύδωνα τοῖς σοῖς νοεροῖς
5 καὶ διορατικωτάτοις προῖδων ὀφθαλμοῖς κατὰ τὸν θεῖον καὶ ἱερὸν Σαμουήλ
(ὅλος γὰρ καὶ σὺ δοτὸς τῷ θεῷ καὶ προβλέπων τὰ ἔμπροσθεν) φθάνεις μὲν
ὑπερφρονῆσαι τῶν εἰς γῆν συρομένων, τῶν χαμαιζήλων τῶνδε καὶ καθ' ἡμᾶς,
πρὸς δὲ τὸ θεῖον καὶ οὐράνιον ὕψος ἀναδραμεῖν, ὃ οὐράνιος ὄντως ἀνθρω-
πος· οὐδὲ γὰρ ἔφερες, θειότατε δέσποτα, τοῖς ζῶσι τέως συγκαταλέγεσθαι
10 καὶ τὸ κοσμικὸν τοῦτο σκάφος ὁρᾶν οὕτω κλυδωνιζόμενον, ἅτε δὴ ὑπὸ τῶν
ἀναβραζομένων ταῖς ἡμετέραις ἀνομίαις ἀλλεπαλλήλων κυμάτων ἤδη καταρ-
ροθούμενον καὶ πρὸ τῆς ὥρας καταποντούμενον καὶ τὴν φθορὰν ὑπισχνού-
μενον. οὕτω τοῦτοις ἐνασμενίζων καὶ ὅλος προσανέχων θεῷ παρὰ τοῦτο
ὑρηνολογούντων οὐκ ἐπαίεις ἡμῶν, ὡς ἀπὸ γῆς φωνούντων καὶ ταπεινά τινα
15 φθειγγομένων πρὸς σὲ τὸν μετ' ἀγγέλων ὑμνολογοῦντα θεὸν καὶ μετὰ Παύ-
λου φωνοῦντα καὶ ὑφ' ὅθεν βροντῶντα, καὶ παρὰ τοῦτο οὐχ ἡμῶν ἐμπάξῃ τῶν
δούλων καὶ προσγενῶν, οὓς ἐξ ἀγαλῶν βρεφοκομήσας τῶν μητρικῶν ἐν καλῷ
καταρτίσας ἔχεις, ἐν εὐθείᾳ τρόποις παιδεύων, ἔργοις ῥυθμίζων ἐν ἀγαθοῖς, εἰς
βίου διευθύνων σεμνότητα, εἰς ἥθους εὐρυθμον καταρτίζων, παντοίοις σοφίζων
20 μαθήμασι, τέχνῃ στομίζων ῥητορικῇ καὶ εἰς παντοῖον εἶδος λόγου προσακονῶν.

10. Ἡμεῖς δὲ τὸ πᾶν ὑπερ ἐσμέν (ἀλλὰ μαρτύρεσθέ μοι πᾶς ὁ σεμνὸς
καὶ περιόδοξος οὗτος χορός, οἷδε δὲ πάντως καὶ ἡ σὴ θεία ψυχὴ), τῆς σῆς
σοφῆς παιδείας ἐπιγραφόμεθα καὶ εἵπερ ἄλλο τι τῶν ἀπάντων ταύτῃ σε-
μνούμεθα. οὐκ ἀπόχρη δὲ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ὅσον πρὸς ἰσχύος ἔστιν ἡμῖν εἰς
25 οὐκ ἐλάχιστον τιθέμεθα σπούδασμα κατόπιν τῶν σῶν θεοδρομημάτων εὐθύνε-
σθαι, ἀκριβῆ τε φέρειν ἡμᾶς εἰκόνα τῶν κατὰ σέ, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον αὕτη
παντοδαπῶν ἀρετῶν ποικίλοις διεμάρμυραι χρώμασι, καὶ θέλομεν ταύτην μὲν
μετεγγράφαι ἐν ἑαυτοῖς, ἀκριβῶς φιλοτεχνηθεῖσαν ἐς τὸ ἀρχέτυπον, ὁλοκλη-
ριάξουσάν τε καὶ ἀπαράλλακτον καὶ σοι πάντα τρόπον ἰνδάλλουσαν. πλήν ἀλλὰ
30 στενός τις ἄγαν ὁ πίνᾳς ὁ ψυχικὸς καὶ οὐδ' ὁ ζωγράφος νοῦς οὕτω ποικίλ-
λειν οἶδεν ὡς σὺ καὶ συγκεραννύειν τὰ χρώματα· σὺ γὰρ πάντα τὰ κάλλιστα
συλλαβὼν, ὅσα τὸν ἐντός, ὅσα τὸν ἔξω κοσμοῦσιν ἀνθρώπον, καὶ τεχνικῶς
πρὸς ἄλληλα ταῦτα συγκερασάμενος τὴν σὴν εἰκόνα χαρίτων λειμῶνα διε-
μορφώσω παντοδαπῶν ἀρετῶν ποικίλοις βάμμασί τε καὶ χρώμασι, καὶ εἰς
35 τέλεον ἐξετελέσθης τὸν ἀνθρώπον καὶ οἷον ἀρχῇθεν αἱ πλαστοργοὶ χεῖρες τοῦ

6 πρὸ βλ. Βασιλ. 1, α', 12. 16 φωνοῦντα] πρὸ βλ. Πράξ. ιε', 28. 35 εἰς τέλειον — ἀν-
θρώπον] Ἐφεσ. δ', 13.

4 x ω δ. ἐπιγείρον.

18 καταρτίσας.

16

θεοῦ διεπλάσαντο, εἰ μὴ καὶ μείζονα λέγειν ἔχει τις· ἐπεὶ μὴ τὴν πρώτην ἐντολὴν παρέβης θεοῦ, μηδὲ τὴν πρώτην γεγύμνωσαι γύμνωσιν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν καὶ πρώτην περιεβάλου στολὴν, ἀληθῆς μαθητὴς γεγονώς τοῦ πρώτου ἀρχιερέως καὶ σωτῆρος Χριστοῦ.

11. Οὐκ ἦν γάρ, ὃ περιίδοξον ἄθροισμα, ὁ μέγας οὗτος ἐν ἀρχιερεῦσι 5
φωστήρ τὸν σώφρονα σωφρονιζόμενος, αὐτὸς ἴσως μὴ σωφρονῶν, ἀλλ' ἦν ἀληθῶς σώφρων καθαριεύων τῷ πνεύματι. οὐκ ἔκαμνε καθ' ἐκάστην σχεδὸν ἐπισκεπτόμενος τοὺς ἐν φυλακαῖς καὶ τὰ ἐνδόντα τούτοις προσεπαρκῶν. δα-
φιλῆς ἦν τοῖς πενομένοις προμήθεια, ἀπαρέγκλιτος στάθμη τῆς Θέμιδος καὶ
ὑπὲρ τὰς ἀπὸ στιγμῆς εὐθείας γραμμάς καὶ τὰς γεωμετρικὰς ἀπάσας ἰσότη- 10
τας· στερρὰ τῶν ἀδικουμένων ἀντίληψις, καὶ μηδ' ἂν εἴ τι καὶ γένηται μεθή-
σειν τὸν ἀδικούμενον ἔφασκεν ὀδυνηρῶς οὕτω πάσχειν καὶ λυπηρῶς, ἕως ἂν
τὴν παρ' αὐτῷ γλυκεῖαν τε καὶ χαρίεσσαν Θέμιδα γλυκὺ παρασκιρτῶσαν τῷ
πάσχοντι καὶ προσμειδιῶσαν ὑπέφηεν. ὃ οἶος ἡμῖν δικαιοσύνης ἔλαμπεν
ἥλιος ἐξ οὐρανοῦ ὅλον διακυπτούσης καὶ φωταγωγούσης ἄικασαν τὴν ὑφ' ἡλι- 15
ον· ὃ οἷα λαμπὰς ἀληθείας ἐκ γῆς κατὰ τὸν Ψαλμῶδὸν ἀνατέλλουσα εἰς γῆν
αὐθις ἐκρύβη τε καὶ ἀπέσβεστο. ὃ πόσαι μὲν περιστοίχουν τὸν ἡμέτερον
ἥλιον Ἀρεταί, ὑπόσαι δὲ περιεχόρουον Χάριτες, περιεκύκλου χορός, ὡς ἐν-
τεῦθεν τις γεωμετρικούς τινας κύκλους ἂν ἐθεάσατο καὶ περικύκλους ἅμα καὶ
ἐπικύκλους καὶ τὸ τετραγώνου δὲ σχῆμα κατὰ τοὺς σοφοὺς γεωμέτρους προσ- 20
δεχομένους τῷ στερρῷ τοῦ φρονήματος· ἡ γὰρ ἐκείνῳ τετρακτὺς καὶ πρώτη
τῶν ἀρετῶν τοῦ λοιποῦ χοροῦ τῶν Ἀρετῶν προεξῆρχε καὶ τῶν Μουσῶν καὶ
τῶν Χαρίτων προῦκάθητο, ὁ δ' ἀρεταίνων ἐκεῖνος καὶ πάμφωτος ἥλιος ἀκτι-
νας ἐκ μέσου κύκλῳθεν ἦν ἐπιπέμπων ἡλιακὰς ὡς ἀπὸ κέντρου γραμμάς,
ἐμέ τε καταφωτιζούσας καὶ ἅπαν καταλαμπούσας τὸ συγγενές. 25

12. Ἄλλ' οἷμοι καὶ τοῖνον οὗτος ἀπέκρυπτο, τίσιν οὐκ οἶδα νέφεσιν
ὑποκαλυφθεῖς, κἀντεῦθεν ὡς ἐν ἀσελήνῃ νυχτὶ καὶ βαθυτάτῳ σκότει πλαζό-
μενος περιφέρομαι. ἀλλὰ πῶς ὑποίσω τὸ πάθος; πῶς τὴν τοσαύτην συμφο-
ρὰν ἀποκλάύσομαι; πῶς τὸ τοσοῦτον τῶν εἰσφρησάντων μοι κακῶν ἐκτραγω-
δήσω συμφύρημα; τὸ στερρὸν τοῦ γένους ἔρεισμα πέπτωκεν, ἡ λαμπρὰ τού- 30
του κόσμησις ἐπιλέλοιπεν. κέκλεισται τῶν ἀρετῶν τὸ ταμεῖον· ἡ στάθμη
τῆς δικαιοσύνης ἀφῆρπασται· τὸ φαιδρὸν τῆς σωφροσύνης ἀγλάϊσμα περιή-
ρηται· τὸ τῶν Μουσῶν οἷχεται καταγώγιον· τὸ τῆς δικαιοσύνης κέκρυπται
κόσμημα· ὁ εὐπρεπὴς τῆς Ἐκκλησίας κόσμος ἠφάνισται, τὸ κοινωφελές καὶ

14 δικαιοσύνης ἥλιος] Μαλαχ. δ', 2.

16 Ψαλμῶδόν] πρὸς λ. Ψαλμ. πδ', 11.

3 κ ὦ δ. περιεβλήω.

19 γεωμετρικούς] γεωμετρικά.

πάνδημον χάρισμα, τῶν θεῶν ἀνακτόρων ὁ ἀρχηγός. ἐπειδὴ, καὶ μὴ τῷ
θρόνῳ, ἀλλὰ γε δὴ φρονήσει παντοῖα καὶ σοφία παντοδαπῇ καὶ ἀπάσαις ὁ
μέγας ἐκεῖνος ἐπιλάμπων ταῖς ἀρεταῖς, τῆς συνόδου πάσης προὐκάθητο, παρὰ
ταῦτα δὴ καὶ προτιμώμενος καὶ προθρονιζόμενος· δεῖσαν γὰρ ταύτην λόγοις
5 εἶπεῖν, δίκαιόν τε κρίμα στοχάσασθαι καὶ γνώμην ὀρθὴν ἀποφύνασθαι, μό-
νον ἦν διαστεῖλαι τὰ χεῖλη συνόδῳ μέσῃ συνθεμιστεύοντα τὸν ὑπέρτιμον καὶ
παραυτὰ τοῖς λόγοις τούτου ξυνεῖπετο καὶ ξυνεγνωμάτευσεν. καὶ ἦν ἡ ἐκεῖνου
πυρίπνους γλῶσσα γλῶσσα συνοδική καὶ τοῦ ἐνὸς ἐκεῖνου στόμα τὸ σοφόν τε
καὶ μελιχρὸν καθέδρας ὕλης στόμα πρεσβυτικῆς καὶ τοῦ ἱεροῦ συνεδρίου βάσις
10 ὄντως καὶ στήριγμα. ναὶ μὲν γὰρ αὕτη τῆς σοφῆς ἐκεῖνου καὶ γλυκείας γλώτ-
της ἐξήρτητο, ἐπεὶ καὶ πλεῖσται χάριτες λόγων τοῖς ἐκεῖνου χεῖλεσιν ἐξεχέ-
οντο, καὶ ταύτης ἦν κανὼν τε καὶ στάθμη πρεσβυτικῆ καὶ ὄντως θεόπνευ-
στον ἐγκαλλώπισμα. καὶ ποτε μεγάλου κλύδωνος ἐμπεσόντος αὐτῇ καὶ τῆς
θείας καὶ ἱερῆς κιβωτοῦ, τῆς τοῦ θεοῦ Σοφίας, τοῖς ἀλλεπαλλήλοις κύμασι
15 ταραττομένης τῶν ἀντιθέσεων, ἐκεῖνος (ὦ τῆς σοφῆς καὶ πυρίπνου γλώτ-
της ἐκεῖνης καὶ μελιχρᾶς, ὦ πλούτου σοφίας, ὦ βάθους γνώσεως) ἐκ μέσου
ταύτην τοῦ κλύδωνος καὶ τῶν κυμάτων ἀνείλκυσεν. οἶδας ὁ ἱερὸς σύλλογος
καὶ ὁ περιδοξὸς οὗτος χορὸς ἐκεῖνον δὴ τὸν κλυδωνισμόν, ὃν δογματισταὶ και-
νοὶ τινες ἀνερρίπισαν, δεινὸν δέ γε καὶ ἀλλεπάλληλον ἡμῖν ἐπήγειραν τῶν κυ-
20 μάτων τὴν ἐπανάστασιν.

13. Οὕτως ἐφ' ἅπασιν ἀρεταίνων ὁ μέγας αἰδέσιμος ἦν καὶ παρὰ πάν-
των διὰ τὸν λόγον σεβόμενος· οὕτω παρὰ πᾶσιν ἔκειτο στόμασιν, οὕτω παν-
ταχοῦ θρυλούμενος ἦν καὶ πρὸς τὰ τῆς οἰκουμένης ἔφθανε πέρατα. οἱ γε
μὴν βασιλεῖς καὶ τὸ περιδοξὸν προσγενὲς καὶ βασιλείον πολλοῦ τιμῶντες ἦσαν
25 καὶ τοῦ παντὸς ἀνταλλάττοντες· τίνοι γὰρ τῶν ἀπάντων ἡγνόνηται ὅσαι τῷ με-
γάλῳ χρησταὶ πράξεις ἐπέλαμπον καὶ ὡς κράτει λόγων ἀπάντων σοφιστῶν
ὑπερίπτατο; ὦ λόγων χάριτες μετ' ἐμβριθοῦς τινος τῆς συνθήκης καὶ μεθ'
ὅσης τῆς γλυκύτητος ἄδουσαι· ὦ νοῦς οὐράνιος, νοῦς ἀσύγκριτος· ὦ διανοίας
μέγεθος, ὦ νοὸς εὐπορία, ὦ νοημάτων συνεχεῖς καὶ ἀλλεπάλληλοι ἐπιστοιβασμοί·
30 ὦ γλῶσσα γλυκυφραδὴς καὶ πυρίπνοος, τῇ τοῦ νοὸς ὀξυκινήσῃ συντρέχουσα
καὶ τοῖς ἀθροιζομένοις διακονοῦσα νοήμασι καὶ μελισταγεῖς οὕτω τοὺς λόγους
καὶ κατὰ ποταμὸν ὠκύρροον ἀποστάζουσα. οὐδὲ γὰρ ἦν τῷ μεγάλῳ καιρὸς
ἐνθυμημάτων, ἀλλ' οὐδὲ χρόνος νοήσεως, ἀλλ' ἐν ἀκαρεῖ ταχύτερον ἀστρα-
πῆς ὡς ἐξ οὐρανοῦ ὅλον τοῦ σφετέρου καὶ οὐρανοῦ νοὸς τοὺς λόγους ἤφειε,
35 πυκνότερον ἀστραπηβολῶν ταῖς ἀθροιζομένων ἐνθυμημάτων καὶ νοημάτων λαμ-

16 ὦ πλούτου σοφίας, ὦ βάθους γνώσεως | Ἐφεσ. ια', 33.

13 καὶ ὦ δ. ἐγκαλλώπισμα.

32 ὠκύρρον.

πρότῃσι. καὶ γὰρ μὲν πρὸς τὸ γράφειν ἐς ὅσον ἦν τάχος τοὺς δακτύλους ἐπέ-
τεινον καὶ (εἰ περιττόν τι φράσαι καὶ κομπηρόν) γραμματέως κάλαμος ὀξύ-
γράφου ὁ ἐμὸς κάλαμος ἦν· ἀλλ' οὐδ' ὥς ἐξήρκουν οἱ κοῦφα πρὸς τὸ γρά-
φειν πεταννόντες τῆς σφετέρας δάκτυλοι δεξιᾶς, ἀλλ' ἦσαν ἡμίση τὰ τῶν
στοιχείων χαράττοντες, ἀλλόκοτά τινα καὶ δυστέκμαρτα τὰ γράμματα σημαί- 5
νόμενοι. πυκνοὺς γὰρ ἐκεῖνος καὶ ὑπὲρ τὰς χειμερινὰς νιφάδας ἤφειε τοὺς
λόγους, ὥς ἀπὸ τινος βιβλίου ἀναλεγόμενος καὶ τὰ διπλᾶ περικλύζων τοῖς
κρουνοῖς τῶν λόγων ἀνάκτορα. ἀλλ' ὦ πόσα τῶν ἐκείνου προτερημάτων πα-
ρατρέχων ὁ λόγος οὐκ ἔχει πάντως συγγράψασθαι· ὦ πόσων χαρτῶν φακέ-
λους εἶχον ἐπιστοιβάσαι, εἰ τὰς ἀρετάς, ὅπως ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀρχιερεὺς 10
ἐπλούτει, ὁ λόγος εἶχε διενεγκεῖν· οἴ(μαι γὰρ ὥς μέγαν ἂν ἐκ τούτων καὶ
προσχορῇ τὸν λόγον συνεστησάμην καὶ ταῖς ἀκοαῖς ὥς ὄντως πολέμιον· ἀλλ'
εἴργει με νόμος οὗτος ῥητορικός καὶ στενοῖ μου τὴν γλῶτταν καὶ βραχυλο-
γεῖν ἀναγκάζει με, ἔθεςι βραχυτέροις καὶ μικροῖς τισιν ὕροις περιγραφόμε-
νος· ἐθέλει γὰρ τηρεῖσθαι πάντως ὁ νόμος οὗτος ὥς τὰ πολλὰ καὶ ὅποτε 15
τοὺς οἰκείους κειμένους περιπαθέστατα μονωθεῖ καὶ ὅποτε δακρυόεντας λόγους
ἐλεγεῖσι γράμμασι μελετᾷ.

14. Ἄλλ' ὦ τί σου πρῶτον θρηνήσω, σοφώτατε καὶ ἀγχιθῆς δέσποτα; τί
δ' ἐποδύρωμαι δεύτερον, τί δ' ὕστατον ἀποκλαύσομαι, ὃ ἡμέτερον καύχημα, ὃ πε- 20
ρίδοξον σεμνολόγημα, ὃ περιθρύλλητον ἡμέτερον μεγαλύχημα, ἧθους παντὸς ἐπ-
ανόρθωσις, ψυχῆς ἐμῆς ἐπικόσμησις; σύ με γὰρ καὶ βίω σεμνῶ καὶ λόγοις παντοί-
οις καὶ ἧθεςι χρηστοῖς βρεφόμεν ἀνήγαγες καὶ πᾶσι τρόποις ἐπλούτισάς τε καὶ
συνεδόξασας· καὶ ἵνα τὰ πολλὰ συνελών, ὃ περίδοξον ἄθροισμα, διὰ βρα-
χέων ἐπιτροχάσω τὸ πᾶν· τοῦ Νέων Πατρῶν εἵρηκέ τις ἐμὲ μόνον ἀδελφι-
δοῦν, καὶ παραυτὰ σέμνωμά μοι τ(ὸ ῥ)ῆμα τοῦτο μόνον ἐπῆν· καὶ γε τὸ ῥῆμα 25
τοῦτο οἷα δὴ περὺσσον ἀπανταχῇ με περίβλεπτον ὥς προσγενῆ τούτου
παρέπεμπε καὶ οὔτε γένος ἐντεῦθεν διηρευνᾶτό μου, οὔτε λόγος οὔτε τις τρό-
πος ἕτερος ἐξητάζετο, ἀλλ' ἤρκει μοι μόνον τὸ προσγενὲς εἰς πᾶν ὃ τι τί-
μιον. τό γε μὴν λοιπὸν συγγενὲς τούτῳ μόνῳ ἢ τῷ γένει καὶ τοῖς τρόποις
ἐνεδόξατο, καὶ ταῦτα τῶν εὐ γεγονότων ὃν καὶ περιφανές, ταῖς πρώταις τε 30
σεβαζόμενον τῶν τιμῶν καὶ παντὶ τρόπῳ περιδοξούμενον. τοιοῦτος ὁ ἐμὸς
φωστήρ ἀπανταχῇ τῆς οἰκουμένης διέθεε, καὶ οὐ μόνον αὐτὸς ἑαυτὸν ἐκό-
σμει, οἷς πολλοῖς ἐκεῖνος ἐπλούτει τοῖς ἀγαθοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς τούτῳ προσ-
φκειωμένοις ἀφορμὰς ἐδίδου κοσμεῖσθαι καὶ παρὰ πάντων αἰδεῖσθαι καὶ περι-

2 γραμματέως κάλαμος] πρβλ. Ψαλμ. μδ', 2.

8 τῶν] κ ὡ θ. τοῦ.
25 τ(ὸ ῥ)ῆμα] συμπλ. ἡμετ.

9 φακέλλους.

11 οἴ(μαι γὰρ)] συμπλ. ἡμετέρα.

22 βρεφώ-

28 εἰρκεῖ.

βλέπεσθαι. ὦ οἷου κηδεμόνος, οἷας δόξης ἐστέρημαι· ὦ οἷον ἐζημίωμαι σε-
μνολόγημα, οἷον δὲ προσαφήρημαι καὶ τὸν πλουτισμόν. ὥχοντό μοι αἱ κατ'
ἀνθρώπους ἐλπίδες, αἱ παρ' ἐκείνῳ μόνῳ μοι παρηώρηται· ὥχοντο νε-
κρωθεῖσαι καὶ συναπονεκρώσασαι, εἰ μὴ πως πρὸς κρείττονά τινα καὶ τιμι-
5 ωτέραν τῶν τῇδε βίωσιν ταμειυόμενος ἄνωθεν χρηστάς ἐλπίδας ἡμῖν ἐκεῖνος
διδοῖ· οὕτω γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν ταῖς ἐκεῖνου πεποιθότες εὐχαῖς.

15. Αὐταῖ σοι παρ' ἡμῶν αἱ λογικαὶ δεξιώσεις, ὦ σοφώτατε δέσποτα·
τοιαύτας σοι τὰς χάς ἐναγίζομεν· τοιαῦτά σοι τῷ λαμπρῷ τὴν σοφίαν καὶ
πολυόλβῳ ταῖς ἀρεταῖς τὰ πενθικὰ προσεπισπένδομεν μελωδήματα, τόλμαν
10 σοι τοιαύτην τετολμηχότες, ἣν ὁ πρὸς σὲ θερμὸς ἡμῶν ἔρωσ ἠρέθικε καὶ
δουλόσυνος. σὺ δέ μοι προσίεσο ταύτας, ὦ θεία καὶ σοφωτάτη ψυχή, κἄν
πόρρω τῶν σῶν ἀρετῶν καὶ τῆς σῆς σοφίας ὑπερελήλανται, δάκρυσιν ἐπιλει-
βομένας μονωδικοῖς, ἀρωματοφορίαις πληρουμένας παντοδαπαῖς καὶ νεχυσίμοις
ἐθίμοις καὶ παντοίαις ἄλλαις προσαγωγαῖς· καὶ μὴ λήγοις ἄνωθεν ἐποπτεύων
15 ἡμᾶς, ἀγχίθιβε δέσποτα, ἀνωτέρους τε τοῦ κοσμοῦ τούτου κλύδωνος συντη-
ρῶν καὶ τῶν ὀσημέραι περιστοιχιζόντων ἡμᾶς ἀλλεπαλλήλων ἀνιαρῶν. ὄρᾳς,
ὀπόσος οὗτος ὁ κλύδων ὁ κοσμικός, πηλίκος ὁ σάλος τῶν συμφορῶν· ὄρᾳς,
ὅπως φοραῖς κυμάτων πυκνὰ προσεπαναστατούσαις ἡμῖν ἄλλαις ἐπ' ἄλλαις
καταποντούμεθα· ὄρᾳς, ὅπως ἄλλοτε ἄλλη προσκινδυνεύοντες τῇδε κάκεισε
20 περιφερόμεθα καὶ (τὸ τῆς τραγωδίας) πολλοῖς διαύλοις κυμάτων φορούμεθα.
μὴ κάμοις οὖν οὕτω ποιῶν, ἀγχίθιβε δέσποτα, ἄνωθεν ἐποπτεύων ἡμᾶς, πρε-
σβεύων ὑπὲρ ἡμῶν καὶ δεξιᾶν ἡμῖν ὀρέγων καὶ κουφίζων τοῦ κλύδωνος.

3.

25 *Τοῦ αὐτοῦ ἐπιτάφιος εἰς τὸν πανσέβαστον καὶ πάνσοφον λογοθέτην
κύριον Δημήτριον τὸν Τορνίκην.*

1. Νῦν εἴπερ ποτὲ θρηνοῦσιν οἱ λόγοι τὸ καλλίστευμα τούτων, τὸν λο-
γοθέτην, ἀνακαλούμενοι, τὸ μέγα ῥητόρων κράτος, τὸ τῶν Μουσῶν καταγώ-
γιον. καὶ σιγᾶν μὲν ἀγαπῶσιν οὗτοι, ἐπεὶ καὶ τὸ πυρίπνουν τοῦ λογοθέτου
30 στόμα σεσίγηκεν, ἵνα κἀνταῦθα τὸν ἄνδρα μᾶλλον τιμήσωσιν· ἀλλὰ γε τῷ
πανδῆμῳ καὶ κοινῷ τούτῳ πάθει φιλοτίμως μάλα νυττόμενοι γοερώτερον ἀνα-
καλεῖσθαι τοῦτον φιλονεικοῦσι, τὸ τῆς ζημίας ἀποκλαιόμενοι μέγεθος. οὐ μόν-
ον γὰρ οὗτοι τὸ τούτων ἐζημίωνται σέμνωμά τε καὶ καλλιτέχνημα, ἀλλὰ γε καὶ

20 τραγωδίας] Εὐρύτ. Ἐκβάτης 29 Dind. 25 x ω δ. φ. 883-94.

14 x ω δ. λίγους.

ξύμπαν τὸ κοινὸν καὶ πάνδημον χάρισμα· οἱ μὲν γὰρ πενθοῦσι τὸ λόγιον, οἱ
τὰ τῶν λόγων πρεσβεύουσιν· οἱ δὲ ὃν ἀφήρηνται κόσμον μετὰ δακρύων ἐπι-
ζητοῦσιν, οἱ τῇ συγλήτῳ τετάχεται· ὁ μὲν βαθὺ στεναρίζει καὶ τὸ πρᾶον ἐπι-
ζητεῖ, ὁ δὲ τὸν ταπεινόφρονα νοῦν ὑψηλῷ μάλα καὶ σταθιρῷ φρονήματι καλ-
λυνόμενον· ἄλλος ἀνακαλεῖται τὸν εὐεργέτην, ἕτερος τὸν παρήγορον καὶ ἄλ- 5
λος ἄλλο τι τῶν ἐκείνου καλῶν (πολλὰ δὲ ταῦτα πάντως καὶ ὡς οὐκ ἂν τις
ῥαδίως ἀπαριθμήσαιο) λόγου καὶ μνήμης ἄξιον· καὶ τοῦ καταλόγου δὲ τῶν
πολλῶν τοῦ λογοθέτου καλῶν γίνεται μεγίστου πένθους ὑπόθεσις· ὑπανάπτε-
ται δὲ καὶ κοινὸν ἅπασι πένθος καὶ πολύκρουνον ἐκχεῖται τὸ δάκρυον. ὦ
κοσμικοῦ τούτου πάθους· ὦ κοινῆς συμφορᾶς καὶ πανδήμου ταυτησὶ σκυθρω- 10
πότητος, αἱ τὸν ἐμὸν τοῦτον λόγον συνθρύπτουσί τε καὶ περικόπτουσι καὶ
πρὸς κλαυθμὸν κινοῦσι τοῦτον καὶ δάκρυα.

2. Κεῖται μὲν ὁ καλὸς λογοθέτης καὶ ἡ πυρίπνοος καὶ γλυκεῖα γλῶσ-
σα σιγᾷ, ἐμπικραίνονται δ' οἱ λόγοι τῷ πάθει καὶ τῷ κειμένῳ συγκαταπί-
πτουσιν. ὦφελον λίθου φύσιν ἂν ἠλλαξάμην, ὡς μήτ' αἰσθῆσθαι ταύτης τῆς 15
συμφορᾶς, μήτε τὴν φωνὴν ὅλως προῖσθαι, ἀλλ' ἐνεὸς μένειν καὶ ἄναυδος
ὑπὸ τοῦ πάθους τούτου πεδούμενος· καὶ τούτου μὲν ἡυχόμεν τυχεῖν, δα-
κρύων δὲ ῥοὴν οὐκ ἤθελον ἐπιλελοιπέναί μοι, ἵν' ἐν τούτῳ τὸν τῆς Νιόβης
λίθον ἐτύπου καὶ οὕτως ἐξ ἀναισθησίας εἰς πάθος αὐτῆς αἰσθανομένου μετε-
τυπούμην, θρηγῶν διὰ τὴν τοῦ πάθους αἰσθησιν ὁ εἰς λίθον παγεῖς ἀναισθη- 20
τον. ὦ δυστυχῆς ἐγὼ λογογράφος, ὃς τὸν τοῦ λογοθέτου θάνατον, οἶμοι, τοῦ
λόγου τοῦδε προσεστησάμην ὑπόθεσιν· ὃς τὸν τούτου τάφον δακρυόεις οὕτω
περιϊστάμενος σκυθρωπὰ γράφειν ἐθέλω καὶ λογοπενθεῖν ἐπιτύμβια, πρὸς
ὃν ἔδει με πάντως τῆς τῶν Ἰλλυριῶν πρέσβιν ἐπαναζεύξαντα ἄσματα περι-
άδειν μᾶλλον χαρμόσυνα καὶ χαρίεντα τούτῳ προσφωνεῖν εἰσιτήρια. ὦ τολ- 25
μηρὸς ἔγωγε ῥήτωρ· τίνα ταύτην τόλμαν λαβὼν ἀνδρὸς τηλικούτου τάφον
τοῖς ἐμοῖς λόγοις κοσμεῖν ἐθέλω, μὴ μόνον ἐπ' ἀρεταῖς ἀπάσαις ἐνσεμνυνο-
μένου, ἀλλὰ καὶ ἑυμπάσῃ σοφίᾳ περιβοήτου καὶ τῶν λόγων ἀναζωσασμένου τὸ
κράτος καὶ τούτους μᾶλλον ἐκείνου ἢ ἐκεῖνον οὗτοι καὶ σεμνύναντος καὶ κο-
σμήσαντος; ποῖαν ἰδέαν λόγων ἢ ποῖαν ἁρμονίαν τούτοις ἐφαρμοσάμενος τὸν 30
προσέχοντα τούτῳ λόγον ἐκτραγωδήσω καὶ περιλαλήσω κειμένῳ τούτῳ τὸν
ἐπιτάφιον; ὅσαι γὰρ οἶμαι σοφῶν ἐπιχειρήσεις καὶ ἁρμονίαι, ὅσαι γλῶσσαι
ῥητόρων, ὅσαι φωναὶ ποιητῶν ἐκτραγωδοῦσαι περιπαθέστατα, ἐς ταῦτόν ἅπα-
σαι συνελθοῦσαι ἐλάττω τοῦδε τάνδρὸς τὸν λόγον μὴ ὅτι γε τὸν ἄξιον αὐ-
τῷ προσενέγκωσι. τῆς ἐκείνου δὲ μελιχρᾶς καὶ γλώττης ἦν καὶ φωνῆς τὸ 35

18 καὶ ὦ δ. ἐπελελοιπᾶναι.

22 δακρυόεις.

27 ἐπαρ' ἐταῖς || ἐνσεμνυνομένου] ἐνσε-

μνύμετο.

τοῖς μεγάλοις ἐπιχειρεῖν καὶ κρείττω ταῦτα κατασκευάζειν καὶ τιμιώτατα με-
γέθει σοφῶν ἐννοιῶν κομψεία τε καὶ γλαφυρότητι λέξεων, μετὰ κάλλους ῥητορι-
κοῦ καὶ συνθήκης σοφιστικῆς ἀποστοματιζομένων καὶ κατὰ ποταμούς ἐκχρουνιζο-
μένων καὶ τῶν ἄγαν ὀξυγράφων γραμματέων τὸν κάλαμον (προφθανόντων) ἐγὼ δὲ
5 τί χρήσομαι; πότερον σιωπήσω τυγχάνοντος ἐργώδους ἢ καὶ τελέως ἀνεφίκτου
τοῦ πράγματος, ἢ περιλαλήσω τοῖς ἐμοῖς λόγοις τῷ τάφῳ καὶ θρηνήσω νῦν
ἐπιτύμβια; καὶ δέδοικα, μὴ μᾶλλον τοῖς ἐμοῖς ἀκοσμήσω λόγοις τὸν τοῦς λό-
γους κοσμήσαντα, σεσοβημένος καὶ ταῦτα τῷ πάθει καὶ συγκεχυμένος τῇ συμ-
φορᾷ καὶ κινούμενος ἄρτι πρὸς δάκρυα· δυσεπιχείρητον γὰρ πάντη καὶ ἐργω-
10 δέστατον, μὴ μόνον τοῖς ἐμοῖς τοῦτο λόγοις, ἀλλὰ μηδὲ τῶν ἄγαν σοφῶν
τὰς ἀρετὰς ὅποσας εἶχεν ἐκεῖνος διενεγκεῖν καὶ τοῖς ἐκείνου καλοῖς τούτους
ὅλως παρεξετάζεσθαι· πλήν, ὥσπερ ἦν ἡμῖν καὶ ξύμπασιν εὐμενὴς ὁ μέ-
γας ἐκεῖνος ἀνὴρ, οὕτω δὴ κἀνταῦθα τοῖς οὐκ ἀξίοις ἐκείνου λόγοις συγ-
γνώσεται.

15 3. Καὶ εἰ μὲν τοῖς ἐκ γένους τε καὶ πατρίδος ἐκεῖνος ἤθελεν ἐνσεμ-
νόνεσθαι (ἦν γὰρ καὶ τοῦτ' ἐκεῖνος φιλοσοφῶν, τὸ μὴ τοῖς ἔξωθεν τινὰς καλ-
λωπίζεσθαι), πάντως ἂν οὐκ ἂν μεγίστων τε καὶ πολλῶν ἐγκωμίων ἠπό-
ρησα, ὥς καὶ μέγαν ἐκ τούτων καὶ προσκορῇ συστήσασθαι· οἱ τὸν ὑμνητήριον,
νόμους ἐγκωμίων τηρῶν καὶ τοῦ περιφανοῦς γένους τοῦτον καὶ τῆς πατρίδος
20 αὐξάνων καὶ περικαλλόνων τοῖς περιδόξοις καὶ σεμνοῖς διηγήμασι. τίς γὰρ
οὐκ οἶδε· τὰς ἐν Βοιωτίᾳ Θήβας τὰς Καδμικάς, ὥς πόλις αὐταὶ περιφανῆς,
περίδοξος, πᾶσιν ἐνευθηνουμένη καλοῖς καὶ τὸ τῆς ἀρχαιότητος αἰδέσιμον πε-
ρισφύζουσα, καὶ τὸ γένος δὲ τὸ Τορνίκιον, ὥς ἀνέκαθεν εὖ γεγονός ἐστι καὶ
περίφημον, κἀν ταῖς χρονικαῖς δὲ περὶ τῶν κατὰ τοὺς ἄνω χρόνους βεβα-
25 σιλευκότην βίβλοις τε καὶ συγγράμμασι παντὶ τρόπῳ περιδοξούμενον, ἵνα μὴ
τὸ ἀρχαιότερον ἀναδράμω γένος, εὐγενὲς ὃν τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν καὶ πε-
ρίκλυτον; ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος οὐκ ἡγάπα τούτοις σεμνόνεσθαι μηδὲ τοῖς ἔξωθεν
περικαλλύνεσθαι σεμνώμασί τε καὶ ὠραῖσμάσιν (εἶα γὰρ τὰ κενὰ ταῦτα φιλο-
τιμήματα τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα στρεφομένοις καὶ τοῖς τοιούτοις σεμνουμέ-
30 νοις, τοῖς μέγα τε κυδρουμένοις ἐπ' εὐγενείᾳ καὶ φουσωμένοις ἢ καὶ δοξου-
μένοις ἐπὶ κενόις), σοφία δὲ μᾶλλον καὶ συνέσει καὶ παντὶ τρόπῳ χρηστῷ
καὶ παντοίοις ἡδεσι περικαλλέσιν ἐνωραΐζεσθαι, μᾶλλον δὲ τὴν ψυχὴν ἔσπευ-
δεν ἐξευγενίζειν ὥς τὰ πολλὰ καὶ καλλύνειν ταύτην ταῖς ἀρεταῖς, ἐπ' αὐτὰ
δὴ καὶ τρέψω τὸν λόγον, εἴ πως καὶ ὁ πενιχρὸς οὗτος λόγος τοῖς ἐκείνου
35 προτερήμασιν ἐγκαλλωπισθῇσεται.

21 α ὦ δ. πόλεις — περιφανεῖς.

30 φουσουμένοις.

4. Ἦνεγκε μὲν οὖν οὕτω τοῦτον ἡ περικαλλὲς αὕτη πόλις, αἱ Θῆβαι, κλάδον εὐγενοῦς ῥίζης ἐκ πρώτης (ὅ φασι), χρηστοῖς ἡθεσί τε καὶ τρόποις εὐθαλῇ καὶ κατάκομον· ἐπεὶ δὲ γῆς ἀπῆρε πατρώας συμμεταναστεύων τῷ Ἀβραάμ καὶ ἔτι τρυφερευόμενος ἐπὶ τὸ μεγακλεῖς τοῦτο τῆς Βύζαντος ὄνομα, τὸ τῶν λόγων ἔδαφος, ἤκεν (οὐδὲ γὰρ πάντως ἔξω τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ 5 πρέποντος μὴδὲ πόρρω προνοίας θεοῦ τὸ μὴ τὸν εὐθαλῇ τοῦτον κλάδον ἐνταῦθα μεταφυτευθῆναι δεικνύειν τε καὶ στελεχωθῆναι καὶ πρὸς μήκιστον ὕψος καὶ καλλιστέλεχον αὖξιν ἀναδραμεῖν), ἐνθα τὸ μέγα σέμνωμα τοῦτο δὴ καὶ βασιλείον, ἐνταῦθα τοῖς ἀρίστοις τῶν παιδευτῶν προσωμίλησε· καὶ τῇ τῆς φύσεως εὐκληρίᾳ τῶν ὀμηλικῶν πάντων κρατήσας γραμματικῆς μὲν οὐδοτιοῦν 10 παρεῖκε λαθόν, ῥητορικῆς δὲ τὸ κάλλος τῆς φράσεως ἅπαν ἀπανθισάμενος καὶ τὴν ἀληθῆ πειθῷ ταύτης ἀναλεξάμενος τὸ ψεῦδος ἅπαν ἐξέκλινεν. οὕτω γοῦν τὸ κράτος τῶν λόγων ἀναδυσάμενος, τὸν μέγαν ὄλβον τῆς σοφίας πεπλούτηκεν. ἐνθεν τοι καὶ βασιλεῖς μακρὸς ἐξ οὗ χρόνος ἐκείνον ὑπερηγάσθησαν, καὶ ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν ὑψοῦντες αὐτὸν καὶ ἀναβάσεις ταῖς αὐτῶν καρδίαις τιθέμενοι 15 καὶ περὶ τῶν ἐκείνου μελετῶντες τιμῶν εἰς τὰς πρώτας τιμὰς ἀνήγαγον· ὁ δὲ μήτε ταῖς τιμαῖς καὶ τοῖς τῶν ἀξιομάτων ὄγκοις προσεπαρθείς, μήτε δὲ τῷ τῆς τόσης σοφίας χύματι κυδρωθείς ταπεινοφροσύνην ἡγάπα μᾶλλον καὶ ἀκραίφνης ταύτης ὑπόδειγμα τοῖς ξύμπασιν ἐπεδείκνυτο. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τὴν ἐκείνου σοφίαν, ὡς εἰς μέγα καὶ αὕτη πλάτος, ὡς καὶ τοῦ Σολομῶντος, ἐφή- 20 πλωτο; τίς τὴν πυρίπνου ἐκείνου γλῶσσαν καὶ μελιχρὰν ὄλως ἡγήνησεν, ὡς καὶ τοῦ Ὀρφέως γλυκυτέραν τε καὶ ἐναρμοστοτέραν πεπλούτηκεν; φρονήσεως δὲ περὶ τί χρὴ καὶ λέγειν, ἥ τὰς τῶν ἐθνῶν βουλὰς διεσκέδαζε; καὶ τὰς δυσδιαλύτους δὲ τούτων συζητήσεις καὶ συστροφὰς ὡς ἰστὸν ἀράχνης διέλυε καὶ στρεπτάς τὰς φρένας ἐκείνων πρὸς τὰς τῶν κρατούντων βουλὰς 25 μετετίθει τε καὶ μετήγεν, οὐχὶ παρὰ τὸ τυγχάνειν ἐκείνους ἐσθλοῦς, καθάφησιν Ὅμηρος, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον δυστρόπους τε καὶ μεγαλορρήμονας καὶ τῶν σφετέρων βουλῶν ἅπαντα σπεύδοντας ἐξαρτᾶν, ἀλλὰ παρὰ τὸ σοφὴν ὑπερβαλλόντως εἶναι καὶ ἰσχυρὰν τὴν τῆς ἐκείνου γλῶττης πειθῷ. οἷος ἐκεῖνος πολὺς συνέσει καὶ (κατὰ τὸν παροιμιαστὴν) “νοῆσαι λόγους φρονήσεως, 30 δέξασθαι τε στροφὰς λόγων”. ὅποῖον δὲ καὶ τοῦ νοὸς ἐκείνου τὸ σταθιρὸν, καθαρὰ πάντως καὶ βαθεῖα φρενὶ (κατὰ τὸν θύραθεν αὐτῆς σοφόν) κεδνὰ βλαστῆσαι βουλευματα.

14/15 ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν] Κορ. 2, γ', 18 || ἀναβάσεις — τιθέμενος] πρὸς. Ψάμ. πγ', 6.
20 Σολομῶντος] Σρ. α', 1—3. 24 ὡς ἰστὸν ἀράχνης] Corp. paroem. 2, σ. 465. 25 στρεπτάς τὰς φρένας] πρὸς. Ἰλ. 1Ε, 203. 30 Παροιμ. α' 2, 3. 32/33 βαθεῖα — βουλευματα] Αἰσχύλου Ἐπτὰ ἐπὶ Θῆβαις 593—594 Dind.

3 καὶ ὁ. ἐπειθε.

14 ὑπερηγάθησ.

5. Ἄλλ' ὦ, τίς τὸν μέγαν ὄλβον τῆς σοφίας ἀποσυλήσας κατέκρυψε, τὸ τῆς φρονήσεως ἄγαλμα, τὸν συνετὸν ὄντως καὶ ἀριστόβουλον; τίς τὸ τῶν λόγων ταμεῖον κατέκλεισε, τὸ τῶν σοφιστευόντων ἢ καὶ θεμιστευόντων ἀγλαΐσμα; τίς ἐν ἀφανεί τὸν τοσοῦτον θησαυρὸν κατεστήσατο καὶ ἀνημμένους ἡμῖν
5 ἀντὶ τοῦ θησαυροῦ παρέσχε τοὺς ἄνθρακας; ὦ, πῶς ἡ πυρίπνους καὶ μελιχρὰ τοῦ λογοθέτου γλῶττα σιγᾷ, ἐγὼ δὲ καὶ γλώττης εὐμοιρῶ καὶ φωνῆς καὶ λόγους ἐλεγείους τε καὶ περιπαθεῖς καὶ θρήνους, οὕς ἀποτροπιάζομαι, φθέγγομαι. ὄφελον ἀμοιρῆσαι τούτων καὶ γλώττης καὶ φωνῆς καὶ χειρῶν· τί γάρ χρὴ ταύταις ἐπὶ τηλικούτῳ πάθει διακονεῖν καὶ λόγους οὕτω θρηνῶδεις
10 ἐπικειμένῳ τῷ σοφῷ λογοθέτῃ προσφθέγγεσθαι; ἀλλὰ τί δὴ παρεῖς τὰ τῆς ψυχῆς μείζω καὶ τελεώτερα ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν ἐπαινεῖν ἐθέλω τὸν ταῖς ἀρεταῖς ὑπερλάμπαντα; τίς τούτου πλέον τὴν ταπεινοφροσύνην ἡγάπησεν ἢ τὴν σωφροσύνην ἐτίμησεν; τίς τοσοῦτον τὸ πρᾶον καὶ ἱλαρὸν ἐπεκτίσατο, οἷς καὶ Δαυὶδ ἐσεμνύετο; τίς ὥς οὗτος τὸ εἰρηναῖον προσφκειώσατο καὶ ἀτάρα-
15 χον, οἷς καὶ Σολομὼν ἐδοξάζετο; τίς τοσοῦτον πεπλούτηκε τὸ φιλάνθρωπον καὶ τὸ φιλόξενον, οἷς καὶ Ἀβραάμ ὁ μέγας ἐν πατριάρχαις ἐμεγαλύνετο; ἐπὶ δέ γε τῇ τῆς ἐλεημοσύνης ἀκαθέκτῳ ῥύμῃ, ἣ καὶ Ἰωβ ἐκεῖνος ἐκαλλω-
πίζετο, καὶ τῇ πρὸς τοὺς πένητας ἀφθονωτάτῃ καὶ ἀνυποκρίτῳ χειρὶ τοσοῦ-
τον τῶν ἄλλων ἐκράτησεν, ἵνα μὴ λέγω τῶν παλαιῶν, ὧν πολὺς ἐπὶ ἐλεημο-
20 σύναις ὁ λόγος, ὥς καὶ κατὰ τὸν μέγαν ἐν προφήταις Δαυὶδ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεῶν καὶ δανείζων ὁ δίκαιος, τοῖς πεινῶσί τε θρύπτων τὸν ἄρτον, τοῖς ἐν-
δεέσι προσεπαρκῶν, εὐεργέτιν ὥρεγε χεῖρα πτωχοῖς καὶ δανείζων ἦν τῷ θεῷ. οὕτω καλῶς ἐκεῖνος ἐσχόρπιζεν, ἐδίδου τοῖς πένησιν. ὦ πηγῆς ἐλέους ἐκχρουνιζομένης ἐφ' ἅπασιν εἰς θαψίλειαν καὶ ψυχὰς ὀροσιζούσης περιεχομέ-
25 νας τῆς πενίας τῷ καύσωνι. ὦ πηγῆς αἵφνης οὕτω φραγείσης καὶ πολὺν προξενησάσης τοῖς δεομένοις τὸν καύσωνα. "Ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν τὴν σάρκα" φωνοῦντος ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν ἀκήκοα τοῦ θεοῦ, "ἀπὸ δέ γε τῶν ἐμῶν ζωαρκῶν ἐπὶ πάντα πένητα καὶ πτωχόν" τοῦ σοφοῦ λογοθέτου διατρανοῦντος ὅλον ἡσθανόμην καὶ πράττοντος.
30 6. Τοσοῦτον δὲ τὴν δικαιοσύνην ἡγάπησεν, ὥς ἐκεῖνον εἶναι τοῖς πᾶσι νομίζεσθαι τὴν Θέμιν ὄντως αὐτήν, τὴν τῷ θεῷ παρεδρεύουσαν, ἀπαρεγκλίτους φέρουσιν καὶ ἰσορρόπους τὰς πλάστιγγας, καὶ στάθμην εὐθεῖαν εἶναι

5 θησαυροῦ — ἄνθρακας] Corpus paroem. τ. 1, σ. 32, ἀριθ. 1. 14 Δαυιδ] πρβλ. Ψαλμ. ρα', 1. 15 Σολομῶν] πρβλ. Ψαλμ. σα', 3, 7. Σειρ. μ', 13. 19/21 ὅλην — δανείζων] πρβλ. Ψαλμ. λς' 26. 22 εὐεργέτιν — θεῷ] πρβλ. Παρ. ιθ', 17. 26 Ἰωβ β', 28.

15 τὸ] x ὦ δ. τον.

τὴν γεωμετρικὴν νικῶσαν ἰσότητα. ὦ, πόσον ἐπὶ γνῶναι τῷ σοφῷ λογοθέτῃ τὸ
 χάριέν τε καὶ ἰλαρὸν μετὰ τῆς προσηκούσης κατηφείας τε καὶ σεμνότητος,
 ὅποιον δὲ καὶ τὸ προσηγὲς ἐπέπρεπε τῷ προσώπῳ καὶ ἡμερον μετὰ συνε-
 τῆς ἅμα καὶ μεγαλοπρεποῦς τινος κοσμιότητος ταῖς τῶν ἀρετῶν ἐναπαστρά-
 πτοντι χάρισιν, ὥς ἐντεῦθεν συστολήν τε τοῖς ὁρῶσι καὶ πόθον ὁμοῦ συγ- 5
 κεράννυσθαι. τῆς δ' ἀγαθῆς ἐκείνου καὶ ἀντιληπτικωτάτης γνώμης καὶ προ-
 αιρέσεως οὐκ ἔστιν ὅστις ἂν ἐφίκοιτο λόγος· τί γὰρ τῶν ἐκείνου προτερη-
 μάτων πάντα λόγον οὐχ ὑπερέβαινε; τὸ τῆς διανοίας ὀξύτατον; καὶ τίς ἂν
 ὀξύτερος ἐκείνου καὶ ἀσφαλέστερος τῶν νῦν ἢ τῶν πώποτε πρόβλημά τι πρό- 10
 βληθῆναι σοφὸν καὶ μὴ παραυτὰ φρεσὶν ἀρπάσαι τὸ καιριώτατον; τίς ἀπο-
 στοματίσαι λόγους σοφιστικούς μετὰ κάλλους ἐσκευασμένους ῥητορικῶς, μετ'
 εὐσυνθέτου τε καὶ καὶ καθαρωτάτης τῆς λεκτικῆς τῶν ἀπ' αἰῶνος ἐκείνου
 συντομώτερός τε καὶ τεχνικώτερος;

7. Ἄλλ' ἐν δὴ τῆς ἐκείνου ταχυτήτος ὁ λόγος ἄττει μοι διηγῆσασθαι.
 πολέμων καιρὸς ἦν ὁ ἀπευχταϊστότατός τε καὶ φρικωδέστατος καὶ συχναὶ τῶν 15
 ἀλλοφύλων ἐπιδρομαί, καὶ ὁ βασιλεὺς γούν τοῖς τῆς Βερρόης μέρεσιν ἐπε-
 στράτευεν. εἶτα τί; Σκυθικὸν σμῆνος ὅτι πολὺ καὶ μέτρον πᾶν ὑπερπαῖον,
 ἐκδραμεῖν τε μελετῶν καὶ τῶν ἡμετέρων ἀφειδῶς ὥς ἐνὶ μάλιστα κατορχή-
 σασθαι, περὶ τοὺς τοῦ Ζυγοῦ πρόποδας σκηνῶσαν ἀπαγγέλλεται βασιλεῖ· ὁ
 δὲ μηδὲν μελλήσας, καὶ ταῦτα τοῦ σφαίρου τούτου δὴ τοῦ ἡλιακοῦ μελετῶν- 20
 τος ἤδη τὰ δυτικά, ἡχῆσαι προστέταχέ τε καὶ τὸν ἐνὸς αἰῶνος καὶ κατὰ τῶν
 Σκυθῶν ἐξώρμησε πανστρατί, καὶ ὦ τῆς τότε πρὸς ἡμᾶς σου κηδεμονίας,
 Χριστὲ βασιλεῦ· ἐπεισπίπτει τε τούτοις ὁ βασιλεὺς καὶ τῇ τῶν Σκυθῶν παν-
 σπερμία πανωλεθρίαν εἰργάσατο. καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; γράμματα κο-
 σμοχαρῇ τε καὶ εὐάγγελα τοῖς ἐν ἀρχαίοις καὶ τοῖς ἐν τέλει γράφειν ἐπι- 25
 σκήπτει τῷ λογοθέτῃ. ἀλλ' οἴμοι, τὸ ρεῦμα τοῦ λόγου πρὸς ἀνάρρουν κε-
 χώρηκε, τοῦ ρεύματος τῶν λόγων ἐκείνου καὶ τοῦ χύματος τῆς σοφίας ὑπερ-
 εκβλύσαντος, καὶ σκυθρωπάζειν αὐθις ἐθέλει καὶ πρὸς πενθικὴν παλινωδίαν
 μεταχωρεῖν, μᾶλλον δὲ προφθάνει τὸ πάθος καὶ συμποδίζει τὸν λόγον καὶ
 περικόπτει μοι τὸ διήγημα. ἐπέσκηψεν οὕτως ὁ βασιλεὺς καὶ ἦν ἰδεῖν εὐ- 30
 θὺς λόγων ὅλους κρουνοὺς ἐκ τῶν σοφῶν ἐκείνου χειλέων, ἃ βραχὺ μόνον
 διεστέλλοντο, καὶ φάκελοι τόμων πλήρεις ἦσαν γραφῶν αὐτοσχέδιοι.

8. Ὡς χειλέων, οἷς ἐξεχύθη σοφίας χάρις ἀπείριτος· ὦ σοφῆς γλώσ-
 σης ἐκείνης καὶ μελιχρᾶς, ἧς ἡ φωνὴ κατὰ τὴν ποίησιν λειριόεσσα καὶ ἧς 35
 μόνης ἦσαν ὄντως οἱ λόγοι πετρόεντες· ὦ γλώττης τῇ τοῦ νοὸς ὀξύτητι συν-

34 ποίησις λειριόεσσα] πρὸς βλ. Ἰλ. Γ, 152.

35 λόγοι πετρόεντες] πρὸς βλ. Ἰλ. Α, 201.

28 καὶ ὁ δ. βερρόης ὑπερεκβλύσαντος.

28 πενθικὸς.

τρεχούσης καὶ τῷ τῶν ἀθροισμένων ἐνθυμημάτων διακονούσης ἀλλεπαλλήλω
τε καὶ πυκνῶ, ἄλλων ἐπιστοιβαζομένων κατὰ συνέχειαν ἀδιάκοπον· γλώττης,
ἣ θεία τις Σειρήν ἐπεκάθητο καὶ μέλος ἔμελπεν ἐναρμόνιον· γλώσσης, ἣ
μηδ' ὑπηρετῆσαι χεῖρες ὀξύγραφων ἐξήρχουν, μικροῦ δὲ καὶ δυσχεραίνουσης,
5 ὅτι μηδὲ πτερόεις τούτων ὁ κάλαμος, ἧς ἐγὼ καὶ μᾶλλον πεπείραμαι. ὦ,
πόσους τότε τῶν ῥητόρων ἐξέπληξεν, οἱ συμπάρησαν τῷ βασιλεῖ σοφίαν τε
καὶ ῥητορικὴν καὶ πᾶσαν ἄλλην λογικὴν τέχνην προβεβλημένοι· καπὶ τῇ σο-
φιστείᾳ δὲ μέγα κυδρούμενοί τε καὶ σεμνυνόμενοι· οἱ καὶ γράφαι τότε προ-
θυμηθέντες ὡς μᾶλλον ταῖς σοφιστικαῖς γραφαῖς ἐνδειξόμενοι, μόλις τὰ τῆς
10 ὑποθέσεως προοιμιασάμενοι, εἴτα τὸν γραφέα κάλαμον ἔστησαν, τόμους ὅλους
ἐν βραχεῖ πλήρεις ἰδόντες γραφῶν μετὰ κάλλους ἐσκευασμένων ῥητορικοῦ καὶ
μετὰ θαψιλεστέρας παρεξεσμένων τῆς κομψείας τῶν λέξεων· οἱ καὶ τὸν ἄν-
δρα τότε θαυμάσαντες καὶ καταπλαγέντες τὴν ὀξύτητα τοῦ νοός, καὶ γνόντες
ὡς σοφὸς ὄντως ὁ λογοθέτης κἂν τοῖς λόγοις ἀκαταγώνιστος, ἐνεοὶ καὶ ἄναυ-
15 ῥοι μεμενήκασιν. νῦν δὲ ἄλλ' ὁ μὲν κρουνὸς ἐκεῖνος ἀπέρρει καὶ ἡ ταχεῖα
καὶ γλυκερὰ γλώσσα σεσίγηκεν, οἱ δὲ πτερόεντες λόγοι μένουσί πως ἤδη πτε-
ρορρυήσαντες. βαβαὶ γλώσσης ἐκείνης ἔπεά τε προσαυδούσης πτερόεντα καὶ
τὰς ὁμηρικὰς δέκα γλώσσας ἡττώσης τῇ τῶν λόγων ἀβρότῃ· βαβαὶ τοῦ κε-
λαρύζοντος ἐκείνου κρουνοῦ τῶν λόγων, τοῦ πολυχεύμονος, οὗ τὰ ρεύματα
20 τότε τὴν τοῦ θεοῦ πόλιν ταύτην ἐπηύφραινον. ὦ λόγων ἀττικίζόντων καὶ
τοῖς ἔξωθεν μὲν καλλωπιζομένων σοφοῖς, τῷ θεῷ δὲ μᾶλλον καὶ ἡμετέρῳ
τῷ νοστίμῳ τούτῳ παρηρτυμένων ἄλατι καὶ ὡς ὑπομειδιῶντι τῷ προσώπῳ
καὶ ὑποσέμνῳ τῇ τῶν λέξεων γλαφυρότητι καὶ ἐνηδυνόντων τὸν ἀκροώμενον
καὶ μὴ μᾶλλον ἀηδιζόντων τῆς στρυφνότητος τῇ βαρύτητι. ὦ σοφίας λόγων
25 ἐκχεομένης μεθ' ἰλαρότητος καὶ γλυκεράς τινας τοῖς ἀκροωμένοις ἐνσταλαζού-
σης τὰς χάριτας.

9. Καὶ ἵνα τὸν λόγον αὖθις ἐπαναλήψωμαι, τίς εὐπρέπειαν οἴκου κυ-
ρίου οὕτως ὑπερηγάπησεν, ὡς ταῖς κατ' ἀστέρας ἀγρόπνοις λαμπαδηφορίαις
ὑπερβαλλόντως τοῦτον καταστράπτεισθαι καὶ καταφωτίζεσθαι, κἀντεῦθεν τεκ-
30 μαίρεισθαι καὶ τὴν τῆς φωτεινῆς καὶ θείας ἐκείνης ψυχῆς ἔνδον ἀποκειμένην
λαμπρότητα; τίς τοῖς κατ' οἶκον θείοις σηκοῖς κλήρους ἐπέταττεν, ὅπόσους
οὐδ' οἱ μεγάλοι καὶ καθολικοὶ προσεκτήσαντο, ὡς ὕμνοπόλους χοροὺς περι-
σῆση καὶ τῷ συνετίζοντι τοῦτον δόξαν δώσῃ θεῷ, ὀρθῶ τῷ σώματι τού-

16 πτερόεντες λόγοι] πρβλ. 'Ιλ. Α, 201. 18 ὁμηρ. δέκα γλώσσας] πρβλ. 'Ιλ. 13, 489.
19/20 οὗ τὰ ρεύματα] πρβλ. Ψαλμ. με' 5. 22 νοστίμῳ ἄλατι] πρβλ. Γεωπ. β', 16, α'. 27
εὐπρέπειαν — ὑπερηγάπησεν] πρβλ. Ψαλμ. κε', 8.

1 κ ὦ δ. ἄλλ' ἐπαλλήλω.

5 πτερόης.

16 γλυκερὰ.

33 δώσαι.

τοῖς συνοριθιζόμενος, σὺν ἀτρέπτῳ τε καὶ ἀκλινεῖ τῷ νοῦ καὶ μόνῳ θεῷ
προσανέχοντι; τίς καρδίαν εἶχε συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην τῷ πνεύ-
ματι; τίς τοσαύτην κατάνυξιν ἐπεκτίσατο, ὥς καὶ φαίνεσθαι τοῦτον ὕλην τὴν
ἡμέραν μετὰ σκυθρωπότητος πορευόμενον ἐν τοῖς κατὰ θεὸν διαβήμασιν, ὥς
ἂν ἐκεῖθεν ἀγάλληται; τίς ἐκείνου συμπαθεστέραν ἔσχε ψυχὴν καὶ τοῖς λυ- 5
πουμενοῖς συγκάμνουσαν; τίς τοῖς τῶν ἐτέρων ἐκάμπτετο πάθει; τίς οὐ μόνον
τὸν πλησίον ὥς ἑαυτὸν, καθὼς ἐντεῖλατο κύριος, ἀλλὰ καὶ τοὺς μακρό-
θεν ὑπερηγάπησεν, ὥς ἐντεῦθεν ὑπεραναβαίνειν φαίνεσθαι καὶ τὴν ἐντολὴν
καὶ κατὰ τοὺς πιστοὺς ἐκείνους θεράποντας πολυπλασιάζειν τὸ τάλαντον; εὐ-
στοχώτατα δὲ συμβουλευῶσαι μὴ τοῖς ἐκ γένους ἐκείνου μόνον καὶ τοῖς ἐγγύς, 10
μηδὲ τοῖς ἐκ τοῦ λαοῦ τούτου καὶ τοῖς ἐκ Βύζαντος, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλο-
τρίοις τε καὶ ἐθνογενέσι καὶ κοινὸν εἶναι σύμβουλον καὶ παρήγορον καὶ τῆς
ἐκείνου γνώμης ἦν καὶ γνώρισμα καὶ κατόρθωμα· τί γὰρ τῶν ἐκείνου βου-
λευμάτων οὐκ ἦν σκοπιμώτατόν τε καὶ συνετώτατον; τὸ δὲ καλοθελές καὶ κα-
λόγητες, τὸ δ' ἡμερόν τε καὶ προσηγές, τὸ δ' ὁμιλητικὸν ἐκείνου καὶ τὸ εὐ- 15
πρόσιτον οὐκ ἔστι τῶν ἀπάντων οὐδεὶς, ὃν οὐχ εἶλκον ὥσπερ τινὲς ἵυγες
εἰς τὸ κατὰ κράς ἐκείνου τάνδρὸς ἐξέχεσθαι. οὕτω ποθεινὸς τοῖς ἅπασιν ἦν
καὶ ἐράσμιος, οὕτως αἰδέσιμος ἦν καὶ παρὰ πάντων σεβόμενος.

10. Ὡς, οἷος ἀνὴρ ἐκρύβη καὶ κοινωφελὲς οὕτω χρῆμα πάντες καὶ πάν-
δημον ἐζημίωνται. κοινὸς ἦν οἶκος ἐκείνου τοῖς πενομένοις ἴσως ἀφ' αἵματος, 20
πατήρ ἦν ὀρφανῶν, προστάτης χηρῶν· τόσῃν δ' ὥρεγε χεῖρα τούτοις εὐερ-
γέτιν καὶ πλουτοδύτειραν, ὥς τοὺς μὲν ὀρφανείας, τὰς δὲ χηρείας ἐπιλανθάνε-
σθαι· ὀφθαλμὸς ἦν τοῦ γένους περίβλεπτος. ἀλλ' οἷμοι τῶν κακῶν, καὶ
τοίνυν οὗτος ἀνὴρ πασται κακὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἡμετέρων ἠφάνισται
κάντεῦθεν ἡμεῖς ὥς ἐν ἀσελήνῃ νυκτὶ καὶ βαθυτάτῳ σκότει διάγομεν. ὦ, 25
οἷα μὲν λαμπὰς τοῦ γένους ἀπέσβεστο, οἷον δ' ὑπανάφηθι τούτῳ λαῶν
πάθους ὑπέκκαυμα, πυρπολῆσαν ἅπαν τὸ προσγενές καὶ μηδὲ μακρῷ χρόνῳ
σβεσθῆναι φιλονεικοῦν, καὶ χάλασαι δακρύων τῷ λάρῳ τούτῳ πυρὶ τοῦ πά-
θους προσεπιρρίπτωνται, ἐξακοντιζόμεναι τῶν συγγενικῶν ὁμμάτων πυκνότε-
ραι, τῶν ἀγαθῶν ἐκείνου προτερημάτων συνεχῇ μνήμην ἀνακινούντων καὶ παρ- 30
εχόντων ἄφθονον ὕλην τοῦ καύματος καὶ ζωपुरούντων οὕτω τὸ τοῦ πάθους
πῦρ εὐπρηστότερον.

2 καρδίαν — τεταπεινωμένην] πρβλ. Ψαλμ. ν', 17. 3/4 ὅλην τ. ἡμ. — πορευόμενον] πρβλ. Ψαλμ. λζ', 6. 7 τὸ πλησίον — κύριος] πρβλ. Ματθ. ε', 43—47. κβ', 39. Μάρκ. ιβ', 31. Λουκ. ι', 27. 9 θεράποντας — τάλαντον] πρβλ. Ματθ. κε', 14—19. 21 πατήρ — χηρῶν] πρβλ. Ψαλμ. ξζ', 6.

17 ἐξέχεσθαι] κ ὦ δ. ἐξέρχεσθαι. ἐν τῷ κώδικι διττογραφία: ἡμετέρων ὀφθαλμῶν τῶν ἡμετέρων. 27 ὑπέκκαυμα.

11. Ἀλλὰ γὰρ πῶς ἐκτραγωδήσω τὸ πάθος; πῶς τὴν τοσαύτην συμ-
φορὰν ἀποκλαύσομαι; τὸ τοῦ γένους ἔρεισμα πέπτωκε· κέκλεισται τῶν ἀρε-
τῶν τὸ ταμεῖον· οἷχεται τὸ τῶν Μουσῶν καταγώγιον· τὸ τῆς συγχλήτου κό-
σμημα περιήρηται· ὁ τῶν ἀρχείων εὐπρεπὴς κόσμος ἠφάνισται. κέχυρται
5 τὸ καθαρὸν τῆς σωφροσύνης ἀγλαΐσμα· τὸ κοινωφελὲς ἀφήρπασται χάρισμα.
τίς ἀρκέσει λόγος τηλικήν συμφορὰν ἀποκλαύσασθαι; ποῖον δὲ τῶν ἐκείνου
καλῶν δακρύων θήσομαι πρόφασιν; τῆς ψυχῆς τὴν εὐπρέπειαν; τὴν τοῦ τρό-
που σεμνότητα, τὴν τοῦ ἥθους χρηστότητα; τὸ σταθερὸν τοῦ φρονήματος;
τὸ σῶφρον, τὸ πρᾶον, τὸ ἱλαρὸν, τὸ μελιχρον, τὸ φιλόανθρωπον; τὸ τῆς γνώ-
10 μης ἐπιεικὲς καὶ τὴν συμφωνίαν πᾶσαν τῶν ἀρετῶν, ἥ τὸ τῆς διανοίας με-
γαλοφυῆς καὶ αἰθέριον καὶ τὸ μελισταγὲς τῆς γλώττης καὶ ἐναρμόνιον; πάντα
γὰρ ὡς ἀπὸ συνθήματος ὁμοῦ συνελθόντα τὰ κάλλιστα τὸν σοφὸν λογοθέ-
την ἐστεφανώσαντο. ὦ ψυχῆς στεφανουμένης οὕτω καὶ κυκλουμένης ὑπὸ το-
σούτων τῶν ἀρετῶν, ὡς οἷα κέντρου τινὸς ἀστεμφοῦς περὶ τὸ μέσον τοῦ κύ-
15 κλου μένοντος καὶ ἀκίνηταίνοντος, μᾶλλον δὲ περὶ αὐτὰς αἰεὶ στρεφουμένης διὰ
τὸ τοῦ νοὸς ἀεικίνητον καὶ τὸ τῆς ἐπαινουμένης ἐργασίας συνεχὲς τε καὶ ἀδι-
άκοπον καὶ οὕτω ταύτας συγκινούσης, ὡς εἰς προὔπτον μὲν κεῖσθαι πᾶσιν
αὐτάς, αὐτῇ δὲ κρύπτεσθαι ταύτας διὰ τὸ τοῦ τρόπου συντετριμμένον καὶ
ταπεινόν. οἶμαι γὰρ ὡς καὶ νῦν τοῦ σοφοῦ λογοθέτου τῆς τοῦ κινεῖν δυνά-
20 μεως λήξαντος κινδυνεῦσαι στήναι τῆς ἀεικινήσεως καὶ τὸν μέχρις ἐκείνου
καὶ παρ' ἐκείνου κινούμενον κύκλον τῶν ἀρετῶν. ὦ κύκλος οὗτος οὐράνιος ὑπὸ
τῆς ψυχῆς ἐκείνης τῆς ὄντως οὐρανίας καὶ τοῦ τῆς ταπεινώσεως κινούμενος
πνεύματος, ὃν μένειν ἀεικίνητον ἔδει πάντως κάκεινῳ ζῶντι συμπεριφέρεσθαι,
ὡς ἀρχέτυπον ἐκεῖνον εἰκόνα τοῖς πᾶσιν εἶναι τῶν ἀρετῶν καὶ καλῶν ἀπάν-
25 των παράδειγμα.

12. Ἀμείλιχτε Θάνατε καὶ τῆς ἡμετέρας φύσεως ἀρχῇθεν πολέμει, αἰ-
δοῦνται τὴν ἀρετὴν καὶ πολέμιοι· σὺ δὲ πῶς οὐκ ἠδέσθης τὸν τοσοῦτον ἀριθ-
μὸν τῶν καλῶν, τὴν καλὴν στεφάνην τῶν ἀρετῶν, ἄτεγχε καὶ ἀτίθασε; πῶς
οὐκ ἐμαλάχθης ταῖς χάρισιν, αἱ ταῖς ἀρεταῖς συνεξέλαμπον, ἀλλὰ τὸν τηλί-
30 κον ἡμῶν ἀφήρπασας, ὃν ἄσυλον ἔδει μεῖναι καὶ τοῖς βροτοῖς μέχρι καὶ
μακροῦ παραμόνιμον, ἵν' ἔτι πλουτοῖεν οὗτοι τῶν ἐκείνου καλῶν ἀπολαύον-
τες, ἵν' ἔτι τῶν ἀρετῶν αἱ χάριτες περιλάμπουσαι πανταχοῦ γενήσονται δια-
δόσιμοι; αἶθε μάρανσιν ἂν ἐκεῖνο τὸ φυτὸν ἐπεπόνθει, ἐξ οὗ καρπὸς ἐτρυ-
γήθη καὶ βρῶσιν ὁ πρῶτος ἔφαγεν ἄνθρωπος. καὶ σὺ τοίνυν ἡμῖν παρεισέ-
φρησας, ἀτέραμνε Θάνατε. αἶθε μὴ ὁ πλάνος καὶ ψίθυρος ὄφις ἐσύρη καὶ

34 ὄφις — προσωμίλησεν] πρὸλ. Γεν. γ', 1 κέ.

14 καὶ ὡς δ. στρεφουμένης.

28 ἄτεγχε καὶ ἀτίθασε.

βάσκανον ἐπεσύριξε, μηδὲ τῇ πρώτῃ γυναικὶ προσωμίλησεν, ἵνα καὶ λάθῃς ἐκεῖθεν τῷ βίῳ παρεισφθαρείς. τί γὰρ ἔδει λάφυρον σοῦ τοῦ ἀφανοῦς ἡμῖν πολεμίου γενέσθαι τὸν σοφὸν λογοθέτην, τὸν δὲ κύδιστον παῖδα τούτου θρη- νεῖν, τὸ ἀχραιφνὲς τοῦ πατρὸς ἀφομοίωμα; ὃς τὸν ἐκείνου τόπον ἀναδεξάμε- νος ("ἀντὶ γὰρ τῶν πατέρων σου ἐγεννήθησαν οἱ υἱοί", τὸ γράμμα λέγει τὸ 5 ἱερόν) καὶ τὴν λογοθετικὴν ἀξίαν περιζωσάμενος εἰκότως ἐκ τούτου μᾶλλον αὖξει τὸν θρῆνον.

13. "Αἶμα γὰρ αὐτόν τις λογοθέτην καλεῖ, καὶ παραυτὰ τὸν πατέρα καὶ σοφὸν λογοθέτην εἰς μνήμην ἀναπεμπάζων στενάζει τε βύθιον καὶ πενθικὰς ῥῥῶδας ἀναφιδέγγεται, καὶ τοῦ χωρισμοῦ μεμνημένος τοῦ πατρικοῦ μικροῦ παρ- 10 ανοίγει τὸν τάφον καὶ προσκνυζᾶσθαι θέλει τῷ νεκρῷ τοῦ πατρὸς. τῷ τοῦ πατρικοῦ δὲ φίλτρου ζωπύρῳ τὴν ψυχὴν ἐμπιπράμενος συνεκμετρεῖσθαι τῷ πατρὶ ταύτην ἐθέλει καὶ συμπαρελθεῖν ἐκείνῳ φιλονεικεῖ, "Ἐκλέλοιπε" λέ- γων "τὸ φῶς, ὁ σοφὸς λογοθέτης καὶ φιλόπαις σύ μου πατήρ. τίς σε τὸν ἐμὸν λύχνον ὑπὸ τὸν μόδιον ἔκρυψεν, ὃν εἶχον πᾶσι τοῖς ἐμοῖς προλάμπον- 15 τα διαβήμασι; λύχνος γὰρ ἦν τοῖς ποσὶ μου πάντως ὁ νόμος σου καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου κατὰ τὸν σὲ Δαυὶδ τὸν πραότατον, ἐν ᾧ πάσας ἀρετῶν εἰ- κόνας ἐνωπτριζόμην. καὶ ἤθελον μὲν αὐτὰς μετεγγράφειν ἐν ἑαυτῷ καὶ τῶν πατρικῶν σεμνοτήτων κληρονόμος γνησιώτατος φαίνεσθαι, ἀλλὰ μοι στενός τις ἄγαν ὁ πίναξ ὁ ψυχικὸς καὶ ἡ ζωγράφος προαίρεσις οὐκ εἰς κάλλος ταύτην 20 τὴν τέχνην ἐξηκριβώσατο· καὶ μετεγγράφω μὲν, μικρὰ δὲ ἄττα καὶ οὐδὲ ταῦ- τα μετὰ ἀκριβείας τῆς γραφικῆς. οἶμοι, ὅτι ἀπέστην ἀπὸ προσώπου εὐπρε- πείας τῆς δόξης σου. οἶμοι, ὅτι ἐξεχύθη εἰς γῆν ἡ δόξα μου (τὰ τοῦ Ἱερε- μίου προσφθέγγομαι). "ἐξέλιπεν ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου", τὸ στήριγ- μα τὸ ἐμόν, ὁ ἐμὸς φιλόπαις πατήρ. οἶμοι, ὅτι συνετρίβη ἡ καρδία μου ἐν 25 ἐμοὶ καὶ ἐγεννήθην τεταραγμένος, ὅτι ἐξέλιπεν ἡ μεγάλη δόξα τοῦ οἴκου μου, ταῦτα δὴ τὰ προφητικά. χθὲς ἐκροτοῦμεν σὺν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει τὰ εἰσιτήρια, καὶ σήμερον τὰ πικρὰ ταῦτα καὶ λοίσθια θρηνηλογοῦμεν σὺν δά- κρυσιν ἐξιτήρια. χθὲς ἑορτῶν ἀντικρυς ἑορταὶ κατὰ τὸν τοῦ θεόπτου Μωϋ- σέως νόμον· χθὲς ὕμνοι καὶ κρότοι καὶ μελιχρά τινα ψαλτωδήματα καὶ πρὸς 30 θεὸν εὐχαριστήρια μελωδήματα καὶ διαχεομένη πανήγυρις, καὶ νῦν πῶς ἐστράφη εἰς πένθος ἡ χαρὰ ἡμῶν ἀλλ' ὦ τῆς ἐμῆς οἰακοστρόφε ψυχῆς,

5 Ψαλμ. μδ', 17. 15 λύχνον ὑπὸ τὸν μόδιον] πρβλ. Ματθ. ε', 15. 17 Δαυὶδ] πρβλ. Ψαλμ. ριγ', 105. 22 ἀπὸ προσώπου — δόξης σου] πρβλ. Ἱερεμ. κγ', 9. 23 ἐξεχύ- θη—δόξα μου] Θρ. β', 11. 24 Ψαλμ. οβ', 26. 25 συνετρίβη—ἐμοὶ] Ἱερεμ. κγ', 9. 26 ἐγε- ννήθη τεταραγμένος] πρβλ. Ψαλμ. κδ', 8. 32 ἐστράφη — ἡ χαρὰ] πρβλ. Θρ. ε', 15.

18 καὶ ὁ δ. ἐνωπτριζόμην.

φίλτατε γεννήτορ ἐμέ, τὸ ἐμὸν ἐντρύφημα καὶ καλλώπισμα, τίνα ταύτην
ἀπαίρεις ὁδόν; μὴ στέλλῃ πρέσβεις καὶ πάλιν καὶ αὖθις ὄψομαι σε μετὰ μι-
κρὸν ἐπανήκοντα; μὴ πρὸς τὸ Σικελικὸν ὄρος τὴν Αἴτην ἀπαίρεις, ἧς τὸ
ὕπαναφλάζον πῦρ καὶ ἀναβραζόμενον οἱ παρὰ σοὶ τοῦ ῥητορικοῦ πυρὸς κρα-
5 τήρες ἀπέκρουσαν καὶ τὰς καθ' ἡμῶν Σικελικὰς βουλὰς καὶ τὰς ὕγρας κε-
λεύθους τῷ μένει τούτων ἐναπετέφρωσαν; ἀλλ' οἴμοι, τὸ μὲν ῥητορικὸν ἐκεῖ-
νο πῦρ ἀρτίως ἀπέσβη, τὸ δ' Αἰτναῖον παρ' ἐμοὶ πάντως μένει παφλάζον
τε καὶ πρηστήριον. καὶ σὺ τοίνυν ἀμεταστρεπτὶ πάντως πεπόμενος πρὸς τὰ
τῆς Περσεφόνης καὶ Πλούτωνος καὶ οὐκέτι σου τὸ προσηγνὲς ὄψομαι πρό-
10 σωπον, οὐκέτι σε τὸν ἐμὲ σωφρονίζοντά τε καὶ βελτιοῦντα θεάσομαι. ὦ πο-
σάκεις "ἐκράτησας τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου", κατὰ τὸ τοῦ προφήτου καὶ βα-
σιλέως ψαλτῶδημα, καὶ "ἐν τῇ βουλῇ σου ὠδήγησάς με καὶ μετὰ δόξης ἀν-
ήγαγές με καὶ προσελάβου με", Ὡς λέγων ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης ἀνάστρεφε
καὶ ἐμῶν νόμων μὴ ἐπιλανθάνου. οὐκέτι τοίνυν βελτιώσεις ἡμᾶς· οὐκέτι δο-
15 ξάσεις μόνον ζῶν καὶ φαινόμενος· οὐκέτι λαμπρύνεις, οὐκέτι κοσμήσεις ὁ λαμ-
πρὸς ἡμῶν κόσμος, τὸ ἡμέτερον σέμνωμά τε καὶ καύχημα".

14. Τοιαῦτα μὲν σοι, θειότατε καὶ σοφώτατε λογοθέτα, ὁ σὸς παῖς, ὁ
καλὸς μετὰ σέ λογοθέτης, μετὰ δακρύων ἐκτραγωδεῖ καὶ γίνεται τῷ θεά-
τρῳ μεγίστου πένθους ὑπόθεσις· ἡ δὲ σεμνοτάτη σου νόμφη, ἡ ἐκ τῆς πρῶ-
20 τῆς καὶ βασιλικῆς τῶν Κομνηνῶν χρυσέας σειράς, ἡ ἀνδρεία καὶ σώφρων
τοῦ σοῦ παιδὸς καὶ λογοθέτου γυνὴ καὶ παρὰ τῷ Σολομῶντι δυσπρόσιτος,
ποιᾶν οὐ συνθρύπτει ψυχὴν, τίνος οὐ σπαράττει καρδίαν θαλερὸν κατὰ δά-
κρυ χέουσα καὶ σῶφρον ἀποστάζουσα δάκρυον; καὶ φωνὴ μὲν θρηνηφδούσης
νόμφης οὐκ ἐξακούεται, οἷαν Ἱερεμίας νόμφην θρηνηφδοῦσαν θεσπεσιωδεῖ·
25 θέλει γὰρ φέρειν κἀνταῦθα τὸν ἐκ τῆς σιγῆς κόσμον, τὸν ταῖς γυναιξὶ πρε-
πωδέστατον· τέως δ' οὖν ἀλλ' ἀπορριπτεῖ τὸν κόσμον τῆς κεφαλῆς, ἐπεὶ
καὶ τὴν κεφαλὴν τῶν κόσμων, τὸν σοφὸν αὐτῆς κηδεστήν, τὸν λογοθέτην,
ἐστέρητο, καὶ ἀπαράκλητα κλαίει γαληνῶ καὶ σώφρονι τῷ κλαυθμῷ καὶ περὶ
δακρύων ὅλον καὶ πένθους τῷ καλῷ συζύγῳ διαμιλλᾶται καὶ θαμινὰ τῶν ὁμ-
30 μάτων ἐξακοντίζει τὰ δάκρυα καὶ θεατρίζει τὸ θέατρον, ὃ πρὸς τὸν σοφὸν
αὐτῆς κηδεστήν, τὸν καὶ ποθοῦντα ταύτην, ἐπέτρεψε, μετὰ τῆς ἁσματιζού-
σης νόμφης τοῦτον ἀναζητοῦσα καὶ "δεῖξόν μοι" φωνοῦσα "τὴν ὄψιν σου

11/13 Παλμ. οβ', 23, 24. 13 ἐν ὁδοῖς δ. ἀνάστρεφε] πρβλ. Παρ. η', 20. 14 ἐμῶν—
ἐπιλανθάνου] πρβλ. Παρ. δ', 2. 20 χρυσέας σειράς] πρβλ. Ἰλ. Θ, 19. 21 Σολ. δυσπρό-
σιτος] πρβλ. Παρ. λα', 10. 22 θαλερὸν χέουσα] - - πρβλ. Εὐρ. Ἰφιγ. ἐν Αὐλίδι στ. 39. 24 Ἱε-
ρεμίας] πρβλ. Ἱερ. ζ', 34. ις', 9. κς', 10. 25 σιγῆς κόσμον] πρβλ. Σερ. κς', 14. 32 Ἁ-
σμα β', 14.

7 παμφλάζον.

8 πρηστήριον

καὶ ἀκούτισόν μοι τὴν φωνήν σου". τοιαῦτά σοι τοῦ καλοῦ παιδὸς καὶ τῆς νόμφης τὰ θρηνηφώδηματα, τὰ δὲ τῶν λοιπῶν παίδων ὅποια; πείθονται ταῖς τοῦ Ἡσαίου φωναῖς· κείρουσι τὰς κεφαλὰς καὶ τὰς τρίχας ἀπορριπτοῦσι καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων θρῆνον ἀναλαμβάνουσι· συνολοφύρεται δὲ τούτοις τὸ συ- 5 γενὲς καὶ συζοοῦται τῷ νυκτέρῳ ζόφῳ τοῦ πάθους, ὡς ἐπὶ ψηλαφητῷ δὴ τινι σκότῳ τούτῳ πλαζόμενον, καὶ τοῖς περιβλήμασι συμμελαίνεται.

15. Ἀλλ' οἰκτείρεται τὸν καλὸν τοῦτον λογοθέτην ὁ λόγος καὶ συνεῖραι νηπενθῇ ῥήματα θέλει καὶ σπεύδει στῆσαι τούτῳ τὰ δάκρυα, τῆς Ἱερεμίου θρηνηφώδους δανεισάμενος τὴν παράκλησιν, "διαλιπέτω" λέγοντος "ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἀπὸ κλαυθμοῦ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀπὸ δακρῶν", ἐπεὶ ἐπένθη- 10 σεν ἐπὶ τεθνηκότι πατρί, καὶ ἐλθέτω νῦν εἰς παράκλησιν καὶ ἴν', ὃ λογοθέτα, πρὸς σέ τρέψω τὸν λόγον, ἕως πότε θρηνήσεις οὕτω πικρῶς; ἕως πότε στενάξεις ἀπὸ βάθους καρδίας σου; ἕως πότε θήσεις ὀδύνας ἐν καρδίᾳ σου, ἡμέρας καὶ νυκτὸς παθαινόμενος; ἕως πότε τῶν σῶν ὀφθαλμῶν οὐκ ἀπομόρξῃ τὰ δάκρυα, ἀλλὰ δακρύεις ὅτι σοφὸς ἦν ὁ πατήρ καὶ ἐξέλιπε καὶ 15 "πολὺς ἐν φρονήσει" καὶ ὥχεται; στενάξεις λέγων· "Οἱμοὶ ὅτι ἀπόλωλεν εὐλαβῆς ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὅτι συνετός, ὅτι χρηστός, ὅτι πρᾶος, ὅτι εὐθύτη- τα καὶ δικαιοσύνην ἠγάπησε καὶ ἀνομίαν ἐμίσησε, καὶ δόλος οὐκ ἐξῆλθεν ἐκ τῶν χειλέων αὐτοῦ· ἃ δὴ πάντως τὸν ἀρεστὸν καὶ φίλον θεῷ χαρακτηρί- ζουσιν ἄνθρωπον. "ἅπο τὰ σεμνὰ ταῦτα" λέγεις "κεκρύφεται κατορθώματα". 20 διὰ ταῦτα στυγνάξεις σὺ καὶ δακρύεις καὶ ποιεῖς οὕτω στυγνάζον καὶ κατηφείας γέμον τὸ θέατρον; ταῦτα μᾶλλον γέρα τῶν ἀρετῶν ἐκείνου τὰ κατορθώματα, ὅτι τοιοῦτου σὺ παῖς ἐγένου πατρός, οὗ μετ' ἐγκωμίων ἢ μνήμη, οὗ θανόντος μετὰ μελὸς καταλέλειπται, οὗ τελευτήσαντος ἐλπίς οὐκ ἀπόλλυ- 25 ται. εἰ δὲ καὶ τὰ παρ' ἐκείνου κατορθώματα φίλα πάντως ἦσαν θεῷ, τί τὸν ταῦτα κατορθώσαντα πενθεῖς; μετὰ τῶν ἄνω συντέτακται, δικαίῳ συγχο- ρεύει, τοῖς τῶν ἀγγέλων τάγμασι συναγάζεται, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον τὴν ἀγγελικὴν στολὴν ἐνεδύσατο καὶ μετὰ τῆς ἀγέλης τῶν κεκαρμένων ἀναβαίνειν ἐκ τοῦ δακρυόεντος τῆς μετανοίας λουτροῦ καὶ ταύτῃ συναγελάζεσθαι προτε- 30 θύμηκεν.

3 Ἡσ. φωναῖς] πρβλ. Ἱερ. ζ', 14. 3/4 κείρουσι — ἀναλαμβάνουσι] Ἱερ. ζ', 29. 8 Ἱερεμίου] Ἱερ. λη', 16. 10/11 ἐπένθησεν — παράκλησιν] πρβλ. Ἱερ. ιε', 7. 13 θήσεις — ἡμέρας] Ψαλμ. ιβ', 3. 15 ἀπομόρξῃ τὰ δάκρυα] πρβλ. Ὀδ. ρ, 304. 16 Παρ. ιθ', 29 || οἱμοὶ — γῆς] Μιγ. ζ', 2. 17 εὐθύτητα — ἐμίσησε] πρβλ. Ψαλμ. μδ', 7-8. 18 ἀνομίαν — χει- λέων αὐτοῦ] Ἡσ. πρβλ. γγ', 9. 23 οὗ μετ' ἐγκ. ἢ μνήμη] πρβλ. Παρ. ι', 7. 24 οὗ τελ. ἐλπίς οὐκ ἀπόλλυται] Παρ. ια', 7.

29 καὶ ὁ δ. λουτροῦ.

16. Ἄφες ἄρτι παρενοχλεῖν τῷ μετὰ τῶν δικαίων νῦν ἀναπαυομένῳ
καὶ τῷ θεῷ προσανέχοντι. ἄλλις σοι τῶν στεναγμάτων, ἄλλις σοι τῶν κλαυ-
θμῶν. καὶ ὁ σοφὸς δὲ Σολομὼν καιρὸν σοι πάντως κλαυθμοῦ καὶ πένθους
ὀρίζειται. στῆσόν σου τὸ δάκρυον, ὡς καὶ τῆς σῆς συζύγου τῆς σῶφρονος τὰ
5 πολύκρουνα τάχα παυθήσονται δάκρυα· ἃ κἂν οὕτω κρουνηδὸν ἀποβλύζων-
ται, κἂν οὕτω κατὰ ποταμούς· ἀκάθεκτα χέωνται, πλην ἀλλ' οὐδ' ὡς τὴν κά-
μινον τῆς συμφορᾶς ἀποσβέσουσιν· ὑπανάπτει γὰρ ταύτην τὸ τοῦ πρὸς τὸν
σοφὸν λογοθέτην φίλτρον διακαῆς καὶ διάπυρον καὶ τῆς συμφορᾶς ἀναρριπύ-
ζει τὴν κάμινον. ἦ οὐκ οἶδας, ὡς τὸ θῆλυ γένος φιλοίκειστον; τί μὴ ταύτην
10 οἰκτείρης; ὁρᾷς, ὅπως ὑπὸ τοῦ πολλοῦ τούτου πάθους λιποδρανῆσασαν. καὶ γὰρ
πάντως συνοδύρομαί σοι τὸ πάθος, ὅτι τοι καὶ συνεξημίωμαι. κλαίω μετὰ
κλαιόντων καὶ μετὰ θρηνοῦντων θρηνῶ, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ τούτων καὶ μετ'
αὐτοὺς μακροῖς θρήνοις τὴν συμφορὰν ὀλοφύρομαι καὶ τὸν κοινὸν ἀνακαλοῦ-
μαι παρήγορον. στενάξεις, ὦ λογοθέτα, καὶ ἀπὸ καρδίας ὁ στεναγμός· ἐγὼ
15 δὲ καὶ τὴν σφετέραν ψυχὴν ἐκεῖνῳ συνεκμετρηθήσεσθαι προτεθύμημαι, τῶν
ἐκεῖνου μεμνημένος καλῶν καὶ τὴν στοργὴν ἀναπεμπάζων τὴν πατρικὴν, ἣν
ἐκεῖνος καὶ ἐπ' ἐμοὶ μετ' ἀμύμονα μέντοι Πηλείωνα, τὸν καλὸν σὲ λογοθέ-
την, ἴσα τοῖς ἄλλοις τέκνοις ἐπέτρεψεν.

17. Ἄλλ' ὅτι μετὰ τῶν ὁσίων συντέταχται, ὅτι μετὰ τῶν δικαίων ἐπ-
20 αναπέπαιται, ταῖς χρησταῖς ἐλπίσι μαλθάσσομαι καὶ τοὺς ὁδυρμούς ἀνακό-
πτω καὶ ἀποψῶνται τῶν ὀφθαλμῶν μου τὰ δάκρυα. Ἀβραάμ φιλόξενος ἦν,
ἐπειδὴ κάκεῖνος φιλόξενος· μετὰ τοῦ προπάτορος καὶ συναυλισθήσεται, μετὰ
Ἰσαάκ, μετὰ Ἰακώβ, μετὰ Ἰωσήφ, μετ' ὅσον ἂν ἐρεῖ τις ἐναρέτων καὶ θεο-
φιλῶν, μετὰ τοῦ δικαίου καὶ φιλοπτύχου Ἰώβ, μετὰ τοῦ πραοτάτου Δαυίδ,
25 ἐπεὶ τοῦ μὲν τὸ πρᾶον, τοῦ δὲ τὸ φιλόπτωχον ἐμιμήσατο. εἰ βούλει δὲ οὕ-
τως, τί τῶν πραττομένων ἐνταῦθα τὸ κρεῖττον καὶ ὑψηλότερον, ὃ καὶ σφῆζειν
ἔχει τὸν ἄνθρωπον; σωφροσύνη καὶ ὅσα τῆς σωφροσύνης ὑπέρσεμνα, χεῖρ
ἄν(ε)τος καὶ δαφιλῆς εἰς τοὺς πένητας. τίς ἐκεῖνου σωφρονέστερος ἢ δαψιλε-
στέρα τὴν χεῖρα πεπλούτηκεν; ἐπαινεῖται δικαιοσύνη ὡς ἔξ οὐρανοῦ διακύ-
30 ψασα καὶ θαυμαστὸν εἰρήνῃ χρῆμα καὶ χάλλιστον, αἶ πάντως καὶ κατεφίλη-
σαν· καλὸν ἐλεημοσύνη καὶ ἡ ἀλήθεια ἡ ἐκ τῆς γῆς ἀνατελλασα, αἶ καὶ ἄλ-
λήλοις συνήντησαν. τίς ὡς οὗτος ταύταις συνήντησε; τίς ὑπερβαλλόντως ταύ-

3 Σολομὼν] Ἐκκλ. γ', 4. 11 κλαίω μετὰ κλαιόντων] πρβλ. Ῥωμ. ιβ', 15. 17 μετ'
ἀμύμ. μ. Πηλείωνα] Ὁδ. ω, 18. 21 Ἀβρ. φιλόξενος] πρβλ. Γεν. ιη', 1—8. 24 Ἰώβ]
πρβλ. Ἰώβ. α', 1. κθ', 12 || πραοτ. Δαυίδ — πρᾶον] πρβλ. Ψαλμ. ρα', 1. 29/32 δικαιοσύνη —
συνήντησαν] πρβλ. Ψαλμ. πδ', 11.

5 κ ὦ δ. ἀποβλύζονται.

10 λιποδρανῆσασαν.

17 πηλείονα.

τας ἐφίλησε; τίς ταύτας ἡσπάσατο καὶ προσφχειώσατο καὶ συνοίκους ἔχειν ἡγάπησεν; αἱ καὶ πάντως ἐνώπιον ἐκείνου τοῦ δικαίου προπορευθήσονται καὶ εἰς ὁδὸν δικαίων τὰ τῆς ψυχῆς ἐκείνου θήσονται διαβήματα.

18. Βούλεται μοι τελευταῖον ὁ λόγος πρᾶγμα παρ' ἐκείνου δὴ τελε-
σθὲν ταῖς ὁμῶν ἀκραῖς γνωρίσαι, ὃ θειότατον ἄθροισμα, μέγα τι καὶ θαν- 5
μαστὸν καὶ τῆς ἐκείνου ψυχῆς ἄξιον, οὗ τῶν νῦν ἡθροισμένων πολλοὶ παρί-
στανται μάρτυρες. τῆς θείας καὶ ἱερᾶς μυσταγωγίας τὸ μέγα τε καὶ φρι-
κωδέστατον ἐτελεῖτο μυστήριον, ἡ ἀναίμακτος καὶ καινὴ θυσία, τὸ ἱερώτα-
τον σφάγιον, καὶ ὁ πολὺς ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐνδοθεν τῶν προτεμενισμάτων ἔκειτο
κάμνων, τὰ πολλὰ τῇ νόσῳ τρυχόμενος, καὶ περὶ τὴν κλίνην τὸ συγγενὲς τῷ 10
κειμένῳ συγκάμνον καὶ τὴν ψυχὴν παθαινόμενον. συμπαρῆν καὶ μέρος γένους
βασιλικοῦ δακρύειν τε καὶ περιπαθεῖς, σπαραγμὸν τινα πάσχον ψυχῆς διὰ τὸν
κοινὸν παρήγορον λογοθέτην, τὸ πρὸς ἐκεῖνον ἐμφαῖνον φίλτρον καὶ μετὰ
πένθους οἴμοι τὰ λοῖσθὰ οἱ προπεμπτήρια χαρίζομενον· οὐκ ἀπελιμπάνετο 15
δὲ καὶ τὸ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς βουλῆς, ἀλλ' ἐπληροῦτο καὶ τοῦτο κατη-
φείας καὶ στεναγμῶν καὶ θαμινοῖς ἐπιτεγγόμενον δάκρυσι. τὸ μέγα δὲ καὶ
περιλάλητον τοῦτο πολίτευμα περὶ ἐκεῖνον ἅπαν ἐξεχεῖτο σχεδόν, ἅπαν πρόσ-
οικον ἔθνος, πᾶσαι γλῶσσαι, πᾶσαι φυλαί, ὧν ἐκεῖνος τῇ σφετέρᾳ σοφίᾳ πᾶ-
σαν τὴν διάλεξιν κατεγλύκαινε, καὶ τὰς ἐπιθανατίους ἐκείνῳ καὶ λοίσθιας ἔνε-
μον χάριτας καὶ θόρυβος ἐκ τούτων πολὺς· ὁ δὲ θόρυβος οἴμωγαὶ καὶ θρῆ- 20
νοι καὶ δάκρυα καὶ ὁ συμμιγῆς τοίνυν θρῆνος τὴν ἱερολογίαν ἐκείνην συνέ-
χεε καὶ τὰς φωνὰς τῆς θείας παρέκλινε τὸ πένθος ὥδῃς. καὶ τις τῶν ἐπι-
μελῶς σκεπτομένων καὶ φιλοσοφούντων περὶ τοῦ πάθους ἐδώδιμον προσῆγεν
ἐκείνῳ τῆς νόσου φάρμακον, ὃ δ' ἀνένευσε· πρᾶξις δὲ μᾶλλον καὶ ἡσύχῳ
προσλαλιᾷ ὥς μέλι τῆς γλώττης ἐκχεομένη ἢ ῥεῦμα ἐλαίου καὶ γάλακτος 25
(κατὰ τὸν ἄσματογράφον) ἡσύχως καὶ μεθ' ἡδονῆς σταλασσομένη, " Ἰδοὺ
καιρὸς " εἶπε " τῶν ἀγιασμάτων ἐφίσταται καὶ μή μοι τοιοῦτόν τι πρόσσῃ
φάρμακον, εἰ μὴ πρότερον μετάσχω τῶν δωρεῶν ". εἶπε ταῦτα, καὶ κάμνων
ἔκειτο τῇ νόσῳ κατατρυχόμενος καὶ μεστὸν ἦν θρήνων καὶ στεναγμάτων τὸ
θέατρον. 30

19. Ἐπεὶ δ' ὁ καιρὸς ἐφεστήκει, καθ' ὃν τὰ θεῖά τε καὶ φρικτὰ μυστή-
ρια τετελείωτο (τὸν ἄνδρα δ' οὐκ ἔλαθεν ὁ καιρὸς τὸν σοφὸν ἐκεῖνον καὶ συ-
νετόν, κἂν ἱαχὴ τις ἐξ ἀπάντων ἐκράτει καὶ θόρυβος, κἂν οἴμωγαὶ τε καὶ
στοναχαὶ δακρύοις σύμμικτοί τε καὶ σύγκρατοι· ἀλλ' οὐδὲ γε καὶ θεὸς οἶμαι

3 εἰς ὁδὸν δικαίων] πρὸλ. Ψαλμ. α', 6.

26 ἄσματογράφον] πρὸλ. Ἄσμα δ', 11.

26 x ὡ δ. σταλασσομένα.

- λάθεται ἐκείνου τοῦ μάκαρος, ἵνα τι μικρὸν παρωδῆσας καὶ τὰ Ὀμηρικὰ ἐκεί-
 νῳ ταῦτα προσεφάρμοσμαι· ὦ τῆς εὐλαβοῦς καὶ θείας ἐκείνης ψυχῆς, ὦ
 τοῦ καθαρωτάτου καὶ ὑψηλοτάτου νοός. τοῦ ταῖς θεαῖς ἐκείναις φωναῖς προσ-
 ανέχοντος, τῆς νόσου καὶ τῆς παντελοῦς ἀσθενείας ἐκεῖνος ὅλον ἐπιλαθόμε-
 5 νος, ἧ τόνον εἶχε τῆς στρωμνῆς καὶ τῆς κλίνης ἀνίσταται καὶ τῶν ἀγκα-
 λῶν ὑπολαμβάνομενος πρόσσεισι τῷ θυσιαστηρίῳ τοῖς σφετέροις ἐκεῖνος ποσὶ
 μετὰ χρηστῶν ἄγαν ἐλπίδων καὶ ἀκραιφνεστάτης τῆς πίστεως. εἶτα τίς μι-
 μεῖται κἀνταῦθα τὸν Μωϋσῆν· τὰς χεῖρας αἶρει πρὸς κύριον σὺν ἀτρέπτῳ
 μάλα καὶ ἀκλινεῖ καὶ τῷ νοῖ καὶ τῷ βλέμματι, οὐχ ἵνα καταβαλῇται τὸν
 10 Ἀμαλήχ, ἀλλ' ὡς ἀφανῆ δαιμόνων αἰσχυνθῶσι στρατεύματα τὰ τοῖς βροτοῖς
 ἀρχῇθεν πολέμια. κλίνας τε γόνυ καρδίας ἐν συντετριμμένῃ ψυχῇ καὶ πνεύ-
 ματι ταπεινώσεως, καὶ δακρύων ὅλος γενόμενος καὶ πλουσίους οὕτω κατα-
 τεγγόμενος δάκρυσι, καὶ περὶ ἐλεημοσυνῶν δὲ ἀρχαίων ὑπομνήσας θεόν, οἷ-
 ος ἐκεῖνος σοφὸς ἐκ βίβλων παλαιῶν ἀναλῆσθαι ἀρχαῖα κυρίου ἐλέη καὶ
 15 θαυμάσια θεοῦ διηγῆσασθαι, καὶ τῆς σφετέρας ψυχῆς ὑπὲρ τῶν ἴσως ἐκεί-
 νης ὀλισθημάτων ὑπερευξάμενος (οὐδεὶς γάρ ἐστιν ἐξ ἀπάντων αἰώνων ὁ ἀνα-
 μάρτητος, εἰ μὴ μόνος κύριος ὁ θεός), εἶτα τῶν ἀχράντων μετασχὼν μυστη-
 ρίων τῆς κλίνης γίνεται πάλιν καὶ τῆς στρωμνῆς καὶ τοῦτο τοὺς παρόντας
 ἐξέπληξε. θαύματος τοῦτο τοὺς ὀρώντας ἐπλήρωσε· τὰ πάντα πάντες ἐθεία-
 20 ζον, τὸν ἀκλινῆ καὶ ἄτρεπτον νοῦν καὶ μόνῳ θεῷ προσανέχοντα, τὴν τῶν
 ποδῶν κίνησιν, ἧ καὶ τὴν νόσον ἐν ἄλλῳ τινὶ σώματι τάχα κειμένην ὑπέ-
 φαινε· τὴν τῶν χειρῶν ἄρσιν, τὸ σύντονον τῆς εὐχῆς, τοὺς στεναγμούς, τὰ
 δάκρυα, τὴν κατάνυξιν. τίς γὰρ ταῦτα βλέπων οὐκ ἂν ἐθαύμασεν καὶ τὸν ἄν-
 ὄρα τῆς τοσαύτης ἀρετῆς οὐκ ἐζήλωσεν;
- 25 20. Ἀλλ' ὃ με μεταξὺ τῶν λόγων διέδραμε, τοῦ ἀνδρός τε τὴν ἀρε-
 τὴν ἐμφαίνον ἀριδηλότερον καὶ τοῦ προτέρου θαυμασιώτερον· μετέλαβε τῶν
 μυστηρίων ὁ σοφὸς καὶ μέγας ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ παραυτὰ παραγγέλλει τῷ
 θύτῃ μετ' εὐλαβείας, ὁπόσης ἂν εἴποι τις καὶ αἰδοῦς, μερίδα τινὰ παρατη-
 ρῆσαι τῶν δωρεῶν, ὡς ἂν μετάσχῃ ταύτης ἐπιφωσκούσης τῆς αὔριον. δὲ δὴ
 30 καὶ ξυνέβη πάντως γενόμενον· ὀρθρισθέντων γὰρ ἤδη τῶν κατὰ θεὸν βιούν-
 των ἀνδρῶν καὶ τοὺς ὀρθρινοὺς ὕμνους ἀδόντων, κάκεινου δὲ τῶν θείων ὕμνω-
 διῶν ὑπακροωμένου, ἔστι δ' ὅτε καὶ τούτοις ἡρέμα πως καὶ ἡσυχῶς τὰ ψαλ-

1 Ὀμηρικὰ] πρὸς. Ἰλ. Δ, 127.

10 Ἀμαλήχ] πρὸς. Ἐξὸδ. ιζ', 10—13.

11 ἐν

συντ. — ταπεινώσεως] Δαν. γ', 39.

14 ἀρχαῖα κ. ἐλέη] πρὸς. Ψαλμ. πη', 50.

15 θαυμ.

θεοῦ διηγῆσασθαι] πρὸς. Ψαλμ. θ', 1. κε', 7. οδ', 1.

5 ἧ] κ. ὦ δ. ἧ.

9. καταβάλλεται.

27 παραγγέλλει.

τικά συνυποβάλλοντος ῥήματα, ἐπειδὴ ὁ τῆς ἀναλύσεως ἐφειστήκει καιρός, ὡς τελεσθεῖν λειτουργήμα φύσεως ἄφυκτον, εἰς ἀνάμνησιν ἐκεῖνος τῶν θείων ἔρχεται δωρεῶν. εἶτα τούτων μεταλαβὼν καὶ ὡς εἶχεν εὐχαριστήσας θεῷ (ἡ γὰρ ἰσχύς ἤδη τοῦ σώματος ὑπετέμενετο καὶ ἡ ἀριφραδὴς ἐκεῖνη γλῶσσα καὶ μελιχρὰ ὑπὸ τοῦ δεινοῦ καὶ πλημμυροῦντος τῆς νόσου ρεύματος καὶ 5 τῶν πνιγερῶν καὶ θανασίμων ὑγρῶν παρσεύρετό τε καὶ παρεκώπτετο), τέλος καταθεῖναι λέξας τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ὑπνωσεν ὕπνον τὸν τοῖς τῷ θεῷ φίλοις προσοφειλόμενον καὶ τὸ συγγενὲς πανόδυρτον εὐδὺς καὶ πολύδρηνον καὶ διωλύγιον κλάσιν καὶ τῷ πάθει διαρρηγνύμενον.

21. Ἐκόψαντο καὶ γυναῖκες καὶ τὸν κοπετὸν ἦραν εἰς ὕψος καὶ μέχρι 10 καὶ ἐς οὐρανὸν ἀνέβαινε τὸ θρηγνῶδημα. ἐστέναξαν ἄρχοντες καὶ πρεσβύτεροι τῆς νέας ταύτης Σιών, παρθένοι καὶ νεανίσκοι ἡσθένησαν, ταῦτα δὴ τὰ προφητικά· ὁ δὲ λοιπὸς ὄχλος ἐστέναξεν ἐσκυθρῶπαζε καὶ πενθικὸν συνῆρε μελῶδημα· οἱ καὶ κοινὴν συμφορὰν τὸ πάθος ἡγούμενοι πρὸς μέγαν θρῆνον ὡς ἀπορροισθέντες ἡγείραντο. ἡ σύγκλητος δὲ ἀλλὰ περιστάτα καὶ αὐτὴ 15 περιαλγῆς καὶ περίλυπος τὸν κόσμον ταύτης ἀναζητοῦσα καὶ τὰ πολλὰ συγγάζουσα καὶ περίδακρυς. ἐγένετο καὶ μέγα πένθος ἐπ' ἔθνεσιν, ὅσα τε τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων μισθοφοροῦντα ταύτης προκινδυνεύουσι καὶ ὅσα εἰς πρέσβεις ἐξ ἀλλοδαπῶν ἦγοντα τιθεώρηται τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀναζητοῦντα πάντως εὐμένειαν. ἀφήρητο δὲ καὶ κόσμος ἀπὸ κεφαλῆς ἀρχόντων ἔθνων, ἐπεὶ 20 τὸν σοφὸν λογοθέτην, τὴν κεφαλὴν αὐτῶν, ἐζημίωνται· οἱ καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν προσουδίζοντες, θαμὰ τε τὴν γῆν τοῖς κρούμασι βάλλοντες καὶ κοινῇ τὴν ὀρφανίαν ἀποκλαιόμενοι, “Οὐκέτι ἐν τῇ γῇ ἔθνη ὁδηγήσεις” ἐβόων· “οὐκέτι ἐνώπιόν σου ἔθνη ἀγαλλισθῆσονται ἢ καὶ εὐφρανθήσονται, ἐπεὶ ὡς ἀπολωλεκότα βουλὴν αὐτῶν ἐταράχθησαν καὶ σε τὸν σοφὸν ἀνακαλοῦνται λο- 25 γοθέτην τὸν ἀριστόβουλον”. καὶ ἵνα συνελὼν εἴπω τῆς Δαυιτικῆς κιννύρας αὐθις τὰ ψαλμωδήματα δανεισάμενος, συναχθέντα πάντα τὰ ἔθνη αὐτὸν ἐμακάριζον, ἐπεὶ ἡ δοῖα αὐτοῦ πολλὴ ἐν αὐτοῖς καὶ ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. οὕτω καὶ οἱ ἐθνογενεῖς ἐπωδύραντο καὶ ἀλλότριοι· οὐδὲ γὰρ ἀθρήνητος οὐδ' αὐτοῖς ὁ τοῦ σοφοῦ λογοθέτου θάνατος ἔμεινεν. ἔκλαυ- 30 σεν ἐπὶ τῷ λογοθέτῃ καὶ γένος ἅπαν βασιλείον, ὅσον τε σύνεγγυς καὶ ὅσον ἐστὶ μακρυνόμενον.

22. Ὁ δ' εὐσθενὴς καὶ πανδέξιος αὐτοκράτωρ, ὁ φίλοις βασιλεύς, ὁ

12 ἐστέναξαν — ἡσθένησαν] πρὸλ. Μακ. 1, α', 26. 17 ἐγένετο — ἔθνεσιν] πρὸλ. Μακ. 1, α, 25. 23 Ψαλμ. ἐς', 5. 24/25 ἔθνη — ἀπολωλεκότα βουλὴν αὐτῶν] πρὸλ. Δευτ. λβ', 28. 25 ἐταράχθησαν] πρὸλ. Ψαλμ. με', 6. 27/28 ἐμακάριζον] πρὸλ. Ψαλμ. σα', 17. 8/29 ὑψώθη — ἔθνεσιν] πρὸλ. Ἡσ. ιβ' 4.

- ἡμέτερος οὗτος ἥλιος καὶ ἡ περικαλλὴς αὕτη σελήνη καὶ λαμπρὰ βασιλεῖς
τῇ τοῦ πάθους ἀθυμία κατενεφώθησαν καὶ ὡς ἐξ οὐρανοῦ οἶον τοῦ βασιλεί-
ου κράτους καὶ ὑψηλοῦ ὄμβρος κατηνέχθη δακρύων ἐπὶ μόνῳ τῷ τοῦ πά-
θους ἀκούσματι. ἐπεδάκρυσεν οὕτοις καὶ Ἡλιάδες καὶ εἰς ἤλεκτρον μὲν οὐκ
5 ἐπεπήγει τὰ δάκρυα, ἐπεὶ μὴδ' ὡς πάλαι μῦθος ἐθέλει τὸν ταύταις σύγγο-
νον ἐπέκλαιον, τὸν Φαέθοντα, εἰ μὴ τις ἐκεῖνον εὐστόχως ἐν ἀρεταῖς καὶ
λόγοις εἶπη Φαέθοντα· ἐπεὶ δὲ καὶ τοῖς τῶν παρηγίων συζύγων συνεπωχε-
τεύοντο δάκρυσι καὶ εἰς ῥεῦμα πάντως ἀπετελεύτων πολύκρουνον. ναὶ μὲν
γὰρ ἤρεμόν τε καὶ βύθιον ὁ βασιλεὺς ἐπεστέναξε τὸν τούτου συνετὸν ἀνακα-
10 λούμενος σύμβουλον, τὸν ἀριστόβουλον, τὸν βαθυβουλον, τὸν σοφὸν βουλη-
φόρον ἀναπεμπάζων, οὗ καὶ Νέστωρ ἡττάτο ὁ λιγὺς ἀγορητὴς ἐκεῖνος ὁ Πύ-
λιος, καὶ ἐπὶ μᾶλλον ἐδάκρυσε· δεκτὸς γὰρ ἦν βασιλεῖ, κατὰ τὸν παροιμιά-
ζοντα καὶ σοφὸν βασιλέα, ὡς ὑπηρετῆς νοήμων καὶ τῇ ἑαυτοῦ εὐστροφίᾳ
βουλὰς διασχεδάζων ἐθνῶν, καὶ ὅτι σοφία καὶ δικαιοσύνη διεκύπτει ἀπὸ χει-
15 λέων αὐτοῦ καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ γινώσις καὶ σύνεσις.

23. Τοιοῦτος ὁ περὶ τὸν λογοθέτην πόθος ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ἐκπεπό-
ρευται, δι' ὃν ὁ συμμιγῆς οὗτος θρήνος καὶ πάγκοινος καὶ πανόδυρτος καὶ τὸ
δακρύειν τοῦτο ῥεῦμα τὸ πολυχεῦμόν τε καὶ πολύκρουνον ἀπὸ τῶν ἀκροτά-
των καὶ ὑψηλῶν μέχρι δὴ καὶ ἐπὶ τὰς πεδιάδας αὐτὰς τοὺς ταπεινότερους
20 πάντας καὶ χαμερπεῖς ὑπασύρεται. καὶ φωνὴ μὲν ἐν Ῥαμὰ τῶν συμμιγῶν
τούτων θρήνων ἐξηκούετο, καθὼς τῆς Ῥαχὶλ παρ' Ἱερεμίου τεθεσπιώ-
δεται, ὁ θάνατος δὲ τοῦ σοφοῦ λογοθέτου, δι' ὃν ὁ πολὺς οὗτος θρήνος καὶ
τὰ πικρὰ τῶν κλαυθμῶν ἐγείρονται μελωδήματα, συμφορῶν ἀπανταχοῦ τὴν
οἰκουμένην ἐπλήρωσε· καὶ πᾶν μὲν δάκρυον ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς οὐκ
25 ἀφείλετο, τοῖς δ' ἐξ ἀπάντων δάκρυσι μᾶλλον τῆς γῆς τὸ πρόσωπον ἐπαρ-
δεύεται.

24. Ἀλλ' ἔτι πρὸς τὸν τῆς ἀγιοπρεποῦς λήξεως καιρὸν τοῦ μεγάλου
τῷ λόγῳ μετάγομαι, ἐπειδὴ κατὰ τὸν αὐτὸν τῷ μεγάλῳ Ξενοφῶντι καιρὸν
* * * τὸν βίον οὗτος μετήλεχεν. ἔχει γὰρ ὁ λόγος πιστώσασθαι ὅπως ἄρα
30 τοῦτον ὁ μέγας ἐναγκαλίζεται Ξενοφῶν, ὡς ἄτε μὲν συνέκδημον αὐτῷ τοῦ
βίου καὶ συναπόδημον, ἄτε δὲ καὶ σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις καλῶς τε καὶ θε-

4/7 Ἡλιάδες — Φαέθοντα] πρβλ. Etym. M. 425 ἐν λ. ἤλεκτρον. 11 Νέστωρ — Πύ-
λιος] πρβλ. Ἰλ. Α, 247—249. 12 παροιμιάζοντα — βασιλέα] πρβλ. Παρ. ὁ', 35. 14 βου-
λὰς διασκ. ἐθνῶν] πρβλ. Ψαλμ. λβ', 10. 15 ἀπὸ προσώπου — σύνεσις] πρβλ. Παρ. β', 6.
20/21 φωνή — τεθεσπιώδεται] πρβλ. Ἱερ. λη', 15. 28 Ξενοφῶντι — συνδιαπρέψαντα] πρβλ. Διογ.
Λαέρτ. β', 6.

27 καιρὸν] μετὰ τοῦτο κενὸς χρόνος ἄχρις στοιχείων 20.

ρέστως καὶ τοῦτον τῷ βίῳ συνδιαπρέφαντα. δεξιούται δὲ τοῦτον ἐνθεν μὲν ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν καὶ τὴν θεμιστικὴν γλυκύτατός τε καὶ συντομώτατος, ὡς ὁμοίως τούτῳ συνθεμιστεύοντα, ἐκεῖθεν δ' αὖθις ἡ περιπνοὺς καὶ θεολόγος γλῶττα καὶ γρήγορος, καὶ συνδεξιούται καὶ συνασπάζεται ὡς πυρὸς μένος καὶ τοῦτον περὶ τὴν ῥητορικὴν συνεκπνέοντα. 5

25. Τοιαῦτα μὲν σοι, σοφὲ λογοθέτα, τὰ κοσ(μικ)ὰ καὶ πάνδημα θρηνηδῆματα· ἡμεῖς δ' ὑπὸ τηλίκης κατασεισθέντες τῆς συμφορᾶς, ὦ σοφὴ καὶ θεία ψυχὴ, καὶ τῷ δεινῷ τούτῳ πάθει πᾶσαν ἐκταραχθέντες τὴν αἴσθησιν, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν ψυχὴν συγκεχυμένην ἔχοντες καὶ καρδίαν ὑπὸ τοῦ πάθους ἀστήρικτον, μᾶλλον δὲ τοῦ πικροῦ τούτου σχύφου τῶν συμφορῶν ἀκράτου 10 κεράσας ἡμῖν, ὡς ἐξ οἴνου οἶον βεβαρημένοι τῇ λύπῃ γεγονότες καὶ κάτοχοι ταύτην ἄρτι τὴν τόλμαν σοι τετολμήκαμεν καὶ λόγους τούτους ἐπιταφίους ὡς μὲν πενιχρούς, ὡς δὲ καὶ σαθρούς, τῷ μεγάλῳ σοὶ καὶ θείῳ τὸν βίον καὶ τὴν σοφίαν πολυόλβω τε καὶ λαμπρῷ κατὰ πολὺ τῶν σῶν ἀρετῶν ὑπολειπομένους καὶ οὐκ ἀξίους τῆς σῆς σοφίας προσεπιφέρομεν. συνελαθέν- 15 τες δὲ καὶ ἄλλως ὑπὸ τοῦ πόθου, ὃν σοι θερμότερόν τε καὶ δουλικώτερον ἐπετρέφομεν, καὶ σου τῷ πανοῦρτῳ τούτῳ τύμβῳ, εἴ γε τέως χρὴ τοῦτον τύμβον καλεῖν καὶ μὴ ταμεῖον πασῶν ἀρετῶν κεκλεισμένον τε καὶ πολυόλβον, τὰς λογικὰς σπονδὰς ἐναγίζομεν, χαρὰς δακρύων τούτῳ προσεπισπένδοντες. σὺ δὲ μοι προσίσεο τούτῳ τοὺς λόγους, ὦ πρασιτῆ καὶ συμπαθεστά- 20 τη ψυχῇ, κἂν παραβόλως τετολμήκασιν οὕτω, κἂν κατὰ πολὺ τῶν σοὶ προσηκόντων ἐγκωμίων ἀπολιμπάνοιτο, ἐπεὶ καὶ κρείττονα λόγου παντὸς ἂ σὺ παρὼν ζωὸς ἐνταῦθα κατώρθωκας· καὶ τοῦ τῆς σῆς δὲ σοφίας κρατῆρος καὶ τοῦ τῶν ἀρετῶν νοστήμου νέκταρός τε πόματος μικρὰν τινα ψεκάδα καὶ συγκεκραμένην μέλιτι ὁρόσον ἡμῖν ἐνστάλαξον ἄνωθεν, ὡς καὶ τῆς σῆς ἐμφο- 25 ρηθῶμεν σοφίας, τὴν πικρίαν τε γλυκανοῦμεν τῶν συμφορῶν καὶ τὸν τῆς ψυχῆς ἀκέσωμεν καύσωνα.

4.

1. Ἐμέλλομεν, οἵμοι, καὶ ἐπὶ σοὶ λογογραφεῖν, Κομνηνέ· ἐμέλλομεν θρήνους ἐπάδειν καὶ μονωδεῖν ἀντὶ τῶν ἐξ ἔθους ἐκείνων ἱλαρωτέρων προσ- 30 ρήσεων. τὸ δὲ δὴ τοῦ πάθους κεφάλαιον, ὅτι τέως μὲν ἄδομεν ἡμεῖς καὶ φθιγγόμεθα καὶ τὸ σύννηθες ἡμῖν καὶ φίλον ὄνομα, τὸ Κομνηνόν, προσφω-

2 χρυσοῦς τὴν γλῶτταν = Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. 3/4 θεολόγος γλ. καὶ γρήγορος = Γρηγόριος ὁ Θεολόγος.

29 Κώδ. φ. 94^a—97^β. Ὁ λόγος οὗτος ἀνεπίγραφος ἐν τῷ κώδικει.

7 κοσ(μικ)ὰ] συμπλήρωσις ἡμετ.

- νοῦμεν, σὺ δὲ βαθεῖαν ἄγεις σιγὴν καὶ οὔτε φωνὴν ὅλως δίδως, οὔτε τὸ γλυκὺ παρυπεμφαίνεις μειδίαμα· κεῖσαι δὲ νεκρὸς ὁ δεξιὸς στρατιώτης καὶ ἡ καλὴ γλῶσσα σιγᾷ καὶ τὸ θεσπέσιον ἐκεῖνο κάλλος ἡχρεῖται. ὦ τολμηρὰ γλῶσσα ῥήτορος, πῶς ἀνέχομαι καὶ λέγειν τοσοῦτον κακόν; πῶς τηλικαύτην ἀπα-
 5 γέλλειν καρτερῶ συμφορὰν; νεκρὸν γὰρ εἶπεῖν τὸν θαυμαστὸν Κομνηνὸν καὶ τάφον περιστῆναι τοῦ τηλικούτου ἄλλου μὲν ἦν ἀναδέχεσθαι λογογράφου καὶ ῥήτορος, τῶν ὅσοι τύμβους περιλαλοῦσι καὶ τοῖς οἰχομένοις λόγους ἀφοσιῶ-
 10 σθαι τέχνην ποιοῦνται καὶ σπουδασμα, ἐμὲ δὲ ἡ συνεκλιπεῖν ἔδει τῷ φι-
 λοῦντί με Κομνηνῷ, ἡ ἐννεὸν μεῖναι καὶ ἀναυδόν, καθάπερ οἱ ἀπροσδοκή-
 15 τως ὑπὸ φοβεράς καὶ μεγάλης βληθέντες ὄψεως, καὶ μήτε γλῶσσαν πρὸς φωνὴν αἶρειν ὅλως, μήτε χεῖρας ἐπὶ χάρτην κινεῖν καὶ κάλαμον, ἐπιμύσαι δὲ καὶ τὰς ὄψεις, ἵνα μὴ τὸ λυπρὸν ὄψωμαι θέαμα. ὦ πάθος ἀνέλπιστον, ὦ συμφορὰς μέγεθος ἀνυπέρβλητον· ὦ θάνατος ἄωρος, ὃν δέον μετὰ πολὺν γενέσθαι βαθεῖαν, μετὰ λιπαρὸν γῆρας, μετὰ χρόνον μῆκος πολὺν ὁ δὲ φθά-
 20 νει πρὸ τῆς ὥρας ἐπιστρατεύσας καὶ ἀφαρπάξει νέον οὕτω καλόν, ὥς συν-
 απορρεῦσαι τούτῳ δοκεῖν καὶ τὸ ἄνθος ἅπαν τὸ νεότησιον. εἴ τις ὀρθίαν εἶδε κυπάριττον, εἴ τις ὕψιστέλεχον φοίνικα ἐν καλῷ μὲν τόπῳ πεφυτευμένα καὶ τὸν θεατὴν καταθέλγοντα, ἔπειτα σφοδραῖς ταῖς λαίλαψιν ἀνατιναχθέντα καὶ πρὸς γῆν ἀθρόον κατενεχθέντα, τοῦτ' ἐκεῖνο κἀνταῦθα. καὶ πέπτωκεν ἡ κυ-
 25 παρίτινος ἡλικία· καταβέβληται ὁ εὐμεγέθης νεανίας καὶ ὄρθιος, τὸ ἄγαλ-
 μα τῆς νεότητος, τὸ τῆς ἀνδρείας ἀφίδρυμα· ἡμαρύνεται τὸ κάλλους ἄνθος καὶ τὸ χρυσοειδὲς ἀπέσβη τῆς ὄψεως. ὦ, οἷος ἔπεσε τῶν Ῥωμαίων στύ-
 λος, οἷος πρόμαχος τῆς στρατιᾶς καταβέβληται, οἷα τοῦ γένους ἐλπίς ἐκκέ-
 30 κοπται.
2. Τί σου πρῶτον κλαύσομαι, χρυσὲ Κομνηνέ; ποῖον τῶν τοσοῦτων καλῶν μονοψήσω καὶ δακρύων θήσομαι πρόφασιν; τὴν χρηστότητα τοῦ ἡθους; τὴν τοῦ προσώπου σεμνότητα; τὸ μελισταγὲς τῆς γλώττης; τὸ τῆς διανοίας αἰθρίον ἢ τοῦ σώματος τὴν ἀναδρομὴν καὶ τὴν τῆς ῥώμης ἰσχύν; τοῦ προσώπου τὴν χάριν καὶ τῆς ψυχῆς τὴν εὐπρέπειαν; ὦ μελῶν συμμε-
 30 τρία καὶ ἡθῶν ἁρμονία καὶ ἀρετῶν συμφωνία· ὦ χειρῶν γενναιότης καὶ πο-
 δῶν ὀξύτης καὶ κοῦφα περὶ τὰς τῶν ἔππων ἀναβάσεις ἄλματα καὶ ἀποπη-
 δήματα. ὦ τοξότης εὖστοχος, ἱππότης εὖτροφος, ἀκοντιστὴς δεξιότατος·
 ὦ στρατηγὸς ἄριστος καὶ στρατιώτης ὑμνούμενος· ὦ ταῦτα μάτην πλουτή-

16 ἄνθος — νεότησιον] Καλλιστρ. ἔκφρ. σ', σ. 56 Schenkl-Reisch.

4/5 καὶ ὁ δ. ἀπαγγέλλειν. 7 ὅσοι] ἄσοι. 9 ἐννεὸν] νεὸν 12 ὄψομαι. 17 τό-
 πῳ] τόπου. 29 ὦ] ὦ οὕτω καὶ ἐξῆς.

σας, ὥς ἔοικεν, εἰ τὸν ἄτεγκτον Ἄδην τοῖς τοσούτοις ἀγαθοῖς οὐ κατέθελ-
 ξας. ἐπὶ τοιαύταις σε προὔπέμφαμεν ταῖς ἐλπίσιν εὐῖππον, εὖσπλον, Ἄρεος
 ἀντικρυς ἄγαλμα, φόνον πνέοντα βαρβάρους καὶ πρὸ τῆς παρατάξεως τρέ-
 ποντα, ἵνα νεκρὸν ἀντὶ στρατιώτου καὶ στρατάρχου φόρτον ὑποδεξώμεθα, ἀντὶ
 τροπαιούχου καὶ νικητοῦ περιθρυλουμένου τρόπαιον νόσου θρηγνόμενον καὶ 5
 θανάτου λάφυρον ἐλεούμενον; ποῦ σοι τὰ ὅπλα καὶ τὰ βέλη καὶ οἱ σθενα-
 ροὶ καὶ κοῦφοι βραχίονες; πῶς ἄργά σοι ταῦτα καὶ κεῖσαι βληθεὶς καὶ οὐδ'
 ἀντιπλήττειν ἔχεις τὸν πλήξαντα; πικρὸν τοῦτο θέαμα θεάεται ἥλιος, στρα-
 τιώτην τοσοῦτον ἥρωα τηλικούτον ὕπτιον κείμενον, μάτην δέ οἱ ἀπηωρημένα
 τὰ ὅπλα καὶ ἐξ ἀφανοῦς βάλλοντα τὸν πολέμιον. πότος πόλεμος εἶλε τὸν 10
 ἡμέτερον στρατιώτην; ποῖαι πολεμίαι χεῖρες κατήνεγκαν; ποῖος ἐπισεμνύνε-
 ται τῷ καθ' ἡμᾶς τούτῳ τροπαίῳ μαχητὴν κτείνας ἀνίκητον; ἀλλὰ μάχης
 μὲν οὕτω τάχα καιρὸς ἐφέστηκεν, οὕτω πολέμου παρτάτεις· ἐχθρὸς δὲ ἀλλὰ
 τίς ἂν καὶ προσπελάσαι τῷ τοσοῦτῳ τειδάρρηκεν; χεῖρ δὲ ἀλλὰ καὶ ποῖα βα-
 λεῖν τηλικούτον ἐτόλμησεν; οὐκοῦν δίχα πολέμου βαλλόμεθα καὶ δίχα παρα- 15
 τάξεως πίπτομεν, καὶ κεῖται μὲν ὁ θεσπέσιος Κομνηνὸς ἠπλωμένος μέγας
 μεγαλωστί καὶ ξυνήσῃ τοῦ πάθους καὶ τῆς πληγῆς ἐπαισιδάνεται, τὸ δὲ βέ-
 λος ὄθιν, ἡγνόησεν· καὶ θέλει μὲν ἄψασθαι τῶν ὅπλων ταῦτα βλέπων ἐπι-
 κρεμάμενα, αἱ δὲ χεῖρες ναρκῶσι καὶ κινεῖσθαι μόλις δεδύνηται. θέλει τεῖ-
 ναι τόξον καὶ ἀντιπλήξαι τὸν πλήξαντα, ἀλλ' ἀφανὴς ἡμῖν ὁ πολέμιος· τὸ 20
 δὲ δὴ μέγα καὶ βαρυσυμφωρότατον, ὅτι καὶ βασιλεὺς παρὼν οὐκ ἐπήμυνεν,
 οὐδὲ τοσοῦτον κράτος τὴν συμφορὰν ἀπεσόβησεν, ἀλλ' ἵσταται μὲν ἐπικωχύ-
 ων τῷ πάθει καὶ τὸν γλυκὺν ἀνεψιὸν μετὰ δακρύων ἀνακαλούμενος· ἀμνηχα-
 νεῖ δὲ παῦσαι τὴν μάχην μὴ καθορῶν τὸν ἀντίπαλον.

3. Ὡ θάνατε, κακὸν ἀνθρώποις ἀμήχανον, ἐχθρὲ παλαιῆ καὶ τῇ γε 25
 νέσει πολέμει, τίνα καὶ πόθεν σου τὰ τοιαῦτα βέλη, δι' ὧν τοξεύεις τοὺς
 ἄπαντας; πῶς ἅμα πλήττεις ἅμα φονεύεις καὶ οὐδέν σοι βέλος ἄλιον οὐδὲ
 μάταιον; ἀλλὰ γάρ, εἴπερ ἔδει σε βληθῆναι καὶ τὸν ἄριστον Κομνηνὸν καὶ
 οὐκ ἦν αὐτὸν τὰ πάντα δεινὰ σοι τόξα διαφυγεῖν, ἔδει γοῦν ἀναμεῖναι μέχρι
 τοῦ κάλλος ἀπέρρευσεν, ἔδει καρτερῆσαι μέχρις ἂν αἱ χεῖρες βάλλουσαι βαρβά- 30
 ρους ἐνάρκησαν, μέχρις ἂν ἐπλήρωσε τροπαίων τὴν οἰκουμένην καὶ τῶν ἑαυτοῦ
 καλῶν πάντας ἐκόρεσε. πόσους ἂν εἶχε παραπέμψαι σοι βαρβάρους, ἀκόρε-
 στε, εἴπερ ἐς τὴν κατὰ τῶν βαρβάρων μάχην τετήρητο; εἰ δὲ καὶ παίδων
 μέχρι γονῆς παρέμεινεν, εἰ δὲ καὶ καρποφορῆσαι τὸ καλὸν τουτοῦ φυτὸν ἐκαρ-

27 βέλος ἄλιον] πρὸς λ. Δ, 495.

3/4 τρέποντα] κ ὡ δ. πρέποντα.

7 κεῖσαι] κείσθαι.

30 ἀπέρευσεν.

τέρησε, καὶ ὁ βίος ἂν ὠφέλητο μάλιστα καὶ τὰς εἰκόνας φέρων τοῦ μέ-
γάλου καλοῦ καὶ σὺ τὸ τοῦ θανάτου ταμειῖον, ὁ Ἄδης, ὑπὸ πλειόνων τῶν
ἀριστεῶν πολλοῖς κατεπλουτίσθης τοῖς σώμασι. νῦν δὲ τάχα μὲν ἡράσθης
κάλλους τοσούτου καὶ προαρπάξεις τὸν ἄριστον, καὶ εἷς ἀντὶ μυρίων ἀρκεῖ
5 σοὶ καὶ τὸν μέγαν ὄλβον χαίρεις κρατῶν· ἔχεις δὲ καὶ παρ' ἡμῶν πανοδύρ-
τους γόους καὶ θρήνους, τὰ σοὶ φιλούμενα ξένια, καὶ τὸ σκοτεινὸν καὶ μέ-
λαν ἄμφιον τῆς συζύγου καὶ τὰ πάντα νεκρὰ καὶ πένθιμα καὶ παράλυτα.
μόνοι ἂν χαιρήσωσι Πέρσαι, μόνοι κροτήσωσιν οἱ πολέμιοι, καθ' ὧν τὴν
σπάθην ἡκόνα, καθ' ὧν τὴν πανοπλίαν ἡτοίμαζεν.

10 4. Ὡς οἷον ἐθραύσθη δόρυ, πηλίκῃ δεξιᾷ περικέκοπται, οἷον λῆμμα
κατὰ βαρβάρων πέπνυται, ποῖα τόλμα, ποῖα φορὰ καὶ ὁρμή καὶ κίνησις ἀν-
υπόστατος. ποῦ σοὶ τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα τῆς πανοπλίας, ὦ θειότατε Κορνηγέ;
ποῦ τὰ τῆς ἀσπίδος ἐπίσημα, οἷς ἐγὼ πολλάκις καταλαμβάνων οἴκοι προσ-
ασχολούμενον ἡρώτων " τί σοὶ βούλεται ταῦτα "; καὶ σὺ μὲν νόμους στρα-
15 τιωτικoὺς ἐξεδίδασκες, τί μὲν ἡ σημαία βούλεται στρατιώταις, τί δὲ τὰ ἐν
τοῖς ὅπλοις παράσημα, τίς ὁ λόχος, τίς ἡ παράταξις, τίς ἡ φάλαγξ, ὁποδα-
πὴ δὲ καὶ ἡ σύνταξις καὶ τίνες ταύτης οἱ σχηματισμοὶ καὶ ὅποσοι καὶ τάλ-
λα, ὅσα οἱ δεινοὶ περὶ πολέμους γινώσκουσι. πολλάκις μοι καὶ μάχας προ-
λαβούσας ἔχαιρες ἀφηγούμενος καὶ τρόπαια γενναίων ἀνδρῶν μετὰ τῆς περὶ
20 ταῦτα ἐπιστήμης κατέλεγες, ὅσα τε φθάσας ἤκουσας παρὰ προτέρων ἀνθρώ-
πων καὶ ὅσα τῷ θείῳ βασιλεῖ συνστρατεύων κατεῖδες τῆς αὐτοῦ χειρὸς ἔργα
παράδοξα· ὅποτε δὴ καὶ ἔνθους τις οἷον ὕψ' ἡδονῆς κατεφ(αί)νου καὶ θεοφό-
ρητος, καὶ οὐχ οἷός τε ὦν κατέχειν τὸν ζῆλον ἐδόκεις τῷ βασιλεῖ παρασπί-
ζειν καὶ τὰς τροπαιούχους χ(εῖ)ρ(ας) τούτου καταφιλεῖν. εἰ δέ τί που καὶ σὸν
25 ἀρίστευμα παρεισέδου τῷ λόγῳ, οἷα πολλά σοὶ προσμαρτυροῦσιν ἄλλοι τε πλεῖ-
στοι καὶ ὅσοι τῶν ὑπὸ τὴν ἀρχὴν Λακεδαίμονες δυσπειθεῖς ὑπόφοροι καὶ
δυστράχηλοι, ἔτι τε καὶ οἱ τὰ τῆς Ἑλλάδος οἰκοῦντες ἐρυμνότερα καὶ τρα-
χύτερα δεινοὶ τε καὶ ἀλλόκοτοι βάρβαροι, οἱ μέχρι σοῦ καὶ ὀδοιδόκοι καὶ
λησταὶ καὶ πράκτορες ἀντιπράττοντες, σὺ μὲν ἡρυδρίας ἄλλου λέγοντος ταῦ-
30 τα καὶ ὀκνηρὸς ἐφαίνου μοι περὶ τὴν ἀκρόασιν (οἷός σου μετὰ τῶν ἄλλων ἐξ-
αιρέτων καὶ ταπεινώσει στοιχῶν καὶ μετρίῳ φέρων φρονήματι), καὶ πού σοι
τηγνικάδε καὶ ὁ τοῦ προσώπου ἔρευθος ἐδιπλασιάζετο· ἐγὼ δὲ τοὺς λόγους
ἐδεχόμην μετ' ἡδονῆς καὶ μισθoὺς ὑπισχνούμην τοῖς ταῦτα λέγουσι.

5. Προσεδόκων τοίνυν τοιαῦτά τινα καὶ νῦν ἀκούεσθαι περὶ σοῦ καὶ
35 χαίρων σε χαίροντα παραπέμψας ἐπὶ τὸν μέγαν τουτονὶ κατὰ Περσῶν πόλε-

1 καὶ ὁ ὠφέλιτο.

8 κροτήσωσιν] τὸ ὦ ἐκ διορθ.

22 καὶ 24 κατεφ(αί)νου καὶ χ(εῖ)-

ρας] συμπληρώσεις ἡμέτεραι.

28 ὀδοιδόκοι] οἰδοιδόκοι.

μον, ὃν ὁ κατὰ θεὸν τοῦ αὐτοκράτορος ζῆλος τοῖς εὐσεβέσιν ἐξήγειρεν, ἤλ-
πιζον ἀπολαυεῖν στεφανίτην καὶ τροπαιοῦχον καὶ λαφύρων πλήρεις τὰς χεῖ-
ρας φέροντα· νῦν δ' ἄλλ', οἵμοι, ταχὺς μὲν ἡμῖν ἐπανῆκες, οὐκέτι δὲ μετὰ
τροπαίων οὐδὲ μετὰ λείας βαρβαρικῆς, ἀλλὰ φόρτος δακρυρρόεις καὶ δυστυ-
χῆς καὶ τρόπαιον οὐκ οἶδα τίνος, καὶ εἰς θήκην ταύτην βραχεῖαν τὰ πάνθ' 5
ἡμῖν ἐτελεύτησεν. ὥς εἶθε κἂν ἀπὸ μάχης τὸν νεκρὸν ἐδεχόμεθα, εἶθε βαρ-
βαρικὰς πληγὰς εἶχε κατὰ τοῦ σώματος. οὕτω ἂν Κυναιγείρῳ καὶ Καλλιμά-
χῳ συνηριθμεῖτο, οὕτω μεθ' Ἑκτορος καὶ Σαρπηδόνης ἐτάττετο· καὶ πρότε-
ρον πολλοὺς καταθύσας τῶν ἀντιμάχων, εἶτα καὶ αὐτὸς ἐκείνοις ἐπικατα-
πεσὼν παρεμυθεῖτο τοῖς τροπαίοις τοὺς πόνους καὶ τὴν συμφορὰν ἡμῖν ὑπε- 10
λέαινε. νῦν δὲ ἀλλὰ βραχὺς πυρετὸς τὸν τηλικούτον ἐσκόλυσε καὶ νόσημα
τριήμερον ἐτροπώσατο καὶ παράκλησις οὐδαμῶθεν τῷ πάθει καὶ τὰ πάντα
νόκτερα καὶ ἀνήλια. ὦ πονηρὸν χωρίον δυστυχές, ὅπερ ἐκ λόφων τὴν προσ-
ηγορίαν κεκληρώσαι, ὥς ἀπὸ λόφου γε ἄρα μετασίου κατηνέχθης ἡμῖν καὶ
ὅλας τὰς ἐπὶ τῷ Κομνηνῷ ἐλπίδας κατέσεισας. μὴ καταβήτω δρόσος καὶ ὑε- 15
τὸς ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ τοὺς λόφους τοὺς σοὺς (τὰ τῆς Γραφῆς ἐπαρῶμαί σοι),
ὅτι προσωχθίσθης θυρεὺς δυνατοῦ.

6. Μισῶ καὶ τὸν παραρρέοντά σοι βάσκανον ποταμόν, ὃς ἡμῖν πολλοὺς
δακρύων ῥύακας μετωχέτευσε· περὶ γάρ τοι τὰς οἰκείας ὄχθας φέρων σκη-
νούμενον τὸν εὐκλεῆ Κομνηνὸν οὐκ ἀφῆκας ῥεῖθρον κατὰ τοῦ πάθους· οὐδὲ 20
ῥεύματι μεγάλῳ τὰ δεινὰ τῆς νόσου κατέκλυσεν, ἀλλὰ πυρετοῦ φλόξ βαρεῖα
τοῦ τηλικούτου ποταμοῦ κατωρχήσατο καὶ πῦρ συμφορᾶς ὀλίγον τοσοῦτον ῥεῖ-
θρον κατέφρυξε. μηκέτι τοίνυν Ῥυνδακὸς ὁ ποταμὸς οὗτος καλείσθω, μηδ'
ἐκ τοῦ μέχρι νῦν ὀνόματος γνωρίζεσθω· καλείσθω δέ μοι Κωκυτός τις ἢ
καὶ Πυριφλεγέθων, ὅποιοι παραρρεῖν τῷ Ἄδῃ λέγονται ποταμοί, καὶ ἀπὸ 25
τοῦ περὶ τὸν Κομνηνὸν γνωρίζεσθω πάθους, ὃ τὰς ψυχὰς κατεφλέχθημεν.
δικαίως ἄρα καὶ ἡ λιμνάζουσα τοῦτον ἐξ ἀπωλείας θέλει παρωνυμεῖσθαι·
ἐκεῖθεν γάρ ἡμῖν, ὥς ἔοικε, τὸ φθορᾶς ὑπεσύρῃ ῥεῦμα καὶ νῦν στενάζομεν
τὸν Κομνηνὸν ἀπολέσαντες. ὦ ποταμὸς οὗτος ἀνέραστος, ποταμὸς οὐ δροσί-
ζων, ἀλλὰ φλογίζων τοῖς νάμασιν. ἐπὶ τὸν ποταμόν ἐκεῖ τοῦτον ἡμεῖς κα- 30
θίσαντες ἐθρυγήσαμεν, αἰχμάλωτοι τάχα γεγονότες τῷ πάθει καὶ τῶν εἰς
Βαβυλῶνα πρώην ἀπαγομένων ὑπὸ τῆς ἐντεῦθεν συγχύσεως ἀθλιώτεροι· καὶ
ἤσαμεν ὥδῃν ἐπὶ γῆς ἐκείνης τῆς ἀλλοτρίας, οὐχ ὅταν χθές που καὶ πρό-

16 Γραφῆς] πρβλ. Βασ. 2, α', 21. 30/34 ἐπὶ τὸν ποταμόν — ἤδομεν] πρβλ. Ψαλμ.
ρλς', 1—4.

20 ἀφῆκε] κ ὡ δ. ἀφῆκε.

22 κατορχήσατο.

29 ἀπολέσαντες.

τριτα παρὰ τῇ καθ' ἡμᾶς Σιών ἤδομεν προπέμποντες μετὰ κρότων καὶ ψδῶν
εὐκτηρίων ἐπὶ τὴν κατὰ βαρβάρων μάχην τὸν αὐτοκράτορα, ἀλλὰ πενθήρη
καὶ σκυθρωπὴν καὶ οἷαν ἐθέλει τὰ λυπρὰ χωρία καὶ βάσκανα καὶ τῶν κα-
λῶν ἀνεπίδεκτα. ἡγείραμεν θρῆνον μέγαν, ἐκλαύσαμεν περὶ τὰς ὀχθὰς τοῦ
5 ποταμοῦ καὶ δακρύων ὄμβρους τούτῳ κατεσταλάξαμεν, καὶ τῷ μηδεμίαν ἡμῖν
ῥανίδα πρὸς ὀροσισμὸν τοῦ πάθους χαρισαμένῳ φθονερῷ ποταμῷ πολλὰς
αὐτῇ τὰς πίδακας ἐπεχορηγήσαμεν, καὶ νῦν βαθυδίνης ὄντως ὁ Ῥυνδακὸς
ἀπὸ τῆς τῶν δακρύων ὑπερβολῆς καὶ μακρῷ πολυχρουνότερος ἑαυτοῦ. τάχα
καὶ χρυσοδίνην τις αὐτὸν ἐκ τῶν βασιλικῶν δακρύων καλέσειεν, ὅσα πολ-
10 λὰ τῆς χρυσῆς κεφαλῆς ἐκείνης καὶ τῶν ὁμμάτων τῶν βασιλικῶν κατερ-
ράγησαν.

7. Ὡς σκυθρωπῆς ἡμέρας ἐκείνης, καθ' ἣν τὰς ἀκτῖνας ἔκρυπεν ὁ φωσ-
φόρος καὶ ἡ σελήνη τὸ ἑαυτῆς φέγγος οὐκ ἔδωκεν· καθ' ἣν ὁ αὐτοκράτωρ,
ὁ ἡμέτερος ἥλιος, καὶ ἡ κατὰ σελήνην λάμπουσα βασιλὶς τὰς τῆς βασιλι-
15 κῆς σου δόξης ἀκτῖνας καὶ τοῦ προσώπου τὰς χάριτας καὶ βαρύν τινα τὸν
χειμῶνα πένθους ἑαυτοῖς σχεδιάσαντες καὶ ἔλπην τὴν ψυχὴν τῇ ἀθυμίᾳ κατ-
ανεφώσαντες ὑετοὺς δακρύων ῥαγδαίους περὶ τὸν φίλτατον ἀνεψιὸν ἀπεστά-
λαξαν. ὦ τῶν τότε θρήνων καὶ στεναγμῶν· ὦ τῆς τῶν δακρύων ὑπερβολῆς·
πάντες γὰρ τῷ βασιλεῖ συμμεθαρμωσθέντες, οὐχ οἱ προσγεγεῆς τῷ κειμένῳ
20 μόνον καὶ ὅσοι τῆς τοῦ βασιλείου καὶ χρυσέας ὄντως σειρᾶς, ἀλλὰ καὶ πᾶν
γένος καὶ τύχη πᾶσα καὶ ἡλικία καὶ ὅσον ἔτυχε παρὸν τοῦ στρατεύματος,
πάσχοντι συνέπασχον τῷ δεσπότῃ καὶ ὑφ' αὐτὴν τὴν φωνὴν ἐπῆραν καὶ μέγαν
κοπετὸν συνεστήσαντο, καὶ ἦν ὁ κάλλιστος Κομνηνὸς καὶ κοινῇ θρηνούμενος
παρὰ πάντων καὶ παρ' ἐκάστου ζητούμενος. καὶ ἵνα μετὰ τῆς Γραφῆς ὡς
25 ἐπὶ τῇ πάλαι συμφορᾷ θρηνήσω τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐγένετο μέγα πένθος, καὶ
ἄρχοντες ἐστέναξαν καὶ πρεσβύται· παρθένοι καὶ νεανίσκοι ἡσθένησαν καὶ τὸ
κάλλος τῶν γυναικῶν ἡλλοιώθη· ἀδελφὴ δὲ καὶ νυμφη, τὰ καλλιστεῖα τοῦ
θῆλεος, Ἡλιάδες ἦσαν ἐπὶ Φαέθοντι καὶ βλύζουσαι κρουνοὺς ἀμέτρους δα-
κρύων καὶ τὸν ἀδελφὸν ὀλοφυρόμεναι κείμενον. ἔρριψαν τὸν τῆς κεφαλῆς
30 κόσμον· ἐνεδύσαντο πενθικὰ καὶ τὴν τοῦ προσώπου χάριν ἡμαύρωσαν καὶ
(ὅ φησιν ἡ Γραφή θρηνοῦσα τὴν Ἱερουσαλήμ) ἐκάθισαν εἰς τὴν γῆν καὶ χοῦν
ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀνεβίβασαν. καὶ τὸ δάκρυον μὲν αὐταῖς εἰς ἡλεκτρον οὐκ
ἀπετελεύτησεν, αὐταὶ δὲ τῷ πάθει νενικημέναι, μικροῦ καὶ εἰς λίθων ἤλ-

24 Γραφῆς] πρβλ. Ματθ. 1, α', 26.
φή] πρβλ. Θρ. β', 10.

28 Ἡλιάδες] πρβλ. Εὐκλ. Μ. σ. 427, s.

31 Γρα-

8 (τῶν)] προσθ. ἡμετ.

29 κ ὦ δ. ἔριψαν.

θον ἀναισθησίαν καὶ τὸν τῆς Νιόβης μῦθον ἤγαγον εἰς ἀλήθειαν· οὐ γὰρ ἐβραγ-
χίασε ταύταις ὁ λάρυγξ μόνον ἀπὸ τοῦ κράζειν ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ τὸν
Κομνηνὸν ἀποκλαίεσθαι, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀφωνίαν παντελῆ τὰ κλαυθμοῦ περι-
έστησαν· καὶ τοῦ χρόνου τῶν δακρύων ἐπιλιπόντος, αἱμάτων ῥύακες ἀπὸ τοῦ
φάρυγγος ἐκενώθησαν. ὦ στρατιώτης οὗτος Ὀμήρειος καὶ σταλαγμοῖς αἵμα- 5
τηροῖς θρηνηφδούμενος· ὦ πάθους ἀδελφῆς, ὦ νόμφης ἀγάπη μέχρι καὶ συν-
νεκρώσεως· οὐ γὰρ ἠνείχοντο ζῆν κείμενου τοῦ καλοῦ Κομνηνοῦ, οὐδὲ ἡγά-
πων βλέπειν τὸν ἥλιον αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς καταμύσαντος, ἀλλ' ἐφιλονεί-
κουν ἢ ἀνεγείραι τὸν κείμενον εἰς οἶκτον, τὸν δεσπότην κατὰ τὰς ἀδελφὰς
Λαζάρου· παρακαλοῦσαι διὰ δακρύων ὑπερβολῆς, ἢ συνταφῆναι τῷ ποθούμενῳ 10
καὶ τῷ φιλοῦντι συναπελθεῖν.

8. Ἡ δὲ τῶν ἀδελφῶν δυὰς Κομνηνῶν· ὦ, πῶς ἀδακρυτὶ διηγῆσομαι;
θάτερος μὲν παρῆν, ὁ τῆς ἀδελφότητος πρῶτος κλάδος, τῶν Κομνηνῶν ἡ
τερπνότης, τὸ τῆς ἀνδρείας εἰκόνισμα καὶ συνεξέπνει ἀποπνέοντι τὰδελφῶ,
καὶ τὸ πολὺ τῆς φιλαδελφίας ἀπὸ τῆς τῶν κλαυθμῶν ὑπερβολῆς κατεμή- 15
νυνεν. ὁ δὲ τὰ πάντα καλὸς Ἀνδρόνικος, ὁ σύμπνους Ἀλεξίῳ καὶ ὁμόφυγος
ἀδελφός; ἀλλ' ἐμερίσθη τότε τούτοις ἡ συμφύτα καὶ τὸν ἀδελφὸν οὐκ εἶχε
βλέπειν ἐκλείποντα, ἀλλὰ τὸν μὲν εἶχεν ἡ κλίνη περὶ τὰς ὄχθας Ῥυνδα-
κοῦ θρηνηφδούμενον, ὁ δὲ τὰς Ἀνατολικὰς περιῆει πόλεις καὶ στρατιωτικὰς
συνάγων δυνάμεις κατὰ Περσῶν παρετάττετο· καὶ μηχανὰς μὲν ἐπενοεῖτο κατὰ 20
Περσικῶν αὐτὸς πόλεων, ἡγνῶει δὲ τὴν ἰσχυρὰν αὐτοῦ πόλιν, τὸν ἀδελφὸν
τε καὶ σύμμαχον, τῇ τοῦ θανάτου προσβολῇ καταπίπτουσαν. ὁ μὲν εἶχε περὶ
τὰ ὄπλα καὶ προῦνοεῖτο πολέμων, ὁ δὲ σύμπνους ἀδελφὸς ἐσκυλεύετο καὶ
ἔκειτο νεκρὸς Ἀλέξιος, Ἀνδρονίκου ζῶντος καὶ ὥπλισμένου μηδ' ἐπαισθανο-
μένου τῆς συμφορᾶς· καὶ ἄλλοι μὲν αὐτὸν ἐθρήνουν λιποψυχοῦντα καὶ περι- 25
εστηρότες ἐδάκρυον, ὁ δὲ ἀδελφὸς ἐκ τῆς ὑπερορίας γράμμασι προσηγόρευε,
καὶ " Ω ", φησὶν, " ἀδελφέ, γράψε καὶ ἀποδημοῦντα παρηγόρει τὸν ἀδελφὸν
καὶ ἀναπλήρου μοι τὴν θέαν τοῖς γράμμασιν ". ὁ δέ, ὡς ἔλαβεν εἰς χεῖρας
τὸ γράμμα καὶ εἶδεν ἀπὸ τῆς ἐπιγραφῆς τὸν ποθούμενον, αὐτὸν μὲν ὡς εἶ-
χεν ἀπὸ γραμμάτων ἐφίλησεν, ἀκούσας δὲ καὶ τῶν γεγραμμένων καὶ λεπτόν 30
τι στενάξας, ὁ(σ)ν παρεῖχεν ἡ δύναμις, " Οὐκέτι σε ὄψομαι " εἶπεν, " ἀδελ-
φὲ φίλτατέ, μικρὸν ὅσον καὶ τῶν βλεφαρίδων συγκλεισ(μέν)ων μοι· οὐκέτι
προσφωνήσω, καὶ μετὰ ποίου γὰρ ἀπάρτι στόματος; γράμματα δὲ εἰ μὲν ἐξ

2 ἀπὸ τοῦ κράζειν ὅλην τὴν ἡμέραν] πρὸλ. Ψαλμ. λα', 3. 10 Λαζάρου] πρὸλ. ια', 32—33.

25 x ὦ δ. λιποψυχοῦντα.

30 καὶ 32 ὁ(σ)ν καὶ συγκλεισ(μέν)ων] συμπλ. ἡμετ.

"Αδου ζητεῖς, ἡμεῖς μὲν ἐς Ἀδὴν ἤδη μεταχωροῦμεν, αἱ δὲ χεῖρες πάντως ἀργήσουσιν".

9. Ὡ γλώσσης καὶ μετὰ τοσούτου πάθους ἀττικιζούσης καὶ φθεγγομένης εὐσύννοπτα. καὶ γὰρ ἡ νόσος ἐπεβούλευε ταύτῃ καὶ πολλὰ δεσμεῖν ἤθε-
 5 λεν, ἀλλ' ὁ τῶν φρενῶν τόνος ἀντεῖχεν καὶ νοὸς δεξιότης ἐκυβέρνηα γλώτταν κυμαινομένην καὶ τοῦ πάθους βαλλομένην τῷ κλύδωνι. ὦ χάριτος ψυχικῆς καὶ τῷ προσώπῳ διαλαμπούσης καὶ ἐπιφαινομένης τοῖς ῥήμασιν· ὦ ῥόδω-
 νιᾶς προσώπου μηδ' ἐν χειμῶνι τοσούτῳ πειθομένης μαραίνεσθαι· ὦ κάλλος σώματος καὶ νόσον νικῶντος, ἀπιστῶ δ' εἰ καὶ θανάτῳ παραχωρήσαντος· ὦ
 10 λόγων ἐξιτηρίων, ὦ ῥημάτων συντακτηρίων, ὦ ψυχῆς καὶ ἃ δὴ καὶ τοῖς παρ-
 εστῶσι μεριζομένης· ἐξεχεῖτο γὰρ πρὸς πάντας καὶ πρὸς ἕκαστον ἐπεστρέ-
 φετο καὶ τὰ σωτήρια τοῖς ὅλοις ἐπηρύχετο. ὦ μνήμης ὁμοζύγου καὶ πρὸ και-
 ροῦ διδούσης τὸν θάνατον· εἶχε γὰρ αὐτὴν ἡ μεγάλη πόλις τὰ τῆς τότε τύ-
 χης ἀμπαγνοῦσαν καὶ χαροπὰ φανταζομένην ἀκούεσθαι. ὦ ποσάκις ταῦτα
 15 ἀνεκαλέσατο, ποσάκις τὴν ὁμόψυχον ἀνεζήτησε καὶ περιμένων ταύτην ἰδεῖν
 ἀντεῖχε τάχα καὶ πρὸς τοῦ θανάτου τὴν βίαν καὶ τῆς ψυχῆς οὐ παρεχώρει
 ῥαδίως ἀρπάσαι σπεύδοντι. πλην ἀλλὰ, καὶ περ οὕτω τῇ τῆς συζύγου μνή-
 μη βαλλόμενος, οὕτω τῷ πόθῳ τρυχόμενος, πλείονα τῆς ψυχῆς ἐμερίμνα
 καὶ τῶν ἄνω πλέον ἐμέμνητο· καὶ ὅλον πρὸς θεὸν στρέψας τὸν νοῦν, " Ἄγε
 20 δῆτα " εἶπε " καὶ βασιλεῖ τῷ ἀθανάτῳ στρατεύομαι, κάπειδὴ τὰ κάτω διαρ-
 ρέει καὶ οἴχεται, καὶ στρατία καὶ πανοπλία καὶ οἱ τὰ ὅπλα βαστάζοντες,
 φέρε δὴ τὴν κατὰ θεὸν ἐνδύσομαι πανοπλίαν καὶ στρατιώτης ἀληθεύων γε-
 νήσομαι. ἀποσκευαστέον μοι φάρετραν καὶ τόξον, ἃ με τῆς νῦν ἐπιβουλῆς
 οὐκ ἐρρύσαντο· μισητέον δόρυ καὶ σπάθην, ἃ μοι τὸν νῦν πολέμιον οὐκ ἐφό-
 25 βησαν. εἰ τὸ κράνος ἦν μοι στερρόν, οὐκ ἂν ἡ νόσος ἐπληττε κατὰ κεφα-
 λῆς. ἐὰν ἐπλούτου ἀσπίδα σφύρουσαν ἀπὸ τῶν βελῶν, ἦν ἂν μοι καὶ ἀνε-
 πιβούλευτος ἡ πλευρά. τί μοι τὰ λαμπρὰ περιβλήματα καὶ ὁ ἐπικεχυμένος
 τούτοις χρυσός, εἰ τοῦ θανάτου παρὰ τούτων οὐ ῥύομαι ";

10. Ταῦτ' εἶπε, καὶ ἀποθέμενος τὴν μαλακὴν ἐσθῆτα καὶ περιρρέου-
 30 σαν τὸ τραχὺ τῆς κατὰ θεὸν φιλοσοφίας καὶ ῥικνὸν τριβώνιον περιβάλλεται,
 ῥίπτει τὰ ὅπλα, τὰ σαθρὰ ταυτὶ καὶ ἀνόνητα, καὶ τὴν μακαριστὴν ἀναλαμ-
 βάνει πανοπλίαν τοῦ πνεύματος. περιζώννυται τὴν ὁσφὺν ἐν ἀληθείᾳ κατὰ
 τὸ τοῦ ἀποστόλου παράγγελμα· τὸν τῆς δικαιοσύνης ἐπενδύεται θώρακα· δέ-

33 ἀποστόλου] πρβλ 'Εφ. ε', 14.

7 καὶ ὦ δ. ῥόδοιᾶς.

8 τοσούτου.

10 ἃ δὴ] ἄλλῃ.

23 φάρετραν.

χεται τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου καὶ τὴν τοῦ πνεύματος μάχαιραν, καὶ γίνεται Χριστοῦ στρατιώτης καὶ ἀντιστρατεύει τῷ κοσμοκράτορι, καὶ (τὰ) κάτω περιφρονήσας ἀνδρόν ἀναβαίνει μετὰ τῆς ἀγέλης τῶν κεκαρμένων καὶ μέχρι καὶ ἐς οὐρανὸν ἐλαφρίζεται· καὶ ὁ χθὲς μετὰ τοῦ Δαυὶδ πυρράκης μετὰ κάλλους τῶν ὀφθαλμῶν, μέλας μετὰ τῆς ἀσματιζούσης σήμερον καὶ 5 καλός. ὦ φρονήματος βεβηχότος· ὦ λογισμοῦ καλῶς κρίνοντος· ὦ σώματος ἀνδρικοῦ καὶ γενναίου καὶ ψυχῆς ἀνδρικωτέρας καὶ σώφρονος. ἔκειτο καὶ ψυχῇ καὶ σώματι διαλάμπων καὶ τῆς στολῆς τῇ σεμνότητι, καὶ ἡ μὲν ἰσχὺς τοῦ σώματος ὑπετέμνετο καὶ θεοῦ μνήμη καὶ ψαλμικὰ παρὰ τοῖς χεῖλεσι ῥήματα, ὁ δὲ βασιλεὺς πενθῶν ἐπὶ τούτοις καὶ συνθρηνοῦντες οἱ ἐξύμπαντες 10 καὶ ἄλλος ἄλλο τῶν τοῦ Κομνηνοῦ καλῶν καταλέγοντες, ὁ μὲν ὅτι πρᾶος ἦν καὶ μείλιχος καὶ ἡδύς, ὁ δ' ὅτι συμπαθὴς καὶ προτείνων χρῆζοντι χεῖρα καὶ πᾶσιν ἐπ' εὐεργεσίᾳ προκείμενος. ἐθαυμάζετο καὶ ἡ τῆς γνώμης εὐδύτης καὶ τὸ καλοθαλὲς καὶ χρηστότητες· ὕμνει δέ τις καὶ τὸ παραβλύζον μέλι τοῖς χεῖλεσι καὶ τὴν ἐγκαθημένην τούτοις πειθῶ, καὶ τὸ μηδέποτε τὴν χάριν 15 αὐτῷ τῶν λόγων ὑπὸ τοῦ ψεύδους μολύνεσθαι· κάλλος δὲ καὶ ἀνδρεία καὶ τὸ τῆς ἡλικίας εὐμέγεθες κοινή τις ἦν τῶν ἰδόντων καὶ ἀφήγησις καὶ ἐκθέσεις.

11. Εἰ δὲ καὶ λόγων ἔτρεφες ἔρωτα, φιλόκαλε Κομνηνέ, εἰ δὲ καὶ παλαιῶν βίβλοις προσεῖχες καὶ μετὰ τοῦ θύμου τῶν τῆς καθ' ἡμᾶς προσκα- 20 θημένων αὐλῆς καὶ τ(αῖς τῆς) ῥητορικῆς ἐτέρπου ῥοδωνιαῖς, ἐμέ τις ἐρωτάτω τὸν πρὸς ἀκρίβειαν ἐπιστάμενον, οὗ καὶ τοὺς λόγους ἐφίλεις, οὗ καὶ ἐνεχολπίζου τὰ γράμματα, ὧς τὰ πολλὰ καὶ προσηδολέσχεις νῦν μὲν ζήτημα γραφικόν, νῦν δὲ θεώρημα φυσικόν καὶ ἄλλην ἄλλοτε ὑπόθεσιν προβαλλόμενος. ἐγὼ σου καὶ τὸ πρὸς τὸν πλοῦτον ὑπεροπτικόν μαρτυρήσω καὶ τὸ τῆς ἀντι- 25 λήψεως ἀνόθευτον καὶ ἀκίβδηλον, ὅπως θερμότερον μὲν τῶν δεομένων τοῦ βασιλικοῦ ἐλέους προΐστασο, δῶρα δέ σοι καὶ κολακεία καὶ τὸ τῆς προστασίας κάλλος οὐ κατερρύπαινε. ὦ, πολλάκις ἔγνων σε καὶ δῶρα μισοῦντα καὶ δωρουμένοις ἀποστρεφόμενον καὶ πρὸς κολακείαν βαρυθυμοῦντα καὶ πλεόν τῶν ὑβριζομένων ἐρυθαινόμενον· προῖχα γὰρ ἤθελες εἶναι καλὸς καὶ ἀλαχό- 30 θεν τὴν ἀντιμισθίαν ἀνέμενες. ἀρχὰ γνωρίζει τὸν ἄνδρα σοφός τις λέγει καὶ πείθει με· καὶ σὲ τοίνυν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ἰδὼν ἔγωγε πλεόν τῶν ἄλλων ἐγνώρισα, ὅτε τῶν παρ' Αἰτωλοῖς καὶ Καλυδωνίοις τῆς Ἑλλάδος ἄρξας μερῶν.

1 Περικεφαλαίαν — μάχαιραν] πρὸς. Ἐφ. σ', 17. 4 Δαυὶδ] πρὸς. Βασ. 1, ις', 12.
5 ἀσματιζούσης] πρὸς. Ἀσμ. α', 5. 31 σοφός τις] Δημοσθ. σ. 1455,15.

3 καὶ ὁ δ. ἀναβαίνει. 4 (τὰ)] προσθήκη ἡμετέρα. 28 καὶ ὁ δ. κατερύπαινε. 21
ταῖς τ(ῆς)] συμπλήρωσις ἡμετ. τόπου διατρίτου.

ὡ τῶν χρυσῶν ἡμερῶν ἐκείνων καὶ τῆς τότε τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας. αὐτοῦ τὸ τῆς ἀδικίας κατηγωνίσω θηρίον, ὡς πρὶν τὸν μονιὸν ὁ Μελέαγρος, οὐχ ὅπως τὸ τῶν φόρων φορτίον τοῖς ἐκεῖσε ὑποφόροις ἐπιβαρύνας καὶ τὰ στάθμια δισσά καὶ ζυγοὺς δολίους ἐπινοήσας καὶ ἄλλα, ὅσα τῶν δικαίως παρὰ
 5 τῇ Γραφῇ λοιδορουμένων πρακτόρων, ἀλλὰ οἴκοθεν αὐτοῖς ἐπιχορηγῆσας καὶ ὅποσα τέκνοις ἐπαρκέσας πατήρ φιλόστοργος περιεζώσω καὶ τὴν τῶν κολά-
 κων ἀρχὴν καὶ μετὰ Λυκούργου ἐκείνου τοῦ ὀμνουμένου σφῶν καὶ νομοθέτου καὶ ἀρχηγοῦ τὰ ζυγὰ τοῦ δικαίου τούτοις ἐβράβευσας· μᾶλλον δὲ οἰχομένην
 10 πάλαι τὴν δίκην ἐκεῖθεν καὶ παρὰ τῶν οὐ καλῶν ἀρχόντων ἐκ μακροῦ ξενη-
 λατηθεῖσαν αὐτὸς αὐθις ἐπανεσώσω καὶ ἐπανήγαγες αὐτὴν εἰς τὰ πάτρια, καὶ ταχὺ γεγονάσιν ἐπίφθονοι καὶ πάλιν οἱ στρατιῶται καὶ διὰ σὲ τρισσευ-
 δαίμονες, ὡς τῇ λόγχῃ πάλαι καὶ τῇ ἀνδρείᾳ, οὕτω τότε τῇ τοῦ ἄρχοντος χρηστότητι γνωρίζομενοι.

12. Ἔτι καὶ νῦν ἐγκάθηται Λακεδαιμονίοις ἡ μνήμη τῆς σῆς χρη-
 15 στότητος· ἔτι καὶ νῦν ὁ σὸς ζῆλος ταῖς Ἑλληνίσι πάσαις πόλεσιν ὑποφλέ-
 γεται, ὃν αὐταῖς ὑπανήπτεις ἢ παρῶν καὶ βλεπόμενος, ἢ τῇ φήμῃ μόνῃ παραπεμπόμενος. ποία γὰρ οὐκ ἠϋξάτο πόλις ἄρχοντά σε λαχεῖν; τίς οὐχ
 ὑπὸ σοὶ καὶ τάττεσθαι καὶ φορολογεῖσθαι μακαριώτατον ἔκρινεν; εἰ δὲ καὶ
 ταύτην νῦν αἱ πόλεις τὴν συμφορὰν ἐνωτίσονται, ὡς οἴχεται ὁ Κομνηνός, τὸ
 20 τῶν ἀνακτόρων ἄστρον, ἢ τῆς νεότητος ἀγλαΐα, τὸ πρόσσηνές ὄμμα καὶ ἡμε-
 ρον, ἥπου καλέσουσι τὰς θρηνούσας καὶ μέγαν κοπετὸν ἀναφλέξουσιν, ὅποιον Αἴγυπτος
 πάλαι θρηνούσα τὸν καλὸν Ἰωσήφ καὶ Ἀττικὴ Περικλέα καὶ Μα-
 κεδόνες Ἀλέξανδρον, καὶ ὁπόσαι γὰρ σε τῶν πόλεων προστάτην ἐπὶ τῶν
 πραγμάτων οὐκ ἐκλήρώσαντο, ἀλλὰ τῷ ζήλῳ γοῦν ἐκλήρώσαντο καὶ ὡς οἰ-
 25 κεῖον ἀγαθὸν ἀποκλαίονται. θρηνήσει καὶ ἡ Νικαέων, εὖ οἶδα, τῆς σῆς μνη-
 σθεῖσα γλυκύτητος, ὅπως ὑπὸ μελιχρότητος λόγων καὶ τῇ τοῦ ἥθους ἡδύτητι
 θᾶττον ἢ λόγος τοὺς μεγάλους ταύτης περιβόλους ἀνήγειρας, οὐδὲν ἦττον
 ἤπερ οἱ τὰς ἐπταπύλους πάλαι τειχῆσαι Θήβας ὑπὸ λύρᾳ καὶ τοῖς κρούμα-
 σι μυθεύομενοι.

30 13. Εἰ δὲ τοῖς πόρρωθεν σὺ τοιοῦτος καὶ τοῖς ἄκρου γεγευμένοις τοῦ
 μέλιτος, ποταπὸς τοῖς ἐγγυτέρω καὶ τοῖς ἐκ μακροτέρας τῆς συνηθείας τὸν
 ὕμνητὸν ὅλον τρυγήσας; τοιγάρ τοι καὶ ὑπὲρ μὲν κιττὸν ἐξείχετό σου τὸ
 ὑποχείριον, ὑπὲρ δὲ πᾶσαν συμφυῖαν καὶ ἀρμονίαν συνήπτετό σοι τὸ συγγε-

5 Γραφῇ] πρβλ. Ἡσ. γ', 12.

22 Αἴγυπτος — Ἰωσήφ] πρβλ. Γεν. ν', 26.

17 ἠϋξάτο] κ ὡ δ. ἤρξάτο.

28 τοιχῆσαι.

νές τε καὶ φίλιον, ὥς ἀποκρύπτεσθαι μὲν σοι τὰ παλαιὰ Διοσκούρων ἐπὶ
 φιλαδελφία σεμνολογήματα, ἐλέγχεσθαι δὲ κατὰ τὴν Ὀρέστου καὶ Πυλάδου
 φιλίαν καὶ εἴ τις ἕτερος φιλάδελφος καὶ φιλέταιρος. ἀλλὰ νῦν ἔρημοι πάντες
 τοῦ καλοῦ Κομνηνοῦ, καὶ ζητοῦσι μὲν οἱ ἀδελφοὶ τὸν φιλάδελφον, αἱ νόμ-
 φαι δὲ τὸν φιλόνομφον καὶ ὁ γαμβρὸς τὸν φιλόγαμβρον, οὗ μετὰ τῆς (εἰς) τὸν 5
 Κομνηνὸν ὁμονοίας καὶ ἡ ὁμοψυχία τὸ γνῶρισμα. ζητοῦσι καὶ οἱ περὶ τὸν
 βασιλέα στρεφόμενοι τὸν συνόμιλον, οἱ ἐγγυτέρω τοῦ βασιλέως τὸν συνιστά-
 μενον καὶ ἐπιλάμποντα, τὸν στρατιώτην οἱ στρατιῶται, οἱ στρατηγοὶ τὸν συ-
 στρατήγον, οἱ νέοι καὶ καλοὶ τὸν συνέφηβον, οἱ γηραιοὶ τὸν ὁμόφρονα. ὅταν
 ὁ βασιλείος θρόνος φέρῃ τὸν αὐτοκράτορα καὶ περὶ τὸν θρόνον τὸ συγγενές, 10
 οὐκ ἔξω μνήμης ὁ Κομνηνός, ἀλλὰ (ζη)τεῖ μὲν τοῦτον βλέπειν ὁ βασιλεὺς,
 ἀνανοεῖται δὲ τὴν ἀρπαγὴν τὴν αἰφνίδιον καὶ τὴν ψυχὴν τῷ πάθει σπα-
 ρ(ά)σσεται. ζητεῖ τὸν Κομνηνὸν καὶ τὰ βασιλικά κυνηγέσια καὶ καιροὶ λόγων
 καὶ ὁμιλίας καὶ τὰ σεμνὰ βουλευτήρια· μικρὸν καὶ ὅσον καὶ ὁ πόλεμος ὁ
 βαρβαρικὸς καὶ ἐπὶ πλέον ὁ πολεμιστὴς ζητηθήσεται. 15

14. Τίς ἀναγγελεῖ σοι τὸ πάθος, ὦ μεγαλόφρον Ἀνδρόνικε; ποῖός σε
 κομιεῖται τὴν πικρὰν ἀγγελίαν, ὅτι τὸν ἀδελφὸν οὐκ ἔχεις Ἀλέξιον; ἦπου
 πλήξει σε κατὰ καρδίαν ὁ λόγος καὶ μακρὸν ἀναχωρεῖς ἐπὶ τῷ τραύματι·
 ἦπου μέγα στενάξεις καὶ τὸ προφητικὸν ἀναβοήσεις μελώδημα· “ Ἀκούσατε,
 ὅτι στενάξω ἐγὼ· οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν με ”. πλὴν ἀλλ’ ὅρα, μὴ ἐξάκου- 20
 στον Πέρσαις τὸ σὸν θρηνητῆμα γέννηται, “ μήποτε θυγατέρες εὐφρανιδῶσιν
 ἀλλοφύλων ”, ὁ πάλαι καὶ Δαυὶδ ἐπιπεσόντι τῷ Σαοὺλ ἐπεφόβητο. ἦπου τὴν
 διχοτομίαν περιαλγήσεις καὶ τὴν τῆς ἀδελφικῆς ἀρμονίας οὐ καρτερήσεις διά-
 ζευξιν· ναὶ μὲν θαυρῶν τὸν ἀδελφὸν ἀποπτάντα καὶ μὴδὲ προσειπόντα τὰ
 λοιπίδια, ναὶ δὲ καὶ τὴν φίλην νόμφην θρηνήσεις, τὴν εὐτυχὴ καὶ δυσδαίμονα, 25
 τὴν χιθὲς μὲν καλὸν οἶον ἀνθοῦσαν, τῷ καλῷ συναναθάλλουσαν Κομνηνῷ,
 νῦν δὲ φεῦ μετ’ ἐκεῖνον ἀπανθοῦσαν καὶ φθίνουσαν. τάχα καὶ τοῦτο συμφο-
 ρὰν ἐτέραν νομίζεις, ὅτι σοι τῶν παρακλητόρων ἀπολελείψεται, ὅτι οὐ παρα-
 θήσεις ταύτῃ πενθούσῃ καὶ λόγον οἷσις παρήγορον καὶ τὸ πολὺ καὶ λαῦρον
 τοῦ κλαυθμοῦ κατασβέσεις τοῖς τῆς γλώττης ἀποκρουνίσμασιν, οἷος σὺ καὶ 30
 συνετὸς ἐννοῆσαι καὶ εἰπεῖν δεξιὸς καὶ πείσαι ἱκανὸς καὶ καταθέλξαι δεινός,
 ὥς εἰ καὶ μέλιτι τοὺς λόγους παρέχρεις. ὥς νῦν γε οἴχεται αὐτῇ μετὰ τοῦ
 Κομνηνοῦ καὶ παράκλησις· καὶ κλαίονσα μὲν ἔκλαυσεν ἐν νυκτί καὶ τὰ δά-

19 προφητικόν] πρβλ. Θρ. α', 21.

22 Δαυὶδ] πρβλ. Βασιλ. 2, α', 20.

5 (εἰς)] προσθ. ἡμετ.
 23 τὴν τῆς] τὰ τῆς.

6 οἱ τὸν περὶ τὸν.

7 καὶ ὁ δ. συνόμιλλον.

22 σπουδήλ.

κρυά αὐτῆς ἐπὶ τῶν σιαγόνων αὐτῆς (ὅ φησιν ἡ Γραφή), ὁ δὲ παρακαλῶν αὐτὴν οὐχ ὑπῆρχεν ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαπώντων αὐτήν.

15. Ἄτονεῖ δὲ καὶ Κομνηνῆς ἡ παραμυθία, ἣν ὁ κείμενος ἀδελφὸς ἀνέπνει καὶ ἣν ἡμεῖς αὐτῷ μικροῦ συναποπνεύσασαν εἶδομεν καὶ τῶν ὁμο-
5 νύμφων λόγοι παρακλητήριοι. ἤδη ποτὲ καὶ ὄμβρος ἔστη καταφερόμενος ἄνω-
θεν καὶ οὐρανὸς ἔκαμεν ὑετίζων καὶ γῆς καταβρεχόμενον πρόσωπον, τῇ δὲ καὶ ὀφθαλμὸς ἀκάμας δακρύων καὶ παρειαὶ τοῖς δάκρυσιν κατακρουνιζόμεναι καὶ τῷ σφοδρῷ τοῦ ρεύματος ἀποχαρᾶσθαι καὶ λίθος μὲν ἐνέδωκε πο-
τε βάλλόμενος καὶ διέρρηκται, ταύτη δὲ τὸ στέρνον ἀνένδετον καὶ τοσοῦτον
10 ταῖς χερσὶ σπαρασσόμενον. ὦ στεναγμάτων γέμοντος δεῖπνου τῆς φιλανθρώ-
που καὶ σώφρονος, ὦ πομάτων ἐκ τῆς τῶν ὁμμάτων κενουμένων πηγῆς, ὦ στρωμνῆς κατωδύνου καὶ οἶαν σχεδιάζει γυμνὰ τὰ δάπεδα· τάχα γὰρ ἔοικε τῇ γῇ παρακαθημένη καὶ θαλερόν αὐτῇ τὸ δάκρυον ἐπιλείβουσα παρακαλεῖν ὑπανοῖξαι οἱ τὸ στόμα καὶ παραπέμφαι τῷ καλῷ Κομνηνῷ· καὶ που καὶ τὰ
15 τῆς Ἀνδρομάχης εἰσποιομένη, καλὸν ἀποκλαιομένης καὶ θαλερόν τὸν ὁμό-
λεκτρον, τὸν τῆς κεφαλῆς ῥίπτει κόσμον καὶ κατὰ γῆς ὁ κεκρύφαλος καὶ
“ὦ μοι δύστηνος ἐγὼ” φησι, “Κομνηνέ· μὲν δὲ ἄρα γεγόναμεν ἀμφοτε-
ροι μοῖρα. σὲ μὲν ὠκύμορον ἐθρέψατο μήτηρ, ὁ τῆς πορφύρας βλαστός, ἡ
περιδομένη βασίλισσα, ἐμὲ (δὲ) δύσμορον καὶ λυπρόβιον ὁ λογοθέτης πατήρ·
20 καὶ σὺ μὲν ὑπὸ γῆν ἐκρύβης λάμπας ὀλίγον, ὁ τῆς ἐμῆς λαμπτήρ βιοτῆς,
ἐγὼ δὲ σοι χήρα καὶ δυστυχῆς περιλέλειμμαι”. ἐν αὐτῇ λείπεται τῶν τῆς
Ἀνδρομάχης, ὅτι μὴ καὶ περὶ παιδὸς ἔχει λέγειν, ὃν ὁ τεκὼν ἀφῆκεν ὀρ-
φανὸν καὶ νηπίαχον. ὦ συμφορᾶς ἀπαραμυθήτου, ὦ τηλικούτου κακοῦ. οἴ-
χεται ὁ τοσοῦτος μὴδὲ τέκνον λιπὼν τῆς ἀρετῆς μὲν εἰκόνα τῷ βίῳ, τῇ δὲ
25 μητρὶ παραμύθιον.

16. Ἄλλ’ ἕως πότε σοι ταῦτα καὶ μέχρι τίνος τὰ δάκρυα; πέπαυται
καὶ Ἀνδρομάχη θρηνοῦσα τὸν περιβόητον Ἕκτορα καὶ Μυρμιδόνες Ἀχιλ-
λέα πενθοῦντές ποτε τὸν θρῆνον ἐπαύσαντο. δεῦρο “διαλιπέτω ἡ φωνή σου
ἀπὸ κλαυθμῶν καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ἀπὸ δακρύων”. ὁ προφήτης κιρνᾷ σοι
30 τὸ νηπενθές τουτὶ φάρμακον. οὐδὲν ἔχεις τῶν τοῦ Κομνηνοῦ καλῶν ἀπο-
κλαύσασθαι (Ὁμ(ηρος) π)ρολαβὼν ἐν ἄλλοις τεθρήνηται), τὸ εὐγενές ἐν τοῖς
βασιλεῦσι, τὸ ἀνδρικὸν ἐν τοῖς ἥρωσι, τὸ κάλλος ἐν τοῖς περὶ Νηρέα καὶ

1 Γραφή] πρβλ. Θρ. α', 2. 15 Ἀνδρομάχης] πρβλ. Εὐρ. Ἀνδρ. 71. 19 δὲ] ἡμετ.
προσθ. 28 διαλιπέτω — δακρύων] Ἰερεμ. λη', 16. 30 νηπενθές — φάρμακον] πρβλ. Ὀδ.
δ, 221. 31 Ὁμ(ηρος) π)ρολαβὼν] τόπος ἐφθ. πάντε στοιχείων.

τοῖς) περὶ θεὸν τὸ φιλόθεον, ἀλλ' ἡ νεότης σε τρύχει καὶ τῇ ἀκαιρίᾳ ἐπι-
μέμφῃ τῆς συμφορᾶς· πόσοι καὶ νέοι παρήλθον, πόσοι πρὸ ὥρας ἠρπάγη-
σαν. ἐκεῖνό σοι τῶν τοῦ Κομνηνοῦ κατὰ νοῦν βαλέσθω καὶ τὸν τοῦ πένθους
ὀροσιζέτω φλογμόν, ὅτι τὰς μακρὰς τοῦ βίου κῆρας φυγὼν καὶ τὸν πολὺν
τούτου βόρβορον ἀπῆλθε τῷ λουτρῷ τῆς μετανοίας κεκαθαρμένος καὶ εἴ τινα 5
που σπῖλον εἶχεν ἀποπλυνάμενος καὶ νῦν τῷ βασιλεῖ παραστατεῖ τῷ μεγά-
λῳ καὶ τῶν θείων ἐλλάμψεων καὶ σοι πρεσβεύει τὰ λῶνα.

17. Ταῦτά σοι, Κομνηνέ, παρ' ἡμῶν, τοῦτό σοι τελευταῖον τῆς ἡδίστης
σοι γλώττης καὶ φιλουμένης προσφώνημα, λυπρὸν μὲν καὶ πικρίας γέμον καὶ
οἷον οὐ ποτέ σοι προσειπεῖν προσεδόκησα, πλην ἀλλ' ὅποιον τύμβος ἐθέλει 10
καὶ πονηρὰ τύχη διδῶσιν· ἐγὼ μὲν γὰρ πρὸς ἐτέρους λόγους σοι καὶ νῦν
παρεσκευαζόμεν καὶ τὸν ἐπινίκιον ἐμελέτων ἄσαι μετὰ τροπαίων σοι λαμ-
πρῶν ἐπανήκοντι, σὺ δὲ φθάνεις ἡμῖν τὰς τοιαύτας περικόφας ἐλπίδας καὶ
νῦν εἰς μονωδίαν ἐστράφημεν καὶ περιϊστάμεθα σου τὸν τύμβον καὶ θρήνους
ἅμα καὶ λόγους σπένδομεν, εἴθε δὲ καὶ τοῦ πάθους ἀξίους καὶ σοι προσή- 15
κοντας καὶ τὸν ἡμέτερον πόθον καὶ τὸν πόνον ἐμφαίνοντας. νῦν δὲ ἀλλὰ καὶ
νοῦς ἡμῖν τῷ πάθει πεπῆρωται καὶ πρὸς γονὰς λόγων βραδεῖς γεγόναμεν
καὶ οὐκ οἶδα, εἴ τις ἡμᾶς μετὰ σέ λέγοντας ἐπαινέσεται. ὦ δυστυχὴς οὗτος
λόγος, οἶαν μὲν ἔσχεν ὑπόθεσιν, οἷον δὲ καὶ ζηλωτὴν ἐζημῖωται.

5.

20

Τοῦ αὐτοῦ λόγος ἐπιτάφιος εἰς τὸν Ἀθηνῶν τὸν ὑπέρτιμον.

1. Ἀποροῦσιν οἱ λόγοι τίνα θρηγήσουσιν, τὸν ὑπέρτιμον πεσόντα ἢ ἑαυ-
τοὺς συγκατενεχθέντας καὶ κειμένους πτώμα παγχάλεπον, τὸν πρόεδρον τῆς
τῶν λόγων πόλεως ἢ τὴν πόλιν αὐτήν, τὸ μέχρι μὲν τοῦ παρόντος τῶν λόγων
ἔδαφος, ἀλλὰ νῦν ἐξαίφνης ἀμουσίας χωρίον καὶ συμφορᾶς καταγώγιον. ὦ 25
κοινοῦ πάθους, ὦ πανδύμου κακοῦ· κεῖται μὲν ὁ τῆς Ἀττικῆς φωστήρ, ὁ
τῆς Ἐκκλησίας κόσμος, τὸ τῶν ἀρχιερέων ἀγλάϊσμα, τῆς συγκλήτου τὸ κλέος,
ὁ τὰ πάντα καλὸς ὑπέρτιμος, συγκαταβέβληται δὲ αὐτῷ καὶ λόγων κράτος
καὶ ἡ τῶν ἀρετῶν ἐστία καὶ τὸ μέγα τῶν Ἀθηνῶν ὄνομα, ἐπὶ δὲ τούτοις
σχυθρωπότης κοινὴ καὶ κοσμικὸν ἰδοῦ δάκρυον καὶ συντρέχουσιν ἄλλος ἐπ' 30
ἄλλῳ σεβόμενοι τῷ πάθει καὶ τὸ τῆς ζημίας ἀποκλαιόμενοι μέγεθος. ὁ μὲν
βαθὺ στένει καὶ ἀνακαλεῖται τὸν φίλον, ὁ δὲ δακρύει καὶ ἐπιβοᾷται τὸν εὐ-
εργέτην, ὁ δὲ τὸν πρᾶον, ὁ δὲ τὸν λόγιον καὶ ἄλλος ἄλλο τι τῶν εἰς μνή-

1 κα(ὶ τοῖς)] συμπλ. τόπου ἐφαρμ.

21 K ὡ δ. φ. 97^a—100^β.

7 x ὡ δ. ἐλάμψεων.

μην ἡκόντων τοῦ πενθομένου καλῶν· ὁ δὲ ἀδελφὸς λογοθέτης (ἀλλ' οἱμοι, συγγεῖται μοι ὁ λόγος καὶ κινεῖ τὸ πάθος τὰ δάκρυα) κλύει μὲν καὶ τοῦ τῶν πολλῶν στεναγμοῦ καὶ τοῦ τῶν ἀρετῶν καταλόγου καὶ ὑπανάπτεται οἱ τὸ δάκρυον. ἀναπεμπάζων δὲ καὶ αὐτὸς καὶ τῶν ἀδελφικῶν χαρίτων τὸ σμῆνος

5 καὶ προστιθεὶς τοῖς λεγομένοις ἃ τοῖς ἄλλοις ἡγνύηται, ὑψοῖ τὸν κλαυθμόν, ἐπαίρει καὶ ποιεῖται τὰ πάντα μεγίστου πένθους ὑπόθεσιν, “ Οἵχεται μοι ” λέγων “ ὁ ἀδελφός, ἡ κρηπίς τοῦ γένους, ἡ τῶν ἀδελφῶν εὐλογία, τῆς συγγενείας ὁ στέφανος· οἵχεται ὁ φιλαδελφία νικήσας τῶν Διοσκόρων τὰ σεμνὰ διηγγήματα, ὁ δῖχα συζυγίας γεννήτωρ καὶ δῖχα γάμου πατήρ, ὅσα καὶ

10 τοῖς συγγόνις εἰς γε κηδεμονίαν τὰ πατρὸς ἤρκεσε καὶ πολλὰ κατὰ πνεῦμα τούτοις γεγένηται. οἵχεται μοι ὁ ἁγιασμός τῆς οἰκίας, τῆς ψυχῆς ὁ οἶακο-στρόφος, ἡ ὑγεία τοῦ σώματος, ἡ τῶν μεριμνῶν λύσις, ἡ παντὸς πάθους παραμυθία, τὸ ἐμὸν ἐντρύφημα καὶ καλλώπισμα. οἵχεται μοι· ἀλλὰ πῶς καρτερῶ καὶ λέγειν; αὐτὸ φάος, αὐτὴ πνοή. ἀλλ' οἱμοι, τίνα ταύτην οἴχη τὴν

15 πορείαν, ἀδελφε φίλτατε, τίνα στέλλῃ ταύτην ὁδόν; ἄρά μοι ἐπανήξεις καὶ πάλιν; ἄρα σε ὄψομαι τὸν ποιούμενον καὶ χρή με πέμπειν ἐς Ἀθήνας σὸν κομιστήρα καὶ γράμματα ἢ ἀμετάτρεπτά σοι τὰ τῆς ἀποδημίας καὶ ἀληθὲς τὸ θρυλούμενον, ἐγὼ δ' ὡς ἐν ὀνείρῳ ὑπὸ τοῦ πάθους πεπλάνημαι; ἐλάνθανον ἄρα χθὲς σε προπέμπων εἰς Ἀθῆναι, οὐκ εἰς Ἀθήνας τὰς σάς, ἡγνύουν ὡς

20 οὐκ ἐπὶ τὰ σοὶ φιλούμενα χωρία τῆς Ἀττικῆς μεταβαίνεις, ἀλλ' εἰς τὰ Περσεφόνης καὶ Πλούτωνος· ἡ γὰρ ἂν ἀμφοτέραις εἰχόμεν καὶ τὴν ὁδὸν ἀπεκώλυσα ἢ συνειπόμην τῷ ποιούμενῳ μέχρι καὶ τάφου καὶ μνήματος. ὦ θρυλουμένη πόλις Ἀθῆναι, (σὲ καὶ) μόνον ἀδελφὸς χρυσέαν ὄντως διὰ τοῦ λαμπροτάτου κόσμου τῶν ἀρετῶν καὶ εἶναι καὶ καλεῖσθαι πεποίηκεν, ὡς ὑπό-

25 χαλκόν (τι νῦν τοῦτο τὸ δυσηχὲς ἡμῖν ἤχησας τοιαύτην ἀποστείλασα φήμην, ἡ δὴ γενέσθαι μὴ ὥφελε. ποῦ σὺ καὶ ὁ τεθρυλημένος τοῦ Ἑλέου βωμός, εἴπερ οὐκ ἔλαβες οἶκτον τῶν τοσούτων καλῶν, οἷς ὁ ἐμὸς ἀρχιερεὺς ἐσεμνύμετο, ἀλλὰ προῦδωκας οὕτω ῥαδίως τὸν παρὰ πᾶσι ζητούμενον ”;

2. Τολμᾷ καὶ πρὸς τὴν τῶν Ἀθηνῶν εἰπεῖν πολιούχον, τὴν παρθένον,

30 τὴν κοσμοσώτειραν· “ Σὺ μὲν, ὦ δοχεῖον τῆς καθαρότητος, τὸν ἄγνόν τῆς Ἐκκλησίας νυμφῖον πρὸς ἑαυτὴν ἐφειλκύσω καὶ λειτουργεῖν σοι μετὰ τῶν ἀγγέλων ἐκάλεσας· τοῦτ' ἦν κάκεῖν τὸ σπουδαζόμενον, διαβῆναι τὸν τῆδε βίον καὶ πρὸς τὰ ὑψηλότερα μετατάξασθαι· τὸ δὲ σὸν περίκλυτον τέμενος, ἡ

8 ὁ φιλαδελφία] κ. ὦ δ. ἡ φιλαδελφία] πρὸς Πλουτ. Ἡθ. 483 c.

θήκη στηριζομένη ἐπὶ τῶν ἄνω ἰχνῶν γραμμάτων τόπου βραχέος διατρήτου.

ἐφθ. τύπου 32 τοῦτ' ἦν] κ. ὦ δ. τοῦτ' ἦν.

23 σὲ καὶ] προσ-

25 (τι νῦν)] συμπλ.

11 κ. ὦ δ. οἶακόςτροφος.

15 στέλλῃ.

23 ἀθῆνα.

σὴ περιθρύλητος πόλις καὶ τρίτος ἔγωγε οὐ φέρομεν τὴν ζημίαν καὶ τὴν ἀδικίαν ἐπιβρώμεθα. οἷός ἡμῖν ἐπιλέλοιπε τῷ ναῷ μὲν ὁ θύτης, Ἀθηναίοις δὲ ὁ προστάτης καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ὁ παρήγορος". ταῦτα λέγει δακρύων ὁ λογοθέτης, ταῦτα θρηγῶν ἀναφθέγγεται· ἀδελφαὶ δὲ καὶ νόμφη, τὰ καλλι-
 στεῖα τοῦ θήλεος, θρηνοῦσαι μὲν οὐ συγκαλοῦνται λιγυρώτερον κόψασθαι οὐδὲ 5
 τοῖς πολλοῖς ἐξάκουστα κλαυθυρίζονται, αὐταὶ τε σεμνότητος οὔσαι τύπος καὶ πάσαις ἀρεταῖς διαλάμπουσαι καὶ τὸν μέγαν ἐν ἀρχιερεῦσι πενθοῦσαι, τὸν ὑπέρτιμον, τὸν ὑπέρσεμον. εἰσελθοῦσαι δὲ εἰς τὸ ταμειῖον καὶ σκότος ἑαυταῖς (κατὰ τὸ γεγραμμένον) συγκλείσασαι στενάζουσιν ἐκ βαθέων καὶ σῶ-
 φρον ἐπιστάζουσι δάκρυον, "Τίς ἡμῖν τὴν καλὴν ἁρμονίαν" λέγουσαι "δια- 10
 λέλυκε; τίς τὴν χρυσέαν ὄντως σειρὰν διέρρηξε; τίς ἀδελφῶν χορὸν διε-
 σπάραξε τὸν κορυφαῖον ἀποσπάσας καὶ προὔχοντα; μὴ καὶ πάλιν πρέσβυς παρὰ βασιλέως ἐστάλη καὶ λιπὼν ἡμᾶς ὅξυν ποιεῖται τὸν δρόμον τὰ τῷ βα-
 σιλεῖ φίλον καταπραξόμενος; ὥς εἶθε ἦν πρεσβεία καὶ ταῦτα καὶ εἰς μα-
 κρὰν ὁδὸν ἀπεδήμησεν· ἦν γὰρ ἂν ἐλπιζομένη καὶ ἡ ἐπάνοδος· νῦν δὲ ἀλλὰ 15
 μακρὰ μὲν ὥς ἀληθῶς ἡ πορεία, μακροτάτη δὲ ἡ ἀποδημία καὶ ὥς φασιν ἀνυπόστροφος. ποῖος ἔχει σε χώρος τὸν ἡμέτερον λύχον; ποῖα σε πόλις κεκλήρωται; ἐὰν τὰς σὰς Ἀθήνας οἰκῇς, πρὸς ἃς δρομαίως ἡπέιγου τοῖς ἐνθαδὶ συνταξάμενος, τάχα σε καθιστούμεθα καὶ νῦν περιμένουσαι καὶ τὴν γλυ-
 κεῖαν ὄψιν οὐκ ἀπελπίσομεν· εἰ δ' ἄλλαχοῦ που μετέβης ἐκεῖθεν βασιλικοῖς 20
 κελεύσμασιν ὑπηρετησόμενος, μόνον ἤτω τῶν ἐπιγείων ὁ χώρος καὶ πάλιν τὸν ποιοῦμενον ἔξομεν. πολλὰκις σε τοῖς βασιλείοις ἐγκαρτεροῦντα καὶ τῷ κρατοῦντι προσδιαλεγόμενον ἀνεμείναμεν καὶ εἰληγες ἡμᾶς ἐπανήκων τῷ προ-
 σηνεῖ καὶ βλέμματι καὶ φωνήματι· νῦν δ' ἄλλὰ πικρὸς ἡμῖν ἄγγελος ἦλθεν ἀπαγορεύων τὴν ἔλευσιν. οὐκέτι σου τὴν προσηνῆ θέαν ὀφόμεθα, οὐκέτι σου 25
 τῆς ἱλαρᾶς φωνῆς ἀκουσόμεθα, οὐκέτι λαμπροὺς ἡμῖν ποιήσεις τοὺς οἴκους μόνος ἐν τούτοις φαινόμενος καὶ τὸν σεπτὸν παρθενῶνα τοῦτον, ὃν ὑπὸ ταῖς σαῖς εὐχαῖς ἐθεμελιώσαμεν· οὐκέτι κοσμήσεις ἡμῖν τὴν τράπεζαν ἅλατι θείῳ παραρτύων αὐτὴν καὶ πνευματικὰ συμπαραμιγνύων καὶ ὑψηλότερα βρώ-
 ματα· οὐκέτι βελτιώσεις καὶ σωφρονίσσεις ἡμᾶς πασῶν ἀρετῶν ὑπόδειγμα τὴν 30
 σὴν διαγωγὴν προτιθέμενος".

3. Τοιοῦτός σοι καὶ ὁ τῶν ἀδελφῶν καὶ τῆς νόμφης θρήνος, ὃ θεῖε δέσποτα, τὰ δὲ τῆς ἱερᾶς τῶν συμποιμένων λογάδος, τὰ δὲ τῶν ἐν τέλει καὶ

8 ταμειῖον — συγκλείσασαι] πρὸλ. Σερ. κθ', 12.
 16 ἀποδ. ὡς φ. ἀνυπόστροφος] πρὸλ. Ὀρφ. ὕμν. 56.

11 χρυσέαν σειρὰν] πρὸλ. Ἰλ. Θ, 19.
 27 μόνος] κ ὡ δ. μόνον.

12 κ ὡ δ. πρεσβῆς.

14 καταπραξόμενος.

18 ὑπέιγου.

τῶν ὑψηλοτέρων καὶ τοῦ τῆς πολιτείας πληρώματος ποίαν ψυχὴν οὐ συν-
 θρύπτουσι; θρηγεῖ σε τῶν πατριαρχῶν ἡ τριάς, τὸν τέταρτον μετ' αὐτοὺς
 καὶ τῆς τριάδος ζηλωτὴν ὑπέρμαχον, ὁ οἰκουμενικὸς καὶ ἡμέτερος πατριάρ-
 χης τὸν οἰκουμενικὸν λαμπτήρα, τὸν πανταχοῦ ταῖς ἀρεταῖς διαλάμπαντα, ὁ
 5 τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Ἀγίας Γῆς ἀρχιεπίσκοπον τὸν ἱερὸν ποιμένα καὶ
 ἅγιον, ὁ τὴν Θεοουπολιτῶν κατακοσμῶν ἐκκλησίαν τὸν τοῦ Θεοῦ πολίτην καὶ
 κληρονόμον τῆς ἁνῶ πόλεως, "Οἶμοι" λέγοντες, "ὅτι ἀπόλωλεν εὐλαβὴς
 ἀπὸ τῆς γῆς, ὅτι ἐξέλιπεν ὁ σοφὸς ἐν ἀρχιερεῦσιν, ὁ σοφίαν γνούς καὶ παι-
 δεῖαν καὶ νοήσας λόγους φρονήσεως, δέξασθαι τε στροφὰς λόγων καὶ κρίμα
 10 κατευθῆναι δυνάμενος καὶ (τοῦτο δὴ τὸ τοῦ ἀποστόλου) εἰς Θεὸν αἰχμαλω-
 τίξειν ἅπαν νόημα δεξιότατα, ὁ σεμνὰ λέγων κατὰ τὸ γεγραμμένον καὶ ἀνοί-
 γων ἀπὸ χειλέων ὀρθά, (οἷς) ὁ (τῷ) Θεῷ φίλος χαρακτηρίζεται.

4. Ἡ δὲ κατ' ἡμᾶς ἀδελφότης ὀρφανίαν ἀντικρυς ἀποδύρεται καὶ ἵστα-
 ταί σοι ἄλλος ἄλλοις ἀγαθῶν ἀφηγούμενος, ὧν αὐτοῖς παρεῖχες ἐκάστοτε, τὰ
 15 μὲν (διὰ) τοῦ ἀδελφοῦ λογοιθέτου, ὃν τῷ χαρίσματι Θεὸς τῆς ἀντιλήψεως ἐχαρί-
 τωσε, τὰ δὲ πολλὰ καὶ δι' ἑαυτοῦ τὰς οἰκείας χεῖρας τούτοις ἀπλῶν καὶ ὧν
 ἂν τις χρῆζαι μεταδιδούς. οὐκ ἦν ἐπιὸν πάθος, ὃ μὴ διὰ σοῦ τὴν θερα-
 πείαν ἐλάμβανεν· ἡ γὰρ τῆς ἐκ τῶν λόγων ἐχρηγσε παρακλήσεως καὶ ἤρκει
 σοι τὸ ρεῦμα τῆς γλώττης ὑποσῦραι τοῦ κακοῦ τὴν ἐπήρειαν ἢ λαβεῖν ἐδεῖ-
 20 τό τε καὶ παραμυθίσασθαι ἐνδεῖαν καὶ ταχὺν εὐρισκέ σε δότην καὶ ἱλαρώ-
 τατον. ὦ πόσους ἔθρεψας τῶν ἀρχιερέων, οἷς οὐκ αὐτάρκη τὰ βρώματα, πό-
 σοις ἐβάρυνας χρυσίῳ τὰς χεῖρας, πόσοις παρέσχες ἐνδύματα, "Ἐνδύσασθέ
 μοι" λέγων "οἱ ἱερεῖς, ἅπερ ἀπὸ δικαίων πόρων ἔχω κτησάμενος". ἀλλ'
 εἶχε τις εἰπεῖν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὸν βασιλικὸν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας
 25 ἔλεον ἐκκαλέσασθαι· ἤρκει τῷ ὑπερίμῳ γνωρίσαι τοῦτο καὶ τοῦ λοιποῦ
 φροντίδων ἀπήλλακτο· εὐθὺς γὰρ ἐζήτει τὸν λογοιθέτην καὶ προσίων μετὰ
 τοῦ συνήθους ἐκείνου βλέμματός τε καὶ σχήματος καὶ τῆς ἐπικοσμούσης αἰ-
 δοῦς, ἧς τε εἶχεν ἐπικαθημένης πειθοῦς τοῖς χεῖλεσιν, ἀπήγγελλες αὐτῷ τὰ
 πρὸς χρείαν καὶ ἦν ὁ ἀδελφός σοι πειθήνιος. πῶς δὲ οὐκ ἔμελλεν ὁ ταχὺς
 30 αὐτόθεν εἰς οἶκτον καὶ πρὸς ἀντίληψιν ἐτοιμότητος ὑπ' ἀδελφοῦ τοιούτου πα-
 ρακαλούμενος; καὶ ὕπερ εἶναι λέγεται τὸν ἀρχιερέα μεσίτην τῶν ἀνθρώπων
 καὶ τοῦ Θεοῦ, τοῦτο κἀνταῦθα παρεδείκνυς ὁ ἀληθὴς ἀρχιερεὺς τοῦ Θεοῦ·
 ἐλάλεις πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὡς Ἀαρὼν πρὸς Μωϋσῆν τὸν ὑποφήτην Θεοῦ, ὁ

7 ὅτι — γῆς] πρβλ. Μιχ. ζ', 2. 8/11 σοφίαν — κατευθῆναι] Παρ. α', 2—3 || εἰς Θεὸν —
 νόημα] πρβλ. Ῥωμ. 2, ι', 5. 11 σεμνὰ — ὀρθά] πρβλ. Παρ. η', 6. 12 (οἷς) ὁ (τῷ)] δύο
 τόποι διάτρητοι. 15 (διὰ)] προσθετέον τοῦτο ὥδε, ἵνα συμφωνῇ τῷ κατόπιν δι' ἑαυτοῦ.

22 καὶ ὁ δ. ἐνδύσασθαι.

28 ἀπήγγελλες.

δὲ ἀνῆγε πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς θεόν, τὸν αὐτοκράτορα, τὰ λεγόμενα καὶ αὖ-
θις διὰ σοῦ τοῖς ἀνθρώποις τὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἐχρημάτιζε.

5. Τί δὲ ἀλλὰ πρὸς ἀρχιερεῖς σοι ταῦτα μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πρὸς
μοναχοὺς καὶ μιγάδας καὶ πᾶσαν τύχην τοῦ πολιτεύματος; βαβαὶ πόσοις ὀρ-
γὴν βασιλικὴν διὰ τοῦ ἀδελφοῦ κατεστόρεσας, πόσοις ἡνοιξας τὰ σπλάγχνα 5
τοῦ βασιλέως κατὰ καιρὸν κλειόμενά τε καὶ ἀνοιγόμενα. καὶ φόνου μὲν τίνας
οὐκ ἐρρύσω κατὰ τὸν ὁμωνομοῦντά σοι μέγαν θύτην ἐκεῖνον, τῆς Μυρέων τὸ
καύχημα, ὅτι μὴ βασιλέα φονῶντα πλουτοῦμεν καὶ πρὸς ὀργὴν ἀπαραίτητον;
κόρας δὲ πολλὰς, δυστυχοῦντων τέκνα πατέρων, κατ' ἐκεῖνον ἐνουμφαγώγη-
σας ἐκ τῶν θυρίδων τοῦ βασιλικοῦ ταμείου τὸν χρυσὸν ἐξακοντίσας τοῖς χρή- 10
ζουσι. κοινὸς ἄρα ἦσθα λιμὴν τοῖς τὸ πλατὺ τοῦ βίου πέλαγος διαπλέουσι,
κοινὸς τοῖς ναυαγοῦσι φρυκτῆρ, κοινὸν τοῖς ξύμπασι παραμύθιον. χηρῶν δὲ
προστάτης καὶ ὀρφανῶν τίς οὕτω κατὰ τὸν μέγαν Ἀθηναίων ἐχρημάτισεν, ὃν
πάσαι καὶ τοῖς τοῦ θεοῦ βουλήμασιν ὑπηρετούμενος βασιλεὺς καλῶς ἄρα καὶ
δικαίως τοῦ τῶν ὀρφανῶν προϋστήσατο τάγματος; ἐξ ἐκεῖνου γοῦν ἐννοήσας 15
οἷον καλὸν ὀρφανῶν προστασία καὶ πενομένων προμήθεια μετεβίβασε τὴν
κλησιν εἰς ἔργον καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔγαγεν εἰς ἀλήθειαν, κάλλιον εἶναι φά-
μενος ὀρφανοτρόφον εἶναι ἢ λέγεσθαι, κρεῖττον ἔχων τὸ (ἐκ) πραγμάτων καὶ
μὴ ἐκ τῆς ἀξίας παρωνυμίζεσθαι. πολλοὺς, εὖ οἶδα, τῶν παρεστώτων οἱ λό-
γοι μάρτυρας ἔχουσιν, οὓς καὶ εἶδον θρηνοῦντας καὶ θαλερὸν τὸ δάκρυον ἀκον- 20
τίζοντας καὶ μακρὸν ἔχουσα ποιουμένους τῶν εὐεργεσιῶν τὸν κατάλογον· συν-
ελόντα γὰρ εἰπεῖν ἢ εὖ τις ἔπαθεν ὑπ' αὐτοῦ ἢ εὖ ἔχουσεν ἢ ὑπερλίαν
ἐφιλήθη καὶ ταῖς διφθέραις τῆς ψυχῆς ἐγκατόκισται.

6. Ὡ καρδίας πλάτος πάντας χωροῦν καὶ δεχόμενον· ὦ ψυχῆς γλυκύ-
της εἰς πάντα φθάνουσα καὶ μὴ τῷ συνεχεῖ τῆς μεταδόσεως ἐπιλείπουσα· 25
ὦ μάννα θεῖον σήμερον κενούμενον καὶ αὖριον πληθυνόμενον· ὦ ποταμὸς
ἀγάπης εἰς πολλὰ σχηματιζόμενός τε καὶ μεριζόμενος καὶ πλήθων πάλιν
τοῖς ῥέμασιν· ὦ ἄνθρωπος ἀποστολικός, ὦ τοῦ Εὐαγγελίου μαθητῆς καὶ
διδάσκαλος· οὐ γὰρ τοὺς ἀγαπῶντας μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς μισοῦντας ἡγά-
πησεν, εἰ καὶ πού τέως ἦσαν οὗτοί τινες. οὕτως ἀπεῖχε τοῦ λυπῆσαι τινα, 30
ὥστε καὶ τὸν δυσμεναίνοντα κατεμάλθασσε καὶ τῷ προσηγεῖ τοῦ ἡθους καὶ
μελιχίῳ καὶ τῇ τοῦ στόματος μελιχρότητι πλεόν ἢ τοῖς χρούμασιν Ὀρφεὺς
καταθέλων εἰς ἀγάπην παρεβιάζετο· τῷφον δὲ καὶ ἀλαζονείαν οὐδ' εἴπερ

6 κλειόμενα] κ ω δ. λεγόμενα. 17 κάλλιον B, κ ω δ. καλλόν. 18 (ἐκ)] ἡμ. προσθήκη, B
ἀπὸ ἄλλ' ἴδε αὐτόθι: τὸ (ἐκ) . . . καὶ μὴ ἐκ τῆς ἀξίας. 29 μισ. ἡγάπησεν] πρβλ. Ματθ.
ε', 44. 32 πλεόν] κ ω δ. πλεῖν.

7 κ ω δ. ἐρύσω. 6 μὲν τίνας 8 φονοῦντα. 22 ὑπὲρ λίαν. 31 κατεμάλθασσε.

ἦν ἐξηπίστατο· ὃν οὐδὲ προσειπεῖν τις ἔφθασε πρότερον, οὐδὲ κλῖναι πλέον
 τὴν κεφαλὴν, ταῦτα δὴ τὰ τῆς καλῆς χαρακτηρίσματα ταπεινώ(σεως), καὶ
 ταῦτα τοσοῦτον περιεχόμενον ὄγκον ἀξιωμαίων καὶ τοσαύτη δόξη περιστρεφό-
 μενον, τὰ πρῶτα φέροντα τῆς συγ(κ)λήτου καὶ τῆς συνόδου τὰ τιμιώτερα.
 5 τίς ἤκουσε τὸν ὑπέρτιμον καὶ οὐκ ἐσεβάσθη καὶ πρὸ τοῦ βλέμματος; τίς τὸν
 Ἀθηνῶν ἐθεάσατο καὶ οὐχ ὑπεξέστη θώκου καὶ πόρρωθεν; εἰ μὲν γὰρ τοῖς
 ἔξωθεν τις προσεῖχεν, ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἐξεπλήττετο· εἰ δὲ παρακύπτειν εἰς
 τὰ ἔνδον ἠπίστατο, τὰς ἀρετὰς κατενόει καὶ διὰ ταύτας ἐθαύμαζεν. ἥτῃατο
 δὲ ἄρα τοῦ ἀνδρὸς ὥσπερ τύφος οὕτω καὶ γαστρός ἡδονὴ καὶ φλεγμαίνουσα
 10 τοῖς βρώμασι τράπεζα· οὐ γὰρ ἠνείχετο τρυφᾶν ἄλλων πεινῶντων τὴν ἐν-
 τολὴν εὐλαβούμενος καὶ τὸ "φαγεῖν οὐκ ἐδώκατέ μοι" καὶ τὴν ἐντεῦθεν
 ἀπόφασιν. οὐκ ἤθελε τὴν γαστέρα παχύνειν, ὥς ἂν ὁ νοῦς ἐκλεπτόναιτο καὶ
 ἀναβαίνειν ἔχοι ῥαδίως καὶ πρὸς τὸν ἄνω δρόμον ὑπερελαφρίζοιτο. ἐντεῦθεν
 ἀσιτιάει καὶ ἀγρυπνίαι καὶ πρὸς θεὸν ὕμνοι παννύχιοι, ἢ κατὰ γῆς στρωμνὴ
 15 καὶ ὁ τάπης, ταῦτα δὴ τὰ νύκτερα καὶ λανθάνοντα· ἐντεῦθεν ἢ κατὰ θεὸν
 φιλοσοφία καὶ ἢ δι' ἐγκρατείας τῆς ψυχῆς κάθαρσις καὶ ἢ πρὸς θεὸν ἀνά-
 τασις ἢ ἀνάβασις.

7. Ἡ δὲ τῶν λόγων χάρις ὅποια καὶ πόσα τὰ τῆς σοφίας γνωρίσμα-
 τα; ῥητορικὴ κατορθουμένη πρὸς ἄκρον καὶ ἐπὶ τὸν σοφιστικὸν ἐντεῦθεν θρό-
 20 νον ἀνάγουσα, φιλοσοφία καὶ Ἀριστοτέλεις καὶ Πλάτωνες καὶ φύσις πολυ-
 πραγμονουμένη καὶ οὐρανὸς ἐρευνώμενος καὶ ἐπὶ τοῦτοις τὰ ἡμέτερα καὶ
 θειότερα, δι' ὧν τὸ ἐκεῖθεν ἀλμυρὸν ἀποκλύζεται ῥεῦμα καὶ εἰς τὸ γλυκε-
 ρὸν καὶ πότιμον μεταβάλλεται. ἐγὼ σε καὶ μετὰ ῥητόρων ἤνεσα καὶ μετὰ
 φιλοσόφων ἐθαύμασα· καὶ μετὰ τούτων γὰρ ἐθεώρεις καὶ σὺν ἐκείνοις ἐπα-
 25 νηγύριζες· συνῆπτες τῇ τῶν συλλογισμῶν πειθανάγκῃ τὴν ἐκ ῥητορικῆς πι-
 θανότητα καὶ ὑπῆρχες τὰ ἐς λόγους ἀήττητος. ὦ πῶς τοὺς βασιλικοὺς ἐξ-
 ὕμνεις ἄθλους ὁ ῥήτωρ καὶ τὰ ἀνάκτορα περιήχεις καὶ κατεμελίτους τὸν σὺλ-
 λογον. ἔτι μοι τὰ τοῦ μέλους ἑναυλα τάχα καὶ περικινῶμαι τὰ ὦτα καὶ
 πρὸς τὴν μνήμην οἷον ἀναπετύσσομαι· οὐδὲ τῶν χρότων ἐλαθόμην, οὐς σοι
 30 τὸ γερούσιον ἐχαρίζετο. εἰδὼν σε καὶ τοῖς ἐκ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσι τὰ
 σωτηριώδη πάσαις δόγματα προτιθέμενον· ἐβάστασας γὰρ καὶ σὺ τὸ τοῦ κυ-
 ρίου ὄνομα μετὰ Παύλου καὶ τῶν ἐθνῶν διδάσκαλος ἐχρημάτισας. ὦ λαμυ-
 ρᾶς γλώττης ἐκείνης, ἣ καὶ βάρβαρα κατέθελεν· ὦ πειθοῦς καὶ λόγων ἰσχύ-

1 ἐξηπίστατο] κ ὦ δ. ἐξεπίστατο. 2 ταπεινώ(σεως)] τύπος ἐφαρμομένος. 5 τὸν] κ ὦ δ.
 τῶν. ἀθ. 8 ἠπίστατο] κ ὦ δ. ὑπίστατο. 11 Ματθ. κε', 42. 13 ὑπερελαφρίζοιτο]
 κ ὦ δ. ὑπερλαφρίζοιτο. 27 κατεμελίτους] κ ὦ δ. κατεμελίττας. 32 Παύλου] πρὸβλ. Πράξ.
 θ', 15.

ος, ὅφ' ὧν καὶ ὄρη κατὰ τὸν τοῦ κυρίου λόγον μετεκινούντο καὶ μετετίθεντο, τὰ ἐπηρμένα ἔθνη δηλαδὴ καὶ ὑψηλοκάρδια, πρὸς τὴν τῆς ἀληθοῦς ἐπίγνωσιν πίστεως. ἐντεῦθεν ἄθλόν σοι τῆς σοφίας Ἀθῆναι, τὸ τῆς σοφίας ἀνάκτορον, καὶ διαδέχεται σου τὸν σοφιστικὸν θῶκον ὁ τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνος ὁ ὑψηλότετος. 5

8. Τὰ δὲ ἐξῆς αὐτοὶ λεγέτωσαν Ἀθηναῖοι, πόσον μὲν αὐτοῖς καὶ ποσάκις φόρου φόρον ἡλάφρυνας, πόσον ῥεῦμα πρακτορικῆς ἀπληστίας αὐτοῖς ἀνέστειλας, πόσας κῆρας ἐτέρας ὁ ἀλεξίκακος ἀπεσώβησας, αὐτὸς ἔμψυχος γεγωνὼς Ἐλέου βωμὸς Ἀθήνησι· καὶ εἰς γόνυ λυθεῖσαν τὴν πάλαι· μακαρίαν πόλιν ἀνέστησας, ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας καὶ νῦν ὥσπερ ἀκούσας πά- 10 λαι τῆς Πυθίας χρησμώδημα. τὴν δὲ πάλαι μὲν ἀκρόπολιν, νῦν δὲ τῶν Ἀθηναίων μητρόπολιν ὧ μετὰ πόσους τοὺς ἐκεῖσε προεδρεύσαντας ἐμεγάλυνας, ἄλλους τε ἀνήγειρας οἴκους κάλλος καὶ μέγεθος ἔχοντας καὶ δὴ καὶ τὸν παρθενικὸν θεῖον δόμον, τὸ περιφανὲς τῆς βασιλείας ἀνάκτορον, ὅσον εἶχες 15 ἐξασκήσας εἰς κάλλος καὶ πολλῶ χρυσῷ δεῖξας μαρμαίροντα, ὡς ἂν εἶησαν τῇ καθαρωτάτῃ παρθένῳ καὶ ναὸς καὶ θύτης ὑπέρλαμπροι. ὧ θεία ὄντως ἐκείνη ψῆφος ἢ σοὶ τὰς Ἀθήνας ἐπικληρώσασα· σὲ γὰρ ἐχρῆν, οἶμαι, ταύτης καὶ οὐκ ἄλλον τότε λαχεῖν, ἵνα μετὰ Δημοσθένην τὸν ῥήτορα ῥήτωρ 20 πάλιν περιλαλῇ καὶ περικροτῇ τὰς Ἀθήνας οὐδὲν τοῦ Δημοσθένους λειπούμενος, ἵνα μετὰ Παῦλον τὸν ἐθνῶν καὶ κήρυκα καὶ διδάσκαλον ἐθνῶν ὁ διδάσκαλος αὐθις ἐπὶ τὸν τοῦ Ἀρείου πάγον καθίσῃ καὶ τὰ σοφὰ λαλήσῃ καὶ ξενίζοντα· τὸ δὲ δὴ μεῖζον καὶ λόγου πλείονος ἄξιον, ἵνα τὸν ἄγνόν νυμφίον καὶ θύτην ἢ ὑπέραγνος νόμφη καὶ θεοῦ μήτηρ κληρώσῃται, ἔχ(η) τε τοῦτον καὶ καθαράς χερσὶν αὐτῇ προσάγοντα τὸ θυμίαμα καὶ χεῖλεσιν ἀρρυπάροις 25 τὸν παννύχιον ὕμνον, ὃν ἐντεῦθεν ἤσκησε, προσεπάδοντα.

9. Ἀλλὰ γάρ, οἶμοι, καὶ πάλιν θρηνεῖν οἱ λόγοι βιάζονται καὶ εἰς μνήμην ἐλθόντες τῶν τοῦ κειμένου τηλικούτων καλῶν ἀδακρυτὶ παραδραμεῖν οὐκ ἐθέλουσιν. ὧ οἶον ἀγαθὸν ἀπερρύη, πηλίκον χρῆμα παροίχεται, οἶον μέμυκε στόμα, ποῖα γλῶσσα σεσίγηκεν, οἶος αἰθέριος ἠπράκτησε νοῦς, οἶαι χεῖρες ἐνάρκησαν, αἱ κατὰ ποταμὸν τὸν ἔλεον ῥέουσai. οἰκτρὸν καὶ πό- 30 δες ἀκινήτιζοντες, οἷς χιθῆς ὁ δρόμος τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης συντονώτερον ἀπετείνετο, ὡς ἄρα πάντα τὰ κάλλιστα δι' ἐνὸς ἀνῆρπασται σώματος. καὶ κωφεύσει μὲν πάντως τὰ τῆς συνόδου, σκυθρωπάσει δὲ μετὰ τοῦ βασι-

1 κυρίου λόγον] πρὸς. Ματθ. ιζ', 20, κα', 21. Μάρκ. ια', 23. 7 ἡλάφρυνας] κ ὡ δ. ἐλάφρυνας.
8 λυθεῖσαν] κ ὡ δ. λιθεῖσαν. 9 πόλιν] κ ὡ δ. πάλιν. 10 ἐλευθεροῦν τὰς] κ ὡ δ. ἐλευθεροῦντας.
10/11 πάλαι] κ ὡ δ. πάλα. 11 πάλαι] κ ὡ δ. πάλιν. 13 ἀνήγειρας] κ ὡ δ. ἀνέγειρας.

8 κ ὡ δ. κείρας.

24 ἀρυπάροις.

λέως καὶ τὰ βασίλεια καὶ τὸ βῆμα στενάξει διὰ τὸν ἀληθῶς τοῦ βήματος
 ἄξιον. Ἀθῆναι, μηκέτι χρυσαῖ καλεῖσθε· τὸν γὰρ ὄλβον τὸν πολύτιμον ἀπω-
 λέσατε καὶ νῦν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν ἀνθρακες, ἐξ ὧν καὶ τὸ τοῦ πένθους πῦρ
 ὑπανάπτεται· μηκέτι ἐπὶ τῷ μελισταγῇ τοῦ Ὑμητοῦ μεγαλαυχεῖτε κρουνοῦ·
 5 ἰδοὺ πικρίαν κοσμικὴν ἀποβλύζετε. ὡς δυστυχῇ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶδεν ὁ
 ἥλιος, ἐν ᾗ τὸν πρὸς Ἀθήνας ἦλθατο δρόμον ἡμῖν τὰ ἔσχατα συνταξάμε-
 νος· οὐχ ἥλιος δὲ ἄρα μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ σοφὸς ἡμῶν αὐτοκράτωρ τὸ τῆς
 ἀποδημίας δυστυχὲς κατενόησε καὶ τάχα μὲν ἐπέσχευεν αὐτῷ τὸν δρόμον, ἀλλὰ
 τὸ τῆς γνώμης οὐκ ἐκώλυσε πρόθυμον (ἦσαν γὰρ τὰ τῶν Μοιρῶν ἰσχυρό-
 10 τερα καὶ μὴ πεσεῖν ἀμήχανον πάντως τὸν ὀρισθέντα πεσεῖν), ὅθεν καὶ νικη-
 σας ἡττήθη καὶ περιγεγόμενος πέπτωκεν. ἦλθατο μὲν καὶ πάλιν τὸν δρόμον,
 ἀλλ' ἡγγόνει τὸν θάνατον· ἅμα γὰρ Ἀθηναίων ἐπέβη καὶ ἅμα ὥχεται, καὶ θά-
 νατος ἦν αὐτῷ τοῦ δρόμου τὸ τέλος καὶ θρηνώδη μέλη καὶ δάκρυα.

10. Ἀλλ' ἔως πότε θρήνοι καὶ δάκρυα; μέχρι τίνος κλαύσομεν καὶ
 15 κοφόμεθα τὸν ἔξω θρήνων γενόμενον; οὐ προσήκει θρήνος τοῖς ἄνω τόποις,
 οὐ δακρύων ἄξιος ὁ παράδεισος· ἢ οὐ σκηναὶ θεῶν φέρουσι τοῦτον, οὐχ ὁ
 θεῖος ἔχει παράδεισος; ἐδάκρυσεν ἐκεῖνος πολλάκις, ἀλλ' ἀπονίπτων ἑαυτὸν
 τοῦ μολύσματος, ὅπερ ἡμῖν προὔξεν ἢ παράβασιν· πολλάκις ἐστέναξεν,
 ἀλλὰ μετὰ πλάνου βίου καὶ τῆς φθορᾶς καὶ τῶν ὅσοι τούτοις ἐνίσχονται. ἂν
 20 οὕτω καὶ σὺ δακρύης, ὧ κλεινὲ λογοθέτα, τάχα καὶ ἀποδέξεταί σου τὸ δά-
 κρυον· εἰ δ' ὡς ἐπὶ νεκρῷ κλαυθμυρίζῃ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλ' οὔτε νεκρὸς ἐκεῖ-
 νος, οὔτε σοῦ τὸν κλαυθμὸν ἀποδέξεται. ἐν δεινῷ τίθης τὴν ἐκδημίαν καὶ
 σοι δίχα τοῦ ὑπερτίμου τὸ βιοῦν οὐ βιώσιμον. τί δέ, εἰπέ μοι, ζῆν ἄει τοῦ-
 τον δικαιοῖς ὡς ἀθάνατον; οὐκ ἔστι μὴ παρέρχεσθαι τὸ γενόμενον μηδὲ τὸ
 25 θάλλον μαραίνεισθαι. ἦν σοι καὶ ἄλλος ἀδελφὸς ἡδὺ τι χρῆμα καὶ κάλλιστον,
 θρέμμα ἄνθος, νεότητος, φρονήσεως ἄγαλμα, λόγων μέλημα, ἀλλὰ παρῳχε-
 τό σοι κάκεῖνος τοῖς θεσμοῖς δουλεύσας τῆς φύσεως. γλυκύ τι θέαμα καὶ
 ἥλιος ἐξάνισχων, ἀλλὰ δύνει καὶ οἷγεται· ἡδὺ μετ' ἐκεῖνον σελήνη, ἀλλὰ μι-
 κρὸν ὀράται καὶ δύεται. τίς Σολομῶντος σοφώτερος; ἀλλ' οὐδὲν ἢ σοφία
 30 πρὸς τὸ μὴ παρελθεῖν αὐτῷ συνετέλεσεν· παρῆλθε καὶ Δαυὶδ ὁ μέγας
 μετὰ τοῦ ἐπὶ τῇ πραότητι θαύματος. Ἰερεμίας ὁ ἐκ μήτρας ἡγιασμένος μό-
 νον ἐκ βίβλου γνωρίζεται. τί ἂν τοὺς ἐπ' ἀνδρείᾳ λάμψαντας καταλέγοιμι;
 οἷγεται καὶ ῥώμη μετὰ τοῦ ταύτην φέροντος σώματος, ὁ κάλλει σεμνὸς ὑπορ-
 ρέει καὶ ὁ λαμπρὸς τὴν τύχην παρέρχεται. μὴ δῆτα γοῦν σοι πενιθετόν δια

2 καλεῖσθε] κ ὦ δ. καλεῖσθαι.

4 Ὑμητοῦ μεγαλαυχεῖτε] κ ὦ δ. Ὑμητοῦ μεγαλαυχεῖται.

6 τὸν πρὸς] κ ὦ δ. τὸν πρὸς.

11 τὸν δρόμον] κ ὦ δ. τὸν δρόμον.

12 ἐπέβη] κ ὦ δ.

ὀπέβη.

15 θρήνων] κ ὦ δ. θρήνον.

29 δύεται] κ ὦ δ. λύεται.

τὰς ἀρετὰς τὸν ὑπέρτιμον ἄφες παρενοχλεῖν αὐτῷ διὰ τοῦ πένθους καὶ τὴν ἀσχολίαν ἐπιταράττειν· θεῶ γὰρ προσανέχει καὶ ἐντυγχάνει πάντως ὑπὲρ σοῦ τὰ λώφονα ἐξαιτούμενος.

6.

Τοῦ αὐτοῦ λόγος εἰς τὸν αὐτοκράτορα κύριον Μανουὴλ τὸν Κο-
μνηνόν, ἐκφωνηθεὶς ὅτε εἰσῆλθεν εἰς Κωνσταντινού-
πολιν ὁ σουλταῖνος προσελθὼν αὐτῷ.

1. Εὖγε, ὦ βασιλεῦ, ἀνέπαυσάς μου τοὺς λόγους ἐπὶ μακρόν σε διώ-
κοντας· εὖγε ὅτι ποτὲ τῶν μακρῶν πόνων ἔστης καὶ τῶν ἐπὶ τοὺς Βαρβά-
σους ἐκδρομῶν ἐπὶ μικρὸν ἔληξας, ἵνα σε καὶ ἡμεῖς οἱ ἐπήλυδες ἐπὶ βραχὺ 10
προσβλέψωμέν τε καὶ προσφθεγζώμεθα· ἐκ πολλοῦ γάρ σου τῆς τῶν τροπαίων
δόξης ἐρῶντες, ὦ τῶν πώποτε βασιλέων στρατηγικώτατε, καὶ τούτοις κο-
σμησαι τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐθέλων οὐχ ἤττον ἢ ὁρμίσκοις τε καὶ (πε)ριδε-
ραίοις καὶ τῇ λοιπῇ τοῦ χρυσοῦ φιλοτιμίᾳ, (ῆ) τὰ σώματα κοσμοῦσιν οἱ φι-
λοσώματαί, ἐκ πολλοῦ σε μάχης ἐκτός καὶ πολέμων εὐρέσθαι ζητῶν καὶ 15
μικρὸν ἡρεμοῦντα τῶν πόνων καὶ τῆς κατ' ἐχθρῶν ῥύμης ἱστάμενον, ἵνα σε
κἂν ὡς ἀριστέα προσείπω καὶ τὰς ἀριστουργοὺς χεῖρας καταφιλήσω σου, οὐ-
δέπω μέχρι καὶ δεῦρο τοὺς ἐμοὺς ἐδυνήθην τούτους ἔρωτας ἀναπλῆσαι, οὐδὲ
ἀνέμεινάς μέ ποτε τὴν γλῶτταν ἤδη κινεῖντα καὶ τὰ χεῖλη διαίροντα καὶ
φωνὴν ἄραι καὶ λόγον ἐξενεγκεῖν σοι ῥητορικὸν συστήσασθαι θέατρον. ἀλλ' 20
ἐγὼ μὲν ἐκινούμην πρὸς λόγους, σὺ δὲ πρὸς μάχας ἀπέτρεχες, ἐγὼ τῇ χειρὶ
τὸν γραφεὰ κατεῖχον δόνακα, σὺ δὲ τὸ δόρυ πάλλων ἐκράδαινες, ἐγὼ τὴν
γλῶτταν τοῖς σοῖς ἐπαίνοις ἠκόνουν καὶ σὺ τὴν σπάθην τοῖς ἐχθροῖς ἔθηγες,
ἐγὼ σοι τὸν ἐπεισόδιον ἐμελέτων, σὺ δὲ τὸν συντακτῆριον προὔφθανες.
ἐθάρρησά ποτε τῷ τάχει τοῦ λόγου καὶ σε φεύγοντα λοιπὸν ἐδίωκον, ἀλλ' 25
εἴχες ἄρα καὶ τοὺς λόγους ἐλέγχειν καλουμένους μάτην πτερόεντας. καὶ σὲ
μὲν εἴχεν ἄλλοτε ἄλλος χῶρος τῶν ἀντιπάλων πυκνὰ καὶ θαμινὰ μεταπί-
πτοντα καὶ ἀγῶνες διεδέχοντο μετὰ τοὺς ἀγῶνας καὶ πόλεμοι μετὰ τοὺς
πολέμους μὴδ' ἀποψῆσαι τοὺς ἰδρωτάς γοῦν περιμένοντα· ἔμενον δὲ παρ'
ἡμῖν ὥσπερ ἀκτῖνες πάλιν οἱ λόγοι τοῦ σοῦ τάχους ἀπολείπόμενοι. 30

2. Νῦν δὲ ἀλλ' ἐπειδὴ σε τῆς αὐλῆς ἔνδον ἔχω τῶν βασιλείων, τὸν αἰὲ
τὴν οἰκουμένην περιόντα καὶ πλέον ἢ ὁ τοῦ Διὸς Ἡρακλῆς τῶν ληστηρίων
ταύτην ἀνακαθαίροντα, ἐπεὶ σε ὑπὸ στέγην ὁρῶ τὸν ὑπαιθρον αἰὲ καὶ καύ-

4 Κώδ. φ. 100^a—106^b καὶ 108. 11 προσβλέψωμεν] x ὦ δ. προσβλέψωμέν. 13 (πε)-
ριδεραίοις] συμπλ. διαιτρ. τόπου. 14 (ῆ)] ἡμετ. ποσθήκη. 17 ἀριστουργοὺς] x ὦ δ. ἀρι-
στουργοὺς. 26 λόγους — πτερόεντας] πρβλ. 'Dl. X, 377. Ψ, 535. 'Oδ. δ, 189. 349. 27 με-
ταπίπτοντα] x ὦ δ. μεταπίπτοντας

σωνι καὶ φύχει διαμιλλώμενον καὶ ἡλλάξω τῆς μικρᾶς καλύβης τὸν μέγαν
 τῆς ἀρχῆς ὄγκον καὶ τῆς κατὰ γῆς στιβάδος τὴν βασιλικὴν κλίνην καὶ γνω-
 ρίζει σου τὸ κράτος οὐ τὸ πέδιλον μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ θρόνος καὶ ἡ τιάρα καὶ
 τὸ περιμάργαρον ἔσθημα καὶ ὁ σεμνὸς κύκλος οὗτος καὶ ἡ σὴ πόλις αὕτη ξύμ-
 5 πασα περισκαίρουσα· ἐπεὶ μετὰ τοὺς ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης σου ὁρόμους
 ἄρτι καὶ τὸν δυτικὸν ὀρίζοντα παραμείψας ὁ ἡμεδαπὸς ἥλιος φαειροτέρας ὅτι
 μᾶλλον καὶ θερμότερας τὰς ἀκτῖνας ὑπανίσχεις ἡμῖν καὶ φθόνος οὐδεὶς ὑπ-
 ανεῖναι σου τῇ θέρμῃ τὸ τοῦ λόγου πτερόν, ὥς ἐντεῦθεν ἱκανῶς ἀναζωπυ-
 ρηθέντες γεγωνότερόν τι κατὰ τοὺς θερινοὺς τέττιγας μουσικεῦσασθαι, φέρε
 10 περιλαλήσωμέν σε τὸν βασιλέα καὶ τῶν σῶν τροπαίων κατατρυφήσωμεν. ἀλλ’
 ἐκεῖνό σοι, βασιλεῦ, πρὸ τῶν σῶν ἀνδραγαθιμάτων, ἐκεῖνο μὴ μοι μεταξὺ
 τῶν λόγων ἀναπληρῆσαι ὀνόματος ἀκούσας Βαρβάρων, μηδὲ μνήμη σε πολέ-
 μου διαναστήσῃ τοῦ θρόνου καὶ κενωθῇ μοι τὸ θέατρον. ἀλλ’ ἐπειδὴ σου
 νῦν ἐλαβόμην τῷ τέως καὶ παρέστηκέ σοι ῥήτωρ, ὃν ἀκοή σοι μόνον ἐγνώρισε,
 15 φέρε δῶμεν ἑαυτοὺς ἀλλήλοις καὶ σὺ μὲν μου τὴν φωνήν, εἰ βούλει, περι-
 εργάζου, εἰ μὴ τὸν Ἰακῶβ ὑποκρίνεται· πολυπραγμόναι τὰ τῶν λόγων ἱμά-
 τια, μὴ τὸν λαμπρόν νυμφῶνά σου καταισχύνωσι, καὶ εἰ τολμηρὸς ὁ λόγος,
 ἂν ὁ πηλὸς τῷ κεραμεῖ δικάζομαι. λαλῶ δὲ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· “Διατί
 με οὕτως ἐποίησας μὴ τῷ σοφῷ προφύτῃ πειθόμενος; γινῶθι νῦν, εἰ δι-
 20 καίως μέχρι μοι καὶ ἐς δεῦρο τὸ σὸν ἐκέκλειστο παστοφόριον καὶ ἔμεινά σου
 τοῦ καλοῦ νυμφῶνος ἐκτός, καὶ ταῦτα μηδὲ τὴν ἐπὶ τὸ δεῖπνον κλῆσιν παρ-
 αιτησάμενος”. σὺ μὲν ταῦτα περὶ ἐμέ καὶ δέχοιό μου τοὺς ἀπαλούς τούτους
 ἐρίφους, οὓς οὐ λαβὼν ἐκ τῆς μάνδρας ἀλλὰ θηρεύσας πόνῳ κομίζω σοι
 καὶ βρῶμα τούτους ποιήσας μέχρι καὶ ἐς καρδίαν σοι καταβαίνοντας καὶ
 25 μετὰ ταῦτα εὐλογήσας δὴ καὶ ἡμᾶς, εἴ ποὺ σοι εὐλογία τις περιλέλειπται.
 ἐγὼ δὲ τὸ εἰς ἐμέ σοι λείψαν ἀναπληρώσω καὶ περιεργάσομαι σου τὰς χεῖ-
 ρας, ἂν ἔτι στάζωσιν αἷματος, ἐξετάσω σου καὶ τοὺς πόδας καὶ σου φιλοκρι-
 νήσω τὸ πέδιλον· εἰ μὴ ἄρα βαρβαρικοῖς αἵμασι στίλβει πεφοινιγμένον, ἀλλὰ
 τοῦ κράτους ἐστὶ παράσημον. πρὸ δὲ δὴ τούτων λαβόμενός σου τῶν ὠτων
 30 ὀχλοκοπήσω ταῦτα τοῖς λόγοις, ἔν’ εἰδῶ πῶς ἄρα καὶ ὁ ῥητορικὸς κῶδων
 ἀναπτεροῖ σε· καὶ μὴ μόνον ταῦτα, πρ(οσ)ιόντων δοῦπον ἀνορθιάξεις καὶ πρὸς
 ἡγήν ἐγείρεις τὴν ἐνουάλιον, μηδὲ περὶ μάχας μόνον ἔχεις καὶ τοὺς πολέμους,
 ἀλλ’ Ἐρμῇ θύεις, ὥς (ἂν οὕτω) φάναι, καὶ Ἀρεΐ· λόγους μὲν γὰρ ἐγὼ καὶ
 ἄλλους ἐγεννησάμην καὶ σοὺ γε χάριν τούτους προήνεγκα, ἀλλὰ τεκῶν μόνον

6 τὸν] κ ὠ δ. τὸ. 11 ἐκεῖνό σοι] κ ὠ δ. ἐκεῖνος σοι. 18 ἂν ὁ πηλὸς τῷ κεραμεῖ] πρβλ.
 Σειρ. κ’, 5. Ἦσ. μα’, 25. με’, 9. Ἰερ. ιη’, 6. || τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι] πρβλ. Ἦσ. κθ’, 16.
 32 πρ(οσ)ιόντων] συμπλ. τόπου ἐφαρμ. 33 (ἂν οὕτω)] συμπλ. τόπου ἡμειφθαρμένων στοιχείων.

9 κ ὠ δ. γεγωνότερον.

14 τωτέως.

ἔπειτα ἐξεθέμεν καὶ ἄλλοις τὴν ἐκείνων ἐπιμέλειαν ἐνεπιστευσάμεν μέχρι καὶ ἐπὶ τὴν ἐνώπιόν σου παράστασιν, οὐχ ὅτι ἐπ' ἐκείνοις τοῖς λόγοις πορνεῖαν ἑμαυτῷ κατηγόρησα κατὰ τοὺς ὅσοι λάθρα τεκνογονοῦντες καὶ τὸν γάμον κλέπτοντες λάθρα καὶ τὸ τικτόμενον ἐκτιθέασιν, ἀλλ' ὅτι σε πενθοῦντα τότε τὴν βασιλίδαν.

5

3. Ἄλλ', ὦ λόγε, ποῖ με κατήνεγκας, πῶς δὲ καὶ τοῦ κατασχόντος πάθους τὴν οἰκουμένην εἰς μνήμην ἤγαγες καὶ οὐ φοβῇ τοὺς τῶν βασιλικῶν καταρράκτας δακρύων, μή σε τοῖς ρεύμασιν ὑποσύρῳσιν, ὅτι σε τότε, ὦ αὐτοκράτορ, τὰ τῶν ἀνακτόρων εἶχε μυχαίτατα καὶ μόνος ἀπολαύειν θέλων τῶν θρήνων οὐ παρακίπτειν τοῖς πολλοῖς ἐδίδους εἰς τὰ βασίλεια, νῦν δὲ ἄλλα τούτων τὸν λόγον πάλαι σοι ὠδίνων, ὦ βασιλεῦ, εἴτα δὴ καὶ γεννήσας καὶ αὐτὸς βρεφοκομήσας τὸ γέννημα καὶ κομώσας καὶ βοστροχίσας καὶ ὥς ἐνῆν ἐπισκευασάμενος παρέστηκά σου μετὰ τοῦ βρέφους καὶ θεατρίζω τὸ ἔκγονον καὶ βούλομαι καταμανθάνειν αὐτὸς καὶ τῷ ὕψει πιστοῦσθαι τὴν τοῦ σοῦ ποταμοῦ τῆς σοφίας περὶ τοὺς ἐμοὺς τόκους βάσανον, εἰ ἄρα τούτους ὑπανάγει καὶ περιέπει καὶ τὸ ὅλον ζωογονεῖ, ἀλλὰ μὴ παρωθεῖται καὶ κατακρίνει καὶ τῷ τῆς λήθης παραπέμπει βυθῷ· εἶεν. ἀλλὰ τότε μὲν περὶ μονωδίας εἶχεν ὁ λόγος, εἴτα μικρὸν διαλείπων ἐπενοεῖτο παράκλησιν. ὦ πῶς εἰς τούτους ἐμπίπτω τοὺς λόγους καὶ τὸ πάθος αὖθις ἀνακαινίζω καὶ τὴν ἐμὴν συγχέω ταύτην πανήγυριν· νῦν δὲ ἄλλα ὁδὸς ἡμῖν, ὦ βασιλεῦ, τοῖς σοῖς ἐπαίνοις ἐγχορεῦσαι μικρὸν, ὁδὸς ἐπὶ τὸ χαροπώτερον ὑπαλλάξασθαι ἢ χρῆναι φήσεις κατηφεῖαν ἀεὶ καὶ τοὺς λόγους καὶ μέχρι νῦν τούτους ἀποδεχόμενος μεμνημένους τῆς βασιλίδος καὶ στρεφόμενους περὶ τὰ δάκρυα, τὸ δ' ἐξῆς ἀποστρέψῃ διὰ τῶν σῶν τροπαίων τὰ κρόταλα. ἀλλ' οἱ λόγοι χρῆμα ποικίλον καὶ μένειν ἐπὶ τῶν αὐτῶν οὐ θέλουσι καὶ τὴν μεταβολὴν αὐτοὶ καλέσαντες ἡδιστον πρῶτοι φιλονεικοῦσι τοῖς ἑαυτῶν ἀποχρήσασθαι. διὰ τοῦτο ἄρα καὶ τὸν Ἑρμῆν πολλαῖς ταῖς διακονίαις οἱ παλαιοὶ σοφοὶ κατεμέρισαν καὶ μυρίοις ἐντεῦθεν περιεστέφαντο τοῖς ὀνόμασι· καὶ ἵνα μὴ τὰ λοιπὰ τῶν ὀνομάτων καταριθμῶμεν, Πομπαιῖος ὠνομάσθη καὶ Χιδόνιος, ἀλλ' οὐκ ἐναπομένων τοῖς κάτω λέγεται καὶ Οὐράνιος καὶ πέδιλα φορεῖ πτερωτά, ἵνα ῥαδίως ἄρα πρὸς τὰ κατὰ σκοπὸν μεταφέροιτο. τότε τοῖνον ὁ καθ' ἡμᾶς Ἑρμῆς ἦν πομπαιῖος καὶ εἶχεν αὐτὸν τὰ σκοτεινὰ χωρία τοῦ Πλούτωνος ἐπιταφίοις θρή-

25
30

29 Πομπαιῖος] Αἰσχύλος ἐν Εὐρ. 91. Σοφοκλ. ἐν Αἴαντι 832. Εὐριπ. ἐν Μηδ. 759.

32 σκοτεινὰ χωρία τοῦ Πλούτωνος] πρὸς. Σουῖδαν λέγοντα «Πλούτων ὁ Ἰδης». πρὸς. καὶ Πλάτωνα ἐν Κρατύλῳ, σ. 403 Α. «τὸ δὲ Πλούτωνος τοῦτο μὲν κατὰ τὴν τοῦ πλούτου δό-

6 καὶ ὁ. κατάσχοντος.

11 καταράκτας.

νοις διακονούμενον, ἀλλὰ νῦν ὁ οὐράνιος θέλει κληθῆναι πρὸς τὸ τῶν βασιλικῶν τροπαίων ὕψος ἐλαφρίζομενος καὶ ζητεῖ τὰ πέλιδα τὰ πτερόεντα. μή τις φθονεῖτω τῶν καλῶν ὀνομάτων τῷ λόγῳ· ἔστω μοι νῦν καὶ διάκτορος καὶ τὰς βασιλικὰς ἀριστείας ἀπαγγειλάτω διατορώτερον.

- 5 4. Ἄλλ' ὦ τλήμων ῥήτωρ ἐγὼ τοσούτων ἐν ἀκαρεῖ μνημονεῦσαι κατορθωμάτων ἀναγκαζόμενος, ἃ κἂν χρόνιος ἀσχολία, κἂν ὁ κατὰ κεφαλῆς τοῦ Δημοσθένους ξυρός, κἂν ὁ ἄσβεστος ἐκείνου λύχνος ἀπαριθμῆσαιντο· μᾶλλον δὲ τί γάρ με δεῖ τῆς ἐμῆς εὐδαιμονίας κατειρωνεύεσθαι; τί δὲ χρὴ μὴ δημοσιεύειν τὸ τῶν ἐμῶν λόγων εὐτύχημα; ὄλβιος ἐν λογογράφοις ἐγώ, μύ-
- 10 νος εἶπερ τις τῶν πώποτε βασιλικὰς ἀνδραγαθίας συγγραφάμενων, οὐκ ἀμάρτυρον παρέχων τὸν λόγον, ἵνα καὶ τὰ κολάκων ὑποπτευθῇσωμαι· ἰδοὺ γὰρ ἐγγὺς ἡμῖν, ὦ παρόντες, ὁ μάρτυς καὶ πάρεστιν ὁ τοὺς λόγους ἐπὶ τῶν ἔργων ἰδὼν καὶ παθὼν, ἃ μέλλω νῦν ἐγὼ διηγήσασθαι. τίς ποτε εἶδεν εὐφημούμενον βασιλέα ῥήτορα μετὰ τοῦ πυξίου παρεστηκότα καὶ τῆς εὐφημίας
- 15 συμπαρόντα τὸν μάρτυρα; εἰ δὲ δεῖ καὶ ἀξιοπιστίας μαρτύρων, ἀρχηγὸς οὗτός ἐστι Περσίδος, μᾶλλον δὲ τῶν ἀρχηγούντων ἐν αὐτῇ τὸ κεφάλαιον καὶ πιστώσεται μοι τοὺς λόγους ὁμολογῶν τὰ παθήματα. ἀλλ' ἀρχηγὸς ἀληθῶς οὗτος Περσίδος, οὗτος ἐκεῖνος ὁ κρατῶν τῶν Περσῶν, ἄνθρωπος ἀρχὴν ἐζωσμένος τοσαύτην καὶ ἐπὶ μέγα δόξης ὀγκούμενος καὶ οὕτω μὲν ἐπ' εὐγενείᾳ
- 20 κομπάζων, οὕτω δ' ἐπὶ μυριάσι στρατευμάτων κυδρούμενος· οὗτος ἐκεῖνος ὁ Δαρείου καὶ Ξέρξου τῶν τῆς Περσίδος αὐχημάτων ἀπόγονος, καὶ ταπεινὸς ἐφ' ἡμᾶς ἦκει νῦν καὶ κάτω κλίνει (τ)ὴν μέγαν κεφαλὴν τῷ ἡμετέρῳ προσκυνῶν βασιλεῖ. ἐπαίρει μοι καὶ τοῦτο τὸν λόγον, ἂν εὐθὺς καὶ ἐκ προσιμίων ὑπέρσεμνά τινα διηγείτο καὶ ὧν οὐχ εὐρηταί που τὰ παραδείγ-
- 25 ματα· βασιλεῖς μὲν γὰρ πολλοὺς ἠκηκόειν καὶ ἀπὸ τῶν βιβλίων ἀνελεξάμην, οἱ φοβεροὶ μετὰ τῶν ὅπλων ἐδόκουν καὶ ἄνευ ὅπλων ἀπρόσμαχοι, ἦκειν δὲ ἐπ' αὐτοὺς αὐτομόλους οὕτω τοὺς ἀλλαχοῦ που κρατοῦντας καὶ οὕτω μὲν ἱκετεύειν οὕτω δὲ δουλείαν ὁμολογεῖν καὶ τοῖς οἰκέταις ἐκοντὰς τοὺς βασιλέας συντάττεσθαι οὐδεὶς οὐδέπω με λόγος ἔχει διδάξας οὐδ' ἔχω δοῦναι
- 30 τοῦτου παράδειγμα. ὦ βασιλέως ἡμετέρου, βασιλέως πάντων ἀνθρώπων· ὦ βασιλέως, ὃ τὸ μὲν ὑπὸ χεῖρα τὰ εὐχαριστήρια προσκυνεῖ καὶ θύει τάχα τὰ λυτρωτήρια, βασιλεῖς δὲ προσκυνοῦσι τὰ ἱκετήρια, μὴ καὶ ζυγὸν δουλείας ἐπαυχενίσαιντο.

σιν, ὅτι ἐκ τῆς γῆς κάτωθεν ἀνίσταται ὁ πλούτος, ἐπωνομάσθη δὲ ὁ δὲ Ἄδης, οἱ πολλοὶ μὲν μοι δοκοῦσιν ὑπολαμβάνειν τὸ αἰεὶδὲς προσεῖρηθαι τῷ ὀνόματι τούτῳ καὶ φοβούμενοι τὸ ὄνομα Πλούτωνα καλοῦσιν αὐτόν. 2 πέλιδα τὰ πτερόεντα] πρβλ. Ἡσιόδου Ἄσπις Ἡρακλ. 220. 20 οὗτος] τόπος τριῶν στοιχ. διάτρητος.

5. Πάλαι μὲν οὖν κατὰ τῆς Ἀσίας στρατεύων ὁ Μακεδὼν ἐκεῖνος Ἀλέξανδρος (ἐδόκει δὲ φοβερὸς καὶ χειρὶ καὶ τῷ πλῆθει καὶ τῶν τροπαίων τοῖς θαύμασι) προὔκαλεῖτο τὸν Περσῶν βασιλέα Δαρεῖον μόνον ἐλθόντα οἷ κλίνειν τὴν κεφαλὴν καὶ ὁ Πέρσης ἡλαζονεύσατο καὶ οἱ ἐξὸν τὴν ἀρχὴν ἀκινδύνως ἔχουν, ἀλλὰ πίπτειν ἤθελε μετὰ τοῦ φρονήματος· ἀλλὰ νῦν, ὧ 5 Δαρεῖε, σοῦ μὲν ὁ σὸς ἀπόγονος συνετώτερος, Ἀλεξάνδρου δὲ ἐκείνου ὁ ἐμὸς βασιλεὺς φοβερώτερός τε καὶ γενναϊώτερος καὶ οὔτε προσκαλεῖται τὸν Περσῶν ἄρχοντα μικροφύχου βασιλέως ἔργον ποιῶν καὶ τοῖς σχήμασι ζητοῦντος μόνοις κυδαίνεσθαι καὶ βλέπει τοῦτον ἐξ αἰφνιδίου δουλοπρεπῶς ἐπιστάντα καὶ τοῖς αὐτοῦ ποσὶ προσκνυζόμενον. μέχρι τούτου μέγας Ἀλέξανδρος 10 ἐπιθυμῶν μὴ ἐπιτυχάνων ἅπερ ἐξ αὐτομάτου τῷ βασιλεῖ μου προσγίνεται. μέγας ἐν βασιλεῦσιν ὁ Σολομών, ὅσῳ μετὰ τῆς λοιπῆς μεγαλοπρεπειᾶς καὶ ἐπὶ τῇ σοφίᾳ ξυμπάντων ἦν περισσώτερος καὶ ἦκεν ἡ βασίλισσα Νότου, φησὶ τὸ γράμμα τὸ ἱερόν, τοῦ βασιλέως τὴν σοφίαν θαυμάζουσα· ἀλλ' ἰδοὺ πλέον Σολομῶντος ὧδε (τὰ γὰρ ἐξῆς ἀρπάζω τοῦ γράμματος) ὅσῳ καὶ γυναικὸς ἀνὴρ πλέον τῆς Σολομῶντα ζητούσης ὁ τὸν ἐμὸν ζητῶν αὐτοκράτωρ· 15 τὰ γὰρ τῆς ἀρχῆς ἀμφοτέροις ἴσα διδύσθωσαν καὶ οὐ σοφίαν μόνον ἀλλὰ καὶ ἀνδρείαν καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὰς λοιπὰς τῶν ἀρετῶν προσιστορῆσαι πάντως ἐλήλυθε. τί μὴ λέγω τὸ μεῖζον; τῷ Σολομῶντι μὲν ἡ βασίλισσα πλέον οὐδὲν ἀφῆκε τοῦ θαύματος καὶ ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν ἐλθούσα μόνον ἀπῆλθε 20 θαυμάζουσα, ὁ δὲ Περσῶν οὗτος φύλαρχος καὶ θαυμάσαι μὲν ἦκεν, ἀλλὰ καὶ τὴν δουλείαν τῷ βασιλεῖ μου πιστώσασθαι καὶ μέγας ἐνταῦθα παραγενόμενος ἔθναρχος εἶτα δοῦλος ἀναχωρεῖ καὶ δουλείας ὁμολογίαν ἀφῆκεν ὧδε μετὰ τοῦ θαύματος. ὧ βασιλέως τοσούτου, βασιλέως καὶ χειρὶ τοὺς ἐχθρούς καὶ φήμῃ τοὺς βασιλέας καὶ ὠρεῶν μεγαλοπρεπεῖα πάντας ἀνθρώπους ὑπ- 25 ἀγοντος· ὧ βασιλέως, ὧ προσκνυοῦσιν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἅπαντες, οἱ μὲν πόρρωθεν διὰ τὸν φόβον, οἱ δὲ καὶ προσιόντες διὰ τὸ μείλιχον καὶ γαλήνιον· ὧ βασιλέως μέχρι μὲν νῦν Αὐσόνων, νῦν δὲ καὶ βασιλέων καὶ τῶν ἐκασταχῇ κρατούντων τῆς γῆς· ὧ βασιλέως καὶ ὑποκλίνειν εἰδότες τοὺς δυνατοὺς τῆς γῆς ἅπαντας καὶ βασιλικῶς δεξιῶσθαι καὶ ταῖς ὑπὲρ αὐτοὺς κυ- 30 δαίνειν τιμαῖς.

6. Ἀλέξανδρος μὲν γὰρ πρῶτον ἀναμένει πυθέσθαι τοῦ εἰς χεῖρας ἐλθόντος, πῶς ἂν αὐτῷ ποτε χρήσαιτο· ὅθεν καὶ φάναι λέγεται πρὸς τὸν Πῶ-

14 γράμμα τὸ ἱερόν] Ματθ. ιβ', 41—42. Λουκ. ια', 31. 17 σοφίαν] x ὧ δ. σοφία. 18 ἀνδρείαν] x ὧ δ. ἀνδρείας.

21 x ὧ δ. φύλαρχος.

ρον (μέγας δὲ οὗτος ἦν Ἰνδῶν βασιλεὺς καὶ τέως γέγονεν ὑπὸ τὸν Ἀλέξαν-
δρον). "Λέγε, ὦ Πῶρε, ὅ τί σοι θέλει γενέσθαι". τοῦ δὲ εἰπόντος "Βασι-
λικῶς μοι χρῆται, ὦ βασιλεῦ", τότε ὁ Μακεδὼν ἀναμνησθεὶς ἐξ ὧν ὁ Πῶ-
ρος εἶπεν, ὡς ἔοικεν, ὡς ἄρα εἶη γε βασιλεὺς, βασιλικῆς θεραπείας τὸν βα-
5 σιλέα ἡξίωσεν. ὁ δ' ἐμὸς βασιλεὺς, τὸ τῆς σοφίας ταμεῖον, τὸ τῆς φρονή-
σεως ἄγαλμα, ψιθάνει τοῖς ἔργοις τὰς ἀποκρίσεις, μᾶλλον δὲ οὔτε πυνθάνε-
ται τοῦ Περσάρχου, πῶς ἂν αὐτῷ χαριεῖται· οἷδε γὰρ ὅτι δεῖ τοὺς βασιλέας
ποιεῖν καὶ πολλῶ μείζονας ἢ κατὰ τὰς αὐτοῦ ἐλπίδας καὶ τὴν ἀξίαν τὰς
εὐεργεσίας ἀπονέμει καὶ τὰς τιμὰς· ὁ μὲν γὰρ δοῦλον ἑαυτὸν καλεῖ καὶ τὰ
10 τῶν δούλων θέλει ποιεῖν καὶ προσκυνήσας εἶτα παρίσταται, ὁ δὲ καὶ παῖ-
δα ποιεῖται καὶ τοῖς οἰκείοις ἐγγράφει καὶ ἀξιοῖ καὶ τῆς παρ' αὐτῷ καθ-
έδρας, ἧς καὶ μεγάλοι βασιλεῖς ἐπεθύμησαν. πάλαι μὲν οὖν Δημάρατος ὁ
Κορίνθιος, Ἀλεξάνδρου τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸν χρυσοῦν οὐρανίσκον ἐν τῷ Δα-
ρείου θρόνῳ καθίσαντος, μεγάλης εἶπεν ἡδονῆς στερηθῆναι τῶν Ἑλλήνων
15 τοὺς τεθνηκότας πρὶν ἢ θεάσασθαι τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ Δαρείου θρόνῳ
καθήμενον· ἐγὼ δ' ἂν καὶ αὐτὸς οἰκειωσαίμην ἄρτι τοῦτο τὸ Δημαράτειον καὶ
πολλῆς ἂν φαίην ἐστερηθῆναι τῆς ἡδονῆς τῶν ὑπὸ τινος Ῥωμαίων ἐκείνους,
ἔσσοι θανόντες οὐ πάρεσσι γε νῦν ἰδεῖν τὸν ἑαυτῶν βασιλέα λαμπρὸν λαμ-
πρῶς ἐνθάδε προθυρονιζόμενον καὶ τὸν μέγαν τὸν Περσῶν ἀρχηγέτην αὐτῷ
20 καλῶς ὑποποδίζόμενον, θέαμα τερπνὸν οὕτω καὶ ξένον καὶ οἷον οὐδέπω τοὺς
ὀφθαλμοὺς Ῥωμαίων εἰστίασεν· ἄρχοντας μὲν γὰρ ἐθνῶν καὶ δυνάστας (πά-
λαι τε ἦν ἡ καὶ ἡμᾶς ἀρχὴ μεγάλη καὶ πολυδύναμος) καὶ πολλοὺς τε πολ-
λάκις προσερχομένους ἐδέξατο, καθαρὰν δὲ τὴν τῆς δουλείας ὁμολογίαν καὶ
τὸν ζῆλον τῶν παρ' ἡμῖν σεμνοτήτων, ὅθεν καὶ οἱ τῆς θεᾶς ἔρωτες ἐξανή-
25 φθησαν, μόνος ὁ Περσάναξ οὗτος ἐμφαίνει δίχα πολέμων ἐνεστηκότων ἀνάγ-
κης (ἦν μὴ τις λέγῃ τοὺς προλαβόντας τε καὶ τοὺς μέλλοντας, οὓς ἀπὸ τῶν
γενναιοτέρων οἱ ἀσθενεῖς ὑποπτεύουσι) καὶ δίχα τῆς ὑποκαθημένης ἐν τοῖς
κουφογνώμοσι δολιότητος αὐτομολήσας εἰς τὸν αὐτάνακτα. ὅθεν καὶ τοὺς βα-
σιλικοὺς μὲν θησαυροὺς οὐκ εἶδεν, ὡς τοὺς παρ' Ἑζεκία πάλαι τῷ βασιλεῖ
30 Βαβυλῶνος, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν ἀφθόνως ἐρρύσατο καὶ ἦν ἐν πολέμοις ἔγνω πάλαι
χεῖρα τοῦ βασιλέως πλήκτριαν, ταύτην νῦν γνωρίζει πλουτίστριαν.

2/5 Λέγε, ὦ Πῶρε — ἡξίωσεν] πρὸλ. Ἀρριαν. ε', ις', 2. 3 ὦ] x ὦ δ. δ. 12/16 Δη-
μάρατος — καθήμενον] πρὸλ. Πλουτάρχου Ἀλεξ. § 56. Σημειωτέα ὥστε ἡ τοῦ Τορνίχη σχεδὸν ταύ-
τόλεκτος χρῆσις τῆς πλουταρχείου φράσεως· „εἶπε μεγάλης ἡδονῆς ἐστερηθῆναι τοὺς Ἕλληνας, ἔσσοι τε-
θνήκασιν πρὶν ἰδεῖν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ Δαρείου θρόνῳ καθήμενον». 29 Ἑζεκία] πρὸλ. Παρζλ.
2, λβ', 28.

11 x ὦ δ. ἐγγράφοι.

7. Αἰσθάνομαί σου, βασιλεῦ φιλοπάτορ καὶ μετριοφρον, αἰσθάνομαί σου
προβαλλομένου τὰ πάτρια καὶ μοι ἀντίθης τὸν πατέρα τούτου, τὸν πάλαι τῶν
Περσῶν ἄρχοντα, πρὸς τὸν σὸν πατέρα καὶ βασιλέα δουλοπρεπῶς ἐνθάδε
παραγενόμενον· καὶ τιμῶν τὸν πατέρα λέγεις τὰ ἔργα παρόμοια; πολλοῦ γε
καὶ δεῖ δουρὸς ἀκωκῇ καὶ λογισμῷ κρίσιν ἐς ταῦτόν ἔρχεσθαι. ὁ μὲν γάρ 5
κρίνει τὸ τῆς σῆς ἀρχῆς ὕψος, ὅτι ξυμπάσας ἀληθῶς βασιλείας κατὰ τὰ τῶν
μεγεθῶν ἢ ἀριθμῶν Ἀσία μέτρα ὑπερπέπαικεν, ὅθεν καὶ τὴν ὑπεροχὴν αἰ-
δεῖται καὶ τὸ κράτος φοβεῖται καὶ προσελθεῖν προαιρεῖται καὶ τὴν δουλεί-
αν ὁμολογῆσαι σοι· ἐκεῖνον δὲ ἄρα ἐχθρὸς ἐλαύνων ἐδίωκε καὶ πέτραν ὁ λα-
γυρὸς ἐξήτει καταφυγὴν καὶ τὴν τοῦ ὄρους λόγχην τὸ κνώδαλον. δεῖγμα μὲν 10
γάρ σοι καὶ τοῦτο τῆς πατρικῆς γενναιότητος, ὅτι τῶν καταπονουμένων προ-
ίσταται καὶ τοὺς τῶν οἰκείων ἐλαυνομένους φέρων αὐτοῖς ἐγκαθίστησι. σοῦ
δὲ ἦν ὄντως πολλῶ μείζον τὸ κράτος, ὅτι σοὶ ἄρα καὶ ἐν καλῷ καθεστῶτες
οἱ τῆς γῆς δυνάσται προσπίπτουσιν. ἦκέ σοι πάλαι καὶ ὁ τὴν Ἀντιόχου διέ-
πων μετὰ τοῦ Ἰσου τούτου φρονήματος, ἀλλ' ὥσπερ οἶδα μίαν τὴν Ἀντιόχου 15
πόλιν, οὕτω πολλὰς τὰς τῆς περιόδου πόλεις ἐπίσταμαι καὶ συγκρίνειν ἐνταῦ-
θα πόσῃν διάστασιν ἄλογον. εἶδεν ἡ καὶ ἡμᾶς αὕτη πόλις καὶ βασιλέας με-
γάλους ἐκ τῆς Ἑσπέρας κάτωθεν ἤκοντας καὶ φοβεροὶ μὲν ἦσαν, ὅσῳ κατὰ
τὰς ἄμμους ἔμβριθον τοῖς στρατεύμασι, καὶ προσεκύνησάν σοι βασιλεῖς ἐκεῖ-
νοι καὶ τὸ σὸν ἀνύψωσαν κλέος περιφανῶς ὑποθρονιζόμενοι, ἀλλ' ἐγὼ ξυν- 20
εγνωσῶμαι τὰ πρῶτα καὶ τῆς ὁδοῦ τὸν σκοπὸν ἐκείνοις ἀναμοχλεύω καὶ γνω-
ρίζω τὴν ἀνάγκην αὐτοὺς ὅψε ταπεινώσαν.

8. Εὐγέ σοι, ὦ Πέρσα, τῆς εὐβουλίας, ὅτι παλαιῶν Περσῶν ἔθος πέμ-
πειν τοὺς παῖδας ἐς τὰ κοινὰ τῆς δικαιοσύνης διδασκαλεῖα τῷ πολλῷ χρό-
νῳ κατημελημένον ἀνακαινίζεις αὐτοὺς προστρέχων εἰς τὸν μόνον δικαιοτάτον 25
βασιλέα, ἀλλὰ καὶ πάσης ἀρετῆς κατακώχῃμον. εὔγε, ὅτι τὸν ἀληθινὸν τῆς
γῆς βασιλέα κατὰ τοὺς πρότεριτα Πέρσας ἀναζητεῖς καὶ προπέμψας ἐκείνους,
ὥς ἔοικεν, ἀνερεινῆσαι τὴν φάτνην αὐτὸς ἐπέστης ἄρτι παριορδάνιος, ἐν
ἰδῆς, ὁποίους οἶδε καὶ σχεδιάζειν ὁ βασιλεὺς μου τοὺς ποταμούς. μὴ τίς σοι
καὶ λουτροῦ χρεῖα; δεῦρο τοῦ ποταμοῦ τοῖς νάμασιν ἐμβαπτίσθητι καὶ σου 30
τῶν ὀφθαλμῶν ἐκπλυνθέντων ὅψει καὶ τὸν ἐν οὐρανῷ βασιλεύοντα. ἀλλ' οὐ
σοι δοκεῖ τοῦτο τῷ τέως καὶ πυρὶ λατρεύειν ἐθέλεις καὶ τῷ Ἥλίῳ τὸν ποι-
ητὴν παρωθόμενος· οὐκοῦν σεβάξου τὸν βασιλέα, τῆς οἰκουμένης τὸν ἥλι-
ον. ἔστι σοι καὶ πῦρ οὗτος ξύμπαν ἀποτεφρῶν τὸν πολέμιον· τούτῳ χαρί-

5 δουρὸς ἀκωκῇ] πρβλ. Ἰλ. K, 373. A, 253. Π, 323. P, 295. Y, 260. 11 προσπίπτουσιν]
κ ὡ δ. προπίπτουσιν. 23/24 ἔθος—δικαιοσύνης διδασκαλεῖα] πρβλ. Ξενοφῶντος Κύρου παιδ. α', 2, α.
28 Πέρσας — παριορδάνιος] πρβλ. Ματθ. β', 1—12. Λουκ. β', 7 κέ. 28 ἰδῆς] κ ὡ δ. εἰδῆς.

- ζου καὶ τὴν προσκύνησιν. ἀλλ' ἀποτρέχεις οὕτω ταχέως· ἀπάγγειλόν μοι τοὺς λόγους, οὓς σοι καθ' ἑαυτὸν ἐπῆλθε λέγειν τὴν καθ' ἡμᾶς ἀρχὴν διοδεύοντι. ἄρα τὰς πόλεις ἡρίθμεις; ἄρα κατέλεγες τὰ στρατεύματα; ἄρα γῆν ἀροσί-
 5 μην ἐσκόπεις; ἄρα παρώδευες τὴν αἰοικητον; ἀγωνιῶ μὴ παρέδραμόν σε τοῦ βασιλέως αἱ πόλεις, ἃς ἀνακόπτων τῶν σῶν βαρβάρων τὰς ὁρμὰς ἀνεστήσα-
 το. ἀλλ' εἶδες πόλεις ἐπὶ τῶν πεδιάδων; εἶδες ἀκρονεφῇ παρὰ τοῖς ὄρεσι
 φρούρια; εἶδες ἐπὶ τούτοις βασιλικὰς εἰκόνας προβεβλημένας; ἐκεῖναι πᾶσαι
 τὸν ἑμὸν γνωρίζουσι βασιλέα αὐθήμερον ἐγείραντα τὰ πολίσματα. ἀπάγγει-
 λόν μοι τοίνυν πρὸς τοὺς γειτονοῦντας βαρβάρους, ὅτι πλείους τῶν βαρβαρικῶν
 10 στρατευμάτων ἔχει τὰς πόλεις ὁ βασιλεὺς. τὰ δέ σοι κατὰ τὸν Ἑλλήσπον-
 τον ποῖα; ἔχαιρες τὸν πορθμὸν διαβαίνων καὶ τὰς καινοτομίας Ξέρξου συν-
 εννοούμενος ἢ ἐσχυθρόπαζες μᾶλλον τὴν τότε χλεύην ἀνανεούμενος καὶ
 ἐδειλίας μὴ σοι ἀποτίσῃ τὴν ὕβριν τὴν τῶν προγόνων ἢ θάλαττα; ὅταν εἶ-
 δες τὴν πόλιν, πῶς ἐμερίσθης τῷ θαύματι; πότερον τὸ κάλλος ἡγάσθης ἢ
 15 ἐξεπλάγῃς τὸ μέγεθος; μᾶλλον δὲ πόλιν βλέπειν ἐδόχεις ἢ κόσμον ὅλον ἀνα-
 μετρεῖν; μὴ τίς σοι πόλις τοιαύτη; μὴ σοι τοιαῦτα βασίλεια καὶ λαμπρὸν
 ἐν τούτοις τὸ βῆμα καὶ ῥήτορες ἐν μέσῳ τὰς ἀριστείας ἀνακηρύττοντες; σοὶ
 μὲν οὖν ἐπὶ τούτοις ἐκεῖνο λέγειν πάντως ἐπέρχεται, ὃ καὶ Δαρεῖος εἶπεν ὁ
 Περσῶν βασιλεὺς τὴν Ἀλεξάνδρου βασιλείαν ἀποδεχόμενος· ἐκεῖνός τε γὰρ
 20 ἀνασχὼν τὰς χεῖρας εἰς οὐρανόν, μάλιστα μὲν αὐτῷ φυλαχθῆναι τὴν ἀρχὴν
 ᾗ ὕστατο· εἰ δ' ἄλλον χρή βασιλέα τῆς Ἀσίας γενέσθαι, μὴ ἄλλον εἶναι τοῦ-
 τον ἢ τὸν Ἀλεξάνδρον. καὶ σὺ ἂν ἡδέως κατεύχοιό σου τῆς ἐξουσίας, μὴ
 ποτ' ἂν αὐτῆς ἄλλον ἢ Μανουὴλ ἐπιβῆναι, τῶν πάντων βασιλέων τὸν μεγα-
 λοπρεπέστατον.
- 25 9. Σὺ μὲν οὖν οὕτω ταῦτα καὶ πολλοὺς ἐντεῦθεν ἀπὸ τοῦ καθ' ἡμᾶς
 ἀρχετύπου τῶν ἀρετῶν τοὺς τύπους ἀναλεξάμενος σπεύδεις τοῖς ὑπὸ σέ παρα-
 δοῦναι καὶ σου διακοσμήσασθαι τὴν ἀρχήν· ἐγὼ δέ σου λαβοίμην ἔτι καὶ ἀξι-
 ῶσω περιμεῖναι τῷ λόγῳ τὰ βασιλέως ἔργα κηρύττοντι, ἵν' εἰδῇς, ὥς οὐ παρ-
 ἄγει χρόνος τούτου τὰς ἀριστείας οὐδὲ καλύπτει λήθη τὰ τρόπαια, καὶ μά-
 30 θης οἷόν ἐστι δεινὸν βασιλεῖ τοιούτῳ συμβάλλειν ἀθανατοῦντι τῶν ἐχθρῶν
 τὰ πτώματα. εἶδες βασιλέα τηλίκον; εἰστίσάς σου τὴν ὄψιν τοῖς ὑπερσέμνοις
 θεάμασι; μεῖνόν σου καὶ τὴν ἀκοήν ἐστιᾶσαι τοῖς παραδόξοις ἀκούσμασι. μὴ

8 ἀπάγγειλόν] κ ὠ δ. ἀπάγγειλέ. 18/22 Δαρεῖος εἶπεν — ἢ τὸν Ἀλεξάνδρον] πρβλ. Ψευ-
 δο-Καλλισθένης, β', 20, ἐκδ. C. Müller (Paris, Didot, 1846) σ. 77.

10 κ ὠ δ. ἐλλήσποντον. 13 ἀποτίσῃ] ὁ κωδὶξ τὸ ἢ ἔχει ἐκ διωρθώσεως τοῦ οἱ.

μοι τὰ σὰ μόνον φαντάζου, μὴ τὰ τῶν ἐκ γειτόνων βαρβάρων, ἐφ' οἷς ὁ βασιλεύς μου πολλάκις τρισαριστεὺς ἀνηγόρευται. ἀλλὰ γὰρ εἰσιν ἄλλαι πόλεις, εἰσὶν ἔθνων ἄλλα γένη τῆς Ἑφῆας καὶ τῆς Ἑσπέρας μέχρι περάτων γῆς παρατείνοντα καὶ μυρίον ἐκεῖθεν τὸν ἀριθμὸν τῶν τροπαίων ἐπισωρεύσαντες ἔχομεν· ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ τούτοις ἔδει καὶ σοι ῥητόρων, ἔδει γλώττης 5 ἐστομωμένης, ἵνα ταῦτα τοῖς Πέρσαις ἀνακηρύξῃ τρανότερον. ὡς ἐγὼ ξυνεννοοῦμαι, πῶς ἡ Περσίς σε ξύμπασα περιστήσεται τὰ σεμνὰ τοῦ βασιλέως ἀναμαθεῖν ἱκετεύοντες, καὶ οὐ φέρω τὸν τηλικούτον ὄγκον βραχείᾳ γλώττῃ κατασμικρύνεσθαι. τουτὶ μὲν ἴσως ἐρεῖς οὕτω ῥαδίως, ὡς "ὄν ἐζήτουν εὐρηγὰ βασιλέα καὶ προσελθὼν αὐτῷ προσεκύνῃσα", ὅπερ ἦν ποτε λέγειν ἐπ' 10 ἀνελθοῦσι καὶ τοῖς Πέρσαις ἐκείνοις, οἳ τὸν Χριστὸν προσεκύνῃσαν· τὰ δ' ἄλλα ὥσπερ ἐκείνοις τῶν κατὰ Χριστὸν μυστηρίων ἀπόρρητα, οὕτω δῆτα καὶ σοὶ τὰ λαμπρὰ τοῦ βασιλέως ἀριστεῖα λέγειν ἀνέφικτα. ἀλλὰ σοὶ μὲν οὔτε λαμπρῶν, ὡς ἔοικε, πάρεστι τῶν τροπαίων, οὐδ' οἱ κηρύσσοντες πάρεσι καὶ πυκνάς οὐκ ἀνεγείρων τὰς νίκας οὐδὲ τοὺς ἐπαινέτας κεκλήρωσαι· ἐγὼ δὲ 15 ἀλλὰ νικητὴν οὕτω καὶ τροπαιοῦχον ἔχων τὸν βασιλέα ῥήτωρ αὐτῷ παρὰ τῆς τέχνης προβέβλημαι καὶ θαρρῶ σου τὰς ἀκοὰς κατακλύσαι τῷ πλήθει καὶ καταπλῆξαι τοῖς θαύμασι.

10. Βασιλέα γὰρ ἐνταῦθα περιϊστάμεθα οὐ χθὲς καὶ πρῶην ἐπὶ τῆς (οὕ)τω τέχνης ἰστάμενον οὐδὲν αὐτῷ πρὸς βασιλείαν μετόν οὐδ' ἐκ προ- 20 γόνων τοῦ σκήπτρου καὶ ἐπ' αὐτὸν καταβαίνοντος, εἶτα τὸ κράτος ἀρπάσαντα καὶ μηδὲν ἀρχαιότερον ἑαυτῷ διήγημα παρεχόμενον, οὐδ' ἀρετῆς ἄνδρα καὶ παιδείας ἀνεπιστήμονα, πόνων τε καὶ καμάτων καὶ τῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀπειρήτον, ἔν' ἡ λοιπὴν βραχυλογῶμεν διὰ τὴν ἔνδειαν ἢ καὶ μακρηγοροῦντες ψευδόμεθα· οὐ τοιαύτην δυστυχοῦμεν δυστυχίαν ἀγεννοῦς ῥήτορος, ἀλλὰ μα- 25 κράν μὲν ἡμῖν τὸ τῆς βασιλείας ἔλκει σχοινίον καὶ (ὃ φησι Σολομῶν) ὡς ἀληθῶς τρίπλοκον, ὅθεν ἂν τις καὶ ἀδιάρρηκτον ἐστῇσθαι τάχα τοῦτο κατεμαντεύσατο· χρυσῇ δὲ τὴν σειρὰν ὕλην στρέφει καὶ βασιλικοῖς ἐμπρέπουσαν ἄνθεσι, δεσπότης μὲν εἰρηνικὸς κατὰ Σολομῶντα καὶ πολιοῦχος, ἐν πολέμοις κατὰ τὸν Δαυὶδ ἀντίμαχος ἄμαχος, πρᾶς καὶ χαρίεις πρὸς τὸ 30 ὑπήκοον, βαρὺς καὶ σύννους πρὸς τὸ πολέμιον, ἐν ἀλκῇ καὶ τόνῳ νεανικώτατος, ἐν σκέμμασι καὶ βουλευτηρίοις γεραίτατος, νοῦς ὅλος ὢν καὶ ταλαντεύων λογισμοῦ τὰ πρακτέα καὶ κατὰ νοῦν ἐρευνῶν εὐεπηβολώτατα καὶ ἀπρόσκοπα ὅσα θυμὸς ὑποβάλλει καὶ παράλογος ὄρεξις (ταῦτα δὲ οὐδὲ βασιλέως,

6 τοῖς] καὶ δ. ταῖς.

20 (οὕ)τω] συμπλ. διατρ. τόπου.

29 εἰρηνικὸς κατὰ Σολο-

μῶντα] πρβλ. Βασ. γ', 15. η', 63, 64. θ', 25 (Α).

ἀλλὰ τυράννου) καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀποπεμπόμενος. ἔνθεν τοι καὶ ὡς θεὸς
 ἡμῶν ἄρχει κατὰ τὸν Σταγειρόθεν σοφόν, καὶ οὐκ ἄνθρωπος· παρ' οἷς γὰρ
 φησι νοῦς κυβερνήτης καὶ πολιούχος, οὗτοι θεὸν ἔχουσι καὶ νόμους τοὺς
 ἄγοντας· οὐδὲν γὰρ ἢ νοῦς ἢ λόγος ἄνευ ὁρέξεως· νοῦς δὲ ὁ θεὸς ἢ θεῖον
 5 τοῖς θεηγόροις ἡγόρευται· ἀνθρώπου δὲ κρατεῖν ταυτόν ἐστι καὶ θηρίου· θη-
 ριῶδες γὰρ ἢ ἐπιθυμία καὶ ὁ θυμός, ὅσπερ ὁ ἄνθρωπος συγκατέζευκται·
 καὶ τοὺς ἀρίστους δ' ἐστὶν οὗ ταῦτα διέφθειρε. περιζώννυται καὶ ῥομφαίαν
 ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ μηρῷ καὶ πῦρ ἀνάπτει θυμοῦ, ἀλλὰ νοῦς καὶ τὸ ξίφος
 ἀκονᾷ καὶ τὸ πῦρ ἀναφλέγει καὶ πολλάκις αὐτὸ κατὰ τῆς ἀσεβείας καὶ τῶν
 10 αὐτῆς υἱῶν ἀνερρίπισεν, οἷς καὶ τὰ βέλη αὐτοῦ ὡς καιομένοις (κατὰ τὸν
 ψαλμῳδόν) ἐξειργάσατο. τοιαῦτα ὁ ἐμὸς βασιλεὺς, δν ὀλκῇ μικρᾷ λόγου καὶ
 βραχεῖ μεγέθει τῶν ἐγκωμίων σήμερον ταλαντεύομεν.

11. Σὺ δέ μοι λέγε τὸν Ξέρξην ὁ Πέρσης καὶ τῇ χρυσῇ διαγλαΐζου
 πλατάνῳ καὶ τοῖς σοβαροῖς ἐκείνοις ὑπενδρονίσμασιν, ἃ βασιλείαν μὲν ἴσως
 15 ἐμφαίνει, βασιλέα δὲ οὐ πάντως χαρακτηρίζουσιν, ἵνα μὴ τὰ κατὰ τὸν Ἑλ-
 λήσποντον λέγω καὶ τὰς τῶν στοιχείων καινοτομίας καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀπο-
 νοίας χαρίσματα· καὶ σύ μοι λέγε Μακεδῶν τὸν Ἀλέξανδρον εὐσθενῇ νεα-
 νίσκον ἀγαθῇ τύχῃ φερόμενον. καίτοι πίνακα μόνον ἐνεστησάμην τῷ βασιλεῖ
 μου καὶ τὰ πρῶτα διεχάραξα χρώματα καὶ σκιὰν βασιλικήν σοι μόνον ὑπ-
 20 ἐδειξα· εἰ δέ μοι μείνης ἀνθολογῆσαι καὶ τὴν λοιπὴν χρωματουργίαν ἐπι-
 σκευάσασθαι, τάχ' ἂν ὀλοτελές σοι δείξω τὸ τοῦ βασιλέως ἀνδρείκελον καὶ
 θαρρῶ σου τῷ κάλλει τὴν ψυχὴν ὅλην θηράσασθαι. πλὴν ἀλλ' ἐν Ὀλυμ-
 πιά μὲν εἰκόνες πάλαι τοῖς νικῶσιν ἀνεστηλοῦντο καὶ τοῖς ἀναστηλοῦσιν ἥρ-
 25 τητο φόβος τὰ σοφῶν ἔργα καθαιρεῖσθαι καὶ ἀνατρέπεσθαι τὰς εἰκόνας, ἣν
 ἐν τῷ μέτρῳ ψεύδοιντο τὴν ἀλήθειαν καὶ ὁ ἀνδριάς ὑπερβάλλοι τὸν ἀθλη-
 τὴν ἐν τῷ μεγέθει τοῦ σώματος· ἐγὼ δὲ νῦν εἰκόνα ταύτην ἀναστηλῶν
 ἀθλητῇ γενναίῳ μάλα καὶ σοφῷ βασιλεῖ οὐκ Ὀλύμπιον ἀγῶνα κρατήσαντι
 πάλαι ἢ δρόμον ἢ τι τῶν ὅσα παίζουσι τὰ μειράκια, οὐδ' ἐνθάδε μόνον ἢ
 ἐνθάδε στεφανωσαμένῳ τὰ νικητήρια, ἀλλ' ἀπανταχῇ τῆς οἰκουμένης ἀνδρι-
 30 κας στησαμένῳ καὶ ἀληθῶς βασιλικά τρόπαια, οὐκ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς μὲν ἔχω
 τὸν φόβον οὐδὲ δεδίττει με τὸ τῆς εἰκόνης ὑπέρμετρον (οὐ γὰρ χαλκὸς ἐμοὶ
 τὰ τῆς ὕλης, ἵνα εἶεν πως οὐ δυσπόριστα, οὐδὲ μικρὰ τὰ τοῦ πρωτοτύ-

2 Σταγειρόθεν — ὁρέξεως] πρβλ. Ἀριστοτ. Ἠθ. Εὐδ. σ. 1249b, 14 «οὐ γὰρ ἐπιτακτικῶς ἄρ-
 χων ὁ θεός, ἀλλ' οὗ ἕνεκα ἢ φρόνησις ἐπιτάττει», Περὶ ψυχῆς, σ. 433a «ὁ μὲν νοῦς οὐ φαίνεται κα-
 νῶν ἄνευ ὁρέξεως». Πολιτ. α', σ. 1256b, 5 «ὁ νοῦς (ἄρχει) τῆς ὁρέξεως πολιτικὴν καὶ βασιλικὴν (ἀρ-
 χήν). 11 ψαλμῳδόν] πρβλ. Ψαλμ. ζ', 14.

16 καὶ δ. ἐλλήσποντον. 24 ἦν] ἦν. 31 δεδίδεται.

που, ἐν' ὑπερβάλλῃ ταῦτα τὸ μίμημα), δέδοικα δέ μοι καθαιρεθῆναι τὸν ἀνδριάντα πολλῶ τοῦ πρωτοτύπου πάντως λειπόμενον. οὕτω μέγα τὸ τοῦ ἐμοῦ νικητοῦ σῶμα καὶ ἀληθῶς ὑπέρτατον, οὕτω καὶ τὰ τῆς ὕλης τίμια καὶ πόνῳ περιττῶ κομιζόμενα· εἰ δ' ἄρα ἦν καὶ μείζον ἀποξέσαι ὥδε τὸ ἄγαλμα, πολλοῦ ἂν ἔδει τοῦτο καθαιρεθῆναι, καὶ τοῦ νόμου τῶν Ὀλυμπίων ὑπερφρονῶν 5 ὕψοῦ τὸ ἄγαλμα τοῦμὸν ἀνεστήλωσα· ὁ γάρ τοι νόμος τῶν ἐγκωμίων χαίρει μάλιστα ταῖς ὑπερβολαῖς καὶ ἀγαπητόν, ἦν τις τὸν αἰνετήριον ῥητορεύων μεγαλύνει τὸν λόγον καὶ μείζονα τῶν πραγμάτων ὄγκον αὐτῷ περιτίθῃσι.

12. Ταῦτ' ἄρα καὶ Στησικράτην τὸν λαξευτὴν ἐγὼ πολλάκις ἐπήνεσα προθυμούμενον Ἀλεξάνδρῳ λαξεῦσαι τὸν Ἀθῶν ὄρος τὸ Θράκιον καὶ ἀνδρι- 10 ἄντα ἐπιξέσαντα Μακεδόνων μέγαν οἶον καὶ ἀτεχνῶς τὸν Ἀθῶν ἐμφαίνοντα· καὶ ἐπηγγέλλετό γε ποιήσῃν ὁ Στησικράτης οὗτος τὸ ξόανον τῇ λαίᾳ μὲν Εὐρώπῃν πᾶσαν περιλαμβάνοντα τὸν Ἀλεξάνδρον καὶ ὅσα τῶν Εὐρωπαϊῶν ἐθνῶν ἀπάντων κατηρυμεγέθησε, θατέρᾳ δὲ τῶν χειρῶν τὴν Ἑω καὶ πάντα τὰ ἐν Ἀσίᾳ φέροντα τρόπαια. ἀλλὰ Στησικράτης εἰκόνων ἦν λαξευτὴς καὶ 15 λίθον εἶχε τὴν ὕλην καὶ ἐζήτει τὴν φιλοτεχνίαν τάχα κομψεύεσθαι· εἰ δὲ καὶ εἰς ἔργον ἤγαγε τὴν ὑπόσχεσιν, αὐτὸ κατερεῖ τὸ ὄρος εἰς ὄψιν πᾶσιν ἐγκείμενον. ἐμοὶ δὲ νῦν ὁ λόγος, ὃ βασιλεῦ, ὁ καλὸς τῶν ἀριστέων ἔργων χαλκοτύπος ἦ καὶ γλυφεύς, ὁ καὶ μόνους τοῖς ἀνδραγαθοῦσιν εἰδῶς ἀποτορνεύειν τὰ ξόανα, μὴδὲ μέχρ' ἐπαγγελίας μόνῃς ἰστάμενος, εἰκόνα σοι ἀνα- 20 στηλῶσαι μεγάλην καὶ θαυμασίαν οἷαν ἐπαγγειλάμενος λίθῳ μὲν καὶ χαλκῷ χαίρειν εἶπεν, οὐδὲ παρενοχλεῖν ἐθέλει τοῖς ὄρεσιν· αὐτὰ δέ σοι τὰ ἔργα τῆς οἰκείας τέχνης ὕλην ποιούμενος αὐτεῖκελον ὄντως καὶ πολυχρόνιον ἀνεγερεῖ σοι πάντως τὸ μόνρφωμα. ἀλλ' ἐλαθόμην ἐνταῦθα καὶ μίαν εἶπον εἰκόνα τοῦ πανταχοῦ τῆς γῆς ἀνεστηλωμένου καὶ πᾶσαν οἰκουμένην μερισαμέ- 25 νου ταῖς διὰ τῶν ἔργων στήλαις καὶ τοῖς μορφώμασι· τοῖς μὲν γὰρ Ἑλλησιν ὡς ἐδόκει πάλαι καὶ τοὺς σφῶν θεοὺς καὶ τὰς ἐορτάς ταῖς πόλεσιν ἐμερίσαντο, Νέμεα τελοῦντες Ὀλύμπια τε καὶ Πύθια καὶ τὰ λοιπὰ τῶν κακοδαιμόνων ὡς ἀληθῶς παίγνια καὶ θεὸν ἄλλον ἄλλῃ τοῖς τελουμένοις ἐπωνύμως ἐπιφημήσαντες. ἐντεῦθεν ὁ Ζεὺς ὁ Πύθιος ὁ (Ὀ)λύμπιος καὶ τὴν Δῆ- 30 λον εἶχεν Ἀπόλλων καὶ τὸν Ἀλφειὸν ποταμὸν καὶ ἄλλος ἄλλαχοῦ τῆς γῆς ἀνεστήλονται. αἱ δὲ καθ' ἡμᾶς ἄρτι πόλεις, μᾶλλον δὲ τῆς οἰκουμένης ξύμπαντα τὰ πληρώματα· ἀλλὰ μία μὲν ἐν ἀπάσῃ πόλει περιχροτεῖται πανή-

6 ὕψοῦ] κ ὦ δ. ὕψοι.

9 Στησικράτην] κ ὦ δ. στησικράτω.

12 ἐπηγγέλλ. — λαίᾳ] κ ὦ δ.

ἐπηγγέλετό - - λαῖ.

14 κατηρυμεγέθησε - - χειρῶν] κ ὦ δ. κατευμεγέθησε - - χειρῶν.

17 κα-

τερεῖ] κ ὦ δ. κατερρεῖ.

30 ὁ (Ὀ)λύμπιος] κ ὦ δ. ὀλύμπιος.

1 ὑπερβάλλῃ.

γυρις, τὰ λαμπρὰ τοῦ βασιλέως ἀνδραγαθήματα, μίαν δὲ εἰκόνα φέρουσι ξύμ-
 πασαι, τῆς βασιλικῆς τροπαιουχίας τὸν πίνακα χρώμασι διαφόροις ἐγκεχρω-
 σμένον καὶ ἄλλως ἀλλαχοῦ ποικιλλόμενον.

13. Μᾶλλον δέ, ἵνα τῶν ψευδωνύμων θεῶν ἀφόμενος ἀπὸ τοῦ ἀληθι-
 5 νοῦ καὶ ἀγαθοῦ θεοῦ παραδειγματίσω τὸν ἀγαθὸν αὐτοκράτορα οἰκέϊον μάλα
 καὶ προσφυῆς ἀποδιδούς τὸ παράδειγμα, ὥσπερ ὁ κοσμοσώστης Χριστὸς εἰς
 ὧν αὐτὸς τῆς οἰκουμένης πάσης ὁ λυτρωτὴς ἐκασταχοῦ τῶν πόλεων εἰκονί-
 ζεται καὶ λαμπραῖς ὅτι μάλα θεοπρεπῶς κυδαί(νε)τ(αι) πανηγύρεσιν, ἄλλης
 τῶν εἰκόνων ἄλλο τι παρεμφαινούσης τῶν τεραστίων οἷσπερ σεσώσμεθα, τῆς
 10 μὲν τὸν καινὸν τόκον, τῆς δὲ τὸ φρικτὸν πάθος, τῆς δὲ τὴν ὑπὲρ λόγον ἀνά-
 στασιν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας μυστήρια, οὕτω δὴ καὶ ὁ ἐμὸς
 βασιλεύς, τὸ τοῦ ἐμοῦ Χριστοῦ μίμημα, εἰς τέ ἐστι καὶ πανταχοῦ τῆς γῆς
 μεμέρισται· καὶ φέρουσι τούτου τὰς εἰκόνας αἱ πόλεις τῶν ἀρετῶν διδασκά-
 λους, αἷς διεσώσατο τὸ περίγειον, καὶ ἴδοι τις ἂν αὐτὸν πολιοῦχον μὲν ἐν-
 15 ταῦθα, ἐκεῖσε δὲ πολιορκητὴν ἀνεστηλωμένον καὶ τελευτῶντα πρὸς λαμπρὰ
 τρόπαια, πῇ μὲν τοὺς ἀλλοφύλους αἰχμαλωτίζοντα, πῇ δὲ τοὺς ὑπὸ χεῖρα
 λυτρούμενον, ἧ μὲν τῶν πόλεων τὰ πρῶτα βάθρα πηγνύντα καὶ τοῦνομα τῶν
 πόλεων χαριζόμενον, ἧ δὲ στεφάνοις τειχέων περιτιθέντα καὶ πεσόντων πυργω-
 μάτων ὕψος ἐγείροντα καὶ τὴν κλῆσιν τῇ πόλει παροιχομένην ἀνακομίζοντα
 20 καὶ πανηγύρεις ἐπὶ τούτοις καὶ σκιρτῶσιν αἱ πόλεις καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ γέρα
 παγκόσμια. τί μοι πρὸς ταῦτα Ἡρακλέους αἱ στήλαι καὶ τὸ κενὸν ἐπὶ ταῖς
 στήλαις φύσημα, ἃς ἐφ' ἐνὸς τόπου πηξάμενος λέγει μὲν τὴν οἰκουμένην πε-
 ριῶν αὐτοῦ τῶν πόνων καὶ τῶν ἄθλων πάβεσθαι; ἐγὼ δ' οὐκ ἔχω πάνυ πι-
 στεύειν κενὰς ὁρῶν τὰς πόλεις εἰκόνων, αἷ μοι τηλικούτον τὸν ἀθλητὴν γνω-
 25 ρίσουσι. τί δ' οἱ πύργοι τοῦ Μακεδόνος, οὗς εἰς μνήμην ἐκεῖνος τῶν ἑαυτοῦ
 τροπαίων ἀνέστησεν εἰς ὕψος ἀείρας αὐτοὺς ὑπέρτατον καὶ τῇ πλίνθῳ πι-
 στεύσας τῶν ἑαυτοῦ κατορθωμάτων τὴν φυλακὴν; πολλῶν σοι τοίνυν, ὦ βα-
 σιλεῦ, ἀνεστηλωμένων ἀπανταχοῦ τῆς γῆς εἰκόνων καὶ πόλεως οὔσης οὐδὲ
 μιᾶς, ἣτις οὐχὶ τοῖς σοῖς τροπαίοις ἐνωραίζεται, ποῖ δὴ τρεπτέον ἡμᾶς τὸν
 30 λόγον, πρὸς ποίαν δὲ τῶν πόλεων βαδιούμεθα; τάχα γὰρ νῦν ἀνθρώποις φι-
 ιστοροῦσιν εὐόικαμεν καὶ παρακεκίνηκε μὲν ἡμᾶς τὰ τερπνὰ τῶν πόλεων
 ἀγλαίσματα, εἴτα τῇ προθυμίᾳ ταλαντευόμεθα καὶ πάσας ἀμηχανοῦντες ἀνα-
 μετρεῖν ἐν ἀπόρῳ τῆς ἐκλογῆς καθεστήκαμεν.

14. Τὰς μὲν δὴ τῶν Παϊόνων πόλεις παρελατέον καὶ τὰ Δακῶν, εἰ

8 κυδαί(νε)τ(αι)] συμπλήρ. διατρ. τύπων. 34 παρελατέον] κ ὡ δ. παρελαττέει.

22 κ ὡ δ. φύσημα.

δοκεῖ, καὶ τῶν Γετῶν πεδία παροδευτέον, ἃ τε Τριβαλλοὶ καὶ Δαλμάται τῶν βασιλικῶν τροπαίων φέρουσιν εἰκονίσματα καὶ ξύμπαν ἔθνος Παρίστριον· ἀλλὰ μὴδ' αὐτοῖς τὰς ὄψεις ἐπιβλητέον οὐχ ὅτι χάριεν οὐδὲν οὐδὲ τερπνὸν ἔχουσι καὶ φιλοκάλων ὀφθαλμῶν ἄξιον, ἀλλ' ἐννοοῦμαι τὸν περὶ Γοργόνος λόγον ἐντεῦθεν, μὴ τᾶλλα μῦθος ὧ τοῦτί γε μὴν εἰκόνιζε πρὸς ἀλήθειαν, ὥς ἄρ' 5 οἱ τοῖς καινοῖς ἐνατενίζοντες θεάμασι καὶ φρικώδεσιν αὐτοῦ πεπηγότες ὑπὸ τοῦ θάμβους ἐναπομένουσι καινὰ καὶ ὑποπτέω διὰ ταῦτα καινὰ καὶ ξένα θεάματα, μὴ τῷ κάλλει τούτων ἐναπομείνας τῶν ἐξῆς οὕτω λελεῖψομαι. ἢ τί σοι τῶν κατορθωμάτων ἐκείνων, ὦ βασιλεῦ, μεγαλοπρεπέστερον, ἢ Δακῶν μὲν καὶ Τριβαλλῶν αἱ λείαι βοῶσι παρ' ἡμῖν ἔτι μένουσαι καὶ μὴδὲ τόσῃ 10 χρόνῳ δαπανηθεῖσαι καὶ ὅσα τῆς κατ' ἐκείνων νίκης ἔχομεν σύμβολα; μαρτυρεῖ δὲ Δαλμάτης τῇ καθ' ἡμᾶς δουλεύων ἀρχῇ καὶ πρὸ τῶν σῶν ποδῶν κυλινδούμενος· ἔτι καὶ δοῦλον ἔχω τῆς τῶν Παιόνων μάρτυρα συμφορᾶς καὶ ἀνακαινίζω τὴν μνήμην τῆς μυριοπληθοῦς ἐκείνης αἰχμαλωσίας, ἀφ' ἧς μικροῦ τὴν καθ' ἡμᾶς μεγάλην πόλιν ἐστενοχώρησας, καὶ μέχρι τούτων ἰστώ 15 τὸ θαῦμα τῶν τοῦ Δαρείου μυριάδων, αἱ Μακεδόσιν ἐδοῦλευσαν.

15. Βάλλει μοι τὰς ἀκοὰς ἔτι καὶ τὸ ρεῖθρον Ἰστρου τοῦ ποταμοῦ, οὐκ ὅξυ ρέον οὐδὲ προρρέον οὐδὲ μορμύρον γενικῶ τῷ ρεύματι· ἀλλ' εἴ μοι τις ἐπὶ μικρὸν ποιητικὴν αὐτονομίαν χαρίσεται, γείτονα ποταμὸν ὁ Ἰστρος καλεῖ καὶ ζητεῖ συμμαχίαν αὐτὸς ἀμνηχανῶν σου τὴν ὁρμὴν ἐπισχεῖν, 20 καθὰ καὶ παρ' Ὀμήρῳ Εἰάνθος ὁ προρρέων τῆς Πριάμου πόλεως ποταμὸς πρὸς τὰς Ἀχιλλέως οὐκ ἀντέχων φορὰς ποταμὸν καλεῖ τὸν Σιμόεντα καὶ “δεῦρο” λέγει, “φίλε κασίγνητε, σθένος ἀνέρος σχῶμεν ἀμφοτέρω”. ἀλλὰ Εἰάνθος μὲν ἐκεῖ πλημμύρει τὸ ρεῦμα καὶ ὑποσύρει τὸν ἀριστέα, “Πηλείδης δ' ὦμωξεν ἰδὼν εἰς οὐρανὸν εὐρύν”, τὸ ἔπος φησί. σὲ δὲ 25 μόνον βλέπων ὁ Ἰστρος ἀναστέλλει τὸ ρεῦμα καὶ σοι τὰ νῶτα παρέχει βάσιμα καὶ διαπλωτίζει τῷ ἵππῳ καὶ και(ν)ὸν (ἐ)μπίπτεις ἐξαιφνηδὸν τοῖς ἐχθροῖς θέαμα καὶ καταφρύγεις τὸν ποταμόρρουν οὐχ ὑπὸ ταῖς Ἠφαίστου φλοξίν, ἃς ἐπαφῆκεν Ἡρα τῷ Εἰάνθῳ τὸν ποταμὸν κατακαίουσα (οὐ γὰρ ἐθέλεις ἀλλοτρίῳ καὶ ἀσθενεῖ πυρὶ πρὸς τὸ τῆς μάχης ἔργον ὑπερθερμαίνεσθαι, 30 ὕπερ ἐν Ἠφαίστῳ παραδηλοῦται τῷ χολῶ κατὰ τὴν ποίησιν καὶ κυλλοποδῶνι), ἀλλ' οἴκοθεν ὑπανήψας τὴν φλόγα καὶ τῷ πυρὶ τῆς προθυμίας τὸν

18 προρρέων] κ ὦ δ. προρέων. 21/23 πρβλ. Ἰλ. Φ, 302—309. 25 Ἰλ. Γ, 363.
28/29 ταῖς Ἠφαίστου — κατακαίουσα] πρβλ. Ἰλ. Φ, 328—355. 31 κυλλοποδῶνι] Ἰλ. Σ, 371.
Φ, 331.

1 τριβαλλοί. 25 ἐουρανόν. 27 ἐξαιφνηδόν. 28 ποταμόρρουν.

ποταμὸν ἀπηνιθράκωσας· καὶ σπένδεται σοι λοιπὸν καὶ τὴν ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς
παρέχει διαπεραίωσιν. ἔφριξέ σου καὶ τὴν καινὴν ναυστολίαν οὗτος ὁ ποτα-
μὸς καὶ μετὰ μίαν λέμβον ἢ καὶ δευτέραν ὡς τὰ πολλὰ παρεπλέετο· πλη-
θὺς τε νεῶν αὐτομάτων καὶ ὡς ἂν ἐρεῖ τις ἀκαριαίων ἐπὶ τῶν νώτων δεξά-
5 μενος τάχα μὲν τῷ παραδόξῳ καταπλαγεῖς ὑπεπόδισε, τάχα δὲ καὶ ταῖς ὀλ-
κάσιν ἀπογεφυρωθεὶς τὸ ποταμὸς δοκεῖν ἐντεῦθεν ἀπώλεσεν, ἵνα μὴ μόνον
Ξέρξης μεγαλαυχοίῃ πορθμὸν ἀπογαίων Ἑλλησπόντιον.

16. Ἀλλὰ νεῶν ἐπεμνήσθην καὶ Σικελίαν φαντάζομαι, Ἑλλησποντον
εἶπον καὶ τὰ πελάγη κατὰ νοῦν βάλλομαι καὶ τὸν πορθμὸν Ἰταλίας ἀναμε-
10 τρῶ τῷ τοῦ νοὸς ἀκατίῳ τὴν ἐς αὐτὸν στελλόμενος κέλευθον. βαβαὶ πηλί-
κων καὶ πόσων τῶν ναυαγίων, βασιλεῦ, ἐπλήρωσας τὸν Ἰόνιον, ὅσας τριή-
ρεις Σικελικὰς τὰς μὲν αὐτάνδρους αὐτοῦ κατέδυσας, τὰς δὲ ἀρπάσας ἡμῖν
ἀπέδωκας καὶ νεῶν μὲν τὰ τῆς παρ' ἡμῖν θαλάττης ἐπίνεια, δεσμοτῶν δὲ
τὰ καθ' ἡμᾶς ἐπλήρωσας δεσμοτήρια· ἐδόκει γάρ σοι καὶ τὴν γῆν πληρώ-
15 σας τροπαίων ἐπὶ τὴν θάλατταν μεταβέβηκας, ἵνα Δαρείου μὲν τὰς συμ-
φορὰς ἀπαγγέλλῃ γῆ τε καὶ θάλαττα, ναυαγοῦντος ἐν Μαραθῶνι καὶ ἐν Ἀσίᾳ
φεύγοντος τὸν Ἀλέξανδρον, σοῦ δὲ τὰς ἀνδραγαθίας τῇ γῇ συμμαρτυροίῃ καὶ
θάλαττα καὶ σοι "τὰς ἀρετὰς καὶ ἐν ταῖς νήσοις ἀναγγελοῦσι", καθὼς φησιν ἡ
προφητεία περὶ θεοῦ. καὶ ἐπὶ τὸν ὀράκοντα τὸν ἐν τῇ θαλάττῃ, ὃν ὁ Ἡσα-
20 ῖας λέγειν δοκεῖ, ἐπισεί(σαντά τε) τὸ οὐραῖον καὶ τὰς σχολιότητας ὑποδείξαν-
τα, μόνον ἡπείλεις ἐπάξει τὴν μάχαιράν σου τὴν μεγάλην, τὴν ἰσχυράν,
καὶ θανατοῖς τῷ φόβῳ καὶ τῷ φωλεῷ πεῖθεις ἐν ὕλῃ θνήσκειν τῆς ἀπει-
λῆς χεϊμαινόμενον· ὡς γὰρ αἰσθόμενος ἀδικίας κατάρξαντά σοι τὸν νησιώτην
τύραννον, ἐκεῖνα εἶπας τῶν τοῦ προφήτου· "ἀποδώσω νήσοις ἀπόδομα καὶ
25 ἰδοὺ ἄρῳ ἐπὶ τὰ ἔθνη τὴν χεῖρά μου καὶ εἰς νήσους ἄρῳ σύσσημόν μου".
τὰς μὲν ἐν τῷ μέσῳ ναυμαχίας Θουκυδίδης καταλεγέτω τάχα Λακωνῶν
ἀριστέων οὐδὲ παρ' ἡμῖν ἀμοιρῶν, οἳ τὰ λαμπρὰ περὶ Σικελίαν ἤγειραν τρό-
παια, ὅτε καὶ τὰ τοῦ Ἰεζεκιὴλ καιρὸν εἶχε λέγεσθαι πρὸς τὸν τύραννον·
"ἐν καρδίᾳ θαλάττης ἦσαν δυνάμεις σου καὶ οἱ κωπηλάται σου καὶ οἱ
30 κυβερνήται σου καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες οἱ πολεμισταὶ σου καὶ πᾶσα ἡ συν-
αγωγή σου ἐν μέσῳ σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ θαλάττης". ἐγὼ δὲ ἀριθμοῦ-
μαι τὰς πόλεις, ἃς περὶ τὸν πορθμὸν Ἰταλίας αὐτοβοεῖ παρεστήσω μοι· ἐν
αἷς δὴ πόλεσι ταύταις καὶ τῇ προκαθημένῃ τούτων νήσῳ θεωρουμένης τῆς

4 ἀκαριαίων] κ ὡ δ. ἀκαρίων. 19 προφητεία] Ἡσαίου μβ', 12 || Ἡσαΐας] πρβλ. Ἡσ. κζ', 1.
20 ἐπισεί(σαντά τε)] συμπλ. τόπων διατρέτων. 24 προφήτου] πρβλ. Ἡσ. μθ', 22. 27 Ἰεζεκιήλ]
Ἰεζ. κζ', 26—27.

7 κ ὡ δ. ἀπόγαίων ἐλλησπόντιον.

8 ἐλλησποντο.

21 ἡπήλεις.

ἀρχῆς τῷ τυράνῳ, ὡς ἤσθητο τούτων ἤδη λαμβανομένων, τὴν κεφαλὴν λοι-
πὸν ἔσπευσε περισώσασθαι, ὥσπερ ἀμέλει ποιεῖ καὶ τὸ θηρίον ὁ δράκων,
οὗ τὴν εἰκόνα τούτῳ δεδώκαμεν, τὸν λοιπὸν ὅλκον τοῦ σώματος προδιδοὺς
ἐξ ἀνάγκης, ἔν' ἑαυτῷ τὴν κεφαλὴν περισώσεται· καὶ ὡς ἑώρα ξύμπαν αὐ-
τῷ τῆς ἀρχῆς τὸ σῶμα ταῖς σαῖς χερσὶν ἐνσφιγγόμενον, τὴν κεφαλὴν Σικε- 5
λίαν μυχῶ θαλάττης ὑποκρυψάμενος ἡγάπα μόνην ἑαυτῷ περισφῆσθαι.
ἀλλ' εἰ μὴ ταῖς τοῦ χηραμοῦ στενότησιν ἐντρίβόμενος θερμαῖς δυσωπείαις
ἐξεκαλέσατό σου τὸν ἔλεον, τάχ' ἂν καὶ περὶ τὴν κεφαλὴν ἐδυστύχει καὶ
Σικελίαν εἶχες μικρὸν ὅσον καὶ τοῖς Αἰτναίοις κρατῆρσιν αὐτοῦ κατενεπίμ-
πρας τὸν δράκοντα.

17. Ἀλλὰ τί μοι θάλαττα ἔτι, τί δὲ μὴ παρανήχομαι τὰ πελάγη καὶ
ταῖς ἡπείροις ἐναγλαΐζομαι; τί δὲ χρὴ παραπλέειν τὸν ἀπὸ γῆς εὐθηνούμε-
νον; πάλαι γὰρ ἡμᾶς αἱ τῶν Κιλικίων πόλεις παρακαλοῦσι, πάλαι βοῶσιν
ἐπάνω τῶν ἀκρονεφῶν ὁρέων ἰστάμεναι κατὰ τὸν τοῦ Εὐαγγελίου λόγον, μὴ
συγχωρούμεναι πόλεις ὡς μὲν πόλεις ὡς δὲ μεγάλαι καὶ ζηλωταὶ καὶ οἷα μέ- 15
ρος εἶναι τῆς ὑπὸ σὲ μεγάλης ἀρχῆς· ὥς τέως μὲν ὑποφυγούσας καὶ χρόνῳ
πολλῷ καὶ καμᾶτῳ γενομένας ὑπὸ τὸν ἐκεῖ τύραννον φθάνεις ἐλὼν καὶ μιᾷ
πεντάδι μόνῃ τῶν ἡμερῶν ἀναιμωτὶ ξυμπάσας παραστησάμενος ὥσπερ μητρὶ
θυγατέρας αἰχμαλωτισθείσας τῇ τῶν Ῥωμαίων φέρων ἀποδι(δ)ως ἀρχῇ· βά-
θρα δὲ ταύταις οὐκ ἀνασπᾷς οὐδ' ἀποκείρεις τὸν βό(στρυ)χον, ὅποια δὴ τοὺς 20
δραπέτας ἄνθρωποι τιμωρούμεθα, ἀλλὰ καὶ δεξιὰν ἐπιβάλλεις λαμπρότερον,
ἅττα πολλοὶ ποιοῦσι τοῖς ἐκ πλάνης ἐπιστρέφουσιν. οὕτω ῥαδίως, οὕτως ἀπό-
νως, οὕτως ἐν ἀκαρεὶ οὐδὲ ποιμὴν ἀρνίον ἀποπλανηθὲν ἐπανήγαγεν, ὅτι μὴ
καὶ τὴν ῥάβδον ἔστιν οὗ περιέκλασε καὶ θηρίῳ δῆπου περιτυχὼν πῆραν
αὐτὴν καὶ καλαύροπα καὶ σκεῦος ἅπαν ἄλλο ποιμαντικὸν αὐτοῦ που ῥίψας 25
ᾧχετο φεύγων τῆς μάνδρας ὅλης ἐπιλαθόμενος. οὐδ' ἐν χορῶ παιδαρίων, ἃ
παιδιᾶς προσησχόληται, χωρὶς πληγῶν ὑπεξῆλθον δίχα δακρύων οἱ ξύμπαν-
τες, ἀλλ' ἔστιν οἷς τὸ βρασματῶδες καὶ παφλάζον τοῦ γέλωτος εἰς ἀγενεῖς
κλαυθμυρισμοὺς ἐτελεύτησε. μὴ γὰρ ἔχει τις εἰπεῖν ἕνα σοι γοῦν στρατιώ-
την ἐκ τῶν τοσούτων μυριάδων πεσόντα μὴδὲ πληγέντα μὴδὲ δακρύσαντα; 30
σὺ ἄρα μόνος ἐν ἀνθρώποις ὥσπερ τᾶλλα ἔχεις ὑπὲρ ἀνθρώπους οὕτω δὴ
καὶ τὸ νικᾶν ἀκμητὶ καὶ τρόπαιον ὡς μὲν λαμπρὸν ἀνεγείρειν ὡς δὲ καὶ λύ-
θρων, ἵνα μὴ λέγω δακρύων, παντελῶς ἀνεπίδεκτον. καὶ σὲ μὲν σφῆζει θεὸς

14 Εὐαγγελίου] πρὸς Ματθ. ε', 14.

θηρον τὸν ὁ κωδὶξ ἔχει ἄνευ τοῦ ν.

22 τοῖς] κ ὦ δ. τῆς.

26 ἐπιλαθόμενος] κ ὦ δ. ἐπι-

λανθόμενος. 28 παφλάζον] κ ὦ δ. παμφλάζον.

22 κ ὦ δ. καλαύροπα.

ἔξω βελῶν καὶ τραυμάτων πρὸ τοῦ πολέμου τῶν ἐχθρῶν κλινομένων σοι, σὺ δὲ τοὺς ὑποπτήσσοντας τραυματίζεις ἢ ἐν μαχαίρᾳ καὶ φόνῳ περιγράφῃ τὸ τρόποιον; οὐμενουν ἀλλ' ἀνθρωπίνων αἱμάτων ἄγευστός σοι καθάπαξ ἢ τῶν Κιλικίων γῆ διετέλεσε. τῇ θείᾳ γοῦν προνοίᾳ τὴν συμμαχίαν ἀριστείαν ταύ-
5 τὴν ἐπιγραφόμενος κἀντεῦθεν ἄδων εὐχαρίστως μετὰ τοῦ προφήτου πρὸς τὸν θεόν, “ σὺ εἶ ὁ ἀποκαθιστῶν ἐμοὶ τὴν κληρονομίαν μου ”, ἔτι κακεῖνο λέγειν ἠθέλες τὸ προφητικόν· “ οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἱμάτων ”, καὶ μὴν οὐδ' ἐν ἀνδροκτασίᾳ ταύτας συνήγαγες· ὥστε μοι ἀντικρυς ἐκεῖνο διδῶς διανοεῖσθαι, ὡς εἶ τις (μονον)οὐκ (τῶν) πόλεων ἄγρᾳ ὥσπερ
10 δὴ καὶ τῶν ἰχθύων ἐστίν, καὶ δίκτυά τινα καὶ πόλεσι περιπλέκονται, δι' ὧν ἀλώσιμοι γίνονται, τοιοῦτόν τι καὶ σὺ ταῖς ἀμφὶ Κιλικίαν πόλεσι περιβαλὼν οὕτως ἡρέμα ταύτας καὶ δίχα πόνου ξυνήγαγες.

18. Τὰ δὲ περὶ τὸν ἀνδραποδιστὴν τῶν πόλεων οἷα· ὡς πρῶτα μὲν τὰς λόχμας εἰσέδω καὶ τὰς νάπας περιεβάλετο καὶ τοῖς βουνοῖς εἶπε “ κα-
15 λύψατέ με ” καὶ τοῖς ὄρεσι “ πέσετε ἐπ' ἐμέ ”, τάχα μὲν ἐφ' οἷς κακῶς ἐφρόνησεν αἰσχυρόμενος, τάχα δὲ ἐφ' οἷς ἠνόμησε δειλαινόμενος. εἶτα τὸ σὸν φιλάνθρωπον, ὃ βασιλεῦ, ταχὺ βαλλόμενος κατὰ νοῦν, ἐντύθα πρῶτον (τῶν) ἀγαθῶν ἑαυτοῦ βουλευμάτων ἀπάρχεται καὶ ὁ καρπὸς ἀγαθὸς τεραστίως ἐκ τῶν πετρῶν ἀναδίδεται μεταμαθεῖν τὸ συμφέρον καὶ λιταῖς καὶ δάκρυσιν τὴν σω-
20 τηρίαν ἑαυτοῦ πραγματεύσασθαι. οὕτω φρονήσας, οὕτω καὶ σφύζεται· οὐ γὰρ οἰκτεῖρεις μόνον τὸν ἀποστάτην ἰκέτην ἄρτι γενόμενον καὶ ἦν ἀπέγνω χαρίζῃ τούτῳ ζωὴν, ἀλλὰ καὶ προσευεργετεῖς τὸν ἀγνώμονα καὶ ὃ πρὶν τὴν ῥομφαίαν ἐστιλβους μὴ ἐπιστρέφοντι καὶ ἐν κημῷ τὰς σιαγόνας ἄγξειν ἠπειλείς ἅτε πρὸς σε μὴ ἐγγίζοντι, τούτῳ μειλίχιον ὅλον προσβλέπεις νῦν καὶ φι-
25 λάνθρωπον καὶ ἢ χθὲς ἐστιλβωμένη ῥομφαία κατὰ τὴν στρεφομένην ἐκεί- νην τὰ νῶτα διδῶσι καὶ ὁ μισούμενος ἐλεεῖται καὶ ὁ διωκόμενος προσλαμ- βάνεται καὶ οὐδὲ ἢ φλόξ τῆς ῥομφαίας φλόξ ἔτι ἔμεινε καίουσα, ἀλλὰ τὸ πῦρ αὐτῇ τὸ πρηστήριον εἰς λαμπαδοῦχον πῦρ μετεσχεύασται καὶ ὁ χθὲς κατὰ σκότον ἡλάσκων καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς ἐντριβόμενος νῦν ταῖς τῆς σῆς
30 δόξης ἀκτίσι περιφανῶς ἐναστράπτεται. τί μὴ λέγω τὸ πᾶν; ὁ πένης χθὲς καὶ ἀνέστιος πλούτῳ πολλῷ περιρρεῖται καὶ ἀτεχνῶς εὐδαιμονίζεται σήμερον καὶ σεβαστὸς ὁ πλανήτης ἀντὶ τοῦ ἀποστάτου σεμνολογεῖται σοι. οὕτω κο- λάζειν οἶδας τοὺς ἀμαρτάνοντας· μόνον ἐκτείνεις τὸ τόξον, μόνον κραδαίνεις

5 προφήτου] Ψαλμ. ιε', 5. 7 προφητικόν] Ψαλμ. ιε', 4. 9 (μονον)οὐκ (τῶν)] τό-
ποι διάτρητοι. 14/15 καλύψατε — ἐμέ] πρβλ. Λουκ. κγ', 30. 16 ἠνόμησε] κ ὦ δ. ἐνόμησε.
22/24 τὴν ῥομφαίαν — ἐγγίζοντι] πρβλ. Ψαλμ. ζ', 13. λα', 9 || ἐγγίζοντι] κ ὦ δ. ἐγγίζοντα.

τὸ δόρυ καὶ ἀποξύνεις δῆθεν εἰς μορμολύκειον καὶ τελευτᾷ σοι τὰ τῶν ἀπει-
λῶν εἰς εὐποιίας ὑπόθεσιν.

19. Τί μοι πρὸς ταῦτα Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τὰ ἐπὶ τῇ φιλαν-
θρωπῳίᾳ σεμνολογήματα, ὅς ὑβριστοῦ τινος δήμου ταῖς ἐαυτοῦ εἰκόσιν ἐμπα-
ροινήσαντος ἐνεγκεῖν λέγεται πρῶως καὶ τὸν ἀτάσθαλον ὄχλον ἐκεῖνον δια- 5
τηρῆσαι τιμωρίας ἀνώτερον; καλὸν μὲν γὰρ τὸ συγχωρεῖν τοῖς προσκεκρου-
κόσι, τὸ δὲ προσευεργετεῖν τὸν ἁμαρτόντα κάλλιον· καὶ πῦρ θυμοῦ διανά-
πτειν ἐτοίμως βασιλικὸν ὄντως, ἀλλὰ τὸ φλόγα τοιαύτην ἐκ πολλοῦ δικαίως
ἀναπτομένην καὶ μυρίαῖς τρεφομένην ταῖς ὕλαις, ὡς ἀναβῆναι γοῦν καὶ πρὸς
κάμινον, οὕτως ἀκαρεῖ (κ)ατασβέσαι καὶ εἰς εὐεργεσίαν διαμεῖψαι ῥύακας, ἀλλὰ 10
τοῦτο ἢ — — — — — βασιλέας καὶ μοι φαντασίαν ἀγγέλων
παρέχει καὶ τὸ θαῦμα διανοοῦμαι τῆς Βαβυλωνίας ὧδε καμίνου, ἧς ὁ φλογ-
μὸς εἰς δροσισμὸν ἐτελεύτησε. καὶ Κωνσταντίνου μὲν φιλάνθρωπίας δεῖγμα
καὶ ἡμερότητος ἐν ἄδειται τοῦτο· καίπερ γὰρ ἄλλων μυρίων προσόντων τῷ
πανευφύμῳ τῶν χαρακτήρων, ὥσπερ ἄλλης ἀρετῆς ἀπάσης, οὕτω δῆτα καὶ 15
τῆς πραότητος, ἀλλὰ τοῦτό γε οἶμαι τὸ πάντων εἶναι μεγακλεέστερον, τοῦ
δ' ἐμοῦ βασιλέως ἐγὼ προσηγορήσω ὁμόχρονόν τε ὃν τῷ προτέρῳ καὶ ἀλη-
θῶς ὁμοιότροπον.

20. Τίς οὐκ οἶδε τὰ τῶν Ἀντιστοχέων κατὰ Κυπρίων ἐμπαροινήματα,
ἃ κακότης μὲν ἡγεμόνος καὶ στρατιωτῶν ἀφροσύνη καὶ χρημάτων ἔρως εἰρ- 20
γάσαντο, βασιλέως δὲ γενναιότης καὶ στρατηγῶν εὐτολμία καὶ ὁ τοῦ δικαίου
λόγος ἐζήτουν τίσασθαι; ἀλλὰ νικᾷ κἀνταῦθα χρηστότης καὶ ὁ τολμητῆς ἱκε-
τεύει καὶ ὁ βασιλικὸς τῆς συμπαθείας ῥέει κρουνὸς καὶ τῷ ἁμαρτωλῷ πρὸς
εὐεργεσίαν ἢ δίκη στρέφεται. ὦ κρουνὸς οὗτος χαρίτων ὄμβρον μιμούμενος
τὸν οὐράνιον, ὅς τοῖς ἁμαρτωλοῖς θεοῦθεν καὶ τοῖς δικαίοις ἐξίσου πᾶσιν ὁμ- 25
βρίζεται. θέλεις ἰδεῖν ἐπὶ τοῦ ἱκετείας σχήματος τὸν ἀλαζόνα πρὸ μικροῦ
τὸν ἄρπαγα; τοῦτό οἱ μόνον εὐμήχανον, κἂν εἰ μὴ περιττῶς δόξω λέγων, καὶ
τῆς Ὀμηρικῆς τάχα σοφίας ἦν ἄρα περὶ τὰς λιτὰς περισσότερος, ἀποτίλλει
τὴν κόμην. εὖγε, ὦ οὗτος· δικαίως ἀκροσμίαν κατεψηφίσω τῆς ἀσυνέτου σου κε-
φαλῆς, ἢ περὶ τὴν κοινὴν ἡσέβησε κεφαλὴν. γυμνοῖ τὰς χεῖρας (ταῦτα τῆς 30
ἄρπαγῆς αὐταῖς ἐπιτίμιον), γυμνοῖ καὶ τοὺς πόδας· τί γὰρ τὴν ἀλλοτρίαν ἐπά-
τησαν; κάλων ἐξαρτᾷ τοῦ τραχήλου καὶ ζητεῖ τὴν ἀγχόνην ἀγχόνης ἔργα δια-
πραξάμενος. “ Ἰδοὺ, φησιν, ὦ βασιλεῦ, καὶ τῶν δεινῶν ἐγὼ τολμητῆς· κἂν

6 προσκεκρουκόσι] κ ὡ δ. προσκεκρουκόσι. 10 οὕτως ἀκαρεῖ] κωδικὸς φύλλον 108 μετατε-
θειμένον μετὰ τὸ 107-ον. 11 τόπος ἐμφαρκμένος εἰκοσὶ που στοιχείων. 12/13 Βαβυλωνίας —
ἐτελεύτησε] Δανιὴλ γ', 1—33. 24/25 ὄμβρον — ὁμβρίζεται] πρβλ. Ματθ. ε', 45. 26 ἱκε-
τείας] κ ὡ δ. ἱκετεῖαν.

ἐθέλης αἰχμάλωτον ἄγειν, ἵνα με τοῖς ἀδικηθεῖσι (π)αρα(δῶς) παίγνιον, ὃ δὴ
μέ τις ἀγέτω τῆς καλωδίας λαβόμενος· φέρω καὶ σπάθην ἐχθροῖς καὶ ἐμαυτῷ
τὸ ξίφος ἠκόνησα. δεῦρό μέ τις εὐεργέτει νεκρὸν ποιήσας ἐλευθέρων· ἢ δ' Ἀν-
τιόχου μεγάλη πόλις μέγαν ζητεῖ βασιλέα καὶ σοι τὸ χρῆμα, βασιλεῦ, οἶ-
5 κειότερον. ἔχεις ταύτην· ἰδοὺ σοι παρ' ἡμῶν ὑπανέφυγε. καὶ τῇ νήσῳ Κυ-
πρίων μεγάλοι κείπονται χάριτες, παρ' ἐμοῦ μὲν ὅτι ξυνῆκε μὴ λακτίζειν
πρὸς κέντρα μηδ' ἐντρανὲς ὄρᾱν πρὸς τὸν ἥλιον, παρὰ δὲ τῆς ἐμῆς μέχρι
καὶ ἔτι δεῦρο μεγάλης πό(λε)ως, ὅτι βασιλέα μέγιστον ἐκληρώσατο καὶ τὴν
πάλαι κληρουχίαν ἀπολαβοῦσα τῇ μεγάλῃ Ῥωμαίων ἀρχῇ καὶ πάλιν
10 ἐντέτακται ”.

21. Ταῦτα τοῦ χιθὲς ἀδικοῦντος καὶ νῦν παρακαλοῦντος τὰ ῥήματα.
τούτοις χιθὲς ληστής καὶ σήμερον ὁραπέτης ἐκκαλεῖται τὸν ἔλεον, μᾶλλον δ'
ὁ μὲν λέγει μὲν ἄττα δεῖ λέγειν τὸν χρησάμενον συμφοραῖς, ἀναμένει δέ
οἱ τὴν ἐσχάτην ψῆφον ἐπενεχθῆναι καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ ξίφους φαντάζεται.
15 τί δ' ὁ συμπαθὴς βασιλεὺς καὶ πλήττειν μὲν εἰδὼς τὸν μαχόμενον, ἐλεεῖν
δὲ τὸν ἰκετεύοντα καὶ ἀπὸ τῆς πολεμικῆς αὐθαδείας ἐπὶ τὸ ταπεινὸν τῶν
παρακλήσεων καταντήσαντα; τοῦ θυμοῦ τὸ βέλος ἀμβλύνει καὶ τῆς ὀργῆς
σβεννύει τὰς φλόγας, αἷς τὸ πολεμικὸν ξίφος ἐχάλκευσε, καὶ ἄλλοιοῖ τὸν τῶν
πραγμάτων χειμῶνα καὶ διαλύει τὰ νέφη καὶ ὑπομειδιᾷ τὸ φιλάνθρωπον
20 καὶ σχεδιάζει θυμηδίας ἔαρ αὐτίκα, διττὰς πλουτοῦν καὶ πραείας τὰς αὔρας,
τὸ συμπαθὲς καὶ τὸ μεγαλόδωρον· καὶ ἀναζῇ μὲν ὁ παρ' ἐαυτῷ νεκρὸς τῷ
δόγματι τῆς ἀφέσεως, ἐνδύεται δὲ ὁ γυμνὸς τὸ λαμπρὸν καὶ παμφαῖνον τῆς
εὐφροσύνης ἱμάτιον καὶ ἐπανήκει πρὸς πόλιν ταῖς βασιλικαῖς χάρισι καὶ
τὰς χιθὲς ἐναλλομένας χεῖρας καὶ εὐσταλεῖς χρυσίῳ καταβαρεῖται καὶ χρο-
25 τεῖ τοὺς πόδας, οὓς πρὶν ὑπέτρεψε, καὶ μηνύει χαρμονὴν τοῖς πολίταις τῶν
χιθὲς δακρύων ἰσόρροπον. τὰ δὲ ἐξῆς σοι, βασιλεῦ, οἶα; ἔχεις τὴν Ἀντιόχου
πόλιν οὕτω καλὴν καὶ μεγάλην μηδὲ τῶν ὅπλων ἀψάμενος, ἔχεις ἔθνος το-
σοῦτον εὖιππον εὖοπλον μηδὲ πεζὸν ζημιωθεὶς μαχητήν. οὕτω μάχην ὠδί-
νεις καὶ γενναῖς τρόπαιον, οὕτω πόλεμον διώκεις καὶ νίκη σοι συναντᾷ· μόνω
30 γὰρ τῷ δούπῳ τῶν ὅπλων τοὺς πολεμίους καταβροντῶν πρὸ τῶν ποδῶν
ἔχεις προκυλινδουμένους καὶ σοι παραχωροῦντας τῶν πόλεων.

22. Ὡς τρόπαιον τοῦτο θεῖον, ὅταν οὐ λύθρῳ μο(λύ)νεται· ὦ φιλάνθρω-
πος νίκη συντηροῦσα τοὺς στρατιώτας μηδὲ τὰς πόλεις ἐκτρίβουσα· ὦ νίκη

1 ἐθέλης] κ ὦ δ. ἐθέλεις || (π)αρα(δῶς)] συμπλ. τόπου τεσσάρων στοιχ. διατρήτου. 6 κεί-
σονται] Kurtz' κ ὦ δ. κείττονται || λακτίζειν πρὸς κέντρα] πρὶλ. Corpus paroem. graec., τ. 1, σ.
148, 301. τ. 2, σ. 100.379, 628. 8 πό(λε)ως] συμπλ. λέξεως ἐψθαρμένης.

τῆς ποιητικῆς ὑπερτέρα δόξης καὶ τὸ ἑτεραλκὲς οὐκ ἔχουσα. εἰ δὲ καὶ ὁ
μέχρι σοῦ γενναῖος καὶ περιώνυμος Μακεδὼν νικᾷν οὕτως ἡπίστατο, οὐκ ἂν
τὰ λαμπρὰ Θηβαίων τείχη κατέπιπτε καὶ μεγάλη πόλις οὕτω κατέσκαπτο·
νῦν δὲ καὶ Εἰρένης τὰς λαμπρὰς Ἀθήνας ἐπίμπρα, τὰς τῶν τριακοσίων ἀρι-
στείας μὴ φέρων καὶ τοὺς πεσόντας αὐτῷ στρατιώτας ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς τὰ 5
χα παραμυθούμενος. καὶ Ἀλέξανδρος ἐμίσαι Θηβαίους, ὅτι μαχόμενον ἔβαλ-
λον, ἵνα μὴ Τροίαν λέγω πόλιν ἐκείνην, τῆς Ὀμηρικῆς δέλτου τὸ περιλά-
λημα, ἧ κατάρχει μὲν πολέμου τὸ Πανελλήνιον Ἑλένην οὐκ ἀποδιδοῦση
μηδὲ παραιτούμενη τὸν πόλεμον, εἴτα ἐπὶ τοῖς πεσοῦσιν ἀριστεύσιν ἀγανα-
κτεῖ καὶ μετὰ τὴν νίκην κατασκάπτει τὴν πόλιν καὶ κατασφάττει τοὺς ὄχλους 10
τῶν ἀριστέων ἀντίποινα· εἰ δὲ φοβεροὶ τοῖς πολέμοις καὶ πρὸ τῶν ἔργων
ἐδόκουν, ἦν ἂν ἔτι Τροία καὶ τῇ ἐμῇ πατρίδι τὰ θαυμαστὰ τείχη παρ-
έμεινε καὶ χρυσὸς τοῖς Ἀθηναίοις περιεμάρμαιρε τὴν ἀκρόπολιν.

23. Τοῦτο μὲν οὖν σοι τοιοῦτον, ὦ βασιλεῦ, ὁ δὲ λόγος εἰ μὴ τὸν
κόρον ὑπώπτει (μᾶλλον δὲ κόρος μὲν τῶν σῶν τροπαίων ὥσπερ οὐκ αὐτὸν 15
ἔχει τὸν λόγον, οὕτως οὐδ' αὖ τοὺς ἀκούοντας· δέος δὲ μὴ τῆς ἡμέρας ἐπι-
λιπούσης τὰ νεώτερα τῶν ἀριστευμάτων ἢ καὶ καινότερα ἔξω μείνῃ τοῦ κατα-
λόγου), εἶχεν ἂν ἔτι περὶ τὴν Ἀντιόχου καὶ τῷ λαμπρῷ θεάτρῳ σου συν-
επόμευεν, ὃ ἐτέλεις εἰσελαύνων ἐπὶ τὴν πόλιν παντὸς τοῦ πλήθους πρὸ τῶν
τειχέων καὶ τῶν πυλῶν ἐκχυθέντων σοι, ὅποτε πᾶσαν ὑπερβάλλον λαμπρό- 20
τητα ἐνόησεν ἐξείχου τοῦ παραδείγματος. τὰ σεμνὰ σου συνάπτων τοῖς τοῦ Χρι-
στοῦ, ὥσπερ ἐκεῖνος νικητὴς τε εἰσῆει τὴν Παλαιστίνην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ μηδὲ
πολέμου γευσάμενος καὶ οἱ χιτῶνας ὑποστρωννύοντες τὰ πλήθη καὶ κλάδους
τῶν φυτῶν ἐπισείοντες τὸ "Ὡσαννὰ τῷ σωτῆρι" θεοπρεπῶς ἀνεκραύγαζον,
οὕτως ἄρα δὴ καὶ σε ἔφερε τε μόνος ὁ ἵππος τὸ τῶν τροπαίων ὕψος ὑπο- 25
τυπουμένης τῆς ἀναβάσεως, καὶ κατὰ γένος καὶ φρήτρας Ἀντιοχεῖς προπομ-
πεύοντες ἐν χερσὶ τοὺς κλάδους καὶ τοὺς ὕμνους εἶχον ἐν στόμασι καὶ ὁ
θαυμαστός ἐπὶ τούτοις ὕμνος τῶν παίδων ὁ πάλαι τῷ Χριστῷ προσαδόμε-
νος. οἷον δὲ ἄρα ἦν σοι τῆς ὁδοῦ καὶ τὸ πάρεργον; δέχεται σου τὴν φήμην
ἐκεῖθεν ἡ Δαμασκός, φρίττει σε μακρόθεν τὸ Χάλεπ, ὥσπερ ἀμέλει πάλαι 30
καὶ τὸν Ἰσραὴλ στρατηγὸν ἡρέμα τῶν τῆς Παλαιστίνης ὄρων δρασσόμε-
νον καὶ διὰ λαμπρῶν ἐρχόμενον τῶν τροπαίων. πόρρωθεν αἱ τῶν Χανα-

15 δ] x ὦ δ. ὄν. 18/21 συνάπτων—ἀνεκραύγαζον] πρβλ. Ματθ. κα', 1—11. Μάρκ. ια', 1—11.
'Ιωάν. ιβ', 1—15. 22 φρήτρας] Kurtz, x ὦ δ. φήτρας 28 ὕμνος τῶν παίδων] πρβλ. Ματθ.
κα', 15—16. 31/32 τὸν Ἰσραὴλ — τροπαίων] πρβλ. Κριτ. ζ', 15 κέ.

8 x ὦ δ. ἐλλένην. 31 στρατηγών. 31 δρασόμενον.

ναίων πόλεις ὑπέφριττον. δῶρά σοι τοίνυν ἐκεῖθεν συμπεφυρμένα τοῖς
δάκρυσι καὶ μακραί παρακλήσεις καὶ τὰ ἐθελοδοουλίας χειρόγραφα καὶ ἵνα
σοι μέχρι καὶ ἐπὶ τούτους ἢ τοῦ Χριστοῦ εἰκὼν παραμείνῃ, ἣν σοι δεδώκα-
μεν ἄνωθεν, τέως μὲν σοι δῶρα τῷ ἡμετέρῳ βασιλεῖ καὶ βασιλεῖς Ἀράβων
5 προσάγουσι, τέως δὲ καὶ τοὺς πάλαι παρ' αὐτοῖς κατόχους πεπεδημένους χρι-
στιανούς, οὓς ἐκ μακροῦ τοῖς τάφοις ζῶντας ὑπέχωσαν, τῶν δεσμῶν ὑπεκ-
λύεις καὶ ὑπεξάγεις τῶν τάφων καὶ ὑποζωγραφεῖς τὴν ἀνάστασιν.

24. Ὡ πηλίκους τεραστίους οὐκ ἐγχορεύειν δύναμαι πομπικώτερον, οὐδ'
ἐπικοσμεῖν μου τοὺς λόγους ἐς ὅσον ἄρα καὶ βούλομαι· ἀλλ' ὁ καὶρὸς τυραν-
10 νεῖ μου τὸν πόθον ἐπιτροχάζειν ὥσπερ ἐγκελευόμενος. ὥς γοῦν καλῶς εἶχέ
σοι ταῦτα καὶ ἐπανήκειν ἔδει τὸν ἀθλητὴν, τὰς μὲν πομπὰς καὶ τὰς τελετὰς
καὶ τοὺς κρότους, οὓς ἡ ἐνεγκαμένη πόλις καὶ ἐπὶ τοὺς ἄθλους τούτους προ-
ηκαμένη νικητὴν ὑποδεχομένη φιλοτίμως ἐστεφανώσατο. ἀλλὰ τί δεῖ περὶ
ταῦτα τρίβειν τὸν λόγον ἑτέροις ὅσοις ἀνθυφελκόμενον; τέως δ' αὖ ἀλλ' ἐπ-
15 ανήκων τῇ σῇ πόλει τὴν ἐπιτιμωτέραν ἐζήτεις ποθῶν ὁμοῦ καὶ ποθοῦμε-
νος καὶ ταχὺς ἐπιστῆναι θέλων τοῖς ἐρασταῖς· καὶ ὥς ἐδόκει σοι χωρεῖν διὰ
τῆς Περσίδος, Πέρσαις μὲν οὐκ ἦν τὸ πρᾶγμα πρὸς τρόπον καὶ σοι συχνὰ
τῷ τότε διεπρεσβεύοντο τὴν γῆν αὐτῶν μὴ πατεῖν, μὴ παρασύρῃ καὶ τὸν
χοῦν τὰ στρατεύματα, ὥσπερ ἀμέλει καὶ οἱ παρὰ τῷ Εὐαγγελίῳ Γεργεση-
20 νοὶ πέμψαντές φησι τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν πόρρω τῆς γῆς γενέσθαι τῆς
κατ' αὐτούς, τὰ τῶν θαυμάτων πλήθη μὴ στέγοντες. βάρβαροι μὲν οὖν σου
καὶ τὰ πλήθη μὴ χωροῦντες καὶ δ(εδ)ιττόμενοι τὰ τεράστια παρηγοῦντο τὴν
ὄψιν καὶ ἀποφράττειν τ' (ἀς) ὁ(δ)οὺς ἤθελον, σὺ δὲ (το)ύτοις προσχωρεῖς καὶ μὴ
βουλομένοις καὶ διὰ μέσων βαίνεις αὐτῶν, ἀστραπαῖος ἐπιπίπτων καὶ κατα-
25 πλήττων ἐκ μόνης ὀψεως, μᾶλλον δὲ τὸ μὲν τῆς ἀστραπῆς ἀναβεβλή-
σθω τέως παράδειγμα καὶ ὅσα φοβερά τὸν τοῦ πολέμου χρόνον ἀνεμενέ-
τωσαν.

25. Σοὶ δὲ τότε τὰ πρὸς τοὺς Πέρσας ἦσαν εἰρηνικά καὶ γ' ἐμιμήθης
τὸν ποταμὸν Ἀλφειὸν γαληνῷ τῷ ῥοθίῳ καὶ διειδεῖ καὶ γλυκάζοντι διὰ τῶν
30 ἄλμυρῶν ἐξ ἀπιστίας ἐθνῶν ἐπὶ τὴν φίλην ῥέων πηγὴν, τὴν καθ' ἡμᾶς λέ-
γω πόλιν, ἣν καὶ πηγὴν τῶν ἀγαθῶν θαρρούντως καλῶ. εἰ γὰρ καὶ τοῖς
βαρβάροις τὰ πρῶτα πρὸς συμφορὰν ἐτελεύτησεν, ὅτι τὰς σφῶν ἀμπέλους

19 Εὐαγγελίῳ] πρβλ. Ματθ. γ', 28—29. Μάρκ. ε', 1—10. || δ(εδ)ιττόμενοι] τόπος διατρήτος
δύο στοιχείων. 22 τὰ πλήθη μὴ] ὥδε λήγει τὸ 108-ον φύλλον, τὸ δὲ λοιπὸν κείμενον ἐπαναλαμ-
βάνεται ἀπὸ φ. 105α. 23 (τὰς) ὁ(δ)οὺς, (το)ύτοις] συμπλ. τόπων διατρήτων. 28 γ' ἐμι-
μήθης?] ἐν τῷ κώδικι καί γ' ἐμίσθη! 30 πηγὴν] κὼδ. πογὴν.

4 βασιλεῖ καὶ βασιλεῖ, βασιλεῖς ἀρράβων.

κομώσας καὶ κύπριζούσας ἤδη τοῖς βότρουσι καὶ τὰς χώρας λευκανθιζούσας καὶ τοὺς καρποὺς διδούσας ταῖς ἄλωσιν ἢ πολλή σου τῶν στρατευμάτων ἵππος συνεπάτησε καὶ κατενεμήσατο, (ὥς) λιμὸν τοῖς ταλαιπώροις σχεδιασθῆναι δίχα χαλάζης καὶ βροῦχου καὶ τῶν λοιπῶν φοβερωτέρων θεοῦ. ἀλλὰ τὸ μὲν τῆς ἀνάγκης ἦν· οὐ γὰρ Βελερεφόντας εἶχες τοὺς 5 στρατιώτας, ἵνα ὑπὲρ γῆν περωτοῖς τοῖς ἵπποις ἐλαφριζόμενοι φέρωνται, καὶ δέον γῆν πατεῖν τὰ λοιπὰ τῷ ἵππῳ δοτέον πλήθει, ὃ καὶ αὐτὸ μέγαλφ κατὰ σὲ βασιλεῖ πάντως ἀκόλουθον· καὶ γὰρ οὐδ' ὑπὲρ τὴν χρεῖαν ἦσαν τῶν ἵππων. καίπερ πολλὰ τῶν Περσῶν ὄντα γεώργια ἴν' ἐς τὴν τῆς τρυφῆς ὕβριν ταῦτα κατακενώσωμεν, ἀλλὰ τοσαύταις 10 μυριάσι τῶν ἵππων μόλις πρὸς χρεῖαν ἐξήρκεσαν. σοὶ δ' ἐξόν καὶ ποιμένας καταθιοιῆσθαι καὶ ἀγέλας ἐλαύνειν καὶ τὰ λοιπὰ προστιθέναι, ἃ καὶ γῆν παριόντες οἰκείαν οἱ στρατιῶται νεανιεύονται, ἀλλὰ μικροῦ καὶ πεινῶντας ἐξάγεις τοὺς στρατιώτας καὶ σοὶ διαγογγύζοντας, οὐχ ὅτι κατὰ τοὺς Ἰσραηλίτας τῶν ἀναγκαίων ἐλείποντο, ἀλλ' ὅτι γε πολλῶν καὶ ὑπὲρ τὰ ἀναγ- 15 καῖα παρόντων αὐτοὶ κατατρυφᾷν ἐκωλύοντο. οὕτως ἐκήδου τῶν Βαρβάρων, οὕτως ἀφορητὶ τούτους ἤθελες (ὃ δὴ λέγεται) παρελθεῖν.

26. Πλὴν ἀλλὰ μέγα σοὶ κἀνταῦθα τῆς ὁδοῦ ταύτης τὸ πάρεργον. ὁρᾷς τὰ πρόβατα τῆς μάνδρας κυρίου, ὧν οἱ βαρεῖς λύκοι κατεκυρίευσαν, καὶ σποδοειδῆ μὲν ἦσαν καὶ ῥαντὰ καὶ ποικίλα καὶ ὅλως τὴν ποιμαν- 20 τικὴν Ἰακώβ τοῦ πατριάρχου φιλοτεκνίαν ἐμφαίνοντα, ταῖς γε μὴν τοῦ Λάβαν μάνδραις τέως ἐνεσηκάζοντο· καὶ σοὶ μὲν πάλαι τῶν τοιούτων προβάτων ἔμελεν, ἵνα μὴ τοῖς κακίστοις λύκοις ἐπαναφύρωνται· αὐτὰ δὲ σε τὸν ποιμένα τὸν μέγαν ἰδόντα μετὰ τῆς ποιμαντικῆς παροδεύ- 25 οντα βακτηρίας, ἦν σοὶ θεὸς αὐτὸς ἐνεχείρισε, τέως μέντοι τῶν τοῦ Δαυὶδ ἐκεῖνα βοῶσιν· “ἀπόδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἐπταπλασίως εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν· ἡμεῖς λαὸς σου καὶ πρόβατα νομῆς σου· καὶ πρόσσχες ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰσραήλ, ὁ ὁδηγῶν τὸν Ἰωσήφ ὥσει πρόβατον”. τέως δὲ καὶ τὴν τοῦ Ἰακώβ ζητοῦσι ποιμαντικὴν τὰ Ἰακώβ ἐπίσημα πρό- 30 βата καὶ τοὺς φύλακας κύνας ἐπιποθοῦσιν ἱκετικὸν προσβληχόμενα· μύ- θοις μὲν γὰρ ἐδόκει πάλαι καὶ ποιῶσι τοὺς λύκους κατασοφίζομένους τὰ πρόβατα καὶ ἀπελαύνουσιν οἱ λύκοι τοὺς κύνας καὶ ἐν ἡρεμίᾳ διασπαράτ-

3 (ὥς) προσθήκη ἡμετέρα. 4 βροῦχου] κ ὦ δ. βροῦχον. 12 καταθιοιῆσθαι] κ ὦ δ. καταθιοιῆσθαι. 19 τὰ πρόβατα — λύκοι] πρβλ. Πράξ. κ', 29. 21 φιλοτεκνίαν] κ ὦ δ. φιλοτεκνίας || Λάβαν μάνδραις] πρβλ. Γεν. κδ', 35. 26 Δαυὶδ] πρβλ. Ψαλμ. cη', 12—13. cθ', 2. 32 πρόβατα — κύνας] πρβλ. Αἰσώπ. μῦθ. 298 Halm.

24 μέγα.

25 ἐνεχείρισε.

27 πρόσσχες.

τουσί γε τὰ πρόβατα· τὸν δὲ μῦθον οἱ Πέρσαι τοῦτον ἤγαγον εἰς ἀλήθειαν
καὶ τοὺς πνευματικούς· κύνες, τοὺς ἀγρόπνους τῆς τῶν χριστιανῶν ποιμένης
φύλακας, ἐκ τῶν κατ' αὐτοὺς ποιμνίων κακομηχάνως ἐλάσαντες κατορχοῦν-
ται τῆς ἐρημίας καὶ τὰ Χριστοῦ σπαράττουσι πρόβατα. τότε μὲν οὖν τοῦ πυ-
5 ρός σοι τῆς εὐσεβείας αὐθις ἀνακαχλάσαντος καὶ ὑπερεκχεῖσθαι ζητοῦντος,
ἵνα τοὺς ἀσεβεῖς καταφάγηται, τέως μὲν ἐπέχεις τὰς φλόγας καὶ ζητῶν ἐπι-
τήδειον, πείθεις δὲ τοὺς Βαρβάρους χριστιανοὺς ἀνεῖναι τὰς βίας καὶ χώραν
σφίσι δοῦναι πλατεῖαν εἰς τὸ παρρησιάζεσθαι τὴν εὐσέβειαν καὶ τοὺς πνευ-
ματικούς· πολιοῦχους ἐκάστης δέξασθαι πόλεως. ἐδόκει ταῦτα καὶ νυμφοστο-
10 λεῖς τὰς Ἐκκλησίας· πάλιν θεοῦ καὶ φιλοκρινεῖς τοὺς νυμφίους, ἵνα μὴ τὰ
τῶν γάμων ὑβρίσωσι· καὶ χήρας γαμίζεις οὐ νέας, ὥς ἡ τοῦ ἀποστόλου θέ-
λει διάταξις, ἀλλ' ἐκ μακροῦ χηρευούσας καὶ τῶν νυμφίων τρυχομένας τοῖς
ἔρωσι. καὶ νῦν αἱ τῆς Ἐφῶς Ἐκκλησίαι πάλιν λευχειμονοῦσι, τῶν χηρικῶν
ἀμφίων ἀπεκδυσάμεναι τὴν σκοτόμαιναν, καὶ περιβάλλουσι τοὺς νυμφίους καὶ
15 ἄδουσι τοὺς ἐπιγαμίους καὶ τὰ τέκνα παραμυθοῦνται καὶ (πάν)τας αὐ-
(ται) ἔχουσι· πάλιν καὶ τῶν ἐπιγαμίων ἁσμάτων ὁ βασιλεὺς πάντως ὑπό-
θε(σις).

27. Ἄλλ' ὦ τοῦ τάχους τῶν ἐς αἰὲς δρόμων (καὶ) τῆς ἀπαύστου καὶ
φορᾶς καὶ κινήσεως· ὑπὲρ τὰς ἵππους Εὐμήλου καὶ οἱ ἵπποι σου καὶ οἱ δρό-
20 μοι σου καὶ τὸν πτερωτὸν ὑπερφαίνεις Περσέα, πλὴν ὅσον οὐκ εἰς αἰθέρα
θέλεις μετεωρίζεσθαι οὐδὲ πτερῶν προσθήκη τὸν ἄνθρωπον παραψεύδεσθαι,
ἀλλὰ φύσεως τάχει καὶ προθυμίᾳ γνώμης ὑπελαφρίζεσθαι. θᾶττον τις ἴδῃ
τὸν ἥλιον ἢ σε τοῦ δρόμου παυσάμενον· οὕτως αἰκίνητος εἶ, εἰ μὲν βούλοι-
τό τις λέγειν, ὥς αὐτὸς ἥλιος, εἰ δὲ τις αἰροῖτο, καὶ ὥς πάντων ὑπερῆρ-
25 μένος καὶ ἀληθῶς αἰθέριος ἢ ἐμπύριος· οὕτω γάρ που καὶ ὁ δαιμόνιος Ἀρι-
στοτέλης τὸ τοῦ αἰθέρος ἔτυμον παραδίδωσιν. ἄρτι γάρ ἐν καλῷ μένειν οὐ-
τω τὴν καθ' ἡμᾶς Ἀσίαν κατασπαζόμενος ταχὺς ἐπὶ τὰ Θρακικὰ πεδία
πάλιν ἀπέπτῃς καὶ τῆς Εὐρώπης ἔχει σε τὸ μεσαίτατον καὶ κειμένων σοι
καὶ ταῦτα τῶν ὅπλων ξύμπας ἐχθρὸς ὑπεκλίνετο καὶ κατατάττεις ἐν βραχεῖ
30 καὶ πόνων ἄτερ τὴν οἰκουμένην τὸ κατὰ πάντων κράτος ἀναδησάμενος. ὦ
πηλίκον ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ οἷόν μοι τὸν κύκλον ἐγύρωσας ἀφ' ἐνός που
τῶν τρόπων ὥς ἀπὸ κέντρου τείνας τὰ διαστήματα καὶ σύμπαν ἔθνος δια-

5 ζητοῦντος] κ ὠ δ. ζητοῦντας. 11 ἀποστ.—διάταξις] πρβλ. Τιμ. 1, ε', 11. 15 (πάν)τας
αὐ(ται)] τόποι διάτρητοι. 16/17 ὑπόθε(σις)] τριῶν στοιχ. διατρ. τόπος. 18 (καὶ)] συμπ.
τόπου διατρ. 19 Εὐμήλου] Kurtz (σὺν Ἰλ. Β 765), κ ὠ δ. εὐομήλου 25/26 Ἀριστοτέλης]
πρβλ. περὶ οὐρ. σ. 270^a 20—25. 29 ὑπεκλίνετο] κ ὠ δ. ὑποκλίνετο.

8 σφῆρι.

12 τριχομένας.

13 κ ὠ δ. λευχειμονοῦσι.

γράφας ἐσπέριον καὶ τέως εἰς βουλὴν περιαγαγὼν πάντας μίαν, ἵνα σοι πάν-
τες δουλεύωσιν. οὐκ εἶχες τάχα κέντρα ὁ κύκλος· οὐδὲ γὰρ ὄπλον ἐκίνη-
σας, ἀλλ' ἀφοφῆτι καὶ ἡρέμα πᾶσαν ἐσπέραν ἐδουλαγωγῆσας.

28. "Ω καινὸς κύκλος οὗτος, ὃν οὐ τετραγωνίζοντες ματαιοπονοῦσι Πε-
ρικλεῖς καὶ Ἀντιφῶντες καὶ Βρύσωνες· ἔχει γάρ, ἔχει πάντως καὶ τὸ τετρά- 5
γωνον, ὅσον καὶ φύγων πάμπαν ἔστιν ἀνώτερον. ἢ πῶς οὐ λίαν ἐπαινέτον,
ἂν ἐγὼ μὲν ἐδόκουν ὅτι σοι θήρας μέλει μόνον, σὺ δὲ καὶ τῶν ἐθνῶν ἐκυ-
ρίευες, ἂν ἐγὼ μὲν πάταγον ὀπλων καὶ ἀκοντίων δοῦπον ἀνέμενον, ἔν' ἐν-
νοοίμην οὕτω καὶ πόλεμον, σὺ (δὲ) τῇ φήμῃ μόνη καταπλήττων εἶχες τὰ 10
ἔθνη χειρούμενος; οἱ μὲν γάρ σοι πυκνὰ περὶ τῆς εἰρήνης ἄλλοθεν ἄλλος
ἦχον διαπρεσβεύοντες καὶ δουλείαν ὁμολογοῦντες καὶ σου τὸν ἔλεον ἐκκαλού-
μενοι, οἱ δὲ σοι καὶ ὡς ἡδικοημένοι περὶ τὴν ἀρχὴν προσίαισι καὶ κατηγο-
ροῦσι μὲν τῶν ἡδικοημάτων καὶ προκαλοῦνται σου τὴν ῥάβδον ἐπὶ τοὺς ἀμαρ-
τόντας τὴν σωφρονίστριαν· σὺ δὲ διαιτᾷς αὐτοῖς τὰς δίκας πανσόφως καὶ
τοὺς τῶν βαρβαρικῶν φρονημάτων ὄχθους διαλαεαίνεις καὶ τὰ περὶ τὴν ἀρ- 15
χὴν αὐτοῖς κατατάττεις νομοθετήσας τὸ ἀστασίαστον ἢ καὶ ὡς οἰκέταις δε-
σπότης ἐγκελεύμενος ἀρχικώτερον, ἵνα σοι μὴ τὴν ἀριστουργὸν χεῖρα μό-
νον εἶδεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν γλῶτταν μάθῃσι τὴν ἐμπύριον, μηδὲ βασιλέα σε
μόνον γενναῖον, ἀλλὰ γε καὶ σοφὸν γνωρίσωσιν αὐτοκράτορα, μηδὲ στρατη-
γὸν δεξιὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δικαστὴν ἀκριβέστατον. 20

29. Ἄλλ' ὦ ρεῦμα σοφίας, ὦ ποταμὸς ἀνυπόστατος· μόνον ἐπεμνή-
σθην ταῦτα καὶ περικλύζομαι, μόνον εἰς νοῦν ἐβαλόμην καὶ παρασύρουσί με
τὰ ρεύματα. ἐπίστασθε οἱ τὸν ποταμὸν περιπλέοντες τοῦτον καὶ τῶν ναμά-
των πίνοντες ἀφθονώτερον· ἐπίστασθε τὴν τοῦ βασιλέως σοφίαν οἱ τὸν περὶ
αὐτὸν συμπληροῦντες κύκλον καὶ τῆς ἡδίστης γλώττης κατεμφορούμενοι, πῶς 25
μὲν περὶ τὰς διαλέξεις ὑπὲρ τοὺς πάλαι Σέξτους καὶ Πύρρωνας (πλουτεῖ δὲ
οἱ τὴν πειθανάγκην ὁ λόγος), ὑπὲρ τοὺς ἐκ τοῦ Περιπάτου καὶ τῆς Στοᾶς,
καὶ πῶς τὸ παρατυχὸν ἅπαν ποιεῖται· λαμπρὰν φιλοσοφίας ὑπόθεσιν, ἂν
ψυχῆς ἐπιμνησθῇ, πρῶτα μὲν τὰ Φαίδωνος ἀνακινῶν καὶ Καλλίου καὶ ὅσα
οἱ περὶ Σωκράτην περὶ ψυχῆς καὶ τάχα τοῦ διεξέρχονται, εἶτα δὲ καταλήγων 30
ἐς Μωσέως καὶ τὸ θεοῦ δοξάζων ἐμφύσημα καὶ ἀναβαίνων μὲν εἰς οὐρανὸν
μετὰ τοῦ πάλαι κύκλου τῶν φιλοσόφων καὶ διαβαίνων τὰς ζώνας καὶ περι-

6 ὅσον] κ ὦ δ. ὅσω.

8/9 ἐννοοίμην] Kurtz, κ ὦ δ. ἐννοοίμην.

9 (δὲ)] τόπος διάτρ.

7 ἦχον] κ ὦ δ. ἦ καὶ.

13/14 ἀμαρτόντας] οὕτως ἐν τῷ κώδ. ἴσως ἀπὸ τῆς Ὁμήρου Ἰλ. (Ψ 857)
καὶ Αἰσχύλου μετοχῆς ἀμαρτῶν (Ἰκέτ. 915. Ἀγαμ. 213).

8 πάταγον.

13 κ ὦ δ. ἡδικοημάτων.

26 σέξτους.

27 πειθανάγκην.

θέων τοὺς ἄξονας, ἀλλὰ δὴ καὶ μετὰ τῶν καθ' ἡμᾶς φιλοσόφων τοῦτον δια-
 σκεπτόμενος καὶ θεοῦ τιθέμενος ποίημα. γέμει δὲ οἱ τὰ πάντα τῶν θείων
 λόγων καὶ τῶν θειοτέρων δογμάτων καὶ τὸ δικαστικὸν βῆμα καὶ ἡ τράπεζα
 καὶ ἡ κλίνη καὶ καιρὸς ἅπας καὶ ζωὴ ξύμπασα· καὶ πολυπραγμονεῖ τῆς ἐν
 5 Εὐαγγελίοις σοφίας τὰ μυστικώτερα καὶ κρυφιοδέστερα καὶ ἐπὶ γλώττης αὐ-
 τῷ τὰ καινὰ τοῦ θεοῦ Παύλου νοήματα καὶ φθάνει τοὺς περὶ λόγους αἰεὶ στρε-
 φομένους λύων αὐτὸς τὸ ἄπορον εὐστοχώτερον καὶ ἀπαυγάζει τὴν ἐγκεκρυμ-
 μένην τούτοις σοφίαν καὶ γίνεται κατὰ τοῦτο τὸ μέρος εὐεργετῶν τὸ ὑπὲρ
 κοινόν. ὦ βασιλέως καὶ ψυχῆς κηδομένου καὶ χειρὶ μαχομένου καὶ πληττο-
 10 μένου τοὺς πόδας καὶ τῇ γλώττῃ σοφίζοντος, (διὰ) πάσης τῆς διαρτίας τοὺς
 ὑπηκόους ὀλβίζοντος.

30. Ἀλλὰ τί μοι κα — — — — — πολέμους ἀνανοῇ καὶ
 πάλιν; μὴ βαρβάρων ἐμνήσθης καὶ διασκέπτῃ τὴν συμβολὴν καὶ τὴν ἐκδρο-
 μὴν κατὰ (νοῦν) βάλλεις καὶ φαντάζῃ τὴν συμπλοκὴν; ποῖ ποτε ἄρα γε προ-
 15 βήσῃ; τί δέ σοι πέρας ἔσται τῶν δρόμων; ἢ καὶ ὑψοῦ θέλεις ἀνερρεϊφθῆναι,
 ἵνα μὴ ὀφθαλμούς τις αἶρειν ἔχῃ πρὸς σε, μηδ' ἵκταρ (ὃ φασι) βάλλειν δύ-
 ναιτο, μικρὸν ὅσον καὶ τὰ πάντα κατεργασάμενον; ἐπιλείψει σε τὸ ἔργον, ὦ
 βασιλεῦ, καὶ ὁ πόλεμος καὶ ἐν εἰρήνῃ βαθείᾳ καθίσεις πᾶσαν ἐλὼν τὴν ὑφ-
 ἡλίον, πράγματά τε σχοῖεν οἱ σιδηρεῖς καὶ οἱ χαλκεῖς, οἱ περὶ τοὺς ῥαιστῆ-
 20 ρας ἔχουσι καὶ τοὺς ἄκμονας, (τοῦτ' ἐκεῖνο τὸ τοῦ προφήτου) εἰς ὀρεπάνας
 τὰ ὄπλα μεταχαλκεύοντες καὶ μεταποιῶντες τὰς ζιβύνας εἰς ἄροτρα. τί γὰρ
 δεῖ καὶ ὄπλων, ὅταν οὐ πάρεισι πόλεμοι; τί δὲ καὶ δεῖ καὶ πολέμων, ὅταν
 οὐδεὶς ὁ μαχόμενος; εἶεν, ἀλλ' ἐπὶ τούτοις οὐδὲ κομπάζεις, οὐδὲ τὸ τηλικούτον
 τῆς μοναρχίας χρῆμα τὸ σὸν ἐτύφωσε φρόνημα. Βαρβάρων ταῦτα καὶ Μα-
 25 κεδόων· αἰνίττομαί σοι τὸν Φίλιππον, δὲ πολλοῦ ἂν ἄξιος ἦν, ἐὰν ἐπὶ πολ-
 λοῖς καὶ γενναίοις ἐμεγαλαύχει τοῖς κατορθώμασι, νῦν δὲ ἀλλὰ μίαν τὴν ἐν
 Χαιρωνείᾳ κατ' Ἀθηναίων μάχην κρατήσας καὶ τῷ τροπαίῳ καταστρατηγη-
 θείς ἔξω γέγονεν ἑαυτοῦ καὶ οὐκέτι γε εἶναι ἄνθρωπος ὤετο. ἀμέλει τοι καὶ
 παῖδα ἑαυτῷ ἐπιστήσας ἐκάστης ἔω ἐπιλέγειν ἐκέλευε· " Φίλιππε, φρόνει
 30 θνητὸς ὢν ", καὶ οὕτως ἐσωφρονίζετο ἀτεχνῶς οὕτως φάναι παιδαγωγούμε-

10 τὸ σοφίζοντος ἄρχεται ἀπο τοῦ φ. 106α, τὸ δὲ μετὰ τὴν συλλαβὴν κα τόπος ἐφθαρ-
 μένος 20—22 στοιχείων, ὧν τὸ κείμενον ἐκ συγκολλήσεως ἀποτετύπεται ἀντιστρόφως ἐπὶ τοῦ φ. 105β.
 νῦν δ' ὅμως ἐμοὶ δυσανάγνωστον || (διὰ) συμπλ. τόπου διατρ. τριῶν στοιχ. 14 (νοῦν) συμπλῆ-
 ρωσις τύπου 4 στοιχ. διατρήτου, ὧν τοῦ πρώτου, τοῦ ν, τὸ εὐθὺ σκέλος διακρίνεται || γε | καὶ ὦ δ.
 τι. 15 πέρας] καὶ ὦ δ. τέρας || ἀνερρεϊφθῆναι Kurtz, καὶ ὦ δ. ἀναρρεϊφθῆναι. 16 ἵκταρ—βάλλειν]
 πρβλ. Αἰσχύλου Εὐμ. 998. 18/19 ὑφ' ἡλίον] καὶ ὦ δ. ὑφ' ἡλίον. 19 οἱ] καὶ ὦ δ. οἱ. 20 προ-
 φήτου] πρβλ. Ἡσ. β'. 4.

νος· “ Ἐπὶ τίνι καταστέλλεις τὸν τύφον, Φίλιππε; ἐπὶ τίνι δέδicias; μὴ λά-
θοιο σεαυτοῦ καὶ νομίσεις μένειν ἀθάνατος, ὅτι τοῖς Ἀθηναίοις πονήρως
ἔχουσι καὶ ἄρρώστως καὶ γνώ(μ)η δεινοῦ σοφιστοῦ μάλλον ἢ ῥώμη καὶ θάρ-
σει κατὰ σοῦ κινηθεῖσι γέγονας δυσαντίβλεπτος. ἀλλ’ ὁ ἐμὸς βασιλεὺς πά-
λαι μὲν ἔχει τὰ σὰ καὶ ὅσα ἐν μέρει παιδιᾶς αὐτοῖς κέχρηται, ἔχει δέ σοι 5
καὶ τὰ τοῦ σοῦ παιδὸς Ἀλεξάνδρου, ὃς ὅλοις ὑπερβέβη(κε) μέτροις τὰ σὰ,
προσελάβετο δὲ καὶ ὅσα οὐδ’ ὄναρ ὑμῖν ἐφαντάσθησαν. τί γὰρ ὑμῖν τῶν ὑπὲρ
τὸν Ἴόνιον ὑπὸ χειρὸς ἦλθε; τί δὲ τῶν ἀνὰ Λιβύην; καὶ ὅμως οἶδε μετριο-
φρονεῖν εἴπερ τις τῶν πώποτε βασιλέων. καὶ ὁ μνήμων ἀπέστη παῖς ”.

31. Ἀλλ’ ἐπὶ τούτοις αὐτοῖς (ὦ δίκη καὶ νόμοι καὶ ἀρετὴ βασιλέως) 10
ζητῶ καὶ τὸν σχύμνον ἰδεῖν τῷ λέοντι παρασκαίροντα· ζηλοτυπῶ καὶ τὸν κα-
λὸν ἀετὸν ἔχειν καὶ τὸν ἀετιδέα προσιπτάμενον· ἀλλ’ οἴεσθε λέοντός μοι μέ-
λον εἶναι καὶ ἀετοῦ; ἄρρενα παῖδα τοῦ βασιλέως ζ(ή)τει, ὅξυν ἀπὸ τοῦ τα-
χέος οὕτω καὶ ἀπὸ τοῦ γενναίου γεννάδα, διάδοχον τοῦ τοσοῦτου κράτους,
εἰκόνα τῶν ἀρετῶν τῶν τοσοῦτων. μὴ μοι μέλλε περὶ τὸν γάμον, ὦ βασιλεῦ· 15
κοινὸς ἐγὼ σοι πρέσβυς τῆς οἰκουμένης ὕλης παρίσταμαι· παγκόσμιόν σοι
τοῦτον τὸν ἱκετήριον ὑπὲρ κοινῆς εὐεργεσίας προβάλλομαι. ἄγε μοι τὴν βα-
σιλίδα, γίνου νυμφίος, ἐγὼ σκευάσομαι τὸν ἐπιθαλάμιον· τίχτε μοι τὸν βασι-
λέα, ἐγὼ σοι καὶ τῶν γενεθλίων λόγων ἐπιμελήσομαι. τάχα μὲν οὖν ὁ παῖς
αὐξηθεὶς σοί, καὶ τὰ ὑπερφυῆ σου βλέπων ἀνδραγαθήματα ἐκεῖνο τοῦτο τοῦ 20
Ἀλεξάνδρου πείσεται τε καὶ φθέγγεται· ἀνιάσεται μὲν ὡς εἰκός, ἐρεῖ δὲ πρὸς
τοὺς ἡλικίας· “ πάντα προλήψεται ὁ πατήρ, ἐμοὶ δ’ οὐδὲν ἀπολείψεται μέγα
καὶ λαμπρὸν ἔργον μεθ’ ὑμῶν ἐπιδείξασθαι ”. κλαύσονται δὲ πικρὸν καὶ οἱ
Βάρβαροι καὶ τοὺς μυθικοὺς βατράχους τάχα μιμήσονται· ὥσπερ ἐκεῖνοι γο-
ερὸν ἀνωδύραντο μέλλειν ἥδη τεκεῖν ἀκηχοῦτες τὸν ἥλιον, ὃς καὶ δίχα τῶν 25
παιδῶν καλῶς αὐτοῖς τὰ τενάγη καὶ τὰς λίμνας κατέφρυγεν, οὕτω δὴ μόνον
ἐπὶ τῶν ὕπλων βλέποντες ἔστεξαν. ἀλλ’ ἐμοὶ Βαρβάρων μὲν οὐτι μέλον, ὑπὸ
πλειόνων τῶν ἡλίων καταφρυγέσθωσαν, τῷ δὲ σῷ παιδί καὶ ἡμετέρῳ μετὰ
σὲ βασιλεῖ ἀρκέσει πρὸς παραμυθίαν τὸ τοῦ πατρὸς μόνον φέρειν τὰ δευ-
τερεῖα τοὺς λοιποὺς τῶν βασιλέων ὑπερελαύνοντι. 30

32. Ταυτὶ μὲν οὖν οὕτως εἶη καὶ ἀποτεχοὶς ἡμῖν καὶ χρίσεις τὸν βα-
σιλέα καὶ εἰκόνα λίποις τῶν ἀρετῶν σου χαρίεσσαν, ὁ δ’ ἐμὸς οὗτος λόγος,
εἰ καὶ αὐχμηρὸς παρέστηκέ σοι καὶ ἀκαλλῆς, μὴ δισκευασμένος πρὸς τὸ

12 ἀετιδέα] κ ὦ δ, ἀετιδῆν.

13 ζ(ή)τει) συμπλ. Kurtz.

16 πρέσβυς.

ἄβρότερον μηδὲ λαμπρὸν ἀπὸ τοῦ τῆς σοφίας λειμῶνος ἐξηρτυμένος τὸν στέφανον, καὶ ὑποπτῆσιν ἔδει μάλιστα τοῦτον βασιλεῖ λαμπροτάτῳ
. γχρ. . . . οὕτω προσιόντα καὶ ὡς εἰπεῖν ἀστεφάνωτον, ἀλλὰ παρρησιάζε(ται) σοι καὶ τοῦτο. <διὸ καὶ> ἡμῖν, ὦ βασιλεῦ, ἄνες τὸ σὸν βῆμα
5 καὶ ἀναπέτασον ἡμῖν τὰ βασίλεια, δὸς χώραν τοῦ λέγειν ἀμίσθῳ ῥήτορι, μὴ ἀποκλείσης γλῶσσαν εὐγνώμονα· ἕως ἐπιστοιβάζεις τὰ τρόπαια, προστίθει καὶ τοὺς συγγράφοντας· ἕως οὐ λήγεις τροπαιουχῶν, μηδ' ἀποπέμπῃ τοὺς ῥήτορας. ἔχεις σὺ χεῖρας, ἔχομεν καὶ ἡμεῖς γλῶτταν· θέλεις αὐτὸς ἀριστεύειν, ζητοῦσι καὶ οἱ ῥήτορες φθέγγεσθαι. πρόσθε καὶ ἡμᾶς τῷ περὶ σὲ τοῦ-
10 τῷ κύκλῳ, τοὺς καὶ πρὸ τῆς προσθήκης ἀνακηρύττοντας. καὶ προστεθείης μοι καὶ σύ, βασιλεῦ, τῷ περὶ τὸν ἄνω βασιλέα συντάγματι μετὰ τὴν ὧδε πολυχρόνιον βίωσιν.

3/4 τόπος εἰκοσί που στοιχείων ἐφθαρμένος ὑφ' ὕδατος καὶ προστριβῆς || παρρησιάζε(ται) — <διὸ καὶ>] συμπληρώσεις τύπων διατρήτων.

Δ'.

ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΤΟΡΝΙΚΗ ΕΜΜΕΤΡΑ.

1.

(Ὡδὴ ἀνεπίγραφος τῷ αὐτοκράτορι Ἰσαακίῳ τῷ Ἀγγέλῳ).

Μουσῶν χορός, συνέλθωμεν, συστήσωμεν χορείαν·
σαλπίσσωμεν, σκιρτήσωμεν, ὁμοῦ συνευφρανθῶμεν,
ἐξ Ἑλικῶνος δράμωμεν εἰς Βύζαντος τὴν πόλιν·
ἰδοὺ γὰρ ἄρχει βασιλεὺς τῆς νέας ταύτης Ῥώμης
5 ὁ παρ' ἡμῖν μουσουργηθεὶς ἐκ βρεφικῶν σπαργάνων
καὶ πρὸς τὸν Ἄρην ἐκδοθεὶς μετὰ τὴν μουσουργίαν,
πρὸς Ἄρην πολεμόκλονον, πρὸς Ἄρην ἀνδροκτόνον,
ἀνδροκτανσίαις χαίροντα βαρβάρων ἀλλοιθρόων.
χαρᾶς φορμίσωμεν ὥδῃν ἐκ μουσικῶν ὀργάνων
10 καὶ μέλος ᾄσωμεν τερπνὸν αἱ Μοῦσαι κατὰ τέχνην
ἴδιον μέτρον εὐρυθμον ἐκάστη προσφωνοῦσα.
σκιρτήσωμεν, χορεύσωμεν, αἰνέσωμεν ἐμμούσως
τὸν μέγαν Ἰσαάκιον, τὸν αὐτοκρατοροῦντα,
οὗ θέαν, ἦθος, πρόσωπον, ὁμμάτων διττῶν κόρας,
15 τὰς τοῦ νοός, τὰς τῶν ἐκτός, τοὺς τρόπους, τὰς αἰσθήσεις,
τοὺς πολυτρόπους ἐλιγμούς, τοῦ βίου τὰς αἰσθήσεις
καὶ πᾶν ψυχῆς τὸ κίνημα, τῶν ἔργων τὰς ὁρέξεις
εἰς κάλλος ἀπεξέσαμεν, εἰς πράξεις ἐναρέτους,
εἰς ἔργον ἅπαν ἡθικόν, εἰς ἀριστοπραξίαν
20 καλλίστοις τιθηνήσασαι μαστοῖς λογοσταλάχτοις·

1 Κώδ. φ. 122β—127β.

6 x ὦ δ. μουσουργίαν.

- ὃν Ἄρης εὔρεν ἔμμουσον, ἄνδρα στεῖρόν ἐν λόγοις,
ἀνδρεῖον, ἀκατάπληκτον, γενναῖον ἐν φρονήσει
κ(α)ὶ πᾶσιν ἀριστόβουλον ἀνδράσι βουλευφόροις
καὶ περιδέξιον εὐθύς πρὸς συμπλοχὰς πολέμων
25 αὐτὸν ἀπετορνώσατο καὶ πρὸς τὰς παρατάξεις,
πρὸς μάχας ἀπαράμιλλον, ἀδάμαντα πρὸς πόνους
καὶ πρὸς βαρβάρους ἐμβριθῇ, πραῦν τοῖς ὑπηκόοις.
ἄρχε δὴ πρώτη τῶν Μουσῶν τοῦ μέλους, Καλλιόπη.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ

ΗΡΩΙΚΑ.

- Οὐποτε τοῖον ἐπήρατον ἀγλαὸν ἔδρακον ἄνδρα
30 χαρίτεσσι κεκασμένον ἐν δ' ἀρεταῖς περίοπτον,
χρύσειον αὐτομέδοντα, εὐχρουν, ἀγλαόμορφον,
ξανθοκάρηνον, χρυσεοβόστρυχον, λαμπετόωντα,
οὐρανοφοίτην ἥελιον, γλυκὺ μειδιῶντα,
γηθόσουνον, χαρίεντα, γλυκυφραδέα, μελίγηρυν,
35 ὥς τόνδ' ἀγγελεπώνυμον Ἰσαάκιον ἄνακτα.
τῷ δ' ἐς ὅλους φίλεον λυκάβαντας συμβιοτεύειν,
ὥς σοφίην Μουσῶν ἀγαθαῖς χάρισι πυκάσαντα
καὶ τ' Ἄρης ἄγαλμα καὶ Ἑρμοῦ κόσμον ἐόντα.
τόνδ' ἐγὼ οὐ θανέειν περ ἐέλδομαι ἥματα πάντα
40 ὥς σοφίης ἴδριν, πτολέμοιό τε ὀκρυδέντος,
τόξων θ' ἵπποσύνης τε φίλης τ' ἀκόρητον Ἐνουῶς.
ἦνεσε Πάριν Ὀμηρος ἰδὲ ξανθὸν Μενέλαον
κάλλεος εἵνεκα τερπνοῦ μορφῆς τ' ἀγλαΐεσσης,
Νέστορά τ' ἐκθειάσατο εἵνεκα κλυταγορίας,
45 ἀγάδρομόν τ' Ἀχιλλέα ἠδ' ἀγαθὸν Διομήδην
ὥς πρηστῆρας ἀντιβίοισιν ἀγάσατο πολλά.
ὥς γὰρ ἐγὼν ἀγόρευον Ὀμήρῳ ἠδ' ἐπέτελλον,
τὸν δ' ἀπορῶ, μὰ τὸν ὄμνυμ' ἐνὶ στιχόεσσι τε μέτροις
τέχνη ῥητροσύνης, θεσμοῖσί τε φιλοσοφίης
50 ἀξίως θηεόμεναι ἢ μιν ὕμναγορῆσαι·
τῷ γὰρ ὅπασσεν ἅπαντα θεός... ἅπλετ' ἀγαθὰ,

21 στερόν. 23 <κα>ὶ συμπλ. τόπου διατρ. 43 ἀγλαΐεσσης] Kurtz, κ ὦ δ. ἀγλαέσσης.

51 μεταξύ τῶν θεός ἅπλετ' ὁ Kurtz δείκνυσιν ἔλλειμμα.

σωφροσύνην ἰδὲ σύνεσιν ἀνδρείαν τε θέμιν τε,
δῆνεα ῥητροσύνης, σοφίην ἅμα γραμματικὴν τε.

ΚΛΕΙΩ

ἐλεγεία, ἣτις εὗρεν ἱστορίαν.

55	Βάζεις νητρεκέως,
πότνια Καλλιόπη,
ἢ Κλειῶ δέ τ' ἐγὼ
τοῖσδ' ἐπιμαρτύρομαι·
οὐδὲ γὰρ ἡμετέροις
ὄμμασιν εἰσέδρακον	80	χιόνεόν τε δέμας,
τῷ συγχρινόμενα
μάργαρα λειπόμενα.
ὄρθιος, εὐμήκης,
εὐσφυρος ἐκτελέθει·
χρύσεος ἀμφὶ κάρη,
60	ἀνέρα καζόμενον
τοσσαταίαις χάρισι.
δεξιὸς ἔστιν ἰδρις
ἡμετέρης σοφίης,
τῇ δ' ἐπὶ καὶ πτολέμου	85	ξανθός, εὐπλόκαμος,
πραῦς ἀκουόμεναι,
ἠδυβάας τε φάναι.
τοῖον ἀπ' ἀρχεγόνων
οὔποι' ἴδον μερόπων.
65	ἔσχε δαημοσύνην·
θούριος, ὀμβριμόχειρ,
στήμεναι ἀντιμάχοισι,
Ἄρηός τε πάϊς
κάρτα μυριονίκης.	90	ἱστορίην εὗρον
καὶ παρέδωκα βροτοῖς,
ἱστορέωσιν ὅπως
ἡϊθέους μέροπας·
ἱστορίῃ δ' οὐπω
70	πάμμεγας οὗτος ἀνὴρ
ἐν μεγαλοφροσύνῃ.
σὺν μεγαλοφροσύνῃ
κτήσατο γηθοσύνην
καὶ τ' ἀγαθωσύνην	95	τοῖον ἔλαβε καλόν·
ἀλλὰ μιν ἱστορέσω
χάρισι καζόμενον,
θάμβος ἔχων· ὅπως
ὀψιγόνοι μέροπες.
75	ἦλιθ' ἀπειρεσίην·
ταῖς δ' ἐπὶ καὶ εἵδους
εὖρατο καλλοσύνην.
κάλλος ἔχει ῥοδόεν,	100	ἄδ' ἐγὼ ἢ Κλειῶ
τάδ' ἐλεγεία ἔπη,
σὺ δ' ἴθι, Θάλεια,
κόσμον ἄδουσ' ἕτερον.

ΘΑΛΕΙΑ

ἡμίαμβα, ἣτις εὗρε φυτουργίαν.

105	Καλῶν τόσων προσόντων,
τίνα πρὸ πάντων ἄσω;
τί δεύτερον θειάσω,
75 ἔπι] Kurtz, x ὦ δ. ἔπω; | | τί δ' αἰνέσω πύματον;
νοὸς σταθιρότητα,
στερέμνιον φρόνημα,
67 ἀντιμάχοις Kurtz, x ὦ δ. ἀντιμάχοισι. 100 ἐγὼ] ἀγῶ. |
|-----|---|--|---|

110 βουλῆς λόγον καίριον,
κόσμον σαοφροσύνης,
χειρὸς σθένης τοσοῦτον,
στόματος εὐφράδειαν,
χεῦμα λόγου πολυῤῥουν,
115 πυρίπνοόν τε γλῶσσαν
πυρὸς μένεος πνείουσαν,
γλυκὸ μέλι στάζουσιν
ὑπέρτερον μέλιτος
Ὑμηττόθεν ῥέοντος,
120 ἦ στιλπνότητα κάλλους,
εὐκοσμίαν προσώπου,
ἰλαρὰν ὄμματος θέαν,
ὄρθιον ἡλικίαν,
βάδισμα σεμνότατον
125 καὶ ἦθος ἡδύτατον·
πῶς αἰνέσαι δυνηθῶ
τὸν ἐν τόσαις ἀγαθαῖς
ἔστεμμένον χάρισιν;
ὥς κλυτὸν ἐν ταῖς βουλαῖς,
130 ὥς στερρόν ἐν μάχαισιν,
ὥς ἀκαταγώνιστον,
ὥς — — — —,
ὥς βαρβάρων ὄλεθρον,
ὥς ἱππότην δεξιόν,
135 ὥς ἔγχος ἀγκοινοῦντα,
ὥς ἐν σπάθῃ σθένοντα,
ὥς τόξα τιταίνοντα,
νικῶντα κατάκρας τε
τὸν Ὀμήρου Πάνδαρον
140 καὶ τὸν Τελαμώνιον
Τεῦκρον ὑπερβαίνοντα;
ὦ κάλλος ἀνίκητον,
ὦ χαρίτων ἄβυσσος,
ἀγαθότητος πηγή,

145 εὐεργετημάτων τε·
ὦ βαρβάρων φλόγισμα,
Ῥώμης Νέας δρόσος τε.
ἐκπλήττομαι τοῦ κάλλους,
ὑπεράγαμαι καλῶν,
150 τῶν ἀπλέτων τ' ἀγαθῶν,
ὧν περ κατακώχιμος
ἔστιν Ἰσαάκιος
Ῥώμης Νέας βασιλεὺς,
τῶν Ἀγγέλων βλάστημα.
ἐγὼ Θάλεια Μοῦσα
155 φυτουργίαν εὐροῦσα,
φυτηκόμοις τε δοῦσα,
τῶν ἀνθέων ἄρχουσα,
τοὺς ἀγαθοὺς ποθοῦσα,
τοῖς δεξιόις χαίρουσα,
160 πάντας καλοὺς φιλοῦσα,
τοὺς βελτίους στέργουσα,
τούτων ὅταν τῶν καλῶν
δυσμῆν βίου σχοίῃ τις,
ὅταν μόρον λάβῃ τις,
165 ὅταν νέκυς γέννηται,
γαίῃ δ' ὅταν καλυφθῇ,
ἀντὶ νέκυος φυτὸν
θάλλειν ἀναδίδωμι,
μήπως ἀποκρύπτηται
170 λήθῃ τε μὴ διδῶται
τὸ καλὸν . . . κτίσιος.
ὄρα τὸν Ὑάκινθον,
τὴν Ἰώ, τὴν Πλάτανον,
τὴν παρθένον Δάφνην τε,
175 τοῦτ' αὐτὸ καὶ βέλτιον.
μετὰ δὲ μακραιώνα,
μετὰ πολυχρόνιον
εὐτυχέα βίωσιν,

129 κλυτὸν] κ ὦ δ. κλιτὸν.

132 ὥς] στίχος ἀτελής, τοῦ τόπου αὐτοῦ κενοῦ ἀφελέντος.

171 καλὸν . . . κτίσιος] Kurtz, κ ὦ δ. ἐκτίσιος.

μετὰ τρόπαι' ἄπειρα,
180 μετ' ἀπλέτους νίκας τε,
μετὰ δὲ βαθύτατον
μετὰ πῖον γῆράς τε,
ἄργυρέην τρίχα τε,
ὅτε φθάσει πρὸς δυσμὰς
185 ὁ λαμπρὸς ἡέλιος,
ὁ φωσφόρος κτίσιος·
τοῦτ' αὐτὸ καὶ βέλτιον

Μοῦσα δράσω Θάλεια
καὶ φυτὸν ἀειθαλές,
190 καλὸν φερώνυμόν τε,
ἐν ἀνθεσιν ἀστράπτων,
εὐωδίας ἔμμεστον
καὶ τερπνὸν εἰς ὄρασιν
ἀναθάλαι λειμῶσι
195 τερπνοῖς παρασκευάσω.

ΕΥΤΕΡΠΗ

ἀνακρεόντεια, (ἥτις εὖρεν) ὄργανα μουσικά.

Ἔκαμες, πότνα Θάλεια,
ἐπέεσσιν ἡμιάμβοις
γλυκεράν ὅπα λαλεῦσα,
ἔκαμες τόσα μογεῦσα.
200 ἔασόν με τὴν Εὐτέρπην
σέο κατόπιν λιγαίνειν,
δονάκων ὅπως εὐτρήτων
ἄπο κροῦμά τι φορμίσω,
λιγυρὸν μέλος τ' ἐπάσω.
205 ἀδὺ γὰρ ἐγὼ συρίσδω,
τὸ μέτρον τ' Ἀνακρέοντος
ἐς ὕμνους ἀνάκτος ἄσω
μερόπων γῆς Αὐσονίης.

Ἀνακλώμενοι.

Ἐθνοκράτους βασιλεῖς, κλίνετε γόνυ
210 βασιλῆι μεγάλῳ, κρέσσονι πάντων.

Χαρίτων ταμεῖον ἔστιν,
ἀρετὰς ἔχει τε πάσας,
κρατερὸς μένει πρὸ πάντων,
θεοεῖκελος τὰ πάντα·

ΕΥΤΕΡΠΗ. ἀνακρεόντεια] κ ὦ δ. Ἐυτέρπη ἀνακρεόντ(ια) || (ἥτις εὖρεν)] προσθ. ἡμετ. ἶδε ἔμ-
προσθεν τὴν ἐπιγραφὴν Θαλείας. 200 Εὐτέρπην] κ ὦ δ. εὐτέρπην· καὶ ἀνωτέρω ἐν τῇ ἐπιγραφῇ
Εὐτέρπην. 203 ἀπο κροῦμά] κ ὦ δ. ἀποκροῦμα. 209 κλίνετε κ ὦ δ. κλίνατα.

- 215 νεότητός ἐστιν ἄνθος,
ἐρατὸν φέρει τὸ κάλλος,
πολυήρατον τὸ ἦθος,
ἀκάμας, ἄτροτος πάνυ,
ἀκατάσχετός τ' ἐν μάχαις,
220 πολέμου κόρον δ' οὐ κτᾶται.

Κουκούλιοι.

Καὶ ναέται πόλεως, ἔλθετε πάλιν
καὶ χρυσέους στεφάνους πλέξτε τούτῳ.

- ἐλατῆρ ὅτι βαρβάρων,
ὑπερηφάνων — — —,
225 φονικῶν τόσων ἐφάνη,
κύνας οὕτως ὡς λυττῶντας
σοβέων λίθων βολαῖσι,
στιβαράν τε σείων ῥάβδον
νεαρᾶς μάκρυνε Ῥώμης,
230 ἀμετέτρων πόνων ἐράων,
πολεμεῖν ἄληκτα στέργων
διὰ τὸν πόθον, δι' οἶκτον
μέγαν, ὃν τρέφει πρὸς στίφος
μερόπων ἅπαν ὑπεῖχον.

Ἀνακλώμενοι.

- 235 Τί μάτην, ἀλλόφυλα βάρβαρα ἔθνη,
κύνες ὡς ὑλάετε; φρίζατε πάντα
στερεὸν φέρει γὰρ ἔγχος,
κλονέει βάρβαρα φῶλα,
ἔθνεα ξίφει δαμάζει,
240 τὰ βέλεμνα μακρὰ βάλλει.
ὁ πρὸς ὃν βέλος δὲ πέμψει,
μέλεος φέρει τὴν τύχην,
ἄθλιος δ' ὅς ἀντιμάχων
κατέναντι τούτου σταίη·

218 ἄτροτος] κὼδ. ἄτροτος.
ἄγραφος.

224 μετὰ τὸ ὑπερηφάνων τόπος οὕτω κενός καὶ
226 κύνας οὕτως Kurtz, κὼδ. κύνοις ὡσπερ.

245 κραδίην μέσσην γὰρ βάλλει,
(νῦν) δ' ὑπάτων τὰ κοῖλα
δολιχῶ ξίφει τιτρώσκει.

Κουκούλιοι.

Τέρπομαι, οἷς ἀγαθοῖς βέβριθεν ἄναξ·
τέρπομαι, ἀλλ' ὕμνεειν οὐ δεδύνημαι·

250 ἀγαθοῖς βρίθει γὰρ τόσσοις,
ὁπόσοις ἄμετρα μέτρα.
ὕμνεειν θέλουσα τοίνυν
πρότερον τίνα θειάσω,
τίνα δεύτερον ἐξείπω,
255 τίνα δ' ὑστάτως ὕμνήσω;
ἀγαθωσύνης γὰρ τόσσης
ἀπορῶ στίφος λιγαίνειν·
ἀπορῶ, μὰ τόν, θειάσαι.

Ἀνακλώμενοι.

Λύραν, αὐλούς, κιθάρην, κιννύραν εὔρον·
260 γλυκεροῖς ἡδυλάλοις κρούμασι τέρψω,

λύραν ἐν χερσὶ δονεῦσα,
ἀπὸ μουσικῶν δ' ὀργάνων
γλυκεράς θλίβουσ' αἰοιδάς·
δονάκων γὰρ ἀπ' εὐτρήτων
265 μελιγῶδ' αὖ σιγῶν,
λιγυράν ὅπα τε πέμπω.

〈ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ〉.

Ἰωνικὸν ἀπὸ μεῖζονος.

Ἢ Μελπομένη δ' αὖθις ἐγὼ σοί, πότνα, συνάσω
καὶ λάλον ἀνοίξω στόμα τερπνὸν μέλος ᾄδουσα,
χ' ὥς ἡμέτερον παῖδά κυδαίνουσ' Ἑλικωνίταν
270 χ' ὥς υἱὸν Ἀρηος κεδνὸν ἄλκιμον ἐφρυμεῦσα·
καὶ οὔτε τι μέλποισα λιγυρόν τι μέλος λήξω,
οὔτ' ἂν ἀνανεύσαιμι μελιχρὰν ὅπα λαλεῦσα.

246 (νῦν)] συμπλ. ἡμ. ἐφθ. τόπου. 253 πρότερον Kurtz, κ ὡ δ. πότερον. [ΜΕΛ-
ΠΟΜΕΝΗ] προσθ. ἡμετ. 268 ᾄδουσα] ἐν τῷ κ ὡ δ. ᾄδουσα.

ᾠδὴ.

Τίς τῶν μερόπων ἔδρακε τοῖον πόκα γεννάδαν;
εἴ τις μερόπων ἔδρακεν, ἄειδε ἀληθεύων
275 κοῦρον κεδνὸν ἐν κάλλει, μορφὰν δέ τε πλουτεῦντα
σὺν ἀμερίῳ φωτὶ φαείνοισαν ἀγλαΐῃ.

Παλινοφδία.

Τίς τῶν μερόπων ἔδρακε τοῖον πόκα γεννάδαν;
εἵ τις μερόπων ἔδρακεν, ἄειδε ἀληθεύων
ἔθνη ὀλοθρεύοντα, φῦλα βάρβαρ' ἀπολλύντα,
280 ξίφει δέ τ' ἐλάοντα ὀρίων πόλεως ἄπο.

Παλινοφδία.

Τίς τῶν μερόπων ἔδρακε τοῖον πόκα γεννάδαν;
εἴ τις μερόπων ἔδρακεν, ἄειδε ἀληθεύων.

ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ.

Ἰωνικὸν ἀπὸ ἐλάττονος, (ἥτις εὖρε) χορείαν.

Ἄδ' ἐγὼ Τερψιχόρα σὸν μέλος ἄσω λιγέως
μετὰ Μουσῶν γλυκυτάτων χορὸν ἐνστησαμένα·
285 ἀδὺ δ' αὖθις καθάπερ Πρόκνα κατ' ἄλσος μελίσσω.
λαλαγέσω προτέρη δ' ἔξοχα Μουσῶν ἐτέρων·
ἀτάρ ὥδ' ἀν' λιγύφωνον στόμασι γλυκυτάτοις
Ἑλικω(ν)ίδες ἄδοισαι ζαθέων ἀρετῶν
χαρίτων θ' ὕμναγορήσουσιν ἕκατι πλεόνων·
290 χερὶ χεῖρας δὲ φρεῖσαι χρυσέας ἀρωρίδας (?)
ἐπὶ γαῖην ἄμυδις δώσομεν, ἐν δὲ κροτάλοις
ἄπλετον πάταγον ἐνθήσομεν οἱ τερπόμεναι.

ΕΡΑΤΩ.

Χοριαμβικά, (ἥτις εὖρε) ὄρχησιν.

Τὴν Ἐρατὼ δ' αὖ, Πιερίς πότνια Τερψιχόρα,
295 δέρκεο λιγυζομένην, δέρκεό μ' ὀρχουμένην·
ἄμετρα γὰρ ἡδύνομαι εἶνεκα τῶν χαρίτων
κυδαλίμων τ' ἀρετῶν, ὧν βέβριθε ζαθέων
Ἄγγελος Ἰσαάκιος, χρύσεος αὐτοκράτωρ,
ὄλβιος ἦδ' ὀλβοδοτὴρ Αὔσονίης κρατέων.

290 ἀρωρίδας] οὕτως ὁ κώδιξ.
x ὡ δ. κυδαλίμων τ'.

292 πάταγον] x ὡ δ. πάτταγον.

297 κυδαλίμων τ']

ΠΟΛΥΜΝΙΑ.

Παιωνικά.

- 300 Μοῦσα Πολύμνια δέ τ' ἐγὼν ἐφουμένουςά μιν
κάρτα κυδανῷ ἀμέτερον καθάπερ υἷέα
κεδνότατον ἄλκιμον ἀγάφρονά τε γεννάδαν
γῆς μάκρυνε Ῥωμαῖδος ὅττι ὀρίων ἄπο
καρπὸν ἀπερείσιον ἀεσσίφρονος ἀλαζόνα,
305 αἰὲν ὀλοόφρονα, πονηρότατον αἰόλον.
οὐκ ἀφυῆς μὲν οὐδ' ἀφ' ὕμῳ ἐπλάκῃ
τῷ βασιλεῖ στέφανος, ὃ συμπαρθένοι
ὥς ἐξ ἀκηράτων δὲ λειμώνων μες (?)
τὴν ἀσιδηρότμητον αὐχούντων χάριν
310 δρεψάμεναι ξύμπασαν εὐγενῇ χλόῃ
στέφος συνεπλέεσσθε τῷ στεφῆφόρῳ.

(ΟΥΡΑΝΙΑ).

- Ἐξ ἀστέρων χρῆ κάμῃ τὴν Οὐρανίαν
στέφανον οὐράνιον αὐτῷ συμπλέκειν
καὶ γὰρ τὸν οὐράνιον ἐν τοῖς πραχτέοις
315 οὐράνιον στέφανον ἀρμόζει φέρειν.
ὁ τῆς Ἀριάδνης μὲν ἀστρῶς κύκλος
ὅλη στέφους ἔστω τις ὑποκειμένη.
τούτῳ προσηρμόσθησαν ἀνδράκων δίκην
ἐνθεν μὲν ἀστήρ Ἄρεος πυριπνόου,
320 βασιλικῆς ἑξαμμη δεικνὺς ἰσχύος
καὶ τὴν ἀναπόσβεστον ἐν μάχαις φλόγα,
ἣν βαρβάροις ἔθρεψαν ὑπεναντίοις.
Ἑρμῆς δ' ἐκεῖθεν ἄλλος ἀστήρ λυχνίτης,
ὁ λαμπαδοῦχος τοῦ βασιλέως λόγος,
325 ἐρμαϊκῇ ξύμπασα τῶν λόγων χάρις
καὶ μουσικὸν μέλισμα παντὸς ὀργάνου.
ἐπαφροδιτώτατον ἔστω τὸ στέφος

Παιωνικά] κ ὦ δ. παιωνικά. Τῆς Οὐρανίας οἱ στίχοι ἐν τῷ κώδ. ἀνεπίγραφοι, τὸ δὲ
κείμενον, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ἐξ ἀρχῆς ἄχρι πέρατος, ἐν δυοῖ στήλαις. 308 μες (ὑπερ ἀκα-
τάληπτον) οὕτω ἔχει ἐν τῷ κώδικι. 318 προσηρμόσθησαν] κ ὦ δ. προσηρμώσθησαν. 320 ἑξαμ-
μη]=ἀσπίδος· πρβλ. Θεμίστιον ἐν λόγῳ 13. σ. 166 Α· οἷον οὖν ἡψάμην ἐλπίδος, ἣν πάλαι τρέφον
καὶ ὠδίνων οὐκ εἶχον ἑξαμμη, ὅπως αὐτῆς ἐπιλαβοίμην». 326 μουσικόν] κ ὦ δ. μουσικῶν.

- ἐξ Ἀφροδίτης καὶ Διὸς τῶν ἀστέρων·
(καὶ) γὰρ ἐπιγλεύκειαν ὁ σκηπτοκράτωρ
330 ἐν πρακτέοις ξύμπασιν πλουτεῖ καὶ λόγοις·
ἀντὶ δὲ λαμπρῶν τοῦ στέφους ποικιλιμάτων
τῶν ἡλιακῶν ἀστραπηβολημάτων
ἢ καλλονῇ βόστρυχος ἔστω τοῦ στέφους.
τοιούτῳδεν μὲν δὴ καὶ λίθοις καὶ μαργάραις
335 τὸ βασιλικὸν ἐκλελαμπρύνθω στέφος.
ἐπεὶ (δε) σεπταὶ συνελικωνιάδες,
καὶ παρ' ὧν μέλισμα καὶ χοραυλία
συνεκροτήθη γῆς ὅλης τῷ δεσπότη,
ἐξ οὐρανοῦ χρή κάμει τὴν Οὐρανίαν
340 ἐπουράνιον ὕμνον αὐτῷ προσφέρειν.
σφαιρῶν τὸ λοιπὸν εἴ τις ἐξ οὐρανίων
ἐναρμόνιος ἦχος, ἐκτελοῖτό μοι,
οὗτος κροτεῖτω τῷδε τὴν μεγαλουργίαν.

(Ὁ ὕμνος Οὐρανίας).

- Γένος βροτῶν, δόξαζε τὸν βασιλέα
345 τὸν ἐκ θεοῦ δοθέντα τοῖς ὑπηκόοις
κοινωφελὲς δώρημα, κοσμίαν χάριν.

Γένος βροτῶν, δόξαζε τὸν βασιλέα,
τὸν εὐσεβῇ φύλακα τῆς οἰκουμένης
κὰν ταῖς μάχαις ἔτοιμον ὡς πτηνοδρόμον.

- 350 Γένος βροτῶν, δόξαζε τὸν βασιλέα,
τὸν πᾶν ταμιεύοντα καλὸν τῇ κτίσει
καὶ πᾶσι βραβεύοντα τὴν σωτηρίαν.

- Γένος βροτῶν, δόξαζε τὸν βασιλέα
ὡς ἐξολοθρεύοντα βαρβάρων γένη,
355 ὡς ἀπερικλόνητον ἐν πάσαις μάχαις.

329 (καὶ) συμπλ. τόπου διατρ. || σκηπτοκράτωρ] κ ὡ δ. σκηπτοκράτωρ.
Οὐρανίας)] προσθήκη ἡμετέρα. 336 (δε)] προσθ. Kurtz.

(Ὁ ὕμνος

Γένος βροτῶν, δόξαζε τὸν βασιλέα
τὸν οἶκτον εἰς πένητας, ὄλβον εἰς ξένους,
τὸν γλυκὺν ἰδεῖν, τὸν γλυκύτερον φράσαι.

Γένος βροτῶν, δόξαζε τὸν βασιλέα·
360 ἀνὴρ μετὰ κάλλους <γε> γὰρ πυρρᾶκης μένει,
τοῖς βαρβάροις πῦρ, τοῖς δ' ὑπηκόοις ψάος.

Γένος βροτῶν, δόξαζε τὸν βασιλέα.

Κατακροᾷσθε τοῦ μέλους, ὁμόγνιοι,
ναὶ καὶ μελιχρότητος ὡς ἀμηχάνου
365 καὶ λαλαγῆς ὕγγος ὡς ἀσυγκρίτου,
κᾶν ἀπολιμπάνοιτο τῶν πρὸς ἀξίαν,
τῶν Ἑρμαῖκῶν τοῦ βασιλέως κρότων.
ὕμνον, κραταιέ, τοῦτον εἰσήνεγκά σοι
ἔξ εὐνοϊκῆς δουλικῆς μου καρδίας,
370 αὐτὰς δὲ Μούσας προϋθέμην τῶν ᾠσμάτων
αὐτὸς φέρων ἄμουσον ἐν λόγοις στόμα·
ὁμηρικὸν πάντως γὰρ οὐκ ἔσχον στόμα,
οὐδ' Ἡσιόδου γλῶσσαν ἐπλουτησάμην,
οἱ Καλλιόπας ἔξ Ἑλικῶνος μέσου
375 καὶ Πιερίας προὔκαλούντό τοῖς λόγοις,
ὡς ἀντιλαμβάνοιντο τῶν ποιημάτων.
σὸ γοῦν, κραταιέ, δεξιέ, στεφηφόρε,
Εὐθύμιόν με μουσικοῖς τισι κρότοις
καὶ μουσικαῖς σάλπιξιν ὕμνήσαντά σε
380 πτέρυξι ταῖς σαῖς (ἄγγελος γὰρ καὶ λόγοις
καὶ πρακτέοις πέφυκας) ἐμπερισκέποις
μῆκος πολυχρόνιον ἀνύων βίου.

360 ἀνὴρ—πυρρᾶκης μένει] πρὸλ. Βασιλ. 1, ις', 12 „καὶ αὐτὸς πυρρᾶκης μετὰ κάλλους ὀφθαλ-
μῶν“ || <γε> προσθ. Kurtz. 375 Πιερίας] κ ὡ δ. περείας.

2.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΗΡΦΕΛΕΓΕΙΑ. ΤΟΥ ΤΟΡΝΙΚΗ ΕΠΙΤΑΦΙΑ.

- Τάφος ὅδ' αἰνόταφος πνοάν ἡμετέρεην ὡς κεύθει
 ἔνδοθι τε κρατέει φάος ἰδὲ κραδίην.
 εἶπατέ μοι, τί δράσω, πῶς τὸν βίον ἀμφιπερήσω,
 ἔνδοθι πάντα ταδὶ τύμβος ἐπεὶ κρατέει;
 5 αἶ, αἶ με στοναχίσσατε μοίρης εἵνεκα τῆσδε.
 ὀρφανίην, τέκεα, λάχετε νηπιόθεν·
 κάτθανε γὰρ ὑμέων θρέπτειρα, πότνια τε μήτηρ.
 τίς ποτ' ἐς ἡλικίην ὑμέας ἀδρότερην
 ἀνάξειεν ἐπιφραδέως, δυσόρφανα τέκνα,
 10 μητρὸς ἀποιχομένης ἄφαρ ἀριπρεπέος;
 φεῦ, διολώλατε σὺν μελέφ πατρί, φίλτατα τέκνα.
 τοῦνεκα νῦν στεναχῶ ἄπλετα μυρόμενος,
 οἴκτρ' ὀλοφυρόμενος, πόλλ' ἄλμυρά δάκρυα λείβων.
 ἔξ γεγάσσι τέκη ἀγλαόμορφα κεδνὰ
 15 ἀγακλυτοῦ Χαμάκωνος, ἀγάφρονος Ἰωάννου,
 κουροπαλατῶν ὃς πρῶτα φέρ' ἐν μεγάροις,
 ἐν βασιλείοις, ὅν κεν ἄναξ φιλέεσκε Μανουήλ.
 τῶν κασίγνητοι τρεῖς ἄρρενες ἀνίσταν,
 τρεῖς δέ τ' ἀδελφεαὶ εἶδεῖ καὶ χάρισι στίλβουσαι.
 20 τῶν λάχον ἄκοιτιν, ἣ πέλεν ὕστατίη,
 πρωτάτῃ δ' ἐνὶ κάλλεϊ καὶ τῷ ἦθει ὁμοία·
 λευκέρυθρος γὰρ ἀδὶ καὶ ῥοδοεῖκελος ἦν,
 πρωτάτῃ δέ τε κάτθανεν ὠκύμορος γεγαυῖα.
 σήματι δ' ἐν λαΐνεφ τῷδε νεκρὰ κέεται.
 25 φεῦ δ' ἐμὲ τήνδ' ὀράαν ὀλίγιστος λᾶας ἐέργει.
 αἶ με, φίλα δάμαρ, αἶ με τί πάθον ἄρα;
 λυγρὸν ἴδον θέαμα· σέο γὰρ ἔδρακον μόνον ὠκύν·
 πάθον ἄελπτα ἐγὼν ἄλγεα ἰδὲ λυγρά,
 τῶν ἐγὼ οὔποτε λήσομαι, ἔστ' ἂν πότμος ἰκάνῃ
 30 καὶ με λαβὼν πελάσῃ εἰν αἵδου βερέθροις.

2 κώδ. φῶλλ. 126_a—127_a. 5 στοναχίσσατε] κ ὦ δ. στοναχίσατε. 15 Ἰωάννου] κ ὦ δ.
 ἰωάννης. 21 τῷ ἦθει: Kurtz, κ ὦ δ. ἦθειςιν, 25 λᾶας] κ ὦ δ. λάας 28 ἰδὲ] κ ὦ δ.
 ἡδὲ.

- τυμβε σύ δ', ὅς πνοάν ἡμετέρην μέσον ἀμφικαλύπτεις,
 ἢ κατάγαγέ με νῦν ἔνθα περ ἔσθ' ὁ νέκυς
 ἡμετέρης ἀλόχοιο σάοφρονος ἀγλαομόρφου,
 ἣρ' ἐφύσιν νυνί με σὴν ὅπασον λιθίνην
 καὶ με λᾶαν τεῦξον (τὴν γὰρ Νιόβην νικάω)
 35 ὥς ἀμύητος ἔω τῶνδε λυπρῶν παθέων·
 τούτου γάρ σε χάριν ζηλῶ ὅτι, τύμβε, λᾶας ὦν
 οὐδέν ἐπαισθάνῃ τῶνδε κακῶν παθέων.
 (αἴ) πόσα σ', ἀγλαόμορφε, ἀγάφρον, πότνια δάμαρ,
 σῶφρον ἰδὲ γλυκερά, εὐχροε, λευκέρυθρε,
 40 κλαῦσε, γένος μερόπων, Εὐβοιά τε μύρατο πᾶσα·
 πόσσον ἄχος τ' ἐσέδου ἡμέτερον κατὰ δῶ,
 πόσα μύραντο πένητες, ὀπόσσα τε δάκρυα χεῦσαν
 πευθόμενοι σε, δάμαρ, ἐν βερέθροις αἰδοῦ
 ἔμμεναι ἀχλυόεσσιν ἐὴν τροφὸν ἀμριδιφῶντες.
 45 ἀλλ' ὁ βροτῶν κρατέων τήνδε σάωσον, ἄναξ.

3.

Ἡρωϊκὰ εἰς τὸν Βίον.

- Νήπιος ἀφ' οὗ τύγχανον, οὐτιδανὸς δέ τε πάις
 καὶ ἀνὰ στόμα λαρὰν ὀρροδότηδά τε θηλήν
 μητρὸς ἔῃς ἐτίθουν καὶ ἀμέλγων ὀρρὸν ἔπινον
 ἡέ με μᾶλλον ἀφ' οὗ σχεδόν, ὥς μὴ ὤφελε, καιροῦ
 5 γείνατο μήτηρ καὶ εἶδον φάος ἡελίοιο
 γῆν τ' ἐπάτησα καὶ ἀγλαόεσσαν ὅθ' ἀμέραν εἶδον,
 οὐρανὸν ἰδὲ σελήνην ἰδὲ γε τείρεα καλὰ
 καὶ πάνθ' ὅσσα θεοῦ πλάσαντο χέρες βροτοεργοῦ,
 ἄκουόν σε, Βίε, τροχὸν ἔμμεναι καὶ ἐτέρους περ
 10 ἀνάγοντα καὶ ὀλβιόεντας ἢ πλουτεῦντας
 σαῖς ἀγαθαῖς χαρίτεσσι καλῇ τε τύχῃ δεικνύντα,
 ἄλλους δ' αὖτε κατὰγοντα σχεδὸν Ἄϊδος ἐντός,

34 καὶ 36 λᾶαν, λᾶας] κ ω δ. λᾶαν, λᾶας. 38 (αἴ)] προσθ. ἐν διατρ. τόπῳ 39 ἰδὲ]
 κ ω δ. ἡδὲ 41 δῶ] κ ω δ. δῶ. 3 κ ω δ. φ. 127α—127β. Ἐπὶ τῆς φᾶς τῆς καθέτου ὁ καλ-
 λιγράφος Ἰσαὰκ ὁ τοῦ Μεσσοποτάμου μοναχὸς γράμμασιν ἐρυθροῖς περὶ τῶν « ἡρωϊκῶν εἰς τὸν βί-
 ον » στίχων σημειοῦται τὸδε· « + ταῦτα ἀκούων ὁ ἀναγινώσκων γενοῦ μοναχὸς φυγὼν τὸν κόσμον,
 εἰ μὴ πω γέγονας· λᾶαν γὰρ σοι ἐπ' ὀφελές (= ἐπωφελές) καὶ σωτήριον + ». 2 θηλήν] κ ω δ.
 θηλὴν. 4 ὤφελε] κ ω δ. ὤφελλε. 7 ἰδὲ] κ ω δ. ἡδὲ.

- πικροτάτη πενίη τε καὶ ἀτιμίη παραδόντα,
 μυρίοις τε πάθεσσι καὶ ἀλγειναῖς κακότησιν.
 15 ἄκουόν σε πάλαι πάσας ἀμέρας τε χρόνους τε,
 ἐλπίσι τε τρεφόμενῃ καὶ ἰέμεναί σε νόμιζον
 ὑψόθι μ' ἀεῖραι καὶ ἐπὶ μέγα κῦδος ἀνάξαι,
 ὁῖξ' ἔτ' εὐκλείη τε καὶ εὐτυχίη παραδοῦναι.
 πάντες ἐπεὶ δε χρόνοι τε καὶ ἀμέραι ἐξετελεῦντο
 20 καὶ οὐπω δέ μ' ἀνάγαγες οὐδ' ἀνάειρας ἔνερθεν,
 οὔτε δέ μ' εὐκλείη τε καὶ εὐτυχίη παρέδωκας,
 ἀλλ' ὑπένερθεν ἀλυκτοπέδῃ μᾶλλον μ' ἐπέδωκας,
 νειρίρῃ δ' ἐνὶ γαστρὶ τροχοῦ δέσες, οὐδέ με, Βίε,
 εἵσας ποτε ὅμ' ἀναεῖραι οὐδ' ἀναδῦναι
 25 καὶ χαρίεσσαν ἰδεῖν ἀμέραν, ἀλλ' οὐδέ τε μέλεις,
 κακοτυχίῃ ὥς ἐπένησεν ἐὴν ἀλακάταν
 εἶν' ἐμοῦ στροφώσῃ καὶ ἥματα πάντα κυροῦσα
 τοιάδε μ' ἐκτελέειν κάκ' ἄτιμά τε ἰδὲ λυπηρά,
 ἦρ' ἐμέας θεὸς ὥς ἐκέλευσεν ἀναξ βροτοεργός.
 30 ὥς ἴδον, ἐν δὲ νόησα καὶ ἔργων μάθον ἀπ' αὐτῶν,
 ἀφέμεναί σε πολὺ τι φέρτερον ἔκρινα, Βίε,
 καὶ τε κόμην κείραι, μέλανά τε χιτῶν' ἐπιβάψαι
 (οὐχ οἷον μέροπες φορέουσιν ὅσ' ἀνθεα γαίης
 συνάγοντες ἅπαντα, γυναῖκες δ' ὑφαίνουσιν
 35 ἡλακάταν στροφώσῃ νήματά τε κλώθουσai,
 ἀλλ' οἷον πόρε φύσις εἰροπόκοις οἴεσσι)
 καὶ μιν κατὰ δέμας φορέσας ὄφρα, κεν τὸ δαμάσω,
 ἰλάσομαι μέγαν οὐράνιον θεόν, ὥς με σωῶσῃ.

4.

*Ἡρωελεγεία ἐν ὀνείρῳ ῥηθέντα, ὅτε ὁ βασιλεὺς ἦν ὀργιζόμενος
 κατ' αὐτοῦ.*

Ἡέρι ἐν κρυερῷ ἐγὼ ὕδατα πολλὰ παχύνω,
 ὕδατι δ' ἐκτήκω εὐκραεὶ τ' ἀέρι.

19 ἀμέραι] κ ὦ δ. ἡμέραι. 28 ἰδὲ] κ ὦ δ. ἦρ'.

4 Κ ὦ δ. φ. 127⁴.

5.

ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΚΥΡΙ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΟΥ ΤΟΡΝΙΚΗ.

πιτιάκιον πρὸς τὸν Δούκα κύρι Κωνσταντῖνον διὰ στίχων.

Κομνηνοδοικῶν χρυσέου γένους κλάδε,
αὐθεντικῇ πρόσρησις ἡδύνουσά με,
φυγὴν ἐμὴν φθάνουσα καρδίας μέσην
καὶ πᾶν νοῶς κίνημα συγκινοῦσά μου
5 πρὸς ζώπυρον σὸν τῷ ἀσυγκρίτῳ πόθῳ,
ἐπεύχομαί σοι σὺν βίου λαμυρία
καὶ λαμπρὰν ὑγίειαν εἰς πλείστους χρόνους,
ἰσχὺν κατ' ἐχθρῶν, κατ' ἐναντίων κράτος
καὶ πᾶν ὅ τι κάλλιστον ἐν βίῳ μένει.
10 καὶ σὺ δέ μοι μέμνησο τοῖς γράμμασί σου,
οἷς πολλάκις σὺ πρὸς καλὸν γράφεις θύτην,
τὸν σὲ πνέοντα φιλτάτως ὡς ἀέρα
καὶ πρὸς θεὸν σὸν θερμότατον εὐχέτην,
ὅστις πρὸ τῆς χθὲς ἡμέρας καὶ πρὸ τρίτης
15 φθάσας ἀνελθεῖν εἰς ὄρος ξυλῆς χάριν
παχὺν προσεκτήσατο κατάρρουν πάλιν.
καὶ νῦν κλινήρης συχνάκις ἀποπτύων
ἅ τῆς κεφαλῆς καὶ κορύζης ἐκρέει,
μόλις ἀποσπῶν ἐκ δὲ τοῦ στήθους μέσον
20 ὕγρὰ παγέντα γλίσχρα μυξώδη πάχην.
ἀλλὰ θεὸς ῥύσαιτο τοῦτον ἐκ νόσου
καὶ σοὶ δε τῷ θέλοντι σὴν σωτηρίαν
ζωὴν πολυχρόνιον ἐν βίῳ νέμει.

5 Κωδ. φ. 17β—18α, εἰς δύο στήλας· προσξεδύθη οὐκ ὀρθῶς ὑπὸ Πορφυρίου τοῦ Οὐσπένσκη, *Первое путешествие въ Синайскій монастырь. Ἐν Πετροπόλει 1856, σ. 211.*

5 (τῷ)] κ ὦ δ ἐν. 15 ξυλῆς] κωδ. ξυλοῖς. 16 προσεκτήσατο] κ ὦ δ. προσεκτίσατο ||
πάλιν] κ ὦ δ. πάλαι. 17 κλινήρης] κ ὦ δ. κλινήρις. 20 μυξώδη] κ ὦ δ. μίξωδη.

6.

ΤΟΥ ΤΟΡΝΙΚΗ ΕΥΘΥΜΙΟΥ.

Χρώμασι λεπτοῖς, εἰ δυνατόν, ζωγράφε,
σκιὰν μόνον σκίαζε τὴν Αἰγυπτίαν·
ὁρῶ γὰρ ἄρτι καὶ σκιὰν κρατουμένην.
εἰ δ' ἐλκύει τέχνη σε πρὸς τὴν εἰκόνα,
5 πρόσσχες τὸ λοιπόν· ἀκριβῶς μόνον τύπου
ὅστοῦν πρὸς ὅστον, ὕμένα πρὸς ὕμένα,
σαρκὸς δὲ παχύτητα μηδόλως γράφε,
μὴ ψευδογραφῶν τῆς ἀληθείας ἀπῆς.

7.

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ ΑΦΥΟΥΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ.

1.

Ζῶον αἰσχροὺν πέφυκα ἐκ τῶν ἐλαχίστων
σῶον πεφυκὸς καὶ λίαν ἐρριμμένον,
ἄχρηστον ὄντως καὶ κατὰ πάντα λόγον.
ἦν οὖν κεφαλὴν τὴν ἐμὴν τεμεῖν θέλης,
5 ἐνήδονον εὐρύης με καὶ τῶν χρησίμων
καὶ μάχιμον κατὰ πάντα λόγον.
μῦς καὶ χοῖρος.

2.

Ἐπώνυμον πέφυκα κακὸν εἰσφέρων
πάσης βλάβης πρόξενον τυγχάνον, ξένε.

6 Τοῦ Τορνίκη κτλ.] κῶδ. Συνοδ. Μόσχας 458, φύλλ. 185β (№ 437. *Arch. Vlatimire, Sist. opis. rukop. Moskov. Sinodальноj (patriaršesj) Biblioteki*. Ἐν Μόσχᾳ 1894. Τμήμα πρῶτον, σ. 666). Ἐκδίδεται κατ' ἀντίγραφον γενόμενον δι' ἐμέ παρὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἀθανασίου, ἀντιπροσώπου ἐν Ῥωσίᾳ τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ἔτι 1901-φ· ἐν δὲ τούτῳ ἀγνοίᾳ Σπυρίδων ὁ Λάμπρος ὕστερον (1902) ἀντίγραφον πορισάμενος τοῦ Н. Поповъ τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο προεξέδωκεν ἐν τῷ Ν ἐ φ Ἐ λ λ η ν ο μ ν ή μ ο ν ι (Ἐν Ἀθήναις 1905, τ. 3, σ. 478).

4 ἐλκύει] κ ῶ δ. ἐλκύ. 8 ἀπῆς Kurtz, κ ῶ δ. πάσης.

7—9 Κῶδ. Baroccianus 76, φ. 385, 385α—386β (*H. O. Coxe, Catal. cod. MSS. Bibl. Bodleianae. Pars I. Oxonii 1853, σ. 138*). Ἐκδίδεται ἀπὸ φωτογραφικῶν ἀποτυπωμάτων προμηθευθέντων μοι φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ ἐν Π/πόλει Αὐτοκρατορικοῦ Πανεπιστημίου καθηγητοῦ Βλαδίμηρου Νικ. Μπενεσσέβιτς. 7 στοῖχος 2 ἐρριμμένον] κ ῶ δ. ἐρριμμένον.

- 10 ἦν οὐ θέλήσης ἐκτεμεῖν ἐκ τῆς μέσης,
εὐρύης με πάντων εὐεργέτην, προστάτην·
μόνον τὸ μικρὸν τρέψον εἰς τέλος μέγα·
μετάθες αὖθις ἐν τέλει καὶ τὸν τόνον.

φόνος ὧς.

3.

- Ζῶον καχὸν πέφυκα, τῶν αἰσχυρῶν λῖαν
καὶ φαρμακουργὸν διττὰς εἰσφέρων χάρας,
15 ἃς εἰ θελήσεις ἐκτεμεῖν παραυτίκα,
λίαν με καλὸν καταστήσεις, ὦ ξένε,
κάμοῦ τε ἄνευ οὐ τὸ τυχὸν ἰσχύσεις,
μόνον μετάθες τὸν τόνον πρὸς τὸ τέλος.

8.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΑΙΝΙΓΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΤΟΡΝΙΚΗ ΚΥΡΙ ΕΥΘΥΜΙΟΥ.

1.

- Ἐλεγχός εἰμι τῶν φίλους ἀρνούμενων,
βροτοὺς ἐγείρω, πρὸς πόνους παροτρύνω·
τέμνεις κεφαλὴν, ἐκθερίζεις αὐχένα
καὶ γίνομαι παῖς αὐτίκα βασιλέως,
5 ἀνὴρ σθεναρὸς, ἀκλόνητος ἐν μάχαις.

Ἀλέκτωρ.

2.

- Ἐπαινετὴ τις καὶ τεχνῶν κρείττων τέχνη
ἔξ γράμμασι τὴν κλῆσιν ἡρμόσατό μοι.
κἂν γοῦν Ἡρακλῆς σὺ φανῆς ἄλλος, ξένε,
καὶ τὰς κεφαλὰς ἐκτέμης μου τῷ ξίφει,
10 ὕδραν πολυκέφαλον ἄλλην ἐκμάθης·

14 εἰσφέρων

1 Ἐλεγχός] τοῦτο προεξέδωκεν ἀνωνύμως E Miller, Manuelis Philae carmina. Parisiis 1855—57, τ. 2, σ. 418, ἀριθ. LIV. 4 βασιλέως] νοητέος ὁ Ἐκτωρ.

- μόνον τὸ μικρὸν γράφον εἰς τέλος μέγα
μικρὰν χάριν δοῦς ἀντὶ μαστίγων τόσων.
τέμνεις κεφαλὴν, οὐ πτοοῦμαι τὸ ξίφος·
ἄτρωτον ἀπλῆγά με διδάσκου, ξένε·
15 τὴν δευτέραν αὖ καὶ φανοῦμαι γεννάδας,
ἐξ ἄστεος κλῆσίν τε δευτέραν φέρων·
τρίτην δ' ἀφαιρεῖς, ἀλλὰ πόρρω που φύγω,
ἀλλ' ἐθνικὸν μάθης με καὶ φεύγοντά σε.
φεύγοντα διώκεις με καὶ πλήττειν θέλεις
20 ἐμὴν κεφαλὴν ἐκθερίσων ὑστάτην,
τοῦ σώματός σου γίνομαι πάλαι μέρος,
αἰσθητικὸν φανέντα τῷ ξίφει τάμης.

Ἰατρός.

3.

- 25 Ὡς εὐγενὴς πέφυκα καὶ κάλλους γέμω
καὶ πᾶς βροτὸς ποθεῖ με τῶν δυοῖν χάριν·
καλλύνεται ξύμπας γάρ, εἰ χρήσαιτό μοι,
καὶ κάλλος αὐχεῖ κατὰ τῶν ἐναντίων·
μόνον δὲ τὸν βόστρυχον, ἂν φθάσης, τέμης,
εὐθύς παθόντα τοῦ Σαμφῶν ἴδης πάθος·
τὸν χθὲς σθεναρὸν καὶ κεκαλλωπισμένον
30 ὄφει με μὴ σθένοντα καὶ κάλλους δίχα
καὶ τὴν κάραν ἴδης με δασύνοντά μου·
εἰ δ' ἐκτεμεῖς μου τὴν δασυνθεῖσαν κάραν,
γράψεις δὲ διπλοῦν τῶν ἐμῶν ἐν γραμμάτων,
ὄφει με φιλαίματον ἐν μάχαις Ἄρην,
35 ἀνδρῶν κραταιῶν χερσὶν ἠκονημένον,
πλήττοντα καὶ σφάττοντα τοὺς ἐναντίους.

Χρυσός.

- 14 ἄτρωτον=ἀτρώς. 16 ἄστεος κλῆσίν—φέρων=Τρώς. 18 ἐθνικόν=Ῥώς 21 σώ-
ματος μέρος=ὥς=οὗς. 23 Ὡς εὐγ.—κάλλους γέμω=χρυσός. 27 τὸν βόστρυχον—τέμης=
ρύσος. 33 γράψεις δὲ διπλοῦν—φιλαίματον=ύσσος.

4.

Ἐγὼ κακῶν κάκιστος ἀρχῆθεν μένω·
δασὺν φέρω τράχηλον, ὥς καὶ τὴν κάραν.
εἰ γοῦν σὺ τὸν τράχηλον ἐκτέμῃς μόνον,
40 κακοῦ πατρός χειρίστον εὐρήσεις γόνον·
εἰ δὲ φιλώσεις τὴν δασυνθεῖσαν κάραν,
πολλοῖς βροτοῖς κύοντα τοὺς πόνους ἴδῃς.
οὐκοῦν πατήρ, παῖς, ἔγγονος, κακὰ τρία,
φθορὰν παρεισφόρησαν εἰς πᾶσαν χθόνα.

Φ θ ό ν ο ς.

5.

45 Βροτόν εἰμι καὶ ἀθεώρητον καὶ πάσης ἡδονῆς διαφέρων· τὸ ὄνομά μου
ἔστι πέντε γράμματα καὶ ὁ ψῆφος τῶν γραμμάτων ὦ.

Ἦ π ν ο ς.

6.

Οὐρανῷ ὑποδέδειγμαι, γῇ ὑποδέδειγμαι· τὸ ὄνομά μου τρία γράμματα
καὶ ὁ ψῆφος τῶν γραμμάτων αψ'.

Φ ὦ ς.

7.

Ἀριθμὸς καὶ πέντε μικροῦ πεντάδος καὶ γῆς κυκλοῦμαι τὸν πλατύ-
50 πλεθρον κύκλον.

Ἄ λ φ á β η τ ο ς.

8.

Γράμμασι τέτρασι συλλαβὴν φέρω μίαν, φρονήσεώς τε πέφυκα πρῶτος.
ἐὰν γοῦν τὸ πρῶτον ἐξέλῃς τῶν γραμμάτων, τῶν ε' αἰσιθήσεων εὐρης με
μίαν. Εἰ δ' οὖν καὶ τὸ δεύτερον ἐξέλῃς πάλιν, ζῶον εὐρης με τῶν πολυ-
φάγων ἔν.

(ν ο ὦ ς), ο ὦ ς, (ὦ ς)

39/40 εἰ. τ. τράχ. ἐκτέμῃς—κακοῦ πατρός χειρ. εὐρ. γόνον=φόνος.
σεις—πόνος ἴδῃς=πόνος. Τὰς ἐρμηνείας ταύτας ἀνεκοίνωσέ μοι Dr. Kurtz.
προσθῆκαι ἡμέτεραι.

41 εἰ δὲ φιλώ-
[<νοῦς> καὶ <ὦς>]

9.

(ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ)

+ Χρησμοὶ λεγόμενοι παρὰ τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου.

- Μὴ ὄφελος πύματόν με καὶ ὕστατον ἐξαιρέεσθαι,
δύσμορ' ἐμῶν προπῶλων, πέρι θεσπεσίῳ θεοῖο
καὶ πνοῆς, τῆς πάντα πέριξ βοτρυδὸν ἐχούσης τείρεα,
5 φῶς ποταμούς καὶ τάρταρον, ἡέρα καὶ ὕδωρ καὶ
πῦρ. ἦ με καὶ οὐκ ἐθέλοντα δόμων τῶν ὧδε διώ-
κει. ἦ ἐμὴ τριπόδων ἔτι λείπετο ἡριγένεια. αἶ, αἶ
με, τρίποδες, στοναχήσατε οἷχετ' ἀπόλλων, οἷχετ'
ἐπεὶ βρωτός με βιάζεται οὐράνιος, φῶς, καὶ ὁ πα-
10 θὼν θεός ἐστι καὶ οὐ θεότης πάθην αὐτή.

- Μὴ ὄφελος πύματόν με
καὶ ὕστατον ἐξαιρέεσθαι,
δυσμορ' ἐμῶν προπῶλων
πέρι θεσπεσίου θεοῖο καὶ πνοῆς
5 τῆς πάντα πέριξ βοτρυδὸν
ἐχούσης τείρεα, φῶς, ποταμούς
καὶ τάρταρον, ἡέρα καὶ ὕδωρ
καὶ πῦρ, ἦ με καὶ οὐκ ἐθέλοντα
δόμων τῶν ὧδε διώκει
10 ἦ ἐμὴ τριπόδων ἔτι λείπετο ἡριγένεια.
αἶ, αἶ με, τρίποδες, στοναχήσατε
οἷχετ, ἀπόλλων, οἷχετ',
ἐπεὶ βρωτός με βιάζεται
οὐράνιος, φῶς, καὶ ὁ παθὼν
15 θεός ἐστι καὶ οὐ θεότης πάθην αὐτή.

1 Χρησμοὶ] κ ὦ δ. χρῖσμοι. 2 Μὴ ὄφελος] ἄ ν ω θ ε ν ἄμποτε || πύματον] ἄ ν ω θ ε ν
ἔσχατον || ὕστατον] ὕστερον || ἐξαιρέεσθαι] ἄ ν ω θ ε ν ἐκκοπῆναι. 3 δύσμορ'] δύσμορ. ἄ ν ω θ ε ν
δυσθάνατε || προπῶλων] ἄ ν ω θ ε ν δούλων. 4 τῆς πάντα] ἄ ν ω θ ε ν τῆς πανταχοῦ || βοτρυδὸν ἐχ.
τείρεα] ἄ ν ω θ ε ν δίκην βύτρου ἀπτομένης ἄστρα. 5 ποταμούς] ἄ ν ω θ ε ν ὕδωρ. 7 ἦ ἐμὴ
τριπόδων] ἄ ν ω θ ε ν τίς τῶν πυρεστιῶν. 8 τρίποδες] ἄ ν ω θ ε ν ὦ || ἀπόλλων] ἀπόλων.

Δ'.

ΜΙΧΑΗΛ ΑΚΟΜΙΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΧΩΝΙΑΤΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΠΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΝ ΤΟΝ ΤΟΡΝΙΚΗΝ

ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΙΩΑΝΝΗΝ ΑΠΟΚΛΥΚΟΝ,

μητροπολίτην Ναυπάκτου.

1.

L 108^α

Τῷ Τορνίκῃ κύρι Εὐθυμίῳ.

+ Ἐψυχώγημαι καὶ αὐθις, σοφὴ καὶ φίλη μοι κεφαλὴ, τῷ σῷ σε-
μνῷ γράμματι καὶ οὐπὲρ ὁ παραβολικὸς πλούσιος δεηθεὶς οὐδὲ ἅπαξ τετύ-
χηκε, τούτου ὁ πλουτισθεὶς ἐν κακοῖς ἐγὼ καὶ φλεγόμενος ἐν βασανιστηρίῳ
πυρὶ ἀπολαύω κατ' ἐνδελέχειαν· καταψύχεις γάρ με ὅλον, οὐ γλῶτταν μό-
νην οὐδ' ἄκρω δακτύλῳ, ἀλλ' ἀμφοτέραις χερσὶν ἐπαντλῶν δι' ὧν ἐγχαράτ- 5
τεις μοι ψυχωγῶ γράμματα ὡς ἄλλην δρόσον Ἀερμῶν ἢ πνεῦμα δροσῶ-
δες ἢ ζωογόνον καὶ θεῖον ἐμφύσημα. οὕτως ὅλως εἶ εὐθυμία φερώνυμος
καὶ ὕπερ ἐκλήθης, οὐ παύη κατὰ καιρὸν μοι γινόμενος καὶ ταῦτα τοσῶδε
διειργόμενος τοῦ μεταξὺ πελάγους χάσματι, ὕπερ κἂν Ἀβραάμ προὔβάλετο
εἰς παραίτησιν· ἀλλὰ σοί γε οὔτε τὸ τῆς ἀντιπορθημέσεως οὐ περατὸν οὐ- 10
τε τὸ τίνειν με δικαίως δίκην τῆς προτέρας ῥαστώνης ἀντίζυγον ἐπῆλθε

L = Laur. Plut. LIX, cod. s. XIII, φ. 108^α—109^α, 121^β—126^α 130^α—131^β, 157^β—
158^α, 162.

2 πλούσιος] πρβλ. Ματθ. ιθ', 16—23, Μαρκ. ι', 17—24. 5 ἄκρω δακτύλῳ] πρβλ. Ζηνοβ.
α', 61. Corp. par. gr. 1, σ. 24. 6 ὡς δρόσον Ἀερμῶν] Ψαλμ. πρβλ. ρλβ', 3.

σκέφασθαι, ὥστε μὴ οὐ διαπέμπειν ὀδυνωμένῳ τὸ δυνατόν ψυχαγώγημα. οὐκοῦν αὐτόθεν τὴν ἀντιμισθίαν ἀντιλαμβάνεις τῆς περὶ ἡμᾶς ἡμερότητας· καὶ γὰρ ἡμεῖς μὴ τολμῶμεν ἐπάγειν διὰ τὴν τοῦ πατριάρχου μεγαλειότη- 5 τὰ, ὅμως ὥσπερ τι γεωμετρικὸν πόρισμα συναγόμενον ἀναφαίνεται τὸ ἀπο- δεικνύεσθαι σε δηλαδὴ τοῦ ἐν παραβολαῖς Ἀβραάμ συμπαθέστερόν τι περὶ ἡμᾶς ἥπερ ἐκεῖνος περὶ τὸν βασανιζόμενον πλούσιον. ναὶ καὶ μὴ λήγοις οὕ- τω ψυχαγωγῶν· ὧφελος μέντοι καὶ ἄκουσμά τι εὐκταῖον παραμιγνύναι τοῖς γράμμασιν ὡς ἄλλο νηπενθές ἔπασμα, ἀλλ' ἔοικας μὴδὲν ὕγιες πυνθά- 10 νεσθαι μῆτε μὴν ἔτι τὰ χρησμολόγια || ἱαμβεῖα σεβάζεσθαι ὥσπερ τινὰ λό- για, ἐρρῶσθαι δὲ μᾶλλον ἐᾶσαι ὡς ἀτεχνῶς ὄντα κατὰ τὸν Σταγειρίτην τε- ρετίσματα καὶ παρὰ τοῦτο διαπιστεῖν τοῖς θρυλουμένοις διὰ κενῆς, μόνοις δὲ ἔπεσθαι τοῦ λοιποῦ τοῖς παρὰ τῆς ἀνωτάτω προνοίας πρυτανευομένοις κατὰ τὸν λέγοντα πρὸς θεόν· "οὐκ ἐκοπίασα κατακολουθῶν σοι". πλὴν ἔμοι 15 γε ἀπόχρη καὶ προσήγορον μόνον σὸν γράμμα ἐγχειριζόμενον, ὅπερ καὶ μή- πω λυθὲν τοῦ δεσμοῦ καὶ ἀναπτυχθὲν ἡδονῆς ἐμπίπλησι τοῦπέκλιν τὸ σὸν ὡς εὐθυμοποιὸν φάρμακον προῖσχύμενον +.

2.

Τῷ αὐτῷ.

+ Ἀγαθὰ πολλὰ γένοιτο τάνδρ' ἐμοί, οἷς παρὰ σου πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς σε παρ' ἡμῶν κεχόμικε γράμματα τὰς ἀντιφώνους προσρήσεις με- 20 ταφέρων πολλῷ τῆς ἡχοῦς ἐναργέστερον καὶ τελεώτερον· ἐκεῖνη μὲν γὰρ ἄκροις καὶ φειδωλοῖς φωνήμασι τὰς προσλαλῆς ἀντιδίδωσιν, οὗτοσί δὲ παντε- λεῖς καὶ ὁλοφώνους ἀντικομίζει τὰς προσηγόρους ἐπιστολάς· εἰ δὲ καὶ νῦν αὖθις ἐτέρας ὑπάρξει ἀντιστρόφου γραμμάτων κομιδῆς, πάλιν καὶ αὐτὸς μισθὸν τῆς εὐχῆς ἀντικομίσσεται καὶ μᾶλλον, εἰ ἀδελφὴν τῆς προτέρας ἐπιστολῆς ἐπανήξει 25 μοι φέρων ἰσομήκη τε καὶ τὸν αὐτὸν πολυτελεῖ περιχειμένην κόσμον καὶ ὡς ἄλλην παρὰ τῷ Δαυίδ θυγατέρα βασιλέως πᾶσαν τὴν δόξαν οὐχ ὅπως ἔσω- θεν περιβεβλημένην, ἐν τε δηλαδὴ σεμνύμασιν ἐννοιῶν καὶ πυκνώσεσιν ἐν- θυμημάτων καὶ μεθόδων δεινότησιν, ἀλλὰ καὶ ἔξω χρυσεῖς θυσάνοις τῆς διαλεκτικῆς παρηρητημένην καὶ ποικιλλομένην εἰς κάλλος ἀμήχανον ἐκατέ-

4 ἀναφαίνεται L, ἀναφαίνεσθαι Λ ἀ μ π ρ ο ς. 10 Σταγειρίτην] πρὸς. Ἀριστοτ. σ. 83^α 33· «τερετίσματα γὰρ ἐστί, καὶ εἰ ἔστιν, οὐδὲν πρὸς τὸν λόγον ἐστίν». 13 λέγοντα] Ἱερειμ. ιζ', 16. 26 Δαυίδ] πρὸς. Ψαλμ. μδ', 11, 14. 28 χρυσεῖς θυσάνοις] Ἰλ. Β 448.

ρωθεν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐδὲ ἀμφιβάλλειν τὴν ἀρχὴν ἐχρῆν· εἰ γὰρ τοῦ αὐ-
 τοῦ ἐκείνου πατρὸς ἐκφυήσεται, εὐδὴλον ὡς καὶ χάρισιν ἀδελφαῖς ὠραίσε-
 ται· οὐ γὰρ ἐξ αἱμάτων ταύταις ἢ γένεσις, οὐδὲ φύσις ἢ πλάττουσα, ἵνα τὸ
 ἄτακτον τῆς ὕλης βιάζεται παραφθείρειν τῆς μορφῆς τὴν εὐγένειαν, ἀλλ' ἐκ
 νοερῶν ὠδίνων ὁ τοκετὸς καὶ καθ' ἕξιν τεχνικὴν ἀκίνητον ἐκλοχεύονται. ἐκεῖ- 5
 νο δὲ μᾶλλον εὐχῆς ἄξιον, ἵνα μὴ πανεῖκελος οὖσα τῇ ἀδελφῇ τὰ αὐτὰ
 καὶ αὐτὴ μονωδῇ καὶ γοερὸν ἄδῃ καὶ καθέλκῃ πρὸς δάκρυα, ἀλλ' ἄλλον κό-
 σμον ἀεῖδουσα μεταβῇ πρὸς τὸ καί τι καθ' ἡρόνην ἡμῖν ἀρμόσασθαι· εἰ γὰρ
 καὶ τὰ δυσχερῆ τοῦ καιροῦ καὶ ὁ τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου πλημμελεῖς δῖνος οὐ-
 δὲν ὑπαγορεύει σοι πρὸς διήγησιν χάριεν, ὅμως οἶδεν ὁ κρατὴρ τῆς σῆς 10
 σοφίας πολλῶ ἄμεινον τοῦ τῆς Ἑλένης μεταβαλεῖν τὸν πεπωκότα φαρμά-
 κοις ἀρρήτοις ἐπὶ σχῆμα νηπενθές καὶ κακῶν ἀπάντων ἐπιλήθεις. εἰ δὲ καὶ
 τῇ βρυωνίᾳ ἀμπέλῳ τοιοῦτόν τι πρὸς τῆς φύσεως ὁ λόγος κεχάρισταί, πολ-
 λῶ μᾶλλον σοι τῇ κατὰ Χριστὸν ἀληθινῇ καὶ καρποφόρῳ ἀμπέλῳ καὶ πολ- 15
 λῶ βρουύσῃ καρπῷ πρὸς θεοῦ δεδωρηται. ἀπόθλιψον ταῖνον ἡμῖν τοῖς ἐν λύ-
 παις οἶνον Σολομώντι πειθόμενος καὶ στρέψον εἰς χαρὰν τὸν κοπετὸν ἡμῶν καὶ
 ψυχὴν ὀδυνημένην παρακάλεσον ὡς ἐκ γειτόνων ἡμῖν ἔτι παροικεῖς καὶ οὐ-
 δέπω πῶρρωτέρῳ ἐκτετόπισαι· ὕπερ καιρὸς, οἶμαι, ὑποστῆναί σε δεδρακότα
 μᾶλλον ἢ πεπονθότα· ἰδοὺ γὰρ ὁ βασιλεὺς ὁ Λάσκαρις ἀπέσταλκε διὰ τοῦ
 πανευγενεστάτου Στεριώνου ὁρίσμον πρὸς ἡμᾶς μετακαλούμενον πρὸς ἑαυτὸν 20
 καὶ τιμὴν ἐπαγγελομένου καὶ ἀνάπαυσιν. κἀγὼ μὲν ἤδη παρητησάμην ἀν-
 L 109^aελθεῖν, || φύσει μὲν ὦν αἰεὶ μισαπόδημος καὶ νωθὴς, νῦν δὲ καὶ μᾶλλον ναρ-
 κώδης ἅτε ἀποκλίνων ἤδη ἐς τὸ πρεσβυτικὸν καὶ πρὸς γε ἀποκναίσας τοῖς
 περιστατικοῖς καὶ βαρὺς γεγονῶς καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα, ἅτε παρ' οὐδεμιᾶς
 χρηστοτέρας ἐλπίδος ὑπανεχόμενος, ἀγαπῶν δὲ μόνον, εἰ παραχωρηθεῖν 25
 δεῦρο ἐρημάζων ἐκμετρήσαι τοῦ πολυαμαρτήτου βίου μοι τὸ λειπόμενον, σοὶ
 δὲ τῷ στερρῷ καὶ γενναίῳ τὰ πάντα οὐδὲν τι ἐργῶδες προσελθεῖν τῷ κα-
 λοῦντι καὶ εἴσω γενέσθαι λιμένος τῶν τῆς φυγῆς ναυαγίων ἀπαλλαγέντι. τί

7/8 κόσμον ἀεῖδουσα] πρὸλ. Ὁδ. θ 489. 11/12 Ἑλένης—ἐπιλήθεις] πρὸλ. Ὁδ. δ 219—
 221 || πεπωκότα] L, πεπτωκότα A ἀμ π ρ ο ς. 13 βρυωνίᾳ ἀμπέλῳ] πρὸλ. Παῦλον Αἰγινήτην
 7, σ. 233, 45. 14 τῇ κατὰ Χριστὸν ἀληθινῇ καρποφόρῳ ἀμπέλῳ] πρὸλ. Ἰωάν. 15, 1—3.
 20 Στεριώτης] οὕτω γραπτὸς ὡς ἐκ τὸν ὀνόματος τῆς νῦν ὑφισταμένης παλαιᾶς βυζαντινῆς μονῆς
 τοῦ ὁσίου Λουκᾶ αὐτοῦ ἐν τῷ Στερίῳ ὄρει· ἢ δὲ περὶ τοῦτο χώρα δῆμος ἦν Ἀττικὸς λεγόμενος
 Στερία ἢ Στεῖρις (ἐθν. Στερίτης, ρίται, ρίτις, ρίτιος) ἢ Στεριεύς (Φώτιος ἐν λ.). Περὶ τῆς μο-
 νῆς ὅρα Γεωργίου Π. Κρέμου, Φωκαϊκά. Προσκυνητᾶριον τῆς ἐν τῇ Φωκίδι μονῆς τοῦ ὁσίου
 Λουκᾶ τοῦ ἐπὶ κλην Στεριώτου. Ἀθήνησιν 1874—1882, τόμ. 1—3, εἰς φύλλον || στεριώτης L.

οὖν λοιπόν ἐστι· σὲ μὲν συντακτήρια γράμματα πέμψαι, ἡμᾶς δὲ προπεμπτήρια, τίς δὲ οἶδεν, εἰ μὴ καὶ Πύθια κατὰ τὴν παροιμίαν καὶ Δήλια +.

3.

L 1213

Τῷ Τορνίκῃ κῦρι Εὐθυμίου.

+ Γράμμα μοι ἐγκεχερίσται, πανεντιμότε καὶ λογιώτατε δέσποτα,
 5 οὐκ ἐπιγεγραμμένον ἔξωθεν τὸ τοῦ ἀπεσταλκότης ὄνομα, ἐντὸς δὲ τὴν αἰ-
 τίαν τῆς ἀνωνυμίας ὑπογράφον οἷς παραλάλει πολλὴν ἑαυτοῦ δουλοπρέπειαν
 καὶ φόβον μέγαν καὶ κοινὸν ἀπείργοντα ἐλευθεροστομήσαι, ὅσα καὶ βούλε-
 ται. τοῦτο ἐπελθὼν οὐ τὸν τυχόντα ὑπέστην ἀγῶνα ζητῶν εὐρηκέναι τὸν
 10 γεγραφότα· ὅτε μὲν γάρ τὰ ἐπίχαρι τῶν νοημάτων καὶ τὴν ἀβρότητα τῶν
 ὀνομάτων κατεθεώμην, τὸν χαρακτῆρα τῆς σῆς λογιότητος ἀνέφερον, ἄλλως
 τε οἷς καὶ πρόσρησιν πρὸς ἡμᾶς περιεῖχεν ἐνίων συνήθων ἐν τῇ κατ' Εὐ-
 βοίαν Χαλκίδι διατρίβόντων. καὶ τὸ ἔτι πλέον ἀπάντων πεῖθόν με σὸν εἶναι
 L 1222 τὸ ἐπιστόλιον ἐμέμνητο καὶ τῶν καθωμιλημένων οὐκ ὀλίγοις χρησμοδημά-
 των, ἐμοὶ δὲ δοκούντων παραληρημάτων καὶ μετέωρος χρηστοτέραις διὰ τού-
 15 των ἐλπίσιν ἔλεγε φέρεσθαι, ὅστις ποτ' ἦν ὁ ταῦτα ἐπεσταλκῶς, ὁποίας ἐλ-
 πίδας ἐγὼ παρὰ τῶν παλαιῶν ἐκδεξάμενος ἐγρηγορότων ὀνομάζω ἐνόπνια,
 καίτοι εὐξαίμην εἶπερ τις ἀληθῆ ἀποβῆναι, ὅσα χρησμολογοῦνται εἰς ἀγα-
 θὸν τῷ καθ' ἡμᾶς πολιτεύματι, ἀλλ' οὐ παρὰ τοῦτο εἶπομ' ἂν προφητικῆς
 ἐπιπνοίας ἀποθεσπίσματα τὰ Σφιγγὸς κελαινῆς γῆρυ ἐκμιμούμενα φοιβά-
 20 σματα. οὔτε μὴν ἀληθείας ὀνομάσω σοφοὺς ἐξηγητὰς τοὺς ὄνειροκριτικῶς
 καταμαντευομένους αὐτῶν χρησμολῶτας καὶ πρὸς ὃ βούλονται στρεβλοῦντας
 βιαιότερον καὶ οὐ λίθον ποτὶ σπάρταν φασίν, ἀλλὰ σπάρταν ποτὶ λίθον ἔλ-
 κοντας, ὅτι μὴδὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Πύθωνος οἱ περὶ τὸν μέγαν Παῦλον εἶα-
 σαν κηρύττειν αὐτοὺς δούλους τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου καὶ σωτηρίας ὁδὸν
 25 καταγγέλλοντας, ἀλλὰ σιγὴν αὐτῶν κατεψηφίσαντο. ἃ μὲν οὖν ἐπήγετό με
 πιστεύειν σὸν εἶναι τὸ γράμμα, ταῦτά εἰσιν· ἡνίκα δὲ πάλιν ἀνελογιζόμενη

1/2 προπεμπτήρια] L, προσπεμπτήρια A ἀ μ π ρ ος || προπεμπτήρια] πρβλ. Φιλόστρ. τ. 1, σ. 121, 202 Kayser· «προπεμπτήριους ὕμνους αὐτῷ ᾄδειν». Γρηγ. Ναζ. (τ. 2, σ. 469 A. Migne) «τοὺς προ-
 πεμπτήριους ἡμῶν μελετήσατε λόγους». τ. 3, σ. 261 B· «ὅσον ἐφ' ὑμῖν τὰ προπεμπτήρια φθέγγε-
 σθαι». Γρηγόριος πρεσβ. ἐν βίῳ Γρηγ. Ναζ. τ. 1 σ. 297 A· «γίνεται αὐτῷ τιμὴ προπεμπτήριος». Θεόδω-
 ρος Στουδίτης (σ. 892 C Migne)· «ἐξιτήριοι λόγοι καὶ προπεμπτήριοι». Γενέσιος σ. 103 Bonn. «ὥς δὲ
 παρεστῆκει τοῖς τοῦ ἱλαστηρίου προθύροις λαμπαδουχῶν ἀφιερῶν τε προπεμπτήριους φωνὰς» κτλ.
 2 παροιμίαν] πρβλ. Μενάνδρου ἀπόσπ. 295 Meinek. Σουῖδας λ. Πύθια. Ζηνοβ. ζ', 15. Διογ. η', 35.
 Corp. paroem. gr. τ. 1, σ. 165, 311. 22 ποτὶ σπάρταν λίθον] πρβλ. Βασιλείου Καισαρείας πρὸς
 τοὺς νέους, § 3. Migne, τ. 31, σ. 569 D. 23 πνεῦμα τοῦ Πύθωνος] πρβλ. Πράξ. ις', 16.

τὴν τοσὴνδε δειλίαν καὶ ὅπως ἑαυτὸν ἐπικρυπτόμενος ἀνωνυμία οὐ τεθάρρη-
 κε τὸ πρὸς ἡμᾶς ἐπιστέλλειν ὁ τοῦ γράμματος πατήρ, " ἄρα ", ὑπεφώνουν
 κατ' ἑμαυτόν, " τοῦ γενναίου καὶ ἀκαταπλήκτου Εὐθυμίου τὸ ἐπιστόλιόν ἐστι
 καὶ τί παθὼν ὁ ἐπὶ παρρησίᾳ ὀνομαστός αἴφνης οὕτως ὑπὸ δειλίας νόνω-
 μος γέγονεν; οὐχ οὗτος ὑπὲρ ἐκκλησιαστικῶν καὶ πατρίων θεσμῶν μὴ ὅτι 5
 γε ὁμοφύλους πατριάρχας καὶ βασιλεῖς ὑπέστη μεγαλοφρόνως, ἀλλὰ καὶ ἀλ-
 λογενέσιν ὁμοσε χωρῆσαι πρὸς με πολλάκις ἀπισχυρίσατο; καὶ νῦν πῶς τὴν
 πρὸς ἡμᾶς διαπόντιον πρόσρησιν πέφρικε; μὲν εὐλαβεῖται μὴ καὶ γράφαιτό
 τις αὐτὸν Ἀθηναῖσμοῦ, ὥς ἔνιοι τῶν πάλαι τινας Μηδισμοῦ ἢ Φιλιππισμοῦ ";
 τοιοῦτοί μοι λογισμοὶ ἀνθεῖλκον ἐτέρωθεν καὶ πείθειν ἐπειρῶντο, μὴ ἂν τὸν 10
 γεννάδαν Εὐθύμιον ἀνασχέσθαι ὑπ' ἀνωνυμίας κρύπτεσθαι κατὰ τοὺς δει-
 λούς τῶν ὀπλιτῶν, οἳ ὑπαναχωροῦντες ἐκ τῶν προμαχούτων ἐς τὴν ξύγ-
 κλυδα πληθὺν καταδύοντες λανθάνουσιν. ὅμως πεφυκῶς αἰεὶ πρὸς τὸ ἐπιει-
 κέστερον ῥέπειν καὶ συγγνωμονικὸν μᾶλλον ἢ ἀκριβοδίκαιον ἀνθυπέφερον αὐ-
 θις, ὥς οὐδὲν καινόν, εἰ καὶ ὁ ἀπτόμενος οὗτος ἀνὴρ εὐλαβεῖται νῦν καὶ 15
 ὑποπτήσσει τὴν βαρβαρικὴν ὁμότητα, ὅποτε πᾶσιν ἡμῖν πνεῦμα δειλίας,
 γραφικῶς εἰπεῖν, ἐπιπέπτωκεν. εἶτα καὶ τῶν μακαρίων ἐκείνων ἀνδρῶν ἀπε-
 μνημόνευον, τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Δαυὶδ, τοῦ Ἡλία, τοῦ σκεύους
 τῆς ἐκλογῆς, ὧν οἱ μὲν ἀδελφὰς τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν ὠνόμαζον, δεδιότες
 μὴ καὶ αὐτὰς ἀφαιρεθῶσι καὶ προσαπόλωνται. ὁ Θεοβίτης δὲ οὕτως ὑπὸ δέ- 20
 ους κατέπτηχε, μόνον οὐ χρυσταλλωθεῖς, καίπερ πυρίπνους ὢν καὶ πῦρ ἐξ
 οὐρανοῦ κατάγων καὶ φλόγεον ἄρμα ἐλαύνων εὐθὺ τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε φεύ-
 γων γυναικαρίου ἀπειλὴν τεσσαράκοντα ἡμερῶν ὁδὸν ἀπέθρεξεν. " οὐκ οὖν
 θαυμαστόν ", ἔφην, " εἰ καὶ ὁ σοφὸς Εὐθύμιος, ὥς ἔν τινι σπηλαίῳ τῇ
 κατ' Εὐβοίαν Χαλκίδι συγκαθειργμένος πολλοῖς, οὐχ ἐνὶ ἀνθρωποφάγῳ Κύ- 25
 κλωπι, τὸν πολύτροπον καὶ πολύφρονα μεμίμηται ἥρωα, καὶ ὥς ἐκεῖνος ὑπὸ
 τὸν Οὐτὶν τὸν Ὀδυσσεά ἔκρυψεν, οὕτω καὶ οὗτος ὑπὸ τὸν ἀνώνυμον τὸν Εὐ-
 θύμιον ταῦτόν γάρ δύναται τό τε Οὐτὶς καὶ τὸ ἀνώνυμον καὶ ἀγαθὸν ἐκά-
 τερον πρόβλημα εἰς ἀνθρωποφάγων ὁδόντων ἀπόφευξιν. ὥς εἶθε καὶ τὰ ἐξῆς
 τοῦ Λαερτιάδου μηχανήματα ἡδυνήθη μιμήσασθαι ἐπὶ σωτηρίᾳ πολλῶν, καὶ 30
 L 122^β μέντοι καὶ ἑαυτοῦ προκειμένων εἰς θείην ἀτεχνῶς || Κυκλώπειον. οὕτως
 ἐγὼ τοὺς ἐκατέρωθεν λογισμοὺς ταλαντεύσας καὶ διακωδωνίσας ἀπεφηνάμην

9 Μηδισμοῦ] πρβλ. Ἡρόδ. δ' 165 || μηδισμοῦ L || Φιλιππισμοῦ] πρβλ. Αἰσχίν. γ', 130. Δη-
 μοςθ. 287, 1. Πλουτ. Ἡθ. 844 F. 16 πνεῦμα δειλίας] πρβλ. Τιμ. 2, α', 7. 18 σκεύους
 τῆς ἐκλογῆς] πρβλ. Πράξ. θ', 15. 21/22 πῦρ — κατάγων] πρβλ. Βασ. 4 α', 12. 22 φλό-
 γεον — ἐλαύνων] πρβλ. Βασ. 4, γ', 11, 12. 22/23 φεύγων — ἀπέθρεξεν] πρβλ. Βασ. 3, ιθ',
 1—8. 27 Οὐτὶν — ἔκρυψεν] πρβλ. Ὀδ. I 364—370, 502—505.

οὐκ ἄλλου εἶναι, ἀλλὰ σοῦ αὐτοῦ τὴν ἐπιστολήν, καὶ εἰ μὲν εὐεπηβόλως
 τῷ ἀμφιβόλῳ διήτησα, σὸν οὐκ ἐμὸν τὸ κατόρθωμα· σὺ γὰρ καὶ πατὴρ
 ἀγαθὸς λόγων καὶ γραφεὺς δεξιός, ἀμέλει καὶ γεννᾷς τέκνα σοφίας πατρῶ-
 ζοντα καὶ οἷα καταμηνύειν τὸν γεγεννηκότα καὶ μόνον βλεπόμενα· καὶ γρά-
 5 φεις δὲ παντοδαπῶν λόγων ἀγάλματα οὕτως ἀκριβῶς, ὥς μὴ δεῖσθαι ἐπι-
 γραμμάτων, ἀλλ' αὐτόθεν ἐπιγινώσκεισθαι πρὸς τίνα ἀρχέτυπα ἐξειργάστη-
 σαν. οὕτω καὶ τοῖς παλαιοῖς ἐνομιζέτο ζωγράφοις ἀρίστοις, ὥς τό γ' ἐπι-
 γράφειν τεκμήριον ἦν τοῦ μὴ ἀκριβοῦσθαι τὰ γεγραμμένα. εἰ δὲ τάλιθοῦς
 διήμαρτον καὶ σοι ὀθνεῖον εἰσεποίησα γέννημα, τάχ' ἂν ὁ τὰ πάντα μέ-
 10 τριος καὶ φιλάνθρωπος αἰτιάσαιτο δυοῖν θάτερον ἢ τὸ παρὰ τῆς κοινῆς συγ-
 χύσεως ἐπισκοτεῖσθαι μοι τὸ τῆς διανοίας ὄμμα καὶ παρὰ τοῦτο μὴ οἶόν τε
 (εἶναι) εἰδέναι τό τε γνήσιον καὶ ἀλλότριον (αἱ ταραχαὶ γὰρ φησι παρέπλαγ-
 ξαν καὶ τὸν σοφόν, πολλῶ γε μᾶλλον τὸν κατ' ἐμέ), ἢ τὸ οἶεσθαι φιλεῖσθαι
 παρὰ σοῦ μόνου σφόδρα καὶ ἀληθῶς καὶ σοι μόνῳ μέλλειν ἡμῶν καὶ ἀξι-
 15 οῦν προσρήσεως. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τούτου ἀπόχρη, προσειρήσθω δὲ παρ'
 ἡμῶν ὁ περὶ σέ φίλιος καὶ λόγιος ὅμιλος, πρὸς δὲ καὶ ὁ ἄριστος ἀρχιη-
 τρός, ὃν ἐπὶ βραχὺ γνωρίσας καὶ τῆς φιλολογίας θαυμάσας, εἶτα παραχρῆ-
 μα διαστὰς ἠνιάθην καὶ νῦν δὲ ἀνιῶμαι τῆς ἀναγνώσεως τῶν Γαληνείων
 στερούμενος· διεκομίσθη γὰρ ἄλλα τε βιβλία τοῦ θαυμαστοῦ Γαληνοῦ καὶ
 20 τὸ περὶ μεθόδων ἀνατομικῶν καὶ τὸ περὶ τῶν κατ' Ἴππο-
 κράτην καὶ Πλάτωνα δογμάτων, ἃ συναναγνόντες οὐ μικρὰ ἂν ἀλλή-
 λους συνεβαλόμεθα, ἐγὼ μὲν αὐτῶ εἰς τὴν περὶ τῶν δογμάτων πραγματείαν,
 αὐτὸς δ' ἐμοὶ πρὸς τὴν ἀνατομικὴν θεωρίαν, καὶ ἐπεὶ σχασάμενος τὸ πολι-
 τεύεσθαι οὐχ ἐκὼν πολλὴν ἄγω σχολήν, κατώπτευσά ἂν ἔργα φύσεως θαυ-
 25 μαστὰ ἐναργέστερον καὶ διὰ τῆς φύσεως ἐπὶ τὸν δημιουργὸν αὐτῆς ἀνεπτε-
 ρώθην θερμότερον· ἅμα δὲ οὐδὲ Ἀριστοτέλους ἂν εἶημεν ἀνήκοι ἐς τέλος,
 ἐν πολλοῖς τῶν περὶ τῶν ζώων μορίων γεγραμμένων αὐτῷ παραπέμ-
 ποντος ἡμᾶς ἐς τὴν ἀνατομικὴν θεωρίαν κάκεῖθεν ἀξιοῦντος μανθάνειν αἰ-
 σθητῶς τὰ ἐν λόγοις φιλοσοφούμενα καὶ μᾶλλον ὅτι οὐ σχολῆς μόνον ἡμῖν
 30 ἀφθονία, ἀλλὰ καὶ ζώων τῶν ἀνατμηθησομένων, οὐ Σατύρων, λέγω, οὐ κυ-
 νοκεφάλων, οὐ πιθήκων, ἀλλ' οὐδὲ ἄρκτων· καὶ αὗται γὰρ σπάνιαι καὶ δυσ-
 θήρατοι καὶ μάλιστα νῦν, ὅτε, καὶ εἰ που θηραθεῖεν, ταῖς Λατινικαῖς δω-
 ροφοροῦνται τραπέζαις ὥς ἡδιστον αὐτοῖς ὄψον καὶ εὐχταιότερον ἢ τοῖς

12 (εἶναι)] ἡμετέρα προσθήκη. 16/17 ἄριστος ἀρχιητρός] νοητέος Γεώργιος Κάλλιστος, πρὸς
 ὃν ὑπάρχει τοῦ γράφοντος ὡς ἐπιστολή. Μιχ. Ἀκ. Χωνιάτου τὰ σφῆζόμενα, τ. 2, σ. 201—
 203. 28/29 ἀξιοῦντος — φιλοσοφούμενα] πρβλ. Ἀριστ. 1105^b 13.

Ἰουδαίοις ὁ παρ' αὐτῶν προσδοκώμενος Λευιάθαν. οἷδας δὴπου τὸν ἐν τῷ Ἰώβ διαγραφόμενον, ὃν οἱ κατάρται καὶ πάντα πρὸς αἰσθησιν ἔλκοντες αὐτοῖς ἐν τῇ θαλάσῃ ταμιεύεσθαι φασι σιτευόμενον, κῆτος παμμέγεθες καὶ οἷον ἐξαρκέσαι (ἐς) αὐτῶν τε καὶ ἐτέρων πολλῶν ἐθνῶν τράπεζαν. οὐκ οὐν τοιούτων ζώων εὐπορία ἡμῖν, ἀλλὰ ὕων, οὓς οἱ νησιῶται οὗτοι ὅσημέραι 5 κατασφάττουσιν ὥς λυμαινόμενους δῆθεν λήγια καὶ φέροντες ἐφ' ἡμᾶς προτίθενται διαμαρτυρόμενοι. ἀλλ' ἔλαθον τοὺς ὅρους τῶν ἐπιστολιμαίων νόμων ὑπεραλάμενος μικροῦ· ὑπὸ γὰρ τοῦ σφόδρα ἐθέλειν ὁμιλεῖν σοι διὰ γραμμάτων ἐξέτεινα πέρα τοῦ συμμέτρου τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὸ πάθος συγγνωστόν· πότε γὰρ ἄλλοτε στελῶ γράμμα ἢ δέξομαι, τοσούτου χάσματος μέσον 10 ἄμφοιν διερρωγότες; τὸ δὲ καὶ αὐτοπροσώπου θεᾶς καὶ ὁμιλίας ἀξιοῦσθαι τοῦτο ἤδη καὶ ὑπὲρ εὐχὴν καὶ ἐλπίδα. ἐρρωμένος διατηροῖο, λογιώτατε ἀνδρῶν καὶ φιλίας ἀληθοῦς ἔμφυχον ἄγαλμα +.

4.

Τῷ αὐτῷ.

L 123^a

+ Ὡς εἰς καιρὸν ἡμῖν, λογιώτατε δέσποτα, γράμμα σὸν τοῦτο ἤδη 15 τρίτον ἀπέσταλται· ἅμα γὰρ ἀπελάβομεν καὶ νυκτομαχίας πολλῶν λογισμῶν ἀπηλλάγμεθα· οἷα γὰρ καθ' ἑαυτοὺς ἀνετυπούμεθα μὴ πλείω δεδεγμένοι γραμμάτων δυοῖν, ἀμέλει καὶ διαπορούμενοι καὶ οἷον καταμαντευόμενοι τὰς αἰτίας τούτου τοιαύδε ἀνεπλαττόμεθα, πότερον τολμήσας δις ἐπιστεῖλαι, εἴτα ὥς ἂν παρακινδυνεύσας εἰς ἑαυτὸν ὑπεστάλη πάλιν καὶ σεσίγηκεν, ἢ τῷ 20 παροιμιακῷ νόμῳ πειθόμενος δις τὰ καλὰ θεσπίζοντι διττά μοι καὶ μόνα τὰ καλὰ ἐκεῖνα γράμματα ἐνεχάραξε, τοῦ λοιποῦ δὲ ἐκπεφρόντικεν, ἐπεὶ τὸ φιλικὸν καθήκον ἤδη ἐξωσιώσατο; ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν θρασυδείλου ἂν εἴη πάθος καὶ γνῶρισμα καὶ τίς κοινωνία τῷ βεβηκότι ἐπὶ συμμέτρου μεσότητος πρὸς τὸν δι' ἔκπτωσιν ἀρετῆς εἰς τὰ παρ' ἑκάτερα κακίας μετολισθαίνοντα; τοῦτο 25 δὲ πῶς ἂν καὶ τὴν ἀρχὴν ἐπὶ νοῦν ἐβάλετο ἀνὴρ εἴπερ τις ἀγχίνους καὶ εἰδώς, ὥς εἴπερ ἐπισταλτέον ἔστι δις μόνον ἀποῦσι τοῖς φίλοις καὶ προσρητέον ἂν εἴη τοσαυτάκις παρόντας· ὁ γὰρ ἔστι πρὸς ἐπιδημοῦντας πρόσρησις, τοῦτο πρὸς ἀποδήμους ἐπιστολή. καὶ τίς οὕτως ἀρχαῖος κατὰ τοὺς μυθευομένους προσελήγους ὥς ἅπαξ ἢ δις ἀξιοῦν προσ- 30

1 Λευιάθαν = δράκων ὁ ἐν τῇ θαλάσῃ, δράκων ὄφις, ὁ μέλλων τὸ μέγα κῆτος χειρώσασθαι] πρὸς. Ἰεζ. λβ', 2. Ἡσ. κζ', 1. Ψαλμ. σγ', 14. Ἰώβ γ', 8. μ', 10—27. 4 (ἐς)] προσθ. ἡμετέρα. 27 ἔστι] Ἀάμπρος ἔστιν. 30 προσελήγους] πρὸς. Ἀπολλών. Ῥοδ. δ 264· «Ἀρχαῖος, οἱ καὶ πρόσθε σεληνιαῖοι ὀδεύονται». Scholia in Apollonii Argon. ex rec. H. Keilii (Apoll. Arg. ex rec. R. Merkel. Lipsiae 1854), σ. 495· «Μνασέας δὲ φησι Προσελήγον Ἀρχαῖον βασι-

επειὶν τοὺς συνήθεις, εἶτα σιγῇ παρατρέχειν μὴ προσενέποντας, ὕπερ
μισούντων νομίζεται τεκμήριον καὶ μὴ φρονούντων φίλα τε καὶ προσήγορα·
οὐκ οὐδὲ τῇ παροιμίᾳ προσέσχε τὸν νοῦν, παραληρούση, οἶμαι ὑπ' ἀρ-
χαιότητος· πῶς γὰρ δις τὰ καλὰ, ἀλλ' οὐ τρίς καὶ πολλάκις αὐτίκα, ἵνα
5 μὴ λέγω τόδε ἢ τόδε τὸ καλόν, τὰ τῆς περιοχῆς ἀπάντων τῆς εὐδαιμονίας
φημί, εἴτ' οὖν καθ' ἡμᾶς μακαριότητος, οὐδὲ πολλάκις πρακτέον ἐστίν, εἶτα
παυστέον, εἴπερ ἐνέργειά ἐστι κατ' ἀρετὴν τελείαν, καὶ εἰ παύσεται, ἀποβα-
λεῖται καὶ τὸ μακάριον δῆπου· ὅθεν καὶ ἐν βίῳ τελείῳ τελειοῦσθαι ταύτην,
προστίθῃσιν ὁ Σταγειρόθεν φιλόσοφος· ὁ δὲ γε Σόλων καὶ ὁ Σειράχ οὐδὲ
10 τὸν ἐν βίῳ τελείῳ εὐδαιμονοῦντα μακαριστὸν οἶονται, εἰ μὴ καὶ πέρατι βί-
ου εὐδαίμονι ὥσπερ τινὲς λιμένι ἀσφαλεῖ ἐγκαθορμίζονται ὄλβιοι. ἐπιζυγώ-
σας τοίνυν τὸ τῆς ἀκοῆς θύρετρον ὡς οὐκ ἀκριβεῖ τῷ παροδίῳ τούτῳ ῥή-
ματι, ἐκεῖνο μᾶλλον ἀναπετάσαι κατὰ θύραν, ὃ φασιν, οὐ παρὰ θύραν ἦκον-
τι, ὃ φησιν ὡς πολλῶν φιλίας ἀπροσηγορία ἔλυσεν (εἶδος δὲ που προση-
15 γορίας καὶ τὸ ἐπιστολιμαῖον πρόσφθεγμα)· οὐ γὰρ δὴ πάσῃ παροιμίᾳ πει-
στέον, εἰ καὶ παλαιᾶς φιλοσοφίας λέγονται λείψανα, διὰ βραχυλογίαν εὐ-
μνημόνευτον τὴν ὁσημέραι πραγματειώδη ἀνανέωσιν ἀθανατιζόμενα, ἐπεὶ κά-
κεῖνο ἐάλω μοι τανῶν ψευδόμενον παροιμιακὸν ἀπόφθεγμα· ἀνεπίφθονον δὲ
σοι καὶ διηγῆσασθαι· εἰ γὰρ καὶ νόμος ἐπιστολῆς ἐπικελεύεται μὴ τῶν κει-
20 μένων ὄρων βαίνειν μακρότερα μήτε μὴν τὰ ἐσκαμμένα ὑπεράλλεσθαι, ἀλλ'
ἔγωγε ἥδιστα ἂν ὑποσταίην παρανομίας γραφὴν, εἰ μόνον τὸ ἐπιθυμοῦν μοι
ἀπλήστως τὴν ὁμιλίαν τῶν πρὸς σὲ γραμμάτων, ὅτ' ἔξεστιν, ἀποπλήσαιμι.

λεῖσαι. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῇ Τεγεατῶν πολιτείᾳ φησίν, ὅτι βάρβαροι τὴν Ἀρχαδίαν ὤκησαν, οἵτινες
ἐξεβλήθησαν ὑπὸ τῶν Ἀρχιδῶν ἐπιθεμένων αὐτοῖς πρὸ τοῦ ἐπιτελεῖν τὴν σελήνην διὸ κατωνομάσθησαν
προσέληνοι». Αἰσχύλ. Προμ. 438· «ὥρων ἑμαυτὸν ὥδε προσελόμενον». Σχόλ. εἰς Αἰσχύλ. Προμ. 438:
«προσελούμενον—ὕβριζόμενον» ἐνθα καὶ οἱ Ἀρχαῖαι πρόσελοι ἄνδρες ὕβρισταί· λέγουσι δὲ εἶναι τοὺς Ἀρ-
κάδας, ἐξ ὧν χρήσις π ρ ο σ ε λ ο ὑ μ ε ν ο ν». Λουκιανὸς Ἀστρολογ. 26· «ἀλλὰ μόνον Ἀρκάδες ταῦτα
οὐκ ἐδέξαντο οὐδὲ ἐτίμησαν ἀστρολογίην, ἀνοίγῃ δὲ καὶ ἀσφίγῃ λέγουσι καὶ τῆς σελήνης ἔμμεναι προ-
γενέστεροι». Πρβλ. Alex. Humboldt, Kosmos. Stuttgart 1845—50, τ. 3, σ. 480—81. 4 δις —
τρίς] πρβλ. Gorg. 498E. Φύληβ. 60A. Νόμ. ζ', 754C. ἰβ', 956E. Πλουτ. Ἡθ., τ. 2, σ. 508 καὶ τ. 6,
σ. 411 Bern. Corp. par. Gr. τ. 1, σ. 66. 2, 97. Θεόδ. Πρόδρ. ἐν Cramer, Anecd. gr. Oxon. τ.
3, σ. 205. 9 Σταγειρόθεν] πρβλ. Ἀριστοτ. 1021β, 20—28. 13 ἀναπετάσαι κατὰ θύραν] πρβλ.
Πλάτωνα ἐν Φιλότητι 62B, «ἀναπετάσας τὰς θύρας». Τίμων 122 «τὰς θύρας ἀναπετάσας. Ξενοφ.
'Αναβ. ecl. Gemoll, σ. 256, 718 «ἀναπετανύσας τὰς πόλεις. Ἡρόδ. γ', 146· «ἀναπετάσας τὰς πόλεις».
20 ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα ὑπεράλλεσθαι] πρβλ. Πλάτ. Κρατ. 413A. Λουκιανὸς ἐν ὀνείρῳ «καὶ ὄρον ἔχων
τῆς πτήσεως τὸν ὕπνῳ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα ἤδη πηδᾷ». Eustath. ad Hom. II, Θ 197, σ. 1591, 52· «ἰστέ-
ον, ὅτι τὸ ὑπὲρ ῥεῖ καὶ τὸ ὑπὲρ π τ α τ ο πάντα τὰ σήματα οὐ μακρὰν ἐσχχμάτῃται τοῦ ὑπὲρ
τὰ ἐσκαμμένα, κεῖται παρὰ τοῖς ὕστερον, ἔχουν ὑπέρμετρα, παροιμιαζόμενον μὲν ἐπὶ τῶν ὑπερβα-
λόντων ἢ πλεονεκτούντων, μετενεχθὲν δὲ ἀπὸ πεντάθλων ἤρξατο ἀπὸ Φαῶλου» κτλ. Βασίλειος εἰς τὸ Ἐξα-
ήμερον, ὁμιλία β-η, 5 (Migne, Patr. Gr. τ. 29, σ. 128A)· ἀλλ' οἱ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδῶντες
τὴν συνηγορίαν τῆς γενεθλιαγωγίας τὸν λόγον ἔλκουσι». Corpus Paroem. Gr. τ. 1, σ. 224, τ. 2, 375.

τίς δὲ ἡ παροιμία; ἀλλ' ὅπως ἐπίσχεσ τὸν γέλωτα εἴτ' οὖν τῆς διηγήσεως
καταγέλωτα "δῖς" φησι "κράμβη θάνατος". τοῦτο πάλοι σεβαζόμενος
ὥσπερ τι Δελφικὸν γράμμα οἶδας δῆπου τὸ γινῶθι σαυτὸν καὶ μη-
δὲν ἄγαν καὶ ἐγγύη πάρα δ' ἄτα καὶ εἴ τι τούτων ἀδελφὸν ἕτερον,
μᾶλλον δὲ ὡς ὑγιεινόν τι παράγγελμα Ἱπποκράτειον ἢ Γαλήνειον διὰ μνή- 5
μης ἔχων ἐφυλαττόμεν (πῶς εἴποις;) τὴν κράμβην παρατιθεμένην ἐπιτρα-
πέζιον, καὶ τὰ πολλὰ μὲν ἀπειχόμεν ὑφορώμενος, ὡς τὴν ἐν τῷ λέβητι
L 1233 τολύπην ἦν, ὅτε οἱ περὶ τὸν Ἑλισσαῖον υἱοὶ τῶν || προφητῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ
προσηπτόμεν ἐκ διαλειμμάτων μακροτέρων καὶ σφόδρα ἐγκρατῶς προνοῶν,
ὡς εἰ καὶ βλάψει τυχόν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐς κίνδυνον ἀποσκήψει διὰ τὴν βρα- 10
χύτητα· ὅτε καὶ τις γραῦς Ἀττικὴ κωνεῖου κατὰ βραχὺ γενομένη ἔλαθε
καὶ εἰς ἔξιν ἐλθοῦσα τοῦ πίμπλασθαι τῆς δηλητηριώδους πόας καὶ μὴ ἀπόλ-
λυσθαι. ταῦτα μὲν πρότερον, νῦν δὲ (πολλὰ γὰρ γηρῶν μανθάνω) ἔργοις
διδάσχομαι, ὡς εἰς ψεῦδος κεκόμψευται ἡ παροιμία καὶ μάτην διαβέβληται
οἱ ἀγαθὸν φαγεῖν λάχανον· ἡμεῖς γάρ, καίτοι ἐν καρδίᾳ θαλάσσης παροι- 15
κοῦντες ὅμως οὐκ ἰχθυώμεθα, ὥσπερ οἱ τὸ Ἴλιον πολιορκοῦντες Ἕλληνες
καὶ ταῦτα τὸν ναύσταθμον πεποιημένοι ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐπὶ τοσοῦτοις ἔτε-
σιν, ὃν ἰχθυόεντα καλεῖ Ὀμηρος. ἀλλ' εἴ ποτε τῶν ἐνταῦθα πυθοίμεθα
εὐαγγελικῶν "παῖδες, μὴ τι προσφάγιον ἔχετε"; τοῦτο γὰρ καὶ μόνον νη-
σιῶται οἷδε καλοῦσι προσφάγιον, ὥσπερ καὶ τὰ θρέμματα κτήματα 20
λέγουσιν, ὡς καὶ τις τῶν παλαιῶν τὸν Μέροπα εἰς ὄνομα ἑαυτοῦ ἰδιώσατο.
οὕτω γοῦν αὐχμηρὰν καὶ ἄνοφον παρατιθέμενοι τράπεζαν, ἐπεὶ περ' Ἀθήνη-
θεν ἡμῖν κράμβαι κομίζονται· ἐνταῦθα γὰρ οὐ μόνον ἀχροδρόων σπάνις πολ-
λή, ἄτε τῶν ἐγχωρίων ὡς ἄλλοις Διὸς βαλάνοις μόνους τοῖς καρποῖς τῆς
φηγοῦ χρωμένων κατὰ τοὺς πάλοι βαλανηφαγοῦντας Ἀρκάδας, ἀλλὰ καὶ λα- 25

2 δῖς φησι κράμβη θάνατος] πρβλ. Βασιλ. Καισ. ἐπιστ. ρπς', ρπς'. 3/4 γινῶθι σαυτὸν—πάρα δ' ἄτα] πρβλ. Διόδωρον ἐν τ. 2, σ. 174, 24 ἐκδ. Vogel. 7/8 ἐν τῷ λέβητι—προφητῶν] πρβλ. Βασ. 4, δ', 38—39. 13 πολλὰ γὰρ γηρῶν μανθάνω] πρβλ. Σόλων. ἀπόσπ. 9. Πλούτ. ἐν βίῳ Σόλωνος β' 3 (τ. 1, σ. 154 Sintl.) «σοφίας μὲν γὰρ ἦν (= Σόλων) ὁμολογουμένως ἐραστής, ὅς γε καὶ πρεσβύτερος ὢν ἔλεγε γηράσκειν αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος». Σχόλ. εἰς Πλάτ. 384 Bek. Σουῖδας ἐν λ. «γῆρ ἄναι· γηράσαι καὶ παροιμία: «γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος». 14/15 μάτην—ἀγαθὸν φαγεῖν λάχανον] πρβλ. Σουῖδαν ἐν λ. ἐν τῇ σημ. Bernh. «ὅτι πολλὴν εὐορκίας ἐπιδεικνύμενοι πρὸς λάχανα ὁμνῶσιν· Μ ἂ τ ἄ λ ἄ χ α ν α καὶ μ ἂ τ ἄ κ α λ ἄ λέγοντες». 18 Ὀμηρος] πρβλ. Ἰλ. I 360—361 «ἤρι μάλ' Ἑλλησποντον ἐπ' ἰχθυόοντα πλεούσας νῆας ἐμάς, ἐν δ' ἄνδρας ἐρεσσεύμεναι μεμαῶτας». 9 εὐαγγελικῶν] Ἰωάν. α', 5. 21 Μέροπα] πρβλ. Ἰλ. 830. Α 329. 22 γοῦν] L, δὲ Α ἄ μ π ρ ο ς. 24 Διὸς βαλάνοις] πρβλ. Διοσκ. α' 145 Sprengel: «αἱ δὲ Σαρδιαναὶ βάλανοι, ἄστινας λόπιμα ἢ κάστανα καλοῦσιν ἢ μότα ἢ Διὸς βαλάνους στύφουσιν καὶ αὐταὶ τῶν ὁμοίων εἰς ὀραστικὰ μάλιστα οἱ μεταξὺ τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ λέπους φλοιοὶ· ἡ δὲ σὰρξ καὶ τοῖς ἐφήμερον πεπωκόσιν ἀρμόζει».

χανεία ἡγνότητι, κραμβοφαγοῦμεν συνεχῶς καὶ πολλάκις οὐ θνήσκομεν, ὅτι
 μὴ καὶ μᾶλλον ζῶμεν ἐσθίοντες οὐ μόνον ἐφθὴν, ἀλλὰ καὶ ἀλμάδα ταμι-
 ευομένην ἐς νέωτα καὶ καταχρεμπτόμεθα γενναῖον τῆς λήρου παροιμίας καὶ
 5 κατὰ τὸν εἰπόντα ἀλμυρὸν προσπτύομεν ἀπὸ στόματος κραμβοφάγου, τρώ-
 πον ἄλλον ἢ περ ὁ κωμικὸς εἶρηκεν. ἀλλ' ὅπερ ἐλέγομεν, οὔτε παροιμία
 δουλεύων οὔτε δειλαινόμενος ἐπέσχευεν ἂν τὸ γράφειν ὁ σοφὸς καὶ γενναῖος
 Εὐθύμιος. ταῦτ' ἄρα καὶ τοῖς λογισμοῖς ἀδολεσχῶν ἔτι καὶ σκάλλων τῷ
 πνεύματι καὶ διερευνώμενος τῆς ὀλιγογραφίας τὸ αἷτιον, ἕτερα ἐξ ἐτέρων ἀν-
 ελογιζόμεν καὶ μὴ ποτε ἔφασκον σκήψαιτο τὸ ἀποκεκλειῆσθαι τὴν πρὸς ἡμᾶς
 10 φέρουσαν· πρὸς δὲ καὶ παρεσκευαζόμεν (οὐ γὰρ σε ἀποκρύψωμαι τάληθές)
 ἀντιπροτείνειν τὰς λύσεις, μᾶλλον δὲ ὡς πρὸς ὑποφορὰν ἐξηρητημένην παρὰ
 σου εἶχον ἐν ἐτοιμῷ ἀντεξάγειν εἰς ἀντίπρωρον ἀνθυποφορὰν τὰς αὐτόθεν
 δεῦρο πλεούσας ἄλλας ἐπ' ἄλλαις λέμβους οἷα συμμαχίδας χαλκεμβόλους
 τριήρεις τινάς, δι' ὧν καὶ καταναυμαχῆσαι καὶ εἰς ἀχανές καταδύσαι τὴν
 15 σκῆψιν ἡλπίζον, ὡς μηκέτι τὰς αἰτίας μεταφέρειν εἰς τὰ μεταξὺ πολλὰ
 "οὔρεά τε καὶ σκιοέοντα, θάλασσάν τε ἡγήεσαν". ἀλλ' ἀνακρουστέον ἐπὶ
 πρῶμναν τὰ ἐκ τῶν ἀρχεκάκων τριήρεων καὶ πρωτουργῶν ἡμῖν τῆς κοινῆς
 συμφορᾶς τροπολογούμενα, μὴ καὶ φορτικῶς σοι διαλέγωμαι. ἐδόκει μοι τὰ
 οὐκ ὄντα φανταζομένῳ ῥαδίως ἂν καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἀποδείξαι
 20 μὴ διατετειγίσθαι τὴν πρὸς ἡμᾶς πάροδον, ἀλλ' ἀνεωγέειν πολυσχιδῶς πῇ
 μὲν ὡς ἐπὶ διαμέτρου κατ' εὐθυωρίαν Χαλκιδοῦθεν ἐς δεῦρο φέρουσαν διὰ
 τοῦ μεταξὺ καὶ Ἑρετριέων καὶ τοῦ καλοῦ Ἀρτεμισίου πελάγους, ἔνθα κατὰ
 Πίνδαρον φαινὴν ἐλευθερίας κρηπὶδα ἐβάλλοντο Ἕλληνες (αὐτοῦ γὰρ που
 ταῖς Περσικαῖς τριήρεσιν οἱ περὶ τὸν Θεμιστοκλέα πρῶτον προσήραξαν, ὅπερ
 L124^a ἐξῆς δια τῆς Μαραθωνίου Κυνοσουρίδος ἀναγεόμενον ἐπὶ τὰς περὶ ἡμᾶς
 Κυκλάδας ταυτασί νήσους ἐκδίδωσι), πῇ δὲ ὡς ἐπὶ δύο ἡμικυκλίῳ, τοῦ μὲν
 δεξιοῦ τοῦ διὰ τῆς Ἀττικῆς, τοῦ δὲ ἀριστεροῦ τοῦ διὰ τῶν Καρυστίων
 ἄκρων εἰς ἡμέτερον περιάγουσαν || καταγώγιον. ἀλλὰ τί ποτε εὐθυφορικὰς
 ὁδοὺς ἐπεισκυκλῶ, ἐξὸν εἰπεῖν ὡς Ἑρωτι πάντα βάσιμα, καὶ πῦρ καὶ ὅρος

4/5 κραμβοφάγου — κωμικὸς εἶρηκεν] πρβλ. Ar. Ludwig, Die homer. Batrachom. Leip-
 zig 1896, σ. 178, στ. 218 ἐν ὑποσημ.

10 ἀποκρύψωμαι] L, ἀποκρύψομαι Λ ἀμ-
 πρ ος. 11 ἐξηρητημένην] διόρθωσις ἡμετέρα — Λ ἀμ πρ ος κατὰ τὸν κώδικα ἐξ αρ τ ο μ ἐ ν η ν.

16 οὔρεα — ἡγήεσαν] Π. A 157 || σκιοέοντα] L καὶ Λ ἀμ πρ. βησσέοντα || θάλασσά τε ἡγήεσαν]

L καὶ Λ ἀμ πρ ος θάλασσάν τε καὶ ἡγήεσαν. 22/24 Ἀρτεμισίου — Θεμιστ. προσήραξαν] πρβλ.

Ἡροδ. ζ', 175—177, 183, 192. ἡ', 2, 4, 5, 21, 22, 23, 41—3, 45—6, 66, 76, 77, 82. 25 Μα-

ραθωνίου Κυνοσουρίδος] πρβλ. Ἡροδ. ἡ', 76. Ἡσυχ. ἐν λ. «Κυνοσουρα, φυλὴ Λακωνικὴ καὶ ἄκρα

τοῦ Μαραθῶνος, πρὸς τὴν Εὐβοίαν τετραμμένην». 26 τοῦ δὲ] L, τε Λ ἀμ π.

καὶ Σκυθικὴ χιὼν καὶ πέλαγος Ἄτλαντος; εἰ δὲ τηλικαῦτα τῷ περὶ τὰ αἰ-
σθητὰ πτερυγίζομένῳ Ἑρωτι δέδοται, ἡλίκα τῷ κατὰ πνεῦμα καὶ οὐρανίῳ
δοίημεν δύνασθαι, οὐπερ τὰ πτερὰ καὶ τὸ πῦρ οὐχ οἷα μῦθος τῷ περὶ τὰ
δεῦρο ἐπτοημένῳ περιτίθησιν, ἔν' ἐμφήνη τὸ διάφορον καὶ πανταχοῦ φέρε-
σθαι ἄνετα καὶ τῶν ἀπειργόντων ἀνώτερον; ἀλλ' εἰ βουλομένῳ σοι ἔστι 5
μαθεῖν ὅποια ταυτί, ἄκουε τῆς ἐν Ἄσμασιν ἐρώσεως καὶ ἐρωμένης ψυχῆς,
ὅπως τῆς κατὰ θεὸν ἀγάπης τὴν πτέρωσιν ὑμνήσῃ "περίπτερά" φησιν,
"αὐτῇ φλόγες πυρός". ποῦ γοῦν οὐ διαπτήσεται τῷ φλογερῷ πτερῷ καὶ
οὐκ αὐτὴ μόνη ἀλλὰ καὶ τὰ αὐτῆς ἔπεα πτερόεντα; οὐκ ἔστι τις ἐν τῷ παντὶ 10
χῶρος, εἰς ὃν οὐ ῥαδίως διαπτερόνεται, καὶ τὰ παρὰ τῷ Δαυὶδ ἔσχατα τῆς
θαλάσσης ἐρεῖς, μὴ ὅτι γε τὸ ξεναγὸν ἡμῶν τουτὶ νησὺδριον τὸ κατὰ τῆς σὲ
Εὐβοίας ἀντίπορθμον. τοιαῦτα, ὦ φίλη μοι κεφαλὴ, ἐν διακένους ἀναπλασμοῖς
διανοίας φαντασιούμενος ὠνεῖρωττον· ἐπεὶ δὲ τῷ τέως ἐν οὐκ ἐλπίσιν ἡμῖν
σὸν γράμμα ἐπέλαμψεν, ἐκεῖνα μὲν "ὥσεί ἐνύπνια ἐξεγειρομένου" παραχρῆμα 15
φροῦδα πάντα, ἡμεῖς δὲ τὰς πολυπλανοὺς εἰκοτολογίας τῶν λογισμῶν ἀνε-
παυσάμεθα. καὶ εἴης μοι, χαριέστατε ἀνδρῶν, ἄλλα ἐπ' ἄλλοις μὴ τρις ἢ
δεκάκις, ἀλλὰ πολλάκις ἐπιστέλλων μοι καὶ τὸν τῆς ἀκηδίας νυσταγμὸν δια-
λύοις βεβαιῶν ἡμᾶς ἐν οἷς γράφεις πρὸς τὸ φέρειν εὐχαρίστως μετρίαν
ταυτηνὴ τὴν παιδείαν κυρίου, μᾶλλον δὲ δεσποτικὴν μαστίγων· δικαίων γὰρ
καὶ υἱῶν ἀγαπωμένων αἱ παιδευτικαὶ τῶν θλίψεων ἐπαγωγαί, τῶν δὲ κατ' 20
ἐμὲ πονηρῶν καὶ ὀκνηρῶν δούλων αἱ τιμωρητικαὶ μάστιγες. προσειρήσθω μοι
ὁ περὶ σὲ κορυφαῖον καὶ χορολέκτην σοφὸν κύκλος ὁ λόγιος καὶ μουσηγε-
τῶν ταῖς ἐννέα ξυμφῶν καὶ ἀντίφθογγα +.

5.

Τῷ αὐτῷ.

L 124

+ Οὔτε τοῦ ἐπιστέλλειν ἡμῖν, ἀνδρῶν λογιώτατε, οὔτε τοῦ δέχεσθαι 25
τὰ παρ' ἡμῶν ἀντεπιστελλόμενα γένοιτο ἂν σοί ποτε κόρος, ὥς ἔοικεν, δυεῖν
αἰτίων κατ' ἐμὴν δόκῃσιν ἕνεκα, ἐνὸς μὲν καὶ πρώτου, ὅτι διαπύρως καὶ ἀνο-
θεύτως φιλεῖς καὶ ταῦτα δὴ τὰ τῶν μανικῶν ἐραστῶν· ἐπεὶ (δὲ) τοῦ φιλουμέ-
νου ἀπόντος ὑπερεκκέκασαι, ὥς ἐξόν σοι παραπολαύεις τοῖς τῶν γραμμά-
των ἰνδάλμασι καὶ δοκῶν οὕτως σὺλλαλεῖν καὶ ὥς μὲν φωνεῖν ὥς δὲ 30
φωνῆς ἐν τῷ μέρει ἀκούων καὶ παμψυχὴν τινα ταύτην ἔγνωσ σοφίζεσθαι.

1 Σκυθικὴ χιὼν] πρβλ. Λογγίνου ποιμ. 3,5. 6 Ἄσμασιν] πρβλ. Ἄσμα ε', 6. 7 τῆς κατὰ
θεὸν ἀγάπης] L, τῇ—ἀγάπῃ Λ ἀ μ π ρ ο ς 9 ἔπεα πτερόεντα] Ὁδ. δ 550 κέ. 10 Δαυὶδ] Ψαλμ.
ρλγ', 9. 11 ἡμῶν] L, ἡμῖν Λ ἀ μ π ρ. 14 ὥσεί ἐνύπνια ἐξεγειρομένου] Ψαλμ. οβ', 20.
19 παιδείαν κυρίου] πρβλ. Παροιμ. γ', 11. 27 (δὲ)] προσθ. ἡμετέρα 19.

ἦπου, ὦ φιλίας ἀχραιφνοῦς γνῶμον, καὶ ἐν τοῖς μεθήμερινοῖς φαντάσμασιν
εἰδωλοποιεῖς ἀεὶ τὴν καινὴν ἡμῶν ἔντευξιν καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ
καθεύδων ὄνειροπολεῖς ταυτηνί, εἴπερ οὐ φαύλως ὀρίζονται τὰ ὄνειράτα τῶν
μεθ' ἡμέραν ἀκουσμάτων καὶ φαντασμάτων ἀπηχήματα. ἐν μὲν δὴ τοῦτο
5 αἴτιον λογίζομαι τῆς περὶ τὰ γράμματα ἀπλήστου ἐφέσεως, δεύτερον δὲ
ἐκεῖνο· τῶν ἐπὶ σοφία κλεινῶν ἀνδρῶν ἄλλου ἄλλο τι ἐζήλωσας, τῶν δ' ἐξ
ἀτυχημάτων εὐτυχησάντων εἰς ἄκρον βατῆρα φιλοσοφίας ἀφικέσθαι, ἐκείνους
ὧν ὁ μὲν πειραταῖς περιπεσὼν καὶ καταπλεύσας Ἀθήναζε, εἶτα προσφοι-
τῶν τοῖς ἐκεῖσε μαθηματικοῖς οὕτω γεωμετρίαν ἠκριβώσατο, ὥστε καὶ τε-
10 τραγωνίσαι τὸν κύκλον ὑπεβάλετο, ὁ δὲ ναυαγῆσας "εὖ γε", εἶπεν, "ὦ
τύχη, ὅτι με εἰς τὸ τριβώνιον τοῦτο συνέστειλας" καὶ φιλοσοφῆσας τὰ
κράτιστα τῶν Στωϊκῶν ἀναπέφηνεν. οὐπερ καὶ τοῖς περὶ τοῦ μὴ εἶναι
κίνησιν ἐπιχειρήμασιν ἐντυχὼν ἔγνωσ δῆπου, ὥς οὐκ ἀκόμφως εἶπεν αὐ-
L 124³ τὸν ὁ εἰπὼν ἀμφίγλωττον καὶ οὐ τὸ σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν" || διὰ τὴν
15 ἐφ' ἐκάτερα τῶν ἐναντίων ἐπιχειρηματικὴν τοῦ ἀνδρὸς δριμύτητα. κατὰ
ζῆλον τοίνυν τούτων καὶ σὺ δυσπραγοῦντι καιρῷ χρησάμενος τὴν πᾶ-
σαν σχολὴν ἐχαρίσω τοῖς τῶν παλαιῶν συγγράμμασι καὶ δὴ σοφαῖς
βίβλοις συγγινόμενος τὸ τῆς ψυχῆς ἐπέρρωσας γόνιμον, ἡ δὲ τὰς ὠδῆ-
νας οὐκ ἔχουσα στέγειν οὔτε μὴν λυθῆναι τούτων οἷα τε οὔσα καὶ τοὺς
20 εὐγενεῖς τόκους ἐξάγειν εἰς φῶς διὰ τὴν Ἰταλικὴν καὶ μισολόγον τυραννίδα
πρὸς ἡμᾶς ὑπεκτιθεται, ὅσα καὶ βραχυτάτοις σπαργάνοις ταῖς ἐπιστολικαῖς
δέλτοις περιελίττουσα καὶ συμπτύσσουσα, ἡ καὶ ὡς τὸν μέγαν Μωσῆν οἱ
τεκόντες λαρνακιδίῳ ἐγκλεισάμενοι καθῆκαν εἰς ποταμόν, οὕτω καὶ σὺ διὰ
πορθμίδων στέλλεις τὰ σὰ τέκνα πελάγια. καὶ τοιαῦτα μὲν ἡμεῖς καταμαν-
25 τευόμεθα ἴσως παρὰ θύραν καὶ οὐδ' ἔκταρ τὸ τοῦ λόγου βάλλοντες, σὺ δ'
ἂν εἰδείης τὸ ὄντως ὄν. πλὴν ὅπως ἂν ἔχοι τὰ τοῦ πράγματος, ἔντειναι καὶ
κατευοδοῦ καὶ συνεχῶς ἐπίστελλε οὕτω γονίμως ἔχων περὶ τὸ γράμμα,
κἂν ἡμεῖς ἀφιλοτίμως ἔχωμεν πρὸς τὸ ἴσα σοι ἀντιφθέγγεσθαι +.

6.

L 125³

Τῷ Τορνίκη κῦρι Εὐθυνμίῳ.

+ Οὐκ ἀναμενῶ καὶ αὐθις τὸ σὸν πρόσφθεγμα, σοφὴ καὶ φίλη μοι
30 κεφαλὴ, ἔν' οὕτως ἀντιπρόσφθιγγέωμαι δεύτερος, ἀλλ' ὑπάρξω καὶ αὐτὸς πε-

10 ὑπεβάλετο] διόρθωσις ἡμετέρα, Λ ἀ μ π ρ ος ἐπεβάλετο. 14 ἀμφίγλωττον] πρὸλ.
Συνέσ. σ. 1269, B Migne. Εὐστάθιου εἰς Ἰλ. 489, 20. 489, 32 || οὐ τὸ σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν] πρὸλ.
'Οδ. σ. 373 αὐτῶν τε σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν. 22 Μωσῆν] πρὸλ. 'Εξὸδ. β, 1—3. 25 οὐδ'
ἔκταρ — βάλλοντες] πρὸλ. Πλάτ. π. πολ. γ' 575 C· "τὸ λεγόμενον, οὐδ' ἔκταρ βάλλει".

ριόδου τινὸς ἀποδῆμων προσρήσεων δυοῖν ἕνεκα, ἑνὸς μὲν καὶ πρώτου τοῦ
μὴ δοκεῖν ἑτεροκινήτως ἔχειν αἰεὶ καὶ ἢ κατὰ τὰς ἡχοῦς ὑστεροφωνεῖν ἢ
L. 126^a ὑπηχεῖν ὡς τὰ || ἐντατὰ τῶν ὀργάνων καὶ ἐμπνευστά, ἃ οὐκ ἄλλως λαλεῖ
ἢ παρὰ τῶν τεχνιτῶν κρουόμενα καὶ ἐμπνεόμενα, ἀλλὰ γε καὶ ἐν τῷ μέ-
ρει καμὲ ἐνδιδόναι προσφωνήσεων σύνθημα, δεύτερον δὲ τοῦ ὑπομνήσαι τὴν 5
σὴν λογιότητα, ὡς οὐκ ἀποχρώντως ἔχομεν τῶν προσηγόρων γραμμάτων,
ὥστε καὶ σιωπᾶν τοῦ λοιποῦ· σὺ μὲν γὰρ δις ἦδη καὶ τρίς ἐπιστείλας τὸ
πᾶν ἐξεργάσασθαι σοι καὶ τέλος ἔχειν ἴσως νομίζεις, καθότι καὶ τοῖς
παλαιοῖς ἐδόκει " τὰ τρία πάντα εἶναι καὶ τὸ τρίς πάντῃ καὶ τοῖς τρισὶν
ὠρίσθαι τόποις καὶ τὰ πάντα, ἀρχὴ δὲ καὶ μέσον καὶ τελευτὴ τὸν τοῦ παν- 10
τὸς ἀριθμὸν ἔχειν, οἳ καὶ πρὸς τὰς ἀγιστείας τῷ ἀριθμῷ τούτῳ ἐχρῶν-
το καὶ πάντας (μὲν) τοὺς τρεῖς προσαγορεύουσι καὶ τρία πάντα, τοὺς δύο δὲ
οὐ πάντας, ἀλλ' ἀμφοτέρους καὶ τὰ δύο ἀμφοτέρα φύσεως νόμοις καὶ μαθη-
ματικοῖς ὅροις ἐπόμενοι, καθ' οὓς τὸ μὲν ἐφ' ἐν διεστηκὸς μέγεθος γραμ-
μὴ ἐστὶ, τὸ δ' ἐπὶ δύο ἐπίπεδον, τὸ δ' ἐπὶ τρία σῶμα καὶ παρὰ ταῦτα οὐ- 15
δὲν ἐστὶν μέγεθος, ὥστε τὰ πάντα καὶ τὸ πᾶν καὶ τὸ τέλειον εἶναι τὰ τρία".
σὺ μὲν οὖν, ὕπερ ἔφην, ταῦτ' εἰδὼς, τριάδα ἐπιστολῶν πεπομφῶς τὸ πᾶν
καὶ τὸ τέλειον τοῦ φιλικοῦ καθήκοντος ἀποτίσαι ἴσως δοκεῖς καὶ παρὰ τοῦ-
το τὴν γραφίδα ἐπέσχες τοῦ λοιποῦ καὶ σεσίγηκας· ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς φύ-
σεως μὲν ἀδιαστρόφου καὶ μαθήσεως ἀληθοῦς θεσμοῖς οἶδα πειθεσθαι, οὐ 20
μὴν διὰ ταῦτα τὸ τρίς μόνον προσειπεῖν διὰ γραμμάτων πάντῃ καὶ τελείως
προσειπεῖν εἴποιμι, οὐδὲ τρισσὴν πρόσρησιν πᾶσαν καὶ τελείαν καὶ οὐκ ἐν-
δέουσιν· εἰ γὰρ τοῖς ἀποδῆμοις τὸ τρίς προσερεῖν ἀπόχρη, ἀπόχρη πολὺ
πρότερον ὁρῶσί τε καὶ ὁρωμένοις τὸ τοσόνδε πρόσφθεγμα, ὕπερ οὔτε τῷ
πολιτικῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἡμέρῳ φύσει ζῶνι νενόμισται, οὔτε μὴν τῇ ἀποστο- 25
λικῇ δοκιμασίᾳ δοκεῖ, ἢ μηδὲν ὄφλειν ἀλλήλοις διορίζεται, εἰ μὴ τὸ ἀγα-
πᾶν μόνον· τούτου δὲ ἐστὶ δῆπου καὶ τὸ ἀσπάζεσθαι, ὥσπερ τοῦναντίον τὸ
μηδὲ προσεννέπειν. αἰώνιον ἄρα καὶ ἀδιάλυτον χρέος οὐ μόνον τὸ ἀγαπᾶν,
ἀλλὰ καὶ τὸ προσφθέγγεσθαι φιλικῶς· μὴ γοῦν τοῦ ἀπεράντου τούτου χρέους
κατόκει τὴν αἰεὶ ὀφειλομένην ἀπότισιν, ἀλλὰ βραχεῖαις συλλαβαῖς ἀφοσιού- 30
σθαι προθυμοῦ, ἡνίκα ἂν αἰσθοιο πλοίου Χαλκιδικικοῦ εὐθὺ τῆς καθ' ἡμᾶς
Ξεναγοῦ νήσου πλέοντος· οὐ μικρῶς γὰρ ἐντεῦθεν φυγαγωγούμεθα. ὁ θεὸς τῆς
ἀγάπης καὶ ἡ αὐτοαγάπη διατηροίη σε πειρασμοῦ παντὸς ὑψηλότερον. προσ-
ειρήσθωσαν ὁ περὶ σὲ λόγιος χορός +.

9/16 τὰ τρία — τέλειον εἶναι τὰ τρία] πρὸς. Ἀριστ. 268, 6—15.

7.

B 154³

|| Τῷ Τορνίκη κῦρ Εὐθυμίου καὶ τοῖς λοιποῖς Ἀγιοσοφίταις,
ἡγουν τῷ Πιστοφίλῳ κῦρ Νικολάῳ καὶ τῷ Βεριβόῳ κῦρ Μανουήλ.

L 130^a

|| + Ἐγὼ τὸ μὲν ἐπιστέλλειν ὑμῖν, ὃ σοφαὶ καὶ φίλοι μοι κεφαλαί, καὶ
παρ' ὑμῖν αὐθις ἀμοιβαῖα τοῦ παντὸς ἂν ἀλλαξαίμην πολλῶν τε ἔνεκα, μά-
5 λιστα δ' ὅτι παρ' ὅσον ἂν χρόνον ἦ τὰ παρ' ὑμῖν ἐπιὼν ἢ τὰ πρὸς ὑμᾶς
γράφων τύχοιμι δοκῶ συνεῖναι πῶς ὑμῖν καὶ οἶον ἐναδολεσχεῖν οὐ γράμμα-
σιν, ἀλλ' ὑμῖν αὐτοῖς, ἀφ' ὧν καὶ πρὸς οὓς τὰ λεγόμενα. ὄνειρώττω γὰρ
ἐγρηγορότων ὁμιλίαν τινὰ καὶ φαντασιοῦμαι εἰδωλοποιίαν ἐντεύξεως καὶ ὕπαρ
ἀτεχνῶς οὐκ ὄναρ τὴν κοινολογίαν ποιεῖσθαι δοκῶ, ὡς ἂν ἡ προσδιαλε-
10 γομένων καταφανῶς ἀκροώμενος ἢ προσδιαλεγόμενος ἐναργῶς ἐπαΐουσιν· ὑπὸ
(γὰρ) τοῦ ἄγαν ἐθέλειν, ὡς οἶμαι, καὶ γλίχεσθαι τὴν ἐντυχίαν παρακλέ-
πτομαι τὸ ἀπόδημον καὶ γίνομαι ὑμῶν καὶ μεθ' ὑμῶν ὅλως. ὁσπὴν οὖν καὶ
οἶαν ψυχαγωγίαν οἴεσθαι με καρποῦσθαι καὶ ἡλίχην παραμυθίαν δρέπεσθαι,
ἐφ' ὅσον χρόνον κοινοῖς ἐνευκαιρῶ γράμμασι, καὶ τῆς μὲν κατ' αἴσθησιν ζω-
15 ῆς ἀρπαζόμενος, τῆς δὲ φανταστικῆς ἐπιβαίνων δοκῶ μοι συνεῖναι τοῖς
φιλτάτοις ὑμῖν; οὐ γὰρ ὡς (οἱ) παλαιοὶ τὰς θείας ἐπαγγελίας, οὕτω καὶ αὐ-
τὸς τὰς ἱερὰς καὶ ποθεινὰς ὑμῶν ὕψεις τε καὶ φωνὰς πόρρωθεν ὁρῶν καὶ
ἀκούων ἀσπάζομαι, ἀλλ' ὡς ἄγχιστα παρὼν καὶ οἶον αὐτόπτης γινόμενος καὶ
αὐτήκοος. οὕτω καὶ ἀπὼν ἀποῦσι κατὰ σῶμα συνάπτομαι πνεύματι καὶ ὡς
20 παρόντων κατεμφοροῦμαι κατ' ἐξουσίαν πολλήν καὶ τῆς ὑπερορίου διαστά-
σεως ἀπαλλάττομαι, ἕως τὴν ἐν γράμμασιν ὁμιλίαν σχασάμενος καὶ τῆς ἐν-
τεῦθεν ἐκστάσεως ἐπανιών ἐν ἑμαυτῷ γένωμαι καὶ τῆς ὄνειρώδους προσλα-
λιᾶς καὶ φαντασιώδους ἀρπαγῆς αἰσθήσομαι καὶ γνώσομαι, ὡς οὐκ ἐν Χαλ-
κίδι καὶ τοῖς ἐκεῖ που φιλτάτοις σύνειμι ἀληθῶς, ὄνειροπολῶν δὲ ἄλλως
25 ἔτι που κατερόκομαι εὐρέει πόντῳ, καὶ με τις τῶν κατ' Αἰγαῖον Κυκλάδων νή-
σων ὕγραῖς, τὸ ποιητικόν, ἀγκάλαις ὀχμάσασα πολλῶ τῷ μεταξὺ τῶν φιλτάτων διέ-
στησι. τούτου μὲν δὴ ἔνεκα, ὡς εἶπον ἀρχόμενος, πολλοῦ μοι τὰ ἐπισταλ-
τικά γράμματα κρίνεται ἄξια, καὶ ηὐξάμην ἂν ἐνδελεχῶς ἐκάστῳ ὑμῶν ἀνὰ
μέρος καὶ ἰδίᾳ γράφειν οἷός τε εἶναι καὶ αὐτὸ παρ' ἐκάστου ὑμῶν ἀμοιβαδὸν
30 τὰ ἴσα δέχεσθαι· οὕτω γὰρ ἂν ἐκατέρωθεν πληθυνομένης τῆς ὁμιλίας καὶ

B = Kōd. Barroccianus 131, φ. 154³—155³. Ἐκ φωτογραφίας. Laur. φ. 130^a—131³. Ἐπι-
γραφή τῇ ἐπιστολῇ ἐν τῷ L «Τῷ Τορνίκη κῦρ Εὐθυμίου καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν Ἀγιοσοφίταις». 5
ὕμιν B, ὑμᾶς L. 11 (γὰρ)] προσθ. Παπαγ. 16 οὐ γὰρ] B, L καὶ Λάμπρος καὶ || (οἱ)
προσθήκη ἡμετέρα. 22 ἐν ἑμαυτῷ] B, L ἑμαυτοῦ 23 αἰσθήσομαι καὶ γνώσομαι] B, L
καὶ Λάμπρος αἰσθήσομαι καὶ γνώσομαι. 25 κατερόκομαι εὐρέει πόντῳ] πρὸς. Ὁδ. A 197, Δ
198. 26 ὕγραῖς, τὸ ποιητικόν, ἀγκάλαις] πρὸς. Εὐριπ. ἀπόσπ. 941 Nauck.

αὐξομένης, καὶ ἡ ἀπ' αὐτῆς μοι ψυχαγωγία ἐς ἀνάλογον μέγεθος προὔβαι-
 νεν. ἀλλ' ὦ, τί πάθω; οὐδὲ τὸ χρηστὸν ῥᾶστον ἐμοὶ καὶ ἄλλως εὐπόριστον·
 ἵνα γὰρ τὰς ἄλλας τῷ τέως ἐργωδίας ἐάσω, ὑμεῖς, ὦ θαυμάσιοι, περιλα-
 λοῦντες ὑπερφωνεῖτε ἕνα με πολλοὶ καὶ γέροντα, νεανίαι, καὶ πάλοι σχασά-
 μενον τὸ φιλότιμον ἐπακμάζοντες τῷ τοιούτῳ καὶ θερμότερον ἐλλαμπόμε- 5
 νον. καὶ χαίρω μὲν ταῖς πολλαῖς ὑμῶν φωναῖς καταυλούμενος, οὐκ ἔχων
 δὲ ἀντάδειν πρὸς ἕκαστον φωνῇ μιᾷ, λειπόμενος ἄχθομαι καὶ ποτε χειρο-
 πληθὲς φορτὴν γραμμάτων ὑμετέρων ὡς τὰ πολλὰ δεχόμενος πρῶτα μὲν
 τῷ εὐόγκῳ τούτῳ ἐπεντρανίζων ἀναψύχω (πῶς εἵποιτε;) καὶ πλέον ἢ οἱ δι-
 φῶντες ταῖς μεγαλειότησι τῶν προσφερομένων ἐκπωμάτων ἐπιγαννύμενοι καὶ 10
 L 131^a τοῖς ὀφθαλμοῖς οἷον προσπίνουσι ψυχαγωγούμενοι. εἴτ' ἀνα||πτύξας ἐπέρχομαι
 ἀνὰ μέρος ἕκαστον καὶ δοκῶ καθῆσθαι· που ἐν ἀλσώδει μουσικῶν ὀρνίθων
 καταγωγῇ καὶ νῦν μὲν κύκνων, νῦν δ' ἀηδόνων εἴτ' ἄλλων καλῶς ἀειδόντων
 ἐπακροᾶσθαι, ὅτε καὶ τὸ τοῦ κωμικοῦ ὡς ἦδομαι καὶ τέρπομαι καὶ μόνον
 οὐ χορεῦσαι βούλομαι, ὥσπερ ἄρα καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἀνέπειθον πυρριχί- 15
 ζειν οἱ Τιμοθέου αὐλοί. οὕτω καὶ ὧτα γοητεύομαι καὶ ψυχὴν κατεπάδομαι
 καὶ ὅλως, ὕπερ ἔφην, πρὸς ὑμᾶς ὡς ἀμέσως ὁμιλοῦντας ἐπέστραμμαι καὶ
 τῶν παρόντων ἐκπίπτων τοῖς ἀποῦσι φανταστικῶς προΐπταμαι· καὶ παρὰ μὲν
 τῶν ὑμετέρων φωνῶν οὕτως ἀγαθυνόμενος διατίθεμαι, δεῖσαν δὲ καμὲ τοῖς
 ἴσοις ἀντιχαρίσασθαι ἢ μὲν ἄγαν προθυμία καὶ ἡ τοῦ ἐντυγχάνειν ὑμῖν διὰ 20
 γραμμάτων γοῦν ἔφεςις θερμὴ τις καὶ νεανικὴ, τὸ δὲ ναρκῶδες τοῦ γήρως
 ἄλλως τε καὶ οὕτω δυσπραγοῦντος θᾶττον ἐλέγχεται καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἐξ-
 αλλόμενον σβέννυσιν ἐμποδοστατοῦσα ἢ φύσει παρεπομένη ὀλιγοδράνεια. εἴ-
 τα τὸν παρ' Ὀμήρῳ μὲν γέροντα Νέστορα νέοι τρύχουσι μαχηταί, πρὸς δὲ
 τοὺς ἐν παροιμίᾳ δύο οὐδ' Ἡρακλῆς ὁ καλλίνικος, καὶ πῶς ἐγὼ βραχὺ μὲν 25
 ἐμπνέων, βραχὺ δ' ἀναστένων πρὸς οὕτω σφριγῶντας ἐν λόγοις καὶ τοσοῦ-
 δε ἀτρύτως ἀρχέσαιμι; ἢ πῶς τοιῷδε συστήματι συμπαρεκτεινόμενος πλου-
 σίῳ περὶ λόγους αὐτὸς καὶ βιβλίων ἐψιλωμένος αἰτῶν οὐκ ὀφλήσαιμι γέ-
 λωτα, ἀντιταλαντευόντων ὑμῶν τὴν ὁλκὴν τῆς σοφίας καὶ μειαγωγούντων
 κατὰ πολὺ τὰ ἡμέτερα; ταῦθ' ὁ πρεσβυτικὸς ὄκνος ὑπαγορεύων σιωπᾶν ὑπο- 30

3 ὑμεῖς] ἡμέτερα διόρθωσις, LB ὑμῖν Λ ἀ μ π ρ ο ς. 7 φωνῇ μιᾷ] BL Λ ἀ μ π ρ ο ς μιᾷ φωνῇ.
 6 ὑμῶν] B ἡμῶν 10 ἐπιγαννύμενοι] LB, ἐπιγαννύμενος Λ ἀ μ π ρ ο ς. 11 προσπίνουσι ψυχα-
 γούμενοι] LB, ψυχαγωγούμενος Λ ἀ μ π ρ ο ς. 12 ἀλσώδει] LB, ἀλωῶδει Λ ἀ μ π ρ ο ς 13 ἀει-
 δόντων] B ἀηδόνων. 14 κωμικοῦ] πρὸς. Ἀριστοφ. Εἰρ. 291 || B κωμικοῦ. 15/16 Ἀλέ-
 ξανδρον—Τιμοθέου αὐλοί] πρὸς. Ἀθην. εἰ' 538 f. 18 καμὲ] LB, καροῖς Λ ἀ μ π ρ ο ς. 21 B
 ἐξαλλόμενον. 25 παροιμίᾳ] πρὸς. σχολ. εἰς Ἀριστείδ. τ. 3, σ. 429 Dind. Σουῖδ. ἐν λ. Οὐδ' ἐν
 Ἡ ρ α κ λ ῆ ς. Ζηνοβ. ε', 49. Διογεν. ζ', 2. Corp. par. 2, σ. 140, 287.

B 155^a τίθεται· || πάλιν δ' οὐ φοβεῖ με τὸ προσέρπον ἐτέρωθεν πρὸς βίαν ἔλκον ἐπὶ
τὸ γράφειν διανίστησι· κίνδυνος γὰρ ἐπικρέμαται σιωπῶν τε καὶ τὴν ἀπὸ
τῶν ὑμετέρων γραμμάτων ψυχαγωγίαν ἐπιλιπεῖν με· οὐ γὰρ δικαιώσετε δή-
που προσφθέγγεσθαι τοῦ λοιποῦ τὸν μηκέτι τοῖς αὐτοῖς δεξιούμενον. τοιαῦδε
5 γοῦν ἀμφικρήμνῳ δυσχερεῖα στενούμενος σκέψασθε, ὦ μακάριοι, ὅτι ποτε
μεμηχάνημαι· εὐρετικὸν γάρ τι χρῆμα τὴν ἀνάγκην φασί. πολλοὺς ἀνελίζας
λογισμοὺς ἔγων τελευτῶν μέσσην τινὰ τῆς τε πολυγραφίας καὶ τῆς ἀνεπιστάλ-
του σιωπῆς τεμεῖν ἀτραπὸν, ὃ ἐστὶ μὴ τὸν καθ' ἓνα ὑμῶν ἀνὰ μέρος τῷ τέως
ἐπιστεῖλαι, ὡς τὸ παλαιὸν Ἀθηναῖοι τὸ θεωρικὸν κατ' ἄνδρα διένεμον, ἀλ-
10 λὰ τὰ πολλὰ συνελεῖν εἰς ἓν γράμμα πᾶσι ξυγόν, δι' οὗ καὶ πάντας ὁμοῦ
προσφθέγγομαι καὶ τὸ καθήκον ἐκάστω ἐν μέρει ἐξοσιώσομαι, αὐτὸς τε οὐ
πράγματα παρέξω ἑμαυτῷ ἰδίᾳ ἐκάστω ἐπιστέλλειν ἐκβιαζόμενος. οὕτω μὲν
οὖν ἐγὼ καὶ διὰ ταῦτα τὸ γράμμα τοῦτο ἐν κοινὸν πᾶσιν ὑμῖν ἐνεχάραξα,
ὅμεις δ' ἄξια τῆς ἐπεικίας ὑμῶν πράττειτ' ἂν μὴ παρὰ τοῦτο μικρολόγους
15 ἡμᾶς ἢ καινοτόμους νομίσαντες, εἴπερ ἐκάστου ὑμῶν ἐπιστέλλοντος ἰδίᾳ
ὅμεις κοινῶς ἅμα πᾶσιν ἐπεστάλαχμεν· πάντας γὰρ ὁμᾶς ἓνα χορὸν ἐν Χρι-
στῷ ἡρμοσμένον λογιζομαι καὶ μίαν παρεμβολὴν καὶ ἄλλον ἐρμαῖχόν κατὰ-
λογον καὶ τάγμα μουσολήπτον, οἷς ἐναπέχρησεν ὡς τὰ πολλὰ ξύνθημα,
ὅπερ ἐνδίδωσί τις χορολέκτης εἴτε πολέμαρχος, εἰ καὶ ταῖς ἐννεά Μούσαις
20 μίαν Ἀπόλλων ἀντιφάλλει φόρμιγγα. παρήμει τᾶλλα. ἢ σάλπιγξ τοῦ εὐαγ-
γελικοῦ κηρύγματος ἐνηχεῖ μὲν τὰ ἐπιστολιμαῖα καὶ κατ' ἄνδρα Τίτῳ Τι-
μοθέῳ τε καὶ Φιλίμμονι, τὰ πλεῖστα δὲ κατὰ πόλεις καὶ ἐκκλησίας καὶ
L 131^b ἔθνη πολυανδρούμενα. οὐκ οὖν καινοτόμος ἐγὼ, οἷς ἰδίᾳ καὶ ἀνὰ μέρος || ἔγρα-
φον πρώην νῦν ἐπιστέλλων κοινῶς ὡς ἐνὶ μουσολῳ χορῷ ὡς Ἐκκλησίᾳ
25 μιᾷ Χριστοῦ, ὡς πλειάδι σοφῶν, εἰ καὶ μὴ ἰσαρίθμῳ τῇ τῶν θρυλου-
μένων, ἀλλὰ εἰ πολλῷ ἐκείνης πυρσευούσῃ πολυαυγέστερον καί, ὡς ἔπος
εἶπεῖν, οἷς ἐνὶ κόσμῳ ἐμῷ διὰ φιλίας σφαιρουμένῳ τοῦ Ἐμπεδοκλέους
πολὺ μονιμώτερον, παρ' ὅσον οὐχ ὑπὸ τοῦ νείκους ἐς [πολλὰ μεταβάλ-
λον ἀναλύεται. οὕτως οὖν ἐνιζομένων ὑμῶν καὶ ὁτῶσιν τῶν ἀναπλη-
30 ρούντων τὸν κύκλον ἢ τὸν σφαῖρον γράφων ὅλῳ καὶ παντὶ γράφοιμ' ἂν,
καὶ νῦν τὸ ἐπεσταλμένον ὑμῖν κοινὸν πᾶσιν ἐν μέρει οὐχ ἕκαστος ἀνὰ μέ-

1 προσέρπον] B, L προσέρπων. 5 B σκέψασθαι. 6 B φησί. 16/17 ἓνα χορὸν
ἐν Χριστῷ ἡρμοσμένον] πρβλ. Κορ. 2, ια', 2 || Λ ἀ μ π ρ ος ἡνωμένον. 24 μουσολῳ] B, L μου-
σιπόλῳ. 26/27 ὡς ἔπος εἶπεῖν] πρβλ. Ἡροδ. γ', 82. Εὐριπ. Ἰππόλ. 1162. Ἡρακλ. 167. Πλάτ. 345
B. Πλουτ. τ. 4, σ. 153, 23 Βερν. Αἰλ. ΝΑ. 4, 36. 26/28 σφαιρομένῳ τοῦ Ἐμπεδοκλέους] πρβλ.
Ἐμπεδ. 138 (Fragm. Philos. Gr. 1, σ. 5) || Ἐμπεδοκλέους] LB καὶ Λ ἀ μ π ρ ος ἐμπεδοκλείου
28 ἐς] L Λ ἀ μ π ρ ος εἰς. 29 τῶν] BL Λ ἀ μ π ρ ος ὁτῶσιν ἀναπληρούντων.

ρος ιδιώσασθε· ξυμφήσετε δὴπου. χαῖρε τοῖνον τὸ σύνταγμα τὸ ἱερόν, τὸ μελιχρὸν σμῆνος καὶ ἄκεντρον, ἡ Ἑρμαϊκὴ χέλυς, ἡ φιλίας ἀρίστη ἀρμονία καὶ τοῖς ἐμοῖς ὡσὶν εὐηχος· ναί, χαῖρε, καὶ μὴ λήγοις προσάδουσα καὶ κατεπάδουσα τῆς ἀλγυνομένης μου ψυχῆς +.

8.

B 164 + Τῷ Τορνίκῃ κυρίῳ Εὐθυμίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς Ἀγιοδοφίταις.

5

+ "Ἡπάτησάς με, κύριε, καὶ ἠπατήθην", ὁ θεὸς Ἱερεμίας φησὶ που πρὸς τὸν θεόν, οὗ καθ' ὁμοιότητα δὴ τινα ἔπεισέ μοι καὶ αὐτῷ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν· "ἠπατήσατέ με, φίλοι, καὶ ἠπατήθην". ἀλλὰ τὴν μὲν προφητικὴν, ἣν τινα δὴ ὑποληπτέον ἀπάτην εἶδεῖν ἂν καὶ λέγοιεν. ὅσοι τοὺς χρησμούς διερευνοῦσι τοῦ πνεύματος, ἐγὼ δ' ὅπως παρ' ὑμῶν ἐξηπάτημαι, 10 αὐτόθεν ἐπιτροχάζων ὡς οἷόν τε διηγῆσμαι. ὦμην ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὁμοπάτριδας εἰδὼς διὰ τῆς αὐτῆς ἐληλυθότας παιδεύσεως, τῷ αὐτῷ συγκεκληρωμένους μεγίστῳ βήματι, ἵνα μὴ τᾶλλα καταριθμῶμαι πάντα, ἐν τῷ αὐτῷ νοί καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ κατηρτῆσθαι κατὰ τὸ ἀποστολικὸν παράγγελμα καὶ που καὶ ἐμακάριζον ὡς ἐν κάκοις ἄμεινον ἔχοντας, οἷς ἐκ τῆς Βασιλίδος 15 τῶν πόλεων ἀλούσης κατ' ἄκρας ἀπαναστάντες οὐκ ἐπ' ἀλλοδαπὴν ἄλλος ἄλλην σποράδες πεπλανησθε, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἐνεγκαμένην κατιόντες ἀνεκάμψατε καὶ ὡς εἰς ἐν σμῆνος κατὰ Χριστὸν συνεστραμμένοι τὴν τοῦ τυραννικοῦ καιροῦ χαλεπότητα συνδιαφέρετε ἀλλήλοις καὶ διάγετε εὐθυμότερον καὶ ξυμπονεῖτε κοινῶς ἑαυτοῖς μελιχρὰν βιοτήν. οὕτω μακαρίους ἡγούμην ὡς διὰ ποι- 20 κίλης μὲν κοινωνίας περιπτώσεων εἰς ἄκρον μυελὸν ψυχῆς συντακέντας, εἰς ἓνα δὲ κραθέντας κατὰ Χριστὸν ἄνθρωπον· ἔνθεν τοι καὶ τὸ κατ' ἄνδρα καὶ ἀνὰ μέρος ἐπιστέλλειν ὑμῖν οὕτως ἐνιζομένοις σχασάμενος ὡς περιέργον καὶ ἄλλως ἐμοὶ ἐργωδέστερον ναρκωδέστερον διαχειμένῳ περὶ τὸ λέγειν καὶ γράφειν διὰ τὸν πρεσβυτικὸν μαρασμὸν καὶ τὸν συνεπιθέμενον ἀβουλήτων 25 ἐσμών, ἅπερ συμπάσχειν ἴτε ἅμα καὶ ἰδιοπαθεῖν ἐκβιάζονται, ἔγνω εἰς ἐν γράμμα τὰ πολλὰ συναλείφειν καὶ δι' αὐτοῦ προσλαλεῖν ἅμα τὴν ὁμόπνουν, ὡς ἐδόκουν, φιλότητα. ἀλλ' ἀπατηλὸν τι χρῆμα ἄγνοια καὶ μέθης οὐδὲν ἤττον καὶ ζόφου τοῖς λογισμοῖς ἐπισκοτεῖ. ἀμέλει τοι καὶ ἡμεῖς ἀγνω- οῦντες ὡς ἐν τῇ αὐτῇ μὲν πόλει, τάχα δὲ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ῥυμοτομίᾳ τῶν 30

2 Ἑρμαϊκὴ χέλυς] Ὅμ. εἰς Ἑρμῆν 33. 5 L καὶ Λ ἀμ π ρ ος τοῖς αὐτοῖς. 6 Ἱε-
ρεμίας] Ἱερ. κ', 7. 10 διερευνῶνται L Λάμπρος, τύπος ἄγνωστος. 14 ἀποστολικόν] πρβλ.
Κορ. 1, α', 10. 16 ἀπαναστάντες] B, ἐπαναστάντες L καὶ Λάμπρος.

στενωπῶν συνόχισθε, ἑκαστάτῳ δὲ καὶ πορρώτερον ὑμεῖς ταῖς γνωμικαῖς
 διαθέσεσιν ἀφεστήκατε ἀλλήλων καὶ ταῖς τοπικαῖς διαστάσεσιν Ἰνδοὶ τε
 καὶ Βρεττανοί, Ὑπερβόρειοι τε καὶ οἱ τῆς Διακεκαυμένης γείτονες (φεῦ
 τῆς ἀπάτης) ἐνὶ μὲν σώματι κατὰ Χριστὸν ἡρμοσμένῳ γράφειν ἐδόξαμεν,
 L 132^a ἐλάθομεν δὲ ἀπ' ἀλλήλων διεσπασμένοις || καὶ νεχροῖς μέλεσιν ἐγκεκραγότες
 διὰ κενῆς. ὅθεν οὐδὲ τοῦ κοινοῦ γράμματος κοινῶς ἠκροάσασθε, ὡς αὐτὸς
 B 164^a ἐπέσταλκας, ἀλλ' ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ ῥιπτάζοντες ἀνομοίως τοῖς λεγομένοις || τῆς
 Πλειάδος σοφοῖς ὁμοιώθητε· ἐκεῖνοι μὲν γάρ, ἐπεὶ χρησμός ἐξέπεσε τῷ
 σοφωτάτῳ δοθῆναι τὸν περιμάχητον τρίποδα, ἕκαστος ἑαυτοῦ σοφωτέρους
 10 τοὺς ἄλλους κρίνων διὰ φιλόσοφον ἐπιείκειαν ἐς ἀλλήλους διὰ πάντων ἀνα-
 κυλούμενον περιοδικῶς παρέπεμπον. ὑμεῖς δὲ ὡς ἱαμβισμόν τινα παλαιὸν
 ἢ σίλλον ἄλλον ἢ Ἰταλικὸν φάμουσον ἀποτριβόμενοι ἀλλήλοις, οἷον ἐνεπλάσ-
 σετε καὶ τὸ καλοῦν ὑμῶν γράμμα μέγα ἐμὸν κόσμον, ὃν ἐτορνεύσατο φι-
 λία, Πλατωνικῶς φάναι, τοῦ Ἐμπεδοκλείου σφαίρου καινότερον εἰς ἀλλήλους
 15 ἀκόσμους διαστάντες κατὰ νεῖκος σφαιρηδὸν ἠκοντίζετε, ὡς εἶθε γε καὶ
 προσαθύροντες· ἐνοποιὸν γάρ τὸ οὕτω σφαιρίζειν εἶτε μνηλοβολεῖν ἢ καὶ
 παιδιῶδες ἄλλως· νῦν δὲ ἀλλ' οὐ βούλομαι σφόδρα λυπεῖν, δέος μέντοι οὐ

2 ἀφεστήκατε ἀλλήλων καὶ ταῖς] κατὰ τὸ B, L καὶ Λ ἀ μ π ρ ος ἀφεστηκότες ἀλλήλων ἢ.
 4 ἐνὶ μὲν σώματι κατὰ Χρ. ἡρμοσμένῳ] πρὸς. Κορ. 2, ια', 2. 11 τοῖς λεγ. τῆς Πλειάδος σο-

φοῖς] πρὸς. Κοῖντου ιγ', 554—555· «ἀποικομένην χοροῦ ἄλλων Πληρίδων, αἱ δὲ οἱ ἀδελφεαὶ γε-
 γασιν».

12 Ἰταλικὸν φάμουσον] Ἰταλικὸν = λατινικὸν famosum νοσοῦν ἐν γένει σάτυραν,
 σίλλον ἀτιμοποιόν. Ἰδε Duc. Gloss. graec.-barb., σ. 1663· «Φάμουσον, φάμουσον, famosus li-
 bellus». Ἰωάννης· Ἀντιοχεὺς παρὰ Σουῖζ ἐν ὄν. Ἰοβιανός, τ. 1, σ. 999 Bernh.. «ἀπέσκαπτον
 οὖν αὐτὸν (= Ἰοβιανόν) ὥδαις καὶ παρῳδαῖς καὶ τοῖς καλουμένοις φάμωσσι διὰ τὴν τῆς Νισίβιος
 προδοσίαν». Ἰω. Τζέτζης (Hist. v. Chil. ed. Kiessl., σ. 501, ιγ', 486—491)· «Φάμουσα δὲ μοι λέ-
 γεσθαι τοῖς νομογράφοις νόει | τὰ ἐγγραφα ληρήματα κατὰ τῶν ὑπερόχων, | ἅπερ λαθραῖως καὶ κρυ-
 φῇ ταῖς ἀγοραῖς ῥιπτοῦνται, | εἶτε καὶ μέσοις τοῖς ναοῖς, εἴτ' οὖν ἐτέροις τόποις· | οἱ νόμοι τιμωροῦν-
 ται δὲ τοὺς ταῦτα γεγραφότες». Ἄννα Κομνηνὴ ἐν Ἀλεξιάδῃ (ἐκδ. Reiff., σ. 176)· «ἐκκακήσαντες
 φάμουσά τινα γράφοντες κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως σκηνήν (οἱ δὲ ταῦτα ῥιπτοντες ἐκδηλοῖ τῶς οὐκ ἦσαν·
 δηλοῖ δὲ ἡ λέξις τὰ φάμουσα, λοιδορήματά τινα ἐγγραφα) τῷ αὐτοκράτορι τὴν πρόσω πορείαν ξυμβου-
 λεύοντα, τῇ δὲ γε αὐγούστῃ τὴν πρὸς τὸ Βυζάντιον». Παχυμέρης, τ. 1, σ. 491· «Ἐκκεκομμένης τοί-
 νυν τῆς παρρησίας τοῖς ἐλευθεροῖς ὑπὸ σκότον φάμουσα ἐρριπτοῦντο τὴν τῆς ἀρχῆς παραβασίας ἐλέγ-
 χοντα». Τ. 2, σ. 245· «φάκελος γὰρ γραμμάτων καὶ τόμος, ὃ δὲ λέγεται φάμουσον, εἰς χειρας τῷ
 βασιλεὶ γίνεται». Αὐτόθι σ. 520· «ἐπεὶ δὲ καὶ φάμουσ' ἄττα ῥιφέντα ἄχρι καὶ ἐς αὐτοῦ χειρας δεῖν'
 ἄττα λέγοντα καὶ ἀπῶντα» κτλ.

14 Πλατωνικῶς φάναι] πρὸς. Πλατ. Τιμ. 33B || Ἐμπεδοκλείου
 σφαίρου] πρὸς. Ἐμπεδ. 168, 176. 14/15 εἰς ἄλλ. ἀκόσμους — ἠκοντίζετε] πρὸς. Ἀριστοτ. 334a6
 «καὶ τὸν κόσμον φησὶν (= Ἐμπεδοκλῆς) ἐπὶ τε τοῦ νεῖκος νῦν καὶ πρότερον ἐπὶ τῆς φιλίας». 16
 προσαθύροντες] πρὸς. Φιλοστρ. τ. 2, σ. 342, 7—8 Kays. «ἔοικε γὰρ προσαθύρων ὁ ζέφυρος
 μετατάττειν αὐτήν» (= τὴν κ ν ἡ μ ἡ ν, παρὰ δὲ τῷ Μιχ. Χωνιάτῃ τὴν φιλίαν). 16/17 τὸ
 οὕτω σφαιρίζειν — καὶ παιδιῶδες ἄλλως] πρὸς. Πλάτ. Θεαίτ. 146A· «ὁ δὲ ἀμαρτῶν καὶ ὁ· ἂν ἀεὶ
 ἀμαρτῶν καὶ ὁ· ἂν ἀεὶ ἀμαρτάνῃ, καθεδεῖται, ὥσπερ φασὶν οἱ παῖδες οἱ σφαιρίζοντες».

μικρόν, μὴ καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς γενεᾷ τὸ προφητικὸν πνεῦμα κατὰ καιρὸν ἐγ-
κελεύσεται πάλιν " συνάχθητε καὶ συνδέθητε τὸ ἔθνος τὸ ἀπαίδευτον ". τοι-
οῦτον ὦ σοφὴ καὶ φίλη μοι κεφαλὴ, τὸ ἐμὸν ἀγνόημα εἴτε ἀτύχημα, ὡμῶν
δὲ κοινὸν ἀμάρτημα· οὐ γὰρ ἂν ὑποστείλωμαι τὸ μὴ οὐκ ἐλέγχειν τοὺς φί-
λους τοῦ δέοντος ἀποπίπτοντας (κολάκων γὰρ τὸν πάντ' ἐπαινεῖν φιλίας πρόσ- 5
χήματι)· οὐκ ἀπέχρη δὲ ἄρα τὸ κοινῶς ὑμᾶς δυσαρεστηθῆναι πάντας τῷ
γράμματι, ἀλλὰ καὶ ἰδίαν αὐτὸς μέμφιν προσεπετρίψω δριμύτερον τὴν ἐπι-
γραφὴν γραψάμενος, ἥπερ εἶχε μὲν ἐπὶ λέξως οὕτω· " τοῖς περὶ τὸν λογι-
ώτατον κῆριν Εὐθύμιον τὸν Τορνίκην λογιωτάτοις διακόνους. σὺ δ' ὁ γενναῖ-
ος ὑπὸ βραχείας εὐθύνας ἤγαγες, ὡς Ἰωνὲς ποτε τὸ ἐπιβώμιον ἐπίγραμμα, 10
τὸ " Ἡρακλείτῳ (τῷ) Ἐφεσίῳ ". ἀλλ' ἐκεῖ μὲν παρὰ τὴν προσωδίαν τὸ
ἀμφίβολον εἴτε τῷ φιλοσόφῳ Ἡρακλείτῳ ἀνατεθείη ὁ βωμὸς εἴτε τῷ Ἡρα-
κλεῖ, ἐνταῦθα δέ, ὡς αὐτὸς ἔφη, εἰς διττὰς ἐννοίας, ἥδη δὲ καὶ ἐναντίας
τὰ ῥήτὰ μερίζων καὶ μεριζόμενος ἀμφιβόλως μὲν εἶχες, οὐδετέραν δὲ καθ'
ἡδονὴν προσίεσο, παρ' ὅσον καὶ ἀμφοτέρας θυμοδακεῖς ἐνόμιζες. δεῖν γὰρ 15
θάτερον ἔλεγες τοῦπίγραμμα βούλεσθαι, ἥτοι τὸ καὶ σὲ τοῖς περὶ σὲ περι-
φέρεσθαι· οὕτω γὰρ ὠνόμαζες τὸ συνάπτεσθαι καὶ ὡς μηδὲν ὄν σοί τε κά-
κείνοις ξυγόν ἤλγεις τὴν καρδίαν, ὡς ἂν ἐθνικοῖς ἢ τελώναις συγκαταλεγό-
μενος ἢ μόνοις ἐκείνοις ἐγκεχαράχθαι τὸ γράμμα, οὐ μὴν καὶ αὐτῷ σοί,
ὥστ' οὐδ' ἀναπτύσσειν ἡξίους τὸ μηδὲν σοὶ προσῆκον, ἀλλ' εἰς ἐκείνους πα- 20
ραπέμπειν, οἷς καὶ ἀπέσταλται· ὁ καὶ τεκμήριον τίθεμαι τοῦ μὴ ἐρωτικῶς
ἔχειν περὶ αὐτό. εἰ γὰρ ἦρας καὶ ἄλλων παρανοούντων τοῦπίγραμμα καὶ
τοῦ γράμματος ἀλλοτριούντων σε, οὐδ' οὕτως ἂν αὐτὸς ἀπέσχου τοῦ ἀντι-
ποιεῖσθαι καὶ σοὶ μᾶλλον προσῆκειν αὐτὸ δι᾽σχυρίζεσθαι, ὥσπερ καὶ τὸ μῆ-
λον τῆς μυθικῆς Ἑριδος ἐκάστη τῶν ἐπ' αὐτῷ κρινομένων ἐξιδιοῦτο αὐτῷ 25
ἐπιγράμματι καὶ πρὸς ἑαυτὴν εἴλκεν ὡς τῶν λοιπῶν καλλιστεύουσα. σὺ δὲ
ἀλλὰ καθ' ἑαυτοῦ παρεξηγούμενος τὸ ἐπίγραμμα ἐκὼν ἐξέπιπτες τοῦ κοινοῦ
γράμματος καὶ ἤλγεις, ὡς φῆς, ὑπεροφθεῖς ἀπροσαύθητος, ὀδύνας αὐτὸς σαυ-

2 συνάχθητε — ἀπαίδευτον] Σοφον. β' 1. 6 δυσαρεστηθῆναι] B δυσαρεστη(θῆ)ναι, A ἀμ-
προς δυσαρεστηθῆσαι. 9/10 ὡς Ἰωνὲς ποτε — Ἡρακλείτῳ (τῷ) Ἐφεσίῳ] πρβλ. Ἡρακλ. ἐπισ. Ἐρ-
μοδώρῳ (Epistologr. Gr., σ. 281 Herscher)· «Ἡρακλεῖ ἐπέγραψα τῷ Ἐφεσίῳ τὸν βωμὸν πολιτο-
γραφῶν ὑμῖν τὸν θεόν, οὗχ Ἡρακλείτῳ». Σελ. 282· «κατελάβετε ἂν Ἡράκλειτον ἐτι ζῶντα, ὡμῶν δὲ
οὐδ' ἔχνος ὀνόματος. ἰσοκρονήσω πόλεις καὶ χώραις διὰ παιδείαν οὐδέποτε σιγώμενος. κἂν ἢ Ἐφεσίων
ἀναρπασθῇ πόλις καὶ οἱ βωμοὶ διαλυθῶσι πάντες, αἱ ἀνθρώπων ψυχαὶ τῆς ἐμῆς ἔσονται χωρὶα μνή-
μης» || (τῷ) ἡμετέρα προσθήκη. 10 περὶ] B, παρὰ L. 17 ὀνόμαζες B. 22 παρα-
νοούντων] B, L καὶ Λάμπρος παρανομοούντων. 25 ἐκάστη] ἐν τῷ κώδ. B οὕτως, οὐχί
ὡς ὁ Λάμπρος λέγει ἐκείνη.

τῷ προστιθείς, μᾶλλον δὲ δίκας ἐμοὶ διδούς τῆς ἀδίκου τῶν γεγραμμένων
 L 132³ ἐκδοχῆς. ἡμεῖς (μὲν) γάρ, ὡς τὰ πλείω γράμματα, || καθὼς εἴρηται, εἰς ἓν
 συνείλομεν, ἀκολούθως καὶ τοῦπίγραμμά συνάγοντες πάντας μὲν πρὸς ὄνομα
 καταλέγειν παρήκαμεν, σχήματος δὲ λόγου γοργότητος συλληπτικῶς καὶ κατ'
 5 ἄθροισιν ἀνώνυμον ὡς εἰς τινα κορυφαῖον διαφανῆ καὶ ἔξοχον ὄντα σε τοὺς
 ἄνδρας περιεγράψαμεν, σοὶ τιμὴν ἐντεῦθεν ἀρνύμενος, ὃ θαυμάσιε, ὡς ἂν
 καθ' ὑπεροχὴν ὀνομασμένῳ καὶ διὰ τοῦ γενεῆθεν ἐπωνύμου κλειζομένῳ ἐπι-
 σμηότερον, παρὰ τῶν παλαιῶν μεμνημένοι καὶ ταῦτα. σὺ δὲ ἀλλὰ θεινὸς
 ὢν περὶ λόγους ἀνὴρ κατ' ἐκεῖνον, ὅς τάχα κεν καὶ ἀναίτιον αἰτιόωτο, τὸ
 10 ἐξαῖρον τὰ κατὰ σέ σέμνωμα σοφιστικώτερον στρεβλώσας εἰς ἐννοίας ἀτό-
 πους καὶ ἀλγεινάς σοι περιγηκῶνισας, δι' ἃς οὐκέτι ἔτλης, ὡς δεδήλωκας,
 ἄντην εἰσιδέειν τοῦπίγραμμά ὡς ἔχθιστόν σοι μᾶλλον ἢ τοῖς σταυρωταῖς ὁ
 τίτλος τοῦ σωτηρίου σταυροῦ, πολλοῦ γε ἔδει ἀναπτύξαι καπὶ τὰ ἔνδον πα-
 ρακούψαι ὡς εἰς ἄλλο χάσμα Χαρῶνιον, οὕτω ῥιγίστης ἀποφορᾶς ἐν προ-
 15 θύροις εὐθύς ὀσφραίνόμενον καὶ οἷον ἀποπνιγόμενον· ὅτε μὲν γὰρ ὡς συν-
 ἄπτον σε τοῖς σοῖς πολίταις καὶ σὺν διακόνους ἱεροῖς ὑπεβλέπου τοῦπίγραμ-
 μα, ἄλλην συμφορὰν οὐκ ἀνασχετὴν τὴν περιφορὰν ἐνόμιζες, ὅτε δ' αὖ ὡς
 οὐχὶ καὶ σοὶ ἀλλὰ τοῖς περὶ σέ μόνοις γεγράφθαι τὸ γράμμα δῆλον ἐφαν-
 τάζου. ἅτε παρὰ θύρας ἦκον ἀπερρίπτεις θύραζε καὶ οὐ χειρὶ κατὰ τὸν
 20 εἰπόντα διπάλτω, ἀλλὰ διπλόῃ πεπανουργεμένης ἐκδοχῆς αὐτὸς σαυτὸν κεν-
 τῶν ἐβασάνιζες. ἀλλ' ἵνα γνοίης, ὅτι μάτην τετάραξαι, λογισμῶν οὐκ ἀγα-
 θῶν ἀναβεβηκότων ἐν τῇ καρδίᾳ σου καὶ ὡς οὐδέν ἐστιν ὑγιὲς ὢν δοκεῖς
 σάφ' εἰδέναι ἄλλους μὲν λόγου τέκτονας ἀγαθοὺς χρωμένους τῷ τοιῷδε σχή-
 ματι οὐχὶ κατὰ τὴν διπλόην τῆς σῆς ἐκδοχῆς, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐμήν τὴν
 25 ἀπλὴν τε καὶ ἀληθῆ παρήσω τῷ τέως, μὴ καὶ ἐπ' ἄπειρον μῆκος ἐπεκτα-
 θῇ μοι τὸ γράμμα τὸν ποιητὴν δὲ παραστήσομαι πρῶτον, ὅς πολλαχοῦ μὲν
 τὰ ἔπη κοσμεῖ τῷ τοιούτῳ σχήματι, μᾶλλον δὲ τοὺς διαφανεστέρους τῶν

2 (μὲν)] προσθήκη ἡμετέρα. 5 εἰς] B, L καὶ A ἀ μ π ρ ος εἰ. 7 γενεῆθεν] πρβλ.
 *Αρατον Φαινομ. 260. *Επίγραμμα Πέρσου Θηβαίου 1864, τόμ. 1, σ. 356, c. 445 (Anthol. Pala-
 tinae rec. Fr. Dübner. Parisiis «ἄγραυλοι γεῆθεν ὀροϊτύπος». 11/12 οὐκέτι ἔτλης — ἄντην
 εἰσιδέειν] πρβλ. *Ιλ. T 14—15. 12/13 ἢ τοῖς σταυρωταῖς ὁ τίτλος τοῦ σωτηρίου σταυροῦ] πρβλ.
 *Ιωάννου ιθ', 19—20 *Εγράψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμ-
 μένος. *Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὁ βασιλεὺς τῶν *Ιουδαίων τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν
 *Ιουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τῆς πόλεως ὁ τόπος ὅπου ἐσταυρώθη *Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον *Εβραϊστὶ,
 *Ἑλληνιστὶ, *Ρωμαῖστὶ. 14/15 ῥιγίστης ἀποφορᾶς ἐν προθύροις] πρβλ. Πλουτ. *Ηθ. 2, 55 A.
 «ἢ πόλιον βαρύσομον, ὃ δὴ ῥίγιστον ὁδωδεν». 17 ὡς] B, ἐλλείπει L καὶ A ἀ μ π ρ φ. 19/20 οὐ
 χειρὶ κατὰ τὸν εἰπόντα διπάλτω] πρβλ. Σοφ. A'. 408—9· «πᾶς δὲ στρατὸς διὰπαλτος ἂν με χειρὶ φο-
 νεύοι». 23 λόγῳ] B, L καὶ A ἀ μ π ρ ος λόγους. 25 ἐπ'] B, L καὶ A ἀ μ π ρ ος εἰς.

ἡρώων σεμνύνει διὰ τῶν οὕτω σχηματιζομένων ἐπῶν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ παρατάξει τῆς συμβολῆς οὕτω γράφων·

οἱ μὲν ἐκήρυσσον, τοὶ δ' ἡγείροντο μᾶλ' ὦκα,
οἱ δ' ἄμφ' Ἀτρεΐωνα διοτρεφέες βασιλῆες
θῦνον κρίνοντες.

5

Καὶ αὖθις·

οἱ μὲν ἄρ' ἄμφ' Αἴαντα καὶ Ἰδομενῆα ἄνακτα,
Τεῦκρον Μηριόνην τε, Μέγην τ', ἀτάλαντον Ἄρηι,
ὕσμίνην ἦρτυνον.

- B 165_a τί πρὸς ταῦτα ἐρεῖς; ἢ πότερον Ὅμηρος Ἀγαμέμνονα Αἴαντάς τε καὶ τοὺς 10
ἄλλους τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνας τῇ περιλήψει τῶν ἄμφ' αὐτοὺς κοινώσας εἰς
τὴν σὴν δακνηρὰν συμπεριφορὰν κατήνεγκεν, ἢ τοὺς μὲν περὶ αὐτοὺς ὁρμᾶν
καὶ ἀρτύειν τὴν μάχην φησὶν, αὐτοὺς δ' ἀπομάχους ποιεῖ σχολὴν ἄγοντας
κατ' ἴσον τῷ Ἀχιλλεΐ; τάχα δ' ἂν Ὅμηρον παραγράφαι ἀφέντω γλώττῃ
καὶ αὐτονόμῳ τὰ πολλὰ τερθρευόμενον κατ' ἐξουσίαν ἀνεύθυνον καὶ μουσό- 15
ληπτον, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ Θεολογικόν, ὅτι "καὶ φατρία τις περὶ ἡμᾶς οὐκ
ἀγενής ἦν ὑπ' ἐκείνῳ καθηγεμόνι παιδευομένη; μὴν καὶ ὁ πάνσοφος οὗτος
πατήρ περὶ ἑαυτὸν καὶ τὸν ἐταῖρον Βασίλειον φήσας φατρίαν τινὰ Ἑλληνί-
δα τάχα καὶ πολύθεον, ἢ τῇ συμπεριφορᾷ ἤσχυεν ἄμφω ἢ τῆς ὑπὸ καθ-
ηγεμόνι τῷ θεῷ Βασιλείῳ φατρίας ἡλλοτρίωσεν; ἅπαγε. ἅπαγε. παραγέ- 20
σθω καὶ τρίτος μάρτυς ὁ τῶν θείων εὐαγγελιστῶν ἐλληνικώτερος τὴν γλῶτ-
L 133_a ταν ἢ καὶ ῥητορικώτερος, ἵνα σταθῇ τὸ παρ' ἡμῶν λεγόμενον ῥῆμα· γράφει
καὶ οὗτος ἐν ταῖς Ἀποστολικαῖς Πράξεσιν ὧδε· "ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς
Πάφου οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας" καὶ
"διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης ἦλθον εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας". ὅρα κἀν- 25
ταῦθα τὸν σοφὸν τοῦτον ἀπόστολον, οὗ τὰ χεῖλη κατὰ τὸ Ἄσμα τῶν
Ἀσμάτων σπαρτίον κόκκινον καὶ εἴ σοι βουλομένῳ ἐστὶν ἐπενέγκωμεν ποτὶ
σπάρταν ταύτην τοὺς τῆς ἐπιγραφῆς λίθους, τὸν τ' ἐμὸν τὸν ἀποδοκιμασθέν-
τα παρὰ σοῦ καὶ τὸν σὸν τὸν τοῦ σκανδάλου, τὸν τοῦ προσκόμματος· πρὸς
τοῦτον γὰρ ἀπευθύναντες ὀφόμεθα πότερον αὐτῶν ἐνδιαστροφῶς ἔχει, ὀφόμεθα 30
δὲ οὕτως. εἰ μὲν Παῦλον ὁ Λουκᾶς τῇ συμπεριφορᾷ τῶν περὶ αὐτὸν κατα-
βάλλει ἢ τοὺς μὲν περὶ αὐτὸν ἀναχθέντας ἀπὸ τῆς Πάφου φησὶν ἐλθεῖν

2/4 οἱ μὲν—κρίνοντες] Ἰλ. B 444—46. 30 τοὶ δ' ἡγείροντο] LB καὶ Λ ἀμ π ρ ος· οἱ δ'
ἡ γ ε ρ έ θ ο ν τ ο. 5 Ἰλ. O 301—303. 7 Αἴαντα κ. Ἰδομενῆα] LB καὶ Λ ἀμ π ρ ος· Αἴαν-
τ ε καὶ Ἰ δ ο μ ε ν ῆ. 23/25 ἀναχθέντες—Πισιδίας] π ρ β λ. Π ρ ά ξ. ἀποστ. ι γ', 13—14. 26 Ἄσμα]
Ἄσμα Ἀσμάτων δ', 3. 27/28 ποτὶ σπάρταν—λίθους] Βασίλ. Καισαρ. Migne Patrol. Graeca,
τ. 31, σ. 569D. 29 τὸν σὸν τοῦ σκανδάλου—προσκόμματος] π ρ β λ. Ῥωμ. θ', 33.

εἰς Πέρην καὶ ἐκείθεν εἰς Ἀντιόχειαν, αὐτὸν δὲ Παῦλον ἐν Κύπρῳ ἀπολε-
 λεῖψθαι, ἄριστα τὴν ἀμφίκριμνον ἐκδοχὴν τῇ ἐπιγραφῇ ἐφήρμοσας καὶ σὸς
 ἔσται ὁ πυραμοῦς καὶ περιγεγόμενος ἄσεις "τὴνέλλα καλλίνικος". εἰ δὲ μη-
 δέτερον τούτων ἀληθές· τὸν τε γὰρ Παῦλον ἐκθειάζων ἐξαίρει ὁ Λουκᾶς
 5 καὶ τοῖς ἐκ Πάφου καὶ Πέργης εἰς Ἀντιόχειαν ἐλθοῦσι συνέκδημον εὐθὺς
 ἱστορεῖ καὶ δημηγοροῦντα τοῖς ἐκεῖ. ἐπίγνωθι ὅπως ἐγὼ μὲν ἐπιστέλλων δε-
 ξιᾷ χειρὶ ἐπιέγραφα, ἐξαίρων καὶ κυδαίνων σε τῷ καθ' ὑπεροχὴν σχήματι,
 ὁποῖω Ὀμηρος μὲν Ἀτρεΐδην καὶ Αἴαντα, καὶ τοὺς λοιποὺς ἥρωας, Γρη-
 γόριος (δὲ) ἑαυτὸν καὶ Βασίλειον καὶ Λουκᾶς Παῦλον, σὺ δ' οὐκ οἶδ' ἐν λαίᾳ
 10 τοῦτ' ἐδέξω καὶ ἐξεδέξω σοφιστικώτερον, μᾶλλον δὲ καὶ ἀμφοτέραις ἀπώσω
 ὡς μηδαμοῦ καταθύμιον. εἰ δὲ λέγων εὖ οὕτω πράγματ' ἔχω καὶ παραβι-
 ᾶζομαι ἀποδύεσθαι δι' ἀδολέσχου μακρηγορίας εἰς ἀπολογητικούς ἀγῶνας, πε-
 φυλαγμένος μὴ παλαιᾶς ἐκπέσω φιλίας διὰ καχύποπτον ὑπόνοιαν, τί ποτ' ἂν
 πάθοιμι τλήμων ἐγὼ, εἴ τι που ἐκμελές λάθω φθεγξάμενος; ἄμεινον οὖν
 15 σιωπᾶν, ὅπερ καὶ ἄλλως συμπίπτει ἀνάγκῃ δήπου στέργειν, εἴπερ, ὡς διε-
 μηνύσω μοι, εἰς Ἀσίαν μετὰ κλητὸς γεγονὼς δεῖν ἔγνωσ ἐκεῖ μεθορμίσασθαι,
 ἔνθα ἀνέφελος αἶθρη πέπταται, ἔνθα ὁ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερωσύνης ἥλιος,
 παρ' ᾧ βιοτεύων τῆς καθ' ἡμᾶς ἐσχατιᾶς καὶ τοῦ κότου καὶ ζοφεροῦ λει-
 μῶνος τῆς αἵτης ἐπιλήσει τελέως καὶ οὐδ' ἐπιστέλλειν καὶ ἀντεπιστέλλειν ἐξέ-
 20 σται τοῦ λοιποῦ· μέγα γὰρ τὸ μεταξὺ χάσμα ἐστήρικται. τάχα δὲ καὶ αὐ-
 τὸς οὐκ εἰς μακρὰν ἐνθένδε μεταβὰς διαστήσομαι σου μείζονι πολλῷ χάσματι·
 τί γὰρ ἄλλο δι' ἐλπίδος ἡμῖν τῆς ἐπὶ γήραος οὐδῶ βραχὺ τι καὶ τεθνηκὸς
 ἤδη πνέουσιν; ἀλλ' ὅποι ποτὲ καὶ διάγοις, ᾧ φίλη ψυχὴ, τοῦ θεοῦ τὰ κατὰ
 σὲ διακυβερνῶντος εἴης εὐδαιμόνως ἔχων καὶ ἡμᾶς ἐν μέρει μνήμης ἀεὶ τι-
 25 θέμενος καὶ μάλιστα ἐν ταῖς ἱεραῖς προσευχαῖς. προσειρήσθω παρ' ἡμῶν
 ὁ πανσέβαστος Δοξαπατρῆς +.

10.

L 143_a

|| Τῷ Τορνίκῃ κύρι Εὐθυμίῳ.

+ Ὡς τραγικώτατα τὴν Ἰταλικὴν τυραννίδα μεγαληγορεῖς οἷς ἐπι-
 στέλεις, λογιώτατε καὶ πανεντιμώτατε δέσποτα,* καὶ εἴπερ ὡς πρότερον καὶ

3 τὴνέλλα καλλίνικος] πρβλ. Ἀρχιλόχου ἀπόσπ. 106· «τὴνέλλα, ᾧ Καλλίνικε, χαῖρ' ἄναξ Ἡρά-
 κλεες». Πρβλ. Σχολ. εἰς Ἀριστοφάνους Ὀρνίθας 1764. Schol. gr. in Aristophanem, σ. 247 Düb-
 n. «τὴνέλλα» τὸ τὴνέλλα μίμησις ἐστὶ φωνῆς κρούματος αὐλοῦ ποιᾶς ἀπὸ τοῦ ἐφυπνίου οὗ εἶπεν
 Ἀρχιλόχος εἰς τὸν Ἡρακλέα μετὰ τὸν ἄθλον Αὐγείου «τὴνέλλα ᾧ Καλλίνικε, χαῖρε ἄναξ Ἡράκλεες,
 αὐτός τε κίόλαος, αἰγμητὰ δύο». 17 ἀνέφ. αἶθρη πέπταται] πρβλ. Ὀδ. ζ 44—45. 22 ἐπὶ
 γήραος οὐδῶ] πρβλ. Ἰλ. X, 60.

L 1433 νῦν ἑλληνικὰ θέατρα καὶ σκηνὴ διεσκεύαστο || καὶ θεαταὶ παρῆσαν καὶ ἀκροα-
ταί, σφόδρα ἂν ἐθαυμάσθης τῆς περιπαθοῦς μεγαλοφωνίας. ἀλλὰ τοῦτο μὲν
καὶ αὐτὸς θαυμάσας οὐ πάνυ τι θαυμάζοιμ' ἂν, εἰ γλῶττα οὕτω περὶ τὸ
εὖ λέγειν γυμνασασμένη ὥς καὶ τὰ μικρὰ μεγαλοπρεπῶς ἐρμηγνεύειν καὶ ὑπερ-
σέμνως τὰ εὐτελεῖ, εἴτα καὶ τὰ μεγάλα μεθ' ὅσης μεγαλειότητος λόγου καὶ 5
ἀναλόγως ἀπήγγειλας. ἐκεῖνο δέ μοι μᾶλλον θαυμασιώτερον φαίνεται καὶ
μωσαϊκὸν ἀτεχνῶς, ὅτι καὶ συγκακουχεῖσθαι μᾶλλον εἴλου ὁμοφύλῳ λαῷ ἐν
ἐν Χαλκίδι ἢ κατὰ Βιθυνίαν ἔχειν ἀνέσεως ἀπόλαυσιν πρόσκαιρον. ἦπου
καὶ ὡς Ξενοφῶν ὁ σωκρατικὸς μελέτην πολέμου μετὰ κινδύνων εἶναι φησι
τὰ κυνηγέσια, οὕτω καὶ αὐτὸς μαρτυρίου γυμνάσιον οὐκ ἀκύνδονον πεποιή- 10
σαι τὸ παραβάλλεσθαι πρὸς βαρβάρους μισανθρώπους θηρίου παντός; Βά-
σανος γὰρ ἀρετῆς φιλοσόφου εἶπερ τι οἱ τυραννικοὶ καιροί, οἵπερ ἀκούεις
τοῦ Ἀναξάρχου θύλακον ἐν ὄλμῳ πτισσόμενον καὶ τὸ σκέλος Ἐπι-
κτῆτου ἀδέτως δεσμούμενον. τάχα καὶ τὸν λογιώτατον Καλοκαιριὸν ταῦτά
σοι φρονεῖν ἡρέθισας καὶ τοῦ μεθ' ἡμῶν ἰσχύως καὶ ἀκινδύνως σχολάζειν 15
τὸ μετὰ σοῦ ἀνδρίξεσθαι φιλοσοφώτερον νομίζειν καὶ καιριώτατον καὶ παρὰ
τοῦτο, οἶμαι, τῆς πρὸς τὰ δεῦρο ἐπναλεύξεως ἐπελάθετο. καὶ εἰ τοῦτο, οὐ
πάνυ τι ἄχθομαι, εἰ μόνον μετὰ σοῦ τῷ χαλεπῷ καιρῷ ἀντιτάσσεται καὶ ἐν-
ευκαιρεῖ μεθοδείᾳ πράξεων ὑψηλοτέρᾳ παντός σχολαστικοῦ θεωρήματος, εὖ
μὲν εἰδὼς καιρὸν σχολῆς, εἴ δὲ καιρὸν πράξεως, καὶ πότε μὲν γρῆ πρᾶυνε- 20
σθαι ἀφ' ἡμερῶν πονηρῶν πότε δὲ τὸν πρᾶυν εἶναι μαχητὴν καὶ εἶπερ τοῖς

9/10 Ξενοφῶν—τὰ κυνηγέσια] παροιμία· πρβλ. Ξενοφ. Κυνηγητικῶν κεφ. α', 18· «Ἐγὼ μὲν οὖν παραινῶ τοῖς νέοις μὴ καταφρονεῖν κυνηγεσίων μηδὲ τῆς ἄλλης παιδείας· ἐκ τούτων γὰρ γίγνονται τὰ εἰς τὸν πόλεμον ἀγαθοί, εἰς τε τὰ ἄλλα ἐξ ὧν ἀνάγκη καλῶς νοεῖν καὶ λέγειν καὶ πράττειν». 13 τοῦ Ἀναξάρχου — πτισσόμενον] πρβλ. (Diog. Laertii recensuit C. G. Cobet. Parisiis 1862 Didot., σ. 241—242, 39—41, 1—8· «τὸν δ' οὐ φροντίσαντα τῆς τιμωρίας εἰπεῖν ἐκεῖνο δὴ τὸ περιφερόμενον, Πτίσσε, πτίσσε τὸν Ἀναξάρχου θύλακον, Ἀναξάρχον δ' οὐ πτίσσεις. κελεύσαντος δὲ τοῦ Νικοκρέντος καὶ τὴν γλῶτταν αὐτοῦ ἐκτμηθῆναι, λόγος ἀποτραγόντα προσπύσαι αὐτῷ· καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως ἔχον·

Πτίσσετε, Νικοκρέων, ἔτι καὶ μάλα· θύλακός ἐστι·

πτίσσετ'· Ἀναξάρχος δ' ἐν Διὶ ἐστι πάλαι.

καὶ σὲ διαστείλασα γνάφους ὀλίγον τάδε λέξει·

ῥήματα Φερσεφόνῃ, Ἐρρε, μυλωθρὲ κακέ.

Δίωνος Χρυσostόμου τ. 2, σ. 306 Dind. «ἕτερος δὲ τις ζῶν ἐμπνέων, αἰσθανόμενος, Πτίσσε πτίσσε, ἔφη, τὸν Ἀναξάρχου θύλακον». Λουκιανὸς περὶ παρασίτου 35 (Luc. opera ex recognitione C. Iacobitz. Lipsiae 1877—1878, τ. 3, σ. 39)· «Πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι, Ἀριστόξενος δὲ ὁ μουσικός, πολλοὺ λόγου ἄξιος, καὶ αὐτὸς δὲ παράσιτος ἦν Νηλέως. Εὐριπίδης μὲν ὅτι Ἀρχελίῳ μέχρι τοῦ θανάτου παρσείτει καὶ Ἀναξάρχος Ἀλεξάνδρῳ πάντως ἐπίσταται».

μὲν βαρβάροις δι' αἰδοῦς ἔσεται καὶ σεβάζματος, τοῖς δ' αὖ ὁμογενέσι πα-
ρήγορος καὶ παρακλήτωρ εἰς μεγαλοψυχίαν εὐχάριστον +.

11.

L 154^a

Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν κῦριν Εὐθύμιον.

- + "Ὡς σπαρτίον (τὸ) κόκκινον χεῖλη σου καὶ ἡ λαλιά σου ώραία".
- 5 τοῦτο, οἶμαι, Σολομῶν πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ψυχὴν, εἴτ' οὖν νόμφην,
εἶρηκε, καθότι οἷόν τι σχοινίον φοινικοβαφές διὰ τῶν χειλέων ἡ φωνὴ τό-
τε ἐξέχον ἐλέγχουσα καὶ τὸ εἰσέχον εἰς ἰδυτενὴ γραμμὴν ἀποξέει· διὰ τοῦ-
το καὶ ἐπάγει εὐθύς "καὶ ἡ λαλιά σου ώραία". Κατὰ καιρὸν δὲ πάντα
φθίγγεται. ἐπεὶ γοῦν καὶ ἡμεῖς ἔχουσιν ἀμυδροῖς τῶν τῆς ψυχῆς καὶ σώ-
10 ματος ἀντιθέσεων ἐπακολουθήσαντες φιλοτιμότερον ἐπετάθημεν εἰς τὸ ἀρχι-
τεκτόνημα τοῦτο, θέον ἐκρίναμεν ἐμφανίσαι τοῦτο τῇ σῇ λογικότητι καὶ ποτὶ
σπάρτα τῇ σῇ παραθεῖναι καὶ γνωριεῖν ὅπως ἄρα καὶ ἔχει. καὶ εἰ μὲν κρί-
νεις ἄξιον ἀκοῆς διάδος καὶ τοῖς αὐτόθι φιλολόγοις, εἰ περ μὴ ἀπεβαρβαρώ-
θησαν ὑπὸ τῆς κρατούσης Ἰταλικῆς τυραννίδος ἡ καὶ εἰς ἄλλοτρίαν ἀπω-
15 κίσθησαν, ὥσπερ Πυθαγόρας μὲν διὰ τὴν τυραννίδα τοῦ Πολυκράτους εἰς
Ἰταλίαν μετόκησεν, ἀφ' οὗ καὶ Μεγάλῃ Ἑλλάδι ἡ Ἰταλία ὠνόμαστο. Ἀρι-
στοτέλης τὰς Ἀθήνας λιπὼν εἰς τὴν κατὰ σέ Εὐβοίαν μετέβη τὴν τυραν-

5 Ὡς σπαρτίον—λαλιά σου] Ἄσμα Ἀσμάτων δ', 3. σ', 5 || (τὸ) προθήκη ἡμετέρα κατὰ τὸ καίμενον τοῦ
Ἄσματος. 15/16 ὁ Πυθαγόρας—Μεγάλῃ Ἑλλάδι ἡ Ἰταλία ὠνόμαστο] πρβλ. Ἰαμβλίχου περὶ τοῦ Πυ-
θαγορικοῦ βίου λόγος (Iamblichi de vita Pythagorica liber ad fidem codicis Florentii
recensuit A. Nauck, Petropoli 1834. σ. 22, c., 9—18· «— — ἀπῆρεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, πα-
τριᾷ αἰσθόμενος τὴν πλείονων εὐ' ἐχόντων πρὸς τὸ μανθάνειν οἰστικῶς ἔχουσαν χώραν. καὶ ἐν
πρώτῃ Κρότωνι ἐπισημοτάτῃ πόλει προτρεψάμενος πολλοὺς ἔσχε ζηλωτάς, - - ἐν μιᾷ μόνον
ἀκροάσει, ὡς φασιν, ἦν πρωτίστην καὶ πάνδημον μόνον ἐπιβὰς τῆς Ἰταλίας ὁ ἄνθρωπος ἐποιή-
σατο, πλείονες ἢ δισχιλίοι τοῖς λόγοις ἐνεσχέθησαν αἰρεθέντας αὐτοὶ κατὰ κράτος οὕτως ὥστε
οὐκέτι ἔτι οἴκαδε ἀπέστησαν, ἀλλὰ ὁμοῦ παισὶ καὶ γυναῖξιν ὁμακοεῖν τι παμμέγεθες ἰδρυσάμενοι καὶ
πολίσαντες αὐτοῖς τὴν πρὸς πάντων ἐπικληθεῖσαν Μεγάλῃ Ἑλλάδι, νόμους τε παρ' αὐτοῦ δεξάμενοι
καὶ προσταγμάτων ὡσανεὶ θεῶν ὑποθήκας, ὧν ἐκτὸς οὐδὲν ἔπραττον, παρέμειναν ὁμονοοῦντες ὅλη τῇ
τῶν ὁμιλητῶν ἀθροίσματι, εὐφημούμενοι καὶ παρὰ τῶν πέριξ μαχαρίζομενοι τὰς τε οὐσίας κοινὰς
ἔθεντο, ὡς προελέχθη, καὶ μετὰ τῶν θεῶν τὸν Πυθαγόραν λοιπὸν κατηρτίμουν ὡς ἀγαθὸν τινα θαί-
μονα καὶ φιланθρωπότατον». Σελ. 122, 1—18· «ἀπὸ δὲ τούτων τῶν ἐπιτηρευμάτων συνέβη τὴν Ἰτα-
λίαν πᾶσαν φιλοσόφων ἀνδρῶν ἐμπλησθῆναι καὶ πρότερον ἀγνωσομένης αὐτῆς ὕστερον διὰ Πυθαγόραν
Μεγάλῃ Ἑλλάδι κληθῆναι καὶ πλείστους παρ' αὐτοῖς ἄνδρας φιλοσόφους καὶ ποιητὰς καὶ νομοθέτας
γενέσθαι τὰς τε γὰρ τέχνας τὰς ῥητορικὰς καὶ τοὺς λόγους τοὺς ἐπιδεικτικὸς συνέβη κομισθῆναι καὶ
περὶ τῶν φυσικῶν ὅσοι τινὰ μνεῖαν πεποιήνται» 16/17 Ἀριστοτέλης — Εὐβοίαν μετέβη] πρβλ.
Διογ. Λαέρτ. (σ. 112 Cobet.)· «Ὁ δ' οὖν Ἀριστοτέλης ἐλθὼν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τρία πρὸς τοῖς
δέκα τῆς σχολῆς ἀφηγησάμενος ἔτι ὑπεξῆλθεν εἰς Χαλκίδα, Εὐρυμέδοντος αὐτοῦ τοῦ ἱεροφάντου δι-
κῆν ἀσεβείας γραψάμενος» κτλ.

L 1543 νικήν συκοφαντίαν περιϊστάμενος, ἄλλην ἐπ' ἄλλη ὡς || ὄγχνη ἐπ' ὄγχνη γη-
ράσκει σῦκον τ' ἐπὶ σύκῳ συνεχῶς ἐπανατέλλουσαν· εἶχε δὲ πρὸ ὀφθαλμῶν
τὸ τοῦ Σωκράτους κώνειον. εἰ δ' ἄλλως σοι δοῖται ἔχειν, ἀνάπεμψον αὐτὸς
πρὸς τὸν πέμψαντα. ἔρρωσο ἢ τῶν καθ' ἡμᾶς φυλλολόγων ἐπιφυλλίς +.

12.

Τῷ Τορνίκη κυρί Εὐθυμίῳ.

5

+ Οὐδέν ἐσμεν οἱ σαπροί· τοῦτο ὅτῳ μὲν τῶν παλαιῶν εἴρηται, οὐ-
δέπω εὔρον, ὅτι δ' ἀληθὲς πάλαι ἔγνω αὐτὸς παρ' ἐμαυτοῦ διδαχθεῖς. ἐπειδὴ
L 1573 δὲ τοιοῦδε ἐσμέν, ὅποι ποτὲ ἄρα καὶ || διατρίβομεν, εἴτε ἐν φαύλοις χωρίοις
εἴτε ἐν φροντιστηρίοις ἱεροῖς, οὐδέν ἐσμεν ὡς οὐ μόνον σαπροὶ ἅτε ἐσχα-
τογέροντες, ἀλλὰ καὶ ὡς πάλαι νεκροί, οἱ παρὰ μὲν τῷ ἀποστόλῳ ἐν ἀτι- 10
μίας σπεύρεσθαι λέγονται, ἐν μνήμασι δηλαδὴ κατορυττόμενοι, ἃ καὶ ἀκα-
θαρσίας γέμειν ὁ σωτὴρ εἶρηκεν, ὁ δὲ γε Δημόκριτος " νέκυες " φησι " κο-
πρίων ἐκβλητότεροι ". σὺ δ' ἀλλὰ δεινὸς ὢν λέγειν καὶ γράφειν, ὦ θεσπε-
σία μοι κεφαλὴ, τοὺς οὐδὲν ὄντας ὡς σαπρούς καὶ νεκρούς καὶ τῆς ἱερᾶς
αὐλῆς μακρὰν ἐξωσθέντας ὡς βολβίτων ἐκβλητοτέρους τοῖς τιμιωτέροις τῶν 15
ὄντων παραβάλλεις σεμνολογῶν· ὑπὸ γὰρ τοῦ σφόδρα φιλεῖν ἐπισκοτούμενος
τὰ τῶν φιλουμένων οὐδὲν ὄντα ἢ μικρά τινα κομιδῇ μεγάλα φαντάζῃ καὶ
ὀνομάζεις, ὅποῖόν τι καὶ ἢ ἐν φροντιστηρίῳ μετοίκησις, ἣν λόγοις ἐπαίρων
ἐξύμνησας ὡς ἀτεχνῶς ὑπέργειν καὶ θείαν μετὰθεςιν. ἐγὼ δὲ ἀλλὰ μὴ οὐ-
τω παρὰ τῶν σῶν χαυνωθείην Σειρήνων, ὡς ἄφ' οἰουδήτινος τόπου βέλτιον 20
ἐμαυτὸν φαντάσασθαι· ἐπέσκεμμαι γὰρ κατὰ λόγον, οἶμαι, ὡς οὔτε φαυλότης
τόπου κακύνει τὸν σπουδαῖον, οὔτε σεμνότης τὸν φαῦλον ἡγάθυνε. τίς γὰρ
τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς Ἑδέμ γῶρος ἄλλος ἱερώτερος; ἀλλὰ τοῦ μὲν ὁ Ἑωσ-
φόρος ἐκὼν κακυνθεὶς ἐκκεκύλιστο, τῆς δὲ ὁ γενάρχης θύραζε πέπτωκεν· οὐ-
τως οὐδὲν τῆς τῶν θείων χώρων σεμνότητος ἐκάτερος αὐτῶν ὦνατο. πάλιν 25
Ἰωσήφ δεσποτήριον οἰκῶν οὐ παρὰ τοῦτο χείρων ἑαυτοῦ γέγονεν εἰς τὸ συγ-

10/11 ἀποστόλῳ] πρβλ. Κορ. 1, ιε', 43. 11/12 ἀκαθαρσίας — εἶρηκεν] πρβλ. Ματθ. κγ', 27.
5 6 νέκυες — ἐκβλητότεροι] πρβλ. Στρίβ. ις', 26· « ἴσα κοπρίαις ἡγοῦνται τὰ νεκρὰ σώματα, καθ-
άπερ Ἡράκλειτός φησι νέκυες κοπρίων ἐκβλητότεροι ». Πλουτ. Ἡθ. 669 Α· « νέκυες γὰρ κοπρίων ἐκ-
βλητότεροι καὶ » Ἡράκλειτον, κρέας δὲ πᾶν νεκρὸν ἐστὶ καὶ νεκροῦ μέρος ». Σουῖδ. ἐν ὄν. Ἡ ρ ἁ
κ λ ε ι τ ο ς· « ὅτι Ἡράκλειτος ἐφη ὀλιγορεῖν πάντῃ τοῦ σώματος καὶ νομίζειν αὐτὸ κοπρίων ἐκβλητό-
τερον ». Ἰδε καὶ Fragm. Phil. Graec. τ. 3, σ. 321—22. 23 Ἑωσφόρος = ὄφις, δαίμων, δαι-
μόνιον διάβολος] Γεν. γ', 14. Δευτ. λβ', 17. 25 « πάλιν Ἰωσήφ δεσποτήριον οἰκῶν οὐ παρὰ τοῦ-
των γέγονεν εἰς τὸ συγκρίνειν προφητικῶς τὰ τῶν συνδεσμοτῶν ἐνύπνια] Γεν. λθ', 1—23, μ. 1—23.

κρίνειν προφητικῶς τὰ τῶν συνδεδεσμένων ἐνύπνια· τί δὲ ὁ θεὸς Ἰερειῖας
ἄρα ἐν τῷ λάκκῳ τυντλάζων τὴν προφητικὴν ἐσπίλωτο ἀγιότητα, ἣ ὁ μέγας
Ἰωβ ἐπὶ κοπρίας καθήμενος ἀνάξιος ἔδοξε διομιλεῖν τῷ διὰ λαίλαπος καὶ
νεφῶν χρηματίζοντι; ὁρᾷς ὅπως ὡς οὐδὲν ὦνησεν ἐκείνους ἡ σεμνότης τῶν
5 τόπων, οὕτως οὐδὲ τούτους ἡ φαυλότης ἐβλάψεν· οὐκοῦν μηδὲ ἡμᾶς τῆς
εἰς τὸ σεμνεῖον μετοικίσεως μακάριζε, ἀλλ' ὑπερέχου μᾶλλον, μὴ ἀναξίως
τοῦ ἱεροῦ χώρου ἀναστρεφόμενοι πολὺν ὀφλήσωμεν τὸν κατάγελων. διαφυλάτ-
τοιο ἐρρωμένους ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς χρόνους μακροὺς ὡς μέγα πολλῶν
ὄφελος καὶ λυπουμένων θεία παράκλησις.

13.

L 162^α

Τῷ Τορνίκῃ κῦρ Εὐθυμίου.

Βαβαὶ τοῦ φθέγματος, βαβαὶ τῶν χαρίτων, ὅσας τὸ ἀνοιγμένον τοῦ
λόγου εἰς ἓνα κεστὸν συνήρμωσε, πρὸς οὖν τοιαύτας χάριτας ἔδει με τὸ
στόμα ἐκεῖνο ἀναλαβεῖν καὶ ἀντιφθέγξασθαι ὅμοια. ἀλλὰ ποῦ μοι τὰ τῆς
φωνῆς, ποῦ μοι τὰ τῆς μνημοσύνης καὶ ἄλλο εἴ τι οἶδε συνεισφέρειν εἰς
15 τὴν τοῦ λόγου συντέλειαν· πάντα ἀπόλωλε καὶ διέφθορεν· ὡς ἔοικε γὰρ ὁ
θεὸς οὐκ εἰς ἀξίαν ποινὴν μοι νενόμικε τὸ ἀπογυμνωθῆναι ἱερωσύνης, τὸ ἐξῶ-
σαι θεοῦ ναοῦ καὶ τῶν θησαυρῶν τοῦ ἱεροῦ καὶ ἀποξενῶσαι κλήρου θεοῦ·
ἀλλὰ καὶ τὰ λείποντά μοι φυσικῶς προσαφήρηται, φθέγμα φημί πρέπον τῇ
κατ' ἐμὲ ἡλικίᾳ καὶ κεκοσμημένον πολυπειρίᾳ, εἴασε δὲ μᾶλλον νηπιῶδες
20 καὶ ψελλιζόμενον καὶ μὴδ' ἔχειν εὐχερῶς στέλλειν τοῖς ἀγαπῶσι τὰ προσή-
γορα. τοιοῦτοις οὖν οὖσιν ἡμῖν σύγγνωτε, ὦ φίλοι, τῆς ἀγραφίας καὶ μόνον
εὐρίσκοντες (τινάς) ἐκ τῶν ὧδε πρὸς ἡμᾶς ἵκοντας πυνθάνεσθε πῶς ἄρ' ἔχω.
καὶ ὁ κύριος εἴη μεθ' ὑμῶν.

14.

A 12^α
B 9^α

Τοῦ παραγιωτάτου Ἀθηνῶν πρὸς τὸν Ναυπάκτον.

25 + "Καιρὸς τοῦ σιγᾶν καὶ καιρὸς τοῦ εἰπεῖν λόγον". ἐγὼ τοίνυν, ὦ
θεσπέσιε δέσποτα, ὑπὸ τῆς νόσου καταποθείς "ἐκωφώθην καὶ ἐσίγησα ἐξ
ἀγαθῶν" καὶ εἶπον "οὐκ ἀνοίξω τὸ στόμα" οὐδὲ λαλήσω παιδικὰ βαττα-

1, 2 Ἰερειῖας — ἐν τῷ λάκκῳ] Ἰερ. μδ', 16. με', 6—13. 2 ἀγιότητα] λείπει τῷ Α ἰ μ-
π ρ φ. 3/4 Ἰωβ ἐπὶ κοπρίας — χρηματίζοντι] πρβλ. Ἰωβ β', 8.

B = Κωδ. Πετροῦπ. 250.

A = Κωδ. Πετροῦπ. 251.

25 Καιρὸς — λόγον] Ἐκκλ. γ', 7 26/27 ἐκωφώθην — ἀγαθῶν] πρβλ. Ψαλμ. λη', 3.
27 οὐκ ἀν. τὸ στόμα] πρβλ. Ψαλμ. λη', 10.

ρίσματα μάλλον δὲ ἀσύνετα. καὶ τοῦτο ἦν τὸ αἷτιον τοῦ μὴ προσφθιγέ-
σθαι τὴν σὴν σοφίαν ἐπὶ τοσοῦτοις ἔτεσι· μὴ γὰρ ὑπολαβέτω ἡ ἀγιότης σου
ὥς ἄλλο τι ἦν τὸ κατέχον τὴν ἐμὴν φωνήν. ἀλλὰ νῦν λόγον φθιγέξομαι, ὃν
ἡ φύσις ἀναγκάζει με καὶ ἡ διάθεσις τοῦ πνευματικοῦ μου υἱοῦ κῦρ Γεωρ-
γίου τοῦ χαρτοφύλακος, ὅστις ἐμὸς γέγονε ταῖς κατὰ λόγον καὶ μαθημάτων 5
ἀνεμάξατο ὅσα εἰκός· καὶ νῦν, ἐπεὶ τὸν μακαρίτην Κερκύρας ὁ θεὸς προσ-
ελάβετο καὶ ἔδει τὸν τούτου θρόνον διαδέξασθαι ἕτερον, ἐποιήσασθε, ὡς
ἔμαθον, ψῆφον καὶ ἐμνήσθης τοῦ κῦρ Γεωργίου, ὡς ἤκουσα, (καὶ) προσέκρι-
νας. ἀξιῶ γοῦν καὶ αὐτὸς τὴν ἀγιωσύνην σου, ὡς ἂν ἐμὴν χάριν καὶ διὰ
τὴν τοῦ μεγαλουργοῦ Δούκα θέλῃσιν (ἀγαθὸν γὰρ θέλημα ἔχει εἰς τὸν τοι- 10
οῦτον) κατανεύσης ὁλοτχερῶς εἰς τὴν αὐτοῦ χειροθεσίαν καὶ οὕτως οὐ παυ-
σομαι || ὑπερεύχεσθαι τῆς ἀγιωσύνης σου, ἣν διατηροίῃ ὁ θεὸς ἀνωτέραν
παντὸς κακοῦ πολυχρόνιον.

Καὶ ὁπισθεν ἐπιγραφὴν ταύτην.

Τῷ ἀγιωτάτῳ μου δεσπότῃ καὶ ἐν κυρίῳ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, τῷ ὑπερ- 15
τίμῳ κῦρ Ἰωάννῃ τῷ Ναυπάκτου ὁ Ἀθηνῶν Μιχαήλ.

15.

B 9a

Ἀντίγραμμα πρὸς τὴν τοιαύτην γραφήν.

+ Τὰ μὲν τῆς σῆς ἐμοὶ μακρᾷ ἀποσιωπήσεως οὕτως ἐχέτω, τιμία
μοι κεφαλὴ, καὶ πείθομαι· βαρὺ γὰρ λόγους εὐωριάζειν τοιοῦτου πατρός.
ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἐπὶ τοσοῦτον σιγὴν τῆς σῆς γλώσσης καὶ κατὰ τοὺς ἀενάους 20
ῥεύσεως τῶν ποταμῶν ἀντικρυς ἀποστροφὴν ἡγοῦμένην θεοῦ καὶ βαρυτέραν
τῆς ἐννάτης τῶν Αἰγυπτίων πληγῆς· ἐπεὶ δὲ ἐπεσεκέψατο ἡμᾶς ὁ θεὸς καὶ
ἐφθιγέξω, ἀντιλαλῶ καὶ αὐτὸς ὀλίγα πάντα καὶ τὸ ὅλον λακωνικά, οὕτω με
βιαζομένων τῶν ἀρρωστημάτων, ὅφ' ὧν καὶ ἐκτέτηκα. τό τε γάρ μοι εὐώ-
νυμον οὗς ἔτος ἤδη δεύτερον παρελθὼν ἀδιάκοπον ἤχον ἤχεϊ καὶ βαρὺν καὶ 25
τῷ αἰσθητῶ τούτῳ βαρέως ἀκούω καὶ ἡγανάκτησα κατηγούμενος, καὶ ἂν
που χειρὶ ἐπιπωματίσω τὸ δεξιὸν ἢ ἐπιφράξω δακτύλῳ ὡς Ὀδυσσεύς ποτε
κηρῷ τὰς ἀκοὰς τῶν ἐταίρων, ὅτε Σειρῆνας παρέπλεε, μένω κατὰ τοὺς ἀν-
δριάντας οὐκέτι μὲν δύσκωφος, τὸ δὲ σύμπαν ὡς ἐκεῖνοι κωφός, ἀλλὰ διὰ

19 βαρὺ — πατρός] πρὸλ. Αἰσχ. Προμ. «εὐωριάζειν γὰρ πατρός λόγους βαρὺ». 19 εὐω-
ριάζειν] B Bac. ἐξωριάζειν 22 ἐννάτης πληγῆς] πρὸλ. Γεν. ι', 1—29. 23 ἀντιλαλῶ]
ὡς ὁ κ ω δ., Bac. ἀντιλαβῶ. 27 28 Ὀδυσσεύς — παρέπλεε] πρὸλ. Ὀδ. μ 39—54. 29 κω-
φός] οὕτω B, Bac. κωφοί.

τὴν τῶν παθημάτων ἀπαγγελίαν τῆς βραχυλογίας τὴν ὑπόσχεσιν ἐψευσάμην.
πάσχω δὲ καὶ ὧδέ· χρόνιος περὶ τοὺς νεφροὺς ἐγένετό μοι λιθιασμός κα
ἐκπέμπονται διὰ τῆς βαλάνου λίθοι ποτὲ μεγάλοι ἐρεβίνθω ἴσοι τὸ μέγεθος
καὶ τὸ βαρύτερον ἐτερόσχημοι (εἰς γὰρ πολύγωνα καὶ τρίγωνα καὶ τετράγω-
5 να), καὶ τὸ πολύσχημον τοῦτο τῷ τοῦ φαλλοῦ αὐλῶνι ἐμπέπτον καὶ ταῖς
γωνίαις ἀφόρητον ποιεῖ μοι τῆς ὁδῶν τὴν αἴσθησιν. ἐνίοτε δὲ διὰ τὸ μέ-
γεθος ὁ τὴν τῆς οὐρήθρας ἐπιφάσσω ὁπὴν τό τε ὕγρὸν συνόλως ἐπέχει
καὶ τοῦτο ὀριμύσσω τὸν πόρον ῥίπτει τε αὐτίκα εἰς γῆν καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν
ἵσταί μοι τὸν θάνατον καὶ ἄζωτοι μὲν τὰς ἑδρας μὲν τὰς ἑδρας ἐπλήγη-
B 93 σαν ||, ἐγὼ δὲ τοῦτο τὸ μέρος εἰμὶ ἐλκεσίβρωτος καὶ ζῶν ὄζω καὶ γίνομαι
φόρτος κλίνης μισούμενος· ποδαλγίας δὲ πέρ· πάρεργον λέγειν, πλὴν ὅτι
ἐνσχήπτουσά μοι καὶ αὕτη καιρικῶς ἐλαφρότερον εἰς ἀλγηδὸνα δεικνύει καὶ
τὸν σωματικὸν μελισμόν· ἐν τούτοις ὄντι μοι, δέσποτα, ὥς τι ἀφίκετο ἀκε-
σώδουνον φάρμακον τὸ τίμιον γράμμα σου καὶ ἐπέρρωσεν ὥσπερ πρὸς τὴν
15 προκειμένην ὁδὸν καὶ τὴν τοῦ σοῦ κατὰ λόγον υἱοῦ εἰς ἱερωσύνην προβί-
βασιν, οὗ κλέος μὲν οἶον, ἀκούω, ὅψιν δὲ οὐκ ἀνελεξάμην, φιλῶ δὲ ὅμως
τὸν ἄνδρα καὶ τῆς αὐτοῦ ἐξέχομαι σεμνοπρεποῦς βιοτῆς· οὐδὲ γὰρ ψεύδεται
τὸν σὸν μαθητὴν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐμοὶ ἐπιστέλλει, σός τε γενέσθαι ὁμιλητῆς
παριστᾷ καὶ τῆς ἀρετῆς ἀπόζει πόρρω καὶ τῆς σεμνότητος, καὶ οὐκ οἶδα πό-
20 τερον ἢ αὐτὸς δραμοῦμαι πρὸς τὴν ὁσμὴν τῆς εὐώδου τούτου ἀποφορᾶς ἢ
αὐτὸς πρὸς ἡμᾶς διὰ χρῆσιν μύρου τοῦ νοητοῦ. αὐτὰ μὲν ὠδήγησαν καὶ
ἡγαγόν με πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐπιπόθησιν καὶ προτοῦ μὲν ἐν ψήφῳ τῆς τῶν
Κερκύρων αὐτοῦ μὲν ἐπεμνήσθην σὴν τε χάριν καὶ τῷ δικαίῳ τιθέμενος,
νῦν δὲ καὶ χειροθεσία τελεία σαῖς εὐχαῖς τελεσθήσεται· οὐ γὰρ ὅλως πρέ-
25 πει τὸν τοῦ τοιοῦτου τοιοῦτον δεύτερον τῶν ἄλλων ἐλθεῖν εἰς τὴν πνευμα-
τικὴν προκοπὴν, ὅπου γε καὶ θαρρῶ ἐκ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς χρισμένης μᾶλλον
ἀγιασθήσεσθαι. ἐπίπεμπέ μοι εὐχὰς τῶν σωματικῶν ἐλαφρονούσας ἀρρωστι-
ῶν καὶ ῥωννυούσας πρὸς ἐργασίαν τῶν δικαιωμάτων θεοῦ· πιστεύω καὶ γὰρ
θεῖον εἶναι δικαίωμα καὶ τὴν τοῦ σεμνοβίου Βαρδάνου ἐπιλογὴν εἰς προχρί-
30 ρισιν καὶ τῆς ἐπισκοπικῆς ἀψήδου ἐπίβασιν.

4 εἰς] B Bac. εἰσι.
π τ ε ω), Bac. ῥίπτει.
βρωτος.

6 γωνίαις] x. ὧ δ., Bac. ἀγωνίαις.
9 ἄζωτοι] B, Bac. ἄζωτοι.

8 ῥίπτει] B (ἐκ τοῦ ῥι-
10 ἐλκεσίβρωτος] B, Bac. ἐλκεσί-

Ε΄.

ΜΟΝΩΔΙΑ

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ

ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΝ ΧΩΝΙΑΤΗΝ

συντεθεῖσα ὑπό τινος τῶν αὐτοῦ ἀνεψιῶν, στίχοι εἰς τὴν Θεοτόκον

ΜΙΧΑΗΛ ΑΚΟΜΙΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΧΩΝΙΑΤΟΥ

ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΜΑΚΡΕΜΒΟΛΙΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΕΡΤΙΜΟΝ.

1.

1. Ἦλιε καὶ Σελήνη, Αἰθέρ τε καὶ θρέπτειρα Γῆ (ὅμᾳς γὰρ πρὸς
θρήνον ξυλλαμβάνομαι συνεργούς), ἡλίκος μοι ἀδόκητος λόγος αἴφνης βέβλη-
κε τὴν ἀκοήν, πηλίκη μοι ἀγγελία ἄελπτος καταπτᾶσα τὴν καρδίαν συν-
έστρεψε καὶ ἐτάραξεν. εἴτα σὺ μέν, “ὦ τὴν ἐν ἄστροις οὐρανοῦ τέμνων
ὁδὸν καὶ δέφροις χρυσοκολλήτοισι βεβηχώς” καὶ πάντ’ ἐφορῶν καὶ πάντ’ 5
ἐπακούων, πῶς τοιάνδε ζημίαν ἰδεῖν ἐκαρτέρησας καὶ οὐ συνέσχεες τὰς
ἀκτῖνας αὐτίκα καὶ γνόφον ὑποδέδουκας, τὸ τῆς ἡμέρας φῶς εἰς νύκτα μετα-
βαλὼν; Σελήνη δέ, συγγενεστέρα οὔσα τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ἅτε δὴ καὶ
προσγειοτέρα καὶ μόνοις τοῖς σοῖς σχηματισμοῖς τάνθρώπινα προῦπογράφου-
σά τε καὶ τούτοις ἐναπομένουσα, πῶς οὐκ εἰς ἀλλόκοτον ἡλλοιώθης σχῆμα 10
καὶ παρὰ τὰ ὀρώμενα, τῇ ῥε παρὰ σοῦ ἐξουσιαζομένη νυκτὶ νεκρὸν ἰδέσθαι
τὸν τοσοῦτον ἐκαρτέρησας ἄνθρωπον; Αἰθέρ τε, πῶς ἀντὶ δρόσου ἐωθινῆς
θρόμβους οὐκ ἀφῆκας αἵματόεντας; καὶ σὺ δέ, Γῆ, τίποτε οὐ κραδαινομένη

Κωδ. Πετρουπ. 250, φ. 113³—116³.

4/6 ὦ τὴν ἐν — βεβηχώς] Εὐρ. Φοιν. 1—2 || πάντ’ ἐφορῶν κ. π. ἐπακούων] πρβλ. Ὁδ. μ
312 “Ἡελίου, ὅς πάντ’ ἐφορᾷ καὶ πάντ’ ἐπακούει”.

3 κ ὦ δ. πηλίκη.

114^a καὶ σεισμένη διὰ τινος βαρὺ βρομέοντος μυκητίου ὑπε|σημήνω τὴν συμφορὰν,
ἀλλὰ χανοῦσα μέγα ὡς ἓνα τῶν πολλῶν τὸν οἰκουμενικὸν θησαυρὸν κατα-
πέπωκας; ὧ ἀμείλικτα στοιχεῖα καὶ ταῖς ἐμαῖς ὀδύναις μὴ ἐπικλώμενα,
οἴμοι, οἴμοι, πῶς ἐνέγκω τὸν λόγον, πῶς τῶν χειλέων προήσομαι; τέδνη-
5 κεν (ἀλλὰ πῶς ἐπιθήσω τῷ λόγῳ τὸ ὄνομα; τέτλαθι, κραδίη, καὶ καρτέ-
ρησον τὴν διάρρηξιν), τέδνηκεν ὁ τῶν Ἀθηνῶν ἀρχιποίμην, ὁ τὴν κλῆσιν
καὶ τὸ εἶδος ἀγγελικὸς καὶ τὸν βίον ἀξύμβλητος, τὸ γοργὸν ὄμμα καὶ προσ-
ηγνές, ἡ ἡλιῶσα ὄψις καὶ ἡμερος, ὁ τοῖς οἰοισδότησι πρακτέοις νοῦν πεπλου-
τηκῶς ἐπιστατοῦντα θεοῦ.

10 2. Ὡς ἄνερ θειότατε καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερωσύνης φανότατε πυρσέ,
ἢ οὐκ οἶδα τί σε ὀνομάσας καὶ προσειπὼν μᾶλλον ἢν τύχοιμι τοῦ προσήκον-
τος· ἐν σοὶ γὰρ δῆπου τῆς ἀνθρωπικῆς τελειότητος κατὰ θεῖον τὸ πέρας
ἀρχή τις γίνεταί καὶ προκάταρξις· οὗ γὰρ καταλήγουσιν ἄλλοι κατεπαρθέ-
τες καὶ ὑψωθέντες καὶ τινες ἴσως εἶναι ἀναφανέντες, ἐντεῦθεν αὐτὸς προσι-
15 μιᾶξῃ καὶ λαμβάνεις ἀρχήν· τὴν γὰρ πνευματικὴν ἀεικίνησιν τῇ τῆς σαρκὸς
καθάρσει προσθήμενος, ὑπουπερ ἢν ὀκλάσαντες ἕτεροι γούνατ' ἔκαμψαν, αὐ-
τὸς ὡς μηδὲ τὴν ἀρχὴν κεκμηκῶς ἢ ἐκκακήσας τῷ δυσέργῳ τοῦ ἐγχειρήμα-
τος ἢ τῷ ἐπιπόνῳ τῆς ἀρετῆς ἀνάμας τοῖς πρόσω ἐχώρει καὶ τὴν τῶν ἀρε-
τῶν ἀνέβαινες κλίμακα, τὸ τῆς ἀναβάσεως τέλος ἐτέραν ὑποβάθραν ποιού-
20 μενος καὶ προκάταρξιν, οὐκ ὀλισθαίνων ἀλλ' ὀρθοπηδῶτων καὶ διόλου τῆς
ἀκρότητος ἐφιέμενος. μέλεος ἐγὼ καὶ ταλαίπωρος ἀνθρωπος καὶ τοῖς κακοῖς
αἰεὶ πλουτιζόμενος, ποῖαν λάβω φωνήν; πόθεν τὰ τοῦ στεναγμοῦ πορίσομαι,
οὐδὲν ἢν σχοίην ἰσομεγέθη τὸν ὀδυρμόν καὶ δάκρυα ἰστοάλαντα; οἷων δὲ πρῶ-
τον κατορθωμάτων, τίνων δὲ μέσον καὶ ποίων τελευταῖον ἐφάψομαι; ὡς
25 γὰρ ἐπὶ πελάγους ἀχανοῦς, ὡς ἄλλα μοι ἐπ' ἄλλοις ἐπεγεύρονται κύματα·
εἰ γὰρ ἀπίδοιμι πρὸς τὰ τῆς πρώτης ἀγωγῆς καὶ βίου τοῦ λιποπάτριδος καὶ
ὅσα ἐν Λευίταις ταπτόμενος καὶ τὸν μέγαν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον ἀμφι-
πονῶν καὶ ἱερωσύνης ἐπιβὰς διετέλεσεν, ἄλλην ἢν Ἰλιάδα δόξαιμι γράφειν
ἢ καὶ τῶν θρυλουμένων ἡρώων μεμνήμην ἂν πολλοὶ γὰρ καὶ μεγάλοι οἱ
30 ὑπὲρ ἀρετῆς καὶ λόγου ἰδρωῶτες τοῦ μεγάλου καὶ κατορθώματα καὶ ἐξ αὐ-
τῆς φασὶ τῆς πρώτης τριχὸς ἀσύγχριτοί τε καὶ ἀπαράμιλλοι καὶ μεγάλων

1 βαρὺ βρομέοντος] κ ὦ δ. βαρυβροχέοντος || βαρυ βρομέοντος μυκητίου] πρῶλ. Ἀριστοτέλους
περὶ κόσμου, σ. 396a 11 " γίνονται καὶ μυκητῖαι σεισμοὶ σείοντες τὴν γῆν μετὰ βρόμου ". 5 τε-
τλαθι κραδίη] πρῶλ. Ὁδ. υ, 18. 16 προσθήμενος] κ ὦ δ. προθέμενος || γούνατ' ἔκαμψαν] πρῶλ.
Ὁδ. ε 453 || ἔκαμψαν] κ ὦ δ. ἔκαψαν. 20 ὀρθοπηδῶτων] κ ὦ δ. ὀρθοποδῶτων. 21 μέλεος
ἐγὼ] πρῶλ. Σοφοκλ. Τρ. 972 " πάτερ, οἴμοι ἐγὼ σου μέλεος ". 26 λιποπάτριδος] κ ὦ δ. λειποπά-
τριδος. 27 Λευίταις] κ ὦ δ. λεβίταις. 29 μεμνήμην] κ ὦ δ. μεμνοίμην.

καὶ λαμπρῶν καὶ γενναίων τῶν λόγων καὶ μακρᾶς σχολῆς προσδεόμενοι καὶ παντοίας μαθημάτων καταλήψεως· ἐμοὶ δὲ καὶ ὁ νοῦς συγκέχεται ὑπὸ πάθους καὶ εἰς στήλην ἄλως παγεῖς διαπεφώνηκα ἄντικρυς καὶ οὐδὲν τοῖς ἄλλοις κατάκειται ἢ ποταμὸν μοι τὰ δάκρυα· ἄλλως τε δὲ οὐδ' ἐγκωμιάζειν ἢ ἐπιτάφια γράφειν πλατυκώτερον κατὰ νόμους ῥητορικοὺς ἐνδίδωσιν ὁ και- 5 ρὸς οὐδὲ ἐν ὄνυχι ἢ καὶ σημείῳ, οὐπὲρ μέρος οὐδὲν, περιγράφειν ἢ περι- ηγεῖσθαι τὸ πᾶν, μονωθεῖν δὲ καὶ κωχῆν καὶ ἀπολύτως κατὰ τὰς μονωθει- σας τρυγῶνας περιτρώζειν ἐπὶ κλαυτά· τοιαῦτα γὰρ καὶ ποιοῦσι καὶ πάσχουσιν οἱ ἄπαξ ἐμπεσόντες εἰς βάθος τῶν θλίψεων. ποῦ γὰρ ἂν ἐφίκοιτο λόγος εἰς τόσων καὶ τοιῶνδε κατορθωμάτων τὸ μέγεθος; μὴ ὅτι γε (ὁ) ἐμὸς 10 κατὰ στράγγα ῥέων ἀπροσδοκῆται τοῦ πάθους παγεῖς καὶ χυσαλλωθεῖς, ἀλλ' οὐδὲ τῶν λίαν εὐδοκιομένων καὶ εὐστομομένων αὐτῶν; καὶ ταῦτα κά- κεῖνος· ἔδει γάρ, ἔδει τὸν τὰ ἐκείνου διεξιέναι βουλόμενον τὴν τούτου μεγα- λοφωνίαν λαβεῖν, εἴτουν ἄνθρωποι προκαθαρθῆναι Σεραφικῶ καὶ ἀγνισθῆναι τῷ πνεύματι· τὸ γὰρ ὡς εἰς ἄλλο Σίναιον ἀνέναι τῶν αὐτοῦ ἀρετῶν, ἐν ᾧ 15 Μωσέως καὶ θεοῦ πόδες ἐπάτησαν, δέδοικα μὴ καὶ τοῖς πετροβόλοις βλη- θήσονται· τῷ γὰρ καπνῷ τῷ ἐκ τῆς καμίνου τῶν θλίψεων ἀνθρωποσκομένῳ τὰς ὄψεις μου ὀριμυθεῖς καὶ ὅσα ἔτι ὀριμύσονται, ἔστι ἂν μοι καρδία στέ- νουσα ἔστι καὶ τῶν ἐσχάτων ἀνασκάλλεται πῦρ.

3. Ὡς, πῶς τὸ ἀπὸ τοῦδε τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀπηχρεῖται πρόσωπον, 20 1143 || πόση ἀγλὺς ἢ σκότος ψηλαφητὸν κατεσκεδάσται τοῦ τῆς Ἐκκλησίας πληρώ- ματος ἢ μέγα χαιρήσεται τοῦ λοιποῦ, καὶ οἱ μὴ ἐκ τῆς ἡμετέρας αὐλῆς καὶ νῦν εἴπερ ποτὲ τοὺς σφῶν αὐτῶν αὐχένους ἐπορτιάσουσι, τοῦ προβόλου καὶ προμάχου τῶν ὀρθῶν δογμάτων πεπτωκὸς εἰς γῆν· τίς γὰρ ἀμφισβη- τουμένων ζητημάτων ἐπιλύτης ἔσεται καὶ ὀρθῶν δογμάτων ὑψηλῆς καὶ 25 ὑπανέξει μὲν τὸ καταπίπτον, ἐπικρατύνει δὲ καὶ τὸ ἰσχυρόν; οἴχεται πᾶν ἀγαθόν, ἀπῆρει πᾶσα ἐπιστήμη καὶ μάθησις· ἔφθαρται ῥητορικὴ καὶ κατὰ Πλάτωνα νῦν καὶ μᾶλλον “πολιτικῆς μορίου” λογισθῆσεται “εἰδωλον”· κεῖται γὰρ ὁ τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν καὶ πάντων καθηγητῆς καὶ διδάσκαλος.

2 μαθ. καταλήψεως] κ ὡ δ. μαθ. καὶ καταλ. 3 στήλην ἄλως] πρβλ. Γεν. ιθ', 26. 4 πο-
ταμὸν] κ ὡ δ. ποταμίδον. 5 πλατυκώτερον] κ ὡ δ. πλατικώτερον || ῥητορικοῦς] κ ὡ δ. ῥητορικοῦ.
6 σημείῳ, οὐπὲρ μέρος οὐδὲν] πρβλ. Εὐκλείδου τ. 1, σ. 10 Heib. 11 κατὰ στράγγα ῥέων]
πρβλ. Ἀριστ. 829a, 6. 14 ἄνθρωποι—Σεραφικῶ] πρβλ. Ἠσαίου ε', 6—7. 15/16 Σίναιον—ἐπάτη-
σαν] πρβλ. Ἐξὺδ. ιθ', 3 κέ. 16 πετροβ. βληθήσονται] πρβλ. Ἰεζ. ιγ', 11, 13. 18 τὰς ὄψεις μου
ὀριμυθεῖς] κ ὡ δ. ὀριμυθεῖς· πρβλ. Γρηγ. Νύκσης ἐν σ. 1012 Migne P. Gr. τ. 46, σ. 1019 “ὀρι-
μυθῆναι τὰς ὄψεις” || ἔτι] κ ὡ δ. ἔτι. 26 ἐπικρατύνειν] κ ὡ δ. ἐπικρατύνει. 27 ἀπῆρει]
κ ὡ δ. ἀπείρη. 28 Πλάτωνα] πρβλ. Πλάτ. 463 C.

τίς συμβουλεύσει ἢ κατηχήσει καὶ ἐπιστρέψει δῆπουθεν τὸ πλανώμενον; εἰ
 δέ τις ξενολογεῖν με δοκεῖ, μετερχέσθω τὴν πονηθεῖσαν βίβλον ἐκείνῳ καὶ
 οἷος αἰείσεται· “ αἶδε ” μὲν γὰρ “ κλέα ἀνδρῶν ” καὶ βασιλέας ἐξύμνει μεγα-
 λουργοὺς ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου θεόμενος, ὅτι μὴδὲ μονόγλωσσος ἦν ὁ ἀνὴρ
 5 ἀσυντελής, ἀλλὰ τοῖς πᾶσι τὰ πάντα κατὰ Παῦλον ἐγίνετο· καὶ ἄρχουσι μὲν
 διελέγετο ὡς ἀρχῆς τοὺς νόμους ἐξασκησάμενος καὶ ὡς ὁ Σταγειρόθεν τὰς
 τῶν ἡθῶν διαφορὰς ἠκριβωκώς τε καὶ ῥυθμισάμενος, πολιτικοῖς δὲ τὰ πολι-
 τικά, ὡς οὐδὲ πάλαι Σόλων ἢ Δράκων καὶ ὁ ξυγκυῶν τὴν Ἑλλάδα καὶ δη-
 10 μηγροῶν Περικλῆς· τούτου γὰρ καὶ ὁ περὶ τὴν σκαπάνην κυπτάζων ὑπῆκουε,
 καὶ βουζύγης καὶ ἀγρότης καὶ σιδηρεὺς καὶ οὐ μόνον ὁπόσοι τοῦ σπουδαίου
 κόμματος, ἀλλὰ καὶ ὅσοι τοῦ συρφετώδους καὶ ξύγκλυδος καὶ εἶχον ἂν ἐκ
 τῆς ἐκείνου γλώσσης ὅ τι κομίσαιτο ἐπαναστρέψαντες οἴκαδε· μίαν γὰρ λα-
 χῶν καὶ αὐτὸς γλῶσσαν τῶν ὡς ἐν εἵδει πυρὸς διαμερισθεῖσων πάλαι τοῖς
 Χριστοκήρυξιν ἔσχε καταμεριζομένην ἐφ’ ἅπασι καὶ κατὰ τὸ τῶν ἀλι-
 15 ῶν ἀμφίβληστρον ἀποτεينوμένην ἐκ παντὸς γένους καὶ ἐπιτηδεύματος ἐσα-
 γήνευσεν.

4. Ὁ γλώσσης οὐκ ἀπὸ ῥινός φασιν, ἀλλ’ ἐκ τῶν ὧτων ἐπισυ-
 ρομένης τοὺς ξύμπαντας. τί ποτ’ ἂν εἴη ἡ τοῦ Πέτρου δημηγορία, ὡς ἐν
 ταῖς Πράξεσι διδασκόμεθα, πρὸς τὴν ἐκείνου διδασκαλίαν ἔλας καθ’ ὥραν
 20 μυριάδας ζωοῦντος καὶ ἐπιστρέφοντος; ταύτης ἔργον γέγονα καὶ αὐτός· εἰ
 καὶ μὴ χανὼν ἐξέπιον τῆς σοφίας, ἀλλὰ κατ’ ἐκείνους τοὺς τῇ ἱστορίᾳ ἐκ-
 περιειλημμένους τοῦ Γεδεὼν ἀκροθιγῶς ἔλαψα ὅσα καὶ ἀνθολογῆς μοι ἐπι-
 γενομένων τοῦ ἀδελφικοῦ θανάτου καὶ τῶν ἐκείνου παναφηλίκων παιδῶν τῆς
 κομιδῆς καὶ οὐκ ἀπὸ γνώμης τῷ μεγάλῳ κειμένης, ἀλλ’ ἐπιπεσόντι (καὶ
 γὰρ προσῆκε) ὀριμύτερόν τε καὶ ἀρχικώτερον. καὶ τὸν ἐκείνου φόρτον, ὡς
 25 μὴ ὥφελε, καὶ γράμμασι καὶ αὐτογλώσσω ἐμοὶ ἀντεπέσαξεν, ὃν ὁ ἀδελφὸς
 ἐπὶ γραμματίῳ τεθνηκώς ἐκείνῳ ἐπέθετο, οὐ μόνον οὐσίαν καὶ τέχνα, ἀλλὰ
 καὶ αὐτὴν ψυχὴν αὐτῷ παραθέμενος. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο, τάχ’ ἂν καὶ ἐνεφο-
 ρήθη, ὅσον ἡβούλετο, τὸ ἐπιθυμοῦν καὶ τῆς ἐναλλαγῆς μου τῆς γλώττης
 καὶ τῶν ἐκ τῆς καρδίας περισσευμάτων ξένην τινὰ μέθην ἴσως ἔχειν ἐδό-
 30 κουν, ὡς οἱ ξυνοπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐτέραις γλώσσαις καινοτέραις ἐλά-

3 αἰείσεται] κ ὠ δ. ἔσεται || αἶδε — ἀνδρῶν] Ἰλ. I, 189. 5 Παῦλον] πρβλ. Κορ. I, 8', 22.
 8,9 ξυγκυῶν—Περικλῆς] πρβλ. Ἀριστοφ. Ἀχαρ. 530 " Περικλῆς οὐλύμπιος ἡστραπτε", ἐβρόντα,
 ξενοκύκα τὴν Ἑλλάδα". 10 βουζύγης] κ ὠ δ. κουζύγρης. 11 ξύγκλυδος] κ ὠ δ. ξύγκλι-
 δος. 13 ἐν εἵδει πυρὸς — Χριστοκήρυξιν] πρβλ. Πράξ. β', 2—4. 15 ἀλιέων ἀμφίβλη-
 στρον] πρβλ. Ματθ. δ', 18. Μαρκ. α', 16. 18 Πράξεις] Πράξ. ι', 34—48. 22 Γεδεὼν —
 ἔλαψα] πρβλ. Κριτ. ζ', 5—7. 30 ξυνοπαδοὶ—ἐλάλουν] πρβλ. Πράξ. β', 1—12.

λουν, καθὼς μοι ἡ τῆς διδασκαλίας χάρις ἐπεχορήγησεν. ἀλλ' ἐγὼ νωθρός
 τις πρὸς παιδείαν ἔφυν, ὡς ἔοικε, καὶ δυσμαθῆς καὶ (τὸ τοῦ Σολομῶντος)
 κακότεχνος. ταύτη τοι καὶ σοφία θεοῦ μοι οὐκ εἰσελήλυθε· σκληρίας γάρ,
 ὡς ἔφην, ἄλλοπροσάλλων ἐπεγεροθέντων κυμάτων, οὐ ξυνετάκη μοι ἐς τὸ
 τηλαυγὲς καὶ τὸ ἐκμαγεῖον πρὸς τὰ μαθήματα κύμασι φθειγγομένῳ καὶ ἀγο- 5
 ρανομοῦντι καὶ τὸ τῆς παροιμίας γράφοντι καθ' ὕγρων οὐδὲ ὅλην τὴν τοῦ
 Ἑρμοῦ εἰκόνα καὶ τὴν τῶν Μουσῶν ἐννεάδα εἰς κάλλος ἀποξεσάμενος ἀν-
 εμύρψωσα παράκτια τὴν τῆς σοφίας διανηξάμενος θάλασσαν καὶ βραχυτάτην
 ῥανίδα ἢ καὶ τὰ παρὰ τὸ ταύτης χεῖλος ἀποπτύμενα ψυχία ἀναλεξάμενος,
 καίτοι τοῦ διδασκάλου πεξεύειν κατὰ κυμάτων καὶ τὸν διὰ τούτων περίπα- 10
 115^α τον ἐσκελεύοντος. || ἀλλὰ γὰρ ἐμνήσθην διδασκάλου καὶ ἡ φωνὴ ἀνακόπτεται
 καὶ με λεπτὸς ἀμφικέχυται ἰδρὼς καὶ βιβλίον πάλιν ὑπὸ μάλῃν φέρειν δοκῶ
 καὶ ἀψύφῳ εἰσιέναι ποδὶ καὶ τὸ δεσποτικὸν περιπατταίνειν οἰκίδιον, εἴτουν
 (προσφυῶς εἰπεῖν) ψυχῶν φροντιστήριον, καὶ ἀναπνυθάνεσθαι τὸν θεράποντα
 περίπου τὸν οὐδὸν τῆς κέλλης παρερριμμένον, τί ἂν ἄρα πράττει ὁ μέγας καὶ 15
 εἰ καθεύδει ἢ καὶ δέλτον διερευνᾷ καὶ εἰ διερευνῶν ἐστὶ διαναστῆναι καὶ
 ὑπανοῖξαι, μὴ καὶ τὰ τῆς ἐρμηνείας καθυστερήσῃμι. ὁρᾶτε, ὦ περιεστηκό-
 τες καὶ συλλήπτορές μου τῶν ὀδυρμῶν, πῇ παρεξέβην ὑπὸ τῆς ἐμπεσούσης
 μοι συμφορᾶς καὶ ὥσπερ τὰς φρένας παρακοπεῖς, ὡς τὸν τρυγίαν ὅλον τῆς
 ὀργῆς κυρίου πιών, οἷα ἐφαντασάμην κατὰ ἐνέργειαν, καὶ τοῦ οὐρανοῦ χῶ- 20
 ρου τῆς ἐλευθέρας πάλαι ἀποκυλισθεῖς, ὡς τὰ παιδαρίων σφαιρίδια διαπεμ-
 πόμενα ταῦτ' ἐκεῖνα καὶ πάλιν τὰ παλαιὰ καὶ τὰ σαπρὰ ἀναπεμπάζω, καὶ
 ξυλλαμβάνω φρενὶ καὶ οἶδ' ὅτι σύγγνωσσεθέ μοι τῆς συμφορᾶς· εἰμὶ γὰρ
 ῥῶδη τοῦ πάθους ὑπέραντλος.

5. Ἀλλὰ γὰρ ῥυέσθω μοι ὁ λόγος τὸν καθ' οὐδὸν ὀχετὸν καὶ εἰ καὶ 25
 βραχὺ τι παρένευσεν, ὡς τινος ψηφίδος ἀφαιρειθείσης ἢ καὶ πεπονηκότες
 τοῦ διαφράγματος, οὐκ ἔφερε τὸν πολὺν ὄλβον ὁ φιλόνομος καὶ ὁ τούτου σπο-
 ρεὺς πονηρὸς καὶ τὸν ὄγκον τῶν τοιούτων κατορθωμάτων οὐδὲ τὸ δίκαιον
 καὶ ἄμεμπτον ἡνέγκατο καὶ ἀληθινόν, καιρίαν δὲ πληγὴν δεχόμενος ταῦτα
 καὶ τὴν ἐπὶ τούτοις τοῦ καλοῦ παντὸς προκοπὴν ἐπὶ λαμπρῷ θεάτρῳ τῷ 30
 βίῳ τούτῳ, καὶ ὡς εἰς πένταθλον πειρασμῶν καταβιβάζει τὸν ἀθλητὴν πρὸς
 καρτερὰν καὶ ψανερὰν μάχην ἀποδυσάμενος καὶ τοῦ καιροῦ λαβόμενος συν-

2 Σολομῶντος] πρὸλ. Σοφ. α', 4 "εἰς κακότεχνον ψυχὴν οὐκ εἰσελεύσεται σοφία". 6 πα-
 ροιμίας] πρὸλ. παρ. "Καθ' ὁδοῦ γράφει". Corp. par. gr. 2, σ. 27. 8 τὴν] κ ὦ δ. τὰ.
 12 ὑπὸ μάλῃν] κ ὦ δ. ὑπ' ἀμάλῃν. 15 παρερριμμένον] κ ὦ δ. παρερυμμένον.

εργοῦ τῶν περὶ σῶμα πάντων καὶ περιθέτων ἐφίλωσε. τίνα ταῦτα; πόλεως
 φημι λαμπρᾶς τε καὶ ἀσιδίμου (κἂν νῦν μέγα καὶ λαμπρὸν ἐρείπιον ἢ σκιὰ
 πόλεως καὶ οὐδύνης οἰκόπεδον καὶ μόνοις ἀνέμοις περιπνεόμενον καὶ τούτοις
 5 πολλάκις λυμαντῆρσι καὶ βλαβεροῖς), ναοῦ περιχύτου καὶ οὐρανίου θαλάμου
 καὶ παρθενῶνος τῆς Θεομήτορος, κλήρου κρατίστου, ἐορτῶν συνεχῶν, συν-
 ὄδων καὶ πανηγύρεων παμπληθῶν, ἀγρῶν, βοσκημάτων καὶ λοιπῆς ἀπάσης
 παραψυχῆς καὶ συλληπτικῶς εἰπεῖν τά τ' ἐντός τά τε θύραθεν· τῆς γὰρ αὐ-
 τοῦ ψυχῆς οὐχ ἤψατο. ἔρρε, βάσκανε Τελχὶν καὶ μισόκαλε, ὥς δὲ τὸν αὐ-
 τὸν εἶδεν εἶναι καὶ πάλιν ἀκλόνητόν τε καὶ ἀπερίτρεπτον (προεῖλετο γὰρ καὶ
 10 ταῦτα τῷ τοῦ θεοῦ παραρριπτεῖσθαι ναῶ ἢ τοῖς πονηρευομένοις καὶ τοῦ
 καιροῦ γενομένοις συμπονηρεῦσθαι τε καὶ παρεκκλίνεσθαι), βαρὺς ἦν αὐτῷ
 καὶ τοῖς αὐτοῦ συνεργάταις καὶ μόνον βλέπόμενος τοῦτο μὲν καὶ μὴ δυνά-
 μενος κατεμβλέπειν, τοῦτο δὲ καὶ πλείονα πραγματευόμενος τὴν ἀπώλειαν
 ὥς τάχα γε τούτου φροῦδου γενομένου ἀνυποστόλως ληΐζεσθαι.

15 6. Τοῖνον καὶ δευτέραν πεῖραν εἰσβάλλει καὶ ἐξορίαν αὐτῷ καὶ τὴν ἐκ
 τόπου εἰς τόπον μετάβασιν ἐψηφίσατο· καὶ τί ἂν λέγοιμι τοὺς ἐντεῦθεν πό-
 νους καὶ κόπους, τῶν ἀναγκαίων τὴν ἔνδειαν καὶ τὴν στένωσιν τῆς γαστροῦ
 καὶ τᾶλλα πάντα, ἃ δὴ τῶν ἐγκωμιαζόντων, ὥς εἶπον, οὐχὶ τῶν μονωδούν-
 των καθέστηκε; πλὴν οὐχ ὑπεκλάσθη τοῖς χαλεποῖς οὐδ' ὑπεκλίθη γοῦν
 20 πρὸς τόσας κυμάτων καὶ πνευμάτων ἐπεμβολάς, οὐδ' ἐχωρίσθη κατὰ Παῦλον
 τῆς ἀγάπης Χριστοῦ, κἂν καὶ ἡ θάλασσα τῶν κακῶν ἀγριανομένη ἐφύβριζε
 καὶ ἡ ἔχιδνα, ἥτις ποτέ ἐστι αὕτη, ἐπιλαβομένη τῆς χειρὸς ἐξεκρέματο. καί-
 τοι φρυγανίζομένῳ πολλάκις καὶ πειρωμένῳ θάλπειν τὸ ψῆχος κατὰ Παῦλον
 τῶν πειρασμῶν, ἀλλὰ καὶ οὕτως οὐ προῦδωκέ σε, μῆτερ εὐσέβεια, οὐ μὰ τὸν
 25 μέγαν ἀρχιερέα καὶ τοῦ ἀγνοῦ ἄμνοῦ θύτην καὶ προσαγωγέα ἐπάξιον· ὑπὲρ
 δὲ τοῦ ὀρθοῦ λόγου μέχρι καὶ θανάτου προσεκαρτέρησεν, εἰ καὶ ἐν τούτοις
 οὐκ ἔσχασεν ὁ πειράσαι τοῦτον ἐξαιτησάμενος κατὰ τὸν Ἰωβ. μετὰ δὲ τὸ
 115₃ ἀκταῖς καὶ λιμέτι καὶ || νήσοις καὶ τόποις δυσεμβόλοις καὶ δυσχειμέροις καὶ
 σκοπέλοις ἀγρίοις καὶ ἀπροόπτοις ἐπιρρίφασθαι πάντων ἔρημόν τε καὶ διὰ-
 30 χυτον οὐκ ἴσχυσε παρατρίψασθαι. καὶ τρίτην ἄλλην πεῖραν ἐπάγει ὁ σοφί-
 στής, ἐπεὶ καὶ πλέον αὐτῷ τὰ τῆς ἀρετῆς ἐπετείνετο καὶ τοὺς στεφάνους
 προσεπλέκετο μείζοντας, καὶ τὸ τῆς συμπαθείας δάκρυον κατὰ Νειλῶας ἀνα-
 βάσεις ἢ βαθμιδῶσεις ἐκχέομενον τῶν βλεφάρων ὑπερεπλήμμυρε, καὶ τέλος

8 βάσκανε Τελχὶν] πρβλ. Διοδώρου ε', 55. 19 ὑπεκλίθη γοῦν] κ ὡ δ. ὑπεκλίγῃν (ἀνω-
 θεν τοῦ ε' χεῖρ νεωστ. ἐγραψεν εἰ). 20 Παῦλον] πρβλ. Ῥωμ. η' 39. 23 Παῦλον] πρβλ.
 Κορ. 2, ιβ', 7. 27 ὁ πειράσαι — Ἰωβ] πρβλ. Ἰωβ α', 5—12.

ὡς μίαν τῶν ἀφρόνων γυναικάρων τὴν χάριστ' ἀπολουμένην τῆς ἡμιπληξίας νόσον ἐπήγειρε, δεινὴν μὲν καὶ ἄχρου μυελοῦ ψυχῆς ἄψασθαι καὶ τὸ ἡγεμονικὸν συγγέασαν ἐπιθολώσασθαι καὶ τῆς ἡγιασμένης εὐαρμοστίας καὶ ὁλομελείας τοῦ σώματος τὸ μὲν ἀκίνητον ἐνδοεῖξασθαι καὶ νεκρόν, τὸ δέ, εἰ καὶ ζῶν ἐδόκει, ἀλλ' ἐκ μέρους κάκεῖνο νενεκρῶσθαι κατὰ συμπάθειαν καὶ ἦν ἰδεῖν ὡς τινα δαλὸν ἐξεσπασμένον ἡμίφλεκτον καὶ σῶμα ἡμίνεκρον καὶ ἡμίτομον.

7. "Ὅμως καὶ οὕτως ἔχων καὶ τοιοῦτος ὁρώμενος οὐ κατεστέναι τῆς προνοίας ἣ καὶ ῥυτὸν τουτοῖ περιεκείμενος σῶμα καὶ τὴν τούτου ἀσθένειαν παρεφθέγγατο, ἣ καὶ ὡς Παῦλος ὑπὲρ τοῦ σκόλοπος ἅπαξ γοῦν παρεκάλεσεν. οὐκ οὐδὲ(ν) ἐγένετο, πλείονος δὲ καὶ μᾶλλον φιλοσοφίας ἐλάμβανεν ἀφορμὴν καὶ συχνοτέρων καὶ ὀξυτέρων τῶν ὀδυνῶν ὑπαισθόμενος πρὸς τὸ ὑγιαῖνον μέρος τοῦ σώματος ἡρέμα πως τὸν λόγον ποιούμενος ὑπεφθέγγετο. " μέλος ἐμόν, μένε ἀτρεμοῦν καὶ συνάλγει τῷ κάμνοντι μέρει ὡς συμψυεῖ· φέρε παιδείαν Κυρίου, ὅτι πρὸς τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ ἐπλαγίασας". πρὸς δὲ καὶ τὴν ἐπισχεθεῖσαν δεξιτερὴν χεῖρα ὑπελάλει μεταφερόμενος· " στέργε τὸν δεσμόν, ὦ χεῖρ· δικαίως γάρ καὶ συνέσταλσαι, ὅτι ἀκρατῶς καὶ ἀπερισκέπτως τοῖς προσιούσι μετεδίδως τοῦ θύματος· ἐχρῆν γάρ, ἐχρῆν κατὰ Παῦλον δοκιμάζειν τὰ πρῶτα καὶ ἀκριβοῦν εἶτα καὶ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ ποτηρίου μεταδιδόναι τοῖς χρήζουσι· πολλοὶ γάρ εἰσιν ἐν ἡμῖν ἄρρωστοι, ψησὶν ὁ αὐτός, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί". τί ταῦτα, ὦ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ἄνω ἐπίσκοπε Ἱερουσαλήμ; ῥήγνυται γάρ μου τὸ σῶμα καὶ ἀναζέει τὸ περικάρδιον. συστέλλεται σοι διὰ βάσανον χεῖρ ἢ πάντα τὰ προσόντα τοῖς πένησι χέουσα, ἦν ἄχραντον ταῖς χειροθεσίαις τῷ πνεύματι δέδωκας, ἦτις οὐδ' ἐπερίνωσχέ ποτε τὴν Καίσαρος εἰκόνα καὶ τὴν ἐπιγραφὴν, ἀλλ' ἀπένειμε πάντα τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ καὶ τοῖς καθ' ἡντιναοῦντινα χρῆσιν δεομένοις τὰ τοῦ κοσμοκράτορος; ὦ οἶον ἄκουσμά τε καὶ λάλημά· εἰ ἐκεῖνος τοιαῦτα, ποῖαν αὐτοῖ τὴν δίκην ὑφέξομεν; εἰ δίκαιοι τοιαῖσδε δοκιμαῖς ὑποβέβληνται, οἱ καθ' ἡμᾶς κατεγνωσμένοι καὶ διὰ πάσης ἁμαρτίας ἐλάσαντες τί ἂν ἄρα δράσοιμεν ἢ πάθοιμεν; εἰ τὸ φῶς ἐν τοιοῖσδε, τὸ σκότος ἐν τίσιν ἔσεται; εἰ τοιαῦτα πάσχουσι τὰ ἔμπρακτα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐνεργὰ διδασκάλια, ποῖας ἀποτίσουσι δίκας οἱ μὴδ' ὁσονοῦν τῶν ἐντολῶν θεοῦ ἐπαίοντες; οὐ βάσανος δὲ ἦν ταῦτα, ἀλλὰ δοκιμή, ὅπως καὶ αὐτὸς ἀναφανῆς δίκαιος καὶ πολλὰς κατὰ κόρρης ἐπιτρίψῃς τῷ δυσμενεῖ.

16 ἐπισχεθεῖσαν] κ ὡ δ. ἐπεσχεθεῖσαν.

28—29. 25 ἐπερίνωσχέ] κ ὡ δ. ἐπιγινώσκει.

19 Παῦλον] πρὸς. Ἐφ. ε', 10—11. Κορ. 1, ια',

32 ἐπαίοντες] κ ὡ δ. ἐπαίοντα.

8. Ἄλλ', ὦ πάτερ, πάτερ καὶ θεῖε ἐμέ καὶ σῶτερ καὶ δέσποτα (μή-
τηρ μὲν ἐμή ἀδελφή δὲ σὴ γεγέννηκε σαρκικῶς, σὺ δὲ καὶ σὸς ἀδελφός, ὃν
ὑστερον ὄντα σου πρῶτον ἐθρήνησα, ἀναγεννησάμενοι λογικῶς ἐς τὸδε μέτρον
ἡγάγετε), δέχοιο τὴν παροῦσαν χορὴν καὶ δρέπου τῶν μακρῶν σου καμάτων
5 βραχυτάτην τὴν ἀπαρχήν, πενιχρὰν καὶ τῶν σῶν κατορθωμάτων ἐκπίπτου-
σαν· πολλὰ γὰρ μεγάλα παρὰ σοῦ λαβὼν τε καὶ δανεισάμενος καὶ νῦν ὦν-
περ εἴληφα βραχὺ τι ἀποδιδούς, οὐχ ὧν ἔσχον διαλύομαι παρ' ἀληθείαι· κρι-
ταῖς καὶ ἰσηγορηγομένοις τοῦ δικαίου τὴν πλάστιγγα, ἀλλ' εὐθύνομαι καὶ
μᾶλλον τῷ ἀπαραιοιῇ κριτηρίῳ τῆς συνειδήσεως καὶ κατακέκριμαι ὑπὲρ
10 ὧν σοι τῆς ἀξίας ἐνδέω καὶ μάλιστα. τί γὰρ τῶν σῶν ἰσόμετρον, οὗ καὶ ὁ
116^a κόσμος ὅλος οὐκ ἔστιν ἀξιος; τέως δ' οὖν ὅμως τὴν κατὰ || δυνάμιν τε καὶ
σὴν καὶ ὡς τὸν Δία φησὶν αὐτὸν ἐξ αὐτοῦ κυρίσκειν τὴν Ἀθηνᾶν, κατὰ ταύ-
τὰ καὶ αὐτὸς τὰ σὰ ἐναγίζω σοι· τὸ γὰρ διὰ τὴν ἀξίαν σιγὴν φέρειν τελεί-
αν καὶ τοῦ παντός ἀπολείπεσθαι ἀτεγκτον καὶ ἀνάλητον καὶ τὰ τοιαῦτα εἰς
15 ἀναίσθητον φύσιν ἀποκρημνίζουσι καὶ ἀχάριστον. ἀλλ' ὡς φιλόστοργος ὧν μοι
καὶ τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ ζηλωτῆς καὶ πεσὼν ἐπανόρθου καὶ πάλιν. ἂν
τοῦ προσήκοντος παρασφάλλοιμι, κἂν ταῖς καθ' ὕπνον φαντασίαις διόπνιζε
ἐπιπλήττων ἐμβριθέστερόν τε καὶ πατρικώτερον· πέποιθα γὰρ ὡς τὸδε γέ-
ρας ἔχεις λαβὼν ἐκ θεοῦ διὰ τὸ τῆς ἱερωσύνης παναγές τε καὶ ἀνεπίλη-
20 πτον καὶ τὸ τοῦ βίου εἰλικρινές καὶ καθάρειον. καὶ λιτάζομαί σε, ὦ ἱερά
κεφαλῇ, ὡς καὶ τοῖς ἐνταῦθα παρῶν οὐκ ἀφίστασο τῆς ἡμετέρας ὅλως κη-
δεμονίας, κἀκεῖθεν μεταστὰς καὶ τοῖς ἱσαποστόλοις πατράσι καὶ συνάθλοις
σοῖς καὶ τὸν ὅμοιον στείλαμένοις δρόμον ὑπὲρ τοῦ ὀρθοῦ λόγου μέχρι καὶ
ἐσχάτης ἀναπνοῆς γενόμενος συνόμιλός τε καὶ σύνθρονος ἱθύνε καὶ αὐθις τὰ
25 καθ' ἡμᾶς καὶ ἐν οἷς δεῖ καὶ ὅπως δεῖ ἐμβίβαζε ἀναστρέφεσθαι· οὐ γὰρ δεή-
σει τινὸς τοῦ μεσεύοντος ἀμέσως τῇ τριάδι καὶ ἀπαρακαλύπτως ἐνούμενός
καὶ συνδοξαζόμενος, ὑπὲρ ἧς καὶ δι' ἣν τῆς σὲ λαχούσης τὴν χρόνιον ὑπε-
ρορίαν καὶ τὸν ἀπάνθρωπον καὶ ἄφιλον προεῖλου ἐκτοπισμόν· σοῦ γὰρ μὴ
ὄντος οἰαχοστροφου, οὐκ οἶδαμεν ὅπως τὸ τοῦ βίου διαπλευρούμεθα πέλα-
30 γος καὶ πῇ ποτ' ἂν καταντήσαιμεν ὄντος παντός παρηγορήματος ἔξωθεν.
πλήν, οὐχὶ καὶ τῶν ἐλπίδων ἀπογυμνωθέντες θεοῦ διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν παρ-
ρησίας σου, ἀλλὰ φθάσαιμεν εἰς τὸν ἄκλυστον λιμένα τῆς σωτηρίας ἡμῶν
διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐντυχίας σου, ἔνθα "αἶθρη πέπταται" καθαρὰ καὶ
"ἀνέφελος".

12 αὐτοῦ] κ ὦ δ. αὐτοῦ.

16 ἐπανόρθου] κ ὦ δ. ἐπανώρθου.

25 δεήσει] κ ὦ δ. δε-

ήση.

33/34 αἶθρη — ἀνέφελος] Ὅδ. ζ' 43.

9. Ὡ πάθους ἀκαρτερήτου, ὦ πολυστενάκτου ἀκούσματος καὶ θεά-
ματος καὶ οὗ τὴν μνήμην τῆς πικρίας οὐδ' ὁ ξύμπας ἀμαυρώσει αἰών· ἀλλὰ
κἂν εἰς λιθώδη φύσιν κατὰ μῦθον μεταμειφθείημεν, καὶ αὖθις ἐκ τῆς τῶν
δακρύων καταρροῆς τὰ τῆς συμφορᾶς μνησθῆσεται. φεῦ λόγῳ καὶ ἀρετῇ
τοῖς καθ' ἡμᾶς ἀπαρείχαστε καὶ ἀσύγκριτε· ἅπαντα γὰρ συλλαβῶν ἀπέπτυς 5
τὰ ἀγαθὰ, μηδὲν τι τοῖς ὀψιγόνους ἐκλελοιπώς καὶ τοῖς ὀπισθεν· εἰ γὰρ καὶ
ἄλλοτε ἄλλοι ἄξιον ὄνθ' ἐν σπουδῇ παραδείκνυνται, εἴ τι δῆπου καὶ ἔχοιεν,
ὅμως σκιαὶ αἵσσουσι καὶ φάσματα ἀμαυρὰ καὶ οἷα τὰ τῆς Ἑκάτης μυθεύ-
ονται καὶ εἰδῶλα μόνον ἀμενηνὰ τὰς τῶν ὀρωμένων ὀψεις πλανῶντά τε καὶ
παραφαινόμενα, εἴπερ τέως πρὸς σέ καὶ τὰ σά παραλληλίζονται καὶ συγ- 10
κρίνονται· σὺ γὰρ ὥσπερ ἐκ πάντων τῶν ἀγαθῶν συλλεγείς καὶ ἀναφωραθεὶς
τε καὶ ζυμωθείς εἰς μέγα ὑπερήρτης πάσης τῆς ἀρετῆς, καὶ ὅπερ φασὶν
Ἑλλήνων παῖδες τὴν Ἀφροδίτῃ ταῖς χάρισι τοῦ κεστοῦ πάντας (ἐξαρτᾶν)
θνητοῦς τε ἀθανάτους τε, τοῦτο ἐπὶ σοὶ καὶ λῖαν ἐπαληθίζεσθαι. ναὶ γὰρ
ἐξήρτησας ἅπαντας οὐ δόγμασι μόνον καὶ λόγοις, ἀλλὰ καὶ πράγμασι καὶ οἷς 15
ἂν ὁ θεῖος καὶ θεοῦ γνωρίζοιτο ἄνθρωπος.

10. Ὡ κοινῆς ζημίας, ὦ ἀνατροπῆς σχεδὸν τοῦ παντός, ὦ δεινοῦ δυσ-
πραγμάτου· ἀλλὰ γὰρ ὑμεῖς ὁ κράτιστος κλῆρος καὶ λάχος τοῦ μεγάλου,
τὸ ἐμοὶ περιστηχός, οἷδ' ὅτι πεπλήρωκεν ἡ λύπη τὴν καρδίαν ὑμῶν καὶ
τῇ τοῦ καλοῦ ποιμένος διαστάσει ἐκόψασθε παθηνάμενοι καὶ δεινότεραν μα- 20
κρῶ τῆς νῦν ἐπικειμένης αἰχμαλωσίας ἡγήσασθε τὴν διάζευξιν, ὅπως μὴ λέ-
γοιμι, ὥς κοινῶς ἄρτι πάντες ἀπωρφάνισθημεν, ὥς ἔστιν ἐκ τῶν δακρύων
καὶ τῶν σκυθρωπαζόντων προσώπων τεκμαίρεσθαι, καὶ ἄλλοι ἄλλο τι τῶν
ἐκείνου χαρίτων ἀπομνημόνευμα φέροντες ἀνεκλαύσατε, οἱ ποιμένες τὸν
ποιμένα ἢ ἀρχιποίμενα καὶ τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου ἀντίμιμον, οἱ περὶ τὸ 25
θεῖον ἀνάκτορον τὸν κοσμήτορα καὶ ὄντως Ἁγία Ἀγίων τὸ ἱερὸν ἐργασάμενον
ἄδυτον ἢ καὶ ἀληθινὴν σκηνήν, ἣν αὐτὸς ἐπέξαστο κύριος καὶ οὐκ ἄνθρω-
πος, ὅπόσοι περὶ τὸν θεωρητὴν βίον ἐσχολάκατε καὶ μονότροπον καὶ οὐδὲ
τῆς πράξεως αὐτῆς ἀφιστάμενοι, ἵνα μὴ τὸ τῶν λοξόβλεπούντων πάσχητε καὶ
ἀκούητε τὸν ἔμπνουν καὶ ἀμφοτέρων καὶ κινούμενον γενόμενον πίνακα κἂν 30
1163 τῷ κοινῷ τὴν ἄκοινον καὶ ὑψηλὴν || διαγωγὴν ἀσκησάμενον. καὶ πολλοὺς συν-
θεμένους ἢ συνταξαμένους ὑπερηλάσατο, καθότι μὴδ' ἦν ἐν ἐκείνῳ εὐρέσθαι
ἀνθρωπίνης ζωῆς ἀποσκίασμα· εἴ τι καὶ γὰρ τοῖς ἐνταῦθα συνέζη, θεῷ τοῦτο

7 εἴ τι] κ ὦ δ. εἴτε. 10 κ ὦ δ. παραλληλίζονται. 13/14 Ἀφροδίτην—ἀθανάτους] πρὸς.
'Πλ. Ξ, 214 κέ. || (ἐξαρτᾶν)] προσθ. ἡμετέρα εἰς συμπλήρωσιν κενοῦ χώρου ἐν τῷ κώδικι. 19 οἷδ']
κ ὦ δ. εἰδ'.

23 ἄλλοι] κ ὦ δ. ἄλλος.

32 ὑπερηλάσατο] κ ὦ δ. ὑπερελάσατο.

συνέζη καὶ πνεύματι· ἦρα γὰρ μᾶλλον τοῦ ἐρᾶσθαι καὶ τοῦ διψᾶσθαι πλέον
κατὰ Παῦλον ὑπερεδίφησε (τοιούτον γάρ τοι χρῆμα ψυχὴ ἢ ἅπαξ εἰς τὸν
θεῖον κατολισθήσασα ἔρωτα καὶ τῶν γῆινων ἀπαναστᾶσα μακράν), ὁ πολὺς δὲ
καὶ λοιπὸς ὄμιλος τὸν εἴ τι χρηστὸν αὐτοῖς καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα χρημα-
5 τίσαντα· οὐ γὰρ τοῖς μὲν προσέκειτο πατρικῶς, τοῖς δ' οὐ, ἐπίσης δὲ πᾶσι
καὶ διδασκαλίας χροὺν καὶ οὐτινοσοῦν καύσωνος ὁροσισμὸν καὶ ἀντιληπτί-
κωτάτην χεῖρα ἐπώρεγεν ἐλέγχων, ἐπιτιμῶν, παρακαλῶν, νουθετῶν, διδά-
σκων καὶ οἰκονομῶν τὰ συνοίσοντα, ὅτι μὴδ' ἀντίξους ἦν τῇ τῶν ἡθῶν ἑτε-
ρότητι κατὰ τοὺς ἀποξύλους τῶν ἱατρῶν ἐπιβάλλων εὐθὺς καὶ ἀπερισκέπτως
10 τὸν μεσέα σίδηρον ὠμοσαρκουσί τοῖς πράγμασιν, ὡς αἵρεσθαι μὲν μειζόνως
τὴν ἀπὸ φλεγμονῆς τοῦ σώματος ὄγκωσιν, ὀριμυτέρας δὲ τὰς ὁδύνας ἐγγίνε-
σθαι, ἀλλὰ καὶ λόγος ἔμπρακτος ἦν καὶ πρᾶξις ἔννοος καὶ ἔλλογος· εἰς ἴσον
γὰρ ἀτοπίας συνηλθέτην καὶ ἄμφω, καὶ πρᾶξις ἄλογος καὶ λόγος ἄνοος καὶ
ἄπρακτος· ἐπ' ἐκείνῳ δὲ οὐκ ἂν εὖροι τις παρεκκλῖνον θάτερον παρὰ θάτε-
15 ρον, ἀλλ' ἐξ ἄκρου εἰς ἄκρον ὁμοτίμως τὰς τῆς ἰσότητος ρυῖσκομένης γραμ-
μάς· ἄμεινον γὰρ αὐτῷ κατὰ τὸν στοιχειωτὴν Εὐκλείδην τὸν Μεγαρέα πᾶρ
κεφαλὰν ἐωρᾶσθαι ἢ πράγματι παντὶ εἰπεῖν τι δράσειν ἀσύμφωνον· ἐβύοντο
μὲν γὰρ αὐτῷ τὰ χεῖλη κατὰ καιρὸν, καὶ ἀνοιγνυμένων δὲ ἐξεφέρετο τού-
των εἴ τι σεμνὸν καὶ τοῖς ἀγίοις ἐπιπρεπέστατον· οὐδὲ γὰρ βωμολοχικαῖς
20 γλωσσαλγίαις τὸν λόγον ἐπέχραινεν, ὥς τινες τῶν ταύτην ἀσκησάμενων καὶ
τὸ τῆς ἀστειοσύνης ψευδεπιπλάστως ἐπιτιθέμενοι ὄνομα, ταυτόν τι ποιούν-
τες ὡς εἰ Ξενοκράτην πορνείας ἐ(νέ)γραφον, οὐ καὶ εἶδος μόνον ἐσωφρονί-
σατο καὶ ἀδίκιαν Ἀριστείδην τὸν δίκαιον.

11. Ταῦτα τὴν μνήμην κεντρίζει καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐξακοντίζειν πα-
25 ραβιάζει τὰ δάκρυα καὶ οὐχ οἷός τέ εἰμι κατέχειν ἑμαυτὸν καὶ ταῦτα καὶ
ἄλλους παραμυθεῖσθαι πειρώμενον· κατὰ γὰρ τὴν ἀλληλουχομένην σειρὰν ἡ
καὶ κλίμακα ἐξαπτομένων πρὸς ἄλληλα τῶν ἐκείνου κατορθωμάτων τὸ προσ-
ληφθὲν μᾶλλον εἰς μεῖζον ὕψος ἀνέλκει καὶ ἀνωφορεῖ, ἐς τὸ ἄκρον διόλου
μεθέλχον καὶ προκαλούμενον· καὶ ὡς ἐπὶ τῆς θείας φύσεως οὐκ εἶδε κόρον
30 τὰ ἐλλαμπόμενα τῆς ἐλλάμψεως, οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῷ μεγάλῳ τῷδε πατρὶ
ὅσον ἂν λάβῃς, πλέον προσεπαυξήσῃ καὶ κατ' ὀλίγον προβαίνων ἐκπέσεις
εἰς τὸ ἀόριστον· καὶ ὡς φασιν ἀριθμητικοί, εἰς ὅσα τὸν τέλειον πολυπλασιά-
σεις ἀριθμὸν, εἰς πλέον καὶ πλέον αὐτὸς κεκορύφωται· ἐλλιμενιστέον τοιγα-
ροῦν τὸν λόγον σιγῇ καὶ ταύτῃ προσαπτέον τοῦ λόγου τὰ πείσματα, μὴ καὶ

2 Παῦλον] πρβλ. Κορ. 1, δ' 11.
συμπλ. ἡμετ. βραχέος τύπου διατρέτου.

16 στοιχειωτὴν] κ ὡ δ. στοιχῖωτὴν.
28 ἀνωφορεῖ] κ ὡ δ. ἀνωφερεῖ.

22 ἐ(νέ)γραφον]

λάθοιμεν ἔξω τῶν ὕρων τῆς μονοδίας ἐκπίπτοντες ὡς εἰς σύρτιν τινὰ ἢ
ἄμπωτιν καταγόμενοι, ἐν πένθει γεωμετροῦντες καὶ τοῖς ὀρωμένοις ἀορισταί-
νοντες στηρίζοντες τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ἡμέτερον ἀσθενές ταῖς τοῦ κειμένου
εὐχαῖς καὶ τοῖς αὐτοῦ θελήμασιν ἐκβιβάζοντες, ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα, τιμὴ
5 καὶ προσκύνησις αἰώνιος. ἀμήν.

• 2.

ΜΙΧΑΗΛ ΑΚΟΜΙΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΧΩΝΙΑΤΟΥ

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΘΕΟΤΟΚΟΝ ΣΤΙΧΟΙ.

Πολλὰ προσῆξα σὺν πόθῳ τε καὶ πόνῳ
τῷ σὺ λάχει, πάναγνε, καὶ τῷ ποιμνίῳ.
10 ἐκάλλυνά σου τὸν ναόν, πρῶτος πόνος·
ἐπιπλα τιμήντα καὶ σκεύη φέρω·
ἀγροὺς προσάγω, προξενῶ κτήσεις νέας,
ποιμνια, βουκόλια, πᾶν ζώων γένος
οἴκους ἀνιστῶ τοὺς πεσόντας τῷ χρόνῳ,
15 ἄλλους νεουργῶ (μαρτυρεῖ πᾶς ὁ βλέπων),
τὸν κλῆρον αὖξω, τοὺς φόρους ἐλαφρύνω
ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐξανασπῶ ριζόθεν.
τοιαῦτα τὰμά, τὰ δὲ σὰ πρὸς με πλέω
καὶ μείζονα, θέσποινα, καὶ κρείττω λόγου.
20 λύπας ἀφαιρεῖς, συμφορὰς ἀποτρέπεις,
νόσους διώκεις, ἐκ πυλῶν Ἰδοῦ ρύη.
ἐχθρῶν πανουργεύματα καὶ πλοκάς δόλων
ὡς νῆμα σαθρὸν τῆς ἀράχνης ἐκλύεις.
ἐν λείπεται μοι τῶν καλῶν τῶν ἐν βίῳ,
25 θανεῖν ὅπου βέλτιον. οὐ γὰρ ἐνθάδε,
ὅπου τελωνῶν ἐστὶ τὸ κράτος μέγα,
θνήσκοντας ἐνθα τοὺς θεοῦ παραστάτας.
γυμνοῦσι, λακτίζουσι (ὦ θεία δίκη)
καὶ δεύτερον κινῶσι θανάτου σχύρον.
30 ἐκεῖ θανοίμην, ἐνθα τὸν πλείω δρόμον
ζωῆς ἐμῆς ἔγνωσα μοχθῶν ἐν λόγοις.

1 σύρτην.

6 Κωδ. φ. 1133.

ἐνταῦθα ταῦτα καὶ μετὰ ζήως τέλος.
ρύου με πυρός, εὐμένιζε σὸν τόχον
καὶ τοῖς χοροῖς σύνταττε τῶν σεσωσμένων.

3.

ΤΟΥ ΜΑΚΡΕΜΒΟΛΙΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΠΕΡΤΙΜΟΝ

5

(ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΝ ΤΟΝ ΑΓΙΟΘΕΟΔΩΡΙΤΗΝ).

- Ἦν ἄρα καὶ χάρτη μαργαρίτης ἐγκυμονούμενος, ἀγιώτατε δέσποτα,
καὶ σῆς γλώττης ὑπερτίμου πολυχεύμονος ποταμοῦ Σολομώντειος λίθος ὑπέρ-
τιμος καὶ χαρίτων ὄμβρος ὑποκρυπτόμενος τῇ γραφῇ καὶ μοι καὶ τοῦτο
10 τῶν ἀπ' αἰῶνος τερατουργημάτων τῆς Θεομήτορος· ἐν Ἀθήναις γὰρ καὶ πά-
λιν ἐγὼ σῶστρα θύσω τῇ Θεομήτορι χθές που καὶ πρότεριτα ῥυσαμένη
τῶν Ἄδου πυλῶν, καὶ μοι ταῖς χερσὶ γράμμα τῆς σῆς ἀγιωσύνης ἐντίθεται·
πρὸς δὲ δὴ γράμμα, νῆ τὴν τοῦ γράμματος ἡδονήν, ἐνθους ἐγεγόνειν εὐθὺς
καὶ σὺν τοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν καρδίαν ἐνεπήγην τῷ γράμματι. ἦν γάρ σου τὸ
15 γράμμα χαρίτων λειμών, λωτὸς ἡδονῆς, νέκταρ ἀποστάζον σοφίαν καὶ σου
ταῖς ἀρεταῖς περιχαραχούμενον κύκλωθεν καὶ μόνοις τοῖς περὶ σέ τὴν σοφί-
αν τηροῦσιν ἀνόθευτον εἰσιτητὸν καὶ βατόν, ὥς διὰ τῆς θύρας εἰσερχομένοις
καὶ μὴ διακλεπτομένοις τὴν εἴσοδον. ὄντως χρυσᾶς τὰς Ἀθήνας εὐρίσκω τῆς
σῆς ἀγιωσύνης, ἐν ταύταις γράμμα μεταλλευσάμενος χρυσοῦ τιμιώτερον, λί-
20 θων σαπφείρων πολὺ τιμιώτερον, αὐτοῦ πολυχρυσώτερον Πακτωλοῦ. ὑγείαν
σοι καθαρὰν ἐμήνυσέ μοι τὸ γράμμα, διάβασιν ὑγιᾶ περὶ μου τὴν ψυχὴν
διεβίβασεν, ὅλον εἶχε σῶον τὸν ἐν ἀρεταῖς τελειότατον. ἤσπασάμην τὸ γράμ-
μα καὶ γε γλῶσσαν τὴν σὴν ἐδόκουν ἀσπάζεσθαι, τὴν οὕτω σοφὴν, τὴν οὕ-
τως ἡδεῖαν, τὴν ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον γλυκαίνουσαν. ὦ πότε σε καὶ τοῖς
25 ὀφθαλμοῖς εἶδω τὸν ἐμοὶ τὰ πάντα καὶ ἄλλον αὐτόν; εἰ δ' οὐχ ὑπὲρ αὐτόν
σε γράφω τῷ γράμματι, ὃν ἔχω πάντως ὑπὲρ αὐτόν, δέδοικα μὴ τῷ μέλιτι
τῆς φιλίας ὑποκεκρύφθαι δόξῃ κεντρὸν κολακικόν, ὃ φιλίας λειμῶσιν οὐκ
ἐβλάστησε πάντοτε. τὴν δὲ περὶ τῆς σῆς πρεσβείας (γνώσιν) καὶ ὅσα μοι τὸ

4 Κωδ. φ. 131^α—131^β. 8 Σολ. λίθος ὑπέρτιμος] πρβλ. Σοφ. ζ', 9. 11 θύσω] κ ὡ δ.
θύσων. 24 ὑπὲρ μέλι —γλυκαίνουσαν] πρβλ. Ψαλμ. ριγ', 103. 28 γνώσιν] προσθήκη ἡμε-
τέρα.

19 κ ὡ δ. μεταλλευσάμενος.

20 τιμιώτερον || πακτωλοῦ.

γράμμα διεμήνυσεν ἀγαθὰ, γέγηθα μὲν καὶ αὐτὸς καὶ συγγέγηθα τῷ παντὶ
καὶ τῇ πανδῆμῳ καὶ κοσμοσωτηρίῳ πανηγύρει συμπανηγυρίζω καὶ αὐτὸς εὐ-
χαριστήριον ὕμνον τῇ Θεομήτορι. ἐμοὶ δ' οὐ νῦν γέγονε ταῦτα μαθεῖν, ἀλλ'
ἅμα σὺ περὶ τὴν πρεσβείαν κάμοι κατὰ νοῦν ὡς πέρας αἴσιον εὐρύσει τὰ
πράγματα· εἰ μὲν γὰρ βουλή τοῦ κρατίστου ἡμῶν αὐτοκράτορος, οὗ καρδία 5
ἐν τῇ χειρὶ τοῦ θεοῦ καὶ ἡ βουλή τοῦ θεοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, εἰ γοῦν
ἐκεῖνος ἔτεκε τὴν βουλὴν, τοῦ θεοῦ ταύτην ἐμβαλόντος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ;
σὺ δὲ τῆς μεγάλης βουλῆς τῆς ταιαύτης ὑπερέτης, τίς ἄρα μὴ ταῦτα βλέπων
καὶ προφητεύῃ καὶ ὡς πέρας αἴσιον εἶπη τοῖς πράγμασιν; οὐδεὶς ἄρα δι-
στάσει τῷ πράγματι, εἰ μὴ καὶ πρὸς τὴν ἡμέραν βλέπων αὐτὴν διψήσιν 10
λέγων τὸν ἥλιον ὑπὲρ γῆς. κἂν γοῦν προνοήκαμεν, κἂν προμεμαθήκαμεν,
κἂν προβλεπτικῶς προορῶμεν τὰ μέλλοντα, εὐγέ σοι καὶ τῆς εὐβουλίας, χά-
ρις σοι τῶν ὑπὲρ ἡμῶν κόπων. κοινούμεθ' αἱ σοὶ τὰς ἡδονάς, κἂν μὴ καὶ τοὺς
κινδύνους ἐκοινώσαμεθα, συμπνέομέν σοι τὸν ζέφυρον, κἂν μὴ καταιγίδι τῆς
θαλάσσης συνεφυσῶμέν σοι τὴν ψυχὴν. γένοιτο δέ μοι κοινώσασθαι καὶ λό- 15
γου καὶ χάριτος δι' ἐπῶν ὑμετέρων γλωσσῶν, σοῦ τε τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς
μεγάλης βουλῆς καὶ τοῦ κυρίου μου, τὰ πάντα καλοῦ λογοθέτου καὶ ἔργοις
1313 καὶ πράγμασιν· ὃν ὁ θεὸς ἀφορίσας ἐκ κοιλίας μητρὸς ἡ αὐτοῦ, κατὰ τὸν
μέγαν ἀπόστολον, εἰς σωτηρίαν ἡμῶν ἐξαπέστειλε τῶν ἀγαπησάντων αὐτόν.

9 προφητεύῃ] κ ῶ δ. προφητεύει.
κωδικοι πιθανῶς ἐκ παραναγνώσεως.

10 διψήσιν λέγων] τόπος οὕτω δύσληπτος ἐν τῷ

1 συνγέγηθα

9/10 διστάσει.

12 εὐβουλίας.

ς'.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΠΟΚΑΥΧΟΥ

ΜΗΤΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ, ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΚΑΙ ΕΜΜΕΤΡΑ.

1.

A 11
B 6³
I 116

Τοῦ Κομνηνοῦ πρὸς τὸν Ναυπάκτου.

Οὐκ οἶδα τίσι τρόποις προήρπασεν ἡμῖν ὁ θεὸς τὴν πανολβίαν ἐκείνην
φυγὴν, τὸν θαυμαστὸν Κερκύρων, τὸν Πεδιαδίτην κῦρ Βασίλειον, οὐκ οἶδα
τοῦτο καὶ διηπόρημα· ἄνθρωπος γὰρ ἐκεῖνος οὐχ ὅπως θεωριῶν ὄντως ἀνὴρ,
ἀλλὰ καὶ τῆς πρακτικῆς σοφίας οὐκ ἀμοιρῶν. μεγάλην οὖν ἡμῖν ἐξ ἡμῶν
ἐκεῖνος γενόμενος τὴν δυσθυμίαν ἐνέσταξε καὶ μέγα πένθος ἐγκατατέλειπεν.
ἐκεῖνος μὲν οὖν προαπῆλθε βίου τοῦ ἀνθρωπίνου, θρόνον δὲ τὸν αὐτοῦ ἕτε-
ρος διεδέξατο· δόξας δὲ καὶ αὐτὸς ὡς ἐν ὀνείροις ἱερατεῦσαι συναπώχετο
καὶ αὐτός· κρίματα δὲ ταῦτα, ἅπερ ἀπέκρυψεν ἀφ' ἡμῶν ὁ θεός. κεῖται γοῦν
ἐς δεῦρο ἡ τῶν Κερκυραίων ἱερὰ καθέδρα χηρεύουσα καὶ φροντὶς ἡμῖν οὐκ
ἐλαχίστη καὶ περὶ τούτου· μεριμνῶμεν γὰρ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ περὶ αὐτῶν
καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν σκάλλει παρ' ἑαυτοῖς καὶ μέμηλεν ἀκατάπαυστα. τὸν
γοῦν ἱερὸν ἡμῶν μελισσῶνα ἕκαστον παρὰ τῇ ἑαυτοῦ καταδύσει τὸ μέλι συμ-
βλουργοῦντα τῆς ἀρετῆς ὑπαναστῆναι διερεθίζομεν καὶ τὴν πνευματικὴν ταύ-
την κεναγγίαν δι' ἱερᾶς ψήφου ἀναπληρώσειν ὕμᾶς προκαλοῦμεθα. σύνελθε

A = κῶδ. Πετροῦπ. 251.

I = κῶδ. Ἱεροσολ. πατρ. σύλλ. 276 (Ἱεροσ. Βιβλιοθ. τ. 1, σ. 333—353).

B = κῶδ. Πετροῦπ. 250, φ. 6³ (τεμάχιον ἄχρι τῶν «σὺν θεῷ», σ. 250 γρ. 3).

11 αὐτῶν I, αὐτοῦ B. 12 τὸ πνεῦμα ἢ. σκάλλει] πρὸς. Ψαλμ. ος', 7.

2 τρόποις A, προσώποις IB | ἡμῖν AI, ἡμῶν B. 4 καὶ AI, ἐλλ. B. 9 ἀφ' A,
ἐξ JB. 12 ἡμῶν] λείπει τῷ B. 13 ἡμῶν I, ὕμᾶς A, ἡμᾶς B.

32

οὖν, σεβασμία μοι κεφαλὴ, μετὰ τῶν ὑπὸ σὲ ἀδελφῶν εἰς τὴν ὕψ' ὑμᾶς χώ-
 ραν τὴν Ἄρταν κατὰ τὴν ἐ' τοῦ μέλλοντος Ὀκτωβρίου μηνὸς καὶ καθίσαν-
 τες τὸν οὐκ ἀδόκιμον προχειρίσασθε σὺν θεῷ. ἂν δὲ καὶ τὸ ἐμὸν οὐκ ἀπό-
 βλητον παρ' ὑμῖν, εἰ δὲ καὶ τὰ κοσμικὰ τοῖς ἱεροῖς παραμινύειν οὐκ ἀπ-
 ηγόρευται, συνεισφέρω βουλὴν παρ' ὑμῖν, ἀλλ' οὐ τυραννικὴν, ὅτι τέως ἐμοὶ 5
 πρόσφορος παρὰ τῇ τοιαύτῃ φήφῃ λελόγισται ὁ ἐλλογιμότητος χαρτοφύλαξ
 Ἀθηνῶν καὶ ἡμῖν ἀγαπώμενος, ὁ Βαρδάνης· ἄνθρωπος γὰρ ὁ τοιοῦτος οὐ
 παντοδαπῷ λόγῳ μόνον ἐνσεμνυνόμενος, ἀλλὰ καὶ βίῳ τὸν λόγον προσεπικο-
 σμῶν καὶ τῶντι πρὸς τοιαύτην ἱερατείαν κατὰ τὴν ἐμὴν δόξαν ἀρμόδιος.
 οἶμαι δέ, ὅτι προσήκον καὶ ἡμῖν φανήσεται, ὅμως ἀλλὰ τρακταῖσθε τὰ τοῦ 10
 πράγματος ἐν θεῷ καὶ ἐκεῖνος, ὃς ἐν γλώτταις πυρίναις (δήλωσις, οἶμαι, τοῦ-
 το τῶν μετὰ μέθεξιν πνευματικῶν καὶ διαδόσεων) τοῖς ἑαυτοῦ θεράπουσι
 τὴν χάριν διένειμε, χορηγήσαι τὸ ἀπλανὲς καὶ λυχναυγήσαι τοῖς ἀγνοοῦσι
 τὸ ἄξιον ὕψ' ὑμῖν χειραγωγηταῖς. ἡ ἀγία εὐχὴ σου εἴη μετ' ἐμοῦ. μηνὶ Σε-
 πτεμβρίῳ ἰνδικτιῶνος η'

15

Ἑπογραφή:

Θεόδωρος ὁ Δούκας

Ὅπισθεν δὲ ἡ ἐπιγραφή:

Τῷ παναγιωτάτῳ δεσπότη καὶ ἐν κυρίῳ πατρί μου, τῷ μητρο-
 πολίτῃ Ναυπάκτου Θεόδωρος Κομνηνὸς ὁ Δούκας.

20

2.

B 67^a Χρυσόβουλλον (ἐπικυρωτικὸν τῶν κτήσεων τῆς Ναυπάκτου μητροπόλεως
 I 92^a καὶ σχετικαὶ πρὸς ταύτας διατάξεις).

Τὰ καλὰ, εἰ μὲν εἰς θεὸν ἀφορῶσι καὶ περιποίησιν τῶν ἱερῶν ἐκκλη-
 σιαστηρίων αὐτοῦ, εὐσεβοῦς ἐστὶ βασιλέως ἢ τούτων φυλακὴ καὶ συντήρησις·
 εἰ δὲ ἰδιωτικά εἰσι τὰ καλὰ, ἢ ἐπ' αὐτοῖς προνοητικὴ ἐπιθήκη φιλοδώρου 25
 βασιλέως ἔργον καὶ φιλοτίμου. φιλοτιμία δὲ καὶ φιλοδορία βασιλικὴ οὐκ ἂν
 ποτε καὶ εἰς τὴν τῶν ἰδιωτικῶν συντήρησιν καταβαίη, εἰ μὴ τὴν εὐσέβειαν
 ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ἔχῃ πλουσίαν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ θέμεθλον στερρὸν ὥσανεὶ
 τῆς φιλοδώρου γνώμης καὶ τῆς φιλοτίμου χειρός· εἰ μὴ γὰρ εὐσεβήσῃ, οὐκ

8 προσεπικοσμῶν I, προσεπικοσμεῖν A. 9 τοιαύτην] ἐκ τοῦ I, λείπει τῷ A. 10 προ-
 σήκον — φανήσεται I, προσήκων φαν. A 11 ἐν] ἐκ τοῦ I, σὺν A. 12 καὶ διαδόσεων] ἐκ
 τοῦ I, διαβάσεων A. 21/22 (ἐπικυρωτικὸν — διατάξεις) ἡμετέρα προσθήκη = εἰρήσθω δέ, ὅτι τὸ
 χρυσόβουλλον ἐστὶν ἀναμφιβόλως ἐπιταγὴ μὲν Θεοδώρου τοῦ ἤδη αὐτοκράτορος Ῥωμαίων, σύνταγμα
 δὲ Ἰωάννου τοῦ Ναυπάκτου μητροπολίτου.

11 δὲ οἶμαι A.

24 φυλακὴ I, φυσικὴ A.

ἐλεήσει οὐδὲ φιλοτιμήσεται πάντως, εἰ μὴ ἄρα πρότερον ἐλεήσῃ καὶ συν-
άγεται τοῦ λοιποῦ τὴν εἰς θεὸν εὐσέβειαν εἶναι φιλοδορίας καὶ φιλοτιμίας
μητέρα. ἡ γοῦν ἐκ θεοῦ βασιλεία μου, εἴ γε καὶ ὅσοι ταύτην καυχήσασθαι,
εὐσεβοῦσα τὰ εἰς θεὸν πολλοῖς ἐκκλησιασθηρίοις αὐτοῦ ἐπεφιλοτιμήσατο τὰ
5 ὠφέλιμα. αὐτὰ ταῦτα ἐπιβραβεύει διὰ τοῦ παρόντος χρυσοβούλλου λόγου αὐ-
τῆς καὶ τῇ ἀγιωτάτῃ μητροπόλει Ναυπάκτου· κατέμαθε γὰρ αὐτὴν ἐκ τῶν προ-
σόντων ταύτῃ δικαιωμάτων πολυκλήμονα μὲν τὸ πάλαι καὶ πολυπρόσοδον οὖ-
σαν, εἴτα (δὲ) γενομένην ὀλιγοκλήμονά τε καὶ βραχυπρόσοδον οὖσαν ἐκ τοῦ τὸν
ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ αἰοῦμένου προπάππου τῆς βασιλείας μου κύρι 'Αλεξίου
10 τοῦ Κομνηνοῦ ἐν Ναυπάκτῳ ἱερατεύσαντα προσελθεῖν ἐκεῖνῳ τῷ τότε καὶ
πολλὰ τῶν τῆς ἐκκλησίας ταύτης κτημάτων ἐπικληρῶσαι τῷ δημοσίῳ εἰς
ικάνωσιν ὧν εἶχε τελῶν καὶ βαρῶν ἡ εἰρημένη μητρόπολις, ἑαυτῷ δὲ περι-
I 92₃ ποιήσασθαι τὴν ἐκ τούτων ἀπαλλαγὴν καὶ τὴν ἐκ τῆς || τῶν δημοσιακῶν συζη-
τήσεων ὀχληρίας ἐλευθερίαν καὶ ἄνεσιν καὶ τὰ ὀλίγα μετὰ ἀνάσεως τῶν μετὰ
15 κακωτικῆς τῆς περιφορᾶς καὶ τῆς ἐντεῦθεν ὀδυνηρᾶς ζωῆς προτιμήσασθαι.
ἀλλ' ὅπορρέων ὁ χρόνος καὶ καταβαίνων εἰς τὰ φαυλότερα τὴν μὲν Ναύπα-
κτον πειρατικῆς χειρὸς ἐποίησεν ἔργον καὶ τὰς ἐκέῃσε τῆς ἐκκλησίας συνεισφο-
ρὰς συνεξώρισέ τε καὶ συνωλίγωσε τὰ κατὰ τόπους ἐτέρους ταύτης κτησίδια·
ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἡ πολυποίκιλος περιφορὰ τοῦ καιροῦ ἐκ πολυανθρωπίας καὶ
20 τῆς ἐγγεγραμμένης τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς δικαιώμασι παροικικῆς ποσότητος εἰς
ὀλιγανθρωπίαν καὶ στενὸν τὸ ποσὸν σὺν ταῖς ἐκ τούτων συνεισφοραῖς συνέ-
στείλέ τε καὶ περιέκλεισε καὶ γέγονεν ἐκ τούτων τῶν περιστάσεων ἡ πρώτην
εὐδαίμων αὕτη μητρόπολις δυσδαίμων ἅμα καὶ δυστυχῆς, ἔχουσα τε τὸ ὑπο-
τεταγμένον ὀλίγον καὶ τὸ ἐκ τούτου προσαγόμενον ὀλιγόποσον. ὁ ἱερὸς αὐτῆς
25 κλῆρος εἰς ἑκατὸν ἀριθμούμενος οὐδὲ εἰς δέκα κατήντησε, καὶ ἂν καὶ οὗτοι
ἐξέλειπον, εἰ μὴ ὁ σήμερον φιλοτιμούμενος ἐν ἱεροῖς ἐνεργήμασι τὸν τε
κλῆρον ἐπηύξησε καὶ διαρίοις ἐκκλησιαστικοῖς φιλοτιμοτέροις τῶν πάλαι τού-
τους τοὺς κληρικοὺς καὶ δεξιούται καὶ πρὸς ὕμνωδίαν ἐντεῦθεν τοῦ θεοῦ δι-
ανίστησι. τὸ μεῖζον ταύτης τῆς ἐκκλησίας καὶ περιστατικὸν καὶ ἐπώδυνον
30 ἡ σήμερον σύγχησις τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἀνάγκης εἰς δημοσιακὰς
ἐπηρείας ταύτης συνελκισμός, ἥτις καὶ τὴν βασιλείαν μου εἴλκυσε πλωΐμους
I 93₂ ἐπιθεῖναι αὐτῇ διὰ τὴν προκειμένην || καὶ αὐτίκα ναυτικὴν ἐκστρατείαν·
ἀλλὰ δυσωπηθεῖσα τὸ δίκαιον καὶ ἐπελθοῦσα τὰ προσόντα τῇ μητροπόλει

8 (δὲ) | προσθ. ἡμετέρα

18 κτησίδια I.

30 δημοσιακὰς B.

31 ἥτις] εἴτις B.

31 εἴλκυσε B.

32 ἐπιθῆναι BI.

32 καὶ αὐτίκα] ἐκ τοῦ B, τῷ I ἐλλείπει καὶ τῷ Βасил.

ταύτῃ διάφορα δικαιώματα, τὰ παντὸς δημοσιακοῦ καὶ τέλους καὶ βάρους καὶ
 λειτουργήματος ἐλευθεροῦντα ταύτην τὴν ἐκκλησίαν καὶ αὐτῆς ἐν μέρει τῆς
 B 67^β ἐξοπλίσεως τῶν πλωτῶν, συγκαταδέχεται μὲν τῷ προπάπῳ ἢ ἐκείνῳ τῆς
 βασιλείας μου τῷ Κομνηνῷ κύρι Ἀλεξίῳ τὴν πρὸς τὸ δημόσιον ἀπόλυσιν
 τῶν κτημάτων αὐτῆς ὑπὲρ ἐλευθερίας τε καὶ ἀτελείας καὶ πάσης ἄλλης 5
 ἀπαλλαγῆς δημοσιακῶν ζητήσεων, συνεισφέρει δὲ τῇ μητροπόλει ταύτῃ καὶ
 δι' αὐτῆς τῇ τιμωμένῃ ἐν ταύτῃ πανουμνήτῳ τοῦ κυρίου Μητρί, δι' ἣν ἔχει
 πάντως πρὸς τὸ θεῖον εὐσέβειαν, τὸ ἐπικυρωτικὸν καὶ τὸ βεβαιωτικὸν τῶν
 προσόντων ταύτῃ διαφόρων δικαιωμάτων παλαιγενῶν, ὑστερογενῶν βασιλικῶν
 προσταγμάτων, διαθηκῶν, ὠρεῶν, σιγιλλίων πρακτορικῶν, συνηθειῶν, ἐγγρά- 10
 φων τε καὶ ἀγράφων καὶ παντὸς ἐτέρου μερικοῦ καὶ καθολικοῦ δικαιοδοτή-
 ματος ἕως ἄρτι προσόντος τῇ μητροπόλει, καὶ διορίζεται τὸ κύρος ἔχειν
 αὐτὰ καὶ τὸ βέβαιον καὶ τὸ ἀσφαλές, ὡς εἰ καὶ παρὰ τῆς βασιλείας μου
 ἄρτι πρῶτως ἐγένοντο, καὶ προστάσσει ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἔξῃς μήτε
 εἰς πλωτῶν δόσιν ἔλκεσθαι τὴν ἀγιωτάτην ταύτην μητρόπολιν μήτε εἰς σι- 15
 ταρισμὸν κάστρου τινὸς μήτε δόσιν οἰκομοδίῳ ἢ χοιροδεκατίαν ἢ ἀπαίτη-
 σιν νομισμάτων ἐν τῇ χώρᾳ κατὰ κέλευσιν τῆς βασιλείας μου γινομένην, ἢ
 I 93^β εἰς ἄλλην τινὰ ἐπήρειαν καὶ ζημίαν καὶ ἀγγαρείαν ἢ καὶ συζήτησιν δημο-
 σιακὴν, ὅποιον ἂν καὶ καλοῖτο αὕτη ὀνόματι νῦν τε οὕσα καὶ ἐπινοηθη-
 σομένη ἐσῴστερον. εἰ, δέ ποτε ἡ βασιλεία μου τυχὸν διορίζεται ἀπαίτησιν 20
 τινὰ καὶ ἐν ταῖς τῆς μητροπόλεως κτήμασιν ἢ γεννήματος δόσιν ἢ πλωτῶ-
 ν ἐξέλασιν ἢ ἕτερον ὅποιονδῆτι ζήτημα ἐπιζήμιον, ὡς κατὰ λήθην
 ἐκτεθειμένη λογισθῆναι ὀφείλει ἡ τοιαύτη τῆς βασιλείας μου πρόσταξις,
 καὶ ῥητῶς ἐγκείμενον ἔχῃ τὸ «καὶ αὐτὰ τὰ χρυσόβουλλα τῆς
 βασιλείας μου ἀπρακτεῖν ἐπὶ τῇ συζητήσει ἐκείνῃ»· ὅσον 25
 δὲ ἐπὶ τῷ παρόντι χρυσοβούλλῳ λόγῳ αὐτῆς ἐκείνη μᾶλλον ἀπρακτῆσαι
 καὶ τὸ ἀνίσχυρον ἔξει ἢ καταψηφισομένη ἀνίσχυρότητα τοῦ παρόντος χρυ-
 σοβούλλου λόγου τῆς βασιλείας μου. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῖς ἔξω τῆς χει-
 ρὸς τοῦ πανευτυχεστάτου δεσπότη καὶ περιποδήτου αὐταδέλφου τῆς βα-
 σιλείας μου κύρι Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα διακειμένοις τῆς μητροπόλεως 30
 κτήμασι καὶ τηρηθήσεται καὶ γενήσεται. ἵνα δὲ μὴ τὸ τῆς βασιλείας μου ἐπὶ
 τῇ μητροπόλει φιλότιμον τὴν ἐκ μέρους ἔχῃ τοῦ ἐπ' αὐτῇ φιλοτίμου παρα-
 κοπήν καὶ προαίρεσιν, προστάσσει καὶ διορίζεται μηδὲ ἐν τοῖς κατὰ Ναύ-
 πακτον δικαίοις αὐτῆς ὑφίστασθαι τι κακωτικὸν καὶ ἐπιζήμιον παρὰ τοῦ ἐκεῖ-
 αὐταδέλου τῆς βασιλείας μου, ἀλλ' ὡς ἡ βασιλεία μου ἐξήπλωσε τὸ ταύτης

8 πρὸς τὸν B.

11 τε] ἐκ τοῦ I, τῷ B ἑλλ.

21 γενήματος B.

24 ἔχει B.

φιλότιμον ἐπὶ τοῖς ἐκτὸς τῆς Ναυπάκτου καὶ ἐν διαφόροις κατατομαῖς θεω-
 I 94^a ρουμένοις τῆς μητροπόλεως κτήμασι, τὴν αὐτὴν φιλοτιμίαν ἥ καὶ ἐπὶ τοῖς ὑπ'
 αὐτὴν καὶ διαχέει καὶ ἐφαπλοῖ καὶ προστάσσει κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῇ βα-
 σιλικὴν ἐξουσίαν ἀπὸ θεοῦ μηδὲ τοὺς ἐν τῇ περιχώρῳ τῆς Ναυπάκτου παρ-
 5 οἰκους αὐτῆς ἢ ἀγγαρείαν ἢ ζημίαν ἢ ὅποιονδήποτε ἐλκυσμὸν παρὰ τοῦ αὐ-
 ταδέλφου τῆς βασιλείας μου ὑπομένειν, μὴ τοὺς κληρικούς, μὴ τὰ ὑποζύγια
 τούτων, μὴ τοὺς ἐνοίκους, μὴ τὰ βοσκήματα τούτων, μηδὲ εἰς πλωϊμολογίαν
 ἔλκεσθαι τοὺς ἀλιεῖς αὐτῆς καὶ τοὺς ἐτέρως αὐτῇ διαφέροντας, μηδὲ τῆς εἰς
 10 θάλασσαν τῶν ἰχθύων ἄγρας κωλύειν αὐτούς, μὴ τοὺς ὑπὸ τὴν μητρόπολιν
 χειροτέχνους τῶν ὑφασμάτων, μὴ τοὺς σκυτεῖς, μὴ τοὺς ῥάπτας, μὴ τοὺς
 ἀτέχνους ἐνοίκους παρὰ τοῦ αὐταδέλφου τῆς βασιλείας μου ἀγγαρεύεσθαι
 ἢ μερικῶς ἢ καθόλου, (μὴ) κακοῦσθαι παρ' αὐτοῦ καὶ ἔλκεσθαι ἢ βα-
 σιλεία μου διορίζεται. ἀλλ' ὥσπερ αὐτῆς τε ὁ τῆς βασιλείας μου αὐτάδελ-
 φος περιπόθητος καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν τεταγμένοι τὰ μακρὰν οὐχ ὀρώσιν οὐδὲ
 15 τὰ πόρρω τῆς Ναυπάκτου διακείμενα βλέπουσιν, οὕτως οὐδὲ τοῖς ἐν αὐτῇ
 τῆς μητροπόλεως ἅπασιν εἰς ἀγγαρείαν, εἰς ζημίαν εἰς ἐλκυσμὸν, εἰς ἀναι-
 σχυντίαν, εἰς κάκωσιν συνόλως ἐπεντρανίουσιν· ἀλλ' ὥς μακρὰν καὶ ταῦτα καὶ
 ὄντα καὶ διακείμενα οὐδέποτε οὔμενον ὑπὸ τοῦ μέρους τοῦ αὐταδέλφου τῆς
 βασιλείας μου λιχνευθήσεται· ἃ γὰρ καὶ οἱ προτοῦ βασιλεῖς καὶ ὁ μακρὸς
 20 διετήρησε χρόνος ἀζημιώτά τε καὶ ἀναγγάρευτα καὶ τῆς τοῦ δημοσίου χει-
 ρὸς τὸ καθόλου διέστησε, ταῦτα καὶ ὧσιν ἐγγύς, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐκ τοῦ
 I 94^β ἥ δημοσίου ἐλεύθερον ἰσοτυποῦσι καὶ τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς πόρρωθεν. καὶ
 ταῦτα ἡ βασιλεία μου διορίζεται οὐ παρακόπτουσα τι τῶν ἀνηκόντων δικαίων
 τῷ αὐταδέλφῳ αὐτῆς οὐδὲ ζημιούσα τοῦτον εἰς ὅτιον, ἀλλὰ τὸ εὐσεβὲς φυ-
 25 λάττουσα εἰς θεόν, τὸ ὑποπεπτωχὸς καὶ τὸ ταπεινὸν εἰς τὴν ἀγνῶς τεκοῦ-
 σαν αὐτὸν καὶ τὴν τοῦ αὐταδέλφου ταύτης ψυχὴν θεϊκῆς καὶ ἀνθρωπίνης
 ἐλευθεροῦσα τῆς κατακρίσεως καὶ βοηθεῖ τῷ ἀδελφῷ ἀρίστην ταύτην βοή-
 θειαν, τὴν ἀποχὴν δηλονότι τῶν τῆς Ἐκκλησίας δικαίων καὶ τὴν ἐλευθερίαν
 τοῦ ἐντεῦθεν κριματισμοῦ, ὥς αὐτὸς μὲν ταῦτα καὶ βοηθούμενος καὶ φυλάσ-
 B 68^a σων ἥ ὥς πόλις ὀχυρὰ λογισθήσεται, αὐτὸς δὲ πάλιν ἀντιβοηθῶν τῇ βασι-

30-254,8 (ὡς πόλις—Ρωμαίων)] ταῦτα λείπουν τῷ B, ὁ δὲ Βασιλειεύσκης προσέθετο τὸ τέμα-
 χος τοῦτο ἐξ ἀπογράφου ἐμοῦ αὐτοῦ τοῦ ὅλου χρυσοβούλου ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ Κεντρικῇ Πατριαρχικῇ Βι-
 βλιοθήκῃ Ἱεροσολύμων κώδικος 276-ου τῆς πατριαρχικῆς καλούμενης συλλογῆς, φύλλ. 92^a—94^β. Πρβλ.
 Α. Π.-Κ ε ρ α μ έ ω ς, Ἱεροσολοιμ. Βιβλιοθήκη, τ. 1, σ. 342, ἀριθ. 69. 30 ὡς πόλις—βασιλείαν]
 πρβλ. Παρ. ιη, 19.

12 ἡ καθόλου, καθόλου B καὶ Βасил. (μὴ)] ἡμετ. προσθήκη. 13 αὐτὸς τε B I, αὐτῆς
 Βасил. 17 ἐπεντρανίουσιν] ἐπεντρανίσουσιν B I 18 οὔμενον B I, οὔμενον Βасил.
 19 πρωτοῦ] πρὸ τοῦ B I.

λεία μου ἐξ ὑπακοῆς, ἐκ τῆς φυλακῆς τῶν προσταγμάτων αὐτῆς, ἀνταποδεί-
ξει ταύτην τεθιμελιωμένον βασιλείον. καὶ προσέσται τῇ ἀγιωτάτῃ μητροπό-
λει Ναυπάκτου εἰς διηγεκῇ τὴν ἀσφάλειαν τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου χρυ-
σόβουλον, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημνήματο κρά-
τος. μηνὶ Μαΐῳ, ἰνδικτιῶνος α' ἔτους ςψλς' (=1228).

5

Ἡ ὑπογραφή διὰ κυναβάρεως.

Θεόδωρος ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ
Ῥωμαίων.

3.

Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν Κομνηνόν, ὅτε κατέσχε τὰ ὑπὸ τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ. B² 321a

Κράτιστε Δούκα καὶ αὐθέντα μου ἄγιε, " αἱ ὀργαί σου καὶ οἱ φοβερι- 10
μοί σου ἐξετάραξάν με, ἐκύκλωσάν με ὥσει ὕδωρ, ὅλην τὴν ἡμέραν περι-
έσχον με ". ἀλλ' ἐγὼ τὰ βαρέα ταῦτα καὶ ἀσυνήθη ἐμοὶ φέρω γενναίως
γινώσκων εἰς ἀκριβές, ὡς οὐκ ἀπὸ τῆς σῆς προαιρέσεως ταῦτα γίνεται, ἀλλ'
ἐκ συνωθήσεως χαιρεκάκων ἐλκόντων τὴν ἡμετέραν εἰς ἑαυτοὺς καὶ συμ-
πλαττόντων ἀσύστατα, ἵνα μὴ μόνον εὐθυνθῶσιν ἐφ' οἷς κακῶς εἰς ἡμᾶς 15
πράττουσιν ἀλλὰ καὶ νικήσωσιν ἐκ διαβολῆς. καίτοι ἐχρῆν τὴν σὴν ἐξουσίαν
πρῶτον κρίναι, εἴτα διαγινῶναι ἢ καταγινῶναι, ἐρήμην δὲ μὴ καταδικάσαι
ἡμᾶς καὶ ὡς ἀπὸ κρίσεως ἀναφανέντα πολλὰ ἡμῖν προστρίψαι τὰ αἰτιάμα-
τα. ἅρα οὐκ ἦν ἀγαθὸς ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος, ὅς, ἡνίκα τις ἐνεκάλει μὴ πα-
ρόντος τοῦ ἀντιδίκου, τῇ μιᾷ τῶν χειρῶν θάτερον τῶν ὧτων ἐπεπωμάτι- 20
ζεν; ἐρωτῶντων δὲ τινων τὴν αἰτίαν, φυλάσσειν ἔλεγε τῷ διεγκαλουμένῳ
εἰς τὴν κάκεινου ἀκρόασιν· σὺ δὲ καὶ ἄμφω τὰ ὦτα δοὺς τοῖς λέγουσι κατ'
ἐμοῦ τί ἐμοὶ ὑπέλιπες εἰς ἀκρόασιν; οὕτως ἐπέκλεισάς μοι καὶ θύραν ἀκρο-
άσεως καὶ ἀπολογίας, μὴ παρόντα καταδικάσας, μὴ ἀπολογησάμενον αἰτια-
σάμενος· ἀλλὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἀκούεις ἐν οἷς δικαίους καὶ ἁμαρτωλοὺς πα- 25
ράγει πρὸς κρίσιν καὶ τοὺς μὲν καλουμένους εἰς βασιλείαν, τοὺς δὲ ἀπο-
πεμπομένους εἰς κόλασιν. διατί; ὅτι ἐκεῖνοι μὲν ἐποίησαν τὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ
εἰς τοὺς ἐλαχίστους ἀδελφοὺς τοῦ χριστοῦ, οἱ δὲ ἀφιλανθρώπως πρὸς αὐτοὺς

B²= Cod. Barroecianus 121, s. XIII non XIV (H. Coxe, Catal. cod. MSS bibl. Bodl. Pars I. Oxonii 1853, σ. 223, ἀριθ. 9').

P=Petridès (Изв. Русск. Археол. Инст. въ К/полѣ. Софія 1909, σ. 19—13).

10/12 Ψαλμ. σζ', 17—18. 25 Εὐαγγελίου] πρβλ. Ματθ. κε' 31—46

14 συνωθήσεως B². 15 μὴ μόνον μὴ B². 17 καταδικάτω B. 23 ἐπέκλεισας] ἀπέκλεισας B².

διετέθησαν· ἀλλ' ἀπολογοῦνται τὰ μέρη, ἀλλ' ἀντακούουσι παρὰ τοῦ κρι-
τοῦ, ἀλλὰ πάλιν ἀπολογοῦνται καὶ αὐθις ἀκούουσι καὶ τελευταῖον μετὰ τοῦς
λόγους, μετὰ τὰς ἀπολογίας, μετὰ τὴν δίκην εἰς τὸν ἀρμόζοντα τόπον πρὸς
τοῦ κριτοῦ ἀποπέμπονται. ὁ θεὸς δὲ οὐ καρδιογνώστης; οὐκ οἶδε τὰ πάντα
5 καὶ πρὸ γενέσεως αὐτῶν; οὐ κατοικεῖ ἐν ὑψηλοῖς καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορᾷ καὶ
τὰ ὑψηλὰ ἀπὸ μακρόθεν γινώσκει; ἀλλὰ τί φησιν ἡ Γραφή; "κραυγὴ
Σοδόμων καὶ Γομόρρας βοᾷ πρὸς με. καταβάς οὖν ὄψομαι, εἰ κατὰ τὴν
κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρὸς με συντελοῦνται· εἰ δὲ μή, ἵνα γνῶ".
καίτοι ἐγίνωσκεν ὁ θεός, ὡς οἱ ἐν Σοδόμοις ἄνθρωποι πονηροὶ καὶ ἁμαρ-
10 τωλοὶ σφόδρα, ἀλλὰ προσποιεῖται τὴν ἄγνοιαν καὶ καταβαίνει πρὸς Σόδομα
διδάσκων ἡμᾶς μὴ κα(ταδικάζειν πρὸ δίκης. καὶ) ἀλλαχοῦ ἐπὶ θρόνου καθί-
B² 3213 ζει αὐτὸν ἡ Γραφή καὶ κρίνοντα δικαιοσύνην παράγει || καὶ μὴ λαμβάνοντα
πρόσωπον ἐνιαχοῦ αὐτὸν παριστᾷ. καὶ σὺ τοίνυν ἐπὶ θρόνου καθίσας τῆς
ἐξουσίας μιμοῦ τὸν καθίσαντα καὶ μὴ ἀποφαίνου πρὸ κρίσεως καὶ πρὸ δί-
15 κης μὴ καταδικάζε· ὡς γὰρ κρίνομεν, οὕτω καὶ κριθησόμεθα καὶ ὡς λα-
λοῦμεν καὶ ἡμῖν λαληθήσεται. ταῦτα καὶ ἐν ὀλίγῳ περὶ δίκης, περὶ ἀπο-
φάσεως, περὶ διαγνώσεως, περὶ καταδίκης καὶ εἶχον παραγαγεῖν, ὅσα κόρον
ἐνεποίησαν ἀκοαῖς, εἰ μακρολογεῖν ἤθελον καὶ διδάξαι βαρύν, εἰ καὶ τοῦτο
βαρύν, ὡς λαβοῦσαν τύπον θεοῦ, θεοῦ δὲ μόνου τὸ κρίνειν, πρῶτον κρίνειν
20 ὡς ὁ θεός, εἶτα καταδικάζειν, καὶ μὴ ὅτι ἐξουσία ἐστὶ λέγειν ἃ θέλει, καὶ
βεβαιοῦν ὅσα βούλεται, καὶ δικαιοῦν οὓς θέλει καὶ οὓς αἰρεῖται καταδικάζειν.
ἀλλ' ἐγὼ μὲν καὶ τὰς γραφὰς παραφυλάττω τῆς σῆς ἀντιλήψεως καὶ ἀπο-
λογίαν πρὸς ἕκαστον τῶν αἰτιαμάτων ἀποδώσω τὴν πρέπουσαν· σὺ δὲ ὁ
ἱλαρὸς καὶ μειλίχιος παραφύλασσέ μοι ὥτιον ἐν εἰς ἀκρόασιν· νῦν γὰρ οὐκ
25 ἔχρινα δίκαιον ἀπολογήσασθαί σοι διὰ γραμμάτων καὶ περὶ τῶν δεομένων
ἐγγλημάτων ζώσης φωνῆς νεκρὰν διὰ γραφῆς ἀπολογίαν ποιήσασθαι. πλήν,
εἰ κελεύεις, γενέσθω μέσον ἀμφοτέρων συνθήκη. τί ἔσται τῇ ἐξουσίᾳ κά-
μοί, εἰ μετὰ τὰς ἀπολογίας, μετὰ τοῦς λόγους ἢ τὴν μέλαιναν ἢ τὴν νι-
κῶσαν ἀποίσομαι καὶ ἀνάπαλιν; δεδόςθω, ὅτι πταίστης εἰμί· καὶ τίς οἶδεν ἢ
30 ἤκουσεν ἄλλον μαστιγοῦσθαι, πταίσαντος ἄλλου, καὶ τιμωρεῖσθαι τοῦτον, πε-

4 καρδιογνώστης] πρὸβλ. Πράξ. α', 24. ιε', 8. 4/5 οἶδε — γενέσεως αὐτῶν] Δανιήλ Th.
Su. 35. 5/6 κατοικεῖ — γινώσκει] Ψαλ. ριβ', 5. ρλζ', 6. 6/7 Γραφή] Γεν. ιη', 20—21.
8 αὐτῶν] αὐτὴν B². 11 κα(ταδικάζειν — καὶ)] συμπλήρ. ἐφθαρμένου τόπου P. 11/12 ἐπὶ
θρόνου—δικαιοσύνην] πρὸβλ. Ψαλμ. θ', 5. 12/13 μὴ λαμβάνοντα — παριστᾷ] πρὸβλ. Ἑσδρ. 1, δ',
39 15/16 ὡς γὰρ κρίνομεν — λαληθήσεται] πρὸβλ. Ματθ. ζ', Λουκ ζ', 37. Παρ. κβ', 23.

26 γομόρας B.

παρρηγότος ἐτέρου; καὶ ἀποδέχομαι τοῦτον τὸν νόμον, ὅτι ἁμαρτήσαντός μου ἐντεῖθεν ἐκεῖθεν ἄλλος βασανισθήσεται. δίκαιον δέ, ὡς εἴπερ ἐγὼ σοι τῷ κυ-
ρίῳ ἡμάρτηκα, ἐγὼ χολάζεσθαι ἄξιος, οἱ δ' ὑπὸ τὴν ἐκκλησίαν πένητες
διατί; οὓς ἐκτριβῆναι ἐκέλευσας καὶ ἄλλως ὄντας ἐκτετριμμένους ἐκ τῆς ἐν-
δεῖας τῶν ζωαρχῶν, ἦν τῶν πέρις γεωργημάτων ἢ σπάνις καὶ ἡ τοῦ φο- 5
σάτου διέλευσις τοῖς ταπεινοῖς προεξένησαν. καὶ μαρτύρομαι σοι τὴν ἔφορον
δίκην, ὡς ἄχρις ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν ὑπερπύρων ἢ πᾶσα τῆς ἐκκλησίας
ἐστὶν ἀπαίτησις καὶ οἱ τελεσταὶ τῶν τοσούτων πόθεν καταβαλοῦνται χιλιάδα
χρυσοῦ; ἐμῷ δὲ λόγῳ παράγω θεόν, ὡς οὐδέποτε εἶδον ὅλην χιλιάδα χρυ-
σοῦ σεσωρευμένην ἐν τόπῳ ἢ εἰς τραπεζίτην ἢ εἰς βαθύπλουτον, καὶ ἂν 10
θέλης πιστεύειν τοῖς παρὰ τοῦ σοῦ ἀδελφοῦ καὶ λεγομένοις καὶ γραφομέ-
νοις, ἀκόνα σπάθην καὶ καρατόμει, ἀντιδίκου δὲ λόγοις, εἴπω δὲ καὶ ἐπιθέ-
του βαρέος καὶ λαλοῦντος πρὸς ἀδελφὸν ὑστερότοκον καὶ τῷ πρωτογόνῳ με-
γαλαυχοῦντος καὶ αὐτονομοῦντος εἰς ἅπαντα, ὅτι πρῶτος, ὅτι ἀδελφός, ὅτι
ἐξουσιαστής καὶ ὡς δυστήνων ἄρχει ἡμῶν. καὶ τοῖς τούτου βούλει πιστεύ- 15
ειν; καὶ εἰ ταῦτα παρατηρεῖς, οὐκ οἶδα τίς ὑποστήσεται· καὶ τὸ θάλλον
ἡμᾶς, ὅτι ὁ Δούκας καὶ πρᾶος καὶ μισοπόνηρος. ἀλλ' ὁ ἔλεγον, ἴσθω ἡ σὴ
ἐξουσία, ὡς παροργίζεις θεὸν καὶ τὴν τεκοῦσαν αὐτὸν παροξύνεις καταλύων
ἐν ἀκαρεῖ, ἃ χρόνος μακρὸς καὶ βασιλέων εὐσέβεια συνεστήσατο. καὶ ταύτας
ἀποδίδως χάριτας τῷ μεγαλύναντί σε θεῷ, τὴν κατάλυσιν τῶν ἀνακειμένων 20
αὐτῷ; κελεύεις δὲ ταῦτα, ἵνα ἡμᾶς πτωχεύσης; ἀλλ' ἡμεῖς καὶ ἄρτον φα-
γόμεθα καὶ ἱμάτιον περιβαλλόμεθα καὶ μητροπολίται ἀκούσομεν, εἰ καὶ μὴ
πράγματι τέως ὀνόματι ἀληθείας ἐρήμῳ· οἱ δὲ ἀναστεναγμοὶ τῶν πενήτων,
αἱ δὲ βάσανοι τούτων, ἡ βαρεῖα λεηλασία, ὁ ἀντικρυς διωγμός, ὁ ὀλοφυρ-
μός, ἡ στενοχωρία, ἡ ἀκόλουθος γυμνητεία, ἡ ἀπεμπόλησις τῶν προσόν- 25
των, ἡ ἄδικος ἀπαίτησις καὶ ἀνάφορμος ὑπολαμβάνεις, ὡς οὐκ ἀναβήσεται
πρὸς θεὸν μετὰ τῶν ἡμετέρων δακρύων; οὐκ ἔσται θάνατος; οὐκ ἔσται
κρίσις; οὐκ ἔσται τῶν πραττομένων ἀπόδοσις; οὐ γέγραπται παρὰ τῇ
Σοφίᾳ Σολομῶντος, ὡς τότε στήσεται ὁ ἀδικηθεὶς ἐνώπιον τοῦ ἀδικήσαντος
αὐτόν; ὀδομαί σου, ὦ αὐθέντα ἡμέτερε, ὦ ἐν κυρίῳ υἱέ (ἄμφω γὰρ εἶς, 30
τὸ μὲν διὰ τὴν ἀπὸ θεοῦ ἐξουσίαν, τὸ δὲ ὡς ἐπισκόπων ὄντων ἡμῶν),
ἄφες τὴν πρᾶξιν ταύτην, δὸς θεῷ χάριν, ἵνα λάβῃς ἀντίχαριν ζωὴν μα-
κράν, κατ' ἐχθρῶν νίκην. ἀπέστωσαν τοῦ σοῦ γαζοφυλακίου αἱ ἐκ τῶν

1 καὶ] κατὰ B², οὐκ P. 29 Σολομῶντος] Σοφ. ε', 1.

1 πεπαρρηγότος B² 13 τῷ] τῇ B² || βαρέως B².

ἐκκλησιῶν τοιαῦται προσαγωγαί· εἰ γὰρ ἐπίσκοπος τὰ τῆς ἐκκλησίας διδούς
ἢ συγγενέσι μὴ δεομένοις ἢ ἐξουσίαις ἀδίκως ἱεροσυλεῖ (οἱ κανόνες λέγου-
σιν, οὐκ ἐγὼ πτωχικὰ γὰρ τὰ τῶν ἐκκλησιῶν ὀνομάζονται), πόσον ἔσται
κατάκριμα τῷ βιαίως ταῦτα καὶ ἀδίκως ἀφαιρουμένῳ; πολλάκις με εἰς ταύ-
5 την τὴν ἁμαρτίαν ἢ σὴ ἀγάπη συνήλασε καὶ κατεβαλόμην πολλάκις καὶ χρυ-
σὸν καὶ ὑφάσματα καὶ τὸ ποσὸν τῶν καταβληθέντων εἰς τρεῖς καὶ τεσσα-
ράκοντα καὶ τριακοσίους χρυσοὺς περιίσταται, μετὰ δὲ τῶν ἀλόγων, ὧν ἀφ-
εἴλου καὶ ἃ διεφώνησαν ἐν τῇ πρὸ μικροῦ προνομῇ ἐλαυνόμενα διὰ τὸ τῆς
ὁδοῦ ἐπιτεταμένον, διὰ τὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν ἀστεγάνωτον καὶ εἰς πεντα-
10 κοσίους ἀναβιβάζεται, κἂν οὐκ ὀκνεῖτε γράφειν ὑμεῖς, ὡς οὐδὲν εἰλήφατε
παρ' ἡμῶν, ἀφ' οὗ τῆς ἐξουσίας ἐπέβητε. βρωμάτων δὲ καὶ πομάτων καὶ
διαφόρων ζώων προαγωγάς; τοιούτων ἔσομαι ἄξιος, εἰ ταύτας ἄρτι ἀπαρι-
θμήσομαι καὶ πάλιν διὰ σέ ἱεροσυλήσω, κἀγὼ μὲν ἱερόσυλος, ἡ ἐξουσία δὲ
ἱεροδέκτης ὀνομαθήσεται, ὃ καμὲ φεύγειν ἔδει καὶ ταύτην συμφεύγειν. τὸ
15 γὰρ πῦρ καίει κἂν τις τῇ φλογὶ πλησιάζῃ, κἂν ἄπτηται τῶν ἀνθρώπων· ἀλλ'
οὕτως ἐσμέν τοῦ θέλειν οἱ ἄνθρωποι, ὡς καὶ δοκεῖν τὴν φύσιν ἀλλάσσασθαι,
ἂν ἐξουσίας ἐπιλαβόμεθα. θείων δὲ πραγμάτων διαστολὴν καὶ ἀνθρωπίνων
αὐτίκα οὐκ οἶδαμεν. ὁ μὲν οὖν κανὼν τοῖς ἐπισκόποις διδῶσιν ἐξουσίαν μετὰ
κυρείας τὰ τῆς ἐκκλησίας οἰκονομεῖν ὡς ἐφορῶντος θεοῦ· ἡμεῖς δὲ φάγους
20 ἡμᾶς ἀποκαλεῖτε καὶ οἰνοπότας καὶ ἀναλωτάς οὐκ εἰς τὸ δέον καὶ τὸ ὕλον
θησαυριστάς· καὶ ἄνω ποταμῶν χωροῦσι πηγαὶ καὶ κρίνουσι τὰ πρόβατα
τοὺς ποιμένας καὶ τοὺς ἡγουμένους εὐθύνουσι, δέον αὐτοῖς πεῖθεσθαι, ἵνα μὴ
τούτων καταστενάζωσιν, ἀλλὰ μετὰ χαρᾶς αὐτῶν ὑπερεύχωνται, Παῦλος εἶπε
καὶ ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε ὁ Πρόδρομος δὲ παρα κελεύεται δειασεῖσμοῦ καὶ συ-
25 κοφαντίας ἀπέχειν καὶ τοῖς ἰδίοις ὕψωνίοις ἀρκεῖσθαι. στρατιώταις ἢ ἐπι-
σκόποις; καὶ ἔδει καὶ ὑμᾶς ἀκούειν τῆς πρὸς ἡμᾶς προφητικῆς ὑποθήκης
καὶ τοὺς ἐπισκόπους ἡμᾶς ταῖς ἐξουσίαις ταύτην ἀναφωνεῖν, κἂν δυσκωφῶσι
πρὸς ταύτην, κἂν βαρέως ἀκούωσιν. ἀλλ' ἡ τάξις ἀντέστραπται καὶ κρινόμε-
θα καὶ λογιστευόμεθα καὶ κατακρινόμεθα καὶ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν πτωχικῶν
30 κειμένων εἰς προνομήν διὰ βραχὺν ἄρτον βοῦν ἐπὶ γλώττης ἐπίσκοποι φέ-
ρομεν. θέλεις ἀκοῦσαι τὸ πᾶν; αἰσθητήριά μου μαιμάσσει ὀρῶντος τοὺς ὑπὸ
τὴν Ἐκκλησίαν πτωχοὺς φεύγοντας, τιμωρουμένους, λεηλατουμένους διὰ χρυ-
σόν. εἰ μὲν οὖν ἀκούσεις μου τῆς φωνῆς καὶ στήσεις τὴν συμφορὰν, ἔσται
σοι πρὸς τῶν πενήτων καὶ πρὸς ἡμᾶς χιλιάς εἰς εὐχαριστίαν τρικεφάλων

3 πτωχικὰ — ὀνομάζονται] ἴδε Ζωναρᾶ καὶ Βαλαμῶνος ἐρμηνείαν νθ' ἀποστολικῷ κανόνος
ἐν τῷ Συντάγμ. τῶν θείων κανόνων ὑπὸ Ῥάλλη-Ποτλή, τ. 2, σ. 76—77.

πρωτομωμένων· εἰ δ' οὐκ ἀκούσεις, τὸ μὲν ἐμὸν σισιπῶ, δέδοικα δὲ μήπως ὁ τῶν ἐκδικήσεων παρρησιάζεται κύριος, ὃς οὐκ ἐπιλανθάνεται τῶν πενήτων, ἀλλ' ἀνίσταται καὶ τὴν χεῖρα ὑψοῖ κατὰ τῶν ἀδικούντων τοὺς πένητας· ὁ δ' αὐτὸς ἕνεκα τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων νῦν ἀναστήσεται, λέγει διὰ Δαυὶδ, καὶ οὐ κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν 5 καὶ αὐθις μετὰ καιροῦ παρολκήν, ἀλλὰ νῦν, ὥς τοῦ νῦν τὸν πάντα καιρὸν σημαίνοντος καὶ ὀρίζοντος· ἀρχεῖ ταῦτα ἀνδρὶ γὰρ φρονίμῳ καὶ ὀλίγος λόγος ἀρχέσει.

4.

(Πράξεις συνοδικῆ περὶ τῆς τοῦ δεσπότη Θεοδώρου εἰς βασιλέα ἀναγορεύσεως).

Παῦλος ὁ θεὸς ἀπόστολος περὶ τῆς εἰς Χριστὸν διαλεγόμενος πίστεως B 58^a "καρδίᾳ" μὲν "ψησι πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σω- 10 τηρίαν". τοῦτο τὸ ἀποστολικὸν οἰκειούμενοι καὶ ἡμεῖς οἱ κατὰ μοῖραν ταύτην τὴν δυτικὴν ἐπίσκοποι πάντες, ὅσοι θρόνων ὑψηλοτέρων καὶ ταπεινοτέρων ὑπάρχοντες πρόεδροι, ὅπερ ἐπιστεύσαμεν εἰς δικαιοσύνην καρδίας τὴν ἀναγόμεναι δηλαδὴ καὶ στεμματοφορίαν καὶ χρῖσιν τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως κῆρ Θεοδώρου τοῦ Δούκα, τοῦτο 15 καὶ στόματι ὁμολογοῦμεν καὶ χειρὶ γράφομεν· αὐτὸς γὰρ ἐγένετο ῥύστης μετὰ θεὸν καὶ σωτὴρ ἡμέτερος καὶ αὐτοτελὴς σωτηρία, πολλοὺς μὲν πόνους ὑπομείνας ἕνεκα τῶν ἐνταῦθα χριστιανῶν, πολλοὺς δὲ ἰδρώτας κενώσας ὑπὲρ ἡμῶν καὶ (τὸ τοῦ ποιητοῦ ἐγκαίρως εἰπεῖν)· "νόκτας αὐπνους ἰαύων" καὶ "ἤματα" διαμετρῶν "αἱματόεντα" ἐκ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων 20 καὶ συμπλοκῶν ὑπὲρ ἀφανισμοῦ μὲν τελείου τῶν καταπολεμησάντων ἡμᾶς αἰθῶν Λατίνων, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐκ τοῦ Αἴμου Σκυθῶν· Ζυγὸν αὐτὸν ἡ κοινὴ συνήθεια ὀνομάζει. ἐκ τούτων τῶν κόπων, ἐκ τούτων τῶν ἰδρώτων, ἐκ τούτων τῶν ἀγώνων καὶ ἐκ τοῦ πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς μέρη ταῦτα τὰ δυτικὰ ἰδρῶσιν ἀμέτρους καὶ πόνων ὑπερβολαῖς ἀπαξάπαντα αἰχμαλωτισθέντα τε καὶ 25 ἀφανισθέντα εἰς τὴν ἀρχαίαν χριστιανικὴν ἀποκαταστήσας διαγωγὴν καὶ κατάστασιν καὶ πολλοὺς μὲν καὶ δυσαρτίθμους ἀνακαθάρας ὄχλους Λατινικοὺς τε καὶ Σκυθικοὺς, πολλὰ δὲ ἐπισκοπεῖα θεοῦ καὶ ἱερὰ μοναστήρια τῆς Λατινικῆς καὶ Σκυθικῆς λυτρωσάμενος μιαρίας, ἐν τούτοις μὲν τοὺς φυγάδας τοῦ

4 Ἡ πράξις ἐν τῷ κώδικι ἀνεπίγραφος.

9 Παῦλος] Γ' 10.

19 ποιητοῦ] Πλ. I 325—6.

27 ὄχλους] ὄχλους B.

23 ἀποκατέστησεν] ἀπεκατέστησεν B.

κυρίου ἀρχιερεῖς ἐμπρέπειν ταῖς σφετέραις ἐπισκοπαῖς ὠκονόμησεν, ἐν τού-
τοις δὲ τοὺς ἡγουμένους αὐτοῖς ἀπεκατέστησεν, ὡς καὶ τούτους κάκεινους τῶν
οἰκείων προβάτων αὐτοῖς ἀγελαρχεῖν. τὸ δὲ μεῖζον εἰπεῖν καὶ ὁ παρὰ παν-
τὸς ὠμολόγηται στόματος, ὡς διαφόρων βασιλέων ἀπόγονος καὶ εἰς τὴν βα-
5 σιλικὴν ἀναγωγὴν δικαιούμενος, ὡς στρατιώτης ἔμπυρος, ὡς ἄγρυπνος φύλαξ
τὴν τῆς βασιλείας ἀντιμισθίαν ἀντέλαβεν ἐπισκοπικαῖς ὁμολογίαις καὶ λοιπῶν
ιερέων καὶ μοναχῶν καὶ στρατιωτῶν ἐπικρίσεις καὶ πάντων τῶν ἐνταῦθα χρι-
στιανῶν. καὶ εἰς τὸ τῆς βασιλείας οὕτως ἀναβεβήκει ἀξίωμα, καὶ τοῦτον μό-
νον βασιλέα ὁμολογοῦμεν καὶ τοῦτον στέφομεν καὶ τοῦτον χρίομεν καὶ τὰ
10 πιστευθέντα παρ' ἡμῶν καὶ ὁμολογηθέντα εἰς δικαιοσύνην, εἰς σωτηρίαν καὶ
ταῖς οἰκείαις ὑπογραφαῖς βεβαιούμεθα. μηνί.

5.

B 7^b

Πρὸς τὸν κραταῖον Κομνηνόν.

+ Ἀγλωσσος ὁ γραμματοφόρος, κράτιστε Κομνηνέ, καὶ οὐκ ἄγλωσσος
τὴν ἐλληνίδα λεκτικὴν καὶ τὸ ὄργανον· γλῶσσαν δὲ καλοῦμεν καὶ τὴν διά-
λεκτον καὶ τοῦτο ἐκ τῆς Γραφῆς· “ἐλάλουν” γάρ φησιν ἐτέραις “γλῶσ-
15 σαις” τὰ μεγάλα τοῦ θεοῦ “καὶ προσεφύτευσεν” οἱ ἀπόστολοι. χρῶμα
γοῦν τῷ ἀνδρὶ ὅποσα καὶ ταῖς περιστέραῖς οἱ κατ' Αἴγυπτον καὶ τῇ τούτου
χειρὶ καθὰ κάκεινοι τοῖς τῶν ὀρνέων ποσὶ τὸ γράμμα τοῦτο δεσμήσας τῷ
κράτει σου πέπομφα καὶ ἐπεύχομαί σοι πᾶν ἀγαθὸν ἀπὸ θεοῦ καὶ σωτήρι-
ον. ἵνα μὴ κατὰ μέρος τὰ πάντα μακρολογῶ, ἀλλὰ συνεσπειραμένως ἐρῶ καὶ
20 κατὰ βραχυλογίαν λακωνικῇ, χαῖρε γοῦν, κοινὸν ἀγαθόν, σῶτερ ἡμῶν ἀπάν-
των, ἦθος ἐλεύθερον, ὄμμα γλυκύ, γλῶσσα γλυκυτέρα καὶ μέλιτος. ταῦτά σοι
ὁ κλινήρης γέρων ἐγώ, ὁ φθονηθεὶς ἀδίκως παρὰ τοῦ σοῦ ἀδελφοῦ καὶ μυ-
ρία πρὸς αὐτοῦ ἀκούων κακὰ, αἰσχύνομαι δὲ διὰ τὸ αὐτοῦ εὐγενές εἰπεῖν καὶ
φευδῆ, καθὰ δήπου καὶ ἐπὶ τῇ τοῦ Γοριανίτου ὑποθέσει, ὡς γε στοχάζομαι.
25 ὅτε ἄρρωστίαις περιπεσὼν, αἷς καὶ προκατειχόμεν, καὶ ὑπ' αὐτῶν σφιγχιθεὶς
κραταιότερον ὑπὸ χεῖρας ἔπεσον ἱατροῦ καὶ ἔπινον τοῦντο δὴ τὸ τοῦ ποιη-
τοῦ τὰ φάρμακα ἐπασσύτερα καὶ τὴν τούτου ἀπαλλαγὴν ἢ ἐτέρου πόσις προ-
έφθανεν καὶ εἰς ἐξιτηλίαν ἦλθον ἐσχάτην ταῖς πυκναῖς κενώσεσιν ἐξατονη-
θεὶς, ἡγγέλθη [δε] μοι, ὡς ὁ δοῦκας κῆρις Κωνσταντῖνος τὸν Ἀχελῶν κατα-

11 μηνός τε ὄνομα καὶ κόσμου ἀπὸ κρίσεως ἔτος ἰνδικτιωνός τε ἀριθμὸς καὶ ἀρχιερέων ὑπο-
γραφαὶ παρελείφθησαν τῷ καλλιγράφῳ Ἰσαάκ. 14 Γραφῆς] Παρξ. 18', 6. 24 Γορια-
νίτου] γοριανήτου B. 25 ὅτε] ὅτι B. 28 ἐξιτηλίαν] ἐξιτιλίαν B 29 [δε]] ὀβε-
λιστέον.

λαμβάνει σείων ὄρη, βουνούς ἐξιστῶν, λαὸν δειματῶν, σαλεύων τὰ παρακείμενα καὶ τῇ παρουσίᾳ μόνῃ τὰ πάντα στενοχωρῶν. ἀλλὰ τέσσαρές που καὶ πλείονες παρῆλθον ἡμέραι καὶ ὁ μὲν ἔκρινεν, ὁ δὲ Γοριανίτης ἐκρίνετο καὶ ποτε περὶ δαίλῃν ἀνὴρ τις τὴν ἐμὴν προαύλειον ἔκοψεν· ἔκτῃ δὲ ἦν ἡμέρα καὶ ὁ κόψας τὴν θύραν γραμματοφόρος ἦν τοῦ σοῦ ἀδελφοῦ προκαλουμένου 5 με εἰς τὴν δίκην. ἐμὲ δὲ ἀμίδες εἶχον αὐτίκα καὶ ὑπογάστριοι σχίμποδες καὶ ἡ γαστήρ ἐκένου καὶ τὸ δυναμοῦν ἐλελοίπει καὶ παρητησάμην τὸν σὸν ἀδελφὸν μετεωρίσαι τὴν δίκην ἐπὶ ἡμέρας, ὥς μοι ἀμπνυνθῇ τὸ μένος καὶ πρὸς ἐπίβασιν ἵππου δυναμικώτερος ἔσομαι. καὶ ἐποίησεν οὕτως καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὰ οἰκεῖα μερίσας μὲν ἐμοὶ ἀνάπαυσιν, τῷ Γοριανίτῃ 10 τὴν τῶν ἀνὰ χεῖρας φροντίδα, ἑαυτῷ δὲ τὴν τῶν ἰδίων τημέλειαν, δι' ἣν τὸ πᾶν παρεκρούσατο. ἡμέραι παρῆλθον καὶ ὁ μὲν Γοριανίτης τῇ σῇ προσέδραμεν ἐξουσίᾳ, ὁ δὲ ἐπανῆκε τὸν μὴ παρόντα κρινόμενος καὶ συνεστήσατο — — —

6.

Πρὸς τὴν κραταιὰν Δούκαιναν.

B 88

Πολλῶν ἀπολαύσας ἀπὸ σοῦ χαρίτων, ἀγία καὶ κραταιὰ κυρία μου Δούκαινα, διαθήσεως, ἀντιλήψεως, λόγων ἐλευθέρων, ἀσπασμῶν χαριέντων, τῶν ἄλλων ἀπάντων, ὅσα κοσμεῖ τὴν σὴν εὐγενεστάτην ψυχὴν, τοῦτο λογιζομαι τῶν ἀγαθῶν τὸ κεφάλαιον, τὸ διαπέμπεσθαί μοι τὰ χαροπὰ καὶ κοινωφελῆ κατορθώματα τοῦ μεγαλουργοῦ καὶ κραταιοῦ Κομνηνοῦ ἐκ γῆς μακρὰν παρὰ τῆς σῆς ὑψηλότητος. ἕτερον εὐεργέτημα τὸ ἰδικῶς καὶ μονοπροσώπως || δια- B² 325^a πορθιμύεσθαι μοι ταυτὶ καὶ μὴ κατὰ κοινὴν ἀκοήν· ἄλλο πρὸς τούτοις τὸ μὴ μόνῃν καθ' ἑαυτὴν ἰδιοῦσθαι σε τὰ τοῦ κοινοῦ εὐεργέτου τροπαιουχήματα, ἀλλὰ καὶ τοῖς φίλοις κατὰ μετὰδοσιν αὐτῶν κοινωνεῖν, ὥς εἴ τις μεγάλῳ περιτυχὼν θησαυρῷ οὐχ ἑαυτὸν μόνον ἐκ τούτου ὀλβίσει, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀγαπώμενους πλουτίσει ἐκ διαδόσεως. τὸ δὲ πᾶν εἰπεῖν, ὥσπερ οὐ θέλεις μόνη καὶ ζῆν καὶ ἐνδύεσθαι, ἀλλὰ τὴν χεῖρα ἔχεις ἐπὶ πολλοῖς δεομένοις ὑπη- 25 ρετοῦσαν τῇ προαιρέσει, οὕτως οὐδ' ἐν ταῖς καινότερπέσιν ἀκούσασιν ἀνέχῃ μόνῃ καὶ ἀκοήν ἡρύνεσθαι καὶ ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρὸς οὓς εὐνοϊκῶς ἔχεις κατὰ λογικὴν μετὰδοσιν ἀγαθύνεις. καὶ τὰ μὲν ἀπὸ σοῦ πρὸς ἡμᾶς

6 ἐμὲ] ἐμῇ B. 8 μετεωρίσαι] μετεωρῆσαι B. 10 συνεστήσατο] ὥδε διασπᾶται ὁ λόγος, φύλλου ἐκροέντος πρὸ τοῦ νῦν 8-ου. 27 καινότερπέσαι] B, κοινοτερπέσιν B Bac.

ταῦτα καὶ οὕτως ἔχοντα, ἡμεῖς δὲ τί σοι περὶ πάντων ἀνταποδώσωμεν ἢ τὰς
 πρὸς θεὸν ἰκεσίας, ὥς ἔχεις ἢ καθαρὰ σελήνη καὶ φωταυγῆς ἐς χρόνους
 συλλάμποντά σοι μακροὺς τὸν ἥλιον Κορνηνόν, οὗ καὶ ἔργα καὶ ὁμιλία καὶ
 πρόσωπον τηλαυγῇ πάντα καὶ σελασφόρα τυγχάνουσι· καὶ ἐπαιανίσασμεν κατὰ
 5 τὸ εἶκος καὶ ἐκροτήσαμεν χεῖρας καὶ τῷ θεῷ ἀνθωμολογησάμεθα τὰ εὐχά-
 ριστα, τὸ δὲ παρὸν τοῦ μεγαλουργοῦ Κορνηνοῦ, ὃν εἰς ἥλιον ὁ λόγος ἐτρο-
 πολόγησε, λάμποντας εἰς τὰ πρὸς ἡμᾶς ἀνωτερικὰ καὶ φλέγοντος μὲν τοὺς
 φρυγανώδεις καὶ ὕβριστάς Ἰταλοὺς καὶ θεοῦ καὶ τῆς πίστεως, φωτίζοντος δὲ
 τοὺς ἀδελφοὺς ἡμᾶς αὐτοῦ καὶ συγγενεῖς κατὰ σάρκα (ταῦτα δὴ τὰ τοῦ ἀπο-
 10 στόλου), ὑπὲρ ὧν καὶ προκινδυνεύει καὶ πᾶσαν ὑπομένει || δυσχέριαν, φόβος
 ἐνταῦθα, μὴ νέφος βαρβαρικόν ποθεν ἐπελθὼν ζοφώσῃ τὰ καθ' ἡμᾶς ἢ ἀγλὺς
 ἐκ θαλάσσης ὁμοία παχεῖα καὶ δυσδιάλυτος καὶ τοιούτου φωτοφανοὺς ἡλίου
 δεομένη πρὸς σκεδασμὸν ἀκούομεν γὰρ ὡς ὁ Μάσος συνελθὼν τῷ Ἐφραῖμ
 καὶ παχυνθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, τὸ δὲ προσθεὶς καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ σύνθημα καὶ σκαι-
 15 ὠρημα μετὰ τειχομαχικῶν ὀργάνων κατὰ τῶν ἐν ἡμῖν παραλίῳν κάστρων
 συνέθετο, καθὰ ποτε καὶ ὁ γραφικὸς ἐκεῖνος Ἐφραῖμ καὶ ὁ τοῦ Ῥομελίου
 υἱὸς κατὰ τῆς παλαιᾶς Ἱερουσαλὴμ συνεσκέψατό τε καὶ συνετέλεσαν. ἐντεῦ-
 θεν τὰ μὲν παρ' ἡμῖν ἀτείχιστα πάντα, ὅσα τὰς αἰγιαλίου ἀκτὰς στεφανοῖ
 καὶ τὰ τούτων ἀνώτερα, νυκτὸς μὲν ἀναρριχῶνται σὺν ὑπάρξει πάσῃ πρὸς
 20 τὰ πεδία κατολισθαίνουσι καὶ μιμνῶνται δρόμον μυρμηκῶν ἀγεληδὸν ἀλλήλοις
 ὑπαντῶντες καὶ ὑπαντῶμενοι, ὁ θειρισμὸς δὲ πολὺς μὲν, οἱ δ' ἐργάται ὀλί-
 γοι· ἄγροικοι γὰρ ὄντες καὶ ἄοπλοι, ἔνιοι δὲ τούτων τῷ ἄρρενι ἀντιδιαιρού-
 μενοι (ὅποῖας γυναῖκας ἔργων ἀνδρικῶν τελεσιουργοὺς καὶ χειρεργάτιδας πά-
 σας ἢ καθ' ἡμᾶς χώρα τρέφει) καὶ καθ' ὥραν ἐλπίζοντες τὴν ἐπέλευσιν ἄλ-
 25 λη σκορπίζονται. αἱ πόλεις δὲ τοῖς τείχεσι μὲν θαρροῦσιν, οὖσαι δὲ κένανδροι
 τὸν περὶ ψυχῆς φόβον ἔχουσιν· οὐδὲ γὰρ οὐδ' εἰ Σεμιράμεια τείχη περι-
 εῖχον αὐτάς, ὅπλων δὲ ἐστέροντο καὶ ἀνδρῶν, τὸ μὴ ἀλώσεσθαι ἔφυγον. καὶ
 μή μοι λέγε, ὥς ἔστιν ἐνταῦθα ὁ σὸς ἀνδράδελφος καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸν στρα-

1 περὶ] B, ὑπὲρ B^{ac}. || ἀνταποδώσωμεν] B ἀνταποδώσομεν B² B^{ac}. 2 ἐς] B εἰς B²
 B^{ac}. 3 ἔργα] B² B^{ac}. B³ ἔρμα 5 ἀνθωμολογησάμεθα] B, ἀνθωμολογησόμεθα B². 7 λάμ-
 ποντας] B, λάμποντα B². 8 τῆς] λείπει τῷ B². 9 ἀποστόλου] πρὸ λ. Ῥωμ. θ', 3.
 11 ποθεν] BB² ποθεν | ζοφώσῃ B. 13 σκεδασμὸν] B² B^{ac} B², κεδασμὸν B. 16 Ἐφραῖμ —
 Ῥομελίου υἱὸς] πρὸ λ. B^{ac}. 4, ις', 5. Παραλ. 2, κη', 6. Ἡσ. ζ', 1—2 || Ἐφραῖμ] ἔφραϊμ BB².
 24 ἐλπίζοντες] ἐλπίζοντας B². 26 Σεμιράμεια τείχη] ἴδε Σουῖδαν ἐν λ. 28 ἢ] τοῦτο ἐλλ.
 τῷ B προσέθηκα πρότερον εἰκαστικῶς (B^uζ. Χρον., τ. 11, 6), ὃ καὶ ἔχει B².

20 κατολισθαίνουσι B². 21 οἱ δὲ BB². 22 ἀγροῖκοι BB². 25 πόλεις B². 26 σε-
 ράμεια B. 27 ἀλώσθαι B².

τιά· καὶ οὗτος γὰρ ἦ ἐκὼν ἢ κατὰ σκῆψιν πρὸς τοὺς περὶ τὴν Νέαν Πάτραν ἀνῆλθε βουνοὺς, ὀφθαλμοῖς καὶ μόνοις τὴν πόλιν ταύτην ἐπερχόμενος καὶ τούτοις ἐλπίζων τὸ φρούριον λήψεσθαι, καὶ τὰ πλησίον παραδραμὼν τὰ μακρὰν διώκει, καὶ ἀπολύσας τὰ ἐν χερσὶ τὰ ἄγρια ἢ ἐν οἷς κατοικοῦσιν ἄγριοι θῆρες, οἱ Ἰταλοί, ὡς νεοσσιὰν καραδοκεῖ καταλήψεσθαι. καὶ σπεῦσον, κυρία 5 μου, ἢ τὸν ἥλιον Κομνηνὸν ἐπανατεῖλαι τούτοις ἐν μέροισιν ἢ ἀκτῖνα γοῶν στρατιωτικὴν ἀποδιοκεῦσαι τοῖς καθ' ἡμᾶς· εἰ μὴ γὰρ τοῦτο ἢ τοῦτο, καὶ δίχα τῶν ἐλπιζομένων τούτων πραγμάτων μόνῃ τῇ προσδοκίᾳ πάντες συναποψύζομεν.

7.

Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν κραταῖον Κομνηνόν.

B 12₃

Θεομεγάλυντε Κομνηνέ, πάντες φησὶν οἱ χεῖμαρροι 10 αὕτη οὐκ ἔστιν ἐμπιπλαμένη ὕδατος· πῶς δὲ καὶ ἔστι ταύτην ὑδάτων ἐμπιπλασθαι πᾶσαι πηγαί|| καὶ φρεῖατα μακρὰ κατὰ τὸν περιηγητὴν Διονύσιον· πέφυκε δὲ B 10₂ πῶς τὸ μέρος πρὸς τὸ ὄλον χωρεῖν, καὶ πῶς ἑαυτοῦ πλέον ἔσται τὸ ὄλον τὸ παρ' ἑαυτοῦ εἰσδεχόμενον. καὶ τὴν φυσιολογίαν ταύτην ἐκλάβοιτό τις καθ' 15 ἐτέραν τὴν ἔννοιαν καὶ κατ' ἄλλαν λόγου ὑπόθεσιν πρὸς τὴν σὴν κραταιότητα· θάλασσα γὰρ καὶ σὺ παντὸς ἀγαθοῦ καὶ εὐποιΐας καὶ δωρεῶν πολυχανδὲς πέλαγος, καὶ χεῖμαρροι μὲν πρὸς σὲ οὐκ εἰσρέουσι, πάντες δὲ πάντως ὀπίσους τῆς ἐνδείας χεῖμαρροι κατασύρουσιν, οἷς καὶ δωρούμενος καὶ εὐεργετῶν αὐτοὺς οὐκ ἐμπίπλῃσαι. εἷς τούτων καὶ ὁ πανυπερεντιμότητος ἀν- 20 θρωπος πάλαι μὲν βίου ἔχων ἀρκούντως καὶ τιμῆς καὶ περιφανείας ἔν τε βασιλείαις αὐλαῖς ἔν τε ταῖς τοῦ πατρίάρχου ἀναστροφαῖς· ἀλλὰ καὶ τούτῳ ῥαγδαῖος ἐπιρρεύσας τῶν ἀριστερῶν πραγμάτων ὁ χεῖμαρρος πρὸς τὴν τῆς σῆς φιλοτιμίας ἀπέπτυσσε θάλασσαν, καὶ νῦν πρὸς σὲ ἔρχεται ἐκεῖνα ζητῶν, ἃ σοὶ μὲν ῥάδιον δοῦναι, αὐτῷ δὲ μέγα λαβεῖν. ζητεῖ δὲ εἰς οἰκονομίαν, εἰς 25 διεξαγωγὴν, εἰς κυβέρνησιν τὴν ἐκκλησίαν Νέων Πατρῶν, ἣν ἡ σὴ κραταῖα χεὶρ Ἰταλικῆς χειρὸς ἡλευθέρωσε, καὶ ζητεῖ δῶρον τοῦτο τῷ οἰκείῳ τρόπῳ κατάλληλον ἱερὸς ἀνὴρ, δηλαδὴ διοίκησιν ἱεράν. εἰ δὲ καὶ ἄλλως

13 πηγαί] λείπει τῷ κώδικι φύλλον μέσον φ. 12³ καὶ 13, ἣ δὲ μετὰ τὸ ἀπολεσθὲν ἀκολουθία ἐπὶ τοῦ φ. 10² τὴν ἀρχὴν οὐ διέκρινε Βаспл. 13 πᾶσαι — φρ. μακρὰ] πρβλ. Ἰλ. Φ 197.
20 πανυπερεντιμότητος] νόει Εὐθύμιον τὸν Τερνίκην.

2 ἀνῆλθον B². 3 παραδραμόντα B². 6 τούτοις τοῖς B². 9 ἐναποψύζομεν B².
19 παρασύρουσιν Βас.

πρέπει ἐπιχειρεῖν, ἐκεῖνα αἰτεῖ, ἅπερ ὁ πρὸς μητρὸς τούτου θεὸς ἐβελτιώ-
 σατό τε καὶ συνεστήσατο (κατήγαγον δὲ πρὸς μηδὲν χρόνος ὁ πανδαμάτωρ
 καὶ ἀπληστία Λατινική), ἱερατεύων ἐκεῖνος παρὰ ταύτῃ τῇ Πάτρῃ καὶ τιμῶν
 τὸ λάχος ἧ ὑπὸ τούτου τιμώμενος τῷ κάλλει τοῦ λόγου καὶ τῷ ὕψει τοῦ
 5 βίου τὸν λαχόντα τοῦτον κλῆρον τιμῶν. εἰ γοῦν ἀντὶ πατέρων γεννῶν-
 ται υἱοί, οὐδὲν καινὸν εἰ καὶ ἀντὶ θείων ἀνεψιοί· ἅμα δὲ καὶ μεγαλυνθήσῃ
 ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως, τὰ ἱερὰ ταῦτα λάφυρα τῶν πολεμικῶν σου κατορ-
 θωμάτων ἀνδράσιν ἱεροῖς καὶ τοῖς ποτὲ τροφίμοις τῆς Ἐκκλησίας καὶ δια-
 πρεπέσι βίῃ καὶ λόγῳ δωρούμενος. ταύτης τῆς Ἐκκλησίας καὶ σύ, μεγα-
 10 λουργὲ Κομνηνέ, παῖς γνήσιος ἀναγεννηθεὶς ὑπ' ἐκείνης διὰ τοῦ θεοῦ βα-
 πτίσματος καὶ φθάσας εἰς μέτρον ὑπὸ ταύτῃ τροφῇ τῆς ἀνδρικής τελειότη-
 τος, καὶ δίδου τοῖς ἀδελφοῖς καὶ τέκνοις ταύτης τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἀδελφι-
 κὴν φιλοστοργίαν καὶ περιποιήσιν· τὸ δὲ ἔργον τοῦτο καὶ οἱ τοῖς Ἀσίας ἀπο-
 θαυμάζονται, ὡς μὴ μόνον τοῦ βασιλέως ἐκείνης τῶν ἱερωμένων προνοουμέ-
 15 νου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐμοῦ μεγαλουργοῦ Κομνηνοῦ τοὺς αὐτοὺς καὶ τρέφοντος
 καὶ διοικήσεις ἱερὰς ἀπονέμοντος. ἐγὼ δὲ ὁ ταῦτα γράφων διχόθεν, οἶδα, τὸν
 ἔπαινον λήψομαι, ὅτι τε ὑπὲρ ἀδελφοῦ πρεσβεύω καὶ ὅτι τὰ μεγαλύνοντά σε
 καὶ θέλω καὶ πραγματεύομαι· τί δε χρὴ τὸν αὐτοκίνητόν σε πρὸς τὰ καλὰ
 ἑτεροκίνητον γίνεσθαι καὶ μὴ μόνον εἶναι σοῦ τὸ μεταδοτικὸν καὶ τὸ συμ-
 20 παθές, ἀλλὰ καὶ μὲν τούτου γίνεσθαι συνεργάτην, δέον δ' ἢ μηδενὶ παραχωρεῖν σε
 πρεσβείων ἐν φιλοτιμίαις, ἐν εὐποιίαις, ἐν δωρεαῖς, ἐν χρηστότητι· καὶ γέ-
 νοιτό σοι πολλὰ τὰ καλὰ τῷ ἐμῷ μεγαλουργῷ Κομνηνῷ πληροῦντι προθύ-
 μως, ἅπερ ὁ σὺς εὐχέτης ἐγὼ μετὰ θερμότητος ἐξαιτῶ.

8.

B 14² *Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν κραταῖον Κομνηνόν.*

+ Ἡμεῖς δέ, κράτιστε Κομνηνέ, οἱ μήτε καθέδραν ἔχοντες μήτε κλη-
 25 ρον μήτε ναόν, ὡς ἀθροίζεσθαι μὲν ἐν τούτῳ, συμφωνίας δὲ τὰ πρὸς θεὸν
 ἀναφέρειν ὑπὲρ τῆς σῆς εὐοδώσεως, ἄρα καὶ τοῖς ψυχικοῖς κινήμασιν ἡσυ-
 χάζομεν καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀλαλήτως ὑπερευχόμεθα σου τῆς κραταιότητος;
 B 14³ καὶ πῶς ἂν ὁ καρδίας | καὶ νεφρῶν ἐτάζων θεὸς ἴλεων ἐφ' ἡμᾶς ἐπιβλέ-
 φει οὕτω τοῦ κοινοῦ καταμελοῦντας καλοῦ καὶ μηδὲ κατὰ τὸν ἐντὸς καὶ

1 θεὸς] νόει τὸν Νέων Πατρῶν Εὐθύμιον Μαλάχην. 14 ἀποθαυμάζονται] κατὰ τὸν B.
 οὐ δὲ ἀποθαυμάζονται. 28 καρδίας — νεφρῶν] πρὸς λ. Ψαμ. ζ', 10.

2 πανδαμάτωρ Bac.

ἀθεώρητον ἄνθρωπον ὑπὲρ τοῦ σοῦ κράτους, ὑπὲρ τοῦ σοῦ στρατοῦ ὁμιλοῦν-
 τας καὶ διαλεγομένους αὐτῷ, καθά ποτε καὶ Μωϋσῆς ποιεῖν πρὸς τὸν θεὸν
 ἀναγέγραπται θεόμενος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ Ἰσραὴλ, ἥνικα
 καὶ θεὸς ταῖς ἐκείνου κεκρυμμέναις ἱκεσίαις ἐπικαμφθεὶς " τί βοᾷς ", φησί,
 " πρὸς με " τῷ νοερῶς ἐντυγχάνοντι; κατὰ ταῦτα καὶ αὐτὸς θεὸν ἐπὶ καρ- 5
 δίαν ἐπικαλοῦμαι σύμμαχον παρεῖναί σοι καὶ συστράτηγον καὶ συμπολεμοῦν-
 τα τῷ ἡμετέρῳ δημαγωγῷ καὶ κατὰ Μωσέα καὶ Ἰησοῦν τὰ βάρβαρα κατα-
 βάλλοντι ἔθνη καὶ τὸν ἡμέτερον πλατύνοντι κληῖρον. καὶ γένοιτο τὰς μὲν ἡμε-
 τέρας ταύτας ὑπὲρ σοῦ προσευχὰς κατευθυνθῆναι ὥσπερ θυμίαμα ἐνώπιον
 τοῦ θεοῦ, σὲ δὲ νικητὴν ἐφ' ἄρματος τροπαίων ὀχοῦμενον καὶ κεφαλὴν καὶ 10
 βραχίονας κατὰ τὸν πάλαι τύπον ὑπὸ πολλῶν στεφανούμενον. παρεδῆλωσε
 δέ μοι τὸ κράτος σου, ὡς ὀρισμὸν ἀπέστειλας τῷ αὐταδέλφῳ σου ὑπὲρ ἀπο-
 λυτρώσεως τῶν σῶν μὲν δούλων, ἐμῶν δὲ κληρικῶν· ὁ δὲ τὴν σκληρότητα
 μιμούμενος Φαραὼ ταπεινοῦν καὶ ἔτι αὐτοὺς ἐν πτωχείᾳ καὶ σιδηρῷ, καὶ
 θέον εἶναι, λογίζομαι, πληγῇναι τοῦτον καὶ δευτέρᾳ πληγῇ παρὰ σοῦ τοῦ 15
 ἡμετέρου δημαγωγοῦ καὶ γενοῦ μὴ μόνον, οἷς ἐφίστασαι λυτρωτῆς, ἀλλὰ καὶ
 ὧν ἀφίστασαι ἐλευθερωτῆς, ἵνα παρ' ἑκατέρου μέρους τὰ τῆς εὐχαριστίας
 σοι ἀναπέμπονται, καὶ γενοῦ μοι τῷ γέροντι θερμότερος πρὸς ταῦτα ἐπα-
 κούς· χάριση γάρ μοι τὰ μέγιστα ψυχὰς ἀπαλλάξας τυραννικῆς τοιαύτης
 κακώσεως ἢ ἀντίληψίς σου χαρισθεῖη μοι πολυχρόνιος. 20

9.

(Πρὸς τὸν κραταῖον Κομνηνόν).

+ Κράτιστε, θεοκυβέρνητε δέσποτά μου ἅγιε, τοὺς λόγους πτερόεντας γρά- B 173
 φουσιν οἱ σοφοί, ὡς τῇ τῶν κινήσεων ταχυτῇτι παραμιλλωμένους τοῖς πτε-
 ρωτοῖς. ἀλλὰ πρὸς τὴν σὴν ὀξυπετῇ καὶ μεταβατικὴν κίνησιν κινδυνεύουσι τὴν
 ἕως καὶ δεῦρο πτερονομασίαν ζημιωθῆναι· ποῦ γάρ σε καὶ καταλήφονται ὀλί- 25
 γου δεῖν τὸ ἀπερίγραπτον ἔχοντα διὰ τὴν ταχινὴν μεταφορὰν καὶ μετάβα-
 σιν; οἱ δὲ γε ἐμοὶ διπλῇ τὸ ναρκῶδες ἔχουσι καὶ δισκίνητον, ὅτι τε ἐκ σα-
 προῦ διὰ τὸ γῆρας καὶ διὰ τὸν μικροῦ μαρασμὸν καὶ ὅτι νικῶνται τῇ
 ὀξυτάτῃ μετακινήσει σου. ἐπεὶ δὲ καλῶς ποιῶν ὁ καιρὸς ἤγαγέν σε πρὸς

4/5 τί βοᾷς — πρὸς με] πρὸς. Ἐξοδ. ιδ', 15. 9/10 προσευχὰς — ἐνώπιον τοῦ θεοῦ] πρὸς.
 Ψαλμ. ρμ', 2. 10 ὀχοῦμενον] ὀρόμενον B. 22 λόγους πτερόεντας] πρὸς. Ἰλ. X 375. Ψ 535.

2 παραμιλλομένους B.

τὴν ἐγγὺς ἡμῶν θάλασσαν, ὡς μετὰ τῶν χειρσαίων θηρῶν ἀνθρωποειδῶν καὶ τοὺς παρὰ ταύτῃ κατατροπώσῃ ἐμφωλεύοντας δράκοντας, ἐξείρπυσα καὶ αὐτὸς τοῦ ἐμοῦ φωλεοῦ χελώνης δρόμον πρὸς τὴν σὴν ἐρχόμενος κραταιότητα καὶ ἤλθον μέχρι τοῦ Ἀγίου Γεωργίου· ἀλλ' ὁ πολὺς χειμὼν τόσῃ μοι ἐνεποίη-
 5 ῃσε τὴν τοῦ κατάρρου βαρύτητα, ὡς ἐγκλεῖσαι οἰκίσκῳ καὶ μηδὲ τὴν τούτου θύραν ἔαν παρελθεῖν. ἀλλὰ θέομαί σου μετὰ τῆς μακρᾶς ἀνοχῆς καὶ ὀλίγῃν ἐτέραν χαρίσασθαι μοι, ὥστε χαυνωθῆναι τὸ πάθος, καὶ αὐτίκα εἰς προσκύνησίν σου καὶ θέαν καὶ ὁμιλίαν ἐλεύσομαι, ὡς κατατροφῆσαι τῆς γλυκείας ἐμοῦ ὄψεως καὶ λόγων ἀξιωθῆναι μεγαλοπρεπῶν δουικῶν. ἢ ἀντίλη-
 10 ψίς σου πολυχρόνιος.

10.

Πρὸς τὸν κραταῖον Κομνηνόν.

+ Ἔδει, κράτιστε Κομνηνέ, μὴ τοὺς νεκροὺς ἐρωτᾶσθαι περὶ τῶν ζώντων· μικροῦ γὰρ εἰς νέκρωσιν ἡμᾶς ἢ νόσος κατήγαγε μηδὲ τοὺς τῷ πλείονι μέρει τῶν πνευματικῶν παρακρουσθέντας ἐνεργημάτων περὶ ἐπισκοπικῶν καταστάσεων. ἐπεὶ δὲ Χριστὸς τὰ πρῶτα ἔτι τὸ ἐπισκοπικὸν ἡμῖν ἀποχαρί-
 15 ζεται ὄνομα καὶ ἡ σὴ μεγαλειότης τὸ αὐτὸ φρονεῖ ἐν ἡμῖν, ἀπενείμαμεν διὰ τῆς κεφαλικῆς ἐπικλίσεως τὸ προσῆκον σέβας τῷ σῷ ἐγγράφῳ κελεύσματι δικαίῳ τε ὄντι καὶ καίριον αἴτιον ἐγκείμενον ἔχοντι, τὴν τοῦ Κερκυρῶθι λαοῦ ἐπισκοπικὴν καὶ διεξαγωγὴν καὶ κυβέρνησιν, ἀλλὰ καὶ ὁ τῆς συν-ελεύσεως ὅρος καὶ λίαν ἥμερος καὶ φιλάνθρωπος· ἡμῖν τε γὰρ τοῖς κατα-
 20 κλίτοις ἀναχωχεύσει τὴν νόσον τὸ τεθὲν τοῦ χρόνου μέσον διάστημα καὶ τοῖς ἀδελφοῖς μου πάντως τὸν ἐκ μακρόθεν βᾶδον πρὸς τὸν ὀρισθέντα τόπον τῆς συνενώσεως· οὕτω τὰ σὰ καὶ φιλάνθρωπα καὶ μετὰ συνέσεως διοικούμενα. εἰ μὲν οὖν θεὸς ὀλιγώσει μοι τὴν ἀπὸ τοῦδε κατάκλινιν καὶ τὸ τῆς Γραφῆς ἐγκαίρως εἰπεῖν ὅλην τὴν κοίτην μου στρέψει ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ μου ταύ-
 25 τη, καὶ προποδήσω τῶν ἀδελφῶν καὶ δρόμον ὄψεσθε χωλόν, τὸ τῆς παροιμίας· εἰ δὲ σκληρόνων σκληρυνεῖ καὶ παιδεύων παιδεύσει καὶ ἐν ἐλέει ἐλέγξῃ με (οὕτω γὰρ πείθομαι παιδεύειν θεόν· μαστιγοῖ γὰρ πάντα, ὃν παραδέχεται), σῶματι μὲν οὐ παρέσομαι, γράμματι δὲ πάντως καὶ γνώμῃ κοινωνήσω τοῖς ἀδελφοῖς. οἷον δὲ μοι κόνδυ πικρίας ἔμελλεν ὁ χρόνος οὗτος

23 Γραφῆς] Ψαλμ. μ, 4. 29 κόνδυ πικρίας] πρὸς. Θεοδ. Προδρ. Ῥοδ. ἐκδ. Bois., τ. 1 σ. 58, 62, 101. Εὐμαθ. σ. 145, 262.

21 τὸ — βᾶδον B. 25 ὄψεσθαι B.

κιρνᾶν, ὅτι καὶ θάνατον ἔκρουσα τοῦ μεγάλου Κερκύρων καὶ διάδοχον ἐκείνου προβαλέσθαι μετακαλοῦμαι.

ὦ Γαῖα μήτερ Ἥλιου τ' ἀναπτυχαί,
οἷων λόγων ἄρρητον εἰσήκουσ' ὅπα.

ποῖον δυστύχημα μεῖζον ταύτης τῆς ἀκοῆς; ποῖαν τῶν συμφορῶν οὐχ ὑπερ- 5
βάλλει τοῦτο τὸ πάθος; φεῦ, ὁ τῆς σοφίας ἥλιος ὑπὸ γῆν, ἡ τοῦ λόγου λαμ-
πὰς ἐσβέσθη, ἡ τρανὴ καὶ περιττὴ σεσίγηκε γλῶττα. ἴσασι τὰς ἐκείνης προσ-
βολὰς ἱερεῖς ὑψαύχενες Ἰταλῶν, ὅπως ὡς ἀπὸ σφενδόνης τὰς διαλέξεις πέμ-
πουσα ἅπαν ὕψωμα δογμάτων καθήρει ἀντίθετον καὶ ὡς εἰς χοῦν ἐλέπτυνε 10
τὰς ἐκείνων οἰκοδομάς. ἐκείνην τὴν γλῶτταν ἐχάλκευσε μὲν ἡ χάρις τοῦ
πνεύματος, ἐστόμωσε δὲ τὸ πῦρ τῆς σοφιστικῆς καὶ ὡσεὶ βέλος ἐν χειρὶ
δυνατοῦ κατὰ τῶν ἐναντίων τούτων ἐκείνος ταύτην ἀπετοξάζετο. ταύτην ἀπε-
τοξάζετο. τρεῖς μὲν οὖν σεισθῆναι τὴν οἰκουμένην τὰ ἱερά διδάσκουσι λόγια 15
καὶ τέταρτον τοῦτο, τοῦτο, τοῦ Βασιλείου πεσόντος. Τοῦτον θρηνείτω-
σαν μὲν ἐπίσκοποι, ὡς ἀπολωλεκότες τὸν πρόβολον, οἱ ἐν ἐξουσίᾳ τὸν στη-
ριγμόν, οἱ στρατιῶται τὸν ταῖς εὐχαῖς αὐτοῦς ὀπλίζοντα καὶ κρατύνοντα, οἱ
βοηθείας ἐπιδεεῖς τὸν ἱλαρὸν μεσίτην καὶ τὸν ταχύν, οἱ πάντες τὸν πάντα
πᾶσι γενόμενον ἀποστολικῶς. ἀλλ' ὦ θάνατε ὀλοθρευτὰ τῶν καλῶν, ἀφανι-
στὰ τῶν κρειττόνων, καὶ τοῦτο πλέον δεκάσας τὰς ψήφους — — — —

11.

Πρὸς τὸν κραταῖον Κομνηνόν.

B 263

+ Μεγαλουργέ Κομνηνέ καὶ προφανῶς θεοφρούρητε, ὅτι καὶ τὴν ἐξουσίαν
ταύτην καὶ τὸν ἐξῆς πλατυσμὸν ἀπόνως εἴληφας καὶ χωρὶς αἵματος, στρα-
τηγοῦντός σοι τοῦ θεοῦ καὶ συναρήμενός ἐν ταῖς πράξεσιν. ὥσπερ δὴ καὶ 25
εἰς τὴν Προσάκου ὑποταγὴν, δι' ὃν βασιλεῖς ποτε ἐκστρατεύσαντες καὶ τὴν
οἰκουμένην σαλεύσαντες ἤνυσαν πλέον οὐδέν, εἰ μὴ ὅτι μόνον εἰδότες καὶ
περιελθόντες τὸ φρούριον τὴν προσεδρίαν κατέλυσαν. τὰ σὰ τίνα; θαύματος
γέμοντα ὡς θείας ἐξηρητημένα πάντως δυνάμεως. καὶ ἄλλοι μὲν τῶν ῥητο-
ρευόντων περὶ τοῦ πολίσματος τούτου τὰ δοκοῦντα τούτοις κομφεύσονται, ἐγὼ
δὲ τὴν πόλιν μὲν οὐκ ἰδὼν, προφυλακὴν δὲ ταύτην εἶναι μανθάνων καὶ σκέ- 30

3 ὦ Γαῖα — ὅπα] Εὐριπ. Ἰππόλ. 601. 11 ὡσεὶ βέλος — δυνατοῦ] Ψαλμ. ρκς' 4. 13
τρεῖς μὲν οὖν σεισθ. τὴν οἰκουμένην] πρβλ. Παρ. κδ', 56.

2 προσβαλέσθαι B.

12 ἀντίων Васил.

πην, ὡς εἶπη τις, τῶν ἐκ θεοῦ πολισμάτων σου, σάκος ἂν τούτων εἴποιμι
 ταύτην καὶ τοῦ Αἰαντείου ἐκείνου ὀχυρώτερόν τε καὶ κραταιότερον, ὡς προ-
 βεβλημένην δὲ τῶν λοιπῶν ἀκολούθως πάντως καὶ Πρόσακος, προφυλακὴν
 ὁηλαδὴ καὶ ἰσχυρὰν προασφάλειαν. εἰ δὲ καὶ σάκη μὲν τοῖς ἐντὸς τὰ πολί-
 5 σματα, ὡς τὰ τῶν ἐναντίων βέλη ἀποκρουόμενα, τοῦτο δὲ τῶν λοιπῶν διὰ
 θέσιν ὑπέρκειται, δι' ὀχύρωσιν, εἰκότως πρὸς τὰ ἄλλα τοιαῦτα σάκη ὠνόμα-
 σται Πρόσακος, τῆς προθέσεως ταύτης διδούσης αὐτῷ τὴν πρὸς τὰ ἄλλα
 ταῦτα ὑπεροχὴν, ὡς τὸ προτρέχειν καὶ προλαμβάνειν καὶ προκαθίζεσθαι. καὶ
 ἡμῖν μὲν ἔσται τοῦτο, διδόντος θεοῦ, φυλακὴ κατὰ τούτους τοὺς λόγους καὶ
 10 ἀσφαλεστάτη συντήρησις, || Θεσσαλονικεῦσι δὲ μέγα τραῦμα καὶ ἀπευχταῖον συν- B 13^a
 ἀντημα. ἀλλὰ θεὸς ὁ μέγας καὶ ἰσχυρὸς καὶ τῶν παρὰ σοῦ ἐνεργουμένων ὁ
 ἀρχιστράτηγος καὶ σὺ αὐτὸς ὁ τοῦ θεοῦ ὑποστράτηγος καὶ τὴν μεγάλην ταύ-
 την πόλιν ὑμετέραν ποιήσεται καὶ ὁ καθήμερος σκόλοψ οὗτος, ὁ Πρόσακος,
 καὶ Θεσσαλονικεῖς ἀναγκάσει τῇ σῇ ἀρχῇ προστεθήσεσθαι. ἐγὼ δὲ ἤδη τῇ
 15 διανοίᾳ καὶ παρὰ τῷ Προσάκῳ εἰμι καὶ τῆς τοῦ μύρου ἀποφορᾶς τοῦ ἐν
 μάρτυσι περιβοήτου Δημητρίου αἰσθάνομαι καὶ καρδοκῶ κεφαλὴν καὶ χεῖ-
 ρας καὶ ὄμματα ὅσον ὅσον ἀπὸ τούτου χρισθήσεσθαι, τόν τε Πρόσακον αὐ-
 τῷ τῷ λογισμῷ περιέρχομαι καὶ κοιλαίνω χεῖρας καὶ πίνω τοῦ ὑπορρέοντος
 Ἀξειοῦ, ὃν δὴ Βαρδάριον ἡ ἀγελαία γλῶσσα καλεῖ καὶ τὰ παλαιὰ τῶν πο-
 20 ταμῶν ἡγνοηκυῖα ὀνόματα, ποσὶ τε γήραιοις περὶ τὰς ὄχθας τούτου ὀρχοῦ-
 μαι τῷ λογισμῷ, ὡς παρὰ τῷ Ἡσιόδῳ νύμφαι ποτὲ ποσὶν ἀπαλοῖς περὶ
 κρίνην τινὰ βαθεῖαν, ἣν ἐκεῖνος ποιητικεύεται· καὶ ταῖς ἀληθείαις θαυμά-
 σιον, ὡς ἀναρριχᾶται τὸ φρούριον τοῦτο πρὸς ὕψος καὶ ἄνω φέρεται, ποτα-
 μὸς δὲ τὴν βάσιν τούτου κάτω κυκλοῖ καὶ περιλορδίζει ταύτην καὶ περισύ-
 25 ρεται, ὅθεν ὑδρεύονται μὲν οἱ πολῖται καὶ ἀσφαλῶς βιοῦσι τῇ θαφιλείᾳ τοῦ
 ὕδατος. τὰ μὲν δὴ ταῦτα τοιαῦτα καὶ πᾶσαν γλῶσσαν εἰς εὐφημίαν σὴν προ-
 καλούμενα, τὰ (δὲ) νῦν ἡ μελετώμενα ἢ τελούμενα νυμφοστολήματα τῶν
 ἡλιοειδῶν θυγατέρων σου πόσους σοι πλέξουσιν τοὺς στεφάνους, ὡς ὑπὲρ ἡμῶν,
 τοῦ σοῦ κλήρου, πραττόμενά τε καὶ συντελούμενα καὶ ὡς προδήλως ὑπὲρ
 30 ἡμῶν καὶ τὴν οἰκείαν ψυχὴν (τίθης), ὃ δὴ καὶ Παῦλος ὁ μέγας ποτὲ ἐκαυ-
 χήσατο (ψυχὴ γάρ σοι καὶ σπλάγχνα αἱ κόραι αὐταὶ διὰ τὴν βίαν τῆς φύ-

1-2 σάκος — Αἰαντείου] πρβλ. Ἰλ. Ζ, 222. 12 αὐτός] ἑλλ. Васил. 18 περιερ-
 χόμενος Βас. 21 Ἡσιόδῳ] Θεογ. 3. 23 ἄνω φέρεται Β, ἀναφέρεται Βас. 29 προδι-
 ὄως Βас. 30 Παῦλος] πρβλ. Θεσ. 1, 3', 8.

17 χρυσθήσεσθαι Β.

σεως), ἀλλὰ καὶ ταῦτα τελέσει θεὸς πρὸς τὸ χρηστότερόν τε καὶ πρεπωδέ-
 στερον. σὺ δὲ πολλοῖς ἐπιλάμψας τόποις καὶ κατὰ τὰς τοῦ ἡλίου κινήσεις
 πρὸς βορρᾶν ἐλθὼν καὶ πρὸς νότον καὶ κυκλεύσας ὡς φωσφόρος οὗτος πολύ-
 πλεθρον γῆν ἐλθέ ποτε πρὸς τὸν τόπον σου τοῦτον δὴ τὸν περὶ ἡμᾶς καὶ
 ὑμέτερον, ὡς καὶ ἡμεῖς τῶν φωτοβολημάτων σου ἀπολαύσαιμεν καὶ πεφω- 5
 τισμένον μέρος ἐσοίμεθα καὶ μεγαλυνεῖ σε θεὸς καὶ κραταιώσοι σε ἐπὶ πλέ-
 ον καὶ τὸ βασιλικὸν καὶ πάτριον ὑποδῆσοι σε πέδιλον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτω
 μοι ἡὔχθω, μετὰγοντι δὲ τὸ τοῦ νοὸς ἐξεταστικὸν ἀπὸ τῶν καθ' ἡμέραν
 στρατιωτικῶν ἀριστουργημάτων σου πρὸς τὰς ἐπικρίσεις τῶν ἐπισκόπων, ὅπως
 τοὺς βίβω καὶ λόγῳ τῶν λοιπῶν διαφέροντας ἀποδιαστέλλεις τῶν ἄλλων καὶ 10
 καθίζεις ἐπὶ θρόνων τῶν ἐπισκοπικῶν, δοκεῖς μοι μιμεῖσθαι τοὺς τοῦ χρυ-
 σίου μεταλευτάς, οἱ πολλὴν ἀνορύττοντες γῆν καὶ χοῦν τοσοῦτον ἀνερευνώ-
 μενοι οὐ πρότερον τὸ σκαφεῖον ἀποχειρίζονται, πρὶν ἂν τὴν χρυσῆν εὐρω-
 σι φλέβαν καὶ τὸ τιμαλφῇ χρυσὸν ἀναλέξωνται· ἢ τὴν μέλισσας περιίπτα-
 σαι μὲν λειμῶνας τοὺς ἱερατικούς, ἀνθολογεῖς δ' ἐκεῖθεν τὰ χρησιμώτατα καὶ 15
 σίμβλοις ὥσπερ τοῖς θρόνοις τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν ἐναποτίθης εἰς μελι-
 τουργίαν πνευματικὴν, οὗς καὶ βίος καὶ λόγος τὴν ἀρίστην ταύτην καὶ γλυ-
 κεῖαν γεωργικὴν ἐξεπαίδευσεν, ὅποῖος ὁ μακαριώτατος Βουλγαρίας καὶ ὁ νῦν
 Κερκύρων χειροτονούμενος, ἄνδρε τούτῳ οὐμενοῦν οὐδαμῶς εἰς βίον, εἰς
 λόγον τινὸς δευτερεύοντες; ἐκ τούτου καὶ προσφυῶς ἀποκαλῶσε θυμόσοφον, 20
 ὅτι στρατιώτης ἀνὴρ καὶ περὶ μάχας ἐπτοημένος καὶ ἀναδεημένος ὅσημέραι
 τὰ τρόπαια καὶ τὴν κανονικὴν ἐν τοῖς τοιούτοις ἐπιγινώσκεις διαταγὴν καὶ
 ὡς ἐκεῖνοι παρακελεύονται τὰ περὶ ἐπισκόπων διενεργεῖν καὶ μετὰ χειροτονητὴν
 καθίζεις τῶν ἀξίων ἀνάξιον· ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄριστά τε καὶ τελεώτατα ἔχον- 25
 ται. ἐγὼ δὲ νόσω μὲν καὶ γῆρα παλαιῶν, οὐχ ἦττον δὲ καὶ κατὰ τοὺς ὄφεις
 ὅπόσα καὶ φωλεῷ τῇ κέλλῃ μου ἐνειργόμενος καὶ ὡς ἐκεῖνοι πρὸς κύκλον
 τῷ χρόνῳ καμπτόμενος, ἀλλὰ δῆτα καὶ τῷ καιρῷ (χειμῶν γὰρ καὶ ὁ γέρων
 τροχοῦται) καὶ τὸ τῆς κωμωδίας εἰπεῖν "πέντε σισύρας" διὰ τὸ ψῦχος
 "ἐγκεκορδύλημένος", ὅμως ὡς τινος ἀκτίνος ἐπιλαμπάσης μοι τῆς ἀκοῆς τῆς
 σῆς πλησιότητος ἐξείρπυσσά με χηραμοῦ καὶ γένωμαι σοῦ ἐχόμενα, τοῦ κοσμο- 30
 λαμποῦς ἡλίου ἡμῶν, καὶ τῇ συνουσίᾳ πλέον θαλπήσομαι καὶ ἀνακινήσω καὶ
 ἀναζήσω. ἀλλ' εἰσικεν ὡς εὐτυχέστεροι οἱ Ἰλλύριοι τὴν σὴν θέρμην εἰς ἐαυ-
 τοὺς μεθελκύσαντες, ὅθεν καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ψυχρίας πάλιν ἡμεῖς πρὸς τὰ
 ῥυτικώτερα μεταβάντος σου. τί γοῦν κελεύεις; μένειν ἡμᾶς ἐνταυθοῖ καὶ τὴν

21 ἐπτοημένος] ἐπτοημένος B.

28 κωμωδίας] πρβλ. Ἀριστοφ. Νεφ. 10 || σισύρας B.

σὴν ἐπιλάμψιν καρτερεῖν ἢ συρῆναι πρὸς τὴν ἐξ ἔθους ἡμετέραν κατάδυσιν, ἕως ἂν ἀνακάμψῃς κάκεισε ἐπιλάμπων ἐπιλάμψῃς καὶ πρὸς ἡμᾶς; ἀχθήσομαι γὰρ τῷ κελεύσματί σου καὶ μενῶ ἐν Ἰωαννίνοις καὶ Ἄρτη ψυχραίνόμενος πλέον διὰ τὸ τῶν τόπων τούτων δυσχείμερον ἢ τὴν ἐμὴν εἰσδύσω
5 κατάδυσιν πρεπωδεστέραν οὖσαν ὡς θερμότεραν τοῖς γέρουσι;

12.

B 27^β *Πρὸς τὸν κραταῖον Κομνηνόν, ὅτε τὸν Πλαταμόνα παρέλαβεν καὶ ἐλέστροφεν.*

Ἐπανήκεις, ὡς ἔμαθον, μεγαλουργέ Κομνηνέ, καὶ οὐ κεναῖς ταῖς χερσὶν οὐδὲ τὴν ἐκστρατείαν ποιησάμενος ἄπρακτον, ἀλλὰ καὶ μεγάλα πάλιν κατ-
P 28^α ωρθωκῶς καὶ νίκας αὐθις ἀναδησάμενος. ὁ δ' αὐτὸς νῦν μὲν ἐπάγεις καὶ ἁπόλλεις (τὸ τῆς Γραφῆς) τοὺς ὅσοι μᾶλλον τοῖς Ἰταλοῖς ἢ σοι δουλεύειν ἐγνώκασι, νῦν δὲ πᾶν ἄρσεν αἵρεις αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ κόσμου δηλονότι καὶ τῆς ζωῆς, ὅσον ὀπλομάχον καὶ ὅσον ἀντίξουν σοι, καὶ τὰ κῶλα τούτων καταστρω-
15 νύεις εἰς γῆν, καθὰ που καὶ θεὸς ἐν ἐρήμῳ ποτὲ τὰ τοῦ ἀγνώμονος Ἰσραήλ. πόλεις δέ, ὅσας αὐτοὶ ἐπολίσαντο πρὸς τὴν σφετέραν ἀσφάλειαν τίθεις εἰς χῶμα καὶ ἀναμοχλεύεις αὐτῶν τὰ θεμέλια· αἱ δὲ οὐδὲ τὴν ἔφοδον καὶ μόνην ὑπενεγκεῖν σου δυνάμεναι ζυγὸν δουλείας ὑπέρχονται καὶ τὸ δεσπό-
20 συνόν σου ἐπαυχενίζονται. ἄλλοι δὲ τῶν θεομισῶν Ἰταλῶν ἐν τούτῳ μέρει μιμοῦνται τοὺς ὄρνιθας· τῶν γὰρ οἰκείων φωλεῶν γινόμενοι ἐκπετήσιμοι ἀπο-
νητὶ πρὸς τοὺς πόνους αὐτῶν εἰσέρχεσθαι σε πρεσβεύουσιν, ὡς ἐν αὐτοῖς ἢ τοὺς ὑπὸ τὴν σὴν δραστήριον χεῖρα οἰκεῖν καὶ καθάπερ στρουθοὺς τὰ ἐκ θελήματος σαρκὸς καὶ γεννᾶν καὶ τρέφειν καὶ αὔξειν ἢ μετὰ τῶν πολισμά-
τῶν τούτων καθαίρεισιν τὰ τοῦ ἀγροῦ στρουθία τούτοις ἔχειν ἐννοσσιεύεσθαι. τὸ δὲ γε νῦν τελεσθὲν ἢ κατορθωθὲν ἢ πραχθὲν πρὸς ἑαυτὸ τὴν γλῶσσαν
25 μετᾶγει μου, ὁ ὑπερνεφῆς δηλαδὴ Πλαταμών καὶ τὸ κατὰ κύκλον τοῦτο περιγεγραμμένον πολίχινιον, ὅπως καὶ κυκλωθὲν καὶ πολεμηθὲν ἑάλω καὶ τοῦτο καὶ γέγονεν ὑποχείριον, ὡς λέγειν καὶ τοῦτο μετὰ τοῦ θείου Δαυὶδ· “κυκλώσαντες ἐκύκλωσάν με”, κἂν οὐκ ἡμύναντο τοὺς κυκλώσαντας· οὐδὲ γὰρ
“ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου” ὤκαίτο τὸ πόλισμα, ὃ σὺ θαρρῶν καὶ ὃ ὀνόματι
30 στρατηγούμενος ἡμύνω μᾶλλον τοὺς κυκλουμένους τούτους ἀλάστορας. ἅμα δὲ καὶ εἰς πλατυσμὸν τῶν ἔμπροσθεν ἀπὸ θεοῦ σχοινισμάτων σου τὸν Πλατα-

11 Γραφῆς] Ἡσ. κς', 14. 13-15 καταστρωννύεις — Ἰσραήλ] πρβλ. Ἀριθ. ιδ', 15-16.
27 Δαυὶδ] πρβλ. Ψαλμ. ριζ', 10, 11. 31 τῶν] κ ὡ δ. τὸν

17 κ ὡ δ. δεσπόσινον.

μόνα τοῦτον ἔχω ὑπολογίζεσθαι· πλατυνῶ καὶ πρὸς σέ φησιν ὁ θεὸς τὰ σχοι-
νίσματά σου καὶ τὴν κληρονομίαν σου· μή ποτε ὁ θεὸς ὁ πάντα ποιῶν, ὁ
πάντα δυνάμενος καὶ τὸ τῶν μαρτύρων στέφος, ὁ μέγας Δημήτριος, τὴν γεί-
τονα τῆς Θεσσαλῶν παραδόντες σοι καὶ τὴν ἐντὸς τῆς γειτονουμένης μεγα-
λουπόλεως εἰσέλευσίν σου προγράφουσιν, ὡς ἔχειν σε λέγειν τῆς τοῦ ἐκεῖθεν 5
μύρου ἀποφορᾶς καὶ ἀπὸ ταύτης αἰσθόμενον· “ Πότε καὶ εἰς πραγματικὴν
ὀραμοῦμαι, μάκαρ, τῶν μύρων σου καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριόν
σου καὶ ἐξελεύσομαι καὶ περικυκλώσω τὸν τάφον σου καὶ ἄψομαι φῶτα καὶ
ἄσομαι ἄσματα καὶ τῷ θεῷ μύρῳ χρισθήσομαι, ὡς καὶ χρῖσμα ἕτερον παρ-
υψώσεως θαρρούντως παραδοκεῖν ἐκ ταύτης τῆς κρίσεως”; ἐγὼ τέως ταύ- 10
της τῆς πόλεως ἀκούσας τὴν ἄλῃσιν εὐθὺς πρὸς τὴν ἀλιευτικὴν μετῆνεγά
μου τὸ λογιζόμενον, ὅπως ὁ ἀλιεὺς πέτρας μὲν ὑπερχάθηται, ἄγκιστρον δὲ
χαλᾶ εἰς βυθὸν λεπτήν μνηστῆρην παρηρητημένον καὶ τὸν ἐγγάναντα τούτῳ
ἰχθὺν ἀμείβων χεῖρα χειρὸς ἀνέλκει καὶ ἐγκολπίζεται. τροπολογείσθω μοι
πρὸς πέτραν οὗτος ὁ Πλαταμών, ὅτι καὶ πετρώδης ὁ γῶρος καὶ ἐπὶ πέτρας 15
οὗτος ἀνφοκοδόμεται, εἰς ἀλιέα δὲ ὁ μεγαλοργὸς ἐμὸς Κομνηνὸς τῆς πέτρας
ταύτης ὑπερχαθήμενος· θάλασσα δὲ ἡ τε πόλις Θεσσαλονίκη, πόλις πρὸς
πλάτος, ἐξηπλωμένη καθά που δὴ καὶ ἡ θάλασσα, πόλις εὐγενὴς εὐγενεῖ
πρέπουσα, πόλις Θετταλίας κολωνία, τοῦτο δὴ τὸ παρὰ τοῦ Λουκᾶ ἐν ταῖς
Πράξεσιν εἰς σέμνωμα τῆς τῶν Φιλιππησίων ἐκφωνηθέν· ἡ αὐτὰ τὰ μύρα 20
τοῦ μάρτυρος θάλασσα καὶ ταῦτα ὄντα μυρίπνοος καὶ κόσμον ὅλον κυκλοῦν-
τα ὡς τὸν ὠκεανὸν ἀναγράφουσιν· εἰς μνηστῆρην δὲ ἡ τῶν σῶν μεγαλοφυῶν
βουλευμάτων παρὰ τῆς Θεσσαλῶν ἐμπλοκή· ἄγκιστρον δὲ ὁ πόθος, ὃν σε
ποθοῦσιν οἱ ἐν αὐτῇ ἐπιχώριοι, ὅσοι τῆς ἡμετέρας θρησκείας, ὅσοι τοῦ ἐλ-
ληνίζοντος, ὃν ἐκ καλοκαγαθίας αὐτοῖς ἐνεχάλασας. ἄγκιστρον δὲ καὶ τὸν δι- 25
άπυρον ἔρωτα τοῦ καλοῦ κατονομάζουσιν αἱ Γραφαί, καθά που καὶ τὰ ἐν
Βαβυλῶνι παιδία τὰ ἱερὰ τῷ θεῷ πόθῳ ἀγκιστρευόμενα φλογὸς κατετόλμη-
σαν ἐπὶ πῆχεις ἡρμένης ἐννέα καὶ τεσσαράκοντα. ἰχθὺς δὲ τινὰς εἵπομεν ἂν
ἢ αὐτοὺς τοὺς πολιτευομένους ἐν Θετταλῇ, οἱ καὶ καταπλέοντες τὸν πόθον
τοῦτον ὡς ἄγκιστρον καὶ ἀναχθείσαν σοι καὶ ἐντεθείσαν ἐν τῷ κόλπῳ σου, 30
τῇ συνοχῇ δηλονότι καὶ τῇ παρὰ σοῦ φυλακῇ, ἐν αἷς σωθήσονται τε καὶ
ζήσονται. ταῦτά σοι πλέκει ἐκ τοῦ παρέργου ὁ σοφιστής, προσκυνήσει δὲ
σε καὶ ὁ τοῦ λόγου πατήρ καὶ σοὺς νικοποιοὺς βραχίονας κατασπάσεται.

19 Λουκᾶ] πρὸς. Πράξ. ις'. 12.

14 τροπολογείσθω.

18 εὐγεννή

19 κολώνια.

B 32*

Πρὸς τὸν Κομνηνόν.

B² 324* + Ἀγίέ μου αὐθέντα, τὸ προσκυνητὸν σου ἐπίταγμα ἐξήγαγέ με
τῆς κέλλης μου καὶ τοῦ κλινιδίου με ἀπανέστησεν (ἃ καὶ ἄμφω φίλα τοῖς
ποδαλγοῦσι καὶ γέρουσι) καὶ πορευόμενος ἐπορευόμην· ἐβραδυπόρουν μέντοι
5 καὶ σχολαιότερον πρὸς σέ ἡρχόμην κατὰ τὴν ἐνοῦσάν μοι δύναμιν καὶ ἤλ-
πιζον, ὥς ἐντεύξομαί σοι καὶ προσκυνήσω σε εἰς τὰ Ἰωάννινα ἢ κατὰ βίαν
εἰς τὴν Βελάν. ὥς δὲ ἔμαθον, ὅτι ὁ μεγαλοπτέρυγος σὺ καὶ ταχύπτερος ἀε-
τὸς εἰς Δεάβολιν ἐπετέρυξω κατὰ τὴν γ' τοῦ ἐνεστῶτος μηνός (τετάρτη δὲ
ἦν αὐτίκα ἡμέρα), ἐγενόμην παλίνστροφος, οὐκ εὐθυμος μὲν, ὅτι τὸ σὸν οὐκ
10 ἡξιώθην ἰδεῖν γλυκύτατον πρόσωπον, ἄλλως δὲ διὰ τὴν νόσον ἀποδεκτὴν
ἡγησάμενος τὴν ἐπιστροφὴν· ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν ἀγίαν Τεσσαρακοστὴν εἰς Ναύ-
πακτον ἦλθες, ἐπεσκέψω με νοσοῦντα καὶ ἐτίμησας καὶ δέον ἦν εὐγνωμο-
νῆσαι με κατὰ τοῦτο, ἐπέστη δὲ καὶ τὸ ἅγιον Πάσχα καὶ ἔπρεπεν ἐν τῇ ἐορ-
τῇ δεξιωθῆναι ὑπ' ἐμοῦ τὴν σὴν κραταιότητα, συναγαγὼν ἄμφω, τὴν ἐπί-
15 σκεψιν καὶ τὴν ἐορτὴν καὶ τὴν ἐνδεχομένην φιλοφροσύνην διπλάσας δύο σοι
διπλάρια ἐξάμιτα πέπομφα, τὸ μὲν κόκκινον προσνείμας τῇ πανηγύρει (βασι-
λὶς γὰρ αὕτη τῶν ἐορτῶν καὶ σὺ βασιλεὺς ἡμέτερος, βασιλικὸν δὲ ἄμφιον
καὶ τὸ κόκκινον), τὸ δὲ γε κίρρον τῇ νόσῳ καὶ τῇ νηστείᾳ (ὥχροι γὰρ γι-
νόμειθα καὶ ἐγκρατευόμενοι καὶ νοσοῦντες) καὶ δεῖξαι τὴν δεξίωσιν εὐγνωμό-
20 νως καὶ ἀντιχαρίζου μοι καὶ περιποιήσιν καὶ εὐμένειαν. οὐκ ἔδοξέ μοι δὲ
εὐπρεπὲς τὸ κελευσθῆναι μὲν ἀναπαύεσθαι ὡς ἄρρωστον καὶ ὡς γέροντα,
διὰ δὲ τοῦτο δοῦναι νομίσματα· ταῦτόν γάρ ἐστι τὸ ἀγοράσαι με τὴν ἀνά-
παυσιν. ἐγὼ δὲ μοι μαρτύρομαι, ὥς εἰ καὶ νέος ἦμην καὶ εὐσθενὴς καὶ τοὺς
μακροὺς ἐκτοπισμοὺς ἡγούμην τρυφῆν, οὐδ' οὕτως κατεβαλόμην ἂν τὸ τυχόν,
25 ὡς ἀγοράσαι τὸ ἡσυχάζειν· νῦν δὲ καὶ πλεον κατεγνωσμένον τὸ ἐξωνήσασθαι
με τὴν ἐκ τοῦ γήρους καὶ τῆς ἀσθενείας ἀκίνησίαν, ὣν ἀδύνατον λυτρωθῆναι
με· ὁ χρόνος γὰρ ἐπήγαγε γῆρας καὶ τὸ γῆρας ἀσθενεῖαν, αὕτη (δὲ) τὸ ἀμε-
τάβητον καὶ ἀκίνητον. ταῦτα δὲ τίς ἀπ' ἐμοῦ ἀφελεῖται, εἰ μὴ θεός; καὶ οὐκ
ἔλλογον ἀγοράζειν τὰ ἐκ τοῦ γήρους ταλαιπωρήματα. εἰ δὲ τις ἀποξύσει μὲν
30 ἐμοὶ τοῦτο, ποιήσει δὲ με νέον ἀκμάζοντα, καταβαλοῦμαι προθύμως καὶ τὸ

5 σχολαιότερος B². 6 ἢ κατὰ βίαν εἰς τὴν Βελάν] λείπουσι τῷ B². 8 δεαβο-
λιν B². 11 ἐπιστροφὴν] ὑποστροφὴν B². 12 ἐπεσκέψω] ἐπισκέψω B². 15 διπλάσας
(=ἐκ τοῦ δ:π λ α ζ ω) B, διπλώσας B². 21 ὡς ἄρρωστον καὶ ὡς B, καὶ ἄρρ. καὶ B². 25 καὶ]
λείπει τῷ B². 27 (δὲ)] προσθ. ἡμετ. 28 καὶ οὐκ B, οὐκ B². 29 ἔλλογον B, εὐλο-
γον B².

τελευταῖον χιτώνιον· εἰ δὲ τοῦτο πᾶσιν ἀδύνατον, κατὰ τίνα τρόπον ὠνήσομαι, ὦν ἀποφυγεῖν με ἀδύνατον; λείπεται γοῦν ἐμὲ μὲν αἰεὶ καὶ ὑπερεύχασθαι σε καὶ δεξιοῦσθαι τὰ δυνατά, τὴν δὲ σὴν κραταιότητα τὴν ἐμὴν περιποιεῖσθαι ἀσθενείαν καὶ μὴ μισθοὺς ἀπαιτεῖν, ὦν λυτροῦσθαι οὐ δύνασαι. τὸ δὲ προκείμενον κοινωφελὲς ἔργον κραταιώσοι ἄνωθεν ὁ θεὸς καὶ εὐλογῶν 5
(ὕμᾱς) εὐλογήσοι καὶ αὔξων αὐξήσοι τὰ σχοινίσματα τῆς κληρονομίας σου. ἀλλ', ὦ γῆρας, ὃ με κοινωφελοῦς ἐστέρησας χαρμονῆς καὶ τῶν εὐγενῶν νυμφοστολημάτων τῆς ἡλιογενοῦς γυναικός· θεὸς δὲ ὅμως αὐτὸς μὲν οἰκείαις ἐπευλογήσοι χερσίν, ἐμοὶ δὲ χαρίσαιοτο τὴν σὴν εὐμένειαν καὶ ἂν 10
τίληψιν.

13.

Πρὸς τὸν κρατοῦντα.

B 50_β

+ Μέγιστε βασιλεῦ καὶ βασιλέων ὑπέρτερε τῶν μὲν ἐγγὺς καὶ ὡς εἰπεῖν συναπτῶν, ὅτι ἐκεῖνοι μὲν κατατρυφῶντες μόνον τῆς βασιλείας καὶ ῥαθυμοῦντες ἐν ταῖς ἀναγκαίαις τῶν πράξεων καὶ ὅσα πολιτείαν καὶ βασιλείαν 15
συνίστησιν ὀπίσω βασιλικῆς φροντίδος ποιούμενοι καὶ βασιλείαν ὁμοῦ καὶ πολιτείαν ἀπώλεσαν· τῶν δὲ κατωρθωκότων μεγάλα καὶ προσκληρωσαμένων πόλεις τῇ βασιλείᾳ καὶ χειρωσαμένων ἐχθροὺς καὶ νικησάντων τοὺς ἀντιμάχους καὶ παρασχομένων ὕλην τοῖς γράφουσι τὰ σφῶν ἀριστεύματα, ὅτι πρὸς 20
ἐκείνους παραμιλλώμενος νικᾷς νικαὶς προστίθεις, τροπαίοις ἐπιστοιβάζεις μέζω τὰ τρόπαια, ἐξ ὧν ἡ δι' ὧν ὑπολήψεις δίδως, ὡς κάκείνους ὑπερβαλεῖς 20
καὶ τὰ ἐκείνων ἀποκρύψεις ἀνδραγαθήματα καὶ δώσεις ὕλην τοῖς χρονογράφοις καὶ μόνος ἔσῃ τοῖς λογογράφοις ὑπόθεσις· τίς γὰρ εἶδεν ἄνθρωπον πλανηθέντα ἐκ γῆς καὶ τὸ σωματικὸν ἐφόλκιον περιεκείμενον, μὴ πόνους ἦκοντα, 25
κόποις μὴ ἐνδιδόντα, || μὴ βρωμάτων ἢ πομάτων ἡττώμενον, μὴ νικώμενον B 51_α
ὑπνω, μὴ καθεύδοντα ἐπὶ κλίνης, ἀλλ' αἰσχυρόμενον ὥσπερ εἶποτε καὶ ὀφθειῇ 25
μικρὸν ἡρεμῶν καὶ σχεδίου μεταλαμβάνων τῆς βρώσεως; ταῦτα τὰ προκεντήματα τῶν σῶν ἀγώνων, κράτιστε βαλὼν, καὶ κύκλον διαγράψαι σε κατορθωμάτων ὑπόσχονται, τὸν ἐντελῆ τε καὶ τὸν πληρέστατον· εἰ δὲ καὶ πολὺν 30
ζήσεις χρόνον καὶ προστεθήσεται σοι ἔτη ζωῆς (ταῦτα δὴ τὰ εὐκταῖα

1 τοῦτο πᾶσιν] καὶ τοῦτο πάλιν B² || κατὰ—ἀδύνατον] ἐλλείπεται τῷ B². 3 σε B, σου B².
6 (ὕμᾱς)] ὁ τοῦ κῶδ. P τόπον ἔχει κενὸν διὰ τὰ ὕμᾱς μετὰ τὸ εὐλογῶν, ὃ δὲ B² τίθησι τοῦτο
μετὰ τὸ εὐλογῆσαι ἀνορθόγρ. ἡμᾶς || σχοινίσματα τῆς κληρονομίας σου] πρὸς. Ψαλμ. ρδ', 11.
8 αὐτὸς B, αὐτὸ B², Petr. αὐτήν. 9 ἐμοὶ B, ἐμὲ B².

23 καὶ ὁ δ. εἶκοντα.

25 ὀφθειῇ.

28 ὑπόσχονται.

ἐμοί), τίς ἀμφιβαλεῖ μὴ καὶ γῆν σε πᾶσαν ἢ τὴν πλείστην διαδραμεῖν καὶ
 ὑποκλῖναι σοι ἔθνη, ὧν νεῦρον μὲν σιδηροῦν ὁ τράχηλος, ἀκλινὴς δὲ πρὸς
 δουλείαν καὶ πρὸς ὑποταγὴν βασιλείον ἄκαμπτος; τὸ δ' ἀνὰ χεῖρας καὶ τὸ
 παρὸν θηριομάχει, ἄρκτων ἀγρίων κατὰτρεχε καὶ παρδάλειον, ἔξαγε τοὺς
 5 ὄφεις τῶν χηραμῶν, ἀπανάστα τὰ θηρία τῶν φωλεῶν, ὅποσα ταῦτα τὸν
 Ἑλληνά με καὶ τὸν Γραικὸν τοῖς αὐτῶν ὁδοῦσι κατεμασῆσαντο, ἐθανάτωσάν
 τε τῷ σφετέρῳ ἰῷ καὶ μηδὲ μετὰ θάνατον οἰκτισάμενα διεμερίσαντο καὶ
 κατέφαγον. ταῦτα καὶ σε ποιεῖν ἔδει τὸν χειροτονητὸν ἀπὸ θεοῦ καὶ τοὺς
 τῶν ἡμετέρων ἐπιβάτας παιθεῖν, ὅτι κατεδίωξαν πένητα καὶ πτωχὸν καὶ κατ-
 10 ανενυγμένον τῇ καρδίᾳ τοῦ θανατῶσαι· ἀλλὰ συνέθλασε διὰ σοῦ ὁ θεὸς τὰς
 μύλας τῶν ἀνθρωπομόρφων τούτων λεόντων καὶ εἰς τὸ παντελὲς αὐτοὺς
 ἀφαντώσειεν, ἵνα σὺ μὲν τὴν εὐφημίαν ἔχῃς εἰς αἰῶνας ἀνάγραπτον, ἐγὼ
 δὲ τὸ ὑπήκοον τοῦ καχοποιοῦ δεσμοῦ ἀνεθῶ καὶ τὴν προτέραν ἐλευθερίαν
 εἰς τὸ ἐξῆς ἀδούλωτον ἀπολήψωμαι. γένοιτο ταῦτα καὶ τῆς Ἰταλικῆς
 15 μιαρίας καὶ ναοὶ καὶ πόλεις καὶ τῇ βασιλείᾳ, ὅσα ὑπήκοα, τὴν κάθαρ-
 σιν καὶ τὸν ἀγιασμόν ἀντιλάβοιεν. ἐπανατείνοντι δέ μοι παράκλησιν κλι-
 νον τὸ οὖς σου καὶ εἰσάκουσον τῶν ῥημάτων μου. ὁ τοῦ Ἀγγελοκράστρου
 καστροφύλαξ, ὁ Ταρωνίτης ὁ Εἰνός, ὁ παραλελυμένος, ὁ πολλὰ ἐλεη-
 θείς ὑπὸ τῆς σῆς βασιλείας, αἵτησιν δικαίαν αἰτεῖ διὰ τοῦ ἱερέως ἐμοῦ·
 20 ἡ αἵτησις δὲ τὴν μὲν σὴν βασιλείαν τὴν ἐπὶ τούτῳ ἀγανάκτησιν μετρι-
 ᾶσαι, διορίσασθαι δὲ, ὧ ἂν διαγνῶς τὴν σὴν ψυχὴν ἀγαπᾶν καὶ τὸ ταύ-
 της ἀκριμάτιστον θέλειν, ἐξετάσαι τὰ κατ' αὐτὸν καὶ τῶν κατεπιόντων αὐ-
 τοῦ καὶ κελεῦσαι γενέσθαι τὰ ἐπὶ τῷ Ταρωνίτῃ τούτῳ ἀνάδικα (διόμνυ-
 ται γὰρ ψευδῶς εἰσηγηθῆναι τῇ βασιλείᾳ σου κατ' αὐτοῦ καὶ διὰ προαπο-
 25 κειμένην μόνην ἀπέχθειαν), οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς ὀρισμῶ τῆς σῆς
 βασιλείας διαστάσας ἀπὸ τούτου γυναῖκας, ἣν τε ἔγνω ἐν βίῳ καὶ ἣν
 ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς, πάλιν σὴ κελεύσει μετ' αὐτοῦ συνελθεῖν, ὥστε ὑπη-
 ρετεῖν αὐτῷ καὶ νοσοκομεῖν ὄντι μικροῦ παραλύτῳ καὶ δεομένῳ ὑπηρε-
 τήσεως· καὶ ὡς εἶπω τι καὶ γελεῖον, ὃν ἡ χελώνη δάκῃ, κύριε, μὴ ζή-
 30 σῃ. καὶ ἀκουσόν μου, δέσποτά μου καὶ βασιλεῦ, καὶ οἵκτειρον ἄνθρωπον
 δίκαιον μὲν αἰτοῦντα, ἐγγὺς δὲ ὄντα θανάτου διὰ τὴν ὀλομελῆ πάρεσιν. τὰ
 δὲ τοῦ μεγάλου Ἀρτῆς εἰς τὸν μητροπολίτην νεανιεύματα, τὰς ὕβρεις,
 τὰς ἐτέρας ἀτιμολογίας, τὰς περιφρονήσεις, τοὺς τωθασμούς, τὰλλ' ὅπο-
 σα ὑπέφρων ἄνθρωπος οὗτος καὶ ἀλαζὼν διαπράττεται καὶ ἀγνοῶν, τίς

2 νεῦρον — τράχηλος] Ἡσαίου μὴ', 4.
 9η', 16.

9/10 κατεδίωξαν — θανατῶσαι] πρβλ. Ψαλμ.

ἦν χθὲς καὶ τίς ἐγένετο σήμερον, ὡς χθὲς μὲν ὀνηλάτης τοῦ Καλοῦθους
 ἐκείνου καὶ μάγειρος, σήμερον δὲ λαοῦ προσεστὼς καὶ χώρας πολυανθρώπου
 πατήρ, εἰς ταῦτα τὰ ἐξ αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀναγωγεῖς, τοὺς παιδευτάς,
 τοὺς εὐεργέτας καὶ πρώην ἠθέλον γράφειν· ἀλλὰ, πιστεύσατε, ἡσχυνόμην,
 μήπως τὸ τοῦ Αἰσωπείου ἀετοῦ εὐστόχως ἀποτοξεύση τις εἰς ἐμέ. ἐκεῖνος 5
 γὰρ βληθεὶς βέλει καὶ ὀδυνόμενος τῇ πληγῇ, ὡς ἐγνώρισεν ἐν τῷ βέλει πε-
 ρὸν ἑαυτοῦ, στενάζας (ἔφη)· "τὰ ἐμὰ πτερὰ με διώκουσι". ταῦτα πᾶσχω ἐκ
 τούτου τοῦ ἐμοῦ βέλους καὶ ζῶντος καὶ βασιλεύοντος. ἐπήρθη οὗτος ὁ ἄν-
 θρωπος, νόμους ἐπισκοπικοὺς ἀγνοεῖ, αὐτοχειρὶ τοὺς ἱερέας μαστίζει, ἐτέρων
 κόπτει τὰ γένηα, ἀδεῶς πάντα πράττει. εἶποτε δέ τις καὶ φιλήν προσκῦ- 10
 νησιν ἀπονέμη μοι, ὅδε θανατᾶ ἐκ τοῦ παραυτὰ κακούμενος, ζημιούμενος,
 ἀφορίζόμενος, διωκόμενος· οὔτε πατριάρχου ὄνομα ἐν τῇ Ἄρτῃ οὔτε μητρο-
 πολίτου θέλει ἀκούεσθαι, αἰεὶ δὲ καιροφυλακεῖ καὶ τὴν αὐτοκεφαλίαν φαντά-
 ζεται. ἀλλ' ἐντεύξομαι σου τῇ βασιλείᾳ ἢ προσώπῳ ἢ ἐκθετικωτέρῳ τῷ
 γράμματι καὶ γνώσει, δέσποτά μου καὶ βασιλεῦ, ὡς οὐ μάτην ἀσχάλλω οὐ- 15
 δὲ λυποῦμαι εἰκῇ. ὡς δὲ ἐγὼ κρίνω, ἐξ ὧν πράττει ἐγγὺς ἐστὶ τοῦ πεσεῖν·
 || ἡ γὰρ ἄκρατος χεὶρ καὶ ὁ προχεόμενος ἀσχέτως θυμὸς τὴν πτώσιν τούτου B 513
 κατεπαγγέλλονται. γένοιτό σου τῇ βασιλείᾳ οἱ χρόνοι μακροὶ καὶ ὄφονταί
 (σε) λαοὶ καὶ εὐφρανθήσονται ἐπὶ θρόνου κατὰ πόλιν τὴν μεγάλην καθήμε-
 νον τοῦ βασιλικοῦ· πέποιθα δέ, ὡς καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἐπισκέψῃ καὶ κρίσιν 20
 ἐξενέγκῃς δικαίαν κατὰ τῶν πολυτρόπως ἀδολεσχούντων καὶ εἰς ἐμέ φαλλόν-
 των, ὃ φῆσιν ἡ Γραφή, οὐ πινόντων μὲν οἶνον, μεθυόντων δὲ τῷ θυμῷ καὶ
 καρηβαριώντων ἐκ τῆς ἐπάρσεως. προσαναφέρω καὶ ἕτερον· ἡ κατὰ Βόν-
 διτζα ἐκκλησιά σου, ἐν ᾗ τοῦ θεοῦ τιμᾶται ἡ μήτηρ, εἰς οἰκοδομὴν ἔλ-
 κεται ὡς εἰς τῶν ἀγελαίων καὶ τῶν ἀγροίκων, καὶ ταῦτα γῆν τὴν ἰδίαν ἐρ- 25
 γαζομένη καὶ μὴ τὴν σὴν· καὶ μὴ καινίσης, δέσποτά μου, τὸ μήπω πρα-
 χθέν, μηδὲ δώσης τῇ βασιλείᾳ κατάρρησιν ἐκ τοῦ καινίσαι ὃ μὴ κεκαί-
 νισται (τί δὲ τὸ ἐκ τούτου τῷ βεστιαρίῳ σου πρόσθεμα;), καὶ ταῦτα τῶν
 μὲν κακῶν πεφυκότων ῥιζοῦσθαι ὥσπερ καὶ καταδύεσθαι εἰς βαθύτητα,
 τῶν δ' ἀγαθῶν φυτευομένων ἐπιπόλαιον, ξηραينوμένων δὲ καὶ ταχὺ διὰ τὸ 30
 μὴ ἔχειν (τὴν) γῆν ἰχμάδα· ἀλλ' ἐκρίζωσον, βασιλεῦ, καὶ προθέλυμνον ἐκ-
 σπασον, ὡς εἰπεῖν καὶ ποιητικῶς, τὸ ῥιζοβόλημα τοῦτο, τὸ τῇ ἐπισκοπῇ
 σου ἀσύνηδες.

5 Αἰσωπείου ἀετοῦ] πρὸλ. Fab. Aes. ἐκδ. Halm. σ. 2, ἀριθμ. 4.

11 ὅδε] κ' ὃ δ. ὁ δὲ.

19 (σε) προσθ. ἡμετ.

22 Γραφή] πρὸλ. Ψ' αὐτ. ξη', 13 «καὶ εἰς ἐμέ ἐψάλλον οἱ πίνοντες τὸν

οἶνον».

27 δώσης] κ' ὃ δ. δώσεις.

28 τὸ] κ' ὃ δ. τῷ.

31 (τὴν)] προσθ. ἡμετ.

(Πρὸς τὴν κραταιὰν Δούκαιναν).

Δέσποινά μου ἁγία καὶ κραταιά, τὴν προσκυνητὴν γραφὴν τῆς ἁγίας
σου βασιλείας ἐδεξάμην ἐν Βονδίτζῃ· ἐν ταύτῃ γὰρ εὐρέθην τῆς μὲν ἄρρω-
στίας διὰ τῶν εὐχῶν τῆς ἁγίας σου βασιλείας ἀνακτώμενος, μήπω δὲ δυ-
νάμενος εἰς τὴν Ναύπακτον ἀπελθεῖν. καὶ ἀναγνοὺς τὴν γραφὴν ὑπὲρ μὲν
5 τῶν ἐν ταύτῃ φροντίζων τῆς βασιλείας σου τῆς ἐμῆς ζωῆς ἔνεκεν καὶ ὑπερ-
ηυξάμην σου καὶ πάντα τὰ σωτήρια ἐξηγησάμην σοι ἐκ θεοῦ, ἐπὶ δὲ τοῖς
ἐπαίνοις ἐβάρυνάς με, καθότι οὐδὲν ἀγαθὸν ἐμαυτῷ συνεπίσταμαι, οὐ πνευ-
ματικόν, οὐ σωματικόν, οὐ θεῖον οὐδὲ ἀνθρώπινον· ἡ γὰρ ἂν καὶ ὑγίαινον
10 καὶ εὐρωστότερον εἶχον, καὶ τῆς κατὰ κόσμον εὐθυμίας ἀπήλαυον, νῦν δὲ
ψυχὴν μὲν ῥυπαίων, σῶμα δὲ μολύνων, ἀκολασταίνων γλώσση, ἀδικῶν χει-
ρί, ποσὶ βαδίζων ἐπὶ τὰ χεῖριστα, δικαίως παροργίζω θεὸν καὶ τὰ κακοῦντα
τὸ σῶμα τοῦ παροργισμοῦ ἀντιλαμβάνω παιδεύματα. εἰ γοῦν αὐτὴ ταῖς σαῖς
εὐχαῖς ἐπιρρώσεις με (θαρρῶ γὰρ ἐπὶ ταῖς σαῖς προσευχαῖς ὡς ἐπὶ ὁμο-
15 λογουμένου ἁγίου), πάντως καὶ ἀντιλήψομαι τῶν χρηστοτέρων πρακτέων καὶ
θεὸν θεραπεύσω καὶ τότε τοὺς ἐπαίνους ἀληθεῖς ἀποδείξω· ὡς τό γε παρόν,
τῆς μὲν (πρὸς) ἐμέ σου εὐνοίας πολλά σοι χρεωστῶ τὰ εὐχαριστήρια, ἐπὶ
δὲ τοῖς ἐπαίνοις φράσσω τὸ οὕς· καὶ ἀποδιαιρῶν αὐτοὺς τῆς βασιλικῆς σου
εὐνοίας εὐρίσκω τοὺς λόγους ἀπράκτους τέως τὰ εἰς ἐμέ. ἀλλὰ γένοιτό σε
20 πολλά τὰ καλὰ καὶ ὁ βίος μακρὸς καὶ ἡ βασιλικὴ ἀξία μακροχρονοῦσα καὶ
κατὰ τὴν Βασιλεύουσαν πόλιν τὸ κύρος ἀπολαμβάνουσα, ὅπου καὶ πόλις ἐκεῖ-
νη κοσμηθήσεται δι' ὧν καὶ ἀντικοσμήσει τοὺς βασιλεῖς ὡς τῆς βασιλείας
ἐπώνυμος. ἐγὼ τέως ἀντὶ πάντων ἀλλάττομαι τὸ ὑμέτερον βασιλεολόγημα· οἷ-
ος ἐγνωρίσθην, ὅφ' ὧν ἐτιμήθην καὶ τῇ τῆς βασιλείας ἀναδοχῇ ἐμεγαλύν-
25 θην ὑπὲρ πολλούς· εἰ γὰρ κρείττων μὲν ψυχὴ σώματος, πρωτεύει δὲ τῶν
σαρκικῶν τὰ πνευματικά, ἐκ τοῦ ἀναλόγου τῶν ἐγγιζόντων τῇ βασιλείᾳ σου
κατὰ σάρκα ὁ πνευματικὸς ἀνάδοχος προφερέστερος. καὶ τί λέγεις, εἰ κατὰ
πόλιν τὴν μεγάλην εἶδον ὁμᾶς ἐπὶ θρόνου μὲν καθημένους τοῦ βασιλεῖου,
τῆς εὐγενείας δὲ καὶ τῆς βασιλείας τὰς μαρμαρυγὰς ἀποπέμποντας κάμοι
30 τὸ τιμητικὸν ἐκεῖθεν καὶ τὸ περιποιητικὸν δαφιλεύοντας. ἄρ' οὐκ ἐκ γέρον-
τος ἐγενόμην τάχα νεάζων καὶ ἐκ χωλοῦ ἐλάφου δίκην ἀλλόμενος καὶ ἐκ
νωθροῦ εὐκίνητος καὶ ταχύς, ὅπου γε καὶ τῶν πραγμάτων τοιούτων ἄρτι

17 (πρὸς) προσθ. ἡμετ.

22 ἀντικοσμήσει] κωδ. ἀντικομήσει.

28 καθημένους]

καὶ ὁ δ. καθημένους.

μὴ ὄντων τὰ ἐκ τῆς βασιλείας σου μεγαλεῖά μοι πλούσια καὶ θαυσιεῖς αἱ περιποιήσεις καὶ τῆς ἐμῆς ζωῆς ἐπιθυμίαι θερμόταται· ἀντὶ τούτων ἀπάντων κληρονομήσεις τῆς βασιλείας χρόνους ἐπιμετρήσεις ἐν ταύτῃ συνούς. ἀνοίξαις σοὺς ὀφθαλμούς ἐπὶ τῷ βασιλεῖ καὶ δεσπότῃ μου (βαρεῖ μὲν εἰπεῖν) ἐφ' ὅσους ἔζησε Τιθωνός, εἰ μὴ μῦθος τὸ ἐκείνου μακρόβιον, ἐπὶ 5 τοσούτους δέ, μεθ' οὓς οὐκ ἔστι πλέον λαβεῖν, μηδ' ἀρχομένους ἀπὸ μονάδος || — — —

15.

(Πρὸς τὸν κραταῖον Κομνηνόν).

B 52^a

— — — || περίγειον καταβαίνεις καὶ ὡς ἐκεῖνος πάντας ἔλχεις πρὸς ἑαυτόν, ὅτε πλέον ὑψώθῃς, ὅτε πλέον ἐμεγαλύνῃς· ἐκείνου γὰρ γνη- 10 σίως κατακούεις τοῦ λέγοντος “ὅταν ὑψωθῶ, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἑμαυτόν”. ἀλλ' ἔτι νύσσα λέλειπται τήν σε χρεῶν προμολεύειν· ταύτην δὴ καὶ τρέχε θεῶ συνεργούμενος, τῇ κραταιᾷ χειρὶ συγκροτούμενος, τῷ ὑψηλῷ βραχίονι συνασπιζόμενος· ὁμάλιζε τοὺς ὄχθους, ὁπόσους ἡμῖν Ἰταλικὴ τυραννὶς ἐπεβόθρευσεν, ἀπογνάθου τούτους τοὺς λέοντας, γίνου τῷ ἀλλοφύλῳ ἔθνει 15 νέος Δαυὶδ, βάλε ἐν τῷ πολεμικῷ σου καθίῳ τρεῖς λίθους, τῆς ἰσοσθενοῦς τριάδος τὴν δύναμιν, σφενδόνησον αὐτοὺς κατὰ τοῦ ἀλλοφύλου, πληῖζον τοῦτον ἐν τῷ ἀναισχύντῳ μετώπῳ θεοῦ παράταξιν ὀνειδίζοντα, θανάτωσον αὐτόν ἐκ τοῦ παρευθῦ. ἄρον ὄνειδος ἐξ ἡμῶν, ὡς ἐκεῖνος τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ χορευσάτωσαν ἐπὶ σοὶ παρθένοι ψυχαί, “ἐπάταξεν” ἀναψάλλουσαι “ὁ 20 βασιλεὺς ἡμῶν”. ἐν μυριάσι, κἂν οὐκ ἐν χιλιάσιν οἱ προσεχῶς πρὸ σοῦ βασιλεῖς, ἀλλ' οὐδ' ἐν ὀλιγοπόσῳ τῷ ἀριθμῷ, καὶ ταῦτα τῆς ὅλης Ῥωμαῖδος κατάρχοντες. γνῶτωσαν ἔθνη, ὅτι ὄνομά σοι βασιλικὸν καὶ δραστήριον “κραταιωθήτω ἡ χεὶρ σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιὰ σου”. γίνου τοῖς μὲν ἐχθροῖς “πέλεκυς κόπτων πέτρην”, “πῦρ ἐν ἀκάνθαις”, ὃ φησιν ἡ Γραφή. ἐπιμέρισον αὐτοῖς 25 καὶ ἡμῖν τὰς ἐνεργείας τῆς σῆς ἐμπόρου κατὰ τῶν παλαμναίων ὀρμῆς, ἐπικληρούμενος ἡμῖν τὸ ταύτης φωτιστικόν, ἐκείνοις δὲ τὸ καυστικόν αὐτῆς καὶ ὀλέθριον. τὰ μὲν οὖν εὐκταῖά μοι ταῦτα. ἐπιποθία δέ μοι καὶ τῇ σῇ βασιλείᾳ ἐμφανισθῆναι καὶ τὴν ἐκ βαπτίσματος ἀγκαλίσασθαι θυγατέρα ἐμὴν

5 Τιθωνός] πρὸλ. Λουκ. Ἑμῶτ. 50. Σουὶδ. ἐν λ. καταγραφάσας. Scholia in Iliadem. τ. 1, σ. 103b, 49-51. 16 βάλε] κ ὡ δ. βάλον || καθίῳ] κ ὡ δ. καθόῳ || βάλε — τρεῖς

λίθους] πρὸλ. Βασιλ. 1, ιζ', 40.

17 σφενδόνησον — ἀλλοφύλου] πρὸλ. Βασ. 1, ιζ', 49.

18 θεοῦ παρὰτ. ὀνειδίζοντα] πρὸλ. Βασ. 1, ιζ', 10, 46.

23/24 κρατ. — δεξιὰ σου] Ψαλμ.

πη', 14. 24/25 πέλεκυς κ. πέτρην] Ἱερ. κγ', 29.

25 πῦρ ἐν ἀκάνθαις] Ψαλμ. ριζ', 12.

καὶ ταύτην ἐπικρεμασθῆναί μοι πάλιν ὥς εὐγενῇ τὸν βότρυν ἐν γεραν-
 ὀρίῳ καὶ εἰς ὁσμὴν μύρου δραμεῖν περιβοήτου ἐν μάρτυσι καὶ περιχρίσα-
 σθαι ἐξ αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ φυσικὴ νόσος, τὸ γῆρας (ἐπαινῶ γὰρ τὸν οὕτως
 εἰπόντα) καὶ τὸ ἐπὶ κτητὸν γῆρας, αἱ ἀρρώστιαί, ἐμποδοστατοῦσι τῇ προ-
 5 θυμῷ μου· καὶ τί με δεῖ λοιπὸν πράττειν διπλῶ τῷ γῆρα κακούμενον,
 εἴ γε μηδὲ τὸν Ἡρακλέα πρὸς δύο λόγος αἰρεῖ; ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχων, μέ-
 γιστε βασιλεῦ, τὴν μυθικὴν χελώνην ἀπομιμήσομαι, ἣν Αἴσωπος πλά-
 τει Ἰππῶ ἐπιδρόμῳ διαμιλλήσασθαι καὶ τοῦτον ὑπερβαλέσθαι σπουδὴν κα-
 τατείνασαν. καὶ τοῦ μύθου ὁ νοῦς τῷ ἐν παντὶ σπουδαστῷ, τὸ ἀείπονον
 10 ἐνεργέστερον· τοῦτο δὴ καὶ ποιήσω καὶ τοῦ πρὸς τὴν σὴν βασιλείαν σταδιο-
 ὁρομήματος εὐθύωρον ἐπιβήσομαι, εἴ γε σύ, βασιλεῦ, μὴ μακρόνῃς ἐμοὶ
 τοῦ δρόμου τὰ στάδια. ὑποποδίσεις δέ τι βραχὺ πρὸς ἡμᾶς ὁ τούτων τῶν
 ἡμερῶν καὶ τῆς ἐνεστώσης γενεᾶς ἥλιος, ὅς καταφωτίζων μὴ λήπῃς ἕως
 ἅπαν διαλύσεις νέφος Ἰταλικὸν ἐπιπροσθοῦν τῇ λάμπει τῆς ἐκ θεοῦ β-
 15 σιλείας σου· καὶ χαῖρε, κράτιστε βασιλεῦ, πολυχρονίως ζῶν, πολυχρονίως
 κατορθῶν, πολυχρονίως ὑψούμενος· ἐμὲ δὲ ἰδὼν τὸ τοῦ Ὀμήρου (οἶδα) ἀνα-
 φωνήσεις· “ ἄλλοιός μοι, ξεῖνε, φάνης νέον ἢ ἐπάροιθεν ”. παραλυπεῖ με καὶ
 τι ἐπισυμβάν, ἡ τῆς τῶν ὠρηθεισῶν μοι ἐλαιῶν ἕως πρεσβείου καὶ γήρως
 καὶ ὅλης ζωῆς καὶ κατοχῆς καὶ χρήσεως καὶ νομῆς πρὸς τινα ἐργοδότην ἐξ
 20 ὀρισμοῦ σου μετὰ θείας, ὥς ἂν ἐμοῦ κρείττονως ἐργοδοτήσοντος τούτου τῇ
 ἐκ θεοῦ βασιλείᾳ σου τὸ ἐξ αὐτοῦ λαμπρὸν περιβόλαιον, καίτοι ἐμοῦ τοῦς
 πρεσβυτικὸς καὶ ἡμετέρους βραχίονας νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐπὶ ἔργον δόντος,
 τὰς ὑπὲρ σοῦ φημί προσευχάς, τοὺς δὲ πῆχεις εἰς ἄτρακτον, τὴν ἀδιάλει-
 πτον εἰς θεὸν ὑπὲρ τῆς σῆς βασιλείας περιστροφὴν τε καὶ περιδίνῃσιν καὶ
 25 τοὺς τῆς ψυχῆς λεπτοὺς στεναγμοὺς ἐπιπλέκοντος ἀλλήλοις ὥς κρόκην καὶ
 στήμονα καὶ τὸ τοῦ σωτηρίου σοι ἐντεῦθεν ἱμάτιον ἐξυφαίνοντος δίπλακος,
 μαρμαρέης λαμπρότερον, ἰσουργίας Ἰνδικῆς τιμιώτερον. τοιοῦτος ἐργοδότης ὁ
 γέρων ἐγώ, τοιοῦτος ὑφάντης τῆς σωτηρίου περιβολῆς· χωρὶς δὲ τούτων ψυ-
 χρὸν καὶ ξηρὸν τὸ γῆρας ὑπὸ τῶν φυσικευομένων ἀνωμολόγηται, τὸ ἐλαιον
 30 δὲ ὑγρὸν ὁμοῦ καὶ θερμὸν καὶ πρόσωπον ἰλαρὸν μάλιστα γηραιόν. καὶ ἵνα
 τί με βασιλεῦ προμηθέστατε, καὶ ἄθερμον παρῆκας καὶ ἄνυγρον; ὥς ἐγὼ τάχα
 θᾶττον θανοῦμαι ἀποβαλὼν τὰς ἐκ τοῦ ἐλαίου ποιότητας, σὲ δ' ἐπιλίπη ἢ
 B 52^β ἐκ || προσευχῶν ἐμὴ βελτίστη ὑφαντικὴ καὶ τὸ σωματικὸν αὐτῆς περιβόλαιον;

9 τῷ] x ὦ δ. τὸ.

16 Ὀμήρου] Ὀδ. π, 181 || φάνης] x ὦ δ. φαίνω.

19/20 x ὦ δ. ἐξορισμοῦ.

ἀλλὰ μιμήσομαι, βασιλεῦ κισσὸν καὶ πολύποδα, ὃς περιπλέχθην ἔχεται δέν-
δρου καὶ ῥαδίως οὐ διαλύει τὴν ἐμπλοκὴν· πολύπους δὲ ἐξελκόμενος τῆς
θαλάμης ταῖς πέτραις προσέρχεται καὶ οὐ πρὶν ἀφίεται τῶν πετρῶν, πρὶν
ἂν ἡ τὰς κοτύλας ταῖς πέτραις ἐναπομεῖναι ἢ ταύτας ταῖς κοτύλαις συνελ-
κυσθῆναι. ἀναβαίνει δὲ καὶ ἐλαίας, ὡς λόγος, καὶ χερσοβατεῖ ἀποθαλασσοῦ- 5
μενος καὶ τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ καὶ κεφαλῇ τὸ τῶν ἐλαιῶν καρπὸν ἀποτίθεται.
χάρισαι γοῦν ἀνδρὶ γέροντι ὃ ἐκουσίως προεδωρήσω καὶ ποιήσόν με κατὰ
τοὺς πάλαι παλαιστὰς ἐλαιόδευτον περικρατῶν τὸ γῆρας ἐκ τῆς λιπάνσεως,
ὡς τῷ ξηρῷ προσεπιπλέκων ὕγρον καὶ θεραπεύων τῷ θερμῷ τὸ ξηρὸν καὶ
τούτων τὸ μακροβιώτερον ἐμοὶ πρυτανεύων καὶ τὸ ὑγιεινότερον χαριζόμενος. 10
ἢ δὲ τῆς Βαρεσόβης ἐπίσκεψις τῆς ἐκ τῆς βασιλείας σου ἐπισκέψεως χρή-
ζει ταπεινωθεῖσα καὶ συντριβεῖσα, ὡς ἐκ τοῦ γειτονήματος αὐτῆς κατενό-
ησα· ἔδωκα δ' ἂν γνώμην ἴσως ἐρωτηθεῖς, ὡς οὐδένα Λατίνον κἂν δουλεύῃ
μισθοῦ, κἂν τὰ πιστὰ ἐπαγγέλληται, πρέπον εἶναι ἄνδρας Ῥωμαίους ἔχειν
εἰς πρόνοιαν· τὸ γὰρ φύσει κατὰ Ῥωμαίων πῶς τὸ φύσει μεταβαλλὸν ἔξιν 15
ταύτην μεταπλασθῇ καὶ τὴν ἐναντίαν ἀντιλάβῃ διάθεσιν; εἴ τι καὶ λέων καὶ
πάρδαλις ἡμερούμενα, ὁ μὲν τὸ θυμῶδες ἀποβαλεῖται, ἡ δὲ τὴν ὀριμότητα.
ἐπίβλεψον οὖν, δέσποτά μου, καὶ ἐπὶ τὴν χώραν σου ταύτην, ὡς δόξει
πάντως τῇ βασιλείᾳ σου.

16.

Πρὸς τὴν δέσποιναν κυρὰν Μαρίαν.

B 53³

Δέσποινά μου ἁγία καὶ κραταιά, εὐχομαι ὑγιαίνειν τὸν κραταῖον καὶ
ἄγιον μου αὐθέντην καὶ βασιλέα καὶ τὴν βασιλείαν σου καὶ τὰ ἐκ θεοῦ
δοθέντα σοι τέκνα βασιλεία. ζῶ καὶ αὐτὸς μέχρι τῆς τρισκαίδεκάτης τοῦ
Μαρτίου ἀναμείνας ἐν τῇ Ἄρτῃ διὰ τὴν ἀρρωστίαν καὶ τὸν χειμῶνα· παρέ-
μεινα δὲ τὸν τοσοῦτον καιρὸν πάντοθεν· ἀπαράκλητος, ἀπὸ μόνης δὲ τῆς 25
βασιλείας σου διὰ τῶν προσκυνητῶν γραμμάτων σου καὶ τοῦ καλοῦ Μονο-
μάχου παρακληθεῖς· οὗτος γὰρ πάσης ἐγένετό μοι παρηγορίας καὶ παρα-
κλήσεως αἷτιος ψωμίζων, ποτίζων καὶ πάντων παρηγορούμενος, ἄλλον δὲ
τινα οὐδὲ παρακαλοῦντα εὖρον οὔτε συλλυπούμενον. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ πολλὰ
κακὰ παθὼν ὑπ' ἐμοῦ Ἄρτῃς, ἵνα μὴ καινοτομηθῇ εἰς τὸν μητροπολίτην 30
ἀσταφίδα καὶ χάρυα μόνον με καταλιπὼν εἰς τὸν Ἀγελῶν καὶ ἀλλαχοῦ
ὑπεχώρησε, τῷ μὲν φαινομένῳ ἰατρείας χάριν ἔλεγε, τῷ δ' ἀληθεῖ ἵνα μὴ

3 προσέρχεται] κὼδ. προσέχεται.

τὰ πράσα αὐτοῦ εἰς τὸν μητροπολίτην καινοτομήσῃ. χάρις οὖν τῷ θεῷ καὶ
τῇ ἀγίᾳ σου βασιλείᾳ, ὅτι αὐτὸς μὲν ἠλέησέ με, σὺ δὲ διὰ γραμμάτων οὐκ
ἐπαύσω παρηγοροῦσά με, καὶ ἀξιῶσαι με ὁ θεὸς καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ προ-
σκυνῆσαι τὴν βασιλείαν ὑμῶν καὶ τῆς ἐν τῇ βασιλικῇ στεφνοφωρίᾳ μὴ στε-
5 ρηθῆναι λαμπρότητος. ἡ ἀντίληψις τῆς βασιλείας σου χαρισθεῖη μοι πολυ-
χρόνιος. τὴν κυρίαν Εἰρήνην μου ἀπὸ καρδίας ἀσπάζομαι.

17.

(Πρὸς τὸν κραταῖον Κομνηνόν).

B 55^a

+ Πανευτυχέστατε δέσποτα καὶ αὐθέντα μου ἅγιε, ὑγιαίνειν εὐχομαι
τὴν βασιλείαν σου. καὶ αὐτὸς ζῶ κατακείμενος ἐν τῇ μονῇ τῆς Περιβλέπτου
10 καθὼς με ἀφῆκας, πλὴν χωρὶς πόνων, οὗτοι γὰρ ἔλειψαν· ἀργεῖ δὲ ἡ κί-
νησις διὰ τὴν τῶν γονάτων νάρκωσιν καὶ μικρὸν ὕσον ἔρχομαι καὶ ἐγὼ βα-
σταζόμενος ἐν ξυλοκραββάτῳ. ἵνα μὴ κρεμάσας τοὺς πόδας μου εἰς τὸ ἄλο-
γον πάθω πάλιν τὰ ὅμοια. καὶ κἂν ἐγὼ νοσῶ, ἀλλὰ τὴν βασιλείαν σου ὑγι-
αίνειν εὐχομαι καὶ εὐθυμεῖν, ἵνα ἔχω παρηγορίαν ἀπὸ σοῦ καὶ ἐν λουτροῖς
15 καὶ ἐν ὀψαρίοις, τέως ἕως ὅτου ζῶμεν· ὀλίγος δὲ μοι ὁ βίος ἀπάρτι καὶ ἡ
περὶ ἐμὲ φροντίς σου καὶ αὕτη τάχα ὀλιγοήμερος· τοῦτο γὰρ ὁ χρόνος καὶ
αἱ ἀρρωστίαι κατεπαγγέλλονται. ὁ δὲ ἀγαθὸν προσέθου ποιῆσαι καὶ οἰκονομῆ-
σαι τῇ χώρᾳ τῆς Ἀρτης ἐπισκοπεῖον εἰς αἰώνιον σου μνημόσυνον, τοῦτο
καὶ εἰς ἔργον ἀγαγεῖν προθυμήθητι καὶ ὁ θεός, ἐπεὶ παντὶ τῷ προαιρουμέ-
20 νῳ τὸ ἀγαθὸν συνεργεῖ εἰς τὸ ἀγαθόν, συμπράξει σοι ἐπὶ τούτῳ καὶ μέ-
μνησό μου τῆς ταπεινότητος πολλὰ θέλοντος καὶ τὴν ζωὴν σου καὶ τὸ
ἀκριμάτιστον τῆς ψυχῆς σου. ἡ ἀντίληψις τῆς βασιλείας σου χαρισθεῖη μοι
πολυχρόνιος.

18.

(Πρὸς τὸν κραταῖον Κομνηνόν).

B 57^a

25 + Ἀναζητεῖ σε ὁ λόγος μου, τὸν βασιλέα μου, τὸν δεσπότην μου· ἡ
δὲ γε ψυχὴ τὴν νόμφην μιμουμένη τοῦ Ἄσματος ἐρωτᾷ σε· "ποῦ μένεις
ὁ νομφίος; ποῦ κοιτάξεις ἐν μεσημβρίᾳ", τούτοις δὴ τοῖς θερινοῖς καταστή-
μασιν, ὅτε βάλλων ὁ ἥλιος ὑπὲρ κεφαλὴν τὴν ἀκτῖνα καὶ τὸ μεσουράνημα

26 Ἄσματος] πρὸβλ. Ἄσμα α', 7.

10 ἀφῆκας] κὼ δ. ἡφῆκας.

φαίνων καὶ τῆς σφαίρας διατρέχων τὸ κύρτωμα τὰς μὲν ἡμέρας μακροτέρας ποιεῖ, ἀνιμάται δὲ τὰς ὑγρότητας καὶ ξηραίνει τὴν γῆν καὶ ποιεῖ τὸ περιέχον φλογῶδες καὶ τὴν ἐν τοῖς ζώοις φυσικὴν ἰκμάδα διαφορεῖ καὶ διψαλέα μὲν ἀναλόγως τὰ σώματα τίθησιν, ἐκ τοῦ ἀκολούθου δὲ καὶ ἀμενῆν διὰ τὴν ἔκλησιν τῆς ὑγρότητος; ὅτε γοῦν τοιοῦτος καύσων ὁ ἥλιος καὶ θερμὸν ἀέρα 5 εἰσπνέομεν καὶ τρέχομεν ἐντεῦθεν ὑπὸ σκιάν καὶ πηγῇν καὶ ψυχάζομεν ὑπὸ δένδρον καὶ τῆς πηγῆς ἀρυόμεθα καὶ τὸ τῆς ἀλέας πολὺ ἐκκρουόμεθα, πῶς αὐτός ὁ ἀκάμας, ὁ καρτερικός, ὁ φερέπονος ταῖς τῶν ἀέρων μεταβολαῖς καὶ ταῖς ἐναντίαις ἀπομάχῃ ποιότησι, καὶ θέρους μὲν ὑπομένεις τὴν φλόγα, χειμῶνος δὲ διακαρτερεῖς ἀγριότητα, ὡς ἂν εἰ καὶ ξένη φύσις ἐπλάσθης καὶ ἀν- 10 δριάντος καρτερίαν ἐπλούτησας; καίτοι ἐκεῖνος ἐξ ὕλης ὁποιασοῦν στερεᾶς τεχνηθεὶς τῷ ἀψύχῳ καὶ ἀναισθητῷ τῆς ὑπομονῆς ἐκφεύγει τὸν ἔπαινον· ἀνθρωπος δὲ πλασθεὶς ἐκ χοῦς καὶ θείῳ ψυχωθείς ἐμφυσήματι, ὡς ἂν καὶ χοῦς τῷ ἐμφυχώματι τιμηθῇ καὶ τὸ σῶμα ταῖς ψυχικαῖς ἐνεργείαις εἰς ὄργανον γένηται καὶ δόξαν οὕτω τῇ φύσει καὶ τοῦ αἰσθητικοῦ ἀπαιτοῦντος χαν- 15 νοῦσθαι θέρει, ὑπείχειν χειμῶνι, κόποις ἐνδιδόναι καὶ πόνους τοῦτο δὴ τὸ σῶμα μηδενὶ τῶν λυπούντων. θέρος δὲ καὶ χειμῶν τὸ σῶμα παραλυπεῖ μηδενὶ τῶν κακούντων, πόνος δὲ καὶ κόπος τοῦτο κακοῖ μηδενὶ τῶν θεραπευόντων, ἄνεσις δὲ καὶ τρυφή, τὰ σώματα θεραπευτικὰ καὶ ὅσα ἕτερα οἰκειοῦντες ἄνθρωποι θελητήρια ἔχομεν, τοῦτο δὴ ἄκαμπτον ὄν ἐν ταῖς μετα- 20 βολαῖς τῶν καιρῶν, ἀχείρωτον ταῖς ἀνέσεσι, κόποις καὶ πόνους καὶ ἀγρυπνίαις ἀδούλωτον. οὐκ οἶδα εἴ τις ἔπαινον προσοίσει τούτῳ τὸν ἄξιον, κἂν εἰ καὶ δέκα στόματα κατὰ τὴν ῥαψωδίαν πλουτήσῃ, κἂν εἰ καὶ γλώσσας ἰσαρίθμους λάβῃ τοῖς στόμασιν· ὡς ἔγωγε τοῦτο μόνον εἰσφέρω τῷ τοιούτῳ σώματι ἁρμόζον ἐγκώμιον, τὴν τῶν ἐπαίνων ἀδυναμίαν. ἔστι δὲ μεγίστη τῷ 25 ἐγκωμιαζομένῳ ὑπόθεσις τὸ μὴ τοὺς λόγους ἐξισοῦσθαι τοῖς πράγμασι δύνασθαι, μηδὲ τοὺς ἐπαίνους τοῖς κατορθώμασιν. ἀλλὰ σὺ μὲν, ὦ βασιλεῦ καὶ σῶτερ ἡμέτερε, τοσοῦτον τὸ ὑπομονητικὸν καὶ τὸ καρτερές, τοσοῦτόν σοι καὶ τοῦ σώματος τὸ πρὸς τὰ δυσχερῆ ἀνυπότακτον καὶ σου τοῖς πόνους παρα- 30 τρυφῶμεν καὶ τοῖς ἀλγεινοῖς ἐνηδόμεθα· ἔδει δὲ καὶ ἡμᾶς ὡς εἰς ἀρχέτυπον ἀφορᾶν τὴν σὴν καρτερίαν καὶ εἰκονουργεῖν ἑαυτοῖς καὶ μιμεῖσθαι τοὺς ὀξυπτέρους, οἳ τὰ γενναιότερα τῶν ὀρνίθων εἰς θήραν τοῖς ἀετοῖς ἀπολείποντες αὐτοὶ τὰ μικρὰ στρουθία θηρεύουσι καὶ περίγεια καὶ τὸ ὅλον οὐκ ἀχρηστεύουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς κυρίοις καὶ ἑαυτοῖς τὴν δυνατὴν κυνηγεσίαν

23 [ῥαψωδίαν] Ἰλ. Β, 489.

28 ὑπομονητικόν] κ ὦ δ. ὑπομενετικόν.

6 κ ὦ δ. ἀρυόμεθα.

10 στερεᾶς.

11 τεχνθεὶς.

13 ἐν φύσῃματι.

προσάγουσιν. ἔδει γοῦν οὕτω ποιεῖν ἡμᾶς καὶ μὴ σκιατραφεῖσθαι τὸ ὅλον
καὶ παντελῶς γυναικίζεσθαι καὶ καταδιώκειν μόνον τὰ ἡβήτερα, ὅτε καὶ ταῦ-
B 57³ τα σύγχυσις κοσμικὴ καὶ φορὰ πραγμάτων ἀνώμαλος ἀλλ' ἔστιν οὗ || καὶ πό-
νων ἐν τῷ μέρει στρατιωτικῶν ἀντιλάβεσθαι, μὴ μέντοι ἀκτὰς τὰς θαλασ-
5 σίους περισκοπεῖν καὶ συλλέγειν ἐκεῖθεν στρογγύλα βωλάρια, ὅσα τῇ θα-
λασσίᾳ φορᾷ μεταφερόμενα καὶ μετακινούμενα στρογγύλονται μὲν ἐκ τῆς πα-
ρατρίψεως, εἰς παίγνια δὲ τοῖς κοριδαῖοις ἐπισωρεύονται, μὴδ' ἀναπετάζειν
ταῦτα πρὸς τὸν ἀέρα καὶ τὴν παλάμην μετάγοντας τὴν καταφορὰν τῶν ἀναρ-
ριζόντων δέχεσθαι τῷ καρπῷ καὶ τῷ πλείονι τοῦ ποσοῦ τὴν νίκην ἐπιμε-
10 τρεῖν, τῷ δὲ καταχθέντι ὀλιγοδόχῳ τῷ ἀντιπαίζοντι τὴν ἥτταν ἐπιψηφίζε-
σθαι καὶ τύπτειν οὕτω κονδύλοις περὶ τὸν πῆχυν τοῦ ἡττηθέντος, καὶ ταῦτα
μὲν ὅλης διαπαίζειν ἡμέρας, νυκτὸς δὲ χοροῖς περιλορδοῦσθαι καὶ περιστρέ-
φεσθαι καὶ ἄμφω ταῦτα ἐπὶ νυκτῶν ἐνεργεῖν, λαμπαδουχίαν καὶ χοραυλίαν
καὶ που καὶ ὀργὴν ἐπάγειν ἀκάθεκτον ὅσοις καὶ ὅσαις εἰς κόρον ἔφθασε τὸ
15 περὶ χοροὺς ἐθίζεσθαι πάννυχτα, μὴδὲ περὶ τῶν γυναικείων κόσμων ἀσχο-
λίαν τρέπειν τὴν πᾶσαν καὶ συνάγειν ἀργυροκόπους καὶ τυραννεῖν τὸν χρυ-
σὸν εἰς ἐνώτια καὶ στρεπτοὺς καὶ καταμάργαρα περιδέραια καὶ πόνον ἔχειν
τὸν πανημέριον εἰς τὸ καταμαργαροῦν καὶ καταχρυσοῦν τὸ τῶν ἀνίσων εὐ-
θειῶν ἐμβασθόν, αἱ τοῖς γυναικείοις προσραπτόμεναι ἱματίαις τοὺς πῆχεις ἐκα-
20 τέρους τῶν γυναικῶν τῇ τεχνικῇ παραθέσει καὶ τῇ ἐξάλλῳ αὐγῇ, οὐ μόνον
δὲ ἀλλὰ καὶ περὶ τὰ ἄλλα διαπονεῖσθαι, ὅσα ἐν πλέγμασιν, ὅσα ἐν γυναι-
κείων ἐφεστρίδων λαμπρότησι· τὰ δὲ ἐν ὀλιγορίᾳ τιθέμεναι, ὧν τὴν χρῆσιν
καιρὸς ἀπαιτεῖ καὶ ἡ τῶν πραγμάτων κατάστασις ἐφέλκει πρὸς ἑαυτήν. ἀλλὰ
ταῦτα μὲν παιζέσθωσαν, οἷς ἡ περὶ ταῦτα νεῦσις, καὶ σπουδαζέσθωσαν,
25 ἡμεῖς δὲ συνταξάμενοι· ἐξεφωνήθη γὰρ τοῖς πᾶσι δεσποτικὸν ἐπιτίμιον, ὅσοις
ράκος καὶ κουρὰ τριχῶν τὸν βίον διίστησι καὶ ὅσοις πατητὸν τὸ πολίτευμα,
μὴ προσαγορεύει ἀξιοῦσθαι τὸν μητροπολίτην μὴδὲ προσόψεως. καὶ φέρω
τὴν ἐπιτίμῃσιν ἄχρι καὶ τῆς εἰκοστύος τοῦ τρέχοντος Αὐγούστου μηνὸς καὶ
εἰμὶ ὥς μὴ ὧν, πρᾶγμα τοῖς φιλοσόφοις ἀπορηθέν· τὸ δὴ καὶ τὸ μὴ δὴ ὥς
30 δὴ ὑπολαμβάνειν ἀδύνατον· ἀλλὰ καὶ φιλοσόφων δοῖται καινοτομοῦνται τῇ αὐ-
τονομίᾳ τοῦ κρίνοντος. τὰ ἐμὰ ὑποζύγια καὶ ἄσαρκα καὶ καταπλήγῃ ἐκ τῆς
ὁδοιπορίας γενόμενα πολλάκις τῆς ἐν Ναυπάκτῳ νομῆς ἐδιώχθησαν, κατὰ
συγχώρησιν δὲ τῶν ἱπποκόμων καὶ ἔλεον, ἀλλ' οὐ κακὰ δεσποτικὴν εὐ-
σπλαγχνίαν συνεχωρήθησαν νέμεσθαι. ἐκεῖσε δέ, ὅπου πρῶτον ἵππος ἡ δε-

5 στρογγύλα] x ὡ δ. στρογγύλια.

2 x ὡ δ. σύγχυσις.

22 ὀλιγορία.

27 προσώψεως.

σποτική νεμηθεῖσα καὶ τὴν βοτάνην βρωμησαμένη ἄχρις εἰς ρίζαν κοπρου
 μὲν ἐπλήρωσε τὸ πεδῖον, χλόης δὲ οὐδὲν ὑπελείπετο· χωρίδιον ὀλιγάνθρω-
 πον ὑπὸ τὴν ἐκκλησίαν μὲν ὄν, τῇ Ναυπάκτῳ δὲ παρακείμενον, πῦρ ἀνά-
 φας κατεπυρπόλησεν, ὥς τοὺς ἐκεῖσε τοιούτους οἰκτροὺς μετὰ τὴν καῦσιν
 ὁρᾶσθαι, ὁποίους τοὺς ἐκ ναυαγίου περισωθέντας, καπνηροὺς τὴν ὄψιν, κε- 5
 χρισμένους ἀσβόλῃ, φιλανθρώποις ὀφθαλμοῖς συμπαθείας ἀξίους· οἷς ὁ σῖ-
 τος ὑπολέπειται, οὐ κριθή, οὐ τὸ ἐκ ψιαδίου ὑπόστρωμα, οὐκ ἄλλο οὐδὲν,
 οὐδὲ ξυλίνη ἐγκατοίκησις τοῦ πυρὸς τὴν πενιχρὰν οὐσίαν τῶν ἀθλίων κα-
 ταφαγόντος. τοῖς ἀλιεῦσι τῆς ἐκκλησίας οὐκ ἀπολέγει μὲν τὸ ὀψώνιον, τὸν
 εἰς τὴν ἄγρην δὲ πλοῦν ἐσβατον αὐτοῖς γενέσθαι οὐ συγχωρεῖ, ἂν μὴ τῇ 10
 τοῦ δεσπότου τραπέζῃ ἐπιμετρῶσιν ἡμερησίους ἰχθῦς. ταῦτα δέσποτά μου
 βασιλεῦ, καὶ πλείω τούτων καὶ χείρονα οἱ καρποὶ τῆς μοκρᾶς ἐκείνης πα-
 ραγγελίας καὶ τοῦ χρυσοβούλλου ἢ δύναμις.

19.

B 58*

Τῷ βασιλεῖ.

"Αγίε μου δέσποτα καὶ βασιλεῦ θεόσωστε, θεοφρούρητε, πολλὰ με τὰ 15
 πείθοντα ἐκτενέστερον τῆς βασιλείας σου ὑπερέχεσθαι, τὸ πρᾶον, τὸ ἡμε-
 ρον, τὸ χάριεν, τὸ ἐλεύθερον, ἢ πρὸς πάντας ἐκ ταπεινώσεως μία καὶ ἡ
 αὕτη συγκατάβασις· καὶ ἄλλος μὲν τυχὸν βασιλεὺς καὶ τὴν ὄφρυν ἴσως ἄρη
 B 58³ καὶ διὰ λειμμάτων τὰς ὁμιλίας ποιήσεται καὶ ἀγνοήσει || τὴν φύσιν ὡς βα-
 σιλέως καὶ ιδιώτου μία καὶ ἀποστρέψει· τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ τοῦ μὴ βλέ- 20
 πειν εἰς τέλος ἢ καὶ ποτε καὶ βύσει πρὸς τὰς ἀναφορὰς ἀκοήν, ὡς μὴ φω-
 νῆς ἀκοῦσαι τῶν θεομένων συνάξει· τε τὰς ὄφρως καὶ χαλάσει τὸ ἐπισκύνι-
 ον, ἀξίωμα τὸ βασιλικὸν οἶόμενος παραδεικνύειν ἐκ βλοσυρότητος καὶ τῷ
 τοιούτῳ τὰς πρὸς αὐτὸν ἐντεύξεις ἐναποκρούεσθαι καὶ τὴν βασιλείαν ἡγή-
 σεται οὐκ ἀρχὴν ὑπερέχουσαν, ὕπερ ἐστὶν ἀλλὰ διαστολὴν τὴν πρὸς τοὺς 25
 ἄλλους καὶ ἀποχώρησιν καὶ τῆς φυσικῆς ταυτότητος ἀποξένωσιν. ἀλλ' οὐ
 βασιλικῶς ποιήσει· οὗτος ὁ βασιλεὺς οὐδὲ Χριστοῦ μιμήσεται συγκατάβασιν·
 τὸ γὰρ ἄλλογενές, ὡς ἔοικε, καὶ τὸ κοκκινόν, ἢ τε καταμάργαρος ἐσθῆς καὶ
 ὁ στέφανος τοῦ τοιούτου βασιλέως ὑπεκκρούοντα ἄλλον εἶναι τοῦτον παρὰ
 τοὺς ἄλλους ὑπόθωνται καὶ φύσιν ἐξηλλαγμένην τε καὶ ἀλλόκοτον. ὁ δὲ τοι-
 οῦτος καὶ ὀργίζεται ταχέως καὶ ἐν σποδῇ τῇ ψυχῇ παραφυλάσσεται τὴν ὀρ-

8 ἐγκατοίκησις ?] ἐν τῷ κώδ. ἐ γ ν ῆ ρ ῖ σ ῖ ς, λέξις ἀνύπαρκτος καὶ ἀκατάληπτος. 20 ἀπο-
 στρέψει — εἰς τέλος] πρὸλ. Ψαλμ. θ', 32. 31 ὀργίζεται] κ ὡ δ. ὀργίζεται.

γὴν καὶ ὑπανάψει ταύτην μετόπισθεν καὶ τὸν κότον ἐκείνον θήσεται εἰς συν-
τέλειαν καὶ τοῖς ὀργισθεῖσι τὸ ἀνταπόδομα ἀνταποδώσεται· καὶ πῶς ὁ τοι-
οῦτος ἐτυμολογηθήσεται βάσις εἶναι λαοῦ καὶ ἔδρα καὶ στήριγμα τῷ ὑπη-
κόῳ μὴ προσφερόμενος εὐμενῶς μηδὲ διαλύων ὀργήν, ἀλλ' ὡς ἐν μοχλίῳ
5 τῇ ὀργίῳ ψυχῇ ὑποσαλεύων οἶον καὶ ὑποσπῶν τοὺς θεμελίους τῆς εἰς
αὐτὸν ἀγάπης τῶν ὑπηρετῶν παρακινῶν τε τούτους καὶ παρασαλεύων ἐντεῦ-
θεν τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοϊκῶς διαθέσεως; ἀλλ' οὐ σὺ τοιοῦτος, ἐξ ἰλαρότη-
τος δέ, ἐξ ἐλευθέρου τοῦ ἥθους, ἐξ ἀπλότητος ψυχικῆς ἕνα τῶν πολλῶν ἢ
γῇ σεατὸν καὶ πάντας ἔλκεις εἰς τὴν σὴν ἐπιπόθησιν. καὶ πῶς ἄξιως ἐπαι-
10 νέσομαί σου τὰ μέτρα τῆς πρὸς ἡμᾶς χριστομιμήτου συγκαταβάσεως; εὖ γὰρ
εἰδὼς πηλὸς οὐ διαφέρει πηλοῦ, κἂν ἔξωθεν χρυσῷ περιχρώζεται, τὴν μὲν
βασιλείον ἀμπεχόνην φορεῖς, τὴν δ' ἐνδον φύσιν οὐκ ἀγνοεῖς καὶ γίνεται σοι
ἡ γνῶσις αὕτη ἀρχὴ καὶ μέση καὶ τελευτὴ ταπεινώσεως. εἰ δὲ βούλει, καὶ
ὥσπερ χρυσῇ σφραγίδες καὶ ἀργυρᾷ σιδερέα τε καὶ χαλκῇ ἐκτυποῦσαι κη-
15 ρὸν τὴν μὲν ὕλην διάφορον ἔχουσι, τὸ δ' ἐκτύπωμα οὐ διάφορον· οὕτω βασι-
λεὺς καὶ ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα καὶ ὁ καθ' ἕκαστα· ἔξωθεν μὲν ἀλουργίς πορ-
φύρα καὶ μάργαροι, ἔσωθεν δὲ διάπλασις ἢ αὐτὴ καὶ τὸ φυσικὸν ἐκσφρά-
γισμα ἀπαράλλακτον. ταῦτα καὶ τὰ πλείω τῶν σῶν, ὅποσα τὸν τοιοῦτον
βασιλέα κοσμοῦσι, καὶ τὰς ὑπὲρ σοῦ εὐχὰς προκαλοῦνται μου καὶ σιωπῶσα
20 καὶ φθειγγομένη ἐντεῦξιν γίνομαι σοι τὰ εἰς θεόν. καὶ ἄλλος μὲν ἦ εἶδεν
ἢ ἤκουσε τῶν τινα βασιλέων τῷ στήθει θαλαμεύοντα τὴν ὀργήν σὺ δὲ οὐκ
αὐτῆμαρ καταπέττεις τὸν χόλον, ὡς Ὀμήρῳ δοκεῖ, οὐδὲ κοτέεις ἐς χρονικὰ
διαστήματα, εὐθύωρον δὲ καὶ ὀργίζῃ καὶ εὐθύωρον συγχωρεῖς. οἶδεν δ
λέγω ἢ ἐν Ἀρτῇ κατὰ τοῦ Θεσσαλονίκης ὀργῇ, ἣτις ἀνήφθη μὲν ὡς πυρ-
25 σός, ἐκ τοῦ πάραυτα δ' ἀπέσβη ὥσπερ σπινθήρ· καὶ ὁ περὶ τῶν θαλασσίων
κυμάτων φησὶν ὁ Δαυὶδ (ᾠδὴ 104) ἡ ἀναβαίνουσιν ὡς τῶν οὐρανῶν καὶ καταβαίνου-
σιν ὡς τῶν ἀβύσσων, ἢ ἡ ἀναβαίνουσιν ὡς ὄρη καὶ καταβαίνουσιν ὡς
πεδῖον, τοῦτο καὶ τότε ἦν ἰδεῖν ἐνεργούμενον, ἀναψιν ὀργῆς ἐκφανῇ καὶ
σβέσιν ταύτης ἀκόλουθον, ὡς συναφθῆναι ἀλλήλοις κατὰ τὰ ἐν σώμασιν
30 ἀλληλένδετα καὶ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὸν οἶκτον. βαβαὶ τῆς συντόμου σβέ-
σεως τοῦ τότε θυμοῦ καὶ τοῦ κατὰ ψυχὴν τὴν σὴν κλυδωνίου καὶ τῆς συν-
τρόχου γαλήνης. οὕτω βασιλεῦ, βασιλεῦ, οὕτως ὀργίζου, οὕτω συγχώρει, ὡς
μήτε τὸν κότον παραμένειν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τοῦτ' αὐτὸ κότον ἐκ τοῦ κεῖσθαι
παρονομάζεσθαι καὶ τὸν οἶκτον τοῦ τοιοῦτου πάθους μὴ διαξέγνυσθαι, ὅποια
ταῦτα ἐν τῷ ἐμῷ σοι βασιλεῖ κατεῖδον ἐγὼ ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς πολ-

2 κωδ. ἀνταπόδομα.

λάκεις παρατυχών. καὶ σὺ μὲν οὕτω ποιεῖ καὶ κυρίου ὀργὴν οὐ φοβηθήσῃ
 ποτὲ οὐδ' ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἀοργήτου ἰδῆς τοῦτον εἰς τὸ παρὰ φύσιν κι-
 B 59^α νούμενον, τὴν ὀργὴν, ἀλλ' ὅλον ἔλεον, ὅλον συμποθῆ, ὅλον ἀόργητον || τὰ
 εἰς σέ. καὶ τὰ μὲν σὰ οὕτως ἔχοι καὶ ἔξοι, ἐμὲ δὲ καὶ ἡ τοῦ Μαρτίου
 τρισκαίδεκάτῃ εἶδε κατὰ τὴν Ἄρταν τῇ κλίνῃ προσηλωμένον. " τὰ γόνατά 5
 μου " γὰρ " ἡσθένησαν " οὐκ " ἀπὸ νηστείας ", ὡς ψάλλει Δαυὶδ, ἀλλ' ἐκ
 μοχθηροτέρας τῆς ὕλης καὶ τῆς ἐξ ἁμαρτημάτων κακώσεως καὶ καθ' ἑαυ-
 τὴν μὲν τὴν ποδοκάκην ἐμίσησα, ἡγάπησα δὲ ἄλλως, ὅτι τῶν κατὰ Ναύ-
 πακτον ὀδυνῶν ἐπὶ καιρὸν ἐλυτρώσατο καὶ τὸ φεικτὸν καθ' αὐτὸ ἐγένετό
 μοι δι' ἕτερον αἰρετόν. καὶ ἀξιώθειν καὶ ἐπιζῆσαι καὶ ἐμοῦ σου βασιλέως 10
 αὐθις κατατρυφῆσαι, μηδ' ἐς τοσοῦτον ἐλάσαι με τὸ δυστύχημα ὡς τῆς σῆς
 στεψηφορίας ἀπολειφθῆναί με καὶ τῆς κρίσεως, ὃ καλαὶ βασιλεῦ, ὃ τὰ πάν-
 τα χρηστέ, ὃ τὰ εἰς ἐμὲ συμπαθέστατε. καὶ ὡς τοῦ εὐχὴν ἐπαναλαβεῖν
 δόφῃ σοι κύριος πάντα τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου καὶ πᾶσαν τὴν βουλήν
 σου πληρῶσαι, ἃ εἰσιν, ὡς ἐγὼ εὐστόχως ὑπολογίζομαι, πάντα συμπατῆσαι 15
 ἐχθρὸν καὶ γῆν πατῆσαι τῆς Κωνσταντίνου καὶ τὴν ἐν τοῖς ἐκεῖσαι βασι-
 λείοις αὐλήν· ἀκόλουθον δὲ τῷ πατήματι τούτῳ καὶ ἡ ἐπὶ θρόνου τοῦ βα-
 σιλικοῦ κάθις καὶ ὅσα τῇ καταστάσει ταύτῃ ἐπόμενα. ἐμοὶ δὲ γίνου κατὰ
 τε τὸ παρὸν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς προνοητικὸς καὶ φιλεὺςπλαγχνος· τὸ γὰρ γῆ-
 ρας τοῦτο τὸ βαδὺ καὶ λυπρὸν καὶ προνοίας χρήζει βασιλικῆς καὶ τῆς ἐν- 20
 δεχομένης περιποιήσεως.

20.

B 60^α

Τῷ κραταιῷ βασιλεῖ.

Ἡ φωνὴ σου ἠκούσθη, μέγιστε βασιλεῦ, καὶ ὅσον ὅσον κυρίου χρηστέ,
 πρὸς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς· τοιαύτη γὰρ ἡ Ναύπακτος πρὸς τὰ ἀνω-
 τερικώτερα ταῦτα καὶ ὑψηλότερα καὶ ὡς ἐκέλευσας, ἡγερὰς με Λάζαρον ἄλ- 25
 λον ὡς ἀπὸ τάφου τῆς κλίνης ἐνεθαπτόμην γὰρ ὥσανεὶ τῷ κραββάτῳ διὰ
 τὴν ὀλοσώματον πάρεσιν), ὅλα δὲ τὰ τοῦ τότε θαύματος πληρῶν ἐν ἐμοὶ
 " λύρατε αὐτὸν " προσεῖπας " καὶ ἄφετε ὑπάγειν " καὶ κατὰ τὸ πρόσταγμά
 σου τῶν ἐνταφίων ἀπελύθη δεσμῶν. τίνων τούτων; τῆς ἀκηδίας, τῆς ἐκ τοῦ
 γήρως ταλαιπωρίας, τῆς τῶν ποδῶν ἀσθενείας καὶ ἐβάδισεν ὁ νεκρὸς ἄχρι 30
 καὶ τοῦ Κίτρου αὐτοῦ· ἕνα δὲ ἀπὸ τῶν ἐμῶν πρὸς τὴν βασιλείαν σου στεί-
 λας ἐρωτῶ, " ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν
 μου ψάγω "; ἐμοὶ δὲ πάντως εἰσὶ μαθηταὶ οἱ παρ' ἐμοῦ τραφέντες, πάσχα
 δὲ ἡ ἀπὸ τῆς μακρᾶς ὁδοπορίας διάβασις πρὸς τὴν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐλπι-

ζομένην ἀνάπαυσιν ὑπὸ σοῦ. μήτε γοῦν ἀνώγεων ἐστρωμένον καὶ μέγα τῷ
ἀποστόλῳ μου δεῖξης μήτε διωρόφοις οἰκίας καὶ τριωρόφους, τόπον δέ τινα
ἀέρι καταπνεόμενον καὶ τὴν ἐξ ὕδατος γλυκεροῦ παράκλησιν ἔχοντα καὶ χαῖ-
B 60³ ρε, κράτιστε θαυματουργὲ βασιλεῦ, ὅτι καὶ νεκροὺς μόνῳ λόγῳ διανιστᾷς ||
5 καὶ μέλη παρειμένα ῥήματα τῷ σῷ ἀρτιεῖς καὶ πλέων ὧδε τοῦ Λαζάρου
τερατουργεῖς· ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐκ τοῦ τάφου πρὸς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν ἐβάδι-
σεν, ὀλίγον δὲ τὸ ἀπ' ἐκείνου πρὸς τὴν θηθηανίαν διάστημα· ἐγὼ δὲ ὁ με-
ταχρόνιος Λάζαρος εἰς Θεσσαλονίκην ἀπὸ Ναυπάκτου "ὁδὸν ὀλιγὴν ἀργα-
λήν τε".

21.

B 62³

Τῷ βασιλεῖ.

Ἡμέρα μία, μέγιστε βασιλεῦ, βίος ὅλος τοῖς πόθῳ κάλνουσιν, ἐγὼ δὲ
λέγω καὶ τὸ βραχὺ διάστατον ἡμιώριον ψυχὴν τοῦ σώματος ἀπαλάττειν τῶν
οὕτω διακειμένων. εἰ γοῦν ἐνὶ καὶ ζῆν τινα καὶ τὴν ψυχὴν ἀπερεύγεσθαι,
τὺτο νόμιζε πάσχειν καὶ τὸν Ναυπάκτου ἀποδιαστάντα τῆς βασιλείας σου·
15 δοκῶ μὲν γὰρ συνεῖναι σοι καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστιᾶν τῇ θεωρίᾳ τῆς βα-
σιλείας σου, ἀπ' αὐτῆς δὲ πάλιν χάριτας ἀντιλαμβάνειν βασιλικὰς καὶ τὴν
ἐγκάρδιον πρόσρησιν. οὕτω ταῦτα φαντάζομαι, οὕτω καὶ ζῶ καὶ τελευτῶ
διὰ σέ· ὅτε μὲν γὰρ οὐκ ἔχω σε ἄντικρυς, τελευτῶ, ὅτε δὲ σε φαντάζομαι,
καὶ πνεῦμα συλλέγω καὶ μετὰ τῶν ζώντων εἰμὶ καὶ τάχα παρέοικα τοῖς ἐν
20 ὀνείρῳ πλουτοῦσι καὶ τοῖς δραττομένοις σκιᾷς. γένοιτο δέ μοι διὰ βραχέος
αὐθις προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ μου καὶ τῶν ὀνείρων ἀπαλλαγῆναι καὶ τῶν
φαντασμάτων ἀπολυθῆναι· ὅπου γὰρ ἥλιος, οὐ σινίσταται νέφος καὶ ἔνθα
συνουσία ἐνὶ πράγματος, σκιαὶ καὶ ὄνειροι διαλύονται. γένοιτό μοι ταῦτα τὰ
εὐτυχήματα πολυχρονούσης τῆς βασιλείας σου. ||

22.

25

Τῷ κραταιῷ βασιλεῖ.

B 63^a

|| Ἐξέκρουσε τοῦ κατ' αὐτὸν ἀγιωτάτου κελλίου, δέσποτά μου καὶ βασι-
λεῦ, καὶ γυμνὸν καὶ ἀπέρριπτον καὶ τὸν ἐν τοῖς πράγμασιν ἐνδέξιον πατέρα
μου, τὸν Στειρίου, ὁ τῆς Λατινικῆς ἐπηρείας βίαιος πάσσαλος· εἰ δὲ πολλὰ
καὶ οὗτος τοὺς Λατίνους ἀντεπασσάλευσε τῇ κατ' αὐτὸν πραγματικῇ δεξιό-
30 τητι, ἀλλ' ὅμως ἴσχυσεν ὁ ἐκείνων καὶ τῆς ἰδίας κέλλης τοῦτον ἐξήγαγεν.
ὁ γοῦν λειπόμενον ἦν, τὸ πρὸς τὴν σὴν βασιλείαν τοῦτον ἀναδραμεῖν, αὐτὸ

τοῦτο κατὰ ἀριστοβουλίαν ἐποίησε πάντως γνούς καὶ μαθὼν, ὥς ὁ ἐμὸς ἀν-
θέντης καὶ βασιλεὺς τὰ πρὸς ἀνάπαισιν αὐτοῦ καὶ ζωὴν μετὰ βασιλικῆς φι-
λοτιμίας ἐκπερανοῖ, καὶ δέομαί σου μὴ στραφῆναι τὸν γέροντα τεταπεινω-
μένον, κατησχυμένον. τίς δὲ καὶ ἄλλος ὥφθη τῷ προσώπῳ τῆς βασιλείας
σου καὶ οὐκ εὐηργετήθη βασιλικῶς; καὶ ὥς ἐξ Ὁκεανοῦ πᾶσαι μὲν πηγαί, 5
πάντα δὲ φρέατα, εἴ τι πειστέον τῷ περιηγησαμένῳ τὴν γῆν, οὕτω χά-
τῆς σῆς βασιλείας παντοίων εὐεργετημάτων ἀπόρροιαί. καὶ χαρίζου μοι, μέ-
γιστε βασιλεῦ, πᾶσιν ἡμῖν σωτήρ πρόμαχος, εὐεργέτης πλουτοποιός.

23.

B 63^a

Τοῦ αὐτοῦ εὐχή πρὸς τὸν βασιλέα.

Ὁ στερεώσας ἐν σοφίᾳ τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὴν γῆν ἐπὶ ὑδάτων ἐδρά- 10
σας, ὁ διὰ Μωσέως μὲν τὸν Ἀμαλὴκ τροπώσάμενος, διὰ δὲ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ
τὸν Σηὼν καὶ τὸν Ὠγ, βασιλεῖς κραταιούς, διὰ δὲ Γεδεὼν τοὺς Μαδιηναίους,
διὰ δὲ Δαυῖδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ τὰ μυρία κατεργασάμενος τρόπαια, αὐτὸς
ὑποτάξοι καὶ σοὶ τῷ βασιλεῖ ἡμῶν καὶ δεσπότη πάντα ἐχθρόν, πάντα πο-
λέμιον καὶ τόξον θείῃ χαλκοῦν καὶ τοὺς βασιλικούς σου βραχίονας καὶ τοῦ 15
ὑποτεταγμένου σοι φιλοχρίστου στρατοῦ καὶ διδάξοι τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς
παράταξιν καὶ τοὺς δακτύλους εἰς πόλεμον, ὥς ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου τοὺς
ἐχθρούς σου πεσεῖν καὶ χοῦν αὐτοὺς λείξαι καὶ δοῦναί σοι νῶτα καὶ τὴν
ὀργὴν σου κατ' αὐτῶν πῦρ αὐτοῖς λογισθῆναι κατακαῖον καὶ ἀφανίζον. γέ-
νοιτο ταῦτα ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. 20

24.

B 64^b

Τῷ κραταίῳ βασιλεῖ.

Ὁ παρών, μέγιστε βασιλεῦ, εἴτε καθαρὸς ἐστίν, εἴτε αἴλουρος εἴτε μι-
κτός, περὶ τούτου τέως οὐ χρεῖα ζητεῖν, πλὴν ὅτι εἷς ἦν καὶ οὗτος ὥς
οὔτοι τῶν ἐν Ναυπάκτῳ φρουρῶν, καὶ χρόνους ἤνυσεν ἐν αὐτῷ περίπου τοὺς
εἵκοσιν εἴτα ἔκ τινων ἀναγκῶν καταλιπὼν τὴν φρουρὰν (καὶ λεγέτω οὗτος τοὺς 25

10 Ὁ στερεώσας — ἐδράσας] πρβλ. Ψαλμ. λβ', 6. ριέ', 6. 11 ὁ διὰ Μωσέως — τροπώ-
σάμενος] πρβλ. Ἐξῆδ. ιζ', 8—16. 12 Σηὼν καὶ τὸν Ὠγ] πρβλ. Ἀριθ. κα', 21—35. Ἰησ. β',
10. θ', 16 || Γεδεὼν] πρβλ. Κριτ. ζ', 1—25 || Μαδιηναίους] κ ω δ. μαδιηνέους.
15 τόξον θείῃ χαλκοῦν] πρβλ. Ψαλμ. ιζ', 34. 16/17 διδάξοι — πόλεμον] πρβλ. Ψαλμ.
ρμγ', 1. 17 ὥς ἐνώπιον — πεσεῖν] πρβλ. Ψαλμ. ρθ', 1. 18 χοῦν αὐτοὺς λείξαι] πρβλ. Ψαλμ.
σα', 9 || δοῦναί σοι νῶτα] πρβλ. Ψαλμ. ιζ', 41. 19 ὀργὴν — κατακαῖον] πρβλ. Ψαλμ. πη', 47.
22 αἴλουρος] κ ω δ. ἔλουρος.

25 κ ω δ. εἵκοσι.

τῆς ὑποχωρήσεως τρόπους) πρὸς τὴν ἀντίπορθμον ἡμῶν διεπλωΐσατο Πάτραν καὶ μετ' ὀλίγον αὖθις μετήνεγκεν εἰς Ναύπακτον ἐλπίζων καὶ ἐπὶ τῆς τὰ πηδάλια φυλακῆς αὐτοῦ στῆναι καὶ ἐπὶ τοῦ προτέρου ἀποκαταστῆναι μισθοῦ. οὐ προσεδέχθη δὲ παρὰ τοῦ σοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἂν κατέλεξα ἔγωγε τὰς εὐ-
 5 λόγους ἀφορμὰς τῆς εἰς Πάτραν ἐνδημίας αὐτοῦ, εἰ μὴ μακρολογεῖν τε ἔμελλον καὶ τὸ πᾶν ἀκαιρολογεῖν ὡς ἐπιληψίμων ἐξηγητής. οὗτος δὲ καθαρῶς ἐλληνίζων αὐτὸς ἐξαγγελεὺς ἐσεῖται τῶν κατ' αὐτόν, τοῦ προσληφθῆναι δὲ τοῦτον ἐσαῦθις ἐν Ναυπάκτῳ φρουρὸν παρὰ τοῦ αὐταδέλφου τῆς σῆς βασι-
 10 λείας ἐν ἀνελπίστῳ κειμένου· τὸ λοιπὸν ἐστὶν εὐκατάληπτον, ὡς βασιλικῆς δηλονότι προσλήψεως ἐπιδέεται καὶ περιποιήσεως πάντως τῇ παραδοχῇ ἀκο-
 λούθου. χαρίσαιτό μοι ὁ κύριος τὸν βασιλέα μου πολυχρόνιον. ||

25.

B 65³

Πρὸς τὸν βασιλέα.

+ "Ἄγιε δέσποτά μου καὶ θεοκυβέρνητε βασιλεῦ, εὐοδοῦ ἀπὸ κυρίου καὶ κατευθύνου καὶ καταπολέμει ἐχθροὺς καὶ ταῖς πόλεσί σου πόλεις προσ-
 15 τίθει καὶ τοῖς κατορθώμασί σου σύναπτε κατορθώματα καὶ αὖξάνε σου τὸ λά-
 χος τὸ σὲ καὶ μόνον γνωρίσαντα ῥύστην καὶ προστάτην καὶ φύλακα. καὶ σοὶ μὲν οὕτω θεὸς διδοίη τὰ πράγματα, ἐμὲ δὲ τὸν σὸν εὐχέτην γίνωσκε, δέσποτά μου, πάσῃ ταλαιπωρίᾳ παλαιόντα σώματος καὶ τὸν χρόνον τοῦτον ἤδη τριπλόμενον, ἀφ' οὗ ἐπανῆλθον ἐκ τῶν Σκοπίων. ἐκπολεμωθέντα μοι
 20 εὖρον καὶ πολλὰ ἐπάγοντά μοι καὶ διάφορα τὰ νοσήματα, ἐπιβρίσαν δὴ καὶ τὸ γῆρας ἐπὶ τὰς ἀσθενείας προσέθετο. ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος ἀθέατος αἰτού-
 μαι τῇ βασιλείᾳ σου· ἐνισχύσει γάρ με θεὸς καὶ πρὸς αὐτὸν δραμοῦμαι καὶ βασιλικάς σου κατασπάσομαι χεῖρας. ὀρισμὸν σου δὲ προσκυνητὸν μετὰ τοῦ παρόντος δεξάμενος Μοσχοπούλου, παρακελευόμενον περὶ τῆς ἐπισκοπῆς Βε-
 25 λᾶς ὅσα παρακελεύεται, τοῦτο μόνον ἀντιγράφω πρὸς τὸ παρόν, ὅτι ἐβράδυνεν ἡ ἐνθύμησις εὐτρεπισθέντος ἐτέρου πρὸς τὴν αὐτῆς ἐπισκόπησιν. ὅμως δέ, δέσποτά μου, ἐπεὶ ψῆφος μέλλει προβῆναι, μνησθησόμεθα καὶ τοῦ ἱερέ-
 ως καὶ ἂν ἐπ' αὐτῷ ὁ θεὸς εὐδοκήσῃ, ψθόνος οὐδεὶς. τέως, δέσποτά μου, χθὲς ἐποίησα ἐξ ὀρισμοῦ σου Ἰωαννίνων ἐπίσκοπον καὶ σήμερον πάλιν περὶ
 30 ἑαυτὴν ἡ βασιλεία σου καὶ ταύτην ἔλκει τὴν ἐκκλησίαν· ἔοικε δέ, ὡς παν-
 τελῶς με ἀναλφάβητον ἔχεις καὶ διὰ τοῦτο τοιούτους μοι διαπέμπεις, ὡς φί-
 λον εἶναι τὸ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον. ταῦτα ὡς ἐν ἀστεϊσμάτι· πληροφωρήθητι δέ, ὡς εἰσὶ καὶ ἕτεροι τοῦ ἱερέως σου κρείττονες κατὰ γνῶσιν τέως. ὁ δὲ προ-
 εῖπον, ἐὰν ἐπ' αὐτῷ εὐδοκήσῃ ὁ κύριος, ἐσεῖται καὶ ὁ Ναυπάκτου τοῦ τῆς

βασιλείας σου ὀρισμοῦ, ἣν καὶ ἀξιῶσαι με κύριος ἐν τῷ κατὰ τὴν μεγαλό-
πολιν βασιλικῷ θρόνῳ καθιδρυμένην ἰδεῖν καὶ τὴν ἐνδεχομένην ἀποδοῦναι
ταύτῃ προσκύνησιν.

26.

〈Τεμάχιον ἐπιστολῆς πρὸς Μαρίαν τὴν Δούκαιναν〉.

B 69_α — — — — || ἄνθρωπος καὶ παραγειτονέουσι αὐτῷ, μῆνα ἓνα οὐ 5
μή τον ὑπομείνῃ· καὶ τούτων ἐχόντων οὕτως εἰς τὴν ἐλεημοσύνην σου ἀπέ-
μεινε, ποῦ νὰ καθίσω, ποῦ νὰ ζήσω. ὁ Χορταΐτης δὲ ἀπὸ τὸν νοῦν μου
οὐκ εὐχαίνει οὔτε ἡμέραν οὔτε νύκτα. καὶ προκρίνω δύσβατον ὄρος, χάσμα,
κρημνόν, θάλασσαν, ποταμὸν παρασύροντα ἢ τὴν μετὰ τοῦ ἀνδραδέλφου σου
πλησιότητα· καὶ λύτρωσαί με ἀπ' αὐτοῦ καὶ τῆς ἀπανθρωπίας αὐτοῦ καὶ τῆς 10
ἀναισχυντίας καὶ δριμύτητος τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ, ὧν πάντων τῆς κακίας
λυτρώσαιτό με κύριος ὁ θεὸς φρουρῶν καὶ σκέπων τὴν βασιλείαν ὑμῶν.

27.

B² 326^α 〈Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν Κομνηνὸν κῦρ Θεόδωρον〉.

Σχηματίζων τὸν λόγον ὁ θεοπάτωρ καὶ βασιλεὺς, θεομεγάλυντε Κο-
μνηνέ, πρὸς τὸν θεὸν καὶ πατέρα τάδε λέγει περὶ Χριστοῦ· “τὴν ἐπιθυμίαν 15
τῆς καρδίας αὐτοῦ ἔδωκας αὐτῷ καὶ τὴν θέλησιν τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ
ἐστέρησας αὐτόν”. καὶ ταῦτα μὲν ἐκεῖνος προφητεῶν ἐφιδέγγετο, Χριστὸς δ'
ἐς ἐσώτερον ἐπιστὰς τῷ τάφῳ Λαζάρου καὶ μέλλων ἐγείρειν τοῦτον ἐκ τῶν
νεκρῶν “Πάτερ εὐχαριστῶ σοι” φησὶν, “ὅτι ἤκουσάς μου· ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι
πάντοτε μου ἀκούεις”. καὶ ἔδειξε τὴν προφητείαν Δαυὶδ πληρουμένην ἐπὶ τῶν 20
ἔργων. εὐχαριστῶ σοι κἀγώ, ὅτι ἤκουσάς μου καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας
μου ἔδωκάς μοι· καὶ τῇ κλίνῃ μὲν οὐκ ἐπέστης, ἐν ᾗ κατεχείμην, ὅποσα καὶ
τάφῳ, φωνήσας δέ μοι μακρόθεν τὸ ἐγερετήριον ἔγγραφον ἐκ λάκκου καὶ τά-
φου ὥσπερ τοῦ κλινιδίου ἀνήγαγές με καὶ προσέταξας ὥσανεὶ τὸ “λύσατε
αὐτόν καὶ ἄφετε ὑπάγειν”. καὶ μέντοι καὶ πρὸς ἀγρόν ἐξῆλθον ἐκ τῆς 25
Ναυπάκτου καὶ ἀηδόνων ἀκούω καὶ ὕδωρ πίνω ψυχρὸν καὶ ὁ χιθὼν που νε-
κρὸς κινεῖσθαι ἄρτι καὶ φιδέγγομαι διὰ σοῦ. || εἰ δὲ καὶ μέχρι σοῦ κινηθεῖην,
τοῦτο πάντως καὶ πλεόν Λαζάρου καὶ ὄντως ἔσται τεραστιώτερον· ἀλλ' ὥσ-

10 ἀπανθρωπίας] κ ὡ δ. ἀνθρωπίας. 13 Ἡ ἐπιγραφή λείπουσα τῷ κώδ. Π εἰληπται ἀπὸ
τοῦ B². 15/17 πρβλ. Ψάλμ. κ', 3. 19 Ἰωάν. ια' 41—42. 20 καὶ] ἐκ τοῦ B². 23 φω-
νήσας Π, φωνάς B². 24 λύσατε κέ.] Ἰωάν. ια', 44. 28 καὶ πλεόν] τὸ καὶ ἐλλείπει
τῷ B².

περ ἐδεήθην καὶ ἤκουσάς μου καὶ τὴν φωνήν σου ἀπέστειλας καὶ ἐζώωσας
 με, ἐπάκουσόν μου καὶ νῦν καὶ πληρώσον ἃ ὑπέσχου ἐν ἐκείνῳ τῷ γράμ-
 ματι. || ὑπέσχου δὲ ὡς δι' ἐμέ καὶ τὴν ἐντολήν τοῦ θεοῦ πᾶσιν ἀφήσειν καὶ B² 3263
 πάντας προσδέξασθαι, ὅσοι τῆς ἐμῆς δεηθῇσονται μεσιτείας πρὸς τὴν σὴν
 5 γαληνότητα. καὶ δεόνται ἄρτι ὁ ἱερώτατος οὗτος παρακοιμώμενος καὶ ὁ νεώτε-
 ρος Ταρωνᾶς, καὶ ὅσοι σὺν αὐτοῖς κατεσχέθησαν· καὶ τῷ θεῷ Δαυὶδ συμ-
 βούλῳ χρώμενος Κομνηνὲ μέγιστε, μὴ ἀποδίδου κακὰ τοῖς ἀνταποδιδόασί
 σοι κακὰ. καὶ τὸν τῆς συμπαθείας καρπὸν εὐθύς ἐκεῖνος ἐπισυνάπτει τὸ μὴ
 ἀποπίπτειν κενὸν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ καὶ καταδιώκεσθαι καὶ καταλαμ-
 10 βάνεσθαι μηδὲ τὴν δόξαν αὐτοῦ κατασκηνοῦσθαι εἰς γῆν. ἐπεὶ γοῦν καὶ σοὶ
 καὶ ἡμῖν πολλοὶ ἐχθροὶ καὶ πολλοὶ οἱ διώκοντες, πάντες δὲ θεῷ σφζόμε-
 θια διὰ σοῦ, τοῦ Δαυὶδ γενοῦ μαθητῆς ὁ κατ' ἐκεῖνον πρῶτος καὶ ἡμερος,
 καὶ μηδενὶ ἀποδώσης τῶν ἀντὶ ἀγαθῶν ἀποδεδωκότων σοι πονηρά, ἵνα τοὺς
 ἐχθρούς σου θήσῃ νῶτον καὶ ἐν τοῖς περιλοιπίσι σου ἐτοιμάσῃς τὸ
 15 πρόσωπόν σου. εἰ δ' ἄρα καὶ ἀληθῶς δικαιοσύνην ἐλάλησας πρὸς ἡμᾶς, ἐλά-
 λησας δὲ τὸ δι' ἡμῶν μεσιτευόντων τοὺς ἐπτακότους προσδέξασθαι, κρίνον
 εὐθείας ἐν τούτῳ, υἱὲ μεγάλου πατρός, καὶ πάντας δικαίωσον. ὁρᾷς τὸν
 γέροντα τοῦτον ἐκλείπειν τῷ φόβῳ τὸ μὲν ὡς γέρων, τὸ δ' ὡς ξένος, τὸ
 δ' ὡς αἰδούμενος τὴν καλὴν αἰδῶ καὶ σωτήριον. καὶ ἀνακαμψάτωσαν διὰ τῆς
 20 σῆς ἐλεημοσύνης θεῷ εὐχαριστοῦντες καὶ σοί, τῷ μὲν ὡς κινήσαντί σε πρὸς
 τὴν αὐτῶν ἄφρασιν, σοὶ δ' ὡς θελήσαντι. ἀλλὰ [] εἰς πληθύνωμέν σοι
 εὐχάς, ὡς ἐκ παγίδος ῥύη τῶν θηρευόντων σε.

28.

Πρὸς τὸν κραταιὸν βασιλέα.

B 77_a

Ὡς εὐτυχές μοι τὸ γράμμα τοῦτο, κράτιστε βασιλεῦ, καὶ τῶν πρὸς σέ
 25 μου γραμμάτων πάντων εὐδαιμονέστερον· εἰ δὲ καὶ τοῦτο χάκεῖνα περὶ σέ
 τὰ γράμματα ἦν καὶ μίαν πάντα εἶχον ὑπόθεσιν, τὸν ἐμὸν καὶ τότε καὶ
 νῦν βασιλέα, κἂν εἰς ἐκφανέστερον ἄρτι ἐξήπλωταί σοι ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν
 ἀξιωματικὸν ἀνθρώπινον ὄνομα. ἀλλ' ὅσον τοῦ ἄρχειν ἀπλῶς καὶ τοῦ βασι-
 λεύειν ἐστὶ τὸ διάφορον, τόσον, οἶμαι, καὶ τὰ πρὸς βασιλεῖς πεμπόμενα
 30 γράμματα ἀξιωματικώτερα πάντως τῶν πρὸς τοὺς δῖχα βασιλικοῦ ὀνόματος
 χωρῶν καὶ πόλεων ἄρχοντας. οὕτως ἐξηυγενισμένον μοι τοῦτο τὸ γράμμα,

2 καὶ νῦν] τὸ καὶ ἐλλείπ. τῷ B. 5 ἄρτι ὁδ (= ὁ δεῖνα)] οὕτω λέγει ἐν τῷ Ἱεροσολ.
 κώδ. II, τὸ δὲ λείπον προστίθεται ὡς κατὰ τὸν κώδ. B².

οὕτω μακάριον, οὕτως εὐδαιμον. καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ δυστυχῇ, μήπω κράτει
 τῷ σὺ γενόμενος ἐμφανῆς μηδὲ τὴν συνήθη ἀφοσιωσάμενος τούτῳ εὐνοϊκὴν
 καὶ ὑποπεπτωκυῖαν προσέλευσιν ἔχει δὲ τὸ μὲν πρόθυμον ἢ ψυχῇ, τὸ δὲ
 βαρὺ καὶ γεῶδες αὐτῆς ἐφόλκιον ἀσθενεῖ καὶ δεσμεῖται τούτῳ δούλῳ δεσπό- 5
 τῆς καὶ τῶν οἰκείων θελητῶν οὐκ ἔχει ἐντέλειαν. ὦ βίας ταύτης καὶ ἀναρ-
 μόστου συναρμογῆς, ὅτι δούλῳ τυραννεῖται δεσπότης καὶ τὸ συνέχειν τα-
 χιδὲν συνεχόμενσι γίνεται, καὶ τὸ κινεῖν ὑπὸ τοῦ κινουμένου ἐπέχεται καὶ
 ἀργοῦσιν ἐντεῦθεν τὰ βουλευτὰ τῇ ψυχῇ καὶ αὕτη ὥσπερ οἰκετικῶς τῷ δού-
 λῳ πρόσπολος γίνεται· εἰ μὴ γὰρ ταῦτα ἦν καὶ τὸ ἀκόλουθον δίκαιον ἐν
 ψυχῇ καὶ σώματι ἦν, εἶδεν ἂν πρὸ πολλοῦ καὶ γῇ Θεταλῶν καὶ τὰ ἐπέ- 10
 κεινα ὕρια καὶ δρόμον ἡμῶν τῶν χωλῶν καὶ ὡς ἐλάφους ἀλλομένους τοὺς
 γέροντας. νῦν δὲ ἀκουσιάζοντας μὲν τοῦ σώματος, ἐκουσιάζοντας δὲ τῆς ψυ-
 χῆς δυσὶν ἐγὼ μερίζομαι πάθεσιν καὶ ὀρμῇ μὲν (πάθος γὰρ ψυχῆς ἢ ὀρ-
 μή), ἐπέχομαι δὲ τῇ ἀρρωστίᾳ τοῦ σώματος καὶ ἀπροσκύνητος ἐς δεῦρο τὰ
 εἰς ἐμὲ ὁ κραταιός, ὁ δυνάστης, ὁ ἰσχυρός, ὁ ἀήττητος. εἰ δέ τι δεῖ με 15
 τροπολογῆσαι καινότερον, τίς ἐκεῖνος ὁ ἀμπελών, ποία δὲ ἦν ἐπὶ τούτῳ φυ-
 λάκισσαν τίθησιν ἢ νόμφη τοῦ Ἰσραήλ; μήποτε φυλάκισσα μὲν τοῦ σώ-
 ματος ἢ ψυχῆ, τοῦτο δὲ ἀμπελών, ὅτι τὸ μὲν ἐκ τῆς ψυχῆς φραγμὸν περι-
 τίθεται, κείρεται δὲ παρὰ τῶν νοῦν ἔχόντων τῷ κριτικῷ τοῦ λογιστικοῦ τὰς
 ἀνοήτους ἐπιθυμίας ὡς κληματίδας (ἀ)κάρποις, σκάπτεται δὲ σκαφεῖω τοῦ 20
 λογισμοῦ || λογιζομένου πάντως ὀρθὰ καὶ τὸ σκάμμα τοῦτο βαθύ, ὡς καὶ τὸν
 καρπὸν ἐνέγκῃ καὶ πέπειρον καὶ ἄδρὸν τὸν βότρυ, λέγω τῆς ἀρετῆς, καὶ
 τῷ τούτου ἀποθλιμμένῳ θεὸν εὐφράνῃ τὰ πρῶτα καὶ καρδίας τῶν ἀνθρώπων
 τὰ δεύτερα. ναί, ταῦτα καὶ οὕτως ἔδει ποιεῖν καὶ οὕτω τὸν ἀμπελῶνα τοῦ-
 τον ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ παθαίνουμένη πάλιν ἐν ἐτέρῳ τόπῳ τοῦ Ἰσραήλ ἢ 25
 τροπολογουμένη αὕτη φυλάκισσα ("ἀμπελῶνα", φησὶν, "ἐμὸν οὐκ ἐφύλα-
 ξα"), ὡς καὶ ἡ ἐμὴ ψυχὴ τὸ ἑαυτῆς καὶ παρὰ τοῦτο ἄκανθαν μὲν καὶ
 τρίβολον ἀνατέλλει, τὴν κεντρίζουσιν ἁμαρτίαν, καὶ ταῖς ἀρρωστίαις ὥσπερ
 χερσομανεῖ καὶ δι' αὐτῶν κλινοπετεῖ καὶ παθαίνεται. ὅθεν καὶ σήμερον μὲν
 ποδέγραν ἔχει πιέζουσιν, ἐσαύριον δὲ χειραλγίαν φέρει πικραίνουσιν (ἢ 30
 δεξιὰ μοι καὶ γὰρ τὴν ἐνεργητικὴν ἡρνήσατο δύναμιν) καὶ τούτῳ χλωρῷ
 ξηρῷ ξηρὰ τὰ δηλωθέντα πρόμνα συνήρτηται. ἀλλ' ἡ μὲν ἐμὴ οὕτως ἔχει,
 ἡ δὲ σὴ, ὦ δέσποτα καὶ βασιλεῦ ἡμέτερε, ἔθνη ἐξολοθρεύσει (λεγέτω μετ'
 ἐμοῦ καὶ Δαυὶδ) καὶ πολεμίους ἐχθαλεῖται λαοὺς καὶ τοὺς ὁμογενεῖς κατα-
 φυτεύσει καὶ ἔμπνους σοι καὶ ῥιζωθήσεται καὶ αὐξηθήσεται ἡ φυτεία σου, 35
 ἵνα καὶ ὁ φυτεύσας χαίρῃ καὶ τὴν εὐχαριστίαν τῷ φυτευτῇ προσάγῃ τὸ
 φύτευμα. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἐπιβιῶ καὶ ὀφθῆσομαι τῷ προσώπῳ σου καὶ ἐν τῷ

ὀφθῆναι μοι τὴν δόξαν σου χορτασθήσομαι· εἰ δὲ τῆς ζωῆς ἀνακλωσθῇ μοι ὁ μίτος, ἀλλὰ καὶ τότε οὐκ ἐπιλήσομαί σου οὐδ' ἀνευκτά σοι τὰ ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ τελευταίαν φιλοφροσύνην ἀποπληρώσω σοι τὰς εὐχάς· τὸ δὲ παρὸν τὸ συμπαθὲς χαρίζου μοι καὶ τὸ σύνηδες ἀντιληπτικόν, ἵνα παράκλησιν ἔχω
5 ταῦτα καὶ τῶν ἐμῶν ἀρρωστιῶν καὶ τῶν ἐμῶν κατακλίσεων.

29.

Πρόσταγμα

(τοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Κομνηνοῦ)

Ἀγιώτατε δέσποτα Λαρίσης, ὁ θαυμάσιος Θαυμακοῦ καὶ τῇ βασιλείᾳ μου ἀγαπώμενος ἐνθύνδε τὸν ἐν ἡμῖν ἀπέλιπε βίον· καὶ ἤλγησε μὲν ἡ
10 βασιλεία μου ἐπὶ τῷ θανάτῳ ἐκείνου, ἀναλογισαμένη δὲ ὅμως ὡς οἱ πάντες θανούμεθα καὶ οὐδεὶς ἀνθρώπων ἐκφεύζεται τὸ μὴ ἐπιστρέψαι εἰς γῆν τὸ κοινὸν χρέος, εἰς παρηγόρημα ἔλαβον. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος μὲν ἀπεβίω, ἐξ ἀνάγκης δὲ ἕτερος εἰς τὸν ἐκείνου ἀντικαταστήσεται τόπον, γράφομεν ἄξιωματικῶς τῇ ἀγιωσύνῃ σου, ἵνα ὁ υἱὸς ἐκείνου διάκονος Συμεών, εἵπερ δι'
15 ἀρετὴν καὶ διὰ λόγον ἄξιος ἐπισκοπῆς κριθείη παρὰ τῆς ἀγιωσύνης σου, καταστήσεις αὐτὸν εἰς τὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θρόνον, ὡς πληρωθῆναι τὸ γραφικὸν τὸ λέγον ἀντὶ τῶν πατέρων γενναῖσθαι υἱούς, καὶ ἀποδέξεται τοῦτο ἡ βασιλεία μου. τῆς ἐκκλησίας δὲ καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν εἰς τὰς σὰς ἐλθόντων χειρὰς, πάντως ἐπιμετρήσεις τοῖς τοῦ τεθνηκότος υἱοῖς ἀπὸ τῶν εἰσόδων τῆς
20 ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἐνοῦσάν σοι διάκρισιν τὰ ἀντάξια τῶν πόνων αὐτῶν· προστάσσει γὰρ ἡ βασιλεία μου μήτε τὸν πανευτυχέστατον δεσπότην καὶ περιπόθητον αὐτάδελφον τῆς βασιλείας μου κῦρ Μανουὴλ τοῦ Δούκα, μήτε τινὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν πόδα τοῖς τῆς ἐκκλησίας ἐμβάλλειν.

Ἐγὼ μὲν, ὦ δέσποτα ἅγιε καὶ οἰκουμενικὲ πατριάρχα, κατὰ τὴν σὴν
25 θείαν πρόσταξιν ἐβουλόμην τὰ αὐτόθι καταλαβεῖν καὶ ἰδεῖν τὴν ἱεράν σου μορφὴν, καὶ προσκυνῆσαι τὰ ἅγια ἔχνη σου καὶ τὰ προσταττόμενά μοι πληρῶσαι καὶ οὕτω μετὰ τῶν ἐμῶν δεσποτῶν καὶ ἀρχιερέων καλῶς εἰπεῖν καὶ ἀκοῦσαι περὶ τῶν μελλόντων λαληθῆναι καὶ φιλοκρινῆσαι καὶ σπαρτίον θεῖναι καὶ κανόνιον, καὶ εὖξασθαι, ὅπως κύριος ὁ Θεὸς ὡς ἀπὸ μυριάδων ἐκ-
30 λελογισμένων ἐνδείξεται τὸν μέλλοντα ἄξιον ἐργάτην γενέσθαι τοῦ ἀμπελώ-
νος Χριστοῦ· ἀλλὰ τὸ τῶν ποδῶν μοι ναρκῶδες καὶ νοερὸν καὶ πάντῃ ἀνώμαλον τοῦ σώματος τοῦτο ἀπείργει. διὸ τὴν ἐμὴν βουλὴν καὶ γνώμην, καὶ τὸν σκοπὸν καὶ τὸν λογισμόν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πᾶσάν μου τὴν διάθεσιν καὶ τὴν ἐνθύμησιν σοὶ τῷ δεσπότη μου καὶ αὐθέντῃ καὶ πατρὶ καλῶς ἀνατίθη-

μι, καὶ στέργω καὶ ἐνστερνίζομαι καὶ ἔπομαι καὶ ἀκολουθῶ πρὸς τὰ σκο-
πητέα καὶ ἐξεταστέα καὶ τρακταῖστέα καὶ καλῶς τυπούμενα καὶ πραττόμενα
παρ' ὑμῶν πάντα, ἥ καὶ μετὰ τῶν ψηφισθέντων καὶ ἕτερά τινα εἰσιν ἄξια
λαληθῆναι καὶ πραχθῆναι, πλὴν τοῦ περὶ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος. προσκυ-
νῶ οὖν τὴν ἰσαπόστολον καὶ ἀρχιερατικὴν πατριαρχικὴν σου μεγαλειότητα 5
ἐγὼ ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Σίδης Κύριλλος, καὶ τοὺς ὠραίους καὶ ἀγιω-
τάτους πόδας πίπτων εἰς γῆν νοερῶς κατάσπάζομαι.

B 35^a

Πρὸς τὸν ἀγιώτατον πατριάρχην.

+ Ἐνοδίῳ τῷ παρόντι περιτυχόν, θεία μοι καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, πα-
τριαρχὼν ἀγιώτατε, ἐνόδιον ὡσπερ σχεδιάζω καὶ τὴν γραφὴν καὶ ἀναλόγως 10
ἐστενωμένῃν διὰ τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ καὶ οὐκ ἐφαπλουμένην εἰς τὸ πλατύ-
τερον· ὃ μοι καὶ μᾶλλον ἦν πρὸς θυμοῦ, ὡς μακροτέρᾳ τῇ διαλέξει τῷ ἐμῷ
δεσπότη προσομιλήσω, τῆς τε ἀρχαίας ἀναμνήσω φιλίας καὶ συνουσίας καὶ
ὅπως ἡ ἀγιότης σου τοῦ μεγίστου ἐπιβᾶσα τῶν θρόνων ἀθρόον ἐκείνων πάν-
των καὶ παντελῶς, ὡς ἔοικεν, ἐξελάβετο, μήτε γράμματι τὴν εἰς τὸν μέγαν 15
θρόνον ἀνάβασιν τῷ πάλαι φίλῳ γνωρίσασα, σύνηθες ὃν καὶ ταῦτα τοῖς ἐκά-
στοτε πατριαρχαῖς γνωρίζειν διὰ γραμμάτων τοῖς ἀδελφοῖς τὴν εἰς τὸν θρό-
νον τοῦτον σφετέραν πρόοδόν τε καὶ πρόβασιν, μήθ' ὡς ἀδελφοῦ μνημονεύ-
σασα ἴσως διὰ τὸ μέσον ἀμφοτέρων χάσμα πολυβαθές, ὅπερ Ἰταλικὴ τυραν-
νὶς ἡμῖν ἐπεβόθρευσεν· οὐ γὰρ ὑπεροψίαν εἵπομι ἀν τὴν σὴν σιωπὴν, ᾧ 20
καὶ μᾶλλον πιστεύειν πείθουσί με πολλοί. ἅμα δὲ καὶ κατὰ τόλμαν ταύτην
προσονειδίσω, μὴ μόνον εὐεργετήσασαν ἡμᾶς ὁπωσοῦν, ἀλλὰ καὶ προσαφελo-
μένην ἦν μοι δέδωκεν ἐξαρχίαν τῶν παρ' ἡμῖν πατριαρχικῶν μοναστηρίων
καὶ λοιπῶν ἱερῶν τοιούτων δικαίων ὁ τῆς ὁσίας μνήμης ἀγιώτατος πατρι-
άρχης κϋρ Ἰωάννης ὁ Καματηρός· ὃς ἐξόχως ἐφίλει τὴν σὴν ἀγιότητα καὶ 25
ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς προκοπαῖς φιλοτιμεῖσθαι προεθυμεῖτο καὶ ὡς πρέπον
οἶμαί ἐστιν ἀπονέμειν καὶ κειμένῳ τὸ προσῆκον σεβάσμιον καὶ τοῖς ἐκείνου
θείοις ἐντάλμασιν. ἀλλὰ τὴν μὲν ἀφ' ἡμῶν μετάθεσιν τοῦ ἱεροῦ ἐνεργήμα-
τος πρὸς τὸν Σαμφῶν μετεβίβασε, Σαμφῶν ἐκείνον, ὃν ἄνδρα μὲν ὀλίγον ἢ
φύσις ἐπλάσατο, στατίων δὲ ἡ ἐν τοῖς τῆς Διακονίσσης εἶχε παρακαθήμε- 30
νον, ἐν ᾗ ἐσυμβολαιογράφει καὶ τῷ τοῦ τόπου ὑπεδρήστευε ταβελλίῳ· ἦν
οὔτε φέγειν ἔχω οὔτ' ἐπαινεῖν. τὴν δὲ σύγκρισιν τῶν προσώπων τῇ διακρι-
τικωτάτῃ μεγαλυσύνη σου ἀνατίθημι, εἴ που καλῶς αὕτη γέγονε καὶ πρέ-
πουσα τῇ σοφίᾳ σου, ἥ ὅτι τάχα τῶν ἀγνωμόνων ἡμεῖς· οὕτω γὰρ ὁ Πλά-
των ἐκάλει τοὺς γινῶσιν ὅλως μὴ ἔχοντας καὶ τῶν κανόνων ἀνεπιστήμονας. 35

ὁ δέ, ὡς ἐπ' ἀμφοτέροις ἴσως πλεονεκτῶν, καὶ προτετίμηται καὶ ἐντέταλ-
ται, κἂν εἰς οὐδέν παρείλοντο καὶ ὁ Σαμφὼν καὶ τὸ ἐντάλμα τὴν ἡμετέραν
ἐπὶ τοῖς μοναστηρίοις ἐπισκοπὴν, οὕτω τῶν πραγμάτων βουλομένων καὶ τοῦ
Σαμφὼν μικρὸν τι φανέντος καὶ παρὰ πόδας ἀποκρυβέντος. ὁ καὶ τὸν Πυθα-
5 γόρα (φασί) ποιῆσαι ποτέ, ἐρωτηθέντα μὲν πόσος ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος
ἐστί, μικρὸν δὲ φανέντα καὶ πάλιν ἀποκρυβέντα καὶ τοῦ βίου μέτρον τὴν
ὀλίγην θῆαν πεποιηκότα. ὑπεραπολογοῦμαι δέ σου τὸ ἐπὶ τούτοις ἀγνόημα·
εἰ γὰρ ἐγίνωσκες, οὐκ ἂν ποτε τὸν φίλον ἡτίμησας ἀρατῆρα. ἀλλὰ ταῦτα
φερέσθω καθὼς δοκεῖ τῷ καιρῷ· δοκεῖ δέ, ὡς καὶ τῇ τῶν πραγμάτων μετα-
10 πτώσει δοκεῖ. ἐγὼ δ' οὐκ ἔχω λόγῳ δηλῶσαι, ὁπόσῃν ἔσχον κατὰ ψυχὴν
χαρμονὴν ἐπὶ τῇ σῇ ἀνυψώσει καὶ ὡς εὐθύς ἐνέπεσέ μοι πρὸς νοῦν τὸ
παλαιὸν ἐκεῖνο ἀπόφθεγμα, τότε τὰς πόλεις φάσκον ἔξειν καλῶς, ὅτε φιλο-
σοφία προσλάβῃ τὸ δύνασθαι. εἰ δὲ κατ' ἄμφω φιλόσοφος ὁ λαβὼν τὴν
δύναμιν πρὸς Θεοῦ, τὴν θείαν δηλονότι σοφίαν καὶ μένουσαν καὶ τὴν χαμαὶ
15 συρομένην ταύτην καὶ ῥέουσαν καὶ μεγαλιζομένην διὰ μόνην τὴν στροφὴν καὶ
τὰ φθέγματα, τίς οὐκ ἐλπίζειεν, ὡς ἐκ τῶν κοσμικῶν ἐναντίων εἰς τὰ ἐναν-
τία καὶ τὰ χρηστότερα μεταπεσοῦνται τὰ πράγματα, πρὸς τὸν || Θεὸν τῇ ἀρε- B 353
τῇ δυναμουμένου σου καὶ τῇ γνώσει πάντως πρὸς τὴν κοσμικωτέραν διακυ-
βέρνησιν; καὶ σφῆζοτό μοι ἐς χρόνους, καὶ μέμνησό μοι τοῦ πάλαι φίλου καὶ
20 νῦν οὐχ ἥττον φιλοῦντός σε. παρεμπλέκω δέ τι πρᾶγμα καινότερον, οὐκ
οἶδ' ὅπως καὶ κατὰ τίνα λόγον ἢ κανόνα παρὰ τῆς σῆς ἀγιωσύνης πρα-
χθέν.

Ἔστιν ἐνταῦθα καὶ παρ' ἡμῖν μοναχός τις τὸ σχῆμα, ὄνομα Νίκων,
εἰ δὲ καὶ τὸν τρόπον, οὐκ οἶδα· Θεὸς οἶδεν. οὗτος αὐτονομία θέλων συζῆν
25 καὶ ἀνεπισκοπήτους εἶναι, ἐνοικεῖ μὲν τῇ παρὰ τῶν ἡμετέρων Μεγάλων Κο-
μνηνῶν, τοῦ τε κῦρ Μιχαήλ ἐκείνου καὶ τοῦ νῦν κρατοῦντος κῦρ Θεοδώρου,
νεουργουμένη μονῇ· καθεῖλε δὲ τὸν ἐπὶ σταυροπηγίῳ τοῦ ὑφ' ἡμᾶς συναδελ-
φοῦ ἡμῶν τοῦ Χιμάρas ἀνοικοδομούμενον ναὸν παρὰ τοῦ ἀοιδίμου κῦρ Μι-
χαήλ τοῦ Κομνηνοῦ· ἐν ᾧ καὶ ἡ ἐπὶ τῇ καταβολῇ τῶν θεμελίων ἀνεφω-
30 νήθη παρὰ τοῦ Χιμάρas εὐχὴ καὶ λείψανα μαρτυρικὰ κατετέθησαν καὶ πάν-
τα τὰ κατὰ τὸν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις θεῖον νόμον ἐπισκοπικῶς ἐτελέσθησαν·
ἐχόμενα δὲ τούτου καὶ πάνυ τι συνημμένως ἕτερον ἐπὶ σταυρωπηγίῳ τῆς
σῆς ἀγιωσύνης οἰκοδομεῖ, ὡς πάντως τὴν ἐπισκοπικὴν ἐποπτεῖαν ἀποφορτί-
σεται· τοῦτο δὲ οὔτε μοναχοῦ οὔτε ἀνδρὸς ἐπαγγειλαμένου, ὡς οἶμαι, τὰ
35 ταπεινὰ τῷ θεῷ. καὶ τέως ἐψεύσατο· οἱ γὰρ λαμβάνοντες σταυροπήγιον μετὰ
τῶν ἄλλων ὧν ἀσφαλιζονται καὶ τοῦτο ἐγγράφονται, τὸ μὴ ἔχειν τὸν κατὰ
χώραν ἐπίσκοπον δίκαιόν τι ἐφ' ᾧ τόπῳ τὸ πατριαρχικὸν ζητοῦσι καταπη-

χθίσασθαι σταυροπήγιον. ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ τοῦ Χιμάρως ἐπισκόπου προ-
ανατέτακται δίκαιον, καὶ ὁ Νίκων κατὰ πολλὴν τὴν ἐγγύτητα τῷ προτέρῳ
τὸν ἐκ κενῆς ναὸν καινουργῶν, τοὺς τε λίθους τοῦ ἐπισκοπικοῦ ναοῦ ἀφαι-
ρεῖται καὶ τῷ καινιζομένῳ ἐντίθῃσι, καὶ τὸν θεμέλιον καταπατεῖσθαι κατα-
λιμπάνει, ἐν ᾧ τὰ ματυρικά λείψανα κατετέθησαν. ἐπαύξων δὲ ὁ Νίκων οὗ- 5
τος τὸ αὐθαδὲς ἑαυτοῦ καὶ τὸ τῆς ἐπισκοπικῆς χειρὸς παντελῶς ἀφηγιαστι-
κὸν καὶ ἀπόστοργον καὶ τοῦτο τὴν σὴν μεγαλειότητα προσητήσατο, ἐξαρχίαν
τῶν ἐν Βαγενιτία μονῶν· ὁ ἡσυχαστὴς τὸν θεατρισμὸν καὶ ὁ ταπεινὰ ὀφεί-
λων φρονεῖν ἐπισκοπικὴν καὶ διεξαγωγὴν καὶ κυβέρνησιν ἔλαβεν ἀκωλύτως,
διαγορεύοντος τοῦ ἐνταλτηρίου κατὰ τὴν τοῦ καλογήρου τούτου ἀναφορικὴν 10
αἴτησιν μηδὲ τὸν Χιμάρως αὐτὸν μετὸν τι ἔχειν ἐπὶ τῷ ἐκεῖσε μέρει τῆς
ἐνορίας αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸν Νίκωνα τοῦτον περιμέναι τοῦτο τὸ μέρος καὶ τὸν ἐν
αὐτῷ τοῦ ἐπισκόπου λαὸν διακυβεῖν καὶ καταβάλλειν πρὸς τὸν ἐπίσκοπον
τὸ ἐκεῖθεν κανονικόν, τοῦτο μόνον φιλανθρωπευσάμενου τοῦ γράμματος καὶ
τῷ ἐπισκόπῳ ἀπονειμαμένου τὸ ἔλαττον, τὰ κανονικά δηλαδὴ, τὸ δὲ μεῖζον 15
ἀφελομένου, τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν ἐπισκοπικὴν διεξαγωγὴν, δι' ἣν τὰ κα-
νονικά. ποῦ ταῦτα γέγραπται; ποῖος τῶν ἱερῶν κανόνων ταῦτα διαγορεύει;
ποῖος τῶν νόμων τῆς πολιτείας; τίς δὲ τῶν ἀπελθόντων ἀγιωτάτων πατρι-
αρχῶν τοιαύτην καινοτομίαν ἐκαινοτόμησε; ταῦτα εἰ μὲν διορθώσεται ἡ ἀγι-
ωσύνη σου, ποιήσει πρᾶγμα κανονικόν καὶ τῆς σῆς μεγαλειότητος ἄξιον· εἰ 20
δὲ γε καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀνενεχόντας περὶ τούτου καὶ ἐν τῷ παρόντι παρόψε-
ται καὶ τὴν πρᾶξιν μένειν ἐπὶ χώρας ἑάσει, ἀλλ' ἡμεῖς οὐκ ἐφησυχάσομεν
ἀναφέροντες περὶ τούτου τὴν μεγάλην ἀγιωσύνην σου καὶ κατὰ χώραν ἐν-
ταῦθα μετὰ τῶν ἐτέρων συναδελφῶν κατὰ τοῦ μὴ καλῶς πραχθέντος ἀγω-
νιζόμενοι. ἡ ἀγία εὐχὴ τῆς μεγάλης ἀγιωσύνης σου χαρισθεῖ μοι πολυ- 25
χρόνιος.

ΠΙΝΑΞ ΟΝΟΜΑΤΩΝ.

ΠΙΝΑΞ ΟΝΟΜΑΤΩΝ.

'Ααρών 157.	'Ανάξαρχος 230.
'Αββακούμ 113.	'Αναστάσιος 51.
'Αβραάμ 56, 128, 129, 137, 208, 209, 212.	'Ανδρέας 66.
'Αγγελόκαστρον 273.	'Ανδρομάχη 153.
"Αγιον ὄρος 29, 172.	'Ανδρόνικος 92, 148, 152.
'Αγαμέμνων 228.	"Αννα 62.
"Αδης 91, 92, 113, 144, 146, 149, 155, 246, 247.	'Αντιόχεια ('Αντιοχείς) 178, 179, 180, 228, 229.
'Αερμών 200.	'Αντίοχος 168.
'Αθανάσιος 21, 27.	'Αντιφῶν 184.
'Αθηνᾶ 104, 243.	'Αξιός 267.
'Αθῆναι ('Αθηναῖοι) 94, 95, 98, 99, 102, 154, 155, 156, 158, 159, 160, 161, 180, 185, 186, 216, 219, 223, 231, 237, 247, 250.	'Απόλλων 172.
Αἰακός 99.	"Αραβες 181.
Αἶας 228, 229, 267.	'Αρεβίνδος 80.
Αἴγυπτος (Αἰγύπτιοι) 16, 151, 203, 234, 259.	'Αρείου πάγος 160.
Αἰθήρ 236.	'Αρεταί 122.
Αἴμος 258.	"Αρης 101, 104, 107, 144, 145, 163, 188, 189, 190, 194, 196, 205, 228.
Αἴσωπος 274, 277.	'Αριάδνη 196.
Αἵτην 135, 176.	'Αριστείδης 245.
Αἰτωλοί 150.	'Αριστοτέλης 159, 171, 183, 209, 213, 215, 231.
'Αλέξανδρος (ὁ Μακεδών) 104, 151, 166, 167, 169, 171, 172, 175, 180, 186, 222.	'Αρχάδες 216.
'Αλέξιος (ὁ Κομνηνός) 103, 148, 152, 251, 252.	'Αρμένιοι 34, 37.
'Αλκμαίων 99.	"Αρτα 250.
'Αλφειός (ποταμός) 172, 181.	'Αρτέμιος 207.
'Αμαλήκ 139, 286.	'Αρτεμίσιον πέλαγος 217.
'Ανακρέων 192.	"Αρτη 269, 273, 274, 278, 279, 283, 284.
'Ανανίας 42.	'Ασία 166, 168, 169, 172, 175, 183, 229, 263.
	"Ατλας 218.
	'Αττική 99, 100, 108, 151, 154, 155, 217.
	Αὔσονια (Αὔσονες) 166, 192, 195.

- Ἀφροδίτη 197, 244.
 Ἀχελῷος 259, 278.
 Ἀχλλεύς 153, 174, 189, 228.
 Βαγενιτία 293.
 Βαβυλών 146, 167, 178, 270.
 Βαρδάνης 235, 250.
 Βαρδάρης v. Ἀξειός.
 Βαρεσόβη 278.
 Βασιλείδης 47.
 Βασιλίσκος 26, 42, 43, 56, 228, 229.
 Βέλα 271, 287.
 Βελεροφών 182.
 Βελιάρ 61.
 Βερρόη 130.
 Βιθυνία 230.
 Βίος 200, 201.
 Βονόιτις 275.
 Βορέης 109.
 Βουλγαρία 268.
 Βρεταννοί 225.
 Βρύσων 184.
 Βόζας 116, 118, 128, 132, 188.
 Γαῖα 266.
 Γαληνός 213, 216.
 Γάγγρα 27.
 Γεδεών 239, 286.
 Γεργεσηνοί 181.
 Γέται 174.
 Γεώργιος (ἄγιος) 265.
 Γεώργιος (χαρτοφύλαξ) 234.
 Γῆ 236.
 Γιεζῆ 42, 69.
 Γομόρρα 255.
 Γοργόνη 112.
 Γοριανίτης 259, 260.
 Γρηγόριος 229.
 Δᾶκες 173.
 Δαλμάται 174.
 Δαμασκός 180.
 Δανιήλ 49.
 Δαρειός 165, 166, 167, 174, 175.
 Δαυὶδ 1, 2, 3, 18, 23, 105, 129, 134, 137, 140, 150, 152, 161, 170, 182, 209, 212, 218, 258, 269, 276, 283, 284, 286, 288, 290.
 Δάξνη 191.
 Δεάβολις 271.
 Δήλια 211.
 Δῆλος 172.
 Δημάρατος (Κορίνθιος) 167.
 Δημαράτειον 167.
 Δημήτριος (μεγαλομάρτυς) 267, 270.
 Δημήτριος ὁ Τορνίκης (λογοθέτης) 225.
 Δημόκριτος 102, 232.
 Δημοσθένης 98, 160, 165.
 Διομήδης 189.
 Διονύσιος (ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας) 47, 48.
 Διονύσιος (περιηγητής) 262.
 Διὸς ἄκρα 8.
 Διοσκοῦροι 152, 155.
 Δούκα 234, 254, 256.
 Δράκων 239.
 Ἑβραῖοι 101.
 Ἑδέμ 232.
 Ἑζεκίας 167.
 Ἑκάτη 244.
 Εἰρήνη (κυρία) 279.
 Ἑκτωρ 146, 153.
 Ἑλένη 180, 210.
 Ἑλέου βωμός 99, 160.
 Ἑλικών 188, 194, 195, 198.
 Ἑλισσαῖος 69, 115, 216.
 Ἑλλάς (Ἑλληνες) 110, 145, 150, 167, 172, 216, 217, 228, 239, 244, 273.
 Ἑλλήσποντος 169, 171, 175, 216.
 Ἑμπεδοκλῆς 112, 225.
 Ἑνωὶ 189.
 Ἐπίκουρος 102.
 Ἐπίκτητος 230.
 Ἐπιφάνιος 27.
 Ἐρατώ 195.
 Ἐρετριεῖς 217.
 Ἑρμαϊκή χέλος 224.
 Ἑρμῆς 163, 164, 196, 240.
 Ἑρως 217, 218.
 Εὔα 70.
 Εὐβοία 200, 211, 212.
 Εὐδοκία (ἡ Κομνηνή) 62.
 Εὐθύμιος (ὁ Τορνίκης) 98, 103, 198, 208, 211, 212, 213, 217, 226.
 Εὐκλείδης (Μεγαρέως) 245.

- Εὔμηλος 183.
Εὔριπος 95, 97, 100, 101, 102.
Εὔρος 109.
Εὐρώπη 183.
Εὐστάθιος (ὁ Θεσσαλονίκης) 92, 98.
Εὐτέρπη 192.
Εὐτρόπιος (εὐνοῦχος) 80, 81, 82.
Εὐτύχιος (πατριάρχης) 51.
Ἐφραίμ 261.
Ζεὺς 172, 197, 216, 243.
Ζήνων 51.
Ἡλιάδες 119, 141, 147.
Ἡλίας 49, 69, 79, 80, 212.
Ἡλιος 168, 236.
Ἡλύσιον (πεδῖον) 99.
Ἡρα 174.
Ἡράκλειτος 102, 226, 266.
Ἡρακλῆς 162, 173, 204, 222, 226, 277.
Ἡρώδης 10.
Ἡσίοδος 198, 267.
Ἡσαΐας 35, 108, 115, 136, 175.
Ἡφαιστος 174.
Θαβώρ 76.
Θάλεια 190, 191, 192.
Θέμις 122, 129.
Θεμιστοκλῆς 217.
Θεοδόσιος (πατριάρχης) 90.
Θεοδότυλη 72.
Θεόδωρος (μεγαλομάρτυς) 45, 97.
Θεόδωρος (ὁ Γραπτός) 9.
Θεόδωρος (ὁ Δούκας) 250, 254, 258, 293.
Θεοτόκος (Θεομήτωρ) 50, 77, 87, 241, 247, 248, 252.
Θεοφάνης (ὁ Γραπτός) 9.
Θεόφιλος (ὁ Ἀλεξανδρείας) 37.
Θεόφιλος (βασιλεὺς) 8.
Θεσσαλονίκη (Θεσσαλονικεῖς) 15, 94, 98, 267, 270, 279, 283, 284, 285.
Θετταλία (Θετταλοί) 270, 289.
Θῆβη (Θηβαῖοι) 127, 151, 180.
Θουκυδίδης 175.
Θωμᾶς (ὁ Εὐγενιώτης) 87.
Ἰακώβ 34, 37, 137, 163, 182.
Ἰδομενεὺς 228.
Ἰεζεκιήλ 29, 109, 175.
Ἰερεμίας 30, 116, 134, 135, 136, 141, 161, 224, 233.
Ἰεριχώ 60.
Ἰεροβοάμ 111.
Ἰεροσόλυμα (Ἱερουσαλήμ) 7, 41, 116, 147, 157, 261.
Ἰησοῦς Χριστός 11, 15, 19, 22, 41, 49, 51, 54, 55, 59, 66, 68, 69, 71, 72, 73, 76, 82, 83, 86, 90, 91, 101, 107, 108, 109, 110, 111, 119, 122, 130, 150, 170, 173, 180, 181, 183, 210, 223, 227, 225, 239, 241, 258, 264, 265, 282, 286, 288.
Ἰησοῦς ὁ Ναυή 286.
Ἰλιάς 237.
Ἰλιον 216.
Ἰλλύριοι 268.
Ἰνδοί 167, 225.
Ἰόνιος (κόλπος) 175, 186.
Ἰουδαῖοι 108, 214.
Ἰούδας 42, 51, 66, 69.
Ἰουλιανή 80.
Ἰπποκράτης 213, 216.
Ἰσαάκ 137, 212.
Ἰσαάκιος (ὁ Ἀγγελος) 62, 188, 189, 191, 195.
Ἰσμαήλ 107, 108, 111.
Ἰσραήλ 49, 107, 264, 269, 276.
Ἰστρος 174.
Ἰταλία 175, 231.
Ἰώ 191.
Ἰωάννης (ὁ Καματηρός) 292.
Ἰωάννης (ὁ Θεολόγος) 40, 66.
Ἰωάννης (μητροπολίτης Νικαίας) 50.
Ἰωάννης (μόναχος) 1.
Ἰωάννης (ὁ Ναυπάκτου) 234.
Ἰωάννης (Πρόδρομος) 5, 6, 7, 9, 46, 51, 56, 59, 60, 65, 74, 76, 77, 257.
Ἰωάννης (ὁ τῆς Κλίμακος) 21, 26.
Ἰωάννης (Χρυσορρήμων) 32, 33.
Ἰωαννίκιος (μοναχός) 62, 63.
Ἰωάννινα 269, 271, 287.
Ἰώβ 129, 137, 233.
Ἰωνες 226.
Ἰωσήφ 82, 137, 151, 232.
Καλλίας 184.
Καλλίμαχος 146.

- Καλλιόπη 189, 190.
Καλλιρρόη 94.
Καλοκαιριός 230.
Καλυδώνιοι 150.
Καρμήλιον 76.
Καρόστιοι 217.
Κασιανός 16.
Κέρκυρα Κερκυραῖοι) 234, 235, 249, 265, 266, 268.
Κιλικία (Κίλικες) 176, 177.
Κίτρος 284.
Κλειώ 190.
Κομνηνός (Κομνηνοί) 135, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 150, 151, 152, 153, 154, 254, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 269, 270, 271, 276, 279, 288, 290, 293.
Κυκλάδες 221.
Κυκλώπειον 212.
Κυνάγειρος 146.
Κυνοσουρίς 217.
Κύπρος (Κύπριοι) 178, 229.
Κύριλλος (μητροπολίτης) 291.
Κωκυτός 146.
Κωνσταντῖνος 62, 116, 178, 202, 252, 259, 284.
Κωνσταντινούπολις 162.
Λάβαν 182.
Λάζαρος 9, 148, 284, 205, 288.
Λακεδαιμόνες (Λακεδαιμόνιοι) 145, 151.
Λαοδίχεια 46.
Λάρισα 290.
Λάσκαρις 210.
Λαυσαϊκόν 27.
Λευιαθάν 214.
Λευῖται 237.
Λέων (βασιλεύς) 51.
Λέων (Ἰκανάτος) 62.
Λέων (μοναστοπριώτης) 91.
Λιβύη 186.
Λουκᾶς 62, 228, 229, 270.
Λυκοῦργος 151.
Λώτ 66.
Μαδιηναῖοι 286.
Μακεδονία (Μακεδόνες) 41, 151, 172, 174, 135.
Μανουήλ 162, 169, 199, 221, 291.
Μαραθῶν 99, 175.
Μαρία 62.
Μαρία (δέσπινα) 278, 288.
Μᾶρκος 100.
Μάσος 261.
Μαχάδιον 8.
Μεγάλη Ἑλλάς 231.
Μέγης 228.
Μελέαγρος 151.
Μελπομένη 194.
Μενέλαος 189.
Μέροψ 216.
Μηνᾶς (πατριάρχης) 51.
Μηριόνης 228.
Μιχαήλ (ὁ Ἀθηνῶν) 234.
Μιχαήλ (Κομνηνός) 293.
Μιχαήλ (Χωνιάτης) 94, 98.
Μοῖραι 161.
Μονή Φοβερῶ 8.
Μονομάχος 278.
Μοσχόπουλος 287.
Μοῦσαι 122, 125, 133, 188, 189, 195, 198, 223, 240.
Μυρμιδόνες 153.
Μωϋσῆς (Μωσῆς) 16, 49, 114, 139, 157, 184, 219, 238, 264, 286.
Ναβουχοδονόσορ 7.
Ναύπακτος 234, 250, 251, 253, 254, 271, 275, 281, 282, 284, 285, 287, 288.
Νεῖλος 241.
Νέμεα 172.
Νέστωρ (Πυλαῖος) 141, 189, 222.
Νηρεὺς 153.
Νητρία (ὄρος) 82.
Νικαία (Νικαεῖς) 21, 151.
Νικήφορος (ὁ Βοτανειάτης) 62.
Νικόλαος (πατριάρχης) 51, 62.
Νικόλαος (πιστόφιλος) 221.
Νιόβη 126, 200.
Νότος 109, 166.
Νίχων μοναχός 293.
Νῶε 67.
Ξάνθος 174.
Ξενοκράτης 245.
Ξενοφῶν 141, 230.

- Ξέρξης 165, 169, 171, 175, 180.
Ὀδυσσεύς 212, 234.
Ὀλύμπια 171, 172.
Ὅμηρος 110, 128, 153, 174, 189, 191,
216, 222, 228, 229, 277, 283.
Ὀρέστης 152.
Ὀρφεύς 119, 128, 158.
Οὐράνια 196, 197.
Οὔτις 212.
ΠΑΐονες 173, 174.
Πακτωλός 117, 247.
Παλαιστίνη 160.
Παναθήναια 108.
Πάνδαρος 191.
Πανελλήνιον 180.
Παντείχιον 47.
Πάρις 189.
Πάτρι (Πάτρα) 102, 103, 115, 124, 262,
263, 287.
Παῦλος 2, 10, 11, 23, 32, 33, 41, 56,
78, 88, 106, 111, 121, 159, 160,
185, 211, 228, 229, 239, 241, 242,
245, 257, 258, 267.
Πάφος 228, 229.
Παχώμιος 35.
Πεδιάτης 249.
Πειραιεύς 99.
Πέργη (ἡ Παμφιλίας) 228, 229.
Περίβλιπτος 289.
Περικλῆς 151, 184, 239.
Περίπατος 184.
Περσεύς 183.
Περσεφόνη 135, 155.
Περσίς (Πέρσαι) 107, 108, 110, 111,
145, 148, 152, 165, 166, 167, 168,
169, 170, 181, 182, 183.
Πέτρος (ὁ Ἀλεξανδρείας) 33.
Πέτρος (ἀπόστολος) 66, 67, 119, 239.
Πέτρος (ἄγιος) 77.
Πιερία (Πιερίς) 195, 198.
Πιλᾶτος 49, 86.
Πίνδαρος 217.
Πλαταμών 269, 270.
Πλάτων 98, 159, 213, 238, 292.
Πλούτων 135, 155, 164.
Πολυκράτης 231.
Πολύμνια 196.
Πρίαμος 174.
Πρόκνα 195.
Πρότακος 266, 267.
Πρωτεύς 102.
Πυθαγόρας 231, 292.
Πυθία 160.
Πύθια 172, 211.
Πύθων 211.
Πυλάδης 152.
Πυριφλεγέθων 146.
Πύρρων 184.
Πῶρος 166, 167.
Ῥαμά 10, 141.
Ῥαχινίλ 10, 141.
Ῥομέλιος 261.
Ῥυνδακός (ποταμός) 106, 146, 147, 148.
Ῥωμαῖς 276.
Ῥώμη (Ῥωμαῖοι) 111, 143, 167, 176,
179, 188, 191, 193, 166, 278.
Σαβᾶθ 6.
Σαμουήλ 69, 121.
Σαμψών 205, 292.
Σαμούλ 152.
Σαπφείρα 42.
Σαρπεδών 146.
Σατάν (Σατανᾶς) 10, 11, 81.
Σάτυροι 213.
Σειράχ 215.
Σειρήν 131, 232, 234.
Σελήνη 109, 236.
Σεμιράμεια 261.
Σέξτος 184.
Σηών 286.
Σίδη 291.
Σικελία 175, 176.
Σιμόεις 174.
Σινά (Σίναιον) 76, 238.
Σιών 140, 147.
Σκόπια 287.
Σκυῖται 130, 219, 258.
Σόδομα (Σοδομίται) 13, 69, 255.
Σολομών 3, 105, 122, 128, 135, 137,
161, 166, 170, 210, 231, 240, 247,
256.
Σόλων 98, 215, 239.

- Στησικράτης 172.
Στείριος 285.
Στοά (Στωικοί) 184, 219.
Συμεών (θαυματουργός) 28, 36, 74, 77.
Συμεών (διάκονος) 290.
Σφίγξ 211.
Σωκράτης 184, 232.
Ταρωνίτης 273.
Τελγίς 241.
Τερψιχόρα 195.
Τετραδιτῶν αἵρεσις 34, 37.
Τεῦχος 191, 228.
Τιθωνός 276.
Τιμόθεος (ἀθλητής) 104, 222, 223.
Τιμόθεος (μοναχός) 87.
Τίτος 223.
Τριβαλλοί 174.
Τροία 180.
Τροφώνιος 96.
Υάκινθος 191.
Υπερβόρειοι 225.
Υμηττός 94, 161, 191.
Φαέθων 141, 147.
Φαίδων 184.
Φιλήμων 223.
Φίλιππος (ὁ Μακεδών) 104, 185, 186.
Χαιρώνεια 185.
Χάλεπ 180.
Χαλκεῖον 77.
Χαλκίς 211, 212, 217, 220, 230.
Χαμάδιον (Χασμάδιον) 8.
Χαμάκων 199.
Χαναναῖοι 180.
Χάριτες 122, 192.
Χαρώνειον 227.
Χιμάρας 293.
Χορταΐτης 288.
Χούμνου (τὸ λουτρόν) 90.
Χριστοφόρος 62.
Χωρήβ 76.
Ψγ 286.
Ψεανός 115, 286.
Ψσηέ 107, 114.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

	Σελ.
I. Ὑποτυπώσεις καὶ ἐρμηνεῖα, περιέχουσα ὡς ἐν συντόμῳ [τὴν μοναχικὴν πολιτείαν καὶ ἀσκησιν?] ἅπασαν, ἀκριβῶς συλλεγείσα παρὰ Ἰωάννου ταπεινοῦ μοναχοῦ καὶ παραδοθεῖσα τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ τοῖς ἐν τῷ ὄρει τῆς μονῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου τοῦ ἐν τῷ Μοναχείῳ	1
II. Εὐθύμιου τοῦ Μαλάκη, μητροπολίτου Νεων Πατρῶν, στίχοι καὶ τινες τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ	89
III. Εὐθύμιου Τορνίκη συγγραφαί	103
IV. Εὐθύμιου Τορνίκη ἔμμετρα	189
V. Μιχαὴλ Ἀχομινάτου τοῦ Χωνιάτου, μητροπολίτου Ἀθηνῶν, ἐπιστολαὶ πρὸς Εὐθύμιον τὸν Τορνίκην καὶ πρὸς Ἰωάννην Ἀποκαῦκον, μητροπολίτην Ναυπάκτου	208
VI. Μονοῦ εἰς τὸν τῶν Ἀθηνῶν μητροπολίτην Μιχαὴλ τὸν Χωνιάτην, στίχοι εἰς τὴν Θεοτόκον Μιχαὴλ Ἀχομινάτου τοῦ Χωνιάτου καὶ ἐπιστολὴ τοῦ Μακρεμβολίτου πρὸς τὸν ὑπέρτιμον	236

